ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél.: PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ 1 ԱՊՐԻԼ VENDREDI 1 AVRIL 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7637 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3048

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՄՓՈՓՈՒԻ՛ՆՔ

•

Հապա՛ւ մէկ ամիս մնացած է Ապրիլեան Քառասնամեակին լման,— եւ աւելի չատ պարահանդէսի պզդեր կ'երեւան թերթերու մէջ ...

Հաւատա՞նք թէ պատրաստութիւններ կը տեսնուին լուռ ու մունջ, արժանաւայել շուքով տօնելու համար պատմական տարեդարձը :

Որքան գիտենք, խորհրդակցութիւններ կը կատարուին Փարիզի մէջ, ապահովելու համար տօնակատարութեան համազգային հանդամանքը :

Քանի մը զաւառական քաղաքներ թուականն ալ որոշած են, եւ բանախօս կը փնտռեն :

Մարսէյլէն տեղեկութիւն չունինք :

Կը կարծենք թէ հարեւան զաղութներու մէջ ալ պիտի չմոռնան ոգեկոչել աւելի քան մէկ մլլիոն զոհերու անճիտման քառասնամեակը :

Վերջին պահուն իմացանք թէ Մլլանի ազգ. կազմակերպութիւնները արդէն գործի ձեռնարկած են :

Անշուշտ Լոնտոնի, Մանչեսթըրի, Գրիւսէլի, Ժընեւի հին եւ նոր սերունդներն ալ պիտի չարժին, համապատասխան ձեռնարկներ կատարելով :

Ներելի չէ ո՛ր եւ է զանցառութիւն կամ ձգձգում, զանազան պատրուակներով :

Այդպիսի ընթացք մը պիտի նշանակէր ոչ միայն ապերախտութիւն, այլեւ ուրացում, բառին ամենալայն իմաստով :

Հայաշինչ Արհուրքին Քառասնամեակը կը քննուէան օր մըն է տարագիր բազմահազարներուն համար : Ազատանիչ ազգային գիտակցութեան :

Աւելի քան մէկ մլլիոն զոհերու ջարդուփշուր ոսկորները յարգանքի կը հրաւիրեն մեզ անխտիր, ուր որ ալ գտնուինք :

Մանաւանդ օտարութեան մէջ, ուր այնքան չատ կը մաշին ազիշատակները, հարթիչ գլանի թաւալումներուն տակ :

Թշնամին ոչ քաղաքական կամ կրօնական զաւանանք հարցուց, ոչ սեռ, ոչ դիրք, ոչ տարիք, ոչ ալ մեղք :

Ան ունէր միայն մէկ նշանախօսք.

— Հա՛յ ես եւ պիտի կոտորուիս, որպէս զի ես ապրիմ այս հողերուն վրայ ...

Եւ ամբողջ ժողովուրդ մը բնաջնջեց սանձակոտոր կատաղութեամբ, ուրանալով Աստուած ու Մարդարէն անգամ :

Քառասուն տարի է անցեր եւ արցունք չմնայ մեր աչքերուն մէջ :

Եւ սակայն, զող մը կը ցնդէ մեր մարմինը, ամէն անգամ որ կը յիշենք այդ օրերը :

Թշնամին չարաչար սխալեցաւ իր հաշիւներուն մէջ :

Ան կ'ուզէր բոշաներու բազմութեան մը վերածել մեզ :

Բայց, իր սարքած նախճիրէն երեք տարի առք, դիմացը կը տեսնէր հայկական հայրենիքի կորիզ մը, որ արդէն զարձեր է հաստատուն խարիսխ :

Պատշաճօրէն տօնելով Քառասնամեակը, մենք ոչ միայն տարբական պարտականութիւն մը կատարած պիտի ըլլանք, այլ եւ պիտի ապացուցանենք մեր քաղաքական չափահասութիւնը :

Ցոյց տանք, աշխարհի բոլոր պղտոտներուն վրայ, թէ՝ որքան ալ անհէր, արմատախիլ եւ ցիրուցան, կը մնանք միշտ հաւատարիմ՝ անհամար զոհերու յիշատակին :

Թող ամէնէն անտարբերներն ալ տեսնեն թէ կը պահենք մեր հաւատքը լաւագոյն օրերու համար, ինչպէս անոնք, երբ դէպի սպանդանոց կամ կախաղան կ'առաջնորդուէին դուէին դունդ դունդ :

Երկիւղած յարգանքի փառաւոր ցոյց մը պիտի ըլլար, եթէ հայկական խանութներն ալ փակուէին Քառասնամեակի առթիւ, զոնէ Սպահանդէսներու պահուն :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒՍ ՄԻԱՑԱՒ ԹՈՒՐՔԵՒԻՐԱՔԵԱՆ ԴԱՇԻՆՔԻՆ

•

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին Մարտ 30ի նիստին մէջ, արտաքին գործերու նախարարը, Սըր Էնթընի Իտըն, պաշտօնապէս յայտարարեց թէ նոր համաձայնութիւն մը ստորագրուած է Պաղտատի մէջ, փոխան անդլեւիրաքեան 25ամեայ դաշնադրին, զինուորական գործակցութեան նոր դրութիւն մը հաստատելով : Եւ մանրամասնութիւն մը չտրտսէս չեշտեց .— «Այդ համաձայնութիւնը կրնայ հիմք ծառայել ընդհանուր պաշտպանութեան համար, Միջին Արեւելքի մէջ» : Ցետոյ յայտարարեց .

— «Բրիտանական կառավարութիւնը ուրոյած է միեւնոյն ատեն իրաքի կառավարութեան հետ կնքել մասնաւոր համաձայնութիւն մը փոխադարձ պաշտպանութեան համար եւ յաւելուածական ծանուցագիրներ փոխանակել : Նոր վաւերագրերը, որոնք այս առտու ստորագրուեցան Պաղտատի մէջ, յօրինուած են համախորհուրդ Իրաքի կառավարութեան հետ եւ խորհրդարանին պիտի ներկայացուին ապրիլ 5ին : Համաձայնութիւնը՝ եւ յետոյ փոխանակուած վաւերագրերները գործադրելի են նոյն թուականէն սկսեալ : Կառավարութիւնը պիտի պահանջէ երեսփ. ժողովէն վաւերացնել այս քաղաքականութիւնը : Ամենայնդէպ պտնուելա – կութեամբ կ'ակնկալենք մեր թուրք դաշնակիցներուն ընծայած աջակցութիւնը այս նոր համաձայնութեան : Կառավարութիւնը կը յուսայ թէ յառաջիկային նոյն չրջանէն ուրիչ երկիրներ ալ պիտի միանան այս համաձայնութեան : Այս կար – գադրութեամբ նոր չրջան մը կը բացուի մեր եւ Իրաքի յարաբերութեանց մէջ : Մէկդի դրած ենք 1930ի դաշնագրով սահմանուած միակողմանի կարգադրութիւնները որոնք ամէն պարագայի մէջ պիտի վերջնային 18 ամիսէն եւ որոնք այժմ գադրած են փոխադարձ համաձայնութեամբ» :

Ուրիչ երկիրներու մասին խօսած ատեն, նախարարը անչուշտ նկատի ունէր Սուրիան, Եգիպտոսը, Արաբիան, Յորդանանը, Լիբանանը եւ Իրանը : Լոնտոնի մէջ կը յուսան թէ ի վերջոյ Մ. Նահանգներն ալ պիտի միանան :

Նոր համաձայնութեամբ 1. Մեծն Բրիտանիան կը մանէ թուրքեւիրաքեան գործակցութեան գաչինքին մէջ որ կնքուեցաւ անցեալ փետրուարին .— 2. Լայն դիւրութիւններ կ'ապահովէ կազմակերպելու համար Իրաքի օդանաւային եւ ցամաքային պաշտպանութիւնը : Մեւնոյն ատեն Իրաքի կը յանձնէ իր երկու օդանաւային խարիսխները, — Հապպանիէի (Պաղտատի մօտ) եւ Շայպայի մէջ (Հարաւ. Իրաք) : Այդ խարիսխներուն մէջ գտնուած անգլ. օդանաւերը հետզհետէ պիտի քաշուին :

3. Մեծն Բրիտանիա եւ Իրաք սերտ եւ տեւական գործակցութիւն մը հաստատած կ'ըլլան խաղաղութեան թէ պատերազմի ատեն : Մէկը պիտի օգնէ միւսին, յարձակման մը պարագային : Բրիտանական օգաւորմիղը թուիչքի, պարեհաւորման եւ վայրէջքի իրաւունքները պիտի վայելէ որեւէ ատեն : Բրիտանական օդային ուժեր պիտի կրնան Իրաք երթալ մարզանքի համար, եւ անգլիացի օդաչուները պիտի մնան Իրաքի մէջ, վարժեցնելու համար տեղացիները : Օդանաւային ուժերու անհրաժեշտ հաստատութիւնները պիտի մընան բրիտանական սեփականութիւն :

Նոր համաձայնութեան հիմնական նը պատակն է Միջին Արեւելքի պաշտպանութիւնը կապել Արեւմուտքի հետ : Ցարդ այդ կապը կը պահէին միայն Թուրքիոյ միջոցաւ :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՊԵՐԼԻՆԻ խորհրդային իշխանութիւնը որոշեց տասնապատկել իրենց չրջանէն անցնող կառքերուն ճամբու տուրքը : Իրագեկներուն կարծիքով, բոլշեւիկները կ'ուզեն լուծել Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացման վրէժը և պաղ պաշարումի ենթարկել Պերլինի արեւմտեան չրջանը : Ցարդ կը դանձէին քսան մարք (հինգ տոլար). այժմ կը պահանջեն 280 մարք (70 տոլար) :

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՆԱԿԸ պիտի կազմակերպուի երկու տարիէն, ինչպէս յայտարարեց Ատլանտեան ճակատին սպարապետը, զօր. Կրունթըը : Այս առթիւ խօսելով դաշնակից ուժերու մասին, ըսաւ թէ անոնք այժմ ի վիճակի են որեւէ ձեռնարկէ ետ կեցնելու նախայարձակը : « Եթէ Սովետները կրնան կործանել մեր քաղաքներէն մէկը, մենք ալ կրնանք իրենց քաղաքներէն վեցը կործանել » :

ՃԱՓՈՆԻ նոր վարչապետը ճառ մը խօսելով երեսփ. ժողովին մէջ, ըսաւ թէ կառավարութիւնը Խ. Միութենէն պիտի պահանջէ վերադարձնել Սախալինի հարաւային մասը եւ Քուրիլեան կղզիները որոնք Ռուսիոյ տրուած էին Եալթայի համաձայնութեամբ :

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

•

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ

Նորէն հրատապ հանգամանք ստացած է սահմանադրութեան վերաքննութեան խնդիրը : Ընդհ. քաւարկութեան յանձնաժողովը երկկ սկսաւ քննել նախկին վարչապետ Փոլ Ռեյնոյի ծրագիրը, սակայն պղտութեան կարղով : Պ. Լա. Ֆոր եւս անհրաժեշտ կը գտնէ վերաքննութիւնը : Պ. Փոլ Ռեյնօ կը յուսայ գտնէ սկզբունքով քուէարկել տալ իր առաջարկը, խորհրդարանի հերթական արձակուրդէն առաջ : Որ եւ է եղրակացութեան յանգելու համար անհրաժեշտ է բացարձակ մեծամասնութիւն :

Վերաքննութեան կուսակիցներուն գլխաւոր նպատակն է հաստատուն վիճակ մը ապահովել գործադիր իշխանութեան համար, կանխելով գահլիճի պարբերական տապնապները, ինչպէս եւ աւելի ազդու իրաւունքներ տալ կառավարութեան : Վարչապետը համամիտ է Փոլ Ռեյնոյի ծրագրին որ կը ձգտի գտնէ 2 տարի ապահովել գահլիճի մը տեւողութիւնը, մինչեւ այժմ հազիւ վեց ամիս կրնան դիմանալ : Այդ ծրագիրը հիմնուած է բրիտանական սահմանադրութեան վրայ : Անգլիոյ մէջ երեսփոխանները չեն կրնար նոր ծախքեր առաջարկել, Ֆրանսայի մէջ կրնան եւ վարչապետը սոխպուած է չարունակ պայքար մղել : Այս կացութեան հետեւանքով եւրոպացոյցին ալ միշտ կը քաչքչուի :

Ծրագրին ուրիչ մէկ նպատակն է դիւրացնել Պղտ. ժողովին լուծումը եւ նոր ընտրութիւններ կատարել, երբ գահլիճ մը կը տապալի երկու տարիէն պակաս ժամանակաչրջանի մը մէջ : Ներկայիս երեսփոխանները կրնան որեւէ ատեն տապալել գահլիճները : Ինչպէս դիտել կուտայ նախկին վարչապետը, այնքան երեսփոխաններ գահլիճի անդամ եղած են որ, ամօթ կը համարուի, եթէ երեսփոխան մը նախաբար չէ եղած : Երեսփոխաններ կան որոնք իրենք դիրենք թեկնածու կը համարին վարչապետութեան համար : Շատ մը երեսփոխաններ գահլիճ կը տապալեն պաշտօնները ճարելու համար, միշտ համաձայն Փոլ Ռեյնոյի, որ ցաւով կը հաստատէ թէ Ֆրանսայի քսան նախկին վարչապետներու դիմաց միայն մէկ հոգի կը գտնուի Անգլիոյ մէջ :

ՃԱՇԱԳԻՆ

ՁՔԱՒՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

(ՁԱՒԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ, ԱԹԼՆԲ)

Տիկին Սաղաթէլեան	5·000
Յովհաննէս Ղազարեան	2·000
Հ. Փափազեան	1·000
Էր Փօնթէէն, ձեռամբ պ. Մ. Սէթեանի (ցանկը առանձին)	16·450
Տիկին մը (Զատկի առթիւ)	1·000
Փոբրինկն Այտա Թապիպեան	2·000
Ա. Օհաճեան	1·000
Նազարեան բլնտանիբ (Ալաքօթ, իզէռ)	1·000
Ոմն	1·000
Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Տուտի Փափազեան (իրենց մայրերուն մահուան տարեդարձին առթիւ)	3·000
Գումար	33·450
Նախոր գումար	660·000
Ընդհ գումար	693·450

ԱՐՏԱՔԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Վարչապետը իր լրագրական ասուլիսին մէջ պարզելով գահլիճին արտաքին քաղաքականութիւնը, նախ ըսաւ թէ անցեալ չաբթու «մեր անգլիացի եւ ամերիկացի դաշնակիցներուն» տեղեկութիւններ հաղորդած է Ֆրանսայի արտաքին քաղաքականութեան մասին : Ցետոյ բացատրեց թէ Ֆրանսա կ'ուզէ որ խորհրդակցութիւն մը կատարուի Արեւմուտքի եւ Արեւելքի մէջ, կարելի եղածին չափ չուտ, բայց « առանց չափազանց արագութեան որ կրնայ վնասել ձեռնարկին արդիւնաւորութեան » :

Պատասխանելով Արեւմտեան Գերմանիոյ մասին եղած հարցումի մը, պ. Լա. Ֆոր չըսել տուաւ թէ անչափահաս կամ ստրկացած ազգեր չկան : «Ֆրանսայի, Մ. Նահանգներուն եւ Մեծն Բրիտանիոյ պատասխանատուութիւնն է խորհրդակցութիւններ կատարել գերման դաշնակից. հանրապետութեան հետ, այն բոլոր խնդիրներու մասին որ ուղղակի կը չահագրգռեն զայն : Միւս կողմէ, առանց նսեմացնելու Արեւմտեան Գերմանիոյ կարեւորութիւնը եւ առանց ժխտելու մեր օրինաւոր բարեկամութիւնը անոր հանդէպ, կը կարծեմ թէ նախապատերազմական բանակցութիւնները պէտք է նախ եւ առաջ կատարուին երեք մեծ պետութեանց միջեւ : Ցորսերու խորհրդաժողով մը պէտք չէ ըլլայ ոչ երկուքի, ոչ ալ հինգի ժողով մը» :

Ուրիչ հարցումներ ալ ուղղուեցան եւ վարչապետը պատասխանեց թէ յառաջիկայ խորհրդաժողովի մը մէջ կարելի է քննել ամէն տեսակ խնդիրներ, եւրոպական թէ ասիական. բայց անհրաժեշտ է նախապէս խորհրդակցութիւն մը կատարել արտաքին նախարարներու միջոցաւ :

Ցետոյ բացատրեց թէ անհրաժեշտ է ամրապնդել Ատլանտեան դաշինքը : «Ցանուն կառավարութեան ձեռնարկներ կատարուած են պ. Փինէի և իմ միջոցաւ եւ պիտի չարունակուին : Համաշխարհային յարաբերութեանց ներկայ ընթացքին մէջ, պէտք չէ նկատի առնել միայն ապահովութեան խնդիրը եւ պաշտպանողական ռազմապիտութիւնը : Անհրաժեշտ է որ պետութեանց, եւ մասնաւորապէս երեք մեծ պետութեանց միջեւ քաղաքական ընդհանուր դիրք մը հաստատուի բոլոր մեծ խնդիրներու մասին : Օրինակ, Ֆորմոզայի հարցին մէջ կառավարութիւնը այն տեսակէտն ունի թէ մեծ պետութիւնները բացարձակապէս պարտաւոր են ամէն միջոց փորձել, խուսափելու համար տեղական կամ համաշխարհային ընդհարում մը :

Վարչապետը չօշափեց նաեւ համայնավար Չինաստանի ճանաչման եւ միաց. Եւրոպայի կազմութեան խնդիրները :

(Շար. բ կաթդ. Դ. էջ)

ՇԱՀՆՇԱՀԻ ԵՐԿԻՐԸ ԵՒ ՀԱՑ ԳԱՂՈՒԹԸ

•

(Գ· եւ վերջին մաս)

Անգեալին Պարսկաստան նկատուած էր անպաշտպան երկիր: Մանաւանդ Ա· Համաշխարհային պատերազմին, երբ օս – մանեան, ցարական, անգլիական բանակները կը մանէին անոր հողերէն ներս, առանց տիրոջ հաւանութիւնը առնելու : Իսկ Շահերը կարծես հաշտուած էին այդ կացութեան հետ, դիտնալով որ 1907ի անգլեռուս դաշնի համաձայնութիւնը երկիրը բաժնած էր ազդեցութեան երեք գօտիներու· հիւսիսը՝ ռուսական, կեդրոնը՝ չէզոք, իսկ հարաւը՝ անգլիական :

Բ· Համաշխարհային պատերազմին Ռուսերու կողմէ բարեկամական « զրա – ւում »ի մը ենթարկուեցաւ Իրանի հիւսիսային մասը, անգլեւամերիկացիներու համաձայնութեամբ: Դէպի Ռուսաստան ռազմամթերք փոխադրող բեռնատար ինքնաշարժներու, երկաթուղիի իրական կամուրջ մը հաստատուեցաւ հարաւէն դէպի հիւսիս, երբ Սթալինկրատի մէջ վերջին ճակատագրական կռիւը կը մղուէր :

Հետապային Ռուսերը դիւրութեամբ չմեկնեցան Իրանէն: Նախապահ Թրումըն նոր պատերազմ մը չվախցաւ զանոնք քշելու համար երկրէն: Ի վերջոյ նախապահ Այզընհաուըրի վճռակուեցաւ օգնել Իրանի, քաղաքականապէս եւ անտեսապէս, որպէսզի կարենայ թօթափել հիւսիսի ազդեցութիւնը :

Նաւթի հարցը, որ այնքան ալեկոծեց երկիրը, այժմ կարգադրուած է: Պետութիւնները, եւ նաւթի չհագործման շուրջ համաձայնութիւն գոյացած է օտար քանի մը ընկերութիւններու հետ, որոնց մէկն է անգլիականը :

Այժմ Թեհրանի մէջ կը զգաք, թէ երկրին տէրը Իրանցիներն են· այլեւս սպառնալիքներով կարելի չէ վախցնել զանոնք: Անտարակոյս Իրան խոհեմ է, չունենալով Թուրքիոյ պինական ուժը: Թէեւ խօսուեցաւ, թէ պիտի յարի Փաքիստան – Իրաք – Թուրքիա ուխտին, բայց կանխահաս նը – հատուեցաւ այդ լուրը· ան չուզեր դրգռումներու առիթ տալ: Փաստօրէն ա – բեւմտեան ճակատին մաս կը նկատէ ինք – զինք, իբրեւ մէկը այն երկիրներէն, ո – րոն հաւանական յարձակման մը պիտի ենթարկուին :

Անհրաժեշտ էր նախ երկիրը ներքնապէս զօրացնել եւ ընկերային կեանքի մէջ զոյութիւն ունեցող դժգոհութիւնները վերցնել: Վեհապետը ամէն ջանք կը թափէ ժողովրդական պահանջատիրներու հակադրանքը չհեղու համար: Այլեւս չկան Շահնշահներու պերճանքը եւ չայլուքիւնը: Քաղաքացիի պարզ տարազով՝ կայսրը ամէն տեղ է: Դրոշմաթուղթերու վրայ, թերթերու հրատարակած լուսանկարներուն մէջ ան ոչ իսկ պինուորական համազգեստով կը տեսնուի, այլ քաղաքացիի պարզ զգեստով: Աւատապետական կարգերը աստիճանաբար տեղի կուտան, եւ թագաւորի մտահոգութիւններէն մէկն է հողային հարցի լուծումը, յօգուտ աղքատ գիւղացիներու :

1·644·000 քմ· քլմ· տարածութիւն եւ քանի միլիոն բնակիչ ունեցող այս երկիրը, իր նաւթային հարստութեամբ եւ աշխարհագրական դիրքով, հաղուի այնքան մօտիկը, արտակարգ չհապղղուութեան առարկայ պիտի դառնայ ապագային :

Կրկին անդրադառնալով հայ գաղութին, յիշենք որ նախկին Շահին խիստ ազգայնական քաղաքականութեան ընթացքին, ուրիշ փոքրամասնութիւններու կարգին, մեր վարժարանները եւս փակ մնացին ամբողջ վեց տարի :

Կը պատմեն, թէ ինչ յուզիչ տեսարաններ պարզուած էին, երբ հայ ուսուցիչներ կը փորձէին ընդդիմանալ անարդար կարգադրութեան մը, եւ հայ մանուկները չէին ուզեր բաժնուիլ իրենց դասատարակներէն :

Անգեալին կը պատկանին այդ տխուր օրերը: Այժմ ամէն տեղ վերաբացուած են հայ վարժարանները, բարեբարներ սկսած են նոր չէնքեր կառուցանել, ազգային մարմիններ ծրագրած են հանգստեանոցներ կառուցել նոյն նպատակով: Մեր խօսքը հասկնալի կը դառնայ, երբ ըսենք, թէ Թեհրանի հայ գաղութին եւ աշակերտներու թիւը տասնապատկուած է :

Կատարեալ եռուզեռ կը տիրէ Թեհրանի հայութեան ազգային մարմիններուն մէջ, որոնք վերակազմութեան շրջան մը կը բոլորեն: Անգեալին Առրպատականի փառաւոր թեմը կար, իբրեւ կեդրոն ունենալով Թաւրիզը, իսկ իբրեւ Առաջնորդ՝ Մելիքթանդեան Արք·ի նման հմուտ եւ խմաստուն հոգեւորական մը:

Այժմ Թաւրիզի տեղը գրաւած է Թեհրանը: Առաջն· Աթոռը պահ մը չհագորդուեցաւ Կոստանեան եպիսկ·ի կողմէ, որ իշխանութիւններու հրահանգով հեռացուեցաւ երկրէն: Ներկայիս Առաջն· փոխանորդն է Ց· քհնյ· Հաճեան, ազգային դաշտիարներով ոտգորուած ժրաջան եւ կեդեցական մը: Ամէն ջանք կը թափուի, որպէս զի իրանահայութիւնը հեռու մնայ արտաքին ազդեցութիւններէ, հոգեւին փարած Իրանին, որուն իրապէս երախտապարտ է :

Այդ երախտապիտութիւնը անճնապէս զգացի, երբ ընկերներով ու բարեկամներով սրահի մը մէջ ոճնեցինք Փետրուար 18ի տարեդարձը: Ինչ դեղեցիկ զուգադիպութիւն· մեր մէջ ունէինք նախկին հայդուկներ, պինուորականներ, գործիչներ, որոնք ոչ միայն մասնակից եղած էին, այլեւ վարած էին Հայոց Աշխարհի ճակատագրական կռիւները ընդդէմ օտար բռնակալներուն: Վեթերան ընկերներու մազերը ճերմկած էին, բայց զգալուխները բարձր էին, իսկ իրենց տաք չունչը փոխանցուած տեսայ նոր սերունդին :

Հանդիսի պահուն լսեցի մեր աղջիկներու հայրենակցօջ արտասանութիւնները ու երգերը: Ջեմ դիտեր ինչու պահ մը ինքզինքս զգացի Երեւանի մէջ· հայրենիքի մօտիկութի՞ւնը թէ արեւելահայ բարբառը դեղեցիկ առոգանութեամբ, առանց օտարոտի չեչտերու, դիս փոխադրեց հայրենիք :

Հպղիւ տասնեամեակ օր մնացի Թեհրան : Բայց դիւրը ցերեկ չրջապատուեցայ ընկերներով, ոմանց ծանօթ էի Հայաստա – հէն, ուրիշներուն՝ թղթակցութեամբ : Ինչու չըսեմ, որ նոյնքան սիրեցի նոր սերունդը, որուն հանդէպ կ'արժէ ունենալ աւելի դուրդուրանք, քանի որ ան տոգորուած է Քրիստափորներու, Զաւարեան – ներու եւ Ռոստոմներու գաղափարակա – կանով եւ, գալիք նոր մարտնչումներուն, պիտի գտնուի միշտ պատնէշին վրայ, իր ինդիր հայրենիքի ազատութեան ու անկախութեան :

Փետրուար 27ին, կիրակի երեկոյ, մեկնեցայ Թեհրանէն:

Երեքուկէս ժամ եռք Դամասկոս հասած էի: Ընկերները տեղեակ էին, որ իրենց քաղաքէն պիտի անցնէի: Նոյն դիչերը հոն ալ կազմակերպած էին Փետր· 18ի ոճնակատարութիւն: Դպրոցի սրահի մը մէջ հաւաքուած էին մեր ընկերները, բոլորն ալ երիտասարդներ· սպիտակ մազերով երկու երէցներ միայն կային: Անմիջապէս սկսան յայտադրի գործադրութեան· առաջին անգամ կը լսէի այնքան դեղեցիկ արտասանուած Ռ· Զարդարեանի «Գամփռ»ը· մեներգ, խմբերգ, կրկին արտասանութիւններ, միշտ հայրենասիրական ու միշտ լի խանդավառութեամբ : Նոր հաւատքով առաջարկեցի խմել կենացը հայ ուսուցիչներուն, որոնք, Արովեաններէն, Քրիստափորներէն մինչեւ այսօր, մեր տղոց կը սորվեցնեն իրենց դեղեցիկ լեզուն եւ կը ներշնչեն Հայու ոգին, պարտքի զգին ու ազգային դիտակցութիւն :

Երբ ճամբորդութենէ վերադարձին անդամ մը եւս կ'անդրադառնամ, թէ Իրանի, Իրաքի, Սուրիոյ եւ Լիբանանի 350 հազարի մօտ Հայերու ազգային իշխանութիւնները հարիւրին 90 Դաշնակցութեան ազդեցութեան տակ կը գտնուին: Մամուլը, վարժարաններու ցանցը, մշակութային Միութիւնները տեւապէս վերելքի մէջ են, նոյն ատեն անոնք կը հանդիսանան իրենց ապրած երկիրներուն մէջ քաղաքականապէս ամէնէն վստահելի տարրը :

Ի տես այդ ճիգին, այդ ոգիմտութեան ու հաւաքական կենսունակութեան, հաւատքով զօտեպնդուած կը վերադառնամ Փարաւոններու երկիրը :

Գ· Լ·

ՋՐՀԵՂԵՂԸ ԵՒ ԱՐԱՐԱՏ

(ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՊՐՊՏՈՒՄՆԵՐ)

*

Հնագիտական աշխարհը աւելի քան մէկ դարէ ի վեր՝ ամբողջ ուշադրութիւնը կեդրոնացուցած է մասնաւորաբար Մեջագետքի հարաւային մասին վրայ :

Յարդ կատարուած հնախուզական աշխատանքները՝ մեծ մասով պեղումները Միջագետքի մէջ հսկայական արդիւնքներ են տուած: Արդ կը նշանակէ թէ՝ աշխարհի հնագոյն քաղաքակրթութեան օրրանը Միջագետքը եղած է եւ որովհետեւ մեր հայրենիքին անմիջական դրացի է այս աշխարհամասը եւ մասամբ զործակից է եղած այդ փառահեղ վերելքին կ'արժէ ծանօթանալ անոր :

Հին աշխարհի քաղաքակրթութեան պատմութիւնը իր արժանիքներով՝ տասնեակ տարիներէ ի վեր խոր ուսումնասիրութեան ենթարկուելով, այսօր վճռական ու հաստատ փաստերով չրջուած են Սէմի, Համի, Յաբէթի, Նոյեան Տապանի, Բաբելոնի աշտարակաշինութեան ընդոծին եւ երեւակայական վարկածները՝ զոյն դնելով արտասանութեան հաստատուն եւ հարազատ հիմքերու վրայ :

Պատմագիտական, հնախուզական աշխատանքներու արդիւնքով ճշդուած է Ջրհեղեղի թուականը 2800 – 3000 տարի առաջ նախքան Քրիստոս, իսկ վայրը՝ Եփրատ եւ Տիգրիսի յորդումներէն յառաջ եկած անոնց խառնուրդէն (Շաթիւլարապ) դէպի հարաւ, ներկայ Պասրայի չրջանը, ուր երեւան հանուած են հողի խաւեր, աւերուած աւաններ եւ զանազան հնագարեան առարկաներ :

Աչխարհ աւելի քան հարիւր հազար տարիէ ի վեր տեսած է չատ մը չրհեղեղներ՝ մեծ ու փոքր, բայց ոչ մէկը այնքան ահաւոր աւերներու կ'ենթարկուին դետերու յորդումներէն, քաղաքներ եւ դիւղեր կը տեղափոխուին: Բայց ոչ մէկ տեղ երկիրը չէ ողղուած եւ ջուրի մէջ լողացած, ինչ որ կը հակասէ տրամաբանութեան :

Մարդկութիւնը երբ տակաւին մանկութեան չրջանը կը բոլորէր, դուրկ էր բնութեան արհաւիրքներուն դէմ պայքարելու միջոցներէն, իր կեանքի համեստ պահանջներուն զոհացում տալու համար, կը փնտռէր դիւրութեամբ ապրիլ տեղ, ուրկէ բնազդաբար պիտի ընտրէր այն աչխարհամասը որ բերրի եւ արդասաբեր էր: Այն չրջաններու մէջ որ հաստատուած էր, հեղեղները ամբարած էին պարարտ հողեր ուր բուսականութիւնը կը բուսնէր ու կ'աճէր առատօրէն եւ ժողովուրդը ամէն դիւրութիւն կը վայելէր դրեթէ առանց որոչ ճիգի :

Միջագետքի այս բարեբեր չրջանները ենթակայ էին հեղեղներու արհաւիրքին, մը մէջ հաւաքուած էին մեր ընկերները, բոլորն ալ երիտասարդներ· սպիտակ մազերով երկու երէցներ միայն կային: Անմիջապէս սկսան յայտադրի գործադրութեան· առաջին անգամ կը լսէի այնքան դեղեցիկ արտասանուած Ռ· Զարդարեանի «Գամփռ»ը· մեներգ, խմբերգ, կրկին արտասանութիւններ, միշտ հայրենասիրական ու միշտ լի խանդավառութեամբ : Նոր հաւատքով առաջարկեցի խմել կենացը հայ ուսուցիչներուն, որոնք, Արովեաններէն, Քրիստափորներէն մինչեւ այսօր, մեր տղոց կը սորվեցնեն իրենց դեղեցիկ լեզուն եւ կը ներշնչեն Հայու ոգին, պարտքի զգին ու ազգային դիտակցութիւն :

Երբ ճամբորդութենէ վերադարձին անդամ մը եւս կ'անդրադառնամ, թէ Իրանի, Իրաքի, Սուրիոյ եւ Լիբանանի 350 հազարի մօտ Հայերու ազգային իշխանութիւնները հարիւրին 90 Դաշնակցութեան ազդեցութեան տակ կը գտնուին: Մամուլը, վարժարաններու ցանցը, մշակութային Միութիւնները տեւապէս վերելքի մէջ են, նոյն ատեն անոնք կը հանդիսանան իրենց ապրած երկիրներուն մէջ քաղաքականապէս ամէնէն վստահելի տարրը :

Ի տես այդ ճիգին, այդ ոգիմտութեան ու հաւաքական կենսունակութեան, հաւատքով զօտեպնդուած կը վերադառնամ Փարաւոններու երկիրը :

Գ· Լ·

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԷՍ

•

«Ոմանք ասում են թէ՝ Ադթամարի բոլոր կոտուղները վերադարձել են կրկին Ախլաթ եւ Մուշ: Ուրիշներ պնդում են թէ՝ քանի որ կռիւը ժամը 12ի ժամանակները եղած է, որքան էլ յաջող քամի լինէր, չորս ժամէն նրանք բոլորը չէին կարող հասնել Ախլաթի ափը, եւն· :

«Թշնամին որոշ բան չգիտէ եւ չուարած է: Այժմ «մանդադէտ» նաւավարները հաւաքել է եւ հարց ու փորձեր է անում: Նրանք էլ երկու տեսակ կարծիք են յայտնել: Նաւավարների մի մասը, որ մեզ համակիր է, վտանգը այս չրջանից հեռացնելու համար, ասել է թէ՝ «Այո, կարելի է որ նրանք Ախլաթ ելած լինին»:

Դիչերը բաւական անցած էր: Լուսոյ աստղը սկսաւ պլպլալ Վանի ջրին եւ պայծառ երկնակամարին վրայ :

Անդրանիկ եւ Մուրատ մանրամասն պատմեցին անցուդարձերը Կոմսին եւ ընկերներին: Եւ մտքերի փոխանակութիւնից նրանց յետոյ, հեռացանք այդ տնից :

Առանց պատահարի, այգիների պատերից յաւկելով անցնում էինք: Վանեցիները մեր մարդիկ դեռ քնած կը լինէր եւ մեզ տեղ չէին տալ: Ստիպուեցանք ճանապարհ ընկնել դէպի Ռշտունիք, ուր մեր ընկերները ունէին ամրոց եւ զինուորներ :

Ռշտունիքի գաւառը ընդարձակ է, ունի 2800 քառ· քլմ· տարածութիւն եւ 60 հազար բնակիչ: Գաւառի կեդրոնն է Արճէշ քաղաքը, որ գտնուում է Վանայ լճի հարաւ-արեւելեան կողմում, լճի ափից 15 քլմ· հեռաւորութեան վրայ: Արճէշը ունի 15 հազար բնակիչ, որոնց մեծ մասը հայեր են: Քաղաքը գտնուում է Արճէշ գետի ձախ ափին, որ գալիս է Սիփանից եւ թափւում Վանայ լիճը: Գետի ջուրը քաղաքի մէջ անցնում է մի քանի ճիւղերով եւ ոռոգում է քաղաքի պարտէզները: Քաղաքի շրջակայքում կան շատ գիւղեր, որոնց բնակիչները զբաղւում են երկրագործութեամբ եւ անասնապահութեամբ :

Ռշտունիքի գաւառը ունի 60 գիւղ, որոնց մեծ մասը հայեր են բնակւում: Գաւառի կեդրոնն է Արճէշ քաղաքը, որ գտնուում է Վանայ լճի հարաւ-արեւելեան կողմում, լճի ափից 15 քլմ· հեռաւորութեան վրայ: Արճէշը ունի 15 հազար բնակիչ, որոնց մեծ մասը հայեր են: Քաղաքը գտնուում է Արճէշ գետի ձախ ափին, որ գալիս է Սիփանից եւ թափւում Վանայ լիճը: Գետի ջուրը քաղաքի մէջ անցնում է մի քանի ճիւղերով եւ ոռոգում է քաղաքի պարտէզները: Քաղաքի շրջակայքում կան շատ գիւղեր, որոնց բնակիչները զբաղւում են երկրագործութեամբ եւ անասնապահութեամբ :

Ռշտունիքի գաւառը ունի 60 գիւղ, որոնց մեծ մասը հայեր են բնակւում: Գաւառի կեդրոնն է Արճէշ քաղաքը, որ գտնուում է Վանայ լճի հարաւ-արեւելեան կողմում, լճի ափից 15 քլմ· հեռաւորութեան վրայ: Արճէշը ունի 15 հազար բնակիչ, որոնց մեծ մասը հայեր են: Քաղաքը գտնուում է Արճէշ գետի ձախ ափին, որ գալիս է Սիփանից եւ թափւում Վանայ լիճը: Գետի ջուրը քաղաքի մէջ անցնում է մի քանի ճիւղերով եւ ոռոգում է քաղաքի պարտէզները: Քաղաքի շրջակայքում կան շատ գիւղեր, որոնց բնակիչները զբաղւում են երկրագործութեամբ եւ անասնապահութեամբ :

ՅԱՎՈՏ ԽՈՏՈՐԱԿԸ ՉԱՅԱՓ

ԳԱԼՓԱ Բ.

— Ոչ, բժիշկ, Լուսոն մեծ թեթևություն կզգա միայն այն օրից, երբ կիմանա, որ ինքը ոչ մի հանցանք չունի իր մոր մահվան մեջ։ Նա ինձ պատմեց, որ մինչև իր տասներեք տարեկան դառնալը ինքն էլ կարծում էր, թե մայրը մահացել է ծննդաբերության ժամանակ։ Եվ միայն այդ տարիքում հայրը նրան ասել է, որ մայրը ինքնասպան է եղել։ Ինչո՞ւ, ինչպե՞ս, ոչ ոք չգիտի։ Ամեն ինչ ծածկված է մնացել մի խորհրդավոր մշուշով։ Ինքնասպանության պատճառ կարող էր լինել հոր դաժան վերաբերմունքը կնոջ հանդեպ, որի մասին Լուսոն ինքն էլ շատ բան է լսել։ Ամեն դեպքում, ինչ էլ որ լինի, ես կարծում եմ, որ Լուսոն ոչ մի մեղք չունի։ Նա ինքն էլ ասում է, որ ինքնասպանությունը ամոթ է համարվում, և ինքն էլ ամաչում է այդ մասին խոսել։ Ես ուզում եմ, որ դուք նրան հանգստացնեք այդ կապակցությամբ։

Գալով Լուսոնի հոր հիվանդությանը, ապա նա ինձ ասաց, որ հիվանդությունը սկսվել է ամուսնանալուց անմիջապես հետո։ Ամուսնությունից առաջ նա եղել է ուժեղ և առողջ մարդ, բայց հետո սկսել է հիվանդանալ։ Ես կարծում եմ, որ նրա հիվանդությունը ծագել է ոչ թե ֆիզիկական, այլ հոգեկան պատճառներից։ Ես ուզում եմ, որ դուք ինքներդ հետաքննեք այդ հարցը։

Ես գիտեի, որ Ֆիլիպ Լեյն ամուսնացած է եղել, և որ նրա կինը մահացել է ծննդաբերության ժամանակ։ Ես գիտեի նաև, որ նրա հարսանիքից հետո Ֆիլիպը ստիպված է եղել հեռանալ Ավստրալիայից, որովհետև նրա կինը ամուսնացել էր նրա ամենամտերիմ ընկերոջ հետ։ Ես գիտեի նաև, որ Ֆիլիպը ամուսնացել է Ավստրալիայում, և որ նրա կինը մահացել է ծննդաբերության ժամանակ։ Ես գիտեի նաև, որ Ֆիլիպը ամուսնացել է Ավստրալիայում, և որ նրա կինը մահացել է ծննդաբերության ժամանակ։ Ես գիտեի նաև, որ Ֆիլիպը ամուսնացել է Ավստրալիայում, և որ նրա կինը մահացել է ծննդաբերության ժամանակ։

Ֆիլիպ Լեյնի հոր մահվան մասին ես տեղեկացա Լուսոնի նամակից։ Նա գրում էր, որ հայրը մահացել է 1918թ. հոկտեմբերի 17-ին, Ֆիլիպի վերադարձից հետո։ Ֆիլիպը ժամանակին ինձ ասել էր, որ հայրը ապրում է Ֆրանսիայի հարավում, Նիցցա քաղաքում։ Ես գրեցի նրան, որ ինձ անհրաժեշտ է տեսնել նրան, և նա պատասխանեց, որ ինքը կարող է ինձ ընդունել հաջորդ օրը։ Ես հեռագրեցի Ֆիլիպին, որ ինձ հաջողվել է գտնել նրա հորը, և որ նա կարող է ինձ ընդունել հաջորդ օրը։ Ես հեռագրեցի Ֆիլիպին, որ ինձ հաջողվել է գտնել նրա հորը, և որ նա կարող է ինձ ընդունել հաջորդ օրը։

Ֆիլիպ Լեյնի հայրը ապրում էր մի փոքրիկ վիլլայում, Նիցցա քաղաքի մոտ։ Ես նրան գտա պատշգամբում նստած։ Նա ինձ ընդունեց շատ ջերմորեն։ Նա ինձ ասաց, որ Ֆիլիպը իր միակ որդին է, և որ նա շատ է սիրում նրան։ Նա ինձ ասաց, որ Ֆիլիպը իր միակ որդին է, և որ նա շատ է սիրում նրան։ Նա ինձ ասաց, որ Ֆիլիպը իր միակ որդին է, և որ նա շատ է սիրում նրան։

Ես հարցրի նրան, թե ինչո՞ւ է նրա կինը ինքնասպան եղել։ Նա պատասխանեց, որ չգիտի, և որ երբեք չի հարցրել նրան այդ մասին։ Նա ասաց, որ կինը շատ գեղեցիկ է եղել, և որ նա շատ է սիրել նրան։ Նա ասաց, որ կինը շատ գեղեցիկ է եղել, և որ նա շատ է սիրել նրան։ Նա ասաց, որ կինը շատ գեղեցիկ է եղել, և որ նա շատ է սիրել նրան։

Ֆիլիպ Լեյնի հայրը պատմեց ինձ, որ Ֆիլիպի կինը ինքնասպան է եղել, որովհետև նա սիրահարված է եղել մի ուրիշ տղամարդու։ Նա ասաց, որ Ֆիլիպը շատ է տառապել այդ պատճառով։ Նա ասաց, որ Ֆիլիպը շատ է տառապել այդ պատճառով։ Նա ասաց, որ Ֆիլիպը շատ է տառապել այդ պատճառով։

Ես հարցրի նրան, թե ինչո՞ւ Ֆիլիպը չի եկել հոր մահվան առթիվ։ Նա պատասխանեց, որ Ֆիլիպը չի կարողացել գալ, որովհետև նա զբաղված է եղել։ Նա ասաց, որ Ֆիլիպը չի կարողացել գալ, որովհետև նա զբաղված է եղել։ Նա ասաց, որ Ֆիլիպը չի կարողացել գալ, որովհետև նա զբաղված է եղել։

Ֆիլիպ Լեյնի հայրը ինձ ասաց, որ Ֆիլիպը շատ է փոխվել այդ ամենից հետո։ Նա ասաց, որ Ֆիլիպը շատ է փոխվել այդ ամենից հետո։ Նա ասաց, որ Ֆիլիպը շատ է փոխվել այդ ամենից հետո։

Ես հարցրի նրան, թե արդյոք Ֆիլիպը ամուսնացել է նորից։ Նա պատասխանեց, որ Ֆիլիպը ամուսնացել է նորից։ Նա պատասխանեց, որ Ֆիլիպը ամուսնացել է նորից։

Ֆիլիպ Լեյնի հայրը ինձ ասաց, որ Ֆիլիպը ունի մի որդի, որը ծնվել է կնոջ մահից հետո։ Նա ասաց, որ Ֆիլիպը ունի մի որդի, որը ծնվել է կնոջ մահից հետո։ Նա ասաց, որ Ֆիլիպը ունի մի որդի, որը ծնվել է կնոջ մահից հետո։

Ես հարցրի նրան, թե արդյոք Ֆիլիպը կցանկանա տեսնել իր որդուն։ Նա պատասխանեց, որ Ֆիլիպը չի ցանկանում տեսնել իր որդուն։ Նա պատասխանեց, որ Ֆիլիպը չի ցանկանում տեսնել իր որդուն։

Ֆիլիպ Լեյնի հայրը ինձ ասաց, որ Ֆիլիպը շատ է տառապել այդ ամենից հետո։ Նա ասաց, որ Ֆիլիպը շատ է տառապել այդ ամենից հետո։ Նա ասաց, որ Ֆիլիպը շատ է տառապել այդ ամենից հետո։

Ես հարցրի նրան, թե արդյոք Ֆիլիպը կցանկանա տեսնել իր որդուն։ Նա պատասխանեց, որ Ֆիլիպը չի ցանկանում տեսնել իր որդուն։ Նա պատասխանեց, որ Ֆիլիպը չի ցանկանում տեսնել իր որդուն։

Ֆիլիպ Լեյնի հայրը ինձ ասաց, որ Ֆիլիպը շատ է փոխվել այդ ամենից հետո։ Նա ասաց, որ Ֆիլիպը շատ է փոխվել այդ ամենից հետո։ Նա ասաց, որ Ֆիլիպը շատ է փոխվել այդ ամենից հետո։

Ես հարցրի նրան, թե արդյոք Ֆիլիպը ամուսնացել է նորից։ Նա պատասխանեց, որ Ֆիլիպը ամուսնացել է նորից։ Նա պատասխանեց, որ Ֆիլիպը ամուսնացել է նորից։

Ֆիլիպ Լեյնի հայրը ինձ ասաց, որ Ֆիլիպը ունի մի որդի, որը ծնվել է կնոջ մահից հետո։ Նա ասաց, որ Ֆիլիպը ունի մի որդի, որը ծնվել է կնոջ մահից հետո։ Նա ասաց, որ Ֆիլիպը ունի մի որդի, որը ծնվել է կնոջ մահ

ՆԵՖՈՍՏՈՑ ՐՈՒՀՈՒՍԻԱՅԻ ՈՒՆԻՎԵՐՍԱԼ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐ

ՏՈՐԿԱՆԻ ՖՈՏՈՊԱՏԿԵՐ — ՊՈՐՏՐԵՏՆԵՐ

Նիփսվի 3 Նյութ ծայր 15են դիշեր կէս գիշեր, նոքր էֆեֆտուվոյտով արտ
Դիմել Ալելսա Մուրատ ՈՐԻՆԱՎ ԴԱՀԻՔ

Տպիկ Տարեցի Տարտարեցի (Գուշտ), Գ. Տարտալ – Թեան (Հոսկ), Ս. Ֆօլէեան (Քար – Քար), Ֆրէնկ Նորմարեան (Հոսկ), Ս

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél.: PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 — հատը 12 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 2 ԱՊՐԻԼ

SAMEDI 2 AVRIL 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7638 — 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3049

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՄՈՒՐԱՏԻ ԹՈՌՆԻԿՆԵՐԸ

●

Մեր զաղութին Հայր. Միութեանց մէջ բացառիկ տեղ մը կը զբաւէ Սեբաստիոյ «Մուրատ» Ուսումնասիրացը, իր յարատեւ եռանդով :

Ինչպէս չատ մը Միութիւնները, այս կազմակերպութիւնն ալ, որ հիմնուեցաւ 1949ին, ունի այլազան եւ չոլչոլուն ա-ռաջադրութիւնները :

Փորձառութիւնը ցոյց տուաւ որ աւելի չուտ կը յաջողին, երբ ամփոփուին պարզ եւ անմիջական հոգերու վրայ :

Ի վերջոյ վարեցան զործնական ծրագրի մը,—սաներ որդեգրել, մտաւոր ուժեր պատրաստելու համար :

Կը թուի թէ ներշնչուած էին անոնման Մուրատէն :

Ո՞վ չի գիտեր պատմութիւնը :

Աբիւծասիրա հերոսը երբ երդնակ կը հանէր 1915 – 16ի ահաւոր նախճիրէն եաք, ցիրուցան բեկորներ կը վիճաւէր Կայծակ Առաքելի հետ,— « Մէկ Հայ մէկ ոսկի» :

Շատեր ազատեցան այս աշխատանքին չնորհիւ :

Այժմ իր սակաւաթիւ հայրենակիցները ձեռնարկած են թոռնիկները փրկելու համայնակուլ յորձանքէն :

Արդէն որդեգրած են երկու սաներ, եւ կ'ուզեն բազմապատկել թիւը :

Մանաւանդ, որ քննութեան մը առթիւ, ներկայացած էին առնուազն տասը ուշիմ պատանիներ :

Կրնաք չափել այս հոգին ծանրութիւնը, երբ ըսենք որ միջնակարգ վարժարանի մը դիւերթիկ աշակերտին ծախքն է 120| 150·000 Ֆրանք (Մինչեւ Արեւելքի մէջ՝ 500 տոլար) :

Ուրեմն, որքան լայն միջոցներ ունենան, այնքան սաներ պիտի որդեգրեն :

Եւ ահաւասիկ տարուէ տարի նորու-թիւններ կը մտածեն, նիւթական աղբիւրներ ճարելու համար :

Նախապէս Միութիւնը ամփոփուած էր Փարիզի մէջ :

Այժմ գաւառի մէջ ալ մասնաճիւղեր ունին, սկսելով Մարսէյլէն :

Ինչպէս ուրիշ ընկերակցութեանց մէջ, հասոյթի աղբիւրները կը կազմեն անդամավճարները, պարբերական ձեռնարկներ եւ նուէրներ :

Այդ ձեռնարկներէն մէկն է որ տեղի կ'ունենայ վաղը, կիրակի, Իսի լէ Մուլինոյի քաղաքապետարանի ընդարձակ սրահին մէջ, բազմազան յայտագրով մը :

Նեղ հայրենակցական երեկոյթ մը չէ այս ձեռնարկը, այլ ժողովրդական հանդէս մը : Այնպէս որ, բոլորն ալ կրնան մասնակցիլ անխտիր, թէ զուարճանալու եւ թէ իբենց եղբայրական աջակցութիւնը տրամադրելու համար :

«Ուսումնասիրաց»ի մղիչ ոգին եւ խորհրդանշանը, Մուրատ, երբ 1908ին լեռ-նէն կ'իջնէր խաղաղ եւ չինարար աշխատանքի նուիրուելու համար, իր առաջին հոգը եղաւ զարկ տալ կրթական զործին :

Ինք որ կանոնաւոր դպրոց չէր տեսած աւելի խոր կ'ըմբռնէր բարձրագոյն ուսման արժէքը, քան չատ մը ինքնահաւան բանդէտներ :

Եւ զործաւ աչ բազուկը վարուժանի, այս ճակատին վրայ, զարմանք պատճառելով օրուան կուսակալին՝ բանաստեղծ Մէհմէտ Էմին պէյի :

Թող հերոսին ոգին լուսաւորէ տարա-դիր բազմութեանց ճամբան, օտարու-թեան աղջամուղջին մէջ :

Ներկայ պարագաներուն տակ, Հայր. Միութեանց համար չկայ ուրիշ կենդանի զործ քան սերունդի փրկութեան աշխատանքը :

Այդ նպատակին ալ պարտաւոր են ամփոփել իրենց ուժերը եւ նուիրուիլ ինքնապաշտպանութեան պայքարին, համաձայն իրենց համրանքին եւ նիւթական կարողութեան :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԹՐՔԱԿԱՆ ԶՕՐՔ ՍՈՒՐԻՈՅ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ՎՐԱՑ

●

ՊԱՇՏՕՆԱՊԷՍ ԿԸ ՀԱՍՏԱՏՈՒԻ ԼՈՒԻՐԸ

Անգարայէն կը հեռագրեն Մարտ 31 թուականով.— Պաշտօնական աղբիւրէ կ'իմացուի թէ երկու զրահապատ եւ մեքենաշարժ կիսաբաժիններ, որոնց իւրաքանչիւրը ունի 3000 զինուոր, Սուրիոյ սահմանամերձ չրջանը զրկուած են եւ թէ ուրիշ մըն ալ կրնայ զրկուիլ քանի մը օրչն : Որ եւ է պաշտօնական բացատրութիւն չի տրուիր այս զինուորական զորաժողովութեան մասին. բայց կ'ըսեն թէ կապ ունի մաքսանենգութեան հետ : Իրական-նին մէջ խնդիրը հետեւանք է Սուրիոյ արտաքին քաղաքականութեան որ կը ձգտի զուտ արաբական ինակցութիւն մը կնքել Եգիպտոսի եւ Արաբիոյ հետ :

Թուրքիա երէկ հաղորդեց թէ փակուած են սահմանագլուխի մաքսային զրասեն-եակները : Այս լուրը այսօր հաստատուեցաւ մաքսատան պաշտօնեաներուն կողմէ, մինչդեռ Դամասկոսէն հասած տեղեկու-թեանց համաձայն մաքսային զործողու-թիւնները կը չարունակուին սովորական-նին պէս :

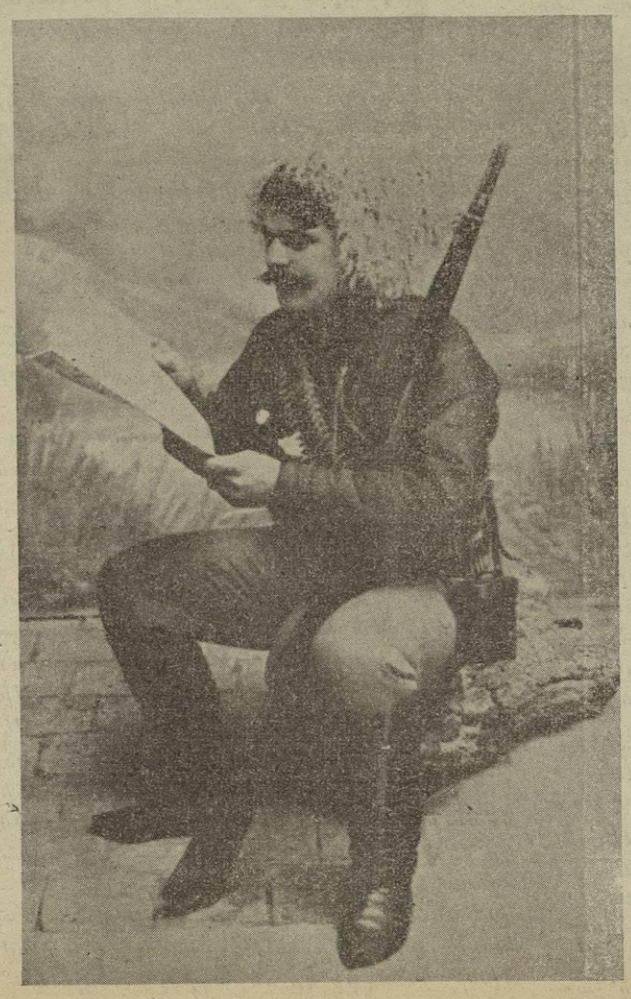
× Սուրիոյ կառավարութիւնը կը ծա-նուցանէ թէ որոշեց փակել Պոլսոյ հիւ-պատոսարանը և Դամասկոս հրաւիրել Ան-զարայի դեսպանը, խորհրդակցելու հա-մար :

Սուրիոյ արտաքին զործերու նախարա-րը, Խալէտ էլ Ազմ, ազգ. անուեսութեան նախարարը եւ սպարապետը՝ զօր. Շու-քայր Գահիրէ մեկնեցան Մարտ 31ին, վերջնապէս մշակելու համար համարա-բական նոր զինակցութիւնը : Քաղաքական չրջանակներու մէջ կը հաւատան թէ ար-տաքին նախարարը նոր ծրագիր մը պիտի առաջարկէ Եգիպտոսի կառավարութեան, հիմնուելով Իրաքի վարիչներուն հետ կա-տարած խորհրդակցութեանց վրայ : Նոյն աղբիւրին համաձայն, Սուրիոյ նախա-րարները պիտի պահանջեն արաբական նոր զինակցութեան զաչնաղբէն հանել այն հաստատը որ իր անդամներուն կ'ար-գիլէ յարել Թուրքեւիրաքեան դաչինքին : Սուրիա կ'ուզէ բայ պահել դուռը Իրաքի առջեւ, եթէ ոչ նոր զինակցութեան յա-րելու, գոնէ զործակցելու համար : Կ'ըս-ուի թէ Գահիրէի խորհրդաժողովին վեր-ջին նիստերուն պիտի մասնակցի Արաբիոյ զահաժառանգ իշխանը, որ միեւնոյն ա-տեն վարչապետն է : Ցորդանան առ այժմ չէզոք դիրք մը բռնած թուրք-եւիրաքեան դաչինքին եւ եգիպտա-սի առաջարկած զինակցութեան հանդէպ : Կ'ըսուի թէ Ցորդանանի կառավարութիւ-նը ոչ առաջին զինակցութեան ոչ ալ երկ-րորդին պիտի միանայ, զօրչափ չեն կար-զադրուած արաբական ճակատին վրայ ծագած վէճերը :

× Դամասկոսէն կը հեռագրեն թէ մօտ երեք հազար ուսանողներ թափօր մը կազ-մեցին քաղաքին փողոցներուն մէջ, մաս-մեցին քաղաքին փողոցներուն մէջ, մաս-նաւոր նշանաբանակներով որոնց վրայ կ'երեւային .— թշնամական խօսքեր Ֆը-րանսայի դէմ, Մարոքի կացութեան առ-թիւ : Ցուցարարները կ'աղաղակէին . — « Անկի՛ Ֆրանսական աչխարհակալու-թիւնը », «կեցցէ՛ ազգային պայքարը յա-նուն ազատութեան եւ անկախութեան » : Ոստիկանութիւնը կ'ըսէ թէ համայնա-վարներ փորձած են «իր նպատակէն չեղե-ցնել» ցոյցը, բայց վտարուած են : Ֆրան-սական դեսպանատունը պաշտպանուած էր կարեւոր ուժերու կողմէ որոնք միջա-մտելու պէտք չունեցան :

ԵԱԼԹԱՑի զաղանիքներուն հրատարա-կութեան առթիւ բացատրութիւն տալու հրաւիրուեցաւ Մ. Նահանգներու արտա-քին նախարարը, Տըլըս, ծերակոյտին կողմէ :

ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ ՍՈՒԻՀԸ ՄՈՒՐԱՏ

Ծնած է Կովատուն գիւղը, 1874ին, համեստ ընտանիքի մը մէջ : Ի ծնէ ըմբոստ, չի հան-դուրժեր վարժապետի մը ծե-ծին եւ կը դառնայ հովիւ :

Քանի մը տարի վերջ կ'անց-նի Պոլիս, եւ բեռնակրութիւն կ'ընէ, գիշերները ալ հայերէնի դաս առնելով : Տասնըվեց տա-րեկանին կը մտանակցի յեղա-փոխական գոյգերու : Ի վերջոյ Կովկաս լքնալով, , 1903ին երբեւ հասարակ զինուոր Թոր-գոմի խումբին՝ կ'երթայ Սա-սուն : Հերոսական զործեր կատարած է ինքնապաշտպա-նութեան կռիւներուն մէջ, մասնաւորապէս 1903–1904ին : Մտանակցած է նաեւ վասպու-րականի եւ Կովկասի կռիւնե-րուն : Առաջին մեծ պատերազ-մին կը զառնայ փախստական եւ լեռնէ լեռ թափառելով 1915 Հոկտեմբերին Սամսունէն թր-քական առագաստանաւով կը հասնի Պաթում : Ցետոյ կ'ել-թայ Կարին եւ երդնակ, հերո-սական կռիւներ մղելով զեր-պանց ուժերու դէմ : Ցուսա-հատ կը քաչուի Հիւս. Կով-կաս, եւ, Ռոստոմի հրաւէրով կ'երթայ Բաքու : Բլուրի մը զրամատն տեղ կը սպաննուի (1918 Օգոստոս) :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

★

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԸ ՔՈՒԷԱՐԿԵՑ ԱԼԺԵՐԻՈՅ ԲԱՑԱՌԻԿ ՕՐԷՆՔԸ

Առջի օր բուռն վիճաբանութիւններ տե-ղի ունեցան Ազգ. Ժողովին մէջ, տեւելով մինչեւ ուրբաթ առաւօտ : Օրակարգի զըլ-խաւոր խնդիրն էր այն օրինագիծը որուն համաձայն բացառիկ վիճակ պիտի հաս-տատուի Ալժերիոյ մէջ, բարեկարգութիւ-նը ապահովելու համար :

Օրինագիծը կը բաղկանայ 16 յօդուած-ներէ : Առաւօտեան ժամը 1·20ին քուէար-կուած էին ութ յօդուածները, դրեթէ բո-լորն ալ նոյն մեծամասնութեամբ, 216ի դէմ 391 – 395 ձայնով, ինչպէս կը զրէ «Իմանիթէ», խոստովանելով թէ նոյն մեծամասնութեամբ կը մերժուէին ի-րենց կարգ մը առաջարկները :

Համայնավար երեսփոխանները ամ-րողջն կը պայքարէին, օրինագիծը ջուրը ձգելու համար : Համապատասխան ութսուն բանաձեւեր ներկայացուած էին, օրէնքը բարեփոխելու կամ բոլորովին մերժելու համար : Մարզկային Իրաւունքի Դաշնակ-ցութիւնն ալ բողոքած էր եւ երբ երես-փոխան մը այդ մասին կը խօսէր, Տիկին Թերմէն Փերոլ յայտարարեց .

— Կը զարմանամ որ այդ կազմակեր-պութիւնը ձայն չհանեց, երբ տեղահան կ'ըլլային 700·000 կաթոլիկներ, Հնդկա-չինի մէջ :

Ներքին զործերու նախարարը բացատ-րեց թէ ամիսպղական կամ բացառիկ վի-ճակը միջին ճամբան է քրէական օրէնքին եւ պաշարման վիճակին միջեւ : «Սովո-րական զինուորներու զործածութիւնը նախատեսուած արդիւնքը չտուաւ, ըս-տիպուած ենք մասնագէտ զինուորներ զործածել ինչպէս եւ զինուորական ար-դիական միջոցներ : Պիտի աւելցնենք վար-չական պաշտօնեաները եւ բարենորոգում-ներ պիտի կատարենք : Ապատամբները համախմբուած են աւազակութեան վարժ-ապարներու եւ վաղեմի չարագործներու շուրջ, որոնցմէ չատեր զինուորական կր-թութիւն ստացած են արտաստհմանի մէջ : Անոնք բաժնուած են փոքր խումբե-րու, իւրաքանչիւրը քառասուն հոգի, եւ բնակչութեան մեղսակցութիւնը կ'ապա-հովեն ահաւասիկ տարածելով : Ի՞նչ-պէս կրնանք վերջ տալ այս կացութեան : Ա՛յն օրինագիծով որ խորհրդարանին յանձ-նուած է : Կառավարութիւնը միթք չունի ամբողջ Ալժերիոյ համար զործադրելու այս օրէնքը, այլ պիտի զործադրէ միայն վտանգուած չրջաններուն մէջ, Օրէնս եւ Քապիլի, կուսակալին վերապահելով կի-րարկել ուրիշ ուր որ խռովութիւններ ծա-գին » :

Վիճաբանութիւնները սաստկացան մի-չեւուան նիստին մէջ : Աբբայ Կօ զանգա-տեցաւ թէ ամէն անգամ որ Ալժերիացի մը ձերբակալուի ծանր չարչարանքներու կ'ենթարկուի : Նախկին վարչապետ մը, Պ. Ռընէ Մայէր, դիտել տուաւ թէ կը չափազանցէ : Աբբան պնդեց, աւելցնելով թէ ամբողջ թղթածրար մը ունի :

× Բացառիկ վիճակի օրէնքը ամբող-ջութեամբ քուէարկուեցաւ ուրբաթ առ-աւօտ ժամը 4·30ին, 219ի դէմ 379 ձայնով :

× Կառավարութիւնը այսօր – վաղը պիտի ծանուցանէ իր որոշումները, նուա-զագոյն ապրուստի սակին յաւելման մա-սին : Ժամական սակը որ 21·50 է, թերեւս բարձրանայ 25 Ֆրանքի : Վարչապետը մասնաւոր ունկնդրութեան ընդունեցաւ Սէնտիքաներու ներկայացուցիչները :

× Բանակցութիւնները վերսկսան, փարիզի մէջ, Թունուզի ներքին ինքնա-վարութեան մասին :

× Ազգ. ժողովին ընդհ. քուէարկու-թեան յանձնախումբը քննելով նախկին վարչապետ Փոլ Ռեյնոյի բանաձեւը՝ Սահ-մանադրութեան վերաքննութեան մասին, սկզբունքով հաւանութիւն յայտնեց, բայց մերժեց սահպղաբար քննելու առա-ջարկը : Պ. Փոլ Ռեյնօ դիտել կուտայ թէ բացարձակ մեծամասնութիւնը 23 էր, թէ 20 անդամներ քուէարկեցին սահպղութեան պայմանը եւ միայն եօթը համաձայնա-ւար-նեը ընդդիմացան, իսկ ժողովրդական եւ ընկերվարական անդամները ձեռնպահ մնացին :

ԱՊՈՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ վաւե-րացուց Երեքներու յանձնախումբին բա-նաձեւը, որ կը հրաւիրէ Եգիպտոսը եւ Իսրայէլը զործակցիլ Պաղեստինի զինա-դադարի յանձնախումբին, խուսափելու համար նոր ընդհարումներէ : Ասոն պա-հակախումբը պիտի հսկէն սահմանա-գլուխի խոցելի կէտերուն վրայ :

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՎԱՂՈՒԿՎԱ ՅՈՒՆԱՐԱՆԸ ԵՎ ՅՈՒՆԱՐԱՆԻ ՎԱՂՎԱ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԸ

(Նախադրյալներ «Յունաստան և Յունարանի վաղվա Յունաստանի» 1953 թվականի):

Յունաստանի և Յունարանի վաղվա Յունաստանի հարաբերությունները մեծ հետաքրքրություն են ներկայացնում ոչ միայն Յունաստանի, այլև Յունարանի ժողովուրդների համար: Ինչո՞ւ: Որովհետև Յունաստանի և Յունարանի վաղվա Յունաստանի հարաբերությունները ոչ միայն Յունաստանի, այլև Յունարանի ժողովուրդների ապագայի հարցն են

ՆՎՈՒՄ ԽՍՏՈՎԵՑ ՁԱՅՆ

ԳԼՈՒԽ Ե.

Ընդհատ մեր խոսքը ձգտեր ասել, որ ամեն մարդ ունի իր ուրույն ձայնը։ Գիտեմ, որ ոմանք կասկածանքով կժպտան ինձ վրա։ Ասենք, թե ինչպե՞ս կարելի է ձայնը տեսնել։ Ես կպատասխանեմ, որ ձայնը տեսնելի է ոչ միայն ֆիզիկական, այլև հոգեկան աչքերով։ Ես ինքս տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին տարբեր գույներ, ձևեր, ուրվագծեր։ Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, այլև հոտ։ Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, այլև համ։ Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, այլև շոշափելի հատկություններ։ Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, այլև ձայնի ուղղություն։ Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, այլև ձայնի արագություն։ Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, ձայնի արագություն, այլև ձայնի ուժգնություն։ Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, ձայնի արագություն, ձայնի ուժգնություն, այլև ձայնի տևողություն։ Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, ձայնի արագություն, ձայնի ուժգնություն, ձայնի տևողություն, այլև ձայնի բարձրություն։ Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, ձայնի արագություն, ձայնի ուժգնություն, ձայնի տևողություն, ձայնի բարձրություն, այլև ձայնի ներդաշնակություն։ Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, ձայնի արագություն, ձայնի ուժգնություն, ձայնի տևողություն, ձայնի բարձրություն, ձայնի ներդաշնակություն, այլև ձայնի ռիթմ։ Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, ձայնի արագություն, ձայնի ուժգնություն, ձայնի տևողություն, ձայնի բարձրություն, ձայնի ներդաշնակություն, ձայնի ռիթմ, այլև ձայնի մեղեդի։ Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, ձայնի արագություն, ձայնի ուժգնություն, ձայնի տևողություն, ձայնի բարձրություն, ձայնի ներդաշնակություն, ձայնի ռիթմ, ձայնի մեղեդի, այլև ձայնի ճարտարապետություն։ Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, ձայնի արագություն, ձայնի ուժգնություն, ձայնի տևողություն, ձայնի բարձրություն, ձայնի ներդաշնակություն, ձայնի ռիթմ, ձայնի մեղեդի, ձայնի ճարտարապետություն, այլև ձայնի ճարտասանություն։ Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, ձայնի արագություն, ձայնի ուժգնություն, ձայնի տևողություն, ձայնի բարձրություն, ձայնի ներդաշնակություն, ձայնի ռիթմ, ձայնի մեղեդի, ձայնի ճարտարապետություն, ձայնի ճարտասանություն, այլև ձայնի գրականություն։ Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, ձայնի արագություն, ձայնի ուժգնություն, ձայնի տևողություն, ձայնի բարձրություն, ձայնի ներդաշնակություն, ձայնի ռիթմ, ձայնի մեղեդի, ձայնի ճարտարապետություն, ձայնի ճարտասանություն, ձայնի գրականություն, այլև ձայնի կերպարվեստ։ Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, ձայնի արագություն, ձայնի ուժգնություն, ձայնի տևողություն, ձայնի բարձրություն, ձայնի ներդաշնակություն, ձայնի ռիթմ, ձայնի մեղեդի, ձայնի ճարտարապետություն, ձայնի ճարտասանություն, ձայնի գրականություն, ձայնի կերպարվեստ, այլև ձայնի թատրոն։ Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, ձայնի արագություն, ձայնի ուժգնություն, ձայնի տևողություն, ձայնի բարձրություն, ձայնի ներդաշնակություն, ձայնի ռիթմ, ձայնի մեղեդի, ձայնի ճարտարապետություն, ձայնի ճարտասանություն, ձայնի գրականություն, ձայնի կերպարվեստ, ձայնի թատրոն, այլև ձայնի կինո։ Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, ձայնի արագություն, ձայնի ուժգնություն, ձայնի տևողություն, ձայնի բարձրություն, ձայնի ներդաշնակություն, ձայնի ռիթմ, ձայնի մեղեդի, ձայնի ճարտարապետություն, ձայնի ճարտասանություն, ձայնի գրականություն, ձայնի կերպարվեստ, ձայնի թատրոն, ձայնի կինո, այլև ձայնի ռադիո։ Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, ձայնի արագություն, ձայնի ուժգնություն, ձայնի տևողություն, ձայնի բարձրություն, ձայնի ներդաշնակություն, ձայնի ռիթմ, ձայնի մեղեդի, ձայնի ճարտարապետություն, ձայնի ճարտասանություն, ձայնի գրականություն, ձայնի կերպարվեստ, ձայնի թատրոն, ձայնի կինո, ձայնի ռադիո, այլև ձայնի հեռուստատեսություն։ Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, ձայնի արագություն, ձայնի ուժգնություն, ձայնի տևողություն, ձայնի բարձրություն, ձայնի ներդաշնակություն, ձայնի ռիթմ, ձայնի մեղեդի, ձայնի ճարտարապետություն, ձայնի ճարտասանություն, ձայնի գրականություն, ձայնի կերպարվեստ, ձայնի թատրոն, ձայնի կինո, ձայնի ռադիո, ձայնի հեռուստատեսություն, այլև ձայնի համակարգչային տեխնոլոգիաներ։ Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, ձայնի արագություն, ձայնի ուժգնություն, ձայնի տևողություն, ձայնի բարձրություն, ձայնի ներդաշնակություն, ձայնի ռիթմ, ձայնի մեղեդի, ձայնի ճարտարապետություն, ձայնի ճարտասանություն, ձայնի գրականություն, ձայնի կերպարվեստ, ձայնի թատրոն, ձայնի կինո, ձայնի ռադիո, ձայնի հեռուստատեսություն, ձայնի համակարգչային տեխնոլոգիաներ, այլև ձայնի ինտերնետ։ Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, ձայնի արագություն, ձայնի ուժգնություն, ձայնի տևողություն, ձայնի բարձրություն, ձայնի ներդաշնակություն, ձայնի ռիթմ, ձայնի մեղեդի, ձայնի ճարտարապետություն, ձայնի ճարտասանություն, ձայնի գրականություն, ձայնի կերպարվեստ, ձայնի թատրոն, ձայնի կինո, ձայնի ռադիո, ձայնի հեռուստատեսություն, ձայնի համակարգչային տեխնոլոգիաներ, ձայնի ինտերնետ, այլև ձայնի ամեն ինչ։

Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, ձայնի արագություն, ձայնի ուժգնություն, ձայնի տևողություն, ձայնի բարձրություն, ձայնի ներդաշնակություն, ձայնի ռիթմ, ձայնի մեղեդի, ձայնի ճարտարապետություն, ձայնի ճարտասանություն, ձայնի գրականություն, ձայնի կերպարվեստ, ձայնի թատրոն, ձայնի կինո, ձայնի ռադիո, ձայնի հեռուստատեսություն, ձայնի համակարգչային տեխնոլոգիաներ, ձայնի ինտերնետ, ձայնի ամեն ինչ, այլև ձայնի ոչինչ։

Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, ձայնի արագություն, ձայնի ուժգնություն, ձայնի տևողություն, ձայնի բարձրություն, ձայնի ներդաշնակություն, ձայնի ռիթմ, ձայնի մեղեդի, ձայնի ճարտարապետություն, ձայնի ճարտասանություն, ձայնի գրականություն, ձայնի կերպարվեստ, ձայնի թատրոն, ձայնի կինո, ձայնի ռադիո, ձայնի հեռուստատեսություն, ձայնի համակարգչային տեխնոլոգիաներ, ձայնի ինտերնետ, ձայնի ամեն ինչ, ձայնի ոչինչ, այլև ձայնի ես։

Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, ձայնի արագություն, ձայնի ուժգնություն, ձայնի տևողություն, ձայնի բարձրություն, ձայնի ներդաշնակություն, ձայնի ռիթմ, ձայնի մեղեդի, ձայնի ճարտարապետություն, ձայնի ճարտասանություն, ձայնի գրականություն, ձայնի կերպարվեստ, ձայնի թատրոն, ձայնի կինո, ձայնի ռադիո, ձայնի հեռուստատեսություն, ձայնի համակարգչային տեխնոլոգիաներ, ձայնի ինտերնետ, ձայնի ամեն ինչ, ձայնի ոչինչ, ձայնի ես, այլև ձայնի Աստված։

Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, ձայնի արագություն, ձայնի ուժգնություն, ձայնի տևողություն, ձայնի բարձրություն, ձայնի ներդաշնակություն, ձայնի ռիթմ, ձայնի մեղեդի, ձայնի ճարտարապետություն, ձայնի ճարտասանություն, ձայնի գրականություն, ձայնի կերպարվեստ, ձայնի թատրոն, ձայնի կինո, ձայնի ռադիո, ձայնի հեռուստատեսություն, ձայնի համակարգչային տեխնոլոգիաներ, ձայնի ինտերնետ, ձայնի ամեն ինչ, ձայնի ոչինչ, ձայնի ես, ձայնի Աստված, այլև ձայնի ձայն։

Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, ձայնի արագություն, ձայնի ուժգնություն, ձայնի տևողություն, ձայնի բարձրություն, ձայնի ներդաշնակություն, ձայնի ռիթմ, ձայնի մեղեդի, ձայնի ճարտարապետություն, ձայնի ճարտասանություն, ձայնի գրականություն, ձայնի կերպարվեստ, ձայնի թատրոն, ձայնի կինո, ձայնի ռադիո, ձայնի հեռուստատեսություն, ձայնի համակարգչային տեխնոլոգիաներ, ձայնի ինտերնետ, ձայնի ամեն ինչ, ձայնի ոչինչ, ձայնի ես, ձայնի Աստված, ձայնի Ձայն։

Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, ձայնի արագություն, ձայնի ուժգնություն, ձայնի տևողություն, ձայնի բարձրություն, ձայնի ներդաշնակություն, ձայնի ռիթմ, ձայնի մեղեդի, ձայնի ճարտարապետություն, ձայնի ճարտասանություն, ձայնի գրականություն, ձայնի կերպարվեստ, ձայնի թատրոն, ձայնի կինո, ձայնի ռադիո, ձայնի հեռուստատեսություն, ձայնի համակարգչային տեխնոլոգիաներ, ձայնի ինտերնետ, ձայնի ամեն ինչ, ձայնի ոչինչ, ձայնի ես, ձայնի Աստված, ձայնի Ձայն, այլև ձայնի լռություն։

Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, ձայնի արագություն, ձայնի ուժգնություն, ձայնի տևողություն, ձայնի բարձրություն, ձայնի ներդաշնակություն, ձայնի ռիթմ, ձայնի մեղեդի, ձայնի ճարտարապետություն, ձայնի ճարտասանություն, ձայնի գրականություն, ձայնի կերպարվեստ, ձայնի թատրոն, ձայնի կինո, ձայնի ռադիո, ձայնի հեռուստատեսություն, ձայնի համակարգչային տեխնոլոգիաներ, ձայնի ինտերնետ, ձայնի ամեն ինչ, ձայնի ոչինչ, ձայնի ես, ձայնի Աստված, ձայնի Ձայն, ձայնի լռություն։

Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, ձայնի արագություն, ձայնի ուժգնություն, ձայնի տևողություն, ձայնի բարձրություն, ձայնի ներդաշնակություն, ձայնի ռիթմ, ձայնի մեղեդի, ձայնի ճարտարապետություն, ձայնի ճարտասանություն, ձայնի գրականություն, ձայնի կերպարվեստ, ձայնի թատրոն, ձայնի կինո, ձայնի ռադիո, ձայնի հեռուստատեսություն, ձայնի համակարգչային տեխնոլոգիաներ, ձայնի ինտերնետ, ձայնի ամեն ինչ, ձայնի ոչինչ, ձայնի ես, ձայնի Աստված, ձայնի Ձայն, ձայնի լռություն, այլև ձայնի ձայն։

Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, ձայնի արագություն, ձայնի ուժգնություն, ձայնի տևողություն, ձայնի բարձրություն, ձայնի ներդաշնակություն, ձայնի ռիթմ, ձայնի մեղեդի, ձայնի ճարտարապետություն, ձայնի ճարտասանություն, ձայնի գրականություն, ձայնի կերպարվեստ, ձայնի թատրոն, ձայնի կինո, ձայնի ռադիո, ձայնի հեռուստատեսություն, ձայնի համակարգչային տեխնոլոգիաներ, ձայնի ինտերնետ, ձայնի ամեն ինչ, ձայնի ոչինչ, ձայնի ես, ձայնի Աստված, ձայնի Ձայն, ձայնի լռություն, ձայնի Աստված։

Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, ձայնի արագություն, ձայնի ուժգնություն, ձայնի տևողություն, ձայնի բարձրություն, ձայնի ներդաշնակություն, ձայնի ռիթմ, ձայնի մեղեդի, ձայնի ճարտարապետություն, ձայնի ճարտասանություն, ձայնի գրականություն, ձայնի կերպարվեստ, ձայնի թատրոն, ձայնի կինո, ձայնի ռադիո, ձայնի հեռուստատեսություն, ձայնի համակարգչային տեխնոլոգիաներ, ձայնի ինտերնետ, ձայնի ամեն ինչ, ձայնի ոչինչ, ձայնի ես, ձայնի Աստված, ձայնի Ձայն, ձայնի լռություն, ձայնի Աստված, ձայնի ձայն։

Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, ձայնի արագություն, ձայնի ուժգնություն, ձայնի տևողություն, ձայնի բարձրություն, ձայնի ներդաշնակություն, ձայնի ռիթմ, ձայնի մեղեդի, ձայնի ճարտարապետություն, ձայնի ճարտասանություն, ձայնի գրականություն, ձայնի կերպարվեստ, ձայնի թատրոն, ձայնի կինո, ձայնի ռադիո, ձայնի հեռուստատեսություն, ձայնի համակարգչային տեխնոլոգիաներ, ձայնի ինտերնետ, ձայնի ամեն ինչ, ձայնի ոչինչ, ձայնի ես, ձայնի Աստված, ձայնի Ձայն, ձայնի լռություն, ձայնի Աստված, ձայնի ձայն, ձայնի ես։

Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, ձայնի արագություն, ձայնի ուժգնություն, ձայնի տևողություն, ձայնի բարձրություն, ձայնի ներդաշնակություն, ձայնի ռիթմ, ձայնի մեղեդի, ձայնի ճարտարապետություն, ձայնի ճարտասանություն, ձայնի գրականություն, ձայնի կերպարվեստ, ձայնի թատրոն, ձայնի կինո, ձայնի ռադիո, ձայնի հեռուստատեսություն, ձայնի համակարգչային տեխնոլոգիաներ, ձայնի ինտերնետ, ձայնի ամեն ինչ, ձայնի ոչինչ, ձայնի ես, ձայնի Աստված, ձայնի Ձայն, ձայնի լռություն, ձայնի Աստված, ձայնի ձայն, ձայնի Ես։

Ես տեսել եմ ձայներ, որոնք ունեին ոչ միայն գույն, ձև, ուրվագիծ, հոտ, համ, շոշափելի հատկություններ, ձայնի ուղղություն, ձայնի արագություն, ձայնի ուժգնություն, ձայնի տևողություն, ձայնի բարձրություն, ձայնի ներդաշնակություն, ձայնի ռիթմ, ձայնի մեղեդի, ձայնի ճարտարապետություն, ձայնի ճարտասանություն, ձայնի գրականություն, ձայնի կերպարվեստ, ձայնի թատրոն, ձայնի կինո, ձայնի ռադիո, ձայնի հեռուստատեսություն, ձայնի համակարգչային տեխնոլոգիաներ, ձայնի ինտերնետ, ձայնի ամեն ինչ, ձայնի ոչինչ, ձայնի ես, ձայնի Աստված, ձայնի Ձայն, ձայնի լռություն, ձայնի Աստված, ձայնի ձայն, ձայնի Ես, ձայնի ձայն

ԵՐԲ ԿՐՆԱՅ ԳՈՒՄԱՐՈՒԻԼ ՋՈՐՍԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ

Անգլիոյ արտաքին նախարարը, Իրլն, որ Ջըրչիլի պիտի յաջորդէ իբրեւ վար – չապետ, ճառ մը խօսելով յայտարարեց թէ արեւմտեան պետութիւնները կը քննեն Ս. Մուրեայի հետ բանակցելու խնդիրը: « Կը կարծեմ թէ մօտերս ժողով պիտի գումարենք, որուշելու համար թէ ինչպէս կրնանք յառաջ երթալ : Այդ ժողովները կրնան տեղի ունենալ բարձրաստիճան պաշտօնատարներու միջոցաւ, բայց կը յուսամ թէ արտաքին գործերու նախա – րարներն ալ պիտի գրաղին, չատ չան – ցած : Այսպէս կարելի է ճամբան հարթել Ռուսերուն հետ խօսելու համար : Բայց պէտք չէ անմիջական արդիւնքներ սպա – սել: Ջկայ որեւէ հրաչագործ կամ գիւրին լուծում. բայց կը կարծեմ թէ այժմ կան նպաստաւոր նախապայմանները, բանակ – ցութիւնները յաջողցնելու համար, եթէ անհրաժեշտ ժամանակը տրամադրենք եւ աշխատինք զանոնք իրականացնել : Ծորհրդային վարիչները կը կարծեն թէ ի – րենց կոչումն է փութացնել մեր քայլ – քակրթութեան կործանումը: Անոնք լայն միջոցներ ունին եւ հաստատապէս կը հաւատան իրենց կրօնին: Անոնք ահագին դինամթերք ամբարած են պատերազմէն ետք, այն պահուն երբ արեւմտեան պե – տութիւնները դինաթափ կ'ըլլային : Ա – նոնք դաշնագիրներ պարտադրած են ի – րենց դրացիներուն առանց կարծիք հար – ցնելու եւ ամէն միջոց կը փորձեն խափա – նելու համար Արեւմուտքի միացումը »:

× Ամերիկեան ազբիւրէ հաղորդուած լուրերու համաձայն, Ջորս Մեծերը կը – նան ժողով գումարել յառաջիկայ Ցունի – սին, Սան Ֆրանչիսկոյի մէջ, Ազգաժողո – վին կազմութեան տասնամեակին առթիւ :

× Ջըրչիլի հրաժարման լուրերը կը հաստատուին պաշտօնապէս, բայց Լոն – տոն օրաթերթէ գրկուած ըլլալով, չատեր չեն գիտեր: Եօթը հարիւր ելեկտրագիր – ներ կը չարունակեն գործադուլը : Կա – ռավարութիւնը միջամտեց, վէճը կար – գաւորելու համար : Ծերունի վարչապե – տը գրելու համար Ծերունի վարչապե – տին կարծիքով, Ջորսերու խորհրդաժո – ղով մը կարելի է գումարել իբրեւ օրա – կարգ ունենալով միայն եւրոպական խըն – դիրները: Անօգուտ է քրքրել ուրիշ միջազ – գային հարցեր, Ֆորմոզա եւն.:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՏԱՄՆԵԱԿ ՀԱՅԱՐԱԻՈՐՆԵՐ պաշտօ – նական պիտի ըլլան Ս. Մուրեայի հոգա – գործական կազմակերպութեանց մէջ, ինչպէս յայտարարեց կեդր. Կոմիտէին ընդհ. քարտուղարը, Խրուչչեւ, երկար ճառ մը խօսելով կոլխոզներու մասին: Բաւ թէ կեդր. Կոմիտէն եւ նախարարա – կան խորհուրդը որոշած են կոլխոզներու գլուխը դնել քանի մը տասնեակ հազար փորձ վարիչներ: Ծատօրէն պիտի պատ – ժուին թերացողները, մասնաւորապէս անոնք որ պատասխանատու են հողագոր – ծական մեքենաներու փճացման: — Դահ – լիճին վերակազմութիւնը կը չարունակ – ուի: Փոխուեցան չինուհեանց նախարարը եւ Ղազախստանի վարչապետը :

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ վարչապետը, Նեհրու, պարզելով արտաքին քաղաքականութիւնը խորհրդարանին մէջ, յայտարարեց . — «Մենք ոչ մէկ պարապային տակ պիտի մասնակցինք պատերազմի մը, եթէ նոյն իսկ աշխարհի մնացեալ մասը մասնակ – ցի» : Այս առթիւ մեղադրեց Ջորս Մեծե – րը, իբրեւ պատասխանատու կացութեան վատթարացման: Միեւնոյն ատեն դատա – պարտեց ասիական դաչինքը եւ յայտա – րարեց թէ համայնավար Չինաստանի կը պատկանին ծովեզերեայ կղզիները :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ արեւմտեան մարզպան – ները բողոքագիր մը ուղղեցին խորհրդա – յին դեսպանին, ապօրէն գտնելով ճամբու տուրքին տասնապատկումը: Արեւմտեան Պերլինի քաղաքապետը հրամայեց դադ – րեցնել ապրանքներու առաքումը:— Ա – րեւմտեան Գերմանիոյ խորհրդարանը մերժեց յետաձգել Սարի մասին կնքուած համաձայնութեան գործադրութիւնը :

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՅԵՐԵԿՈՑԹ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. «Նոր Սե – րունդ»ի Փարիզի եւ Ալֆորվիլի խումբե – րուն կողմէ :

Այս կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 4էն 11, Ազգ. Տան մէջ (32 Ռիւ տը Թրէվիզ): Կը հրաւիրուին Փարիզի եւ չրջանի ընկեր – ները եւ համակիրները :

ԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ ԱԻԱԳ ՇԱԲԹՈՒԱՆ ԵՒ Ս. ՋԱՏԿԻ ԺԱՄԵՐԳՈՒԹԵԱՆՑ ՓԱՐԻԶ

Փարիզի Հայ. եկեղեցւոյ հոգաբարձու – թիւնը կը հրաւիրէ հայ հասարակութիւնը ներկայ ըլլալ հետեւեալ արարողութիւն – ներուն :

Այս կիրակի Ծաղկազարդ, հանդիսա – ւոր քառաձայն Ս. պատարագ ժամը 10 – ին, նոյն օրը երեկոյեան Դռնբացէք ժամը 4.30ին :

ԼԻՈՆ

Այս Շաբաթ, Նախատօնակ Ծաղկազար – դի երեկոյեան ժամը 5ին :

Այս կիրակի, Սկզբ. ժամերգ. առաւօտ ժամը 7.30ին: Ծաղկազարդ, Ս. պատա – րագ ժամը 10ին: Դռնբացէք երեկոյեան ժամը 5ին :

(Շար.)

Կը խնդրուի յարգոյ հասարակութենէն որ հաճի նաեւ իւղագինի իր մաս – նակցութիւնը բերելու համար անցնիլ խորհրդարան ու արձանագրուիլ մասնա – ւոր տոմարին մէջ նուէրի գումարով :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ս. Սահակ – Մեսրոպ Մայր եկեղեցի

3 Ապրիլ, կիրակի Ծաղկազարդ, Ս. Պա – տարագ, բազմաձայն երկսեռ խումբով, ժամը 10, Դռնբացէք 4.30 :

5 Ապրիլ, Աւագ երեքշաբթի, Ցիշատակ Տասն Կուսանաց ժամը 4.30ին:

(Շար.)

★

ՆԻՄ

Այս կիրակի, Ծաղկազարդ,— Սկիզբ. ժամերգութեան ժամը 8, Ս. Պատարագ ժամը 10, երեկոյ Դռնբացէք ժամը 3.30 :

***

ՊՈՄՈՆԻ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ

Այս կիրակի Ծաղկազարդ, առաւօտ սկիզբ ժամերգութեան ժամը 7.30ին : Հանդիսաւոր պատարագ ժամը 10ին: Ե – րեկոյ Դռնբացէք ժամը 5ին:

Աւագ երեքշաբթի երեկոյին Ցիշատակ 10 Կուսանաց ժամը 5ին :

***

Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻ

10պիս, Ռիւ Թուէն

3 Ապրիլ.— Կիրակի Ծաղկազարդ, ժա – մը 9.30ին ժամերգութիւն, Անդաստան, ուռօրհնէք: Ժամը 10.30ին ճաշնաւոր պատարագ: Ժամը 16ին երեկոյեան ժա – մերգութիւն եւ Դռնբացէք :

(Շար.)

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Կրընոպլի Հայ Մարտիկներու Միութեան :

Այս չաբաթ երեկոյ ժամը 9.30էն մին – չեւ առաւօտ, Սերբլը Միլիթէրի մեծ սը – րահներուն մէջ, Փլաս տը Վէրտէօն, Կրընոպլը : Հայկական դեղջկական պա – րեր, մասնակցութեամբ Օր. Ալիս Պոյա – ճեանի (Փարիզէն): Հաճելի անակնկալ – ներ :Ճոխ պիւֆէ: Մուտք 300 ֆր.:

ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ՄՇԱԿ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՋԵԱՆ ՁԵՄԱՐԱՆԻ

ՔՍԱՆՋԻՆԳԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

ԺԱ. ՅԱՆԿ

Պոռսայի Յոբելինական յանձնախումբին կողմէ սաղցուած է 64.000 ֆրանք: Ա – հաւասիկ նուիրատուներուն ցանկը . —

Ս. Թումմիկեան	15.000
Վ. Եահնիեան	5.000
Կ. Դաւիթեան	5.000
Մ. Մառանեան	3.000
Հ. Աժտէրեան	3.000
Տիգրան	3.000
Կ. Վարդանեան	5.000
Ս. Գոնեպլեան	2.000
Խ. Հոդիկեան	2.000
Կ. Տօնէրեան	1.000
Ա. Քէնթիրեան	1.000
Պ. Քէնթիրեան	1.000
Պ. Քէնթիրեան	1.000
Զ. Քէնթիրեան	1.000
Հ. Թաշճեան	1.000
Գ. Հալաճեան	1.000
Կ. Հալաճեան	1.000
Վ. Վարդանեան	1.000
Ե. Գալթաճեան	1.000
Ե. Տօնիկեան	1.000
Ս. Գասպարեան	1.000
Լ. Գասպարեան	1.000
Ա. Մազլումեան	1.000
Հ. Մարկոյեան, Գ. Գինոսեան, Լ. Սուքիասեան, Ա. Մարզպետեան., Մ. Ցակոբեան, Խ. Մարզպետեան, Մ. Ճերմակեան, Մ. Ռատիկեան, Կ. Կարապետեան, Փ. Մարիկիրալ – եան, Վ. Կէտիկեան, Մ. Ցա – կոբեան, Դ. Շաղլամճեան, Ց. Գէթէնճեան 500ական	7.000
Գումար	64.000
Նաղորդ գումարը	668.900
Ընդհ. գումար	732.900

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Վաղը, կիրակի ժամը 17.45 դաշնակա – հար Պ. Բաֆֆի Պետրոսեան իբրեւ սո – լիստ կը մասնակցի ֆօնիէռ Լամուրէօի նուագահանդէսի, դեկավարութեամբ Փիէռ Տէրվոյի (Սալ Փլէյէլ): Ցայտա – պեր՝ Ռախմանինովի Բ. քոնչերթօն :

ԾԻԾԱՂԻ ԵՐԵԿՈՑ

Ապրիլ 16, Շաբաթ ժամը 20.45ին

Դերասան Գ. ՏԻՐՎԻՇԵԱՆ կը ներկայացնէ

ՁԱՐՇԸԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ

ԱԼԱՔՕԹԷՆ (ԻԶԼՐ) Տէր եւ Տիկին Նա – դարեան, իրենց քրոջ եւ քենակալ Տիկին Ա. Թուֆահճեանի (Կրընոպլը) վերաբե – ժական գործողութենէ մը վերջ, ապա – քինման առթիւ, հազարական ֆր. կը նը – ուիրեն Փալանճեան ճեմարանին եւ Ջաւա – հանի վարժարանի (Ցունաստան, չքաւոր աշակերտներուն): (Գումարները յայտա – րարուած են ցանկերուն մէջ):

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՎԻՆ.— Հ. Ց. Դ. կոմիտէի ընդհ. ժո – ղովը՝ այս չաբաթ ժամը 20.30ին, Համօ Օհանջանեանի սրահին մէջ: Բոլոր ըն – կերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ԱՆԻԷՌ ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊ.— Հ. Ց. Դ. Արամ Ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս չաբաթ դիշեր, սովորական հաւաքատեղին : Ներ – կայ կ'ըլլայ Կ. Կ.ի ներկայացուցիչը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

Հ. Ց. Դ. ՓՈՒՐՐԻԿ խումբի ժողովը՝ այս երեքշաբթի ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Ներկայ կ'ըլլայ եզիպ – տացի կոմիտէի ներկայացուցիչը :

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ց. Դ. Նորընտիր Շրջ. կոմիտէն ընդհ ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի ժամը 8.30ին Ա – հարոնեան սրահը: Շատ կարեւոր օրա – կարգ : Բոլորին ներկայութիւնը պարտա – ւորիչ :

Ֆ.Կ.ՄԱՉԻ Անիէռի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի, ժամը 3ին, ընկերվարականներու սրահը, 149պիս, Ա – վընիւ Արժանթէօյ: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆՆԵ – ՐՈՒ հերթական դասախօսութիւնը այս Ուրբաթ ժամը 21ին Ազգ Տան մէջ: Դասա – խօսներ՝ Բժիշկ ԹԱՆ ՄԵՏԱՔՍԵԱՆ եւ ԱՐՄԱՆ ԻՆՃԻՃԵԱՆ (դեղագործ): Նիւ – թը՝ Ի՞նչ պէտք է գիտնալ հիւլէական ռումբին մասին: Մուտքը ազատ է:

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ.— Փոքրիկ Մունտիկ – եան Ժէռաոլ ծնողքն կը խնդրուի իմաց – դրատուն հանդիպիլ, ստանալու անոր կորսնցուցած դրամապանակը (Ֆ. Կ. Մաչի «Մանուկներու Օրը»):

ԽՆԱՁՈՑՔ ՓԵՏՐ. 18Ի ԱՌԹԻԻ

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Մարսէյլէ Շրջ. վարչութիւնը կազմակերպած է խն – ջոյք մը, Ապրիլ 3ին կիրակի ժամը 15ին, Ահարոնեան սրահի մէջ, 26 Ռիւ տէ Փոնվալէսան):

Կը հրաւիրուին բոլոր շրջաններու ըն – կերները, ընկերուհիները եւ համակիր – ները:

ԵՐԵԿՈՑՔ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Մաչի մասնա – ճիւղին կողմէ, մասնաճիւղին 30ամեակին առթիւ : Այս Շաբաթ երեկոյեան ժամը 20.30ին, Ո Փուայէ տը լա սալ տէ Ֆէք : Կը նախագահէ ընկերուհի Հ. ՄԻՔԱ – ՅԷԼԵԱՆ, կը խօսի ընկերուհի ՍԻՍԼԵԱՆ: Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ :

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ ՊՈՐՏՈՑԻ ՄԷՋ

Պոռսայի Ն. Աղբալեան մասնաճիւղը Նոր Սերունդի Օրը կը տօնէ այս կիրակի ժամը 15.30ին, կղերականներու սրահը :

Արտասանութիւն, խմբերգ, նուագ, մեներգ եւն.:

Նոր Սերունդի անդամները կը ներկա – յացնեն գաւեշտ մը :

Մուտքը ազատ է :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Աղաւնի Աղաջանեան, Պ. Տիրան եւ Ցակոբ Աղաջանեան, ինչպէս նաեւ Աղաջանեան եւ Պապիկեան ընտա – նիքները իրենց խորին չնորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ կամ գրաւոր իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին իրենց ողբացեալ ամուսնոյն, հօր, եղբօր եւ ազգականին

ԽԱՉԱՏՈՒՐ ԱՂԱՋԱՆԵԱՆԻ

մահուան առթիւ:

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ (Մարմարեանի կողմէ) Թալինի չրջանէն (Հայաստան) Քոչպոյ – եան Ջորս: Տեղեկացնել Սպաթէլեանի, 11 Ռիւ Ֆօզէֆ Տիւմէսթրը, Փարիզ 18:

ԿՈՒԶՈՒԻՆ

Գործաւորուհիներ շըմիզիէի (ֆօնֆէֆ – սիօն) համար, տուն աշխատելու պայ – մանով: Դիմել ամէն օր ժամը 14էն 18,

Baltayan, 26, Rue d'Enghien. 3e étage

ՁԷՕՐԷԿ... ՁԷՕՐԷԿ... ՁԷՕՐԷԿ...

ԲԱՑԱ

ՁԷՕՐԷԿ ԿԱՀ... ՁԷՕՐԷԿ ԱԼ ԿԱՅ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԸ

32, RUE DE TRÉVISE

Լաւագոյնը ունի, կարագով ըլլայ թէ շամպրով, մի ուշանար անվարան անցէք Զատիկէն առաջ, խանութէն կամ հեռաձայնով ձեր ապսպրանքներուն համար,

TAI. 65 - 44

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ 3 ԱՊՐԻԼ DIMANCHE 3 AVRIL 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7639 31e ANNEE

ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3050

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԾԱՂԿԱԶԱՐԴ

•

Բառն իսկ բանաստեղծութիւն կը բուրէ : Օծուն՝ գարնանային հունիով :

Կը թուի թէ Ծաղկազարդը չատ բան պիտի կորսնցնէր իր խմաստէն, եթէ տօնը փոխուէր մէայն քրիստոնէական պատեանի մը մէջ :

Բոլոր ժողովուրդներն ալ ունին համապատասխան բառը :

Բայց, իրենց բառը կը խտացնէ՞ նոյն հնորհն ու ոգին, ինչպէս մեր Ծաղկազարդը :

Հայերէնը արտասանած ատեն, թար-մութիւն կը հոսի ձեր երակներուն մէջ :

Նոր հորիզոն մը կը բացուի ձեր առջեւ, քանի որ գարուն է եւ Ծաղկազարդն ալ անոր ուրիշ մէկ արտայայտիչը :

Ի՞նչ է Ծաղկազարդը, եթէ ոչ աւետարբեր նախանշանը վերածնութեան, որ կը կոչուի Զատիկ :

Իրողութիւն է որ մարդիկ աւելի կը մօտենան իրարու, Ծաղկազարդէն Զատիկ, պայծառութիւն մը զգալով իրենց սիրտերուն մէջ :

Գոնէ այդպէս էր երէկ, երբ մեր հայրենի հողերուն վրայ կը հնչէինք :

Ժամանակները եւ միջավայրը չատ բան փոխեցին մեր կեանքէն, ըմբռնումներէն ու սովորութիւններէն :

Գիւղացին գարձաւ բանուոր : Ուսուցիչը՝ խանութպան :

Տանտիրուհին չուկայ իջաւ, իրեւ գործատէր կամ սեւ աշխատաւոր :

Իսկ մանուկները հասակ նետելով սկը-սան ապագային կարդալ բնիկներուն : Ամէն տեղ եւ ամէն ճակատի վրայ :

Արդէն իսկ մեր չուրջը կը յածի նոր հասարակութիւն մը որ չատ բան չի հա-կընար ոչ աւանդական Ծաղկազարդէն, ոչ ալ Զատիկէն :

Իսկ Ծնունդը կը յիշէ աւելի չատ «ռե-վէյեոն» սարքելու համար :

Եւ սակայն, տակաւին կը մնան մոխի-րին տակ թաղուած կայծեր :

Ամէն ինչ հարթուած չէ եւ հայկական Ծաղկազարդը կը պահէ իր համն ու հո-տը, ամէն ուր որ համբանք մը ունինք :

Ծաղկազարդ եւ Զատիկ մխիթարական ատեն քննութեան օրեր են ամէնուս համար, քանի որ կը զուգադիպին Հայաջինջ Սար-սափներու տարեդարձին :

Արդարեւ, այս օրերուն էր որ Գազանը կը սրէր դանակը եւ կ'ոլորէր իւղոտ խեղդ-կապը, իրականացնելու համար իր դարա-ւոր երազը,— կա՛մ դուն, կամ ես ...

Անոնք որ վկաներն եղած են հայասպան Արհաւիրքին եւ անոնք որ լսած կամ կար-դացած են, անչուշտ կ'ըմբռնեն թէ Ծաղ-կազարդը եւ Զատիկը ուրիշ խորհուրդներ ալ ունին, մեզի համար :

Երկու տօները մեզի կը յիշեցնեն ոչ միայն անդարմանելի վէրաւորումը, այլ եւ կ'ուսուցանեն չարիքին տակալու խմաս-տութիւնը :

Այդ խմաստութեան հիմնական տարրե-րը կը կազմեն քաջութիւնը եւ հաւատքը :

Քաջութիւն՝ հարուածին հարուածով պատասխանելու եւ հաւատք՝ ի հարկին լեռներ սարսելու :

Ա՛յդ կ'ուսուցանէ, նաեւ, մեր դարաւոր պատմութիւնը, իր զարհուրելի եղերէզ-ներով :

Այլապէս, ժժդոյն ձեւակերպութիւն մը դարձած պիտի ըլլային Ծաղկազարդն ու Զատիկը :

Հայ Եկեղեցին ազգայնացուցած է չատ մը միջազգային տօներ, անոնց տալով հայաշունչ, ինքնուրոյն եւ աւելի ճկուն բովանդակութիւն :

Ո՛ւր էր որ կարենայինք ըմբռնել այդ նրբութիւնները, աւելի երկար դիմանալու համար օտարութեան փորձութեանց ...

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԾԵՐԱԿՈՅՏՆ ԱԼ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒՑ

ՓԱՐԻԶԻ ԴԱՇՆԱԳԻՐՆԵՐԸ

*

Մ. Նահանգներու ծերակոյտը Ապրիլ 1ին վաւերացուց Փարիզի համաձայնու-թիւնները, 2ի դէմ 76 ձայնով : Ուշադիր-թընդ մէջ միշտ այն համոզումն ունին թէ այդ համաձայնութիւնները պիտի նպաս-տեն Մ. Նահանգներուն եւ ամբողջ արեւ-մտեան աշխարհին ապահովութեան : Ծե-րակոյտին արտաքին յարաբերութեանց յանձնաժողովին նախագահը յայտարարեց թէ համաձայնութեանց վաւերացումը պի-տի դիւրացնէ մեծ պետութեանց խորհր-դաժողովի մը գումարումը : Թէ ինք եւ թէ նախագահ Այզընհաուըր համաձայն են տրամադրութիւնները չօչափելու խոր-հրդաժողովի մը գումարման համար, երբ դաշնագիրները վաւերացուած ըլլան բո-լոր դինակիցներուն կողմէ : Ուրիշ ծերա-կուտականներ ալ բացատրեցին թէ Փարի-զի համաձայնութիւնները պիտի ամրա-պնդեն ապահովութիւնը եւ խաղաղութիւ-նը : Միայն երկու ծերակուտականներ դէմ քուէարկեցին : Մէկը միշտ հակառակ է ռեւէ միջազգային դաշնագրի կամ հա-մաձայնութեան : Ուրիշներ ալ վաւերաց-ման համաձայն ըլլալով հանդերձ, կը կասկածին թէ Գերմանիան վերզինուե-լով կրնայ բռնակալ պետութիւն մը եւ սպառնալիք ուժ մը դառնալ տարիներու ընթացքին : Վաւերացման կուսակիցները բացատրեցին թէ կնքուած համաձայնու-թիւնները կարեւոր են ոչ միայն Եւրոպա-յի, այլ եւ Ասիոյ համար, «վասն զի պիտի լրացնեն ազատ ազգերու պաշտպանու-թեան ցանցին պակասները » :

Հեռագիրը կ'ըսէ թէ ծերակոյտին վա-ւերացումը տեղի ունեցաւ օրինակելի ա-րագութեամբ եւ նուազագոյն վիճաբանու-թեամբ : Այս առթիւ արտաքին գործերու նախարարը, Ֆ. Տըլլըս պատասխանելով պանդան հարցումներու, ըսաւ թէ Փա-րիզի համաձայնութիւնները կրնան վե-րածուիլ երբ վերահաստատուի Գերմա-նիոյ միութիւնը : Ցետոյ ճշդեց թէ այժմ որ Գերմանիան վերստացած է իր գերիշ-խանութիւնը, պիտի հրաւիրուի կարծիք յայտնելու՝ Ա. Միութեան հետ բանակ-ցութիւններ կատարուած ատեն եւ թէ կը-նայ նոյնիսկ ուղղակի մասնակցիլ : Թէ նախարարը եւ թէ ծերակուտականները չուզեցին մանրամասնութեանց մէջ մըտ-նել : Երկուքն ալ կ'ուզէին կարելի եղածին չափ չուտ վերջացնել եւ ապացուցանել թէ Մ. Նահանգները անհրաժեշտ կը դանեն Գերմանիոյ միացումը եւրոպական ցան-ցին, միաձայնութեամբ եւ առանց կու-սակցական խորութեան :

ԽՈՒՀՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԻՊՐՈՍԻ ՄԷՋ

Առջի դիշեր ռումբեր պայթեցան Նի-կոսիոյ, Լիմասոլի եւ Լառնաքայի կառա-վարական շէնքերուն մէջ : Ուրիշ երկու յարձակումներ ալ կատարուեցան եպիս-կոպոսի անդլիական ճամբարին եւ ուրիշ վայրի մը մթերանոցին դէմ : Ոստիկանու-թիւնը չարժման մէջ դրուած է եւ պահա-կախումբեր կը շրջին փողոցներուն մէջ : Նեկոսիոյ մէջ վկայ մը պատմած է թէ տեսաւ քանի մը անծանօթներ որոնք ռումբեր կ'արձակէին ոստիկանի կայանին դէմ, երկու պահակները կաշկանդելէ ետք :

Իրազեկներ դիտել կուտան թէ 1931էն ի վեր առաջին անգամ է որ այս կարգի ահարեկումներ կը կատարուին : Այն ա-տեն կառավարական պաշտօնատունը հր-կիզուեցաւ էնոսիսի մարզոց կողմէ (միա-գում՝ Ցունաստանի հետ) : Ցարձակում-ները ուղղուած են անդլիական տիրապե-տութեան դէմ : Ուժանակներ նետուած են Լիմասոլի չորս ոստիկանական պահակա-նոցներուն դէմ, բայց մարդկային կո-րուստ չկայ : Կիպրոսի յոյն առաջնորդը, Մակարիոս արք. կը չարունակէ հրա-հրել չարժումը, որ հետզհետէ կը ծաւա-լի : Անդլիա ռազմապիտական խարիսխ մը կը նկատէ Կիպրոսը, իսկ Թուրքիան՝ թր-քական հող : Ինչպէս կը յիշուի, կղզին Անգլիոյ ձգուեցաւ 1878ին, Պերլինի վե-հաժողովին առեն, ջուրը ձգելու համար հայկական բարենորոգումները :

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՀԱՆՐ. ՆԱԽԱԳԱՀԸ Ս. ՂԱԶԱՐԻ ՄԷՋ

*

ՎԵՆԵՏԻԿ, Ս. Ղազար, 28 Մարտ, (Ցա-ռաջ).— Ս. Ղազարի զանգակները հան-դիսաւորապէս կը ղօղանջէին, երբ ներս մտաւ Լիբանանի Հանրապետութեան նա-խագահը, Քամիլ Շամուն :

Նա ամատոյց հաւաքուած էին Միաբա-նութեան ընդհ. Աբբահայրը, Սրապիոն վրդ. Ոլուհոնեան, բոլոր միաբանները եւ աշակերտները ինչպէս եւ Մուրատ Ռա-փայէլեան վարժարանի կողմէ ներկայա-ցուցիչներ :

Ընդհանուր ոգեւորութեան եւ ծափող-ջոյնների մէջ Ս. Ղազարի հայկական հո-դին վրայ կոխեց Պ. նախագահը իր ազնիւ տիկնոջ հետ, որուն կ'ընկերանային Լի-բանանի արտաքին գործերու եւ առեւ-տրական նախարարները իրենց ընտանիք-ներով, Հռոմի լիբանանեան դեսպանը, եւ ուրիշ բարձրաստիճան հետեւորդներ, կազմելով գեղեցիկ շքախումբ մը, երե-սունի չափ անդամներով :

Մինչ Աբբահայրն ու բոլոր Հայրերը ի-րենց յարգալիր մեծարանքը կը մատու-ցանէին, հանդիսաւոր թափօր մը կազ-մուեցաւ վանքին մայր մուտքի հրապա-րակին վրայ :

Առաջին տպաւորութիւնը սեմէն ներս, խոր էր եւ ազդու : Ահա սիւնազարդ բա-ռանկիւնը իր դիւթիչ պարտէզով, որ իս-կոյն գրաւեց բարձրաստիճան հիւրերուն ուշադրութիւնը, վանքին յատուկ այն խաղցր լռութեան մէջ : Տեսնելով Լիբա-նանեան հսկայ ու թեւատարած մայրին, Տիկին Շամուն զմայլանքով կը գոչէր .— « Ուրեմն փոքրիկ Լիբանան մըն է հոս» : Նկեղեցին տօնական է. ջահերը վառ, գարդեր ու գորգեր ամէն կողմ. աւագ բեմին վրայ կարծէք Ս. Սահակ ու Ս. Մեսրոպ իջած են, գունաւոր եւ լուսեղէն ապակիներու ետեւէն : Աւանդատան մէջ գետեղուած են ասեղնագործ եւ ոսկեդի-պակ շուրջառներ, թագեր, սարկաւագի շապիկներ, որոնց մասին կարեւոր բա-ցատրութիւններ կուտային հիւրընկալ հայրերը : Գնահատանքի եւ գոհունակու-թեան արտայայտութիւններով հիւրերը կը հասնին թանգարան, երկիւղածու-թեամբ կը մտնեն Լորտ Պայրընի սենեա-կը, եւ ապա Մխիթարակերտ Մեծ Մատե-նադարանի շէնքը դահլիճը : Մինչ նախա-գահը կը բարձրանար աստիճաններէն, վանքին աշակերտները, դաշնակի ընկե-րակցութեամբ, խանդավառօրէն երգեցին Լիբանանի պաշտօնական հայերգը, զոր բոլոր ներկաները ունկնդրեցին յոտնկայս :

Երբ արդէն տեղաւորուած էին բազկա-թոռներու վրայ, վանքին արաբագէտ միա-բաններէն մէկը արաբերէն լեզուով բա-րի գալուստի գեղեցիկ ուղերձ մը կար-դաց : Ապա Յոսէֆ առաւ Աբբահայրը, ֆր-բանաներէն : Պ. Նախագահը պատասխանեց խոր յուզումով :

ՆՄԲ.— Ուղերձները եւ ուրիշ տեղե-կութիւններ՝ յաջորդով :

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆԵՐ

•

Միւս դինակիցներուն վաւերացումը մօտալուտ համարելով, դիւանագէտները այժմ զանազան ձեռնարկներ կը կատա-րեն, առկախ հարցեր կարգադրելու եւ Ջորս Մեծերու խորհրդաժողովը փութա-ցնելու համար :

Ֆրանսայի արտաքին գործերու նախա-րարը, Պ. Փինէ, տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ Արեւմտեան Գերմանիոյ վարչա-պետին հետ, ապրիլի երկրորդ շաբթուն, Լիւքսէնպուրկի մէջ : Երկու նախարարնե-րը պիտի քննեն կարգ մը առնախ հարցեր, ինչպէս եւ առեւտրական յարաբերու-թեանց խնդիրը :

Ամերիկեան եւ Ֆրանսական կառավա-րութիւնները խորհրդակցութիւն մը պի-տի կատարեն Ուաշինկթընի մէջ, Հնդկա-չինի կացութեան մասին որ ծանրացած է վերջին չաբաթներու ընթացքին : Անգլիա եւս տեղեակ պիտի պահուի այս խորհր-դակցութեանց :

Եւ վերջապէս, Ֆրանսական, անդլիա-կան եւ ամերիկեան կառավարութիւնները սկսած են խորհրդակցիլ, կազմակերպելու համար Ջորսերու ժողով մը՝ Ա. Միու-թեան հետ : Ֆրանսա կ'ուզէ որ կարելի եղածին չափ չուտ գումարուի այդ ժողո-վը, բայց կ'ընդունի թէ անհրաժեշտ է նախապէս համաձայնիլ օրակարգի մա-սին : Այս առթիւ պիտի քննուի նաեւ ա-րեւմտեան Գերմանիոյ մասնակցութեան խնդիրը :

× Մոսկուայի դիւանագիտական շրջա-նակներէն հասած տեղեկութեանց համա-ձայն, Ա. Միութիւնը տրամադիր է մաս-նակցելու Ջորսերու խորհրդաժողովի մը, բայց հաւանաբար մերժէ քննել գերմա-

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ԴԱՄԲԱՐԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

Վիէննի ընկերները ուժ հազար ֆրանք հաւաքելով ղրկած են չինութեան յանձ-նախումբին :

Կ'իմանանք թէ անհրաժեշտ գումարը դոյացած ըլլալով, արդէն իսկ ձեռնար-կուած է դամբարանին չինութեան : Կը յուսան աւարտել յառաջիկայ Մայիսին :

ՄԷԿ ՄԻԼԻՈՆ ՖՐ.Ի ՆՈՒԷՐ ՄԸ

ԼԻՈՆԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ԼԻՈՆ.— Եկեղեցաչէն Յանձնախումբը ուրախութեամբ կը ծանուցանէ թէ Փարի-զէն Տիկ. Ա. Էզնաեան խոստացած է մէկ միլիոն ֆրանքի գումար մը եկեղեցւոյ չինութեան համար :

Յանձնախումբին ուղղուած նամակին մէջ, վեհանձն բարերարուհին կը գրէ ի մէջի այլոց .

— « Լիոնի մէջ Հայ. Եկեղեցւոյ կա-ռուցման ձեր զեղեցիկ ծրագիրը անհուն գոհունակութիւն բերած է հոգւոյս : Թերթերու եւ զանազան արձագանգներու բաւական մօտէն հետեւելով՝ գնահատած եմ ձեր ճիգերը, որոնցմով մեր ցեղին եւ կրօնքին անմահութիւնը կերտող պատ-ուաբեր յուշարձան մը կը հիմնէք : Կը յուսամ թէ բովանդակ հայութիւնը սրբա-զան պարտականութիւն պիտի համարէ իր կարողութիւններուն համաձայն նպաստել ձեր ազգօգուտ ձեռնարկին» :

Եկեղեցաչէն յանձնախումբը անմիջա-պէս չնորհակալութեան նամակ մը ուղղեց Տիկին Էզնայեանի, առողջութիւն եւ բա-րօրութիւն մաղթելով :

(Շար.ը կարդալ Դ. Էջ)

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՑԱՂԹԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ... ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

Ե.

— Ի՞նչ կապ ունին, Հայոց Պատմու – թեան հետ, բոլոր այս «յաղթերգութիւն– ները » օտար հողերու վրայ : Նորութիւն, բայց մեղի խորթ՝ այն պատճառաբանու– թեամբ թէ Ցովհան Հայկազնեը, Զօր· Սողոմոնները, Հերակլիոս կայսրերը կռ– ուած չեն կամ ոչինչ ըրած են ի փառս Հայկազնոյ :

Ինչ է «միա բանին» այս յօդուածա – շարքին :

Պիտի չփորձեմ վիճաբանիլ՝ հարցնե– լով ձեզի թէ հայ տաղանդաւոր դաշնա – կահար մը կամ ջութակահար մը, որ մի– այն Պրամս է նուագեր կամ Փականինի՝ առով իսկ չհասած համաշխարհային հըռ – չակ ի վկայութիւն իր տաղանդին, ո՞ր չափով նպաստ կը բերէ ի փառս Հայկա – զանոյ :

Պիտի չփորձեմ վիճաբանիլ՝ հարցնե– լով ձեզի թէ Ուիլհըմ Սարոյեան, որ անդ– լերէն կը գրէ՝ այդ լեզուով միայն չհասած իր հռչակը ի վկայութիւն դրագէտ ա – նուրանալի տաղանդին ,ո՞ր չափով նպաստ կը բերէ ի փառս Հայկազանոյ :

Ուրեմն, եթէ հայ տաղանդը, որ օտար երաժշտութիւնը կամ լեզուն գործիք ա – ուած իրեն՝ հիացում կը պատճառէ օտար և մեծ ժողովուրդներու, երաժշտութե՞ն միայն կ'երթայ հիացումը, կամ միայն լեզուի՞ն թէ նաեւ այն ... միւս բանին, որ հազար անուն ունի, հազար բաց – տրութիւն, վերջինն ըսեմ ձեզի.

«La terre, c'est un animal qui...»

Կը վախնամ որ գլուխս սանձը կ'առնէ կ'արշաւէ : Կարճ,— մայրը իրաւունք չու– նի՞ հպարտանալու իր զաւկով, մասնակ – ցելու իր զաւկին փառքին :

Ես Հայոց պատմութիւն կը կոչեմ այն յիշատակարանը, ուր կ'արձանագրուի ինչ որ կը կատարուի Հայութեան իտէալին համար : Բայց եւ այնպէս կ'ընդունիմ թէ այդ յիշատակարանէն դուրս պիտի ունին ծանրարժէք վկայութիւններ , ո– րոնք կը հալածեն ու կը փարատեն այն անպիտան կասկածը թէ արժանի՞ ենք արդեօք առանձին յիշատակարան պահե – լու :

Մեր ազգային յիշատակարանն իսկ չըլ– լար եթէ՝ այն վկայութիւնները , զորս կը բերեմ, պրպտելով օտար մատեան – ներ, բաւական են հաստատելու թէ օժ – տուած ժողովուրդ մըն է Հայութիւնը , արժանի է իր առանձին Պատմութիւնն ունենալու, վանդի դիտէ քալել քաղա – քակրթութեան կշռոյթով, յաւիտենակա– նութեան պողոտաներուն վրայ, ամէ՛ն ասպարէզի մէջ :

Սիրելի երիտասարդնե՛ր,

Ձեզի համար բոլոր այս պրպտումները : Թարմանալու համար ձեր ազգային ստո – րագրութիւնը : Ոսկի՛ է հայ ժողովուր– դը, — «ժողվելով նշխարեալ բեկորները»՝ իր փշրանքներով իսկ կարելի է հաստա – տել արժէքը :

Ահաւասիկ Ցովհան Հայկազնը : Զին – ուորական մը, որ իր ցեղային հանճարին նպաստով կը ստեղծէ ռազմավարական նորութիւն մը : Կը քանդէ ռազմաճակատի տեսութիւնը՝ հիմնելու համար նոր դրպ– րոց մը, — խորտակել եւ ճեղքել ճակա – տը, մտնել թշնամի երկրին խորութեան մէջ, միշտ հետապնդելով ռազմական մե– քենան, առանց երբեք պաշարուելու վախն ունենալու, ինչպէս ըրաւ Ռոմէլ՝ վերջին աշխարհամարտին : Այս իրողութեան դէմ յանդիման՝ ահա մեր կռիւը,— յաղթու– թեան վայելքը կը պատկանի Բիւզանդիո– նի կայսրերուն, բայց ռազմավարական հանճարին փառքը արդար բաժինն է Հայ– կազանոյ :

Ահաւասիկ Զօր· Սողոմոնը : Զինուորա– կան մը, որ իր ցեղային հանճարին նպաս– տով կը ստեղծէ ռազմավարական նորու – թիւն մը : Աւրասիոս լերան նուաճումը հիացում կը պատճառէ մինչեւ այսօր : Պատմական այս լեռը, որ Պաթնա – Պիս– քրա գծին արեւելքը կ'իյնայ, իր փեռկ – տած կատարներով՝ հորիզոնին վրայ կը կազմէ բազմաթիւ չաթալ – թագեր, ա – մէնէն բարձրը (2·328 մեթր) այժմ կը կոչուի Շէլիա, միւսը (2·321 մեթր) Քէֆ Մահմէլ : Ցամաքային այս ալեկոծութիւ– նը, որ խորասյատակ կիրճեր կը շինէ ու պիւտային գահաւանդներ, սարսափով խա– րսխ հիացումի կը մատնէ լեռնագնացը՝ ի տես լերկ ապառաժներու խաղերուն, ո – րոնք սատանայի ակռաներ կը շինեն կամ ջուր փախող բերաններ, երբեմն մեհենա– կան խորաններ կամ սարդանաբաղեան սեղաններ, մինչ անոնց քովն ի վեր կը ձեւանան բարձրանիստ հովիտներ, ուր արմաւենին տակաւին կը պատմէ կարծես հռովմէական սիւներու հետ իր բարեկա – մութիւնը, ու մայրին՝ կեսարներու գա – հաւորակին հետ իր մտերմութիւնը : Ջու – րը առատ է այստեղ, սառն ինչպէս ձիւնը, կ'ճիտ ինչպէս արցունքը, եւ երդեցիկ ինչ– պէս տաւիղ մը : Բուսականութիւնը, — դրախտային մրզաստաններ կան այդ բարձրութեանց վրայ, Հռովմայեցւոց հե– տաքրքրութիւնը վկայ,— աղտուր ներկ մը կուտայ բնանկարին : Տունները, սանդուխի նման, մէկը միւսին վրայ՝ ժայռերուն մէջ փորուած կամ մարմարեղէն կարկառնե – րու վրայ թառած : Հիմա ջորիներուն ծ– նօթ կածաններուն ծայրը հաստատուած են իջեւաններ, ուր կան փոնտուճներ (մեր պանդոկ բառը՝ ծագումով յունական , փոխառութեամբ՝ արաբերէն), նոյնիսկ դուարճութեան վայրեր, — այսպէս Մե – նաս դիւղը կը կոչուի «մրզաստան եւ բը– նակավայր ... ցանկալի աղջիկներու » , հեթանոսական բարքերով :

Այսքան զուարճալի չէր, սակայն, Աւ – լուսիոս լեռը բիւզանդական տիրապետու– թեան օրերուն : Միշտ խոժոռ, ահագնե – ցիկ եւ ըմբոստ, բանակնե՞ր է ջարդած իր լերդերուն վրայ : Հռոմէն, Բիւզանդիոնէն եւ արեւելքէն եկած մեծ զօրավարներ են խորտակուած իր ոտքերուն տակ : Սողո– մոն, հայ զօրավարն է միայն, որ յաջո– ղեր է ընկճել, նուաճել, ծունկի բերել այս հպարտ լեռը, եւ զինուորական պատմու– թեանց մէջ Սողոմոնի այդ արշաւանքը կը մնայ, մինչեւ այժմ, ռազմավարական փառաւոր դաս մը, խրթին ուսումնասի – րութեանց նիւթ : Դարեր առքը, 1845ին , Ֆրանսացի զինուորական մը, Պլոօ, իր կար– ծին նուաճեց այդ լեռը, բայց , առանց հաշուելու 1859, 1879, 1916 եւ 1954 տա– րիներու ապստամբութիւնները, կարելի չէ բազդատել Սողոմոնի ռազմավարու – թիւնը Պլոօյի արշաւանքին հետ, որ չատ բան կը պարտի պատերազմական արդի մեքենաներուն : Եւ Սողոմոնի արշաւան – քին մէջ եւս՝ յաջողութեան վայելումը կը պատկանի Բիւզանդիոնի կայսեր , բայց պինուորական փառքը՝ Հայկազանց հան – ճարին :

Եւ վերջապէս ահաւասիկ Հերակլիոսը : Հրամանատար մը, որ իր անօրինակ ռազ– մավարութեամբ ապացոյցը տուաւ ցեղա– յին զինուորական հանճարին : Պատրաստելու համար արեւելեան աշխարհակալութիւնը Խոսրով կիրճերուն մէջ, ուր փայլեցան Մե– ծըն Աղեքսանդր եւ Սեպտիմոս Սեւերոս, հաւատարմով բանակը փոխադրեց Բիւ – զանդիոնէն կիլիկիա : Եւ հիմա յիշեցէք այն վիճաբանութիւնները, որոնք կատար– ուեցան առաջին աշխարհամարտէն առքը՝ քննադատելով Տարսոնէլի կռիւները , — Աւրեւելքի դուռը ոչ թէ Տարսոնէլն է , կ'ըսէին անոնք, այլ Կիլիկիոյ Ծոցը : Նը – ւաճելու համար Մերձ· Արեւելքը, երկու– քի բաժնելու համար արեւելեան վիշապը, զինուորական լաւագոյն գործողութիւնն է ցամաքահանում մը Կիլիկիոյ Ծոցէն : Հռովմայեցիները, արդարեւ, Կիլիկիոյ նուաճումով միայն կ'ապահովէին իրենց յաղթերգութիւնները դէպի հայկական բարձրաւանդակը, դէպի Եփրատի հովի – տը, մինչեւ Եկրադան ու մինչեւ Շօշ : Ա – ռաջին փորձը կատարեց Հերակլիոս, որու յաջողութիւնը վայելեց Բիւզանդիոնի զա– հը, բայց փառքը կը պատկանի Հայկա – զանց հանճարին :

Ուսումնասիրութեան հրապուրիչ նիւթ մըն է այս հարցը, մանաւանդ այն թէ արկածախնդիր Հայեր ի՛նչպէս կրցած են կայսր դառնալ եւ բազմիլ Բիւզանդիոնի գահին վրայ, զօրավարել Աֆրիկեան աշ – խարհին մէջ ու պարտութեան մատնել վիթխարի բանակներ, — հորիզոնի լայ – նութի՞ւն : Հարցը, թէ յաջողելու համար՝ պէ՞տք է դուրս ելլել «ազգային ցանկա – պատէն», փառք գտնելու համար՝ պէ՞տք է լքել Խորենացիի «փոքր ածուն», այժ – մեական է, բայց քննութիւնը երկար, — ափսո՛ս, ստիպուած եմ կարճ կապել :

Այս յօդուածաշարքին մէջ կ'ուզեմ մատնանշել կարեւոր կէտ մը, ուր «յաղ – թերգութեանց» պատմութիւնը կը հետա– քրքրէ նաեւ Հայոց Պատմութիւնը :

Երկու Հայաստան ունէինք, եթէ ոչ գը– րեթէ միշտ, դէթ երկար առեն : Այն որ կը կոչուէր Բիւզանդական Հայաստան , այս «յաղթերգութիւնները» կը վկայեն թէ զարճած էր հրապարակ՝ զօրաժողով կատարելու : Տիմա՛ր, ապիկար եւ պա – կասամի՛տ Բիւզանդիոնը, պալատի եւ բանակի վայելքներէն դուրս ուրիշ ամէն վայելքներու դէմ փակուած ուղեղով բիւ– զանդական կայսրերը, փոխանակ զօրաւոր Հայաստան մը ստեղծելու արեւելեան ահմանները– րուն վրայ, ափսո՛ս, աշխատեր են տկարացնել, ընդհակառակն, տուրքի ձեւով դինուոր առնելով, ձի կամ այրուձի պահանջելով, փոխադրելու համար զա – նոնք Պալքաններուն մէջ կամ Աֆրիկէ : Թերեւս Հայաստանի ապստամբութեան պատճառն էր, որ նախազգուշութեան համար՝ հայկական գունդեր կը կազմէր, վկայ Ցովհան Հայկազնի կամ Արտաւանի հայ– կական գունդերը, ու կը տանէր օտար երկիրներու պաշտպանութեան : Այս պա – րագան չատ բան կը բացատրէ մեր պար– տութիւններէն, մինչեւ իսկ Վարդանանց «ճակատամարտ»ի վախճանը, զրկանու– թենէն փոխադրուած պատմութեան մէջ : Այս պարագան, անկախ հարկադրանքէն, չատերն կ'ըսէ՝ որոշմեղադրանքիտակդնե– լու համար «ցանկապատ» ցատկելու հար– ցը, զոր դրինք քիչ առաջ, չատ բան կը բացատրէ՝ քանդելու համար «Հորիզոնի լայնութեան» պահանջը զոր կը դնեն ո – մանք :

Ուրեմն, այն «յաղթերգութիւնները » , զորս պատմեցինք իրրեւ նոր նիւթեր , վերը մատնանշուած ձեւով ու նպատակով տարաշխարհ փոխադրուած հայ զինուոր– ներու «յաղթերգութիւններ» են անպայ – ման : «Ցաղթերգութիւններ», զորս կըր – նանք անուանել «ցանկապատէն» դուրս բուսած ծաղիկներ, բայց աղուո՛ր ծաղիկ– ներ, հունարը հայկական, հոգը օտար :

Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՀԱՆՆ ՓՐԻՈՓԻԱՆ ԱՆՏԷՐՍԸՆ

•

Ապրիլ ամսուն սկիզբը, Տանըմարքայի մէջ մեծ շուքով պիտի տօնուի մեծանուն հէքեաթագիր Հանս Քրիսթիան Անտէրսընի ծննդեան 150ամեակը :

Անտէրսըն ծնած է 1805 Ապրիլ 2ին, Տա– նըմարքայի Օտէնս քաղաքին մէջ :

Այս հանճարեղ հէքեաթագիրը մէկն է աշխարհի ամէնէն չատ կարդացուած եւ ամէնէն չատ թարգմանուած գրագէտնե – րէն : Միլիոնաւոր մանուկներ, Ամերիկա– ներէն մինչեւ Ճափոն, Շուէտէն Իտալիա, Գերմանիայէն Ռուսիա եւ մինչեւ հեռա – ւոր Հնդկաստան կ'արտասանեն անոր ա – նունը իրրեւ իրենց հին բարեկամը, իրրեւ իրենց տգայական երազներու աշխարհին ընծայած չքնաղագեղ տեսիլներուն եւ պատրանքներուն «մեղսակիցը» :

Անտէրսընի կեանքն ալ, նման իր հէք– եաթներուն, եղած է արտակարգ : Իր կեանքի ընթացքին պատահած վերիվայ – րումները նոյնքան հետաքրքրաշարժ են եւ հէքեաթնուն՝ որքան իր գործերը :

Անտէրսընի ընտանիքը չափազանց աղ – քատ է եղած : Աղքատ նիւթապէս բայց ոչ մտաւոր պաշարով : Հայր Անտէրսըն , պարզուկ հնակարկատ մը, զգրոց չհաս– կած չքլլալու իր դժբախտութեան մէջ կը մխիթարուէր չարունակ եւ անյագաբար կարդալով : Ինքնաշարժացումի դժուարին ճամբուն վրայ հայր Անտէրսընն չպղթա – կան կը հանդիպանայ եւ կը ծանօթանայ չատ մը դիտելիքներու եւ իր դիտացածները կը սկսի պատմել հետզհետէ իր զաւկին՝ Հանսին : Հօրը պատմած հրաչալի հէք – եաթները կը սկսին բեղնաւորել մանուկ Անտէրսընի մտքին մէջ եւ տակաւ կը պատրաստուի ապագայ հէքեաթագիրը : Պատանին հետզհետէ կը չպղի կառու –

նոնք Պալքաններուն մէջ կամ Աֆրիկէ : Թերեւս Հայաստանի ապստամբութեան պատճառն էր, որ նախազգուշութեան համար՝ հայկական գունդեր կը կազմէր, վկայ Ցովհան Հայկազնի կամ Արտաւանի հայ– կական գունդերը, ու կը տանէր օտար երկիրներու պաշտպանութեան : Այս պա – րագան չատ բան կը բացատրէ մեր պար– տութիւններէն, մինչեւ իսկ Վարդանանց «ճակատամարտ»ի վախճանը, զրկանու– թենէն փոխադրուած պատմութեան մէջ : Այս պարագան, անկախ հարկադրանքէն, չատերն կ'ըսէ՝ որոշմեղադրանքիտակդնե– լու համար «ցանկապատ» ցատկելու հար– ցը, զոր դրինք քիչ առաջ, չատ բան կը բացատրէ՝ քանդելու համար «Հորիզոնի լայնութեան» պահանջը զոր կը դնեն ո – մանք :

Ուրեմն, այն «յաղթերգութիւնները » , զորս պատմեցինք իրրեւ նոր նիւթեր , վերը մատնանշուած ձեւով ու նպատակով տարաշխարհ փոխադրուած հայ զինուոր– ներու «յաղթերգութիւններ» են անպայ – ման : «Ցաղթերգութիւններ», զորս կըր – նանք անուանել «ցանկապատէն» դուրս բուսած ծաղիկներ, բայց աղուո՛ր ծաղիկ– ներ, հունարը հայկական, հոգը օտար :

Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՑԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՑՈՒՇԵՐԷՍ

•

Հաւանական էր, որ, վիտէին թէ Փե – տայինները Այգեստանի մէջ կը գտնուէին, բայց չէին դիտեր որոշ կերպով թէ ուր կը գտնուին կամ որոնց տուներուն մէջ պահ – ուած են :

Նոյնքան զարմանալի էր, որ այդ դէպքի օրը խուզարկութիւն իսկ չկատարեցին :

Կ'երեւար, որ կ'ակնածէին հիւպատոս– ներէն : Եթէ յանկարծակի խուզարկու – թիւն լինէր եւ պոռթկում յառաջ գար, այն առեն «փոխանակ աչառարակը մաք – րելու, մզկիթը կ'այրէին» : Այդ նկատու– մով էլ կը բաւականանային փողոցներէ մէջ ուժեղ պահակներ դուրս բերելով եւ դրանով սարսափեցնելով ժողովուրդը :

Կը սպասէինք Ալեսին, որ գար եւ մեզ փամփուշտ ու ռումբ բերէր : Նա չեկաւ :

Կէսօրին ճաշ արինք : Նստած կը ծխէինք երբ յանկարծ մի կին մեր կեցած տանը դուռը զարկաւ : Մանուկ աղան դիտեց պատուհանից եւ տեսաւ , որ մի ծանօթ կին էր : Դուռը բացաւ : Կինը ներս եկաւ : Եկած էր Կոմսի կողմից եւ նամակ էր բե– րած :

Կարդացի նամակը եւ գլխուս մտքերը սկսան մնկուիլ : Նա ինձ կը մեղադրէր , որ «անզգուշութիւն» եմ արել եւ պատճառ դարձել այդ «անախորժութեան» : Ուստի այդ բանին համար «պատասխանատուու– թեան» կ'ուզէր կանչել ինձ :

ԾԱՆՕԹ.— Ինձ եղած բերանացի եւ գը– րաւոր հարցումներուն գոհացում տալու համար, անհրաժեշտ կը համարիմ հետեւ– եալ յաւելուածական բացատրութիւնները տալու.—

Մշոյ Աշխարհի Արեւելեան մասում՝ դէպի Զուխուր գնացող ճանապարհի վրայ երեք նշանաւոր գիւղեր կան : Այդ գիւղերն են՝ Ալվառինչ, Խաս Գիւղ եւ Մկրագոմ : Այդ երեք գիւղերի բահանաներն եղած են մեր դարու Դեւոնդ երէցները :

Առաջինը՝ Տէր Պետրոս բահանայ՝ Ալ – վառինչ գիւղէն էր, որի կեղծ անունն էր «Մրրիկ» :

Երկրորդը՝ կտրիճ, յանդուգն Տէր Քե– րոբէ Խաս գիւղի բահանան էր : Իր կեղծ անունն էր «Փոթորիկ» իր անունը անմա– հացել էր արդէն Սասնոյ ապստամբու – թեան ժամանակ :

Երրորդ՝ Մկրագոմի բահանան՝ Տէր Մովսէս բահանայ Ստեփանեան, Ֆիլա – տելֆիայի հովիւն է : Նա է Շանթը, որ բաւական տեղ է գրաւել իմ Ցուշերի մէջ :

Այո՛, այդ երեք հոգեւորականները սուր եւ հրացան վերցուցին խաչի ու բուրվա– ռի հետ եւ նետուեցան ազատութեան կըր– կէսը :

Անմիջապէս նստայ եւ գրեցի պատահած դէպքի պարագաները : Եւ աւելցուցի թէ՝ «Այսուհետեւ եթէ Թուրք պահակները յարձակուին մեր խումբի վրայ, պէտք է սպասեմ, մինչեւ որ մեր պատասխանա – տու մարմնից իրաւունք ստանամ : Կ'ու – զի՞ք որ իմ ընկերները սպաննուէին կամ խումբը անձնատուր լինէր : Չէ, սիրելիս, ես անզգոյշ չեմ, ոչ էլ անտեղի կռիւ սի– րահար : Վերջերս տեսանք թէ՝ հետե – ւանքը ի՞նչ կը լինի : Ուստի, սիրելի Կոմս, այս դիւղեր իսկ խումբովս պիտի հեռանամ քաղաքից : Երբ պէտք ունենաք, պատ – րաստ եմ դալու : Գիտեմ թէ՝ այսպիսի բոպէին քաղաքից դուրս ելլելը թէ վտան– գաւոր է եւ թէ խումբի արժանիքին հա – մար լաւ չէ : Բայց քո նամակը ինձ այն – քան դպրոցագրել է, որ հակառակ այդ բո– լորին, այս դիւղեր իսկ դուրս պիտի ըլլեմ : Ուստի, երբ մուրթը պատէ , Այգեստան ու– դարկէ պահանջած փամփուշտները» :

Փամփուշտներն եկան , եւ ես այդ դիւղեր դուրս ելայ Այգեստանից : Գնացի Ս· Գրի– գոր վանքը :

Այդ վանքը կը գտնուէր Շուշանց գիւղի հիւսիս–արեւմտեան կողմը : Այդ գիւղեր եւ հետեւեալ գեղերը մնացի այդ տեղ :

Անմիջապէս Մուրատի եւ Անդրանիկի հետ յարաբերութեան մտայ : Պարզեցի թէ ինչո՞ւ Այգեստանից դուրս եկայ դիւղե– ժամանակ :

Վանքի մէջ ապահով անցուցինք : Վան– քը այնքան մօտ էր Այգեստանին, որ եթէ հրացանաձգութիւն լինէր այնտեղ, ձայ – ները կը լսուէին վանքի մէջ : Արդէն եթէ բան մը պատահած ըլլար , տեղացիները լուր կուտային մեզ :

Վանքը չինուած էր Վարագի ստորոտը, դեղեցիկ բլուրի վրայ : Ունէր կռիւ հա– մար լաւ յարմարութիւններ :

(Շար·) ՍԵՊՈՒԿ

ՏՈՄՍԵՐ

ՊՈՒԱ՛ՀՕ, ՇԻՏԱԿԸ

Քանի մը օր առաջ, այս սիւնակներուն մէջ լոյս տեսաւ չահեկան լուր մը, որ, կարծեմ, կրնայ կղզիել տալ բերանը այն միմոռներուն, որոնք երբ նեղը մնան, կը սկսին ճառել պոլսահայերու «հոսհո–ս»ութեան մասին:

Այսօր, յամի Տեառն 1955, պոլսահայութիւնը ունի 24 վարժարան — երկրորդականէն մինչեւ Ծաղկոց —եւ աւելի քան 250 ուսուցիչ – ուսուցչուհի:

Այս լուրին վրայ կրնայինք աւելցնել ուրիշ մը — Վոսփորի գեղածիծաղ ափե–րուն վրայ ունինք 42 եկեղեցի՝ իրենց ե–պիսկոպոսներով, վարդապետներով, Տէր-տէրներով եւ սիրացուներով:

Ո՞վ կը պահէ այդ դպրոցներն ու այս եկեղեցիները — «հոսհոս»... պոլսահա–յութիւնը: Ինչո՞վ կը պահէ — իր «տաս–նոց»ներով:

Պոլսահայ «հոս – հոս»ներուն թիւը եօ–թանասուն հազարէն աւելի չէ: Պոլսահայ «հոս – հոս»ները չեն վայելեր՝ մեր վա–յելած ազատութիւնները:

Ինդրեմ, ցոյց տուէք եօթանասուն հա–զարնոց ուրիշ գաղութ մը, Արեւմուտքի մէջ — որ պիտի ունենար 24 վարժարան, 250 ուսուցիչ եւ 42 եկեղեցի:

Գիտեմ թէ ինչ պատասխան պիտի տան «մխիթոս»ները:

— Է՛ ճաւրիմ, հինգ հարիւր տարուան գաղութ է պոլսահայ գաղութ բանձղ ... այդքա՞ն ալ չունէն – նաբ: Եղածն է որ կը չարունակէն, եղածն է որ կը պահէն: Մենք տակաւին, նոր ենք: Մեր բերանը կաթ կը հոտի ...Սպա–սէ հարիւր տարի եւս ու կը տեսնես թէ ինչ գպրոցներ, ինչ համալսարաններ պի–տի ունենանք:

Երբ վիպագրը հեռուէն կը տեսնէս, ալ ա–ռաջնորդի պէտք չունիս:

Ամերիկահայ գաղութը վաթսուն տա–րեկան է: Զեղչեցէք իր «մանկութեան» շրջանը 1890էն մինչեւ 1920: Կը մնայ ե–րեսուն տարի:

Երեսուն տարուան մէջ քանի՞ գպրոց բացուած է այս ափերուն վրայ ուր թա–ռած է քառորդ միլիոնոց գաղութ մը: Քանի՞ ուսուցիչ ունինք: Եւ քանի՞ աշա–կերտ:

Սիրտդ կտոր կտոր կ'ըլլայ, երբ մաթ–մը ձեռքդ կ'առնես, սանկ, վեր վար հա–շիւ մը ընելու համար:

— Զորս ու կէս դասարան — ոչ թէ գպ–րոց — որոնք բաց են չաբաթը մէկ ժամ: Եւ չորսուկէս մանչեր ու աղջիկներ, ո–րոնք առաջին դասին սորվածնին մինչեւ երկրորդ դասը մոռցած կ'ըլլան:

Ամերիկահայաստանի մէջ, բաւական ըն–կալեալ առումով, «գպրոց» չունինք:

Անցէք Ֆրանսա:

Եօթանասուն հազարնոց գաղութ մըն ալ այնտեղ: Քանի՞ գպրոց ու ծաղկոց ունի: Եղած – չեղածը, «էրած սրտի մխիթա–րանք» բան մը: Ուսուցչուհի մը, չաբաթը մէկ ժամ, իրարու քով կը բերէ ափ մը աղաք եւ այբուբեն կը սորվեցնէ անոնց: Ու եղաւ ... գպրոց:

Երեւոյթը չատ աւելի մխիթարական է, անշուշտ, Լիբանանի, Սուրիոյ, Եգիպտո–սի կամ Իրանի մէջ: Ու թափուած ջանքը՝ ծափերու արժանի:

Պոլիսը, երէկ ալ մշակոյթի վառարան էր, այսօր ալ — թէեւ չատ բան կորսըն–ցուցած է իր տարողութենէն: Պոլսահայ «հոս հոս»ին տղան հայերէն կը սորվի: Արեւմտեան երկիրներու ոչ հոս հոսներուն պատկանե՞րը ինչ կը սորվին:

Պոլսահայ «հոս հոս»ը երէկ, լեղու մը–չակեց: Այսօր ալ կը հետեւի հիւներուն ճամբուն, թէեւ մտահ վրայ կը համբուրին իր «չնորհալի»ները:

Եթէ մէկ կողմ դնենք Արտասահմանի մեր «չնորհալի»ները, մնացածով պարծե–նալու իրաւունք ունի՞նք: Մանաւանդ մեր մչակած «հայերէն»ով:

Պատասխանը թող տան «հոս հոս»ներուն վրայ խնդացող միմոռները: Մինչեւ պա–տասխանը դայ, սակայն, մենք կը ծա–փահարենք պոլսահայ գաղութը, որ իր տասնոցներով՝ 24 վարժարան, 42 եկե–ղեցի եւ մէկ հիւանդանոց մը կը պահէ:

Պոռավօ, չիտակը:

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

ԿՐԱԿԸ

Անթեղուած կրակը մատներուս ուզեցի
Խառնել· մատներս այրեցան ·
Բայց երբ ցաւէն ես ճչացի, ոտնաձայնն
Առի մէկուն՝ որ հետեւած էր ինծի:

Տըղան էր ան մանկութենէս վերածնած,
Բազդը ոգին հայրենի՝
Որ բոցավառ ջերմութիւնով արիւնի
Կը թափանցէր հոգիիս մէջ լուսաբրած:

Ան իմ աչքերս բացաւ· տեսայ տունին մէջ
Ինչ որ կը մնար անկորուստ·
Չէի գիտեր որ դեռ երազն էր հարուստ,
Եւ այս կրակին մեծ խորհուրդովն էր՝
անշէջ···
Զայն մատներովս խառնեցի ընդ երկար,
Երբ որ տըղան խօլ բերկրանքով կը ճչար:

ԱՐՍԷՆ ԵՐԿԱԹ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՃՐԻԿԻՍ

Երբ դուրս էի գալիս տնից,
Ասում էիր ամէն անգամ· —
«Զգո՛յշ մնա փորձանքներից
Բակից հեռու տեղ չգնաս:
Թէ չէ ոտիդ փուշ կը մտնի,
Վարար անձրեւ կգայ յանկարծ,
Ո՞վ իմանայ ինչ գետնին···»:
Օ՛ մայրական սէր ու կասկած:
Չէիր թողնում բարձրանամ ծառ
Կամ լողանամ խոր ջրի մէջ,
Մենակ մտնեմ մթին անտառ
Գնամ հեռո՛ւ սարերը մեր:
Հիմա, մայրի՛կ, նայում եմ ինձ,
Չիւնանման ճո մազերին,
Անհանգիստ եմ դառնում այնպէս,
Ասա՛, մայրիկ իմ սիրելի·
Երբ աղբիւրից ջուր ես բերում,
Չե՞ս յոգնում դու ճանապարհին,
Երբ ասեղով կար ես անում,
Քուն չի՞ իջնում ճո աչերին···
Երբ դու տնից դուրս ես գնում,
Կասկածներ են անցնում մէկ – մէկ,
Աշխ, այնպէս եմ ես ցանկանում,
Չահել լինես առաջուայ պէս:

ՍՈՒՐԻՆ ՄՈՒՐԱԴԵԱՆ

ՄԱՐՍԼԻՑԻ ԿԵՍԹԱՓՈՑԻՆ անդամնե–րէն Շորէր դատապարտուեցաւ ցկեանս թիապարտութեան, միւսները՝ 20, 15, 12, 10 եւ աւելի տարի բանտարկութեան: Վերջին երկուքը իրենց պատիժը լրացու–ցած ըլլալով պիտի արձակուին:

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

«ՊԱՆՏՈՒԼՄ»Ն

*

Գնդապետ Ճ· Հ· Ուիլկըմս, որ իր կեանքին քսանըհինգ տարիները անցուցած է Բիւրմանիա, անտառներու չահա–գործման մեծ ընկերութեան մը գործին մէջ, դրի կ'առնէ ներկայիս իր յուշերը Անգլիոյ մէջ: Ան կը պատմէ թէ հոն կը–տած է երջանկութիւնը, ոչ թէ ինքզինք անջատելով իր շրջապատէն, այլ յարմա–րելով միջավայրին եւ բնութեան հետ: Մասնաւոր ձիրք մը ունի հաղորդակցելու բնութեան հետ, ոչ թէ կորսուելով հոն համամասուածականներու պէս, այլ հոն պա–նելով իր իսկական տեղը: Իր «Պանտուլ–լա»ն չահեկան պատմուածք մըն է: Աւելի չատ կենսագրութիւն է փիղի մը, որ ծը–նած է 1897 Նոյեմբերին գերութեան մէջ: Հեղինակը կ'ենթադրէ թէ այս փիղը գա–ւակն է եղէգնուտի մէջ ապրող մէկ մեծ մենակեաց փիղի մը, որովհետեւ ան ամ–բողջ Բիւրմանիոյ ամէնէն գեղեցիկ նմոյշ–ներէն մէկն է, ամէնէն չահեկանը եւ հիա–նալին, որու հետ չաճախ գործ կ'ունե–նար: Ապա կը նկարագրէ երիտասարդ փղապան Փօ Թոքը որ չափազանց կը սիրէ եւ կը դաստիարակէ կենդանին բոլորովին նոր մեթոտով մը, որ յետագային գոր–ծադրուեցաւ ճամբարներու մեծ մասին մէջ: Կը նկարագրէ անոր արտակարգ չա–հատակութիւնները, մանաւանդրաբար երբ անգլիական զօրքը կը նահանջէր Բիւրմա – նիայէն, վերջին պատերազմի ընթացքին:

Գնդապետ Ուիլկըմս զեղեցկօրէն կը պատմէ թէ ինչպէս սիրային ամէնէն մեծ ոճիրը գործադրուեցաւ կենդանիի մը վը–րայ, որովհետեւ Փօ Թոք չկրնալով հան–դուրժել բաժանումը իր սիրելի փղէն, կուտայ անոր մահացու հարուածը: Զէ՞ որ հսկած էր անոր վրայ քառասուն եւ հինգ տարիներ: Ան նախընտրեց իր խակ ձեռքով սպաննել, քանի որ ամէն կերպով դատապարտուած էր կորսնցնելու պայն:

*

ԺԻԼ ՎԵՌՆԻ ՀԱՅ ՄՐՑԱԿԻՑԸ

Ժիլ Վեռն մրցակից մը ունի Հայաս–տանի մէջ — Պ· Աչոտ Եայբոն, հեղինակ դիտա – առասպելական վէպի մը «Միա – ծան դիւերուան մէջ» խորագրով: Վէպը նկարագրութիւնն է «Հոկտեմբեր» քաղա–քին, շինուած սովետական Հիւսիսային ովկիանոսին վրայ: Հոն՝ յաւիտեանական գարուն է չնորհիւ հիւլէական ուժին օգ–տագործման: Ականատես խորհրդային դէ–տուն մը հոն չինած է տարօրինակ սուգա–նաւ մը որ կրնայ նոյնքան դիւրութեամբ թռչիլ օդին մէջ եւ նաւարկել ովկիանոսին խորութեանց մէջ: Եայբոն կը պատմէ իր դրքին մէջ թէ ինչպէս «մարդկութեան թշնամիները» օժանդակ ունենալով հա–մաչխարհային յեղափոխումը, այսինքն անդլեամերիկեան խմբակը, կը փորձեն օդը հանել սուգանաւը ինչպէս եւ քաղաքը ամբողջութեամբ, սակայն խորհրդային դիտունը՝ Դելիակին դիւրը կ'ընէ այնպէ–սի ճառագայթներու, որոնք բոլորովին անվնաս կը գարձնեն «յետագէմ մարդ – կութեան» դիւրը:

ԳՈՐՇ ԶԳԵՍՏՈՎ ՄԱՐԴԸ

●

ԳԼՈՒԽ Բ.

Ցետոյ կ'անցնէին իրենց ազախինին – քուն, չնորհքով ազախին գանելու դժուա–րութիւններուն, գրասենեակի պաշտօնեայ ազջկան ըսածներուն, իրենք ալ տիկ – նոջ տուած պատասխաններուն: Ինծի կը թուի թէ թերթ բնաւ չէին կարդար, ոչ ալ կը հետաքրքրուէին աշխարհին վրայ անցած գարձածով: Ճամբորդել չէն սի – րեր· ամէն ինչ այնքան տարբեր էր Անգ – լիոյ մէջ: Միջերկրականեան ծովեզերքը չատ լաւ էր անշուշտ, որովհետեւ այնտեղ բարեկամուհիները կրնային իրարու հան–դիպիլ:

Մտիկ կ'ընէի եւ գժուարաւ ինքզինքս կը զսպէի: Այս կիներէն չատերը հարուստ էին: Ամբողջ գեղեցիկ աշխարհը իրենց սրամտութեան ներքեւ էր եւ իրենք հանդարտօրէն նստած խուլ ու աղտոտ բիւնեղու հետ:

1867ին Փարիզի Համաշխարհային ցու–ցահանդէսին կը վերադառնայ մեծ հա – ւատքով: Անտէրսըն, այս երազային բա – նաստեղծը, հէքեաթներու իշխանը, ժիւլ Վեռնի նման կը հաւատար գիտութեան ա–պագայ բարիքներուն, եւ նոյնիսկ գուշա–կութիւններ ունի օդանաւի մասին:

Իր կեանքի վերջին շրջանին մեծ բարե–կամութեամբ մը կը կապուի Տանըմար – քացի գիտուն Օրսթէթի հետ եւ այդ բա–րեկամութիւնը իր մէջ վերջնապէս կ'ար–մատացնէ այն համոզումը թէ՝ «գիտու – թիւնը քոյրն է բանաստեղծութեան եւ պէտք է որ դործէ մարդոց ազատագրման համար»:

Անտէրսընէն բազմաթիւ պատմութիւն – ներ թարգմանուած են հայերէնի, թեր – թերու մէջ կամ գրքոյկի ձեւով:

Անտէրսըն կիներուն կողմէ նկատուած էր իբրեւ «մեծ մանուկ» մը որուն կարելի էր ամէն բան վստահիլ: Եւ ճիշդ այդ բա–նին համար ալ իր մրցող կեանքի ըն – թացքին դժբախտ է եղած սիրոյ մէջ:

Եւ երբ հէքեաթներու իշխանը կը մեռնի 1875ին, ծանրաբեռնուած փառքով եւ պատկով, մարդկային կեանքին մէջ դը – րախտային բարիքներու բոլոր տեսակնե – րով, իրեն մէկ բան միայն կը պակսէր·— ՍԷՐԸ:

Քաղեց՝ Ա· Գ·

Մտածումներու մէջ կորսուած կը թուէր, եւ ես կրնայի գինքը դիտել առանց գնքա–զատուելու: Պարիկ, նիհար մարդ մըն էր, թխադոյն դէմքով եւ վայրէն կապոյտ աչքերով, ունէր սեւ փոքրիկ մօ–րուք մը:

Կ'երեւայ թէ արտասահմանէն դեռ նոր կուգայ, ըսի, ես ինծի: Այդ պատճառով է որ վերարկուէն նաւթալին կը հոտի: Հնդկաստանէն եկած ըլլալու է: Սպայ չի կրնար ըլլալ, այլապէս մօրուք պիտի չունենար: Թերեւս թէյ մշակող մըն է:

Այդ վայրկեանին մարդը գարձաւ, կարծէք իր ուղղութիւնը համաչափելու համար մեթրոյին մայթին հետ: Ինծի նայեցաւ, յետոյ աչքերը յառեցան եռե–րս՝ բանի մը վրայ, եւ երեսին գոյնը փոխուեցաւ: Սարսափահար եղած էր, ուղղակի զարհուրած: Դէպի ետ քայլ մը առաւ, կարծէք վտանգէ մը խուսափելու համար, մոռնալով որ կեցած էր մայթին ճիշդ եզերքը, հաւասարակշռութիւնը կորսնցուց եւ ինկաւ վար, դիծերուն վը–րայ:

ԱԿԱԹԱ ՔՐԻՍԹԻ

Թարգմ· Ա· ՀԱՒԵԼԵԱՆ
(Շար·)

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ ՄՈՒՐԱՏ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՏԱՐԵԿԱՆ ԹԱՏԵՐԱ — ՊԱՐԱԶԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի 3 Ապրիլ ժամը 15էն մինչեւ կէս գիշեր, Իսիի Բաղաբապետարանի սրահը

Ներկայ կ'ըլլայ Մուրատի քոյրը ՏԻԿԻՆ ՍՐԲՈՒՀԻ ԷԼՄԱՍԵԱՆ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ — Առաջին անգամ ըլլալով դերասան ԱՒԵՏԻՍ ՄԻՍԻՐ – ԵԱՆ կը ներկայացնէ իր թարգմանութիւնը «ԶԱՔԻ ՎՐԱՑ ՇԻՆՈՒԱԾ ԱՄՈՒՍԻՆԸ»

Երգողական պար, օրքէսթր ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆ : *Հայկական երգերու բաժին, ղեկավարութեամբ Թարխան* ԳԱՐԵԳԻՆԻ : Ձոյն պիւֆէ ժողովրդական գիներով

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. ՓՈՓՈՐԻԿ խումբի ժողովը այս երեքշաբթի ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Ներկայ կ'ըլլայ եղիպ – տացի կոմիտէի ներկայացուցիչը :

Ֆ.Կ.ՅՄԶԻ Անիէռի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի, ժամը 3ին, ընկերվարականներու սրահը, 149պիս, Աւընիւ Արժանթէօյ : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ԾԻԾԱՂԻ ԵՐԵԿՈՑ

Ապրիլ 16, Շաբաթ ժամը 20·45ին

Դերասան Գ.ՏԻՐՎԻՇԵԱՆ կը ներկայացնէ

ԶԱՐՇԸԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ

ՊԱՀԱՏՈՒԻՐԵԱՆ
ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

244 - 246, Rue Vendôme, LYON
20, Rue Villeroy, LYON

Պահատուրեան նպարավաճառատուները իր յարգելի հայրենակիցները եւ յաճախորդները կը հրաւիրէ Մեծ Պահքի եւ Ս. Զատկի տօներուն առթիւ ընել իրենց նպարեղէնի գնում – ները, մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ ղալւի ղեղջերով :

Կը ներածենք մեր մասնագիտու – թեան յատուկ ուտելիքներ միշտ թարմ եւ համեղ, զոհ ձգելու մեր յաճախորդները: Բաւ է մէկ անգամ այցելել :

Ունինք թահիւ, հէլվա, եալանճի տօլմա եւ տերեւ, ձիթապտուղ յու – նական կալամաթա, տեղական եւ թրքական զուտ ձէթ, մասնագէտնե – րու կողմէ յանձնարարուած, դար – նանային բուժման համար :

Ճերմակ պանիր, հաշխավալ պալ – քանեան, պամիա եւ ամէն տեսակ Ֆրանսական պահածոներ, կեսա – րիոյ մասնագիտութեամբ պատրաս – տուած ընտիր ապուխտ եւ երչիկ, փէստիլ ծիրանի, պլաստակ եւ միջու – կը, սահլէպ, մահլէպ, սումաղ, սա – գըզ, պահար, քիմիոն, չաման եւ բոլոր համեմներ :

Մանաւանդ մեր «ՇԻՐԱԿ» գուտ խաղողէ պատրաստուած օղին ան – պակաս չմնայ ձեր սեղանէն: Քաշ – ուած համեղ գուտ սուրճը, որ կը մոռցնէ ձեր բոլոր յոգնութիւնները:

Կրնանք Ֆրանսայի ամէն կողմերը ուղարկել նոյնիսկ Զուիցերիա եւ Պելժիա :

ԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ ԱԻԱԳ ՇԱՒԹՈՒԱՆ ԵՒ Ս. ԶԱՏԿԻ ԺԱՄԵՐԳՈՒԹԵԱՆՑ ՓԱՐԻԶ

Փարիզի Հայ. եկեղեցւոյ հովաբարձութիւնը կը հրաւիրէ հայ հասարակութիւնը ներկայ ըլլալ հետեւեալ արարողութիւն – ներուն :

Այս կիրակի Ծաղկազարդ, հանդիսա – ւոր քառաձայն Ս. պատարագ ժամը 10 – ին, նոյն օրը երեկոյեան Դռնբացէք ժամը 4·30ին :

ԼԻՈՆ

Կը խնդրուի յարգոյ հասարակութենէն որ հաճի նաեւ իւղագինի իր մաս – նակցութիւնը բերելու համար անցնիլ խորհրդարան ու արձանագրուիլ մասնա – ւոր տոմարին մէջ նուէրի դումարով :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ս. Սահակ – Մեսրոպ Մայր եկեղեցի

3 Ապրիլ, կիրակի Ծաղկազարդ, Ս. Պատարագ, քաղմաձայն երկսեռ խումբով, ժամը 10, Դռնբացէք 4·30 :

5 Ապրիլ, Աւագ երեքշաբթի, Ցիշատակ Տան Կուսանաց ժամը 4·30ին :

(Շար.)

***

ՊՈՄՈՆԻ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ

Աւագ Երեքշաբթի երեկոյին Ցիշատակ 10 Կուսանաց ժամը 5ին :

***

Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻ
10պիս, Ռիւ Թուէն

3 Ապրիլ·— Կիրակի Ծաղկազարդ, ժամը 9·30ին ժամերգութիւն, Անդաստան, ուրբաթ հնէ: Ժամը 10·30ին ճաշնաւոր պատարագ: Ժամը 16ին երեկոյեան ժամերգութիւն եւ Դռնբացէք :

(Շար.)

ՁԱՏԻԿԻ ԱՌԹԻԻ

Ցառաջի բարեկամ տիկին մը այս անգամ ալ հազարական ֆրանք կը նուիրէ Զատկի առթիւ.— «Ցառաջ»ի, Կապոյտ Աչքին, Կ. Աչքին, Մոնմորանսիի Հան – դստեան Տան, Անտիլլի ծերանոցին, Ա – թինքի Զաւարեան վարժարանի չքաւոր աշակերտներուն (ճաշագին), դերասան Ա. Գամբէթեանի, «Ցառաջ»ի Գրաշարնե – րուն, Փարիզի Աղքատախնամին եւ Դըպ – րոցասէրի վարժարանին: Համագումար տասը հազար ֆրանք :

Ստանալ Ցառաջի վարչութենէն :

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԴԵՐՁԱԿՈՒՀԻ
ՀԱՅԿԱՆՈՑՇ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
վկայուած Փարիզի կարուձեւի վար – ժարանէն :
ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԳՈՐԾ
ՁԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ
1, Rue des Alpes, Valence Drome)

LUCIEN DURAND
ՓՈՐՁԱԳԷՏ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼ
23, Rue Notre Dame des Victoires, Paris (2) GUT. 36-71

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS

ԱԱ որոշած են նոր յայտարարութիւն մը հրատարակել Աւտորիոյ մասին, նկատե – լով որ այդ երկրին վարչապետը Մոսկուա հրաւիրուած է եւ պիտի երթայ Ապրիլ 11ին: Երեք պետութիւնները այդ յայտա – րարութեամբ պիտի պարզեն իրենց վերջ – նական տեսակէտները Աւտորիոյ հաշտու – թեան դաշնագրի մասին: Մոսկուա երեք պայմաններ դրած է, դաշնագիրը ստո – րագրելու համար: Կը պահանջէ երաշ – խիք, որպէսզի Աւտորիան Գերմանիոյ չկցուի, կամ պինակցութիւն չկնքէ որեւէ պետութեան հետ եւ խարխափները չարա – մադրէ օտար պետութեանց: Արեւմտեան երեք դաշնակիցները որոշած են թոյլ չտալ որ Ս. Միութիւնը նոր առնձգու – թիւններ կատարէ Աւտորիոյ անկախու – թեան դէմ :

ԾԱՆՐ ՏԱԳՆԱՊ ՄԸ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ

Վերջին լուրերու համաձայն, խորհըր – դային իշխանութիւնը սկսած է գործա – դրել ճամբու տուրքի նոր սակագինը, որ նախորդին տասնապատիկն է եւ աւելի : Կը վախցուի որ նորէն պաշարման ենթար – կուի Պերլինի արեւմտեան չորջանը, ինչ – պէս եղաւ 1948 – 49ին: Յարդ բեռնակառք մը ուտեստ կամ ուրիշ ապրանքներ կը փոխադրէր արեւմտեան Պերլին վճարելով միայն քսան մարք (1640 ֆրանք), իրրեւ անցատուրք: Այժմ տասնապատիկը պիտի վճարէ: Բացորոշ է որ բոլշեւիկները կ'ու – զեն ճնշումի բանեցնել, զժուարացնելով Պերլինի պարենաւորումը, ինչպէս եւ ա – ռեւտուրը: Արեւմտեան Պերլինի քաղա – քապետութիւնը առ այժմ իր վրայ առած է յաւելեալ տուրքը, ապահովելու համար 2ուկէս միլիոն բնակիչներու պարենաւո – րումը:

Արեւմտեան դաշնակիցները ուժգին բողոքագիր մը ուղղեցին խորհրդային հրամանատարին, պահանջելով անյապաղ ջնջել նոր տուրքը: Մարզպանները երեք նոյնիսկ նամակներով դիտել կուտան թէ նոր յաւելումը կը հակառակ 1949ին կնք – ուած համաձայնութեան :

Արեւմտեան դաշնակիցներու բողոքա – գրին հրատարակութենէն առաջ, բոլշե – ւիկները, կ'աղդարարէին որ «չխառնուին իրենց ներքին գործերուն» : Իրենց պաշ – տօնաթերթը կ'ըսէր թէ «գերմանական ճամբաներու վերաբերեալ խնդիրները գերմանական հարց են :

Մ. Նահանգները լարուած ուշադրու – թեամբ կը հետեւին անցուդարձին : Այս առթիւ վեկոյց մըն ալ հրատարակեցին : Տուրքին տասնապատկումը կը համարուի չատ ծանր վտանգ մը Պերլինի ամնտեսա – կան կեանքին համար, վասնզի կրնայ տեղի տալ մթերքի նուազման եւ գործա – զրկութեան: Միեւնոյն ատեն կը խանգա – րէ ճարտարարուեստական գործունէու – թիւնը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Լիբանանի հանրապետութեան նախա – գահը, Քամիլ Շամուն, Անգարա հասաւ առջի օր: Թրքական կառավարութիւնը չքեղ ընդունելութիւն մը սարքած էր ի պատիւ իր հիւրին :

Իսրայէլի ազգ. պաշտպանութեան նա – խարարը, Պէն Կիւրիոն, ճառ մը խօսելով, պինուորական դէպքի մը տասնամեակին առթիւ, հետեւեալ ազդարարութիւնն ուղղեց.— «Մեր հարաւի եւ արեւելքի թշնամիները (Եգիպտոս եւ Յորդանան) պէտք է գիտնան թէ իրենց վատ դիտում – ները Իսրայէլի հողային ամբողջութեան դէմ պիտի հանդիպին հրկական ուժին, որ կրնայ մշակել անապատները եւ խաղա – դութեամբ ապրիլ իր դրացիներուն հետ, կամ, ի հարկին, խորտակել ոեւէ նախա – յարձակ, ինչպէս եղաւ 1948ին Նեճիպի մէջ եւ մէկ ամիս առաջ ալ՝ Կազայի մէջ»: Հեռագիրը կ'ըսէ թէ 30·000 հազիւատես – ներ կը մասնակցէին այս առթիւ կազ – մուած թափօրին :

Սուրիոյ դէմ ուղղուած թրքական բո – դոքագիրներուն առթիւ, Ազգաժողովին սուրիական պատուիրակը, Սալահ Թարա – զի յայտարարեց թէ իր կառավարութիւնը թշնամական դիտումներ չունի Թուրքիոյ հանդէպ եւ թէ իր կերկրին ապահովութիւ – նը վտանգուած է միայն Իսրայէլի դոյու – թեամբ »:

ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ վերջին հաշուեկշիռը 28 միլիառ ֆր·ի բաց մը կը ցուցնէ: Ձերբակալուեցաւ կազմակեր – պութեան վարչական տնօրէններէն Ժան Շաթըլէն, այն ամբաստանութեամբ թէ դաղանիքներ դուրս հանած է: Ուրիշ տը – նօրէն մըն ալ անձնասպան եղաւ քանի մը օր առաջ, ինչպէս դրած էինք :

ՀԱՒԱՏՔԻ ՕԳՆ

Հ. Կ. ՅԱԶԻ Օգն. Մարմնի Կեդր. վար – չութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ դումարները ի նպաստ Ֆէսան – վիլիէի օդափոխութեան կայանին.— Պ. Պ. Գրիգոր Գորկանեան տասը հազար ֆր, Գրիգոր Էօզպէկեան 2·500, Սարգիս Շա – ղուկեան հազար ֆրանք :

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ

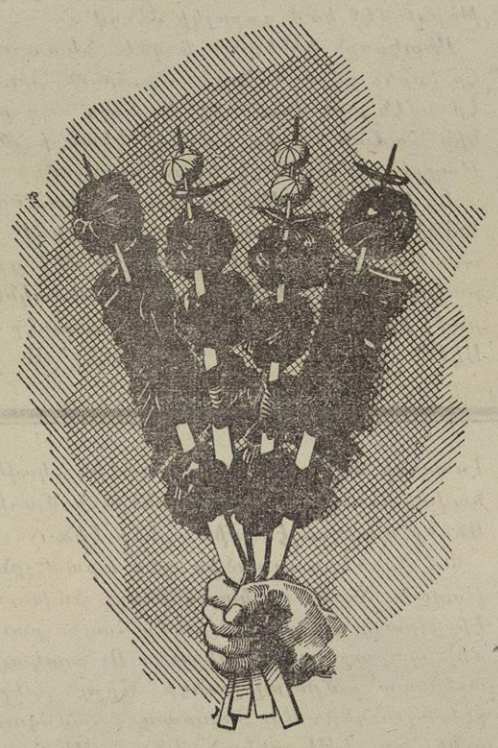
(Մարմարեանի կողմէ)

Թալինի չրջանէն (Հայաստան) Քոչպոյ – եան Զարօ: Տեղեկացնել Սաղաթէլեանի, 11 Ռիւ Թօգէփ Տիւմէքքը, Փարիզ 18:

*

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ Զմչկածակցի վահէ Սի – մոնեան, ժառանգական խրդրի մը առ – թիւ, իր հասցէն գիտցողներէն կը խընդ – րուի տեղեկացնել Փարիզի Հայ. եկեղե – ցւոյ դիւանատունը :

MORY et Cie
SERVICE VAUQUELIN
Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ
(U. R. S. S.)
Հաստատութիւնը արտօնուած է ՄԻ – ԱՑՆ ՆՈՐ ՉԳԵՍՏՆԵՐԸ ղրկելու, պաշտօնական հաշուեցոյցներով, իսկ գործածուած հագուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ :
3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.:TRU. 72-60(Poste 89)

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

Հիմնադիր–տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

*

Ֆրանսական – Հայկական եւ կովկաս – եան ընտիր էբեակուրներ

ՇԱՆ ՉԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ
4, Rue Robert - Estienne
(Rue Marbeuf) PARIS (8e)
(Métro: F. D. Roosevelt)

*

Հաճելի մթնոլորտ
Առաջնակարգ կովկասեան խորոված – ներ, «չաշլիք», «քարսքի»

*

BAR AMERICAIN

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ

ՊՈՍՖՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՒՔՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն մօտ

Զանազան քոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ :

Թժիշկներու խոկ կարծիքով ԼՈՒՔՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (fluor)

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ

2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél.: PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 Հատը 12 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 5 ԱՊՐԻԼ • MARDI 5 AVRIL 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7640 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3051

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

«ԵՍ ԻՄ ԱՆՈՒՇ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ»

Հայաստանի Պետական Հրատարակչա – կանը (Հայպետհրատ) անցեալ տարի կը հրատարակէր ստուար հատոր մը, Եղիշէ Զարենցի «Ընտիր երկեր»ը : (617 մե – ծադիր էջ) :

Ինչպէս երեւանի վերջին հրատարակու– թիւնները, այս դիրքն ալ ունի խնամեալ տպագրութիւն, ընտիր թուղթով :

Յառաջաբանին մէջ, որ կը կրէ «Եղիշէ Զարենցի պոէզիան» խորագիրը, դրքին երկու խմբագիրները, Է. Թոփչեան եւ Հ. Սալախեան ,ասելի չատ կը ծանրանան Զարենցի «ռեւոլուցիոն» ուղղութեան վրայ :

Երկուքն ալ ամէն բանէ առաջ կը ճգնին ապացուցանել թէ Զարենց թոնդ բոլշե – ւիկ բանաստեղծ մըն է, «սովետական բազմազգ գրականութեան խոշորագոյն վարպետներէն մէկը, որն իր հզօր տա – ղանդը նուիրեց նոր՝ սոցիալիստական ռէալիզմի պոէզիայի, ռեւոլուցիոն պայ– քարի ու ստեղծագործ աշխատանքի պոէ– զիայի կերտմանը» :

Ոչ մէկ գրական խօսք՝ իր մէջ, ասելի հարազատ ստեղծագործութեանց մասին :

Ընդհակառակն, բուռ սլաքներ մատնա – նորապէս «Գիրք ճանապարհի»ին մա – սին, որ հրատարակուեցաւ 1923ին եւ ան– միջապէս հատաքուեցաւ հրապարակէն , իբրեւ ուղիղ դիծէն չեղած արտաքրու – թիւն :

Այժմ ազատ կը խօսին այդ գրքի մասին ալ, կէս – բերան դովեսին խառնելով հետեւեալ դիտողութիւնները :

— « Սակայն «Գիրք ճանապարհի » հատորում Զարենցը ունեցել է գաղա – փարական վրիպումներ եւ մոլորութիւն – ներ, մանաւանդ պատմութեան հարցերի մեկնաբանելիս : Դրա պատճառն ըստ ե – րեւոյթին այն էր որ բանաստեղծը երբեմն ենթարկուում էր պատմական արատաւոր կոնցեպցիաների ազդեցութեանը » :

Երկու հեղինակները ուրիշ բացասական դիծեր ալ մատնանշելով, այդ ժողովա – ծուին մէջ գնահատելի կը դտնեն այն մա– սերը ուր «առանձնակի ուժով երդում է մեր պանծալի իրականութիւնը » :

Կը թուի թէ երկուքն ալ տեղեկութիւն չունէին Զարենցի այնքան պերճախօս « Պատգամ»էն :

կենսագրական տեղեկութիւններու կարդին, գործեալ ոչ մէկ խօսք՝ տարա – բախտ բանաստեղծին մահուան պարագա– ներու մասին :

Ահա ինչ որ տպուած է Յառաջաբանին մէջ .

— « Եղիշէ Զարենցի վաղաժամ մահը 1937 թ. Նոյեմբերին մեծ կորուստ էր ամբողջ սովետական գրականութեան հա– մար, որի ակտիվ գործիչներից մէկն էր ականաւոր հայ բանաստեղծը » :

Անաստաս Միկոյեանի մէկ ճառին վը – րայ, լեղուները բացուեցան եւ սեւ ցանկը անցած, եղերական պարագաներու մէջ մահացած բանաստեղծին պատիւը վեր– հաստատուեցաւ, 17 տարի ետքը :

Տակաւին քանի՞ տարի պէտք է սպա – սել, որպէսզի բարեհաճին սպանութեան պարագաներն ալ պարզել :

Իրրեւ ուղղափառ կուսակցականներ , երկու հեղինակները վախցած են գոնէ կոզմնակի արձանագրել թէ Դաշնակցա – կան հեղինակ մը, Նիկոլ Աղբալեանն էր որ առաջին անգամ երեւան հանեց Եղիշէ Զարենցը :

Կրնայի՞ն խոստովանիլ այդ պարագան, երբ նուիրական պարտականութիւն սեպեր են տող ընդ մէջ կրկնել տարիներէ ի վեր գոց եղած բառեր եւ բացատրութիւններ՝ «Ջարդարար Դաշնակցութեան», «Դաշնակցա– կան բանդիտների» եւն. մասին :

Հրա՛շք.— Հատորին մէջ տեղ գտած է Զարենցի սքանչելի տաղը,— «Ես իմ ա– նուշ Հայաստանի արեւահաճ բառն եմ սի– րում » :

Դեռ կը խօսինք : Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐԸ.— ԲԱՆԱԿՑԻԼ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԵՏ

*

ՖՐԱՆՍԱ ԵՐԿՈՒ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵՑ

Հիմա որ Ֆրանսա վաւերացուց Փարիզի համաձայնութիւնները, ձեռնարկները կը փորձուին, համբան հարթելու եւ Մ. Մի– ութեան հետ բանակցելու համար :

Արտաքին նախարարը, Պ. Անթուան Փինէ չաթթ օր ձայնասփիւռ ճառ մը խօսելով, բացատրեց թէ Արեւմուտքի համար այժմ հիմնական խնդիրն է բա – նակցիլ Արեւելքի հետ » : Այս առթիւ ը – սաւ .

— օիր ազդային կեանքին մէջ առաջին անգամ ըլլալով Մեծն Բրիտանիա յանձն առած է ցամաքային Եւրոպայի մէջ պա – հել կարեւոր ուժեր, իսկ Մ. Նահանգնե – րու կառավարութիւնը անգամ մը եւս հաստատեց թէ յանձն առած է զօրա – գունդեր պահել Եւրոպայի մէջ: Ասոնք չօչափելի երաշխիքներ են զոր Ֆրան – սական կառավարութիւնը կը ջանար ստա– նալ, 1919էն ի վեր, սակայն ի զուր : Ազատ ազդերու այս միութեան մէջ կը մտնէ Գերմանիան Փարիզի համաձայնու– թիւններով, միութիւն մը որ ներշնչուած է միայն հաւաքական ապահովութեան մեծ իդէալէն: Այժմ հիմնական խնդիրն է բանակցիլ Արեւելքի հետ : Բանակցիլ՝ հաւատքով, յանդգնութեամբ, բայց ա – ռանց պարտուելու վտանգին: Քարոզչա – կան նպատակներու ծառայելու համար չէ որ ժողով մը պիտի դումարենք, այլ դրա– կան արդիւնքի մը հասնելու համար : Արդէն իսկ խօսակցութիւններ կը կա – տարուին դաշնակիցներուն հետ, այս տրամադրութեամբ: Այս ամսու պիտի խօսինք Ծայր. Արեւելքի մասին: Արդէն սկսած ենք դործել Աւստրիոյ համար: Գերմանական հարցը հիմնովին պիտի քն– նուի մօտերս, որպէսզի հիմք մը դտնենք հաստատուն բանակցութիւն մը կատարե– լու համար Արեւելքի հետ » :

Ուրեմն, Ֆրանսա երկու ձեռնարկներ կը փարձէ, միեւնոյն ժամանակութեամբ : Երկրորդն է աւելի սերտ գործակցութեան Մ. Նահանգներուն հետ: Տեղական թեր – թերը կը գրեն թէ Ջանք պիտի չխնայուի այս ուղղութեամբ: Եթէ համաձայնու – թեան մը յանգին, Ֆրանսա աւելի լայն չունչ մը պիտի առնէ արեւմտեան Գերմա– նիոյ վերաղինման հանդէպ : Իսկ եթէ ձախողին, պիտի մխիթարուին այն դի – տակցութեամբ թէ ամէն բան փորձեցին :

Մ. Նահանգներուն ուղղուած կոչը տե– ղի ունեցաւ եւրոպական ճակատի սպա – րապետութեան հաստատման Դ. տարե – դարձին առթիւ, Փարիզի շրջակաները : Իսկ Մ. Միութեան տրամադրութիւնները չօչափելու նպատակ ունէր Ֆրանսայի վարչապետին յայտարարութիւնը՝ Մոս – կուայի կուսակցական պաշտօնաթերթին :

Փարիզի մէջ կատարուած հանդիսու – թեան առթիւ ճառ մը խօսեցաւ նախարար Կասթոն Փալեւսկի, յիշեցնելով թէ հաւա– քական ապահովութիւնը կախում ունի ազգային քաղաքականութենէ եւ սպա – ռազինութենէ համերաշխութենէն : « Մենք մեր ազգային յոյսերը կը դնենք Հիւս. Ատլանտեանի կազմակերպութեան զօրացման վրայ: Մենք կ'ուզենք որ այդ կազմակերպութիւնը աւելի զօրաւոր ըլլայ իբրեւ հաւատարակութիւն մը ազատ ազդե – րու որոնք միացած են յանուն ազատու – թեան եւ խաղաղութեան » :

Պ. Փալեւսկի, որ նախապէս ընդհ. վա– րիչն էր զօր. ար Կոլի կազմակերպու – թեան, զգուշաւոր լեզու մը կը գործածէր եւ լրիւ չպարդեց իր միտքը, բայց իրա – զեկներ դիտել կուտան թէ Ֆրանսա կ'ու – զէ որ աւելի յաճախ եւ սերտ խորհրդակ–

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

•

ՁԱՅՆ ՄԸ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԷՆ

Հնդկահայ գաղութը եռամսեայ պար – բերական մը ունի, «Նոր Ագդարար», որ կը հրատարակուի Կալկաթայի մէջ :

Դեռ նոր ստացայ վերջին թիւը , 1954 Ապրիլ – Դեկտեմբեր :

Կարգ մը պատմական յօդուածներու հետ, հանդէսը կը պարունակէ լուրեր : Նաեւ բազմաթիւ պատկերներ , որոնց կարգին փեսացուի լուսանկար մը՝ Շ. Նարդունիէն, Պարսկաստան այցելութեան առթիւ :

Տեղական լուրերուն մէջ ուշագրաւ է թղթակցութիւն մը՝ Սինկափուրէն :

Անցեալ տարի ապրիլ 30ին Սինկափուր կ'այցելէ հոգեւոր հովիւ մը, Արիստակէս Թահանայ Միրզայեան եւ 30 օր հիւր կը մնայ «եկեղեցու կառավարիչ Պ. Արշակ Գալստանեանի տանը » :

Մայիս 8ին թէյասեղան մը կը սարքեն ի պատիւ Թահանային: Այս առթիւ հիւ – րընկալը ճառ մը խօսելով կը պատմէ.—

«Վերջապէս, 16 երկար տարիներէ ետք, Սինկափուրի հայ համայնիքը կ'արժանա– նայ հայ Թահանայի տեսութեան :

— « Աշխարհաւեր պատերազմի հետեւ – անքով քայքայուեց մեր դրութիւնը : Անարդ թշնամին կողոպտեց ու թալանեց մեր ստացուածքը, մեր հարստութիւնը : Մեղանից չատեր թողնելով իրենց տուն ու տեղը, փախուստ տուին ուրիշ երկիրներ ապաստան դտնելու համար, ոմանք ձեր – բակալուելով կեանքի (քէմփ) նետուե – ցան եւ երեք տարի ճապոնական վայրա – գութիւններուն ղեմաղրելով՝ գոհութիւն Աստուծոյ, կարողացան իրենց կեանքն ազատել: Թէ այդ ահաւիրքի օրերին եւ թէ՛ նրանից յետոյ ոչ ոք հետաքրքրուեց մեզանով: Նոր – Ջուլդայի Իրանա – Հնդ– կաստանի Թեմական Խորհուրդը բոլորո – վին աչքաթող արեց մեզ եւ 16 տարիների ընթացքին չհետաքրքրուեց մեզանով եւ մեր եկեղեցիով » :

Այս տառապանքներէն եւ լքումէն ետք, լոյս կ'իջնէ իրենց վրայ, տէրտէրի մը այցելութեամբ :

Եւ դեռ այնքան հաճեստ են որ բանա – խօսը կը յայտնէ թէ երախտապարտ պիտի մնան, երէ «կրօն» խորհուրդը կարգաւո– րէր, գէթ տարին մէկ անգամ մօտակայ գաղութներից Թահանայ գար եւ հայ հա– մայնքն արժանանար Ս. Պատարագի ա – րարողութեանը» :

Թահանան կը խոստանայ եւ ներկաները երկու ժամ կը մնթիքարեն իրար, հոգեպէս եւ բարոյապէս, «հայկական ջերմ ու սիրագեղ մթնոլորտում » :

Տեղեկագրութենէն կ'իմանանք թէ գա – դութը կը բաղկանայ վաթսուն անդամնե– րէ: Ունին Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկե – ղեցի մը, շինուած՝ 1935ին, Թաղաքին կեդրոնը, Արմինիոն Սթրիթի վրայ (Հայ– կական փողոց) :

Արեւմտեան Եւրոպայի մէջ, մեծ 600– նոց գաղութներ ունինք որոնք եպիսկոպոս եւ վարդապետ ալ տեսած են, եւ սակայն Թայ մը յառաջ գացած չեն ... ՎԱՀԷ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹԸ ԿԸ ՔՆՆԱԴԱՏԷ ՖՐԱՆՍԱՆ

Մոսկուայի կուսակցական պաշտօնա – թերթը, «Փրաւտա», երկու հարցումներ ուղղելով, հետեւեալ պատասխանը ստա – ցած էր Ֆրանսայի վարչապետէն .

— Մառեչալ Բուլկանինի Մարտ 26ի յայտարարութիւնները Զորսերու խորհր – դաժողովի մը մասին՝ չատ կարեւոր տարր մը կը կազմեն դրական իմաստով : Իմ կարծիքով, միջազգային յարաբերու – թեանց բարւոքումը հապէս կախում ու– նի բոլոր չահակից պետութեանց փոխա – դարձ ճիդէն, նկատի առնելու համար ա– նոնց իւրաքանչիւրին ապահովութեան օ – րինաւոր պահանջները: Ես այս ոլիով բանակցութիւն մը կ'ուզեմ եւ այդ պայ – մանով կարելի է արդիւնք մը յուսալ: Այդ բանակցութիւնը կրնայ դիւրանալ երբ յարաբերութիւնները մեզմանան Մ. Մի – ութեան եւ Մ. Նահանգներուն միջեւ եւ ուրախ եմ որ մառեչալ Բուլկանին նպաս – տաւոր կ'արտայայտուի նախագահ Այ – զընհաուըրի վերջին յայտարարութեանց առթիւ :

Գալով Ֆրանքեւխորհրդային յարաբե – րութեանց, վերջին ժամանակներու դէպ– քերը չեն կրնար վնասել անոնց բարւոքման: Ֆրանսա ուրիշ բաղձանք չունի եթէ ոչ ամրապնդել խաղաղութիւնը եւ ապահովութիւնը Եւրոպայի եւ ամբողջ աշխարհի մէջ: Ես կը կարծեմ թէ Փարիզի համաձայնութիւնները որոնք նոր վաւե – րացուեցան, իրենց ոլիով եւ բովանդա – կութեամբ ամբողջովին կը համապատաս– խանեն Ֆրանսայի կնքած յանձնառու – թեանց, Մ. Միութեան եւ Մեծն Բրիտա – նիոյ հանդէպ : Միւս կողմէ կը մպդեմ որ բարգաւաճին տնտեսական եւ մշակու– թային յարաբերութիւնները մեր երկու երկիրներուն միջեւ: Արդէն կարեւոր յա – ջողութիւններ կատարուած են: Ես

գութիւններ կատարել Մ. Նահանդներուն հետ՝ հիմնական խնդիրներու մասին եւ աւելի լայն աշակցութիւն վայելել Հիւս. Ատլանտեան եւ Մ. Նահանդներուն միջեւ եւ ուրախ եմ որ մառեչալ Բուլկանին նպաս – տաւոր կ'արտայայտուի նախագահ Այ – զընհաուըրի վերջին յայտարարութեանց առթիւ :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԾԱՆՐ ԴԷՊՔԵՐ ԵՄԷՆԻ ՄԷՋ

Եմէնի թագաւորը, իմամ Ահմէտ, հը– բաժարեցաւ գահէն, խորհրդաւոր պարա – գաներու մէջ : Հասած տեղեկութեանց համաձայն, չափազանց չփոթ կացութիւն մը կը տիրէ երկրին մէջ: Կ'ըսուի թէ դա– ւադիրն է Շէյխ Մոհամմէտ Շամի , որ թագաւորին դլխաւոր գործակիցն էր 1948ին, երբ ապստամբեցաւ, իմամ Եահ– եայի սպանութենէն ետք: Ահմէտ թագա – ւորին անդրանիկ որդին, Էմիր Պատր լեռները ապաստանեցաւ օդանաւով եւ չուզեր ճանչնալ նոր թագաւորը: Իրեն հաւատարիմ ցեղախումբերը կրնան օդնել դինուորական գործողութեանց առնն : Կը վախցուի որ ներքին խլրտումները պա – տերազմի յանգին: Հաղորդակցութիւննե– րը դադրած են Եմէնի եւ Աէնի միջեւ :

որոշած եմ քաջալերել այս փոխանակու – թիւնները որոնք չահաւոր են փոխադար– ձաբար » :

Բոլշեւիկեան պաշտօնաթերթը այս առ– թիւ խմբագրական մը հրատարակելով , դիտել կուտայ թէ Փարիզի համաձայնու – թիւններով Ֆրանսան կը դառնայ դինա – կից (դլխագիր) դերման դինապաշտու – թեան որուն դէմ դեռ վերջերս միացեալ ճակատ կազմած էին Ֆրանսա եւ Մ. Մի– ութիւնը :«Ցորչափ գործադրուած չենք– րիզի համաձայնութիւնները, կարելի է կասեցնել դէպքերու ընթացքը, — թերեւս փակել այն ճամբան որ պատերազմի կ'ա – ռաջնորդէ եւ կեցնել անոր պատրաստու – թիւնը: Որեւէ նոր անօրինութիւն աւելի պիտի դժուարացնէ այս բանը : Ֆրանսա– կան եւ բրիտանական կառավարութիննե– րը դերման ռազմապաշտութեան դինակից– ները դառնալով, իրենց վրայ կ'առնեն Ֆրանքեւխորհրդ. եւ անդլեւխորհրդային համաձայնութեանց ջնջման պատասխա – նատուութիւնը, ջնջում՝ որ անխուսա – փելի կը դառնայ Փարիզի համաձայնու – թեանց վաւերացումով» :

× Մ. Նահանդներու քաղաքական չր – ջանակներուն մէջ դնահատելով հանդերձ Մոսկուայի պաշտօնաթերթին չափաւոր լեզուն, դիտել կուտան թէ Մ. Միութիւնը վաւերացման պայքարը կորսնցնելէ ետք, այժմ կը փորձէ խափանել Գերմանիոյ վե– րազինումը :

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

•

Ժ.— ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅՈՒԹԻՒՆԸ (բ·)

Մեր կուսակցութիւնները ամերիկա – հայութեան մէջ, զործօն են աւելի քան ուրիշ որեւէ հայ զաղութի մէջ :

Տարագիր Հայերս թէեւ օտար հողի վրայ հիւրընկալուած զաղութներ կը կազմենք , եւ սակայն կարզ մը հանրային հաստատութիւններ, եկեղեցին, դպրոցը, մշակոյթը, իւրօրհնութիւնը եւ քաղաքական ազատագրութեան խնդիրը մեր ութ – բապետութեան տակ են եւ կրնան հմայք ծառայել հայ կուսակցութիւններու պոր – ծունէութեան :

Ժողովրդավար երկիրներու մէջ սկզբ – բունքով, եւ հետեւաբար մեր մէջ ալ, բո– լոր կուսակցութիւնները օգտակար են եւ յարդելի : Զայն բազմաց ձայն Աստուծոյ : Մաքերու չիսմէն է որ լոյս կը ծագի :

Բայց մեր իրականութեան մէջ, եւ մասնաւորաբար ամերիկահայութեան մէջ, մեր կուսակցութիւնները չափազանց լարուած են իրարու դէմ : Իրենց օրկան – ները, որոնք մեր սփիւռքին ամէնէն մեծ թերթերն են, իրենց թունաւոր սլաքները կ'արձակեն չարունակ, ինչ որ ստեղծած է ցաւալի պառակտում մը :

Տիեզերքի մէջ ինծի տրուած թէչասե– ղանին, տեսակ մը հրաշքով էր որ կրցայ պատուոյ սեղանին չուրջ նստեցնել երկու հակառակորդ կուսակցութիւններու ներ – կայացուցիչները : Կոզմերու բաժանումը չատ խոր է, դժբախտաբար :

Սակայն այս կուսակցութիւններէն իւ – րաքանչիւրը կը ջանայ բարձր պահել հայկ· կեանքին մակարդակը, թերթերու մէջ, կուսակց· քարոզութեամբ, և զանա– զան հաւաքոյթներու ընթացքին հայրե – նասիրական ճառերով, թատերական ներկա – յացումներով, հայկական կերակուրնե – րով եւ վերջապէս հայկական ու արեւել – եան երաժշտութեամբ :

Ինչ կրնան ըլլալ հիմա, իրրեւ եզրա – փակում, ամերիկահայութեան հետ ծա – նօթացած այցելուի մը խորհրդածութիւն– ները :

Սա որ՝ երկու ցաւ ունինք հոն, — ազ – գային միութեան կորուստը եւ ապագ – այնացման վտանգը :

Ինծի այնպէս կը թուի որ, նախ, անյե– տաձգելի անհրաժեշտութիւն մըն է մեր ազգային միութեան փրկութիւնը, ամե – րիկահայութեան մէջ :

Ասոր համար անհրաժեշտ է մշակոյթը եւ Հայ· եկեղեցին փրկել կուսակցական սիրապետութենէ եւ զանոնք զարձնել ա – մէնուն : Անոնք բոլոր Հայերուն համար հաւասարակաց արժէքներ են : Հայ· եկեղե– ցին եւ Հայկ· Մշակոյթը ոչ այս, ոչ ալ այն կուսակցութեանն են : Բոլոր Հայե – րուն համար է որ Հայ· եկեղեցւոյ խորա– նին առջեւ Ցխուսի մարմինը եւ արիւնը կ'այլափոխուին Ս· Հաղորդութեան եւ հայ քահանան սկիհը կը կարկառէ բոլոր հայ հոգիներուն : Դարձեալ, երբ Ս· Սա– հակի եւ Ս· Մեսրոպի լեզուն հայ բանաս– տեղծին տալերէն կամ հայ երգը՝ հայ ե– րաժշտին քնարէն կը յորդին, անոնք սահմանուած են կաղդուրելու բոլոր հայ սրտերը : Բոլոր Հայերը պէտք ունին այս հաւաքական արժէքներու ոգեկան կա – թին, եղբայրանալու համար միասին, զայն ըմպելով մայրենական նոյն ծոցէն :

Թող չըսուի թէ ուրիշ ազգերու մէջ ե– կեղեցին օրինակ, հաւաքական արժէք մը չէ միշտ : Այդ ազգերը իրենց ազգային միութիւնը երաշխաւորող ուրիշ հաւաքա– կաց արժէքներ ունին, ինչպէս եւ ազգա– յին հողի եւ ազգային ազատութեան ար – ժէքները : Բայց մենք, Սփիւռքին մէջ , իրրեւ հայ հոգիները իրարու մօտեցնող եւ չաղկապող ազգակ, մեր ազգային եկեղե– ցիէն եւ մեր ազգային մշակոյթէն դուրս, ի՞նչ ունինք :

Ուստի պէտք է զգուշանալ, նախ, կող – մերու սեփականութիւնը զարձնելէ Հայ· եկեղեցին եւ հայ մշակոյթը : Հոս կամ հոն, անոնց պակասէն, ազգային միու – թիւնն է որ կը տուժէ եւ Հայերը իրարու չաղկապող ուժերն են որ կը ջլատուին :

Մեր կուսակցութիւններուն կը մնայ ուրեմն քաղաքական ազատագրութեան մտահոգութիւնը : Այս բարդ խնդրին հա– մար առաջարկուած լուծումները ամէնքն ալ իրենց զոյութեան իրաւունքը կրնան ունենալ, զանազան տեսակէտներէ : Հե – տեւաբար հասկնալի չէ որ անոնց ջատա – գովութեան մէջ զրուած եռանդը չանգի կողմերը իրարու դէմ հանող թշնամական բերա պայքարի մը, որ մեր ազգային մի– ութեան թուլացման սկզբնական պատ – ճառն է : Փոխանակ թշնամութեան, հնդ– հակառակն, ինչպէս սովորական է ամե– րիկեան բարքերուն մէջ, իրենց լուծում– ները ջատագովող կողմերը կրնան տուր– ուլ տեսակ մը սիրոյթիփ ոգիով, որ կը թոյլատրէ չաղթողին՝ իր ձեռքը երկա – րելու դէպի պարտեալը եւ ողջադուրուե– լու անոր հետ, մրեւնոյն իտէալին համար կռուող երկու անկեղծ հակառակորդնե – րու պէս :

Եթէ վերոյիշեալ պայմաններով փրկուի ամերիկահայութեան մէջ ազգային միու – թիւնը, այն ատեն կարելի կ'ըլլայ խորհիլ դիմագրաւելու միւս վտանգը, ապազգայ– նացման վտանգը որ ըլջօրէն կը սպառնայ ամերիկահայութեան ապագային :

Այսօր Նոր Սերունդի 8 – 10 տարեկան տղաքը միայն անգլիերէն խօսիլ կ'ուզեն : Հայերէն չեն հասկնար զրեթէ : Յատկա – նչական է որ եթէ հասկնան իսկ, կ'ուզեն անգլիերէն պատասխանել : Տան մը մէջ , ուր այցելութեան զացած էի, տեսայ հայր մը որ Վարդանանց հերոսամարտը կը սորվեցնէր ··· իր 35 տարեկան տը – ղուն : Այս վերջինը այդ տարիքին, տա – կաւին առիթը չէր ունեցեր, ինչպէս կ'ե– րեւի, ծանօթանալու մեր ազգային պատ– մութեան ամէնէն կենսական եւ փառաւոր մէկ արարքին :

Ամերիկեան ձուլարանը իւրացնելու , հալեցնելու իր զործը կատարելու վրայ է : Ապրիլեան սերունդէն հաշուելով, հին– գերորդ սերունդը, ամերիկահայութեան մէջ, այսինքն քառորդ դար մը եռքը այ – սօրուան նոր սերունդին (ութէն տասը տարեկաններուն) զաւակները հայութե – նէն զրեթէ բան մը պիտի չունենան, եթէ այսպէս չարունակուի : Թերեւս 2000 թը – ւականին, արդէն անհետացած պիտի ըլլան այսօրուան հայերէն խօսող կամ հասկցող երեք առաջին սերունդները, հա– յերէն խօսող մէկ Ամերիկահայ պիտի չգտնուի Ամերիկայի մէջ : Եւ այսօրուան չինուած կամ չինուելիք եկեղեցիներուն մէջ, ուր տակաւին զաւառացի հայ ծե – րունները, պատարագի աւարտած առեն , կուգան քահանային բռնած աւետարանը համբուրելու, հայերէն խօսող մարդ պի– տի չըլլայ : Իսկ կը կասկածիմ թէ սիրտ– երը Հայ մնացած պիտի ըլլան :

Այս կացութեան առջեւ ի՞նչ միջոցներ ձեռք առած են Ամերիկահայոց Առաջնորդ – ղարանները եւ Թեմական ազդ· ժողով – ները :

Շատ քիչ բան :

Պէտք չէ պատրանքներ սնուցանել , ազ– դուելով այսօրուան ազգային կեանքին ներկայացուցած փայլուն պատկերէն : Ճիշդ այսօրուան մեր երրորդ սերունդի անգլախօս երիտասարդները լծուած են ազգային աշխատանքի, իրենց մէջ սա – կայն հայկական հիւթը արդէն չէ, ինչ որ հայրերը ունէին, եւ պիրենք խանգավա – ռողը տակաւին, ապրող տարեց սերունդն է : Իսկ ութէն տասը տարեկան բոլորովին անգլախօս նոր սերունդին համար չա – տատ քանի մը կամ երկու օր հայերէն ըն– թերցանութեան եւ զիրի դասեր կան , որոնց աշակերտութիւնը ցանցառ է եւ անկանոն, եւ որոնք ամէն պարագայի մէջ անբաւական են հայ մշակոյթը փոխան – ցելու մատաղ սերունդին :

Պէտք է ուրեմն հզօրապէս հակազդել մօտեցող վտանգին : Անտարակոյս կարե– լի չէ նոր սերունդը հայ պահել առանց Հայ· Եկեղեցիին, հայ մշակոյթին, հայ պատմութեան եւ այս բոլոր մարզերուն մէջ զէպի ապագան ձգտող մեր իտէալնե– րուն : Եւ կարելի՞ է հայ հոգիին այս չի – նութիւնը նոր սերունդին մէջ, առանց հայ լեզուին : Եթէ Հրեաները, որոնք վեց միլիոն են Ամերիկայի մէջ, կրնան իրենց լեզուն կրցած են պահել իրենց հրէութիւնը, ասոր զլխաւոր պատճառը իրենց հակաքրիստոնէական կրօնքն է , որ պարիսպ մը նման կը բարձրանայ ա – պազգայնացման վտանգին դէմ : Մենք քրիստոնեաներ ենք Ամերիկացիներուն պէս, եւ միայն մեր լեզուն կրնայ, անդ – լիերէն լեզուին հետ ունեցած իր տարբե – րութեամբը, ամերիկեան մեծ աշխարհին մէջ հայկական փոքր աշխարհ մը ապա – հովել, իբրեւ ապաւէն ապազգայ – նացման դէմ :

Պէտք է ուրեմն հզօրապէս հակազդել , մօտեցող վտանգին դէմ բարձրացնելով Հայ մշակոյթը նոր սերունդին ամբողջու– թեամբ փոխանցելու մեր վճռական որո – շումը :

Եւ ԴՊՐՈՑՆԵՐ պէտք է չինել, հայկ· ամբողջական մշակոյթը նոր սերունդին ներարկելու համար :

Ի՞նչ օգուտ միայն եկեղեցիներ չինելը, երբ անոնք դատապարտուած են թափուր մնալու, կէս դար եռքը :

Անհրաժեշտ է, հայապզի միութեան վե – րածննդին խանդավառութեան մէջ , հայկ· մշակոյթ ջամբող դպրոցներ չինել, ուր հայ տղան իրրեւ ամերիկացի դաս – տիարակուելու ամէն ապահովութիւն վայելելով հանդերձ, մեծնայ իրրեւ հայ ամերիկեան քաղաքացի եւ կարենայ այդ երկեակ հանգամանքով պատրաստուիլ իր ապագայ ազգօգուտ դերին : Ոչ մէկ հա – կասութիւն կայ նոր սերունդը միանգա – մայն Հայ եւ Ամերիկացի պատրաստելու այս դաղափարին մէջ, որուն կարելիու – թիւնը կը փաստեն ամերիկացի Հրեա – ները :

« Ինչպէս սիրեցիք Ամերիկան », կը հարցնէին ինծի ամէն տեղ : Եւ ըսել կ'ու– զէին անշուշտ «ի՞նչպէս, սիրեցի՞ք մեզ»: Կը պատասխանէի, ինչպէ՞ս կարելի է չսիրել ձեզ, Ամերիկահայեր, ձեզ՝ որ այնքան դիպուն էք տակաւին հայ տոհմիկ հրապուրիչ կենցաղով :

Բայց տխուր եմ երբ կը մտաբերեմ ա – պագան : Հայ Սփիւռքը անձկութեամբ կը հետեւի Ամերիկահայութեան իր խոհ զո– յութեան և նպաստ առնելիք յեռապայթ քայլերուն, քանի որ ամերիկահայութեան յաջողութիւնները կամ ձախողանքը կըր – նայ անդրադառնալ ամբողջ Սփիւռքին վրայ :

(Վերջ)

ՕՆՆԻԿ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

ԳԱՌՆԻԻ ՊԵՂՈՒՄՆԵՐԸ

•

(Բ· եւ վերջին մաս)

Շատ խօսուն են հեղլենական կամ հին ժամանակաշրջանի նկութական մշակոյթի մասին Գառնիի պեղումներէն մէջտեղ ե – լած նկութերը : :

Գառնիի ամրոցի պարիսպը չինուած է բազալտի մեծ քարերով : Կան մինչեւ 5–6 թոն ծանրութիւն ունեցող քարեր, որոնք սովորաբար երկայն եւ քառանիստ են ա – մէն կողմէ, մանաւանդ մակերեսէն, լաւ տաշուած, եւ զրուած տափակ երեսին վը– րայ , միւս քարերուն սեղմ միացած ըլլա– լով պատին կուտան մեծ ամրութիւն : Պատի հաստութիւնը 2·07 մեթր է եւ կազմուած է երկու շարք քարերէ :

Պարսպապատի չարուածքի համար կը – րաչաղախ չէ օգտագործուած, բայց ի – րարու կապուած են երկաթէ քամերով, ո– րոնց կեռ ծայրերը կը մտնեն քարերուն վրայ փորուած մասնաւոր բուներու մէջ եւ քարի հետ ամրացուած են արճիճի ձուլ– ուածքով : Ազատ գետնի վրայ քարձրացող եռանկիւնաձեւ հրուանդանը երկու կող – մէն շրջապատուած է խոր եւ պեղատեսիլ ձորերով : Տեղ տեղ ժայռերու ուղղահայ – եաց կարուածքը 80 – 100 եւ աւելի մեթր բարձրութիւն ունի, ուստի պարիսպը կա– ռուցուած է հրուանդանի հիւսիս – արե – ւելեան, հիւսիսային եւ հիւսիս – արեւ – մտեան կողմերը, ուրկէ թշնամին կրնար դրոհ տալ ամրոցի վրայ :

Այս հրուանդանը որու վրայ չինուած է ամրոցը, Գառնիի զարաւանդին կը միա – նայ հիւսիսային եւ հիւսիս արեւմտեան կողմէն, ուստի այս ամէնէն խոցելի մա – սին մէջ 170 մեթր տարածութեան վրայ չինուած է տասը հզօր աշտարակ, մէկը միւսէն տասը – տասերեք մեթր հեռաւո– րութեամբ : Քառանկիւնի տեսք ունին , ամէն մէկ աշտարակի մակերեսը քառա – սուն քառակուսի մեթր է : Զորս աշտարակ ալ կը բարձրանայ արեւելեան ձորի վրայ :

Պարսպապատը չինուած է այնպէս, որ ան բաժնուած է հինգ ինքնուրոյն պաշտ – պանողական հատուածներու, որով ամ – րոցի պաշտպանները իրենց ուժերը կրնան կեդրոնացնել այս կամ այն հատուածին մէջ :

Գառնի ամրոցը առաջնակարգ ճարտա – րապետական յուշարձան է եւ համաս ու հզօր ոգիա – ամրոցային կառուցուածք : Գառնիի հռչակաւոր հեթանոսական տա – ճարի հետ միասին այս ամրոցը ցոյց կու տայ որ Հայերը չուրջ երկու հազար տարի առաջ ունեցած են չինարարական բարձր արուեստ եւ արհեստագիտութիւն :

Հռովմայեցի պատմիչ Տակիտոսը 50–51 (Ն· Ք·) թուականին կը խօսի Գառնիի պա– տուական ամրոցի մասին, որ այդ տուն դեռ կանգուն էր : Մովսէս Խորենացին կը զրէ թէ Գառնի ամրոցը չինուած է Արմաւիրէն եռք, բայց Արտաշատէն չատ առաջ : Գառ– նիի մէջ 1945ին գտնուած արձանագրու – թիւններէն կ'երեւի որ Տրդատ Ա· իր թա– գաւորութեան տասնըմէկերորդ տարին խոր մորթեցին : Թէեւ մենք ուզեցինք վը– ճարել, բայց դիւզացիք մերժեցին զրամ առնել : Շուչանցը վերին աստիճանի հիւ– րասէր ժողովուրդ ունէր : Վարազի տատ– րոսը կը գտնուէր եւ չատ զեղեցիկ զիրք ունէր : Ամբողջ զարունն ու ամառը, ծա– ղիկներով եւ չուչաններով ծածկուած կը լինէր : Բնութիւնը իր ամէն զեղեցիկու – թիւններով օժտել էր այս վայրը : Սառ – նորակ ջուրերը կարծես անհահութեան աղբիւրներից կը բխէին :

Անդրանիկը մի նամակ զրած եւ ուղ – ղարկած էր ինձ մի կնոջ հետ : Ստացայ, երբ կէսօրն անց էր :

Նա կը զրէր·

«Թուրք կառավարութիւնը որոշ կերպով զիտէ, թէ մենք հոս եկած ենք : Նոյնիսկ տեղեկացել է, որ 16 տղաներ զուրս են եկած : Կառավարութիւնը յայտնել է հիւ– պատոսների միջոցաւ թէ՝ «Թող յեղա – փոխականները զուրս ելլեն քաղաքից, եւ ժողովուրդի զժբախտութեան պատճառ չդառնան» : Կոմսը պատասխանել է թէ՝ «Այդ տեսակ մարդիկ չկան : Այդ լուրերը միայն տարածայնութեանց եւ կասկածի վրայ հիմնուած են : Անոնք արդէն անցել են Ախլաթի կողմերը» :

(Շար·)

ՍԵՓՈՒՀ

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԷՍ

•

Եթէ մի բան պատահէր, մեր բռնելիք զիրքերը որոշած էինք արդէն :

Երբ խաւարը պատեց, այդ տեղից էլ անցանք Շուչանց, ուր կը գտնուէր մեր լաւ հայդուկներից Լորատն :

Լորատն , մասնակցած էր Խանասորի արշաւանքին, եղել էր Նիկոլ Տումանի , Վարդանի հետ, ինչպէս նաեւ Փասն Դաշ– տի կռիւների մէջ : Ականաւոր նշանաձիգ էր : Նա մի անգամ գնացել էր Վերին Վա– րագ, մօսինը ձեռքին : Ցանկարծ վայրի ոչխարներ խումբով դուրս էին եկել ժայ– ռի տակից եւ փախել : Լորատն հրացանը ուսից վար էր առել եւ հինդ անգամ կրա– կել էր, եւ ամէն մէկ զնդակով զետին էր զլորել մէկ փախչող վայրի ոչխար :

Գիւղացիք, լսելով հրացանների ձայնը, զինուած վազել էին դէպի այն կողմը՝ խորհելով թէ «խումբ» եկել է այդ կող– մերը եւ Քիւրտերի հետ կռիւի է բռնուել :

Այս Լորատն Շուչանցի է : Պէտք չէ չփոթել նրան միւս Լորատի հետ, որ Վա– նեցի է :

Զինուած գիւղացիները կը տեսնեն, որ Լորատն եղած է հրացան արձակողը վայ – րի ոչխարների վրայ : Գիւղացիները կ'ա– սեն· «Տանինք գիւղ վայրի ոչխարները, մէկը Լորատին բաժին կը հանենք, միւս– ներն էլ, որպէս մատաղ, գիւղացւոց կը բաժնենք : Մաղթենք որ Լորատն միշտ այդպիսի թշնամիների հանդիպի, որպէս զի գիւղացիները միս ուտեն» :

Խեղճ գիւղացիները արտերը կը հեր – կէին, ցորենը կը ցանէին ու կը քաղէին, իսկ Թուրքն ու Քիւրտը կը տանէին, եւ իրենք կուշտ կերպով հաց չէին ուտեր : Նրանք ոչխար կը պահէին, բայց Քիւր – տերը կը թալանէին, Թուրք ոստիկաննե– րը կը մորթէին, եւ հայ գիւղացին մի կը– տոր ոսկոր իսկ չէր գտներ կրծելու :

Լորատի պատահածին նման մի բան պիտի պատահէր, որ հայ գիւղացիները կարողանային միս ուտել : Այս ասածս մի– այն Շուչանցի համար չէ : Առհասարակ այդպէս էր կեանքը Թրքահայաստանի մէջ : Մինչեւ որ մի կենդանի մահամերձ չի հիւանդանար, գիւղացին դանակ չէր քաշ նրա կոկորդին :

Ահա այդ Լորատն էր որ դիմաւորեց մեզ, եւ տարաւ իր գիւղը :

Մեզ լաւ հիւրասիրեցին, նոյնիսկ ոչ – խար մորթեցին : Թէեւ մենք ուզեցինք վը– ճարել, բայց գիւղացիք մերժեցին զրամ առնել : Շուչանցը վերին աստիճանի հիւ– րասէր ժողովուրդ ունէր : Վարազի տատ– րոսը կը գտնուէր եւ չատ զեղեցիկ զիրք ունէր : Ամբողջ զարունն ու ամառը, ծա– ղիկներով եւ չուչաններով ծածկուած կը լինէր : Բնութիւնը իր ամէն զեղեցիկու – թիւններով օժտել էր այս վայրը : Սառ – նորակ ջուրերը կարծես անհահութեան աղբիւրներից կը բխէին :

Անդրանիկը մի նամակ զրած եւ ուղ – ղարկած էր ինձ մի կնոջ հետ : Ստացայ, երբ կէսօրն անց էր :

Նա կը զրէր·

«Թուրք կառավարութիւնը որոշ կերպով զիտէ, թէ մենք հոս եկած ենք : Նոյնիսկ տեղեկացել է, որ 16 տղաներ զուրս են եկած : Կառավարութիւնը յայտնել է հիւ– պատոսների միջոցաւ թէ՝ «Թող յեղա – փոխականները զուրս ելլեն քաղաքից, եւ ժողովուրդի զժբախտութեան պատճառ չդառնան» : Կոմսը պատասխանել է թէ՝ «Այդ տեսակ մարդիկ չկան : Այդ լուրերը միայն տարածայնութեանց եւ կասկածի վրայ հիմնուած են : Անոնք արդէն անցել են Ախլաթի կողմերը» :

(Շար·)

ՍԵՓՈՒՀ

վերականգնած է ամբողջը: Պարզուած է որ Գառնիի ամբողջ շինուած է մօտ Ք.-արուն (Ն. Ք.) քանդուած է Հռոմէացիներու ձեռքով 59ին Քրիստոսէ ետք, երբ աւե – րակ դարձաւ նաեւ Աչտաչատ, եւ վերա – կանգնեցաւ Ա. դարու 70ական թուականն – ներուն: Պեղումներու առեն մէջտեղ եկած են նաեւ պարիսպի սկզբնական պատի (Ք. դար Ն. Ք.) մնացորդները :

Ամբողջ ներքին մասին, հին չեր – տին մանուանդ ամբողջն ղուրս ղըտ – նուած պեղուած վերեզմաններուն մէջ, մէջտեղ եկած են մեծ քանակութեամբ ի – րեր եւ առարկաներ, որոնք կը բնորոշեն արհեստներու եւ մշակոյթի զարգացման մակարդակը Ա. դարուն Քրիստոսէ ետք:

Այդ իրերուն մէջ կան զործիքներ, դէն – քեր եւ զարդեր: Երկուքը քարտաշի զոր – ծիքներ են, մէկը մուրճ: Այս մուրճը զտ – նուած է առաջին դարու վերեզմանին մէջ, ուրեմն թաղուած է այն վարպետի հետ ո – րուն կը պատկանէր: Միւս զործիքը զտ – նուած է ամբողջ պարսպապատի տակ: Այնտեղուն դրիչ մըն է, որ ծառայած է քարերու եզրերու հարթ ժապաւէնը հա – նելու: Այս երկու զործիքներն ալ զօղ – ուած են պղտվատիկ զօդով, այլապէս չէին կրնար տաշել բազալտը: Գտնուած են նաեւ պղնձեայ դրիչ, ոսկի եւ արծաթէ իրերու վրայ փորագրութիւն կատարելու: Աւելի չատ է մեռալէ դէնքերու, նիզակի ծայրերու, նետի ծայրերու, զաշոյններու քանակը :

Գտնուած են պղնձէ եւ արծաթէ ճու – լածոյ զարդեր, քորոցներ եւայլն:

Կան ականջի ոսկի օղեր, որոնք չէն – ուած են կռուելու եւ զրուպելու արհես – տութիւնեամբ եւ որոնց վրայ կան ման – րիկ հատիկներ եւ բարակ թելեր: Պղնձի եւ արծաթի եւ ուրիշ մետաղներու համա – ձուլուած քէն պատրաստուած են հայե – լիներ :

Մետալէ իրերը ցոյց կուտան, որ հին Հայաստանի մէջ զարգացած են մետալա – գործական կարգ մը արհեստներ՝ զարը – նութիւնը, դինագործութիւնը, պղնձա – գործութիւնը եւ ոսկերչութիւնը: Մետա – գործ արհեստաւորները զործադրած էն մետալի մշակման տարբեր արհեստա – պետ. եղանակներ եւ ձեւեր, կռած եւ զա – նազան տեսակի կաղապարներու մէջ ձու – լած, համաձուլուածքներ ստացած, պո – ղպատիկ զօղ զրած զրուագած, մանրիկ հատիկներ միացուցած ոսկէ թելերով հիւսած են:

Քարէ, կաւէ, ոսկրէ եւ ապակիէ պատրաստուած են լլկիկներու զլուխներ թել մանելու համար, որով յայտնի է թէ հին Հայաստանի մէջ զարգացած է ջուլ – հակութիւնը :

Գերեզմաններուն մէջ գտնուած կաւէ անօթները պատրաստուած են բրուտի զործիքով, ձեռքով պատրաստուած ա – նօթները բացառութիւն են: Անոնք զօա – զրուած են թաց կաւիվրայ, զունաւորհողէ օխրաններով ներկած են եւ փայլեցու – ցած: Այս թուականներուն սկսած են նա – եւ կաղապարներու օգնութեամբ կաւէ ի – րեր պատրաստելու արհեստը կիրառել, եւ արտադրած են կաւէ արձանիկներ, տա – րողութիւն ունեցող անօթներ :

Քրիստոսէ ետք Ա. – ԺԱ. դարերուն Հայաստանի մէջ կը զարգանայ ապակե – զործութեան արհեստը: Ապակիէ ուլունք – ները պատրաստելը աւելի հին պատմու – թիւն ունի, է.-զարուն Նախքան Քրիստոս: Կաղապարի մէջ ապակի թափելով անօթ – ներ պատրաստելու արհեստը զարգացաւ հելլենական չրջանին: Այդ ապակեայ ա – նօթներէն մէջտեղ եկած են, հին Վաղար – շապատի մէջ, Արտաչատի, Աչնակի, Սե – ւանի ափին եւ աւելի Գառնիի մէջ: Բոլո – րովին թափանցիկ ապակիէն զով կան մանիչակագոյն, դեղին, վարդագոյն, երկնագոյն եւ այլ երանգի ապակեայ ա – նօթներ :

Շահեկան է պանոք պատրաստելու ձե – ւը: Փչելու սովորական եղանակով պատ – րաստուած են անկանթ, երկկանթ, ու – ռուցիկ փորով անօթներ, սրուակներ: Կաղապարի իրար կպչող եզրերը անօթ – ներու վրայ ձգած են հետք, ուրկէ կարելի է եզրակացնել թէ անօթները պատրաստե – լու համար զործածած են երկփեղկ. եռա – փեղկ կաղապարներ: Կաղապարները յա – ճախ ունեցած են փորագրութիւն : Բացի երկրաչափական զարդերէն կան կնոջ դէմքեր: Ուրիշի մը վրայ յունարէն տա – ռերով արտատպուած է Գերմանոս անուն – նը, հաւանաբար վարպետի անունն էր :

Ադաթանգեղոսի վկայութեամբ Վաղար – շապատի մէջ Գ. դարու վերջերուն ապա – հեդործութեամբ զբաղած են Հռիփսիմ – եան կոյսերը, որոնք իրենց ապրուստը կը հանէին ուլունքները ծախելով :

Հելլենական մշակոյթի բնորոշ ընդհա – նուր ձեւեր եւ տեղական մասնայատկու – թիւններ ունին պղնձեայ կամ զանգակ – ձեւ կախիչները, կիսաթանկագին քարերը, մազերու եւ ձեռազործի համար ոսկէ հերուններ :

Գառնիի մէջ պատրաստուած իրերէն զատ կան հելլենական երկիրներէն ներ – մուծուած իրեր: Կը նշանակէ թէ անոնք առեւտրական եւ մշակութային կապեր ու – նեցած են, ասկէ զատ առեւտրական յա – րաբերութեան ապացոյց է Գառնիի մէջ հելլենական եւ հռոմէական դրամներու դոյութիւնը :

Գառնիի մէջ 1953ին բացուեցան երեք չէնքերու մնացորդներ: Մէկը հեթանոս – կան տաճարէն քանի մեթրի չափ հեռու է :

Գառնիի պեղումներէն երեւան եկած են արձաններու կտորներ: Բացուած չէնքե – րէն մէկը կ'ենթադրուի թէ բաղնիք մըն է: Գետն նաեւ խճանկարէ յատակներ, պատ – րաստուածքնական դունաւոր մանր քարե – րերով, մէկ քառակուսի մեթրի վրայ մօտ 40·000 քար ամբացած մասնաւոր կրա – շաղախով: Կանանչ խորքի վրայ պատկե – րացած են ծովային առարուածներ, մար – դու գլխով եւ կուրծքով, ձկարանեներու եւ ձուկերու պատկերներ: Մարդոց դէմքե – րու քով զրուած են անոնց անունները կամ անոնց վերագրուած յատկանիշները: Ով – կիանոսը պատկերացուցած են այր մար – դու եւ Ծովը՝ կնոջ տեսքով :

Գառնիի խճանկարի արուեստը բաւա – կան բարձր է: Ուշագրաւ է յունարէն ար – ձանագրութիւնը «աշխատեցանք ոչինչ չտատանալով»: Հաւանական է որ խճա – նկարի վրայ աշխատող վարպետները զը – րած են :

Խճանկարին պատկերները յայտնի էին Դուիչնէն (Ե. դար, մայր տաճարին մէջ) Զուարթնոցի մէջ (է. դար): Ցայտնի են նաեւ Երուսաղէմի հայկական խճանկար – ները, սակայն Գառնիինը ամէնէն հինն է եւ ուշագրաւը: Ան ցոյց կուտայ ընդհա – նուր զեղանկարչութեան, մասնաւորապէս խճանկարային արուեստի զոյութիւնը Հա – յաստանի մէջ, եւ կը հաստատէ թէ հելլե – նական մշակոյթը խոր արմատներ ձգած էր Հայաստանի մէջ եւ կը զարգանար հն, հելլենական զծերուն հետ՝ ունենա – լով հայկական մշակոյթին բնորոշ յատ – կութիւնները :

Հայաստան Ա–Բ. դարերուն (Ն. Ք.) իր ուրոյն տեղը զրաւեց Միջերկրածովեան աւազանի Փոքր Ասիոյ եւ Մերձաւոր Արե – ւելքի հելլենական զարգացած երկիրներ – ի կարգին:

Բ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ցուցահանդէս մը բացուեցաւ Փարիզի մէջ : Պիտի տեւէ երեք ամիս :

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ բուռն ցնցումներ զգաց – ուեցան Փիլիպպեան կղզիներուն մէջ, տե – ւելով ութ ժամ, ընդհատաբար : Առաջին տեղեկութեանց համաձայն մեռած են 230 հոգի, վիրաւորուած՝ 2000, իսկ անպա – տասպար կը մնան հազարաւոր բնակիչներ :

ԳԵՐԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ «ԱԻԵԼՑՈՒՔ»

●

Ամերիկեան չուկան բաւական լուրջ տագնապ մը կ'անցընէ ներկայիս: Նիւ Եորքի սակարանին վերջին ելեւէջները, ախտանշան մը կը կազմէին, այս տեսա – կէտով :

Աւելի լուրջ հանգամանք մը ստացած է ուտեստի զերարտադրութիւնը, քան թէ ճարտարարուեստի առարկաներու առատ հոսումը զործարաններէն դուրս :

Արդարեւ այս վերջիններուը կրնան ծախ – ուիլ ուշ կամ ուշ: Կարելի է զնորդները ճարել, որոնք անմիջական պէտքը չունե – նան անոնց :

Զէն փճանար եթէ նոյնիսկ են – թարկուին ոչ – արդիական նկատուելու վտանգին, քանի մը տարիէն: Միշտ յոյս կայ զանոնք տեղաւորելու : Հոս կամ հոն: Մինչդեռ ուտեստը, հակառակ պահածո – ներու զիտութեան բոլոր նուաճումնե – րուն, ժամանակի ընթացքին աւրուելու եւ փճանալու ենթակայ է: Պէտք է չուտ ծախել :

Արդ՝ պաշտօնական զեկոյցներու թիւե – րը վրդովիչ պատկեր մը կը պարզեն ա – ռեւտրական եւ արդիւնաբերական չր – ջանակներու առջեւ :

Քանի մը թիւեր՝ «աւելցուք»նե.ու մա – ւին. —

— 450 հազար թոն փոչի – կաթ : Ա. – նասնաբոյծներու չուկան անդամ այլեւս չի պներ զայն, անատուններու պարար – տացման համար :

— 300 հազար թոն պանիր :

— 400 հազար թոն պաղած կարագ, (2 առ հարիւր պղով), ըստ էութեան անվա – ճառելի :

Կարծէք այսքան վնաս բաւական չըլ – լար, անոր պատճառաւ նոր վնասներ կը կրէ պետական ելեւմուտքը : Որովհետեւ միշտ յոյսը կայ՝ թէ մեռտասներորդ ժա – մուն հրաչք – զնորդ մը կրնայ ներկայա – նալ: Եւ ստիպուած են հոգալ ուտելիքը անխթար պահելու ծախքերը : Պետական չեմարաններու սառնարանները կը յոր – դին եւ այլեւս ոչինչ կրնան ընդունիլ : Պետութիւնը ամսական կը վճարէ մօտ 18 միլիառ դոլար մը, անհատական ձեռ – նարկներէ կամ ընկերութիւններէ սառնա – րաններ վարձելու համար :

Եւ դեռ յորձնին չատ աւելի ծանրակչիռ պարագան: Մէկուկէս միլիոն թոն մնա – ցած է անվաճառ, արդէն զրեթէ անդոր – ծածելի վիճակի մէջ :

Եւ ո՞ւր զիպուած է այս հսկայ քանակու – թեամբ յորձնը.... Նաւերու մէջ՝ Հըտսըն գետին երկայնքը: Հարիւր քառասուն նա – ւեր,—ամբողջ նաւատորմիղ մը,— որոնք պատերազմի պահանջներուն համար չին – ուած էին, անկարելի եղաւ ծախել պա – տերազմէն վերջ: Եւ այժմ պոչ պոչի կապուած, կը սպասեն որ իրենց փորին մէջ ամբարուած յորձնը բոլորովին փտի, մինչ իրենց կարգին իրենք ալ կը փճանան խոնաւութեան եւ ժանգի մէջ :

Անշուշտ եթէ մինչ այդ՝ ուրիշ որոշում մը չտան: Օրինակի համար իրարու ետեւ կապած չքաշեն ու չտանին նաւ ու յորձն Խաղաղականի բացերը՝ իբրեւ նշանակէտ ամերիկեան նաւատորմիղին ռազմափոր – ձերուն :

Լուծում մը՝ անտարակոյս: Եւ ո՛չ այն – քան ալ նոր,— կը յիշէք պրազիլիական սուրճին պարագան, եւ նմանօրինակ ուրիշ դէպքեր՝ որոնք ընդհանրապէս տեղի ու – նեցած են երկու Ամերիկաներու հարուստ եւ զերարտադրիչ երկիրներուն մէջ : (Անցեալ չաբթու կը հաղորդէին թէ 6–7 միլիոն թոն սուրճ եւս պիտի փճացնեն, զիները պահելու համար) :

Ամէն պարագայի մէջ, դժուար է ար – մատական լուծումներ զտնել: Տագնապը տեւական է.—չծախուած ապրանք, և կամ «անվաճառելի» ապրանք՝ որպէսզի դի – ները չիյնան: Այսօր որոշ պահեստ մը կը փճանայ կամ կը փճացնեն, վաղը կը զտ – յանայ նոր քանակութիւն մը փճանալիք կամ փճացուելիք...

Ահա թէ ինչու ծանրակչիռ կը համարուի ամերիկեան ներկայ տագնապը որ մէջ – տեղ կուգայ իր արդիւնաբերութեան պե – րատադրութենէն :

Տնտեսական տագնապ մը կը պարունա – կէ այնքան պայթուցիկ որքան հիւլէական ռումբը: Պատմութիւնը տուած է բաղ – մաթիւ փաստեր: Զէ՞ որ հիւլէական կամ տնտեսական ռումբերը, սերտօրէն կապ – ուած են իրարու ... Ա. Վ–Ա.

ԱՆԳԼԻՈՑ վարչապետը, Զըրչիլ, իր հրաժարականը պիտի ներկայացնէ երեք – չաբթի օր, համաձայն վերջին լուրերուն: Այն տաեն թագուհին Սըր Էնթրնի Իտընի պիտի յանձնէ վարչապետութեան պաշ – տօնը, սպասելով երեսփ. նոր ընտրու – թեանց :

ԼՈՆՏՈՆԻ օրաթերթերուն զործադուլը կը չարունակուի տասը օրէ ի վեր: Առջի օր տասը ժամ խորհրդակցեցան կառա – վարութեան միջնորդները եւ զործատէ – րերը, բայց կարելի չեղաւ համաձայնիլ :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ կուսակցական պաշտօ – նաթերթը, «Փրաւտա», կարգ մը հար – ցումներ ուղղած էր Ֆրանսայի վարչա – պետին: Հրատարակելով տրուած պա – տասխանները, թերթը խոստմնէն կը քննա – դատէ Փարիզի համաձայնութիւնները :

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՀԱՑՈՒԹԵԱՆ ՀՈԳԻՆ (բանախօսութիւն) Մաղաքիա վրդ. Օրմանեանի, 1879 Մայիս 26ին, Սկիւտար, Պոլիս : Բ. տպ. Ան – թիլիաս : Տաճատ Սրապեանի :

ՕՐՕՐ ԴԻՄԱԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ, Գրեց՝ Նու – պար Զարխուտեան : (Բանաստեղծու – թիւններ, նախապէս հրատարակուած Փը – րանսերէն): Պէյրութ: Գինը 150 լ. դա – հեկան: Հասցէ.— Պուսար Փոսբալ 3239, Պէյրութ, (Լիբանան):

ԾԱՂԿԱՆՑ ՓՈՒՆՋ (պատմութիւններ, պատկերներ, առակներ): Գրեց՝ Արփիար Մարզարեան, Ֆրէզնօ:

ՓՈՒՆՋ, նոյն հեղինակէն: (արձակ եւ ոտանաւոր):

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (11)

ԳՈՐՇ ԶԳԵՍՏՈՎ ՄԱՐԴԸ

●

ԳԼՈՒԽ Գ.

Զօրաւոր լոյս մը փայլեցաւ երկաթու – ղիներուն վրայ եւ ջարդուփշուր եղած բանի մը ձայնը լսուեցաւ: Կծկուած մնա – ցի: Մարդիկ սկսան դէպի վեր վազել : Մեթրոյի երկու պաշտօնեաները կացու – թեան տէր դարձան եւ սկսան հրամաններ արձակել :

Կեցած տեղս զամուած մնացի, կարծես վախէս համայնած: Մարմնիս մէկ մասը պարհուրած էր այս չանկարծական արկա – ծէն, միւս մասը սառն եւ անտարբեր հե – տաքրքրութեամբ մը կը դիտէր արկած – եալը երկաթ դիծերէն վեր վերցնելու համար կատարուած զործողութիւնները :

— Թոյլ տուէք անցնիմ, եթէ կը հաճիք, ես բժիշկ եմ :

Երկայնահասակ մէկը, թխադէմ մա – րուքով, քովէս անցնելով՝ հակեցաւ ան – շարժ մարմնին վրայ :

Մինչ մարդը կը քննէր, տարօրինակ կերպով անբնական բանի մը զգացումն ունեցայ: Իրական չէր... չի կրնար ըլլալ: Վերջապէս բժիշկը ուղղուեցաւ եւ զլուխը շարժելով .

— Մեռած է: Ոչինչ կարելի չէ ընել , ըսաւ :

Ժողովուրդը իրարու վրայ խռնուած էր: Պաշտօնեայ մը ձայնը բարձրացնելով պոռաց .

— Ետ կեցէք, տեսնեմ: Ի՞նչ կը նչա – նակէ այսպէս խռնուիլ :

Ցանկարծական զալուկ մը զգացի եւ կուրօրէն ետեւս զառնալով՝ սանդուղնե – րէն զէպի վերելակը վազեցի: Զափէն ա – ւելի ահաւոր էր: Պէտք է բաց օդին մէջ ելլեմ: Արկածեալը քննող բժիշկը առջեւս էր: Վերելակը վեր բարձրանալու վրայ էր, մինչ ուրիշ մը վար կ'իջնէր, երբ բը – ժիշկը սկսաւ վազել: Այդ միջոցին իր վրայէն ձգեց թուղթի կտոր մը :

Կեցայ, առի թղթիկը եւ եռեւէն վազե – ցի: Սակայն վերելակին դռները երեսիս վրայ զոցուեցան ու ես մնացի այնտեղ, թուղթին կտորը բռնած ձեռքիս մէջ: Ու երբ երկրորդ վերելակը փողոցին առջեւ կեցաւ, մարդը անհետացած էր : Ուրհեցայ թէ կորսնցուցածը անկարեւոր բան մըն էր եւ առաջին անգամ ըլլալով սկսայ քննել: Նօթագրութեան տետրակի մը կէս թերթն էր, վրան կարգ մը թուա – նշաններ ու բառեր՝ զրուած մատիտով : Այսպէս.—

1 7 - 1 22 Քիլոմորտըն Քէսըլ

Կարեւոր բան մը ըլլալու չէր: Սակայն վարանեցայ նետել: Մինչ այսպէս բռնած կեցած էի, տհաճութեամբ քիթս փոթթե – ցի: Դարձեալ նաֆթալին: Թուղթին կտո – րը մօտեցուցի քիթիս: Այո, չատ զօրաւոր կը հոտէր: Բայց, ուրեմն ...

Թղթիկը զգուշութեամբ ծալլելով , զրի պայուսակին մէջ: Ցառքրաբար սկսայ քա – լել զէպի տուն, մտածումներու մէջ ըն – կղմած :

Տիկին Ֆլէմինկին բացատրեցի մեթրո – յին մէջ պատահած արկածին մասին, ըսի թէ չատ յուզուած եմ եւ կը փափաքիմ սենեակս երթալ ու քիչ մը հանգստանալ : Բարի տիկինը պնդեց զաւաթ մը թէյ առ – նել: Ատկէց վերջ մնացի խորհուրդներուս հետ առանձին եւ սկսայ զործադրելու ծրագիրս զոր կազմած էի տուն վերադար – ձի ճամբուս միջոցին: Ուզեցի պիտանի թէ ինչ էր այս բանը որ տարօրինակ եւ ան – բնական թուեցաւ ինծի, երբ կը պիտէի բժիշկին չարժումները, մեռած մարդը քննած միջոցին :

ԱԿԱԹԱ ՔՐԻՄԹԻ

Թարգմ. Ա. ՀԱՐԻԼԵԱՆ

(Շար.)

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԺԱՄԱԿԱՆ աշխատավարձքը, որ նուա–զագոյն 121·50 ֆրանք էր, բարձրացաւ 126 ֆրանքի, կառավարութեան որոշու–մով, այսինքն չորսուկէս Ֆր· աւելի : Երրորդ յաւելումն է այս : Որոշմնագիրը մինչեւնոյն ատեն 13·50 առ հարիւրէն 12 առ հարիւրի կը զեղչէ Փարիզի եւ կարգ մը շրջաններու միջեւ եղած տարբերու–թիւնը : Պիտի ջնջուի գնումի տուրքը՝ պատուհաններու, բանջարեղէններու, գեանա–խնձորի, հաւկիթի եւ ուրիշ կարգ մը ըն–թացիկ ուտեստներու համար : Ցառաջի – կային պիտի աւելցնեն ընտանեկան յատ–կացումները եւ գործազրկութեան նպաս–տը : Սենեկաները բաւարար չեն գտներ եղած կարգադրութիւնները : Կառավարու–թիւնը մտանուր իրաւասութիւններ ըս–տացած է մինչեւ Մայիս 20, տնտեսական եւ ընկերային բարենորոգումներ կա–տարելու համար :

ՍՈՒՐԻԱ. ՄԵՐԺԵՑ առարգրել եղիպ – տոսի առաջարկած զինակցութիւնը, որով բացորոշապէս դիրք բռնած պիտի ըլլար Թուրքիոյ, Անգլիոյ եւ Մ· Նահանգներուն դէմ : Արտաքին գործերու նախարարը եւ ապարապետը Դամասկոս վերադարձան , խորհրդակցելու համար իրենց կառավա–րութեան հետ : Կըսուի թէ Անգլեւսաքսոն–ները կը ճնշեն Սուրիոյ խորհրդարանին վրայ :

ԿԻՊՐՈՍԷՆ կը հեռագրեն թէ նոր յար–ձակումներ կատարուեցան գանազան վայ–րերու եւ մանաւորապէս Նիկոսիոյ մէջ : Ֆիլ մնաց որ ռումբի մը պայթիւնը մա–հացնէր անգլիացի կառավարիչը : Ահաբե–կիչները թռուցիկներով կ'ազդարարեն թէ ընդհանուր յարձակում մը պիտի կատար–ուի Ջաիկէն առաջ : Կիպրոսի համայ–նավար կուսակցութիւնը կը պարսաւէ այս ձեռնարկները :

ՆՈՐ ԸՆԴՀԱՐՈՒՄՆԵՐ պատահեցան Իսրայէլացիներու եւ եգիպտացիներու միջեւ, սահմանապլուխին վրայ, երկու կողմերը իրար կ'մբռնամարնեն :

ՓԻԼԻՊՊԵԱՆ կղզիներու երկրաշարժէն մեռած են 432 բնակիչներ, վիրաւորուած՝ երկու հազար, անպատսպար կը մնան՝ տասը հազար հոգի :

ՀԻՐԵՀ մը մոխիր դարձուց Լիէժի (Պել–ժիա) մէկ սինեման, կէս ժամուան մէջ : Բոցերուն զոհ գացին 39 հոգի, մեծ մասով մանուկներ :

«ՄԵՆՔ ՀԻԻԼԷԱԿԱՆ զէնքեր հնարած ենք որոնց նմանը չունին ուրիշ պետու–թիւններ», յայտարարեց անգլիացի պետ–նական մը որ Մ· Նահանգները գացած է , զննութիւններ կատարելու համար :

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՑ ազատագրման ասոնամ – եակին առթիւ Փեշթա գնաց Ֆ· Միու–թեան նախագահը, մառեչալ Վորոշիլով : Այս առթիւ ընդհ· ներման հրամանագիր մը հրատարակուեցաւ :

Մ· ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ արտօնեցին որ 76 չինացի համայնավար ուսանողներ իրենց երկիրը վերադառնան : Կը յուսացուի թէ այս կարգադրութեան չնորհիւ Զինաստան ազատ պիտի արձակէ 11 ամերիկացի օ – դաչուներ որոնք բանտարկութեան դա – տապարտուած են :

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՖՈՒԹՊՈԼԸ նոր յաղթա – նակ մը տարաւ կիրակի օր, Սթատ տը Քոլոմպ, 2–0ով պարտութեան մատնելով Շուէտը : Նոր անակնկալ մը եղաւ այս յաղթանակը, մանաւանդ որ երկու լաւ խաղացողներու բացակայութիւնը ֆրան – սական ազգային խումբին մէջ, Քոպա (վիրաւորուած) եւ Մաժուպ (չընորը – ուած) , պէտք էր տկարացուցած ըլլար ֆրանսական կազմին ուժը :

ԿՈՓԱՄԱՐՏԻԿ կարպիս Զաքարեան չախչախիչ պարտութեան մը մատնած է իր գերմանացի հակառակորդը՝ Քարլ , Մարտ27ին, Պոլսոյ մէջ կատարած մրցու–մի ատեն : Քարլ յայտարարած է թէ « կարպիս չատ խելացի ու կարող հակա – ռակորդ մըն է , կը չնորհաւորեմ պինգը» : Կարպիս մեկնած է Եգիպտոս, երկու մըր–ցումներ կատարելու համար :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Ցառաջիկայ հաւաքոյթը այս չորեք – շաբթի պիշեր, Քառէ սրճարանի վերնա–յարկը : Կը խօսի Պ· Բենօ : Նիւթը «Հայ թաթարական կռիւները (1905)» : Մուտքը ազատ է :

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ Ջմշկածակցի Վահէ Սի–մոնեան, ժառանգական խրդըի մը առ – թիւ, իր հասցէն պիտացողներէն կը խնդ–րուի տեղեկացնել Փարիզի Հայ· եկեղե–ցւոյ պիւանատունը :

ՄԱՅԻՍ 28Ը

Կը տօնուի Ցունիս 5, կիրակի ժամը 14էն 24, Ե· Թաղամասի սրահը :

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ ԱՒԱԳ ՇԱԲԹՈՒԱՆ ԵՒ Ս· ՋԱՏԿԻ ԺԱՄԵՐԳՈՒԹԵԱՆՑ ՓԱՐԻԶ

Փարիզի Հայ· եկեղեցւոյ հոգաբարձու–թիւնը կը հրաւիրէ հայ հասարակութիւնը ներկայ ըլլալ հետեւեալ արարողութիւն – ներուն :

Աւագ Հինգշաբթի, Ցիշատակ Ընթրեաց, սկիզբն ժամերգութեան 8էն, Ս· Պատարագ տասնէն : Ոտնալուայ ժամը 16էն եւ Խաւարման պաշտամունք ժամը 19էն :

Աւագ Ուրբաթ, Ցիշատակ Յարչարանաց Խաչելութեան, կարգ Թաղման, ժամը 17էն :

Հինգշաբթի առաւօտ եւ երեկոյեան Խթման արարողութեանց կը մասնակցի Օր· Իրիս Պիւլպիւլեան :

ԼԻՈՆ

Աւագ Հինգշաբթի, Առաւօտեան ժա – մերգութիւն ժամը 9էն :

Ս· Հաղորդութեան պատարագ 10էն :

Ոտնալուայի արարողութիւն երեկոյ – եան 4էն :

Զարչարանաց արարողութիւն, Խաւա – րում 7·30էն :

Աւագ Ուրբաթ, Թաղման արարողու – թիւն երեկոյեան 5·30էն :

Աւագ Շաբաթ, Ճրագալոյց, սկզբնաւո–րութիւն ժամերգութեան , երեկոյեան 4·30էն : Ս· Պատարագ վեցին :

Կը խնդրուի յարգոյ հասարակութենէն որ հաճի նաեւ իւղագինի իր մաս – նակցութիւնը բերելու համար անցնիլ խորհրդարան ու արձանագրուիլ մասնա – ւոր տոմարին մէջ նուէրի դումարով :

ՆԻՄ

7 Ապրիլ, Աւագ Հինգշաբթի, առաւօտ , սկիզբ ժամերգութեան ժամը 8, Ս· Պա – տարագ տասը, երեկոյ Ոտնալուայ 4էն, Խաւարում 7·30 :

8 Ապրիլ, Աւագ Ուրբաթ, առաւօտ , Խաչելութիւն 9·30, երեկոյ, Թաղում 4 :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ս· Սահակ – Մեսրոպ Մայր եկեղեցի

5 Ապրիլ, Աւագ երեքշաբթի, Ցիշատակ Տան Կուսանաց ժամը 4·30էն :

7 Ապրիլ, Աւագ Հինգշաբթի, Ցիշատակ Ընթրեաց, Նախատօնակ 8·30էն :

Ս· Պատարագ 10էն :

Ոտնալուայի արարողութիւն երկեռ խումբով ժամը 4·30էն, Խաւարումի ա – րարողութիւն ժամը 7·30էն :

8 Ապրիլ, Ցիշատակ Խաչելութեան , ժամերգութիւն 10, Թաղման արարողու – թիւն ժամը 5 :

*
**

ՊՈՄՈՆԻ Ս· ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ

Աւագ երեքշաբթի երեկոյին Ցիշատակ 10 Կուսանաց ժամը 5էն :

7 Ապրիլ, Աւագ Հինգշաբթի, Ցիշատակ Ընթրեաց : Առաւօտ սկիզբ ժամերգու – թեան ի ժամ 8, Սուրբ պատարագ 10 : Ս· Հաղորդութիւն կը մատակարարուի երկ – ոեւ մանկանց : Ոտնալուայի արարողու – թիւն ժամը հինգ, Խաւարման արարո – զութիւն ժամը ութ :

«Ո՞ւր ես մայր իմ»ը պիտի երգէ Պ· Բիւզ· Վարդերէսեան : «Որդեակ իմ Ցի – սուս»ը՝ Տիկին Արաքսի Սարգիսեան :

8 Ապրիլ, Ուրբաթ երեկոյ կարգ Թաղ – ման ժամը 5·30էն :

9 Ապրիլ, Աւագ Շաբաթ, Ճրագալոյց , երեկոյին Խթման արարողութիւն 4·30 :

*
**

Ս· ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻ
10պիս, Ռիւ Թուէն

Աւագ Հինգշաբթի , ժամը 9·30էն , ժա–մերգութիւն : Ժամը 10·30էն Զայնաւոր պատարագ եւ հաւաքական հաղորդու – թիւն : Ժամը 16էն Ոտնալուայի արարո – զութիւն : Ժամը 19էն Խաւարման ժա – մերգութիւն :

Աւագ Ուրբաթ, Իսկ լէ Մուլինոյի Սէն Պրիւնօ մատրան մէջ, ժամը տասնէն ճա – չու ժամերգութիւն եւ երկրպագութիւն Ս· Խաչի : Ժամը 19էն, Ժանթիլի ժողովրդա–պետական Սէն Սաթուրնէն եկեղեցիին մէջ երեկոյեան՝ ժամերգութիւն եւ երկր – պագութիւն Ս· Խաչի :

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS

ԱՊՐԻԼ 8ԻՆ

Կը լրանայ «Ցառաջ»ի վերհրատարակ – ման տասնամեակը : Իրենց վճարումները կլուրացնելու համար մեր բաժանորդները կրնան դիմել հետեւեալ հասցէներուն .—

ՆՆԻՆ – ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊ՝ ընկերներ Յ· Հիսայեանի եւ Ա· Աւետիսեանի :

ՊԱՆԵՀՕ ՔԱՇԱՆ՝ ընկեր Բ· Պատմա – ճեանի :

ԻՍԻ, ՄԷՕՏՕՆ, ՔԼԱՄԱՐ՝ ընկեր Ե· Ատանալեանի, Ն· Դարբինեանի կամ սըր–ճարանապետ Պ· Զատիկեանի :

ՇԱԻԻԼ, ՎԻՐՕՖԼԷ՝ ընկ· Գ· Կիւլեանի :

ԱՌՆՈՒՎԻԼ – ՍԱՐՍԷԼ՝ ընկ· Ա· Մարտիրոսեանի :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ՝ ընկեր Բարթող Փափազեանի :

ՄԱՐՍԷՅԼ (քաղաք)՝ Պ· Գ· Ծերիկեա–նի, ընկեր Ա· Քէօսէեանի :

ՎԱԼԱՆՍ՝ ընկ· Ա· Առաքելեանի :

ՎԻԼՆ՝ ընկեր Մ· Մուրատեանի :

ՊՈՐՏՕ՝ ընկեր Տօնէրեանի :

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ՝ ընկ· Ս· Ընտրիկեանի :

ՏԷՄԻՆ՝ Պ· Վ· Հիւսեանի :

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ՝ ընկ· Վ· Խրիմեանի :

ՆԻՄ՝ ընկեր Գ· Խոսրովեանի :

ԿՐԸՆՈՊԼԸ՝ ընկեր Քիւրէեանի :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՏԽՐՈՒՆԻ

Ցաւով կ'իմանանք թէ Քլամարի իր ըն–նակարանին մէջ մեռած է ծանօթ բանա – ստը կարապետ Բազմաչեանի այրին Տիկ· ՑԱՆԻ ԲԱՄՄԱՋԵԱՆ (ծնեալ Գըզլանկըճ–եան, 68 տարեկան) : Տիկինը երկար տարիներ աշխատած է եկեղեցիին դար – մանատան մէջ, իր ամուսնոյն հետ եւ ա – նոր մահէն ետք :

Ցուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այս հինգշաբթի առաւօտ Քլամարի Ս· Փիէռ Փօլ եկեղեցիին մէջ, ժամը 10·30էն :

Մեր ցաւակցութիւնները իր ընտանե – կան պարագաներուն :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ

ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Ապրիլեան եղեռնի ֆառասնամեակին առթիւ :

Նախաձեռնութեամբ՝ Ֆրանս· Բանակի Հայ Ռազմիկներու Միութեան եւ մաս – նակցութեամբ Տէսինի բոլոր կազմակերպութիւններուն եւ Միութիւններուն :

24 Ապրիլ , Կիրակի , կէսօրէ վերջ ճիշդ ժամը 3էն , Հ· Ց· Դ· Տան սրահը :

Կը խօսի ՇԱԻԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Գեղարուեստական պատշաճ բաժին պա–րոցին աշակերտներուն կողմէ : Պիտի ներ–կայացուի նաեւ ողբերգութիւն մը եղեռ – նէն, մասնակցութեամբ կարող ուժերու : Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒԻ Ազգ· Միութեան վարչութեան անդամ ընտրուեցան . — Ց· Պիչաքճեան Ա· առենապետ, Մ· Կիւրա – կոսեան Բ· առենապետ, Ց· Գարիպեան Ա· առենադպիր, Հ· Ուզունճեաներ· առե–նադպիր, Գ· Տօնպաեան դանձապահ , խորհրդականներ՝ Ա· Աղէկեան, Ն· Բա–րակեաւուրեան , Զ· Նահապետեան Յ· Մկրեան : Ամէնքն ալ եռանդով փարած են իրենց ազգային պարտականութեան :

(ԿՆԻՔ)

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հ· Ց· Դ· «Ռոստոմ» խումբին հանդէսը Մայիս 8ին :

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ· Ց· Դ· ՓՈԹՈՐԻԿ խումբի ժողովը՝ այս երեքշաբթի ժամը 9էն, սովորական հաւաքատեղին : Ներկայ կ'ըլլայ եղիպ – տացի կոմիտէի ներկայացուցիչը :

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբի ընդհ· ժողովը այս Զորեքշաբթի , ժամը ճիշդ 21էն , Ազգ· Տան մէջ : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՓԱՐԻԶ.— Պէլվիլի «Ռոստոմ» խումբին ժողովը այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 9էն , Փլաս տէ Ֆէթ, ռիւ Քօմբան, թիւ 4 :

ԾԻԾԱՂԻ ԵՐԵԿՈՅ

Ապրիլ 16, Շաբաթ ժամը 20·45ին
Դերասան Գ·ՏԻՐՎԻՇԵԱՆ կը ներկայացնէ

ՋԱՐՇԸԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ

Բեմադրութեամբ եւ մասնակցութեամբ ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆի :

Միշա Ազնաւուրեանի, Գրիգոր – Վահա–նի, Արամ Պետրոսեանի, Ա· Գմբէթեանի, Տիկին Սիրուհի Նշանեանի, Ն· Պշտիկեա–նի, Միշէլ Միհրանի, Օր· Մ· Ադամեանի, Ժագ Սթէֆանօ :

Տոմսերու համար դիմել Հ· Բալուեան պրատուն, 43 ռիւ Ռիշէ :

ՀԱՒԿԹԱՒԱՂ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Համաչարսանճապի Հայր· Միութեան Լիոնի մասնաճիւղը, Ջատկի առթիւ հաւ–կիթախաղ մը սարքած է, Ապրիլ 11էն , երկուշաբթի ժամը 14էն, Ցոյներու սրա–հը, 5 ռիւ Պօնֆուա :

Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թը – ւականը :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Սեբաստիոյ Մուրատ Ուս·ը իր գործօն անդամներէն Լեւոն Կիւրինճեանի անփո – խարինելի կորուստին առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի ստացած է հետեւեալ նը – ւէրները· — Տէր եւ Տիկ· Նշան Դարբին – եանէ եւ Տէր եւ Տիկին Երանոսեանէ հա – զարական ֆրանք, Պ· Պ· Ցարութիւն Շերվանեանէ, Ստեփան Փանոսեանէ , Լութֆիկ Քաշըքէմանեանէ եւ եղիպար Մինասեանէ 500ական ֆրանք :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Հայ կին մը որ կարենայ խնամել 80 – ամեայ առողջ ծերունի մը, դիւերները եւս մնալով իր տան մէջ, Սէն Ժէրմէն ան Լէյ : Դիմել Պ· Գրքեաչարեանի՝

34. Bld. Ney, Paris (18)

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՅԵՐ

Կարճ ժամանակէն ինֆինաշարժ վա–րել սորվելուհամար դիմեցէք միակ հայ հաստատութեան

AUTO - ECOLE BEAUMONT
— B E R B E R I A N —
24,Bd.Vincent Ortusi Marseille(12)
Tél. GA. 72 - 61

Գրեցէք եւ «դպրոց ինֆինաշարժ» Ձեր ժամադրութեան ներկայ պիտի ըլլայ : (Դիւրուսոյց մեթոտ) :

ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՈՐՈԳՈՒԹԵԱՆ
ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԱՐԴԵՐԸ ԿԸ ՀԱՑԹԱՑԹՈՒԻՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵՆԷՆ

Ets. THOMLAC

16bis, Bd. Sébastopol, Paris (4)
52, Rue de Chalon, Paris (12)
4bis, Rue Vaillant Couturier, Argenteuil
10, Ave. de Gennevilliers, Villeneuve-la-Garenne

ՊԱՏԻ ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ
ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԻՐՂԱՆԵՐԿ՝ ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐԻԹԻՒՆ

THOMLAC

Ձեր բնակարաններուն կուտայ գեղարուեստական հաճելի և ջերմ մթնոլորտ, իսկ ձեր պիւտճէին վրայ կը կատարէ խիստ կարեւոր խնայողութիւններ :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél.: PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C.Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 6 ԱՊՐԻԼ MERCREDI 6 AVRIL 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7641 31e ANNEE

ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3052

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՄԷԿ ԱՆԵԼԷՆ ՄԻՒՍԸ

•

Կը հաստատուի թէ Սուրիոյ կառավարութիւնը վերջին պահուն մերժած է ստորագրել այն դաշինքը զոր կ'առաջարկէր Եգիպտոս, հակազդելու համար Թուրքեւիրաքեան պինակցութեան :

Այս նոր համաձայնութեան պիտի միանար Արաբիան, եւ դուռը բաց պիտի ձգուէր, արաբական միւս պետութեանց առջեւ :

Սուրիոյ արտաքին գործերու նախարարը, Խալէտ էլ Ազմ, որ Գահիրէ գացած էր սպարապետին եւ ուրիշ խորհրդականներու հետ, իր երկիրը վերադարձաւ մեծ յուսախաբութիւն պատճառելով Եգիպտոսի :

Եւ այժմ նոր անելի մը մատնուած են բոլոր արաբական երկիրները :

Տարակոյս չկայ թէ կացութիւնը աւելի բարդացած է, հիմա որ Մեծն Բրիտանիան ալ կը ստորագրէ Պաղտատի դաշինքը :

Յարաբերութիւնները մասնաւորապէս լարուած են Սուրիոյ եւ Թուրքիոյ հետ, թէ լրագրական պայքարով եւ թէ դիւանագիտական ծանուցագիրներու փոխանակութեամբ :

Անգարա չափազանց ամբարտաւան դիրք մը բռնած է իր հարեւային հանդէպ : Նոյնիսկ սպառնալիքներ կ'ուղղէ :

Այն ատենն որ, անցեալ չաբթու առաբական թերթ մը կը հարցնէր, «խեղկատակութիւն» կոչելով Թրքական սպառնալիքները :

— « Ի՞նչ պիտի պատահի, եթէ Սուրիացիները ալ նոյն ձեւով պատասխանեն : Անշուշտ արեւմտեան դաշնակիցները չեն փնտռեր նոր Տանցիկ մը, որ պատճառ պիտի դառնոր նոր աշխարհամարտի մը : Այն ատեն Ս. Միութիւնը ուրախ պիտի ըլլայ, բանի մը հին հաշիւներ մաքրելու համար» (Ալ Ամալ) :

Ուրիշ արաբական թերթեր ալ դիտել կուտան թէ «Թուրքերը, որոնք համայնավարութեան ոխերիմ թշնամիներն են, մեծ ծառայութիւն մը մատուցանեցին ? (մատուցին) կարմիրներուն, սպառնալիքներու արշաւ մը սարքելով Սուրիոյ դէմ» :

Հրատարակուած տեղեկութեան մը համաձայն, Թուրքերը ապշարարած են թէ « չատ դիւրին է Սուրիան ջնջել աշխարհի քարտէսէն» :

Ահա թէ ինչքան թունաւորուած է մթնոլորտը երկու երկիրներուն միջեւ :

Թուրքերը չարունակ նոր մեղադրանքներ կ'ուղղեն Սուրիոյ դէմ, զրելով թէ օդանաւեր անցած են սահմանը, թէ իրենց դէմ թշնամական ցոյցեր կը սարքուին Սուրիոյ մէջ, եւն. :

Վերջին լուրերու համաձայն, հրամայած են կրակ բանալ, եթէ սուրիական օդանաւ մը բռնաբարէ սահմանագիծը :

Աւելորդ է ըսել թէ այս բոլորը չարամիտ խազեր են, ճնշում բանեցնելու եւ Սուրեան Թուրքեւիրաքեան դաշինքին կապելու համար :

Կացութեան բանալին կը դանուի Եգիպտոսի մէջ, որ փարած է հիմնական ծրագրի մը, — արաբական միացեալ ճակատ, որպէսզի կարենան պահել իրենց զօրծելու ազատութիւնը :

Այդ ձեռնարկին կօրիզը պիտի կազմէր Սուրիոյ, Արաբիոյ եւ Յորդանանի հետ ծրագրուած համաձայնութիւնը, որ ձախողած է, ինչպէս կ'երեւայ վերջին լուրերէն :

Այս ամբողջ անցուդարձին մէջ, վճռական դեր մը կ'ի՛նայ Լիբանանի, որ ցարդ պահեց իր չեզոքութիւնը :

Անոր նախագահը, Քամիլ Շամուն, Անդարա հրաւիրուեցաւ հոգեբանական պահու մը :

Եւ ամէնքն ալ անհամբեր կը սպասեն իր վերադարձին :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆՈՐ ՃԱԿԱՏ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

•

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԻՐԱՔ ՓԱՔԻՍՏԱՆՆ ԱԼ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԵՆ

Անակնկալները իրարու կը յաջորդեն Միջին Արեւելքի մէջ :

Թուրքիա եւ Իրաք յայտնապէս քայլ – լերուելով Մեծն Բրիտանիոյ մասնակցու – թենէն, հրաւէր մը ուղղեցին Փաքիստա – նի, որպէսզի միանայ իրենց կնքած դաշինքին : Անդլիոյ երեսփ. ժողովը Ապրիլ Հոթսին վաւերացուց պետութեան անդամակցութիւնը նոյն դաշինքին :

Այսպէս , Պաղտատի ուխտը հետզհետէ ձեւ ու մարմին կ'առնէ, իրրեւ պաշտպանութեան օղակ մը որ Ատլանտեան կազմակերպութեան արեւելեան թեւը կ'երկարէ դէպի Ասիա :

Պաղտատի բրիտանական դեսպանը ստորագրեց մասնաւոր համաձայնութիւն մը որով Մեծն Բրիտանիա կը մտնէ պաշտպանութեան հիւսիսային զօտին : Այդ ստորագրութենէն եաքն էր որ Թուրքիա եւ Իրաք հրաւէր ուղղեցին Փաքիստանի : Այս գործողութիւնները տեղի կ'ունենան հիւսիսային Միջերկրականեան խարիսխը կը կազմէ, անոր ծայրագոյն արեւելեան թեւն է : Եթէ Փաքիստան ընդունի, ամբողջած պիտի ըլլայ իր պաշտպանութեան կապերը Արեւմուտքի հետ : Այդ երկիրը անցեալ տարի դարձակցութիւն մը հաստատեց Թուրքիոյ հետ եւ կարեւոր օղնութիւններ կը ստանայ Մ. Նահանգներէն :

Պաղտատի դաշինքը կ'արտօնէ որ զինակիցները «մասնաւոր համաձայնութիւններ » կնքեն ուրիշ պետութեանց հետ, ամրապնդելու համար իրենց չորրանին պաշտպանութիւնը : Ինչպէս գրած էինք արդէն , Մեծն Բրիտանիան նոր դաշնագիր մը կնքեց Իրաքի հետ , որուն ղինուորական օղնութիւն պիտի ընծայէ եւ պիտի օգտուի անոր ռազմական խարիսխներէն : Նոր զինակցութիւնը կնքուեցաւ հակառակ Ռ. Մ. Նահանգներու երկիրներու ընդդիմութեան : Այս վերջիններուն վարչապետները ժողով մը գումարեցին Գահիրէի մէջ, որպէսզի համոզեն Իրաքը եւ բաժնեն Թրքական զինակցութեան : Փաքիստանի վարչապետը, Մոհամմէտ Ալի Ապրիլ չորսին խորհրդակցութեան հրաւիրեց Միջին Արեւելքի դեսպանները Մոնթրէոյի մէջ (Զուիցերիա), ներդաշնակելու համար Թուրքեւիրաքեան դաշինքը Թուրքեւիրաքեան զինակցութեան հետ : Ժողովին կը մասնակցին Թուրքիոյ, Իրաքի, Իրանի, Եգիպտոսի , Արաբիոյ եւ Սուտանի դեսպանները : Առաջին ժողովէն ետք, Մոհամմէտ Ալի յայտարարեց թէ Քարաչի պիտի վերադառնայ Դ. օր (այսօր), դիմաւորելու համար Եգիպտոսի վարչապետը, գնդ. Կամալ Նասըը :

ԱՐԱԲԵԻԻՍՐԱՑԻԼԵԱՆ վէճը լուծելու համար նոր ձեռնարկ մը պիտի կատարէ Անգլ. կառավարութիւնը, ինչպէս յայտարարեց արտաքին նախարարը, երեսփ. ժողովին մէջ : Պիտի առաջարկեն թէ արաբական երկիրներուն եւ թէ Իսրայէլի որ համաձայնութեան մը յանգին, հիմա որ Անգլիան ալ միացած է Թուրքեւիրաքեան դաշինքին : Նախարարը այս առթիւ յիշեց 1950ի յայտարարութիւնը, որով Անգլիա, Ֆրանսա եւ Մ. Նահանգները յանձն կ'առնեն զէնք չտալ արաբական երկիրներուն, եթէ Իսրայէլի դէմ պիտի գործածեն : Անգլիա պատրաստակամութիւն կը յայտնէ նոր երաշխիքներ տալու , որպէսզի լուծուին արաբական երկիրներու եւ Իսրայէլի միջեւ եղած վէճերը :

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

•

ԱՀԱ ՍԱ «ԽՈՇՈՐ»Ն ՈՒ «ՇՈՐ»Ը

Դեռ վոսփորի ափերէն չէինք հեռացած, երբ հրապարակաւ պայքար կը մղուէր երկու սովորական բառերու սխալ գործածութեան դէմ :

Մէկը «խոշոր»ն է ,միւսը՝ «շոր»ը :

Դժբախտաբար երկուքն ալ իրենց պաշտօնը մոռցած դերակատարներու վերածուած են արեւելահայ աշխարհաբարին մէջ, «ի սկզբանէ անտի» :

Եւ սխալը կը շարունակուի սրտառուչ յամառութեամբ, սերունդէ սերունդ փոխանցուելով :

Առէք որեւէ հրատարակութիւն, ամենօրեայ թերթերէն մինչեւ պարբերականները եւ գիրքերը, եւ դէզերով գտնարներ պիտի ժողվէք.—

Խոշոր բանաստեղծ, — *խոշոր* գիտնական, *խոշոր* երաժիշտ, *խոշոր* տաղանդ..

Եւ կամ, — պարոնը շատ էր սիրում իր գեղեցիկ «շորերը» .:

— Այդ ալ զգաղելիք բա՞ն է, պիտի հարցնեն բարեմիտ մարդիկ :

Քանի մը օրինակներ եւս տամ, եւ դուք դատեցէք :

Աչքի առջեւ ունիմ երեք ընտիր գիրքեր, Հայաստանի պետական Հրատարակչականի վերջին հրատարակութիւններէն : Երեքն ալ տպուած են 1954ին :

Կը բանամ առաջինը , — «Նովելներ», Գրիգոր Զոհրապի :

Եւ կը սկսիմ կարդալ յառաջաբանը .

— « *Գրիգոր Զոհրապը հայ քննադատական ռեալիզմի խոշորագոյն ներկայացուցիչներէն մէկն է եւ նովելի չգերազանցած վարպետը*» :

Կ'առնեմ երկրորդ հատորը ,— «Հակոբ Պարոնեան, Ընտիր երկեր, գիրք Ա.» :

Եւ նորէն կը սկսիմ յառաջաբանէն .

— *Հայ խոշորագոյն երգիծաբան Հակոբ Պարոնեանը մեր նոր գրականութեան ամենահականաւոր ներկայացուցիչներից մէկն է*» :

Եւ վերջապէս երրորդ գիրքը, «Եղիշէ Չարենց, Ընտիր Երկեր» :

Դարձեալ յառաջաբանին առաջին բանի մը տողերը .

— « *Եղիշէ Չարենցը սովետական բազմազգ գրականութեան խոշորագոյն վարպետներից մէկն է*» :

Եւ այսպէս, բառը նոյն միօրինակութեամբ կը կրկնուի ամէն տեղ :

Չէ՞ք հարցներ.— Ա՛յ անճարկած գրիչներ, ձեր գովածը ամերո՞ւկ է, սե՞խ թէ դդում :

Բա՞ռ կը պակսի, ձեր միտքը բացատրելու համար :

Ուղիղ գիծէն շեղա՞ծ կ'ըլլաք, եթէ ըսէք «մեծ», ինչպէս կ'ըսեն բոլոր ազգերը, «խոշոր»ը վերապահելով առարկաներու , մարմնական կազմութեան (խոշոր գլուխ, աչք, ոտք եւն.), բոյսերու (կաղամբ) , եւայլն :

Գալով «շոր»ին, ձեր մայրիկէն չէ՞ք սորված թէ երախայինն տակ դրուած ճերմակ լաքն է. իսկ միւսին կ'ըսենք *դղեստ, հագուստ*, եւն. :

Վ.Ա.Հ.

ԵԳԻՊՏՈՍ ԿԸ ՓՈԽԷ ՈՒՂԵԳԻԾԸ

Եգիպտոսի յեղափոխական խորհուրդին պաշտօնաթերթը, «Կումհուրիյա» (Հանրապետութիւն), շաբաթ օր յօդուած մը հրատարակեց «Ս» սկզբնատառով եւ հետեւեալ բովանդակութեամբ.

— « ... *Կա՛մ արաբական բոլոր կառավարութիւնները կը հաւանին միանալ ի – րաքի, զինակցութիւն մը եւ միացեալ արտաքին քաղաքականութիւն մը սարքելու համար : Այդ պարագային արաբ ժողովուրդները պէտք է ընդունին հետեւանքները, այսինքն միանալ արեւմտեան քաղաքականութեան, ինչպէս ըրաւ Իրաք եւ այս չրջանին պաշտպանութիւնը կապել ազատ աշխարհին պաշտպանութեան : Այդպէս ի վերջոյ ընդունած պիտի ըլլան Իսրայէլի ուղղակի կամ անուղղակի միացումը նոյն պաշտպանողական դրութեան : Միայն այդ պայմաններով պիտի դադրին Թրքական ճնշումը, Իսրայէլեան ճնշումը, ամերիկեան եւ անգլիական ճնշումը : Եւ այն ատեն Արաբները պիտի ունենան մէ – այն մէկ թշնամի, — Ռուսիան* » :

Բանդխտները այս յօդուածէն եւս ուրիշ կարդ մը երեւոյթներէ կը հետեւցնեն թէ Եգիպտոս դարձ մը կը փորձէ ճիշդ այն պահուն երբ Անգլիան ալ ստորագրեց Պաղտատի դաշինքը եւ հրաւէր ուղղուած է Փաքիստանի որպէսզի միանայ : Ուրեմն Եգիպտոս ելք մը կը փնտռէ, պահելու համար իր դիրքը իրրեւ առաջնորդ արաբական երկիրներու :

Կը կարծուի թէ յօդուածագիրը Եգիպտոսի ազդային ուղղութեան նախարարն է, Սալեհ Սալեմ :

× Անգլիոյ երեսփ. ժողովին Բ. օրուան նիստին մէջ, երբ կը վաւերացուէր երկրին մասնակցութիւնը Պաղտատի դաշինքին, կառավարութեան ներկայացուցիչը յայտարարեց թէ այդ անդամակցութեամբ «պիտի ամրապնդուի Ատլանտեան ճակատի պաշտպանութեան ծայրագոյն աջ թեւը» : Վաւերացումը տեղի ունեցաւ միաձայնութեամբ :

Թեւն կը յայտնէ նոր երաշխիքներ տալու , որպէսզի լուծուին արաբական երկիրներու եւ Իսրայէլի միջեւ եղած վէճերը :

ՃԱՇԱԳԻՒՆ ԶՓԱԿՈՒՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

(ՋԱՒԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ, ԱԹԻՆՔ)

Տէսիճի Դպրոցի աշակերտուհիէն (*ցանկը առանձին*)	8·400
Փոլատեան (*Պիյանքուռ, փոխան ծաղկեպսակի, Լեւոն Կիւրիւնլեանի մահուան առթիւ*)	2·000
Աղապապ Պարսամեան	1·000
Գումար՝	11·400
Ապրիլ մէկի գումարը	693·450
Ընդհ. գումար՝	704·850

ՄՈՒՐԱՏԻ ՔՈՑԸՐ ՄԵՐ ՄԷՋ

Երկուշաբթի օր յուղումով ողջունեցինք Սեբաստիոյ առիւծին՝ Մուրատի քրոջ այցելութիւնը մեր խմբագրատան մէջ :

Տիկինը Մարսէյլէն յատկապէս եկած էր, ներկայ ըլլալու «Մուրատ Ուսումնասիրաց»ի հանդէսին որ անցած է չատ փայլուն :

Այս առթիւ ստուգեցինք թէ Տիկինը բազմաթիւ յուշեր ունի իր հերոս եղբօրը կեանքէն : Պիտի ուզէինք որ Մարսէյլի մեր աշխատակիցներէն մին դիր առնէր զանոնք, իրրեւ հում նիւթ պատմութեան համար :

ԶԸՐՋԻԼԻ ՀՐԱԺԱՐՈՒՄԸ

Անգլիոյ ծերունի վարչապետը Ապրիլ 4ին ճաշի հրաւիրեց թագուհին եւ անոր ամուսինը՝ Էտինպուրկի դուքսը, իր հրաժարման առթիւ : Կոչունքին կը մասնակցէին չիսուն հրաւիրեալներ, որոնց գլուխը կը գտնուէր իր յաջորդը, Սըր Էնթընի Իարըն (արտաքին գործերու նախարարը) : Այս առթիւ թագուհին ջերմապէս գովեց Զըրչիլի հայրենասիրական ծառայութիւնները :

Հրաժարման արարողութիւնը տեղի պիտի ունենար երէկ, երեքշաբթի : Զըրչիլ վերջին անգամ նախագահեց նախարարական խորհուրդին : Ցետոյ ներկայացաւ երեսփ. ժողովին, վերջին անգամ ըլլալով, իրրեւ վարչապետ : Իրիկուան դէմ պիտի երթար Պըքինկէմի պալատը, իր հրաժարականը ներկայացնելու համար :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՃԵՄԱՐԱՆԻ ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ
ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՄԷՋ

●

15·000 ՏՈՂԱՐ ՆՈՒԻԷՐ և ԹԱՆԳԱՐԱՆ ՄԸ

ՆԻՒ ԵՈՐՔ, 26 Մարտ (Յառաջ).— Մենք ալ ուրախացինք Համազգային ընկե– րութեան եւ Ն. Փալանճեան Ճեմարանին 25ամեակը, մեծ խանդավառութեամբ, Նիւ Եորքը պանդոկի վերելակ սրահին մէջ: Կը նախագահէր ծանօթ առեւտրա– կան Պ. Բիւզանդ Փիրանեան, որ սրտա– պին կոչ մը ուղղեց, զարկ տալու համար մայրենի մշակոյթին: « Բոլորս ալ հաւա– քարար պէտք է օժանդակենք Պէյրութի Փալանճեան Ճեմարանին: Մեր նախահայ– րերը մեզի համար չինած են եկեղեցիներ եւ դպրոցներ որոնք զարերով եղած են ղևսւոր ազգակները՝ հայկ. մշակոյթի պահպանման: Ինչ ամօթ պիտի ըլլայ մե– զի համար եթէ թողունք որ, այս սքան– չելի ազգը սրբուի պատմութեան էջերէն: Յետոյ պարզեց այն միջոցները որոնց շը– նորհիւ պիտի կրնանք ապահովել մեր դա– դութին ազգային կեանքը»: Դիւրին է պահել եւ զարգացնել մեր մշակոյթը, եթէ միանանք: Իսկ եթէ չարունակենք պա – ռակտուած մնալ, կարճ կեանք մը պիտի ունենանք Ամերիկայի մէջ»: Ցիշեց թէ արդէն ձեռնարկուած է կարգ մը հիմ – նարկութեանց չինութեան, ինչ որ կը կա– րօտի ամէնուս աջակցութեան: Մաս – նաւորապէս չեշտեց թէ անհրաժեշտ է մեր նայուածքը դարձնել դէպի հաւաքական աշխատանք եւ իրար հասկնալ անկեղծօ – րէն: Այս առթիւ խոտորէն դատապարտեց ամէն կարգի խառնակիչները որոնք չա – րունակ հին պատմութիւններ ու վէճեր կ'արծարծեն, վառ պահելով փոխադարձ առելութիւնը մեր դաղութին մէջ: «Ինչ – պէս կ'ըսէր Լոնկֆէլլօ, « Ձեր ուժը ձեր միութեան մէջ է, իսկ ձեզի սպառնացող վտանգը ձեր անմիաբանութեան մէջ » :

Պ. Փօլ Զափութճեան խորապէս յուզ – ուած խոստովանեցաւ թէ «չատ ծանօթ դէմքեր 25 տարիներէ ի վեր չէր տեսած: « Ես իմ հայրութիւնս չեմ կորնցուցած , թէեւ հայերէն լաւ չեմ կրնար խօսիլ»: Եւ իր կարգին թելադրեց միանալ :

Պ. Փիրանեանի հրաւէրով, ընկեր Եղ– ուարդ Սահակեան վարեց հաւաքոյթը , հմտօրէն ներկայացնելով խօսողները եւ արուեստագէտները: Առաջին խօսողը ե – դաւ ընկեր Բիդլար Նաւասարդեան, որ պերճախօս կոչով մը հրաւիրեց դաղութը հետեւիլ բանաստեղծ Եղիշէ Զարենցի պատգամին.— Ձեր ուժը ձեր հաւաքական կամքի մէջ է, փրկութեան միակ միջոցը: Պարսաւեց այն բոլոր Հայերը , որոնք կ'ուզեն յաւերժացնել դաղութին պառակ– տումը :

Տիկին Զապէլ Սերոբեան յանուն Հ. Օ. Միութեան պատմեց թէ ինչպէս ճեմարա– նի հաստատումէն ի վեր, Հ. Օ. Միու – թիւնը մայրական դուրդուրանքով կ'օ – ժանդակէ ճեմարանին եւ պիտի չարունա– կէ միշտ: Իրրեւ ականատես տեղեկութիւն– ներ հաղորդեց ճեմարանի մասին, խան – դավառելով ներկաները :

Պ. Բիչըրա կրէկորի, առենապետը բա– րեգործական մասնաճիւղին, որ անդամ է ճեմարանի կազմակերպիչ յանձնախում – բին, խօսեցաւ շատ դեղեցիկ եւ ազդու ուղերձ մը : « Կրթական մարդին մէջ որ եւ է խորութիւն պէտք չէ տիրէ : Մոռ – նանք մեր նախասիրութիւնները, մոռնանք նոյնիսկ զաղափարական ամէնէն անկեղծ տարբերութիւնները, ի սէր կրթական գործին»: Ու չեշտեց թէ հայկական ու – սումը, կարեւոր ազգակ մըն է, Միջին Ա– րեւելքին մէջ մեր ժողովուրդին հա – մար: Գովեց այն աշխատանքը, զոր կը կատարէ Փալանճեան ճեմարանը եւ նո – րէն չեշտեց կարեւորութեանը համագոր– ծակցութեան բոլոր ազգային խնդիր – ներու մէջ :

Սեղանապետ Ե. Սահակեան «Ամէն » ը– սաւ երբ Պ. Կրեկորին վերջացուց իր ու– ղերձը: Ապա ներկայացուց ճեմարանին տեսուչը, Ընկեր Սիմոն Վրացեան, իրրեւ հեղինակ ,եւ իրրեւ պետական մարդ եւ ուսուցիչ: Ընկերը պարզելով վերջին քա– ոսնամեակին դէպքերը, բացատրեց թէ ի վերջոյ Հայաստան մը ունեցանք ոչին – չէն, տեղծեցինք, զարոց , եկեղեցի, դրականութիւնը նորէն ծաղկեցաւ : Ծը – նաւ Համազգայինը որ հաստատեց իր ճե– մարանը , ուրկէ չրջանաւարտ եղան, ու – սուցիչներ , փոստարաններ, բժիշկներ , հանրային գործիչներ , դրագէտներ : Հայկ. Մշակոյթն է որ կը թեւածէ զաղ– թաշխարհի մէջ , տիրականօրէն, հայ ժո– ղովուրդի դիտակից ու արտարուխ օժան– դակութեամբ, պիտի չարունակէ նորանոր նուաճումներ կատարել : Ճեմարանին մէջ խորութիւն չկայ, ճեմարանը ամբողջ հայութեանն է եւ կը ծառայէ բոլոր տե– սակի Հայերուն, անոր միակ նպատակն է ծառայել հայ մշակոյթին :

Ընկեր Վրացեան յետոյ յայտնեց թէ Տէր եւ Տիկին Ճորճ Մարտիկեան թանգա– րան մը նուիրած են ճեմարանին: Իրենց երկար տարիներու թանկարժէք – դեղար– ուեստական հաւաքածոները պիտի զե – տեղուին հոն: Հաստատութիւնը ապագա– յին պիտի դառնայ ազգին թանգարանը, ինչպէս ըսաւ Պ. Մարտիկեան: Ներկայա– յնելով Պ. Ճորճ Մարտիկեանը, ընկեր Սահակեանը, ըսաւ. Հայերս Ամերիկայի ուած ենք դրագէտներ , նուագողներ , արուեստագէտներ , եւ հանրային դէմքեր: Պ. Մարտիկեան մէկն է Ամերիկայի հան– րային դէմքերէն, սրտով ու գործքով Հայ մնացած է միշտ: Պ. Ճորճ Մարտիկեան խօսեցաւ իր լաւագոյն ճառերէն մին, ուր իր սիրտն էր դրած: Մթնոլորտը հետզհե– տէ ոգեւորուեցաւ եւ մեր բարեկամը բա– ցատկանչեց, «Թող ամէն մէկը իր բաժինը տրամադրէ ճեմարանին, հայ մշակոյթին համար: Ճեմարանը բացառիկ արժէք մըն է : Անիծեալ ըլլան այն Հայերը որոնք

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆԻ ՄԵՐ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԸ

Ե.

ԽՈՐԷՆ ԳԱԲՐԻԿԵԱՆ , — Ժամանակ մը մեզի գասաւանդեց ընդհ. ազգագ պատ – մութիւն,— խելօք մարդ էր : Վե– նետիկի Մխիթարեան վարժարա – նէն չրջանաւարտ, Շ. Յարահիսարցի այս արժէքաւոր ուսուցիչը հետեւած եւ լրա – ցուցած էր Ֆրիպուրկի համալսարանին գասընթացքը :

Միջահասակ, դրեթէ նիհարակազամ, անչարժ ու երազկոտ նայուածքով, որ թախծոտ արտայայտութիւն մը կուտար իր դէմքին, մանաւանդ իր անխնամ ար – տաքինով քիչ մը շատ կը յիշեցնէր հայ դրոց – բրոցի տիպարը :

Գասաւանդութեան պահուն՝ մէկ կողմ հակած գլուխը, աչքերն յառած կէտի մը մարդ չէր տեսներ, մարդ չէր լսեր, այլ անդադար լեզուն կը բանէր :

— Միւսիւ, Կալիգուլան ո՞ր գարուն իչխած է :

— Եւ Սկիպիոն Ափրիկեցին, սպառազէն հռոմէական լեգէոններն առած քալեց Ան– նիբալի վրայ եւ ահեղ ճակատամարտին մէջ չախչախիչ պարտութեան մատնեց Կարգեդոնացի հռչակաւոր զօրավարը , Սպանիոյ Զամա քաղաքին մէջ, 202 թի – ւին, նախ քան Քրիստոս ...

Միշտ նոյն դիրքը պահած՝ առաջին վանկին հապճեպ եւ զօրեղ հարուած մը տալով, Գաբրիկեան կը խօսէր ու , կը խօսէր, կարծես խեղդելու համար հետա– քրքիր բղխդին հարցումը, մինչեւ ծայրը լարուած իր լեզուին մեքենականութեան մէջ ...

Ոսրէն Գաբրիկեան քէն ըրաւ կեդրոնա – կանի անօրէնին դէմ եւ միացաւ Տօքթ. Արմենակ Բարսեղեանի, որ արդէն պայ – քարը բացած էր ընդդէմ իր նմանադիմին, « Ճակատամարտ»ի սիւնակներէն :

Պիտի չուզէի անդրադառնալ այս տխուր պատմութեան , որուն թաքուն պատճառը բոլորովին կ'անդիտանամ, — միայն կը

ատելութիւն կը սերմանեն: Պէտք է ան – տեսել այդ խառնակիչները :

Գեղարուեստական բաժինին կը մատնան– ցէին Մէթրոփոլիթըն Օփերայի տաղան – դաւոր երդչուհին, Օր. Շաքէ Վարդենիա– եան, Օր. Լուսի Իշխանեան (դաշնակա – հար), Օր. Ժամագործեան սօփրանօ, Տի– կին Ֆլարէնս Մարտիրոսեան (ջութակ), Պ. Վարդէս Գրիգորեան եւն.:

Տիրայր արք. դոհունակութեամբ յիչեց ճեմարանին ազգօգուտ դերը , իբրեւ հայ մշակոյթի վառարան: Տէրու – նական ազօթքով օրհնեց հանդիսական – ները :

Աւելի քան 15·000 տոլար գոյացած էր հանդէսէն, ինչպէս յայտնեց կազմակեր– պիչ յանձնախումբին դանձապահը :

ԹՂԹԱԿԻՑ

յիշեմ թէ մեր ուսուցիչը հրապարակաւ կ'տմբաստանէր Գալաֆեանը որ բարձրա– գոյն կրթարանի մը անվայել լեզու գոր – ծածած էր աշակերտներուն հանդէպ :

Նախապատերազմեան տարիներուն հանդիպեցայ Գաբրիկեանին, Սալ Կալոյի մէկ օթեակին մէջ, Ապրիլեան եղեռնի տարեդարձին: Այն օրը, ողբացեալ Հը – մայեակ Յոսեփեանի հետ, վաստակաւոր ուսուցիչը փայլեցաւ իր կուռ պերճախօ – սութեամբ: Ժամանակ մը աշխատակցած է «Յառաջ» թերթին, «Հերոս» ծածկա – նունով :

Շատ ուրախ եղայ, որ մեծարգոյ Ոսրէն Գաբրիկեանը եռվսպիայէն անցած է Պէյ – րութ, տարիներէ ի վեր հոգեւին նուիր – ուելով իր նախասիրած ուսուցչական աս – պարէզին :

Կեդրոնականի խնամակալութիւնը վեր – ջին տարիներուն սովորութիւն դրած էր յառաջ քաշել վարժարանի արժէքաւոր չրջանաւարանները: Անոնց ամէնէն ուշա – դրաւ դէմքն էր Գեղամ Քէօսէեանը (կար– ծեմ Արմաանցի): Միջահասակ , քիչ մը մարած ձայնով, ակնոցներուն եռեւէն վառվռուն աչքերով, շատ կը յիշեցնէր Գէորգ Մեսրոպը :

Մաղոտուած ազատած տարագրութեան արհաւիրքներէն, ինքզինքը նետած էր Պո– լիս եւ յաճախած Կեդրոնական: Պատ – րիարքարանէն իրեն կը տրուէր պղտիկ թոշակ մը, հաւանաբար բարեսէրի մը կտակէն,— իսկ դիչերը կը պահակէր վար– ժարանին վերնայարկը, քանի մը պան – դուխտ ընկերներու հետ :

Ահա, այս տեսակ զրկանքներով, ազգա– յին բարձրագոյն կրթարանէն չրջանա – ւարտ ելլելէ վերջ, Բէօսէեան մեզի կը դասաւանդէր Հայոց պատմութիւն եւ նոյն առեն կը վարէր վարժարանին քարտու – ղարութիւնը :

Անուշ տղայ տղայ մըն էր Գեղամը , չատ կը սիրէինք դինքը եւ ան ալ մեզի կապուած էր եղբայրական ջերմութեամբ: Յորապէս ցաւեցանք, երբ դաղթի տարի– ներուն մեզմէ հրաժեշտ առաւ, բարձրա– գոյն կրթութիւն ստանալու համար Փրա – կայի համալսարանին մէջ: Մեր ընթեր – ցողները անշուշտ պիտի յիշեն Գեղամ Շո– ղակաթը, որուն հմտալից յօդուածները տարիներով զարդարեցին «Յառաջ»ի է – ջերը:

Երկնից չողը իսկապէս կաթած էր անոր վրայ, — որովհետեւ փայլուն կերպով լրացուց Փրակայի հանքային երկրաչա – փութեան վարժարանը , — բայց բախտ ժլատ պտնուեցաւ այս գերազանցապէս օժտուած տղուն հանդէպ , որ մեռաւ կու– րատիի գործողութեան մը հետեւանքով , ճիշդ այն պահուն երբ պիտի վայելէր իր երկար տարիներու տաժանքին արդիւնքը:

Չեխ ուսանողուհի մը,— որ սիրտը տը– ւած էր պատուական երիտասարդին, — մերթ ընդ մերթ յօդութուխտ ծաղկեփունջ մը կը տանի անոր գերեզմանին, վերակո– չելու համար Շողակաթի յիչատակը :

Մեր բնագիտութեան ուսուցիչը՝ ՅՈՎ–

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (116)

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԷՍ

●

«Ինչպէս կը յիշես, մի այդպիսի տարա– ձայնութիւն էլ եղած էր, եւ կոմսը կ'ու – զէր այդ տարաձայնութեան հիման վրայ կառավարութիւնը մոլորութեան մէջ զգել: Ի հարկէ, այդ չի կարող փոխել նրանց համոզմունքը: Նրանք աւանակներ չեն : Իրենց սատակը ընկաւ իրենց աչքերի առ– ջեւ՝ մեր ազայց հրացաններից :

«Մեր այստեղէն հեռանալու համար, օ– րերը մօտենում են: Ուստի, 15 օրի չափ անցից չրջանի գիւղերը, տես ժողովուր – դը: Երբ նամակ ստանաք ինձմէ, անմի– ջապէս խումբով դաք: Եւրոպական ներ – կայացուցիչները գիտեն, մեր «բարեկամ– ներն» էլ գիտեն: Փափաքելի է, որ առանց ընդհարումի հեռանանք այս չքնաղ վանից եւ աւերածութեան պատրուակ չլինինք»:

Մի օր Շուշանց մնալէն յետոյ, բարձ – րացանք Վարագ: Երկար առեն տուների մէջ փակուել էինք: Էհ, մենք լերան մէջ էինք ապրել, նրա օդին ու ջուրին էինք վարժուել, բաւական դժուար էր մեզ հա– մար չնչել նեղսի նեխած օդը:

Բարձրացանք լեռը: Մեր հրացաններով «բուրգ կազմեցինք» մի դեղեցիկ աղբիւրի մօտը: Սառնորակ ջուրով լուացուեցինք: Ցիշեցինք Սասնոյ քաջերի աշխարհը, ուր ամէն մի փուչի տակից մի աղբիւր կը բխէր, եւ ամէն մի ֆետայի իր սիրած աղբիւրի ջուրը կը խմէր:

Աչք կը նետեմ մեր անցած ճանապարհ– ների վրայ, որոնք օձի օղակների նման օ– դակաւորուած են իրարու հետ :

Լորսօն ասում է·

— Ինչ պիտի լինի այսպէս, մինչեւ ե՞րբ պիտի թափառինք այս լեռների մէջ :

= Էհ, Լորսօ, մեր յեղափոխութիւնը դեռ մանուկ է, զոհեր կը պահանջէ , որ մեծանայ եւ «պօյ» քաչէ: Վերջուր յունա– կան, բուլղարական յեղափոխութեանց դրքերը, պիտի տեսնես, որ մեր «մանու – կը» դեռ խանճարուրի մէջ է: Միայն Սասնոյ ապստամբութիւնով չի կարելի ա– պստամբութիւն ստանալ: Երբ Վան , Բաղէշ , Կարին, Խարբերդ կը բռնկուին ապստամ – բութիւնով, երբ կը ջարդենք հազարաւոր թշնամիներ, նրանց արիւնով կը ներկենք մեր սարերը ,ահա այն ատեն կարելի է դեռ մի բան սպասել: Իսկ այս պայման – ների մէջ, մեզ կը մնայ միայն կռիւներից խոյս տալ եւ պատրաստել ժողովուրդը այդ օրուան համար :

Անդին՝ Առաքել Աղան, Մոկացիի հետ , խորոված կը պատրաստէր : Այդ օրը դիւ – ղացիք մեզ մի ոչխար էին բերած՝ ասե – լով·

— Տղերք, ձեզ մատաղ, կերէք, հալալ է ձեզ , դուք չատ օրեր անօթի էք մնացել :

Այդպէս էր դրեթէ ամէն տեղ: Ժողո – վուրդը մեզ զրկաբաց կ'ընդունէր: Ափսոս որ չէինք կարող նրանց խղճերին ու փա – փաքներին զոհացում տալ: Նրանք կը պահանջէին մեզանից ասել թէ՝ « ե՞րբ պիտի դար մեր ցանկացած ազատութիւ – նը » :

Ջեմ կարող չյիշել հոս Դժոխքի եւ Ջալ– լատի խօսքերը, երբ Թուրքերը 1895 թը – ւականին բռնել էին մի դրուխիւն եւ թարգմանել տուել :

« Էշը ցեխն է ինկել, արի հանէ» :

«Այդպէս է դրում Ջալլադը Դժոխ – քին» :

Հիմա մենք էլ այդ դրուխեան մէջ էինք:

Մեզ եղած հարցումներին չէինք դիտեր ի՞նչ ասել, միայն այսքան կը պատաս – խանէինք ·

— Գիւղացի ընկերներ, մեր մեծ յեղա – փոխականը նստած է այժմ Էջմիածնի մէջ: Նա ասել է որ՝ «այս ձեռքերով պի– տի օձեմ Հայոց թագաւորը»: Բաւական ժամանակ անցել է այդ օրից : Նրա «թղ– թէ» դադրը, այժմ «երկաթ» եղած է, եւ մահ է սփռում ամէն տեղ: Բայց դեռ նրա ասածներից, իրականանալու նշոյլ չենք տեսներ: Սակայն, չվհատինք: Մեզնից ա– ռաջ ազատուող բոլոր ազգերը, այս ճա – նապարհով են գնացել, մենք էլ կ'ազատ– ուինք մի օր:

Մինչ այդ խօսակցութիւնները տեղի

կ'ունենային, «խորովածը պատրաստ է», ազդարարեց Աղան :

Տղաները բոլորուեցան եւ մի քանի ա – կընթարթի մէջ «յօշոտեցին» ամբողջ ոչ – խարը :

Երբ «խորոված » ասացի, չհասկանաք փոքրիկ չամփուրների վրայ անցուած խո– րոված, այլ ամբողջ ոչխարը միանգամայն խորոված թուրք կրակի դէմ :

Այդ օրը տղաները ուրախ էին: Մեր լ– ջեւանը դարձաւ կատարեալ ուխտատեղի: Շուչանցիներ, մեծ ու պզտիկ, թափուե – ցին մեր գտնուած աղբիւրի մօտ, որ նը – չանաւոր էր:

Այստեղ էր որ ամխներ չարունակ վազէին Տէրոյեանը եւ իր երկու անբա – ժան ընկերները՝ Միքօ եւ Արշակ ապրել էին եւ այստեղից վառել էին յեղափոխու– թեան ջահը՝ սփռելով նրա լոյսը, Վաս – պուրականի ամբողջ հայ գիւղերի վրայ: Նրանք ապրել էին այստեղ՝ քարը բարձ անելով, հողը՝ անկողին եւ երկինքը՝ վերմակ: Մի օր քաղցած, մի օր մերկ , նրանք, սակայն, երբեք չէին յուսահատել եւ այս լեռներից տարածել էին Հ. Ց· Դաշնակցութեան գաղափարները:

Մի չար օր, երբ նրանք այդտեղից ճամ– բորդութիւն էին կատարել դէպի Կուռու– պաչ, հանդիպել էին թուրք գինուորների մի դումարտակի :

(Շար·) ՍԵՊՈՒՀ

ՍԼՓ ԳՈՒՑՈՒՄՃԵԱՆ, բարի մարդ էր : Բաւական հասակաւոր, կրճատուած պէ – խերով եւ ղրեթէ կլոր դէմքով : Լաւ կը հագուէր, մանաւանդ խնամք կը տանէր իր չապիկին, որ միշտ գծաւոր եւ յար – դարուած կ'ըլլար ուշադրաւ կերպով :

Ծամկավարները ի պատուի էին կեդրո – նական մէջ,— որովհետեւ խնամակա – լութիւնը այդ չրջանին պահպանողական – ներուն ձեռքն էր,— հետեւաբար Գու – յումճեանին յանձնած էին այս դասը: Ճշմարիտ հակապատկերը Գաբիկեանի , մեր վարժապետը արտասովոր դանդա – ղութեամբ կը դասաւանդէր բնագիտու – թիւնը ,— Գա··· ւա ·· թը կը լե···ցը·· նէք ջու··լով, այս մը··խո··ցը կը ···ը չար··ժէք :

Տարակոյս չկայ թէ գիտական այս ան – վէրջանալի բացատրութիւնները կը տա – ղակացնէին մեզ իբրեւ սառնաշունչ տա – փակութեամբ, բայց միւս կողմէ մեր մը – ռայլ եւ անհամբեր հոգին կը պայծառա – նար, որովհետեւ, Գուլումճեանին լեզ – ուին դանդաղութենէն աւելի արագու – թեամբ, աչուըները կը չարժէին ·· աջը՝ դէպի աջ ծայրը, ձախը՝ դէպի ձախ ծայ – րը ···

Դէհ, եկուր մի խնդար···: Ի վերջոյ , վարժապետը կը կատղէր եւ ձեռք կ'առ – նէր իր բարոյախօսական «Թեման», որ մաս կը կազմէր իր դասաւանդութեան :

Տաբօրինակ բան մըն էր Գուլումճեանին ցասումը : Աչ ու ահեակ գացող իր բիբերը յետ – զարձ մը ընելով, յեղակարծօրէն կը մխանային կիտուած յօնքերուն : Սար – սափելի այդ նայուածքը, բղէգի մը վրայ խլնալու որ ըլլար, իր բարկութիւնը կը պայթէր չամփռնիայի խցանին պէս եւ դասարանէն դուրս կը չպրտէր խնդամո – լիկ անառակը :

Վերջէն պիտի խմանայի, որ այդ խե – լօքիկ մարդը հրաչքներ գործած էր Վա – րագայ վանքի կռիւներուն մէջ: Վիրաւո – ւած ձեռքին ու ոտքին, Գուլումճեան ձին քշած էր մէկ ղիրքէն միւսը, խրզախ խո – յանքներով փրկած էր չատ մը կեանքեր ու դէպի յաղթանակ առաջնորդած Վասպու – րականի քաջերը : Իր քաջութիւնը երբեք վէճի նիւթ չէ դարձած աչքին ու ձախին մէջեւ :

Պատերազմէն տարիներ առաջ , ընկեր – ներէս մէկը օր մը Գուլումճեանը կը բե – րէր Քարթիէ Լաթէնի մեր սենեակը, ուր պատեհութիւնը կ'ունենայինք լայնօրէն վերակոչելու անցեալը: Ճախուռն էր զա – սընկերս եւ կը յայտնէր ծայրայեղ կար – ծիքներ, որոնց հայրենասէր վարժապետը կը հակադրէր իր անժխտելի փորձառու – թիւնը :

Յովսէփ Գուլումճեան երբեք չէր փոխ – ուած, երեւութապէս առողջ կ'երեւէր, բայց թաքուն ցաւ մը կը կրծէր ներսը: Մեծ դժկամակութեամբ ընդունեց քանի մը կեռաս կոցել: Ցամառ ցաւը, — որ կուգար առաջքի կեղէն,— ի վերջոյ դերեզման պիտի տանէր մեր բարի վար – ժապետը, Նեղոսի ափերուն վրայ:

ԱՐԱՄ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ԿԱՐԴԱՑԵ՛Ք ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԵ՛Ք ՑԱՌԱՋԸ

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՀԱՆՐ. ՆԱԽԱԳԱՀԸ Ս. ՂԱԶԱՐԻ ՄԷՋ

★

ՅՄԲ.— Կիրակի օր հրատարակած Էինք մեր թղթակցին նամակը, Լիբանանի հան – րապետութեան նախագահին՝ Պ. Քամիլ Շամունի այցելութեան մասին:

Ահաւասիկ այս առթիւ խօսած ուղերձ – ները. —

Միաբանութեան արաբագէտ անդամը յայտարարեց .

— « Բացառիկ պատիւը ղոր ձեր ներ – կայութեամբ կ'ընէք մեզի, մեր սրտերը կը լեցնէ անսահման ուրախութեամբ: Հոս Ս. Ղազար կղզիին մէջ, կրնանք ըսել թէ դուք կը գտնուիք ի Լիբանան: Վասնզի ե – թէ ճիշդ է որ ամէն անկիւն ուր սիրտ մը կը բաբախէ Լիբանանի սիրով, փոքրիկ Լիբանան մըն է, հոս Ս. Ղազար առաւե – լապէս այդ երջանիկ ա՛կիւններէն մէկն է, որովհետեւ բազմաթիւ սրտեր կան այստեղ այդպիսի զգացումներով համակ – ուած: Սուուլիւ Մխիթարեան Հայրերէն ու աշակերտներէն չատեր պատիւ կը ս – պասեն Լիբանանեան հպատակ ըլլալ :

« Միւս կողմէ, կրնա՞նք մոռնալ այն ազնիւ երկիրը, որ իր դռները լայնօրէն բացաւ քանի մը հարիւր հազարաւոր Հա – յերու առջեւ: Կրնա՞նք մոռնալ այն ջերմ ասպնջականութիւնը , զոր ցոյց տուաւ Հայերուն հանդէպ, չնորհելով անոնց քա – ղաքացիութեան ամէն իրաւունք, կրօնա – կան ու քաղաքական, մշակութային, գե – ղարուեստական եւ առեւտրական մարզե – րու մէջ: Շնորհիւ այս վեհանձն կարգա – դրութեան է որ Լիբանան բնակող Հայե – րը, իբրեւ սփիւռքի եղբայրներէն կը ճանչցուին իբրեւ ամէնէն կարեւոր, ա – մէնէն ծաղկեալ եւ ամէնէն երջանիկ գա – ղութներէն մէկը :

Շատ առիթներու եւ հանդիսաւոր պա – րագաներու մէջ, Վսեմ. Ծիր. Աղաճան – եան եւս, մեր Գերերջանիկ Պատրիարքը , փառաբանած է Լիբանանի վեհանձն կա – ռավարութիւնը, եւ արդար հպարտու – թեամբ, ինքզինքը յայտարարած է , բո – լոր հայազգի Լիբանանցիներու հետ , ամէնէն երջանիկ զաւակները Լիբան – եան Հայրենիքին, որուն ցմիչտ կը մնան կապուած ու խորապէս երախտապարտ , մահու եւ կենօք չափ :

Երանի թէ մեր սիրելի եղբայրները, որ հաստատուած են այդ օրհնեալ երկրին մէջ, ուր Մխիթարեան Միաբանութիւնն ալ բախտաւոր է բոյն մը ունենալու Պիք – ֆայայի դեղատեսիլ բարձունքներուն վր – րայ, կարենային, միացած Լիբանանցի եղբայրակիցներու հետ, հայրենիքին ի սպաս դնել ինչ որ են եւ ինչ որ ունին , որպէսզի Լիբանան պահէ փառքը ղոր ղա – րերն են երգած, եւ բարգաւաճի յաւիտե – նական մայրիներու հովանիին ներքեւ (պատկեր աստուածային պահպանող Նա – խախնամութեան) , եւ իր ամենասիրելի նախագահին Վսեմ. Քամիլ Շամունի ա – չալուրջ կառավարութեան տակ » :

Ապա խօսք առաւ ընդհ. Աբբահայրը , Ֆրանսերէն .

— « Մխիթարեան Միաբանութիւնը մեծ պատիւ կը համարի այսօրուան ձեր այ – ցելութիւնը: Արդարեւ Ս. Ղազար կղզին , որտեղ Հայ Մշակոյթի, բազմաթիւ բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ հիւրընկալած է իր յարկին տակ· կայս – րեր, թագաւորներ, իշխաններ, արուես – տագէտներ եւ ականաւոր գիտնականներ : Բայց ձեր այցելութիւնը այսօր անհուն ուրախութեամբ կը լեցնէ մեզ եւ ձեր ներ – կայութիւնը բացառիկ կերպով կը խօսի մեր սրտերուն, որովհետեւ Լիբանանը մեզի համար երկրորդ հայրենիք մըն է , ուր կ'ապրին տասնեակ հազարաւոր Հա – յեր, անդորը ու ապահով, կատարեալ ազատութեան մէջ, վայելելով քաղաքա – կիութեան ամէն իրաւունք, եւ ասիկա, չնորհիւ ձեր հիւրընկալ եւ բարեխնամ կառավարութեան :

Դարաւոր կապեր Լիբանանն ու հայ ազ – գը իրարու կը զօդեն, երկու հազար տա – րիէ ի վեր, Մեծն Տիգրանի օրերէն սկը – սած, ժամանակի ընթացքին, մեր զոյգ ժողովուրդները պատմութեան ընդմէջէն կողք կողքի քալած են, յաճախ միեւնոյն ճակատագրով :

« Երբեմն, Սողոմոն Թագաւորի օրով , Լիբանան Երուսաղէմի տաճարին չինու – թեան հայթայթեց իր չքնաղ եւ զեղուչէշ մայրիներու փայտերը· այսօր Մխիթար – եաններուս գործին կը նպաստէ, Ս. Ղա – զար ղրկելով պատանի ընծայաւուներ , ահաւասիկ, սառնք, որ ձեզ չրջապատած են խանդավառ սիրով ու յարգանքով : Համելի է ինծի, ուրեմն, այս առթիւ , առանձնայատուկ կերպով յայտնել մեր համակրանքն ու մեր խորին երախտագի – տութիւնը հանդէպ ձեր անձին ու ձեր երկրին » :

Բուռն ծափերու մէջ ոտքի ելլելով, Պ. նախագահը, պատասխանեց, խորապէս յուզուած .

— « Երջանիկ եմ Ս. Ղազար կատարած այս այցելութեամբս, վասն զի հոս գտայ Լիբանանի մէկ մանրանկարը ,ուր կը չնչէ արեւելեան ջերմ մթնոլորտ մը, ամենա – նուրբ զգացումներով՝ հանդէպ Լիբանա – նի: Ճառ մը չէ որ պիտի խօսիմ. ժամա – նակն ալ արդէն թոյլ չի տար: Բայց կ'ուզեմ այս յարկէն հեռանալու պահուս, յայտնել իմ խորին գոհունակութիւնս եւ անկեղծ չնորհակալութիւնս, այս հիանա – լի հիւրասիրութեան համար: Կը մաղթեմ ի սրտէ յաջողութիւն, բարգաւաճում եւ երջանկութիւն Մխիթարեան Միաբանու – թեան, ուր կը մեծնան մեր տղաքը, Ա – ռաւօտյ եւ հայրենիքի սիրով » :

Ցուզիչ էր յաջորդ պահը, երբ լու – սանկարիչներու չլացիկ փայլակներու տե – ղատարափին տակ, վսեմ. նախագահը վանքի Ոսկեմատեանին մէջ կը դրոշմէր յիչատակի ու գնահատանքի տողեր : Մատրաղբեցին նաեւ բարձրաստիճան հիւ – իւրընկալները: Արեւելեան վարդանոյշով եւ ըմպելիով պատրաստուած համեստ հիւրասիրութիւն մը աւելի մտերմական քաղցրութեամբ կ'օծէր այս փոքրիկ հան – դէսը: Առանձին սեղանի վրայ ցուցա – դրուած էին մագաղաթեայ հին Աւետա – րաններ, Հայկ· մանրանկարչութեան ար – ուեստի նմոյշներ, Փիրուսեփ եւ Սա – տիի պարսկերէն յարդի ձեռագիրներ, ա – բաբերէն լեզուով Ս. Ղազարեան հրատա – րակութիւններ, որոնց մասին պիտի յե – տադարձ մը կատարենք մեր յետագայ թիւերէն

Սահմանադրութեան համաձայն բոլոր նախարարները պիտի հրաժարին, նոր վարչապետին ձգելով դահլիճին կազմութիւնը։ Զըրչելի հրաժարումէն անմիջապէս վերջ Քապուէին պալատ պիտի հրաւիրէր Իարնը, անոր յանձնելու համար վարչապետութեան պաշտօնը։ Նոր վարչապետին կը մնայ փութացնել երեսփոխանական ընտրութիւնները կամ սպասել մինչեւ աշունը։

× Լոնտոն օրաթերթէ մը կը մեջբերէ հայ միշա, այս պատմական օրերուն։ Աֆխաստանի նախարարը առջի օր սոխպողպան կոչ մը ուղղեց 700 ելեկտրագէտներու եւ մեքենավարներու, որպէսզի դադրեցնեն գործադուլը, սպասելով քննութեանց արդիւնքին։ Գործադուլը կը չարունակուի 12 օրէ ի վեր։ Նախարարը երեսփոխանական ժողովին մէջ ալ կրկնեց իր կոչը։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵՄԻՆԷՆ հասած վերջին լուրերու համաձայն, ներքին պատերազմը սկսած է արդէն։ Գահընկէց Թագաւորին տղան յարձակումի մը ձեռնարկած է։ Ռազմաճակատէն եկող լուրերը կը համախմբուին հիւսիսային Եմէնի մէջ, փրկելու համար իրենց օրինաւոր վեհապետը։ Թագաւորին տղան, էմիր էլ Պատր, կոչ մը ուղղեց որով կ'ամբաստանէ իր հօրեղբայրը թէ դաւ մը սարքած է գահը յափշտակելու համար եւ թէ պիտի կռուի արդարութիւնը վերահաստատելու համար։

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՑ « ազատագրման» 10ամեակին առթիւ ճառ մը խօսելով Փեշթայի մէջ, մատնեշալ Վորոշիլով յայտարարեց, — «Շատ ուշ չէ, խափանելու համար Փարիզի համաձայնութեանց գործադրութիւնը։ Այդ համաձայնութիւնները նոր պատերազմ մը կը պատրաստեն։ Եթէ պատերազմի հրձիգները նոր պատերազմի մը մասնեն մարզկութիւնը հեռեւանքը ահռելի պիտի ըլլայ իրենց համար։ Միջազգային յարաբերութեանց լարումը սաստկացաւ Փարիզի համաձայնութեանց վերացումով եւ նոր պատերազմի մը վերացումը ելի մօտալուտ է »։

ՋԻՆԱՍՏԱՆի մէջ ալ մաքրագործումները կատարել սկսան։ Հնդամեայ ծրագրին կազմակերպիչը, Քաօ Քանկ պաշտօնէն արձակուելով անձնասպան եղաւ, Ուրիշ ականաւոր վարիչ մը եւս վտարուեցաւ, իբրեւ դաւադիր։

ՑՈՑՆ ԵՒ ԹՈՒՐՔ ՋԻՆՈՒՈՐՆԵՐ չքերթ մը կազմակերպեցին Նափոլիի մէջ, տօնելու համար ՀԱԿի հաստատման 6րդ տարեդարձը։ Առաջին անգամ է որ այսպիսի դէպք մը տեղի կ'ունենայ նոր ժամանակներու մէջ։ Ցունական եւ Թրքական չոհատները մասնաւորապէս փոխադրուած էին օդանաւերով։ Զօրահանդէսին կը նախագահէր հարաւ. Եւրոպայի ճակատին ամերիկացի հրամանատարը։

ԿԻՊՐՈՍի Նիկոսիա քաղաքին մէջ երկու նոր մահափորձեր կատարուեցան, օդակայանին մօտ։ Ռումբ մը նետուեցաւ անղլիացի բժիշկի մը տան պատուհանէն, ծանրապէս վիրաւորելով բժիշկին կինը։ Ահաբեկիչը փախաւ։

Ֆ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ նոր նախարարութիւն մը հաստատեց մեքենաչինութեան համար։ Այս նորութեամբ դահլիճին անդամներուն թիւը կը բարձրանայ 67ի։

ՊԵԼԺԻՈՑ թագաւորը անձամբ դնաց տեսնելու այն 39 դիակները որոնք այրած էին Լիէժի մէկ սինեմային մէջ։ Զոհերուն 22ը մանուկներ են։ Սրտաճմլիկ տեսարաններ պարզուեցան այս առթիւ։

ԵՐՈՒՍԱղԷՄԻՆ կը հետապրեն թէ դիւանադարի յանձնախումբը քննութիւն կատարեց կազայի վերջին ընդհարման մասին որ տեւած էր մէկուկէս ժամ։ Երկու կողմերն ալ երկու սպաններ ունեցած են։ Իսրայէլ՝ 16 վիրաւոր, Եգիպտոս՝ երկու։

ԽՆՋՈՅՔ—ՀԱԻԿԹԱԽԱՂ

Կազմակերպուած Դատեմի Լուս. Ուսումն. ընկերութեան Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ, ի պատիւ Սեւուի Սամուէլ Մուրատ վարժարանին մէջ, ուսանող իր զոյգ սաներուն։

Զատկի կիրակիի կէսօրէն վերջը ժամը ճիշդ 2·30ին, Ցոյներու ծանօթ սրահին մէջ, 5 Ռիւ Պօնֆուա։

Ամէն պատրաստութիւն տեսնուած է։ Ինչպէս ամէն տարի, այս տարի ալ չատ դոհ պիտի մնան մեր յարգելի հանդիսականները։

Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր ուսումնասէր Հայերը, սատարելու համար հայապահպանման աշխատանքին։

ՄԱՅԻՍ 28Ը

Կը տօնուի Ցունիս 5, կիրակի ժամը 14ն 24, ե· թաղամասի սրահը։

ՀԱՄԱՆԱԿԱՅՈՑՑ ԱՒԱԳ ՇԱԲԹՈՒԱՆ ԵՒ Ս. ՋԱՏԿԻ ԺԱՄԵՐԳՈՒԹԵԱՆՑ

ՓԱՐԻԶ

Փարիզի Հայ· եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը կը հրաւիրէ հայ հասարակութիւնը ներկայ ըլլալ հետեւեալ արարողութիւն – ներուն։

Աւագ Հինգշաբթի, Ցիշատակ Ընթրեաց, սկիզբն ժամերգութեան 8ին, Ս. Պատարագ տասնին։ Ոտնալուայ ժամը 16ին եւ Խաւարման պաշտամունք ժամը 19ին։

ԱԼՖՈՐՎԻԼ

Աւագ Հինգշաբթի, Ս· պատարագ ժամը տասնին, Ոտնալուայ 16ին, Խաւարումն՝ 19ին,

Աւագ Ուրբաթ, Թաղում՝ ժամը 17ին։

ԼԻՈՆ

Աւագ Հինգշաբթի, Առաւօտեան ժամերգութիւն ժամը 9ին։

Ս· Հաղորդութեան պատարագ 10ին։

Ոտնալուայի արարողութիւն երեկոյեան 4ին։

Զարչարանաց արարողութիւն, Խաւարումն 7·30ին։

Աւագ Ուրբաթ, Թաղման արարողութիւն երեկոյեան 5·30ին։

ՇԱԻԻԼ

Աւագ հինգշաբթի, երեկոյեան Ոտնալուայի արարողութիւն ժամը 16ին։

Գիշերային ժամերգութիւն (Խաւարում) ժամը քսանին։

Աւագ Ուրբաթ, Թաղում երեկոյ· 17ին։

Արարողութիւնները կը վարէ երաժշտապետ Պ· Նշան Սերգոյեան։

ՊՈՄՈՆԻ Ս· ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ

7 Ապրիլ, Աւագ Հինգշաբթի, Ցիշատակ Ընթրեաց։ Առաւօտ սկիզբ ժամերգութեան ի ժամ 8, Սուրբ պատարագ 10։ Ս· Հաղորդութիւն կը մատակարարուի երկոտեան մանկանց։ Ոտնալուայի արարողութիւն ժամը հինգ, Խաւարման արարողութիւն ժամը ութ։

«Ո՞ւր են մայր իմ»ը պիտի երգէ Պ· Բիւզ· վարդերէսեան։ «Որդեակ իմ Ցի – սուս»ը՝ Տիկին Արաքսի Սարգիսեան։

●

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ս· Սահակ – Մեսրոպ Մայր եկեղեցի

7 Ապրիլ, Աւագ Հինգշաբթի, Ցիշատակ Ընթրեաց, Նախատօնակ 8·30ին։

Ս· Պատարագ 10ին։

Ոտնալուայի արարողութիւն երկսեռ խումբով ժամը 4·30ին, Խաւարումի արարողութիւն ժամը 7·30ին։

8 Ապրիլ, Ցիշատակ Խաչելութեան, ժամերգութիւն 10, Թաղման արարողութիւն ժամը 5։

*

ՆԻՍ

7 Ապրիլ, Աւագ Հինգշաբթի, առաւօտ, սկիզբ ժամերգութեան ժամը 8, Ս· Պատարագ տասը, երեկոյ Ոտնալուայ 4ին, Խաւարում 7·30։

8 Ապրիլ, Աւագ Ուրբաթ, առաւօտ, Խաչելութիւն 9·30, երեկոյ, Թաղում 4։

**

Ս· ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻ

10պիս, Ռիւ Թուէն

Աւագ Հինգշաբթի, ժամը 9·30ին, ժամերգութիւն։ Ժամը 10·30ին Զայնաւոր պատարագ եւ հաւատքական հաղորդութիւն։ Ժամը 16ին Ոտնալուայի արարողութիւն։ Ժամը 19ին Խաւարման ժամերգութիւն։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍԸ

Զատիկի կիրակին Ապրիլ 10ին վաղ վենկի մէջ։

Կաթարղական մթնոլորտի մէջ։

Հաճելի անակնկալներ եւ առաջնակարգ նուագախումբ՝

ՓՕՂ ՄՕՐԻՍ

Պիտի զուարճանաք միաժամանակ օգտակար ըլլալով։

Տոմսերու համար դիմել՝

Ansourian, 3, Bd. de Vauquois, Beaumont
Vikenian, 10, Rue des 3 Mages
Kendirian, 7 Allée des Pinsons, Beaumont
Bar Racing, Rue des Dominicaines
Puzant Papazian, 85, Rue d'Aubagne
Kouyoumdjian Sarkis, Rue Longue des Capucins.

Մուտք գոյն գգեստը պարտաւորիչ է։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Ցառաջիկայ հաւաքոյթը այս չորեք – շաբթի դիշեր, Քառէ սրճարանի վերնայարկը։ Կը խօսի Պ· Բենօ։ Նիւթը «Հայ թաթարական կռիւները (1905)»։ Մուտքը ազատ է։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ ԿԸ հրաւիրուի Պ· Գամէր Գախամաճեան։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին Ս· Թիրեաքեան, Պ· Վ· Թիրեաքեան, Տէր եւ Տիկին Գէորգեան եւ պարագաները իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, ծաղկեպսակով կամ դրաւոր յաւակցութիւն յայտնեցին իրենց մօր եւ աղգականին Այրի Տիկին Վերգինէ Թիր – եաճեանի յաւարժ մահուան առթիւ։

ՇԱԻԻԼԷՆ փոքրիկն Սաթենիկ Պատուական (վեցամսեայ) կը նուիրէ հազար Ֆր· Պէյրութի Համազգային ճեմարանին իր մկրտութեան առթիւ։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հ· Ց· Դ· «Ռոստոմ» խումբին հանդէսը Մայիս 8ին։

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Շաբաթ՝ 28 Մայիսին, Բաղաբապետարանի սրահը, մինչեւ լոյս։

ԿՈՒԶՈՒԻ

Հայ կին մը որ կարենայ խնամել 80 – ամեայ տատղջ ծերունի մը, դիւերները եւս մնալով իր տան մէջ, Սէն ժէրմէն ան Լէյ։ Դիմել Պ· Գրքեաշարեանի՝

34. Bld. Ney, Paris (18)

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբի ընդհ· ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ, ժամը ճիշդ 21ին, Ազգ· Տան մէջ։ Պարապմունքի ներկայութիւն։ Ապրիլ· Եղեռնի Քառասնամեակին առթիւ

ՓԱՐԻԶ.— Պէվրիի «Ռոստոմ» խումբին ժողովը այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Փլաս տէ Ֆէթ, ռիւ Քամփան, թիւ 4։

ԾԻԾԱՂԻ ԵՐԵԿՈՅ

Սալ Իէնա, 10 Ավընիւ Իէնա

Ապրիլ 16, Շաբաթ ժամը 20·45ին

Դերասան Գ·ՏԻՐՎԻՇԵԱՆ կը ներկայացնէ

ՋԱՐՇԸԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ

Բեմադրութեամբ ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆի։

Մասնակցութեամբ՝

Տէր եւ Տիկին Տ· Նշանեանի, Գրիգոր – Վահանի, Ն· Պշտիկեան եւ՝

Ա· ԳՄԲԷԹԵԱՆի

Ինչպէս նաեւ ուրիշ դերասաններու։

Տոմսերու համար դիմել Հ· Բալուեան դրատուն, 43 ռիւ Ռիշէ։

ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

244 - 246, Rue Vendôme, LYON
20, Rue Villeroy, LYON

Պահատուրեան նպարավաճառատունը իր յարգելի հայրենակիցները եւ յաճախորդները կը հրաւիրէ Մեծ Պահքի եւ Ս· Զատկի տօներուն առթիւ ընել իրենց նպարեղէնի գնում – ները, մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ ղրկելի ղեղջերով։

Կը ներածենք մեր մասնագիտութեան յատուկ ուտելիքներ միշտ թարմ եւ համեղ, գոհ ձգելու մեր յաճախորդները։ Բաւ է մէկ անգամ այցելել։

Ունինք թահին, հէլվա, եալանճի տօլմա եւ տերեւ, ձիթապտուղ յունական կալամաթա, տեղական եւ թրքական զուտ ձէթ, մասնագէտներու կողմէ յանձնարարուած, դաշնակային բուժման համար։

Ճերմակ պանիր, բաշխավալ պալեանեան, պաստիա եւ ամէն տեսակ Ֆրանսական պահածոներ, կեսարիոյ մասնագիտութեամբ պատրաստուած ընտիր ապուխտ եւ երշիկ, փէսմալ ծիրանի, պլիտակ եւ մէջուկը, սահլէպ, մահլէպ, սումաղ, սաղըզ, պահար, քիմիոն, չաման եւ բոլոր համեմները։

Մանաւանդ մեր «ՇԻՐԱԿ» զուտ խաղողէ պատրաստուած օղին ան – պակաս չմնայ ձեր սեղանէն։ Քաշուած համեղ զուտ սուրճը, որ կը մոռցնէ ձեր բոլոր յոգնութիւնները։

Կրնանք Ֆրանսայի ամէն կողմերը ուղարկել նոյնիսկ Զուիցերիա եւ Պելժիա։

ՁԷՕՐԷԿ... ՁԷՕՐԷԿ... ՁԷՕՐԷԿ...

ԲԱՑԻ

ՁԷՕՐԷԿ ԿԱՀ... ՁԷՕՐԷԿ ԱԼ ԿԱՑ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԸ

32, RUE DE TRÉVISE

Լաւագոյնը ունի, կարագով ըլլայ թէ շաֆարով, մի ուշանար անվարան անցէք Զատիկէն առաջ, խանութէն կամ հեռաձայնով ձեր ապսպրանքներուն համար,

TAI. 65 - 44

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՐԵՑ�էՔ

Պ Ո Մ Ֆ Ո Ր

Հռչակաւոր ՀԷՎԱՆ եւ ԼԻՒՌՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն մօտ

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղ ինով պատրաստուած տեսակներ։

Բժիշկներու խոկ կարծիքով ԼՈՒՌՈՒՄՆ ու ՀԷՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (fluor)

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 — հատը 12 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 7 ԱՊՐԻԼ • JEUDI 7 AVRIL 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7642 31e ANNEE — Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3053

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԲԱՐԵՆՇԱՆ ԵՐԵՒՈՑԹ ՄԸ

•

Վերջերս առիթ ունեցանք չահեկան տեղեկութիւնները արձանագրելու ամերիկա – հայ գաղութի մասին :

Հրատարակեցինք անցորդներու տպա – ւորութիւնները, ինչպէս եւ կարդ մը ա – նուշիններ :

Պարբերաբար կը կատարենք արտա – տպումներ ալ, իբրեւ լրացուցիչ տեղե – կութիւն :

Ի՞նչ կը հետեւի այս վկայութիւններէն :

Ամերիկահայ գաղութը կը պահէ իր ուրոյական դիրքը՝ իբրեւ հոսուն աղբիւր եղբայրական աջակցութեան :

Որ եւ է հանրօգուտ ձեռնարկ լայնօրէն կը քաջալերուի այդ հեռաւոր գաղութին մէջ :

Ցաճախ կ'անտեսուին տեղական պէտ – քեր, օգնութեան հասնելու համար անճար բաղմութեանց :

Մասնաւորապէս Մերձին Արեւելքի մէջ կրթական հաստատութիւններ կան որոնք իրենց գոյութիւնը եւ բարգաւաճումը կը պարտին ամերիկահայ գաղութին :

Ամբողջ չենք քեր չինուած են եւ դեռ կը չինուին Լիբանանի եւ Սուրիոյ մէջ, ա – պահովելով բիւրաւոր զպրոցականներու կրթութիւնը :

Դեռ կան մարդասիրական ծառայու – թիւնները, իբրեւ զարման բաղմազան թշուառութեանց :

Կը թուի թէ այս հանրօգուտ գործու – նէութեան չնորհիւ, հոգեփոխութիւն մըն ալ տեղի կ'ունենայ գաղութին մէջ :

Շատ խօսուեցաւ ներքին պառակտում – ներու մասին որոնք վրդովիչ համեմա – տութիւններ ստացած են եւ կը տեւեն տարիներէ ի վեր :

Բաղմաթիւ են պատճառները եւ մեր նիւթէն դուրս է քննել զանոնք :

Ինչ որ հոգեփոխութիւն կոչեցինք , սնամէջ բառ մը չէ :

Կարդ մը իրողութիւններ ցոյց կուտան թէ ողջամիտ մարդիկ ելք մը կը փնտռեն, քարացած նախապաշարումները վանելու եւ գործակցութեան եղանակներ գտնելու համար :

Եւ արդէն որոշ յառաջդիմութիւն կա – տարուած է, այս ուղղութեամբ :

Օրինակ, հաւաքական ճիգերը, համա – խմբումները կը նշմարուին մշակոյթի ճա – կատին վրայ :

Այս տեսակէտէն ուշագրաւ էր Նիւ Եորքէն հասած նամակ մը, որ հրատա – րակուեցաւ երէկ :

Համազգային Փալանճեան ճեմարանի յոբելեանին առթիւ, ուր աւելի քան 15 հազար տոլար հաւաքուած էր, բոլոր ճա – ռախօսները ծանրացած են հին բայց միշտ նոր նշանախօսքի մը վրայ — Միութիւն :

Հանդէսին առենապետը՝ առեւտրական մը, Պ. Բ. Փիրանեան, միջանկեալ յիշած է բանաստեղծ Լոնկֆելլոյի պատգամը.

— « Ձեր ուժը ձեր միութեան մէջ է , իսկ ձեզի սպառնացող վտանգը՝ մեր ան – միաբանութեան մէջ» :

Բարեգործականի վարչութեան անդամ – ներէն Րիչըրտ Կրեկորի, անդամ յոբելեա – նի հանգամակերպիչ յանձնախումբին , չեչ – ատած է , նոյնպէս անդլերէն .

— « Որ եւ է խտրութիւն պէտք չէ տիրէ կրթական մարզին մէջ : Մոռնանք մեր նա – խասիրութիւնները , նոյն իսկ մեր գաղա – փարական ամէնէն անկեղծ տարբերու – թիւնները , ի սէր կրթական գործին» :

Այսպէս նաեւ միւսները , յանգելով միեւնոյն եզրակացութեան — «անտեսել խոռնակիչները», ինչպէս չեչատած է Պ. Յորճ Մարտիկեան :

Կը յուսանք թէ հետզհետէ պիտի ծաւա – լի այս բարենչան տրամադրութիւնը , ի չահ բուն իսկ ամերիկահայ գաղութին եւ բոլոր տարապիր բաղմութեանց :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՋԸՐՋԻԼ ՀՐԱԺԱՐԵՑԱԻ

•

ՆՈՐ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ՝ ԻՏԸՆ

Ինչպէս կը նախատեսուէր , երեքշաբթի օր , 5 Ապրիլ, Անգլիոյ վարչապետը՝ Ջըր – ճիլ հրաժարեցաւ իր պաշտօնէն : Արար – ղութիւնը տեղի ունեցաւ ժամը 4·29ին : Ծերունին մէկ ձեռքով բռնած էր ազ – նուապետական գլխարկը, միւսով՝ իր ոս – կեզարդ գաւազանը : Համբուրեց Էլիզա – պէթ Բ.ի ձեռքը ,երբ կը յայտնէր իր հրա – ժարումը :Ամբողջ արարողութիւնը տեւեց 43 վայրկեան : Այլեւս պարզ քաղաքացի մըն էր, անդամ բրիտանական խորհրդա – րանի : Ցետոյ յամրաբար իջնելով պալա – տին սանդուղներէն , կառք նստաւ , իր անճնական բնակարանը վերադառնալու համար : Այսպէս կը վերջանար իր ասպա – րէզը : Ամէն ինչ տեղի ունեցաւ առանց չռնդալից տեսարաններու . մանաւանդ որ Լոնտոն զրկուած էր օրաթերթերէ , իբրեւ հետեւանք 700 էլեկտրագէտներու եւ մե – քենավարներու գործադուլին որ կը տեւէ 13 օրէ ի վեր : Լուրը հաղորդուեցաւ բրի – տանական անթելին միջոցաւ, ինչ որ չի կրնար փոխարինել մամուլին դերը : Լուրը տարածուած էր բերնէ բերան եւ մօտ ե – րեք հազար այրեր , կիներ եւ տղաք խըռ – նուած էին վարչապետարանին շուրջը :

Կէս օրէն առաջ, նախարարները սկսան հասնիլ վարչապետարան , եւ Ջըրչիլ վեր – ջին անգամ նախագահեց ժողովին, յետոյ տեղի ունեցաւ հրաժեշտի արարողութիւ – նը , Նախարարները ձերունի վարչապե – տին ձեռքը սեղմելով սիրալիր խօսքեր կը փոխանակէին : Բաղմութիւնը համբերու – թեամբ կը սպասէր պաշտօնատան առջեւ : Դուռը բացուեցաւ ժամը 4·23ին եւ Ջըր – չիլ երեւցաւ իր անբաժան սիգարը բերնին մէջ : Ի պատասխան բուռն ծափերու , ձե – րունին ժպտեցաւ , մինչ ալ ձեռքին մատ – ները կը կպմէին յաղթանակի աւանդա – կան խորհրդանշանը (լատիներէն V տառը : Ապա թափօրը ճամբայ ելաւ դէպի պալատ : Թագուհին նոր վերադարձած էր այցելութենէ մը եւ ունկնդրութիւնը քանի մը վայրկեան ուշացաւ : Շատ պարզ էր հրաժարման յայտարարութիւնը : Ոչ վարչապետութեան կնիքը յանձնուեցաւ , ոչ ալ որեւէ թուղթ փոխանակուեցաւ : Ջըրչիլի արտասանած խօսքը ամէն բան էր եւ վերջացաւ աչհամբոյրով :

Բնականաբար 28 տարեկան թագուհին խորապէս յուզուեցաւ , երբ կը լսէր 80 տարեկան , չորս ամսուան եւ հինգ օրուան ծերունին , որ իբրեւ վարչապետ իր հօրը եւ իրեն ծառայած էր լման ութ տարի , հօրը ամիս եւ 25 օր , խաղաղութեան թէ պատերազմի առեն :

Կը հաստատուի թէ Ջըրչիլ իբրեւ յա – ջորդ առաջարկած էր արտաքին գործե – րու նախարարը , Սըր Էնթընի Իըրն : Թա – գուհին զայն պալատ հրաւիրեց երէկ առ – տու , պաշտօնապէս յանձնելու համար վարչապետութեան պաշտօնը : Առաջին անգամ էր որ Ջըրչիլ պալատին առջեւ խոնուած բազմութիւնը կը դիտէր առանց ճառ մը խօսելու :

Իրազեկներ կը հաւաստեն թէ Տիկին Ջըրչիլ տարիներէ ի վեր կը թելադրէր որ հրաժարի , եւ ծերունի վարչապետը միշտ կը խոստանար հրաժարականը ներկայա – ցնել «առաջին պատեհութեամբ» : Ի վեր – ջոյ համակերպեցաւ , զգալով թէ 80 տա – րիներու բեռը այլեւս ծանր կուգար իրեն : Թէեւ առողջ կ'երեւար հանրութեան ներ – կայացած առեն , բայց միտքը սկսած էր յոգնիլ եւ ոտքերը կը կթոտէին :

Ուրիշ կարեւոր պատճառ մը եւս կար , հրաժարելու համար : Պատերազմէն ետք , երբ Ջըրչիլ ստանձնեց վարչապետութիւ – նը , կը յուսար թէ պիտի կրնայ համա – ձայնութիւն մը գոյացնել Արեւելքի եւ Արեւմուտքի միջեւ , դադրեցնելով պաղ

ՋԱՅՆ ՄԸ ԱԹԷՆՔԷՆ

(«ՅԱՌԱՋ»Ի ՋԵՒՆԱՐԿԻՆ ԱՌԹԻՒ)

•

ԽՄԲ.— Աթէնքի մեր պաշտօնակիցը , «Ապտա Օր» խմբագրական մը նուիրած է Յառաջի ձեռնարկին, Ապրիլ 2ի թիւին մէջ : Ցիշելով Տիկին Ռ. Տէր Միհրտեանի այցելութիւնը եւ կրած տպաւորութիւն – ները , կը շարունակէ.

— « Թարմատիպ Հայրապետներու աչուկ – ներուն մէջ, Տիկին Անահ Ռուբէն տեսած ու զգացած է ողբերգութիւնը տարտահա – լած մեր ժողովուրդի աչխարհացրիւ բե – կորներուն եւ փարիզ հասնելուն՝ խղճի պարտք համարած է բախել դուռը Յառաջի խմբագրութեան, պարզելու համար իր հոգին խոցած տկար ու նիհարակազմ ա – շակերտներու պատկերը :

Այդքանը արդէն բաւական եղած է թր – թռացնելու համար փարիզի մեր պաշտօ – նակից զգայուն սրտին թելերը: Եւ մեր կարօտ աշակերտներուն յաւելեալ սնունդ մը ապահովելու համար հարիւր հազար ֆրանս . ֆրանքի դումար մը գոյացնելու առաջադրութեամբ հրատարակուած կոչ մը թերթին մէջ՝ իր արձագանգը գտած է ֆրանսահայութեան մօտ :

Միայն երկու օրուան ընթացքին , ինք – նաբուխ նուիրատուութիւնները գլած – անցած են նախատեսուած դումարը : Բայց, կարելի չէ եղած հանգանակու – թիւնը վերջացնել: Որովհետեւ «դումար – ները կը հոսին ինքնաբերաբար » , կը գրէ Յառաջ : Ու «որոշեցինք գանկը փակել 200·000ով» : Այս տողերը գրուելէ երեք օր վերջ, երբ հանգանակութեան դումարը անցած էր երկու հարիւր հազարն ալ , դարձեալ «Յառաջ»ն է որ կաւելցնէ . — «Ի՛նչքան սրտառուչ տեսարաններ , այս առթիւ : Մայրիկներ , հայրիկներ եւ մա – նաւանդ մանուկներ օրն ի բուն կ'աճապա – րէին հասցնել իրենց բաժինը : Ուրիշներ ալ նամակներով կը բողոքէին գանկին փակման դէմ ...» :

Իսկ Լիոնէն ութ տարեկան աղջնակ մը՝ Շաքէ Միրզէ , երկու հազար ֆրանք ղր – կելով թերթին խմբագրութեան , իր հա – տուտիկ մասուրներով գրած է հետեւեալ երկտողը . — « Հայրիկս որը մը եղած է եւ պիտէ թէ ի՞նչ է չքաւորութիւնը : Ես ու եղբայրս ալ ուզեցինք մեր համեստ մասնակցութիւնը բերել, — երկու հազար ֆրանք : Կը յուսանք որ ուրիշներ ալ մեր օրինակին կը հետեւին ...:

Աւելորդ է ըսել՝ թէ հանգանակութիւ – նը կարելի չէ եղած սահմանափակել եր – կու հարիւր հազարով ալ, հեռաւոր չը – ջաններէն ամէն օր հասնող նոր նուիրա – տութիւններու պատճառով : Թերթին յաջորդական թիւերուն մէջ հրատարակ – ուած ցանկերու դումարը հասած է 620 հազարի : (Յառաջ.— Վերջին դումարը՝ 704·850) :

Արդ, կարելի՞ է՝ որ ոեւէ Հայու սիր – տը չերմանայ եւ աչքերը չարցունքոտին , ի տես այս յուզիչ պատկերին : Կարելի՞ է ուրանալ՝ թէ ցեղային արեան ձայնն է որ կը խօսի միալեզու՝ իրարմէ սահմաններ – րով ու ծովերով բաժնուած հայ բեկորնե – րու մէջ :

Կարեւորը մեզի համար՝ հանգանակ – ուած դումարին քանակը չէ : Այլ այն գո – հեպնդող եւ յուսադրիչ երեւոյթը, որուն առջեւ կը դնէ մեզ Ֆրանսահայութիւնը , քոյր գաղութի մը մէկ ցաւը ամոքելու իր սրտազեղ նուիրումով » :

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԶԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԽՄԲ.— երէկ Փարիզի Կրօն. Ընկե – րակցութենէն ստացանք հետեւեալ գե – կոյցը . —

Մօտ տասնէն տեղի պիտի ունենայ Հայ . Առաքելական եկեղեցւոյ Կրօնա – կան Ընկերակից . ներկայացուցչական ժո – ղովին ընտրութիւնը .

Ընտրութեան մասնակցելու համար ա – մէն անդամ պէտք է վճարած ըլլայ անց – եալ տարիներու իր բոլոր անդամատուր – քերը , 1954ն ալ մէջն ըլլալով , համաձայն կանոնադրի ԺԲ. յօդուածին տրամադրու – թեան , եւ վերջին ընտրութեան թուակա – նէն սկսեալ առնուազն մէկ տարիէ ի վեր անդամ արձանագրուած ըլլայ ընկերակ – ցութեան :

Բոլոր անդամներու յետնեալ անդամա – վճարներու համար արդէն ղրկուած են մասնաւոր նամակներ մասնանչելով տա – րեվճարներու դումարը : Անդամ մը եւս կը յայտարարենք թէ ընտրողներու ցանկը պիտի փակուի վերջնապէս 1955 Ապրիլ 20ին :

(Կնիք)

Ո՞Վ Է ՆՈՐ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ,ԻՏԸՆ

Ջըրչիլի յաջորդը, Սըր Էնթընի Իըրն, որ տարիներէ ի վեր կը վարէ արտաքին գործերու նախարարութիւնը, Անգլիոյ պահպանողական դահլիճներուն մէջ , հանդարտ կը խօսի միջազգային ժողովնե – րու առեն , յարգանք ներշնչելով բարե – կամներուն թէ թշնամիներուն : Կոմնա – կից ըլլալով հանդերձ հաշտարար կար – գադրութեանց , համաձայն չէ դիմացինը ողոքելու կամ անոր հանդէպ տկարու – թիւն ցուցնելու : Այս էր պատճառը որ 1938ին հրաժարեցաւ Չէմպըրլէյնի դահլի – ճէն , մերժելով «բռնութեան առջեւ տեղի տալու քաղաքականութիւնը » : Երեք չա – բաթ եւթ Հիթլէր Աւստրիա կ'արշաւէր , իսկ հօթը ամիս վերջ կը ծնէր Միւնիխը : Ջըրչիլ իր յուշերուն մէջ կը յիշէ այս պարագան , խոստովանելով թէ խոր յու – սահատութեան մը մատնուած էր :

Իրըն իր պաշտօնավարութեան ընթաց – քին բանակցութիւններ կատարած է Հիթ – լէրի , Մուսոլինիի , Սթալինի եւ ուրիշ ականաւոր դէմքերու հետ : Խորապէս ու – սումնասիրած ըլլալով դասական դիւա – նագիտութիւնը , միշտ համբերութիւն եւ

պատերազմը , բայց իր յոյսերը ի դերեւ ելան , իբրեւ հետեւանք Մ. Միւնխեան եւ Մ. Նահանգներու բռնած դիրքին : Իր երկրորդ մեծ պարտութիւնն էր այս , Բ. աչխարհամարտէն վերջ: Առաջինը կրեց պատերազմէն անմիջապէս ետք , երբ աչ – խատաւորականները չահեցան երեսփ. ընտրութիւնները :

յարատեւութիւն կը քարոզէ , միջազգային վէճերու կարգադրութեան համար : Միշտ կը հաւատայ թէ կարելի է վէճերը կար – գադրել բանակցութեամբ : Վճռական դեր մը կատարեց անցեալ աչնան , երբ յաջո – ղեցաւ համաձայնութիւն մը գոյացնել ա – րեւմտեան Գերմանիոյ վերազինման մա – սին : Այդ առթիւ կազմուած պայմանա – գիրներն էին որ ի վերջոյ յանգեցան Փա – րիզի համաձայնութեանց : Այս գործը գլուխ հանելու համար չորչեցաւ գլխաւոր մայրաքաղաքները , խօսեցաւ , համոզեց եւ ի վերջոյ յայտնեց թէ Անգլիա պատրաստ է չորս զօրաբաժին եւ օդային ուժեր տր – րամադրելու արեւմտեան Եւրոպայի պաչտպանութեան համար : Նոյն յարատե – ւութեամբ գործելով կարգադրեց Իրանի քարիւղի եւ Սուէզի խնդիրները : Այժմ իր գլխաւոր հոգն է նոյն ձեւով , այսինքն բանակցութեամբ լուծել Ցորմոզայի վր – տանգաւոր վէճը :

Իրըն առաջին անգամ արտաքին գոր – ծերու նախարար եղած է 1935ին , երբ 38 տարեկան էր : Երեսփոխան ընտրուած է 1923ին , երբ 26 տարեկան էր : (Ծնած է 1897ին) : Ա. Մեծ պատերազմին երկու տարի ծառայած է Ֆրանսական ճակատին վրայ , ականատես ըլլալով պատերազմի նախճիրներուն :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

250·000 ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐ պիտի չինուին 1955ի ընթացքին, ինչպէս յայտարարեց վերաչինութեան նախարարը :

ՎԵՐՋԱԼՈՑՍ

●

Ո՞վ ուշադրութիւն կը դարձնէ առա – ւօտեան առաջին չողերուն : Արեւը արդէն բաւական բարձրացած կ՝ըլլայ հորիզո – նէն, երբ մենք պատուհանները կը բա – նանք՝ արդար լոյսը ողջունելու համար : Բայց երեկոյեան պահերը աւելի մանրա – զնին քննութեան ենթարկելով կ՝ա – րինք : Այսպէս ալ, որքան յառաջացած ըլլանք կեանքի ճամբուն վրայ, այնքան աւելի հմայք եւ քաղցրութիւն կը գտնենք հոն :

Գաղանիք մը կայ՝ որուն չենք կրնար թափանցել : Բայց կը զգանք անոր խոր – հուրդը՝ որ մեզ շրջապատող ամենատն – նչան առարկաներուն իսկ մաերմութիւնը կը չեշտէ :

Մօտալուտ կորուստի մը վա՞ղն է արդ – եօք որ մեզ կը զրկէ բանալու հին օրերէն մնացած դիրք մը՝ զոր ամէն օր կը տես – նէինք եւ անտարբեր նայուածք մը միայն կը նետէինք անոր վրայ : Ինծի յաճախ կը պատահի որ դրադարանէս հանեմ քեր – թուածներու հատոր մը եւ սկսիմ կարդալ զայն : Մորքասի « Հատանուպղներ»ը , փխրուն այդ գոհարները, թիթեռնիկի թեւերով թուղթին վրայ երփնուած այդ ոսկեզանակ փոշիները կը փորձեմ մայրե – նի լեզուովս արտայայտել եւ չուարած կը մնամ : Ինչ էին անոնք ինծի համար, երբ խանդավառ երիտասարդ էի եւ Ֆրանսա – կան քերթողութեան ամէնէն պայծառ դէմքերը կը հսկէին մտքիս վրայ :

Այսօր չինած են հրաբորբոք կրակները : Տաքնալու համար պէտք է նոր ակութ մը գտնել : Արշալոյսները ցրտասարսուռ են միապաղաղ լեռներուն վրայ : Պէտք է մի – ջօրէի արեգակին տակ երթալ եւ քարի մը վրայ նստիլ՝ սպասելու համար վերջա – լոյսերու ջերմիկ վերադարձին : Կեանքը ոսկեծփուն հառկերու հրավառ հունձքը տուաւ մեզի, բայց մենք չխորհեցանք մէկ կոպ գնել ծանր որայ մը, գալիք ձմեռ – ներուն համար : Եւ օրերը եկան, եւ անոնց յաջորդող ժամանակը այլեւս շատ կարճ է հիմա : Ուշ է արդէն, եթէ ուզենք նոր որայ մը կապել մեր յոյսերուն եւ երազ – ներուն հասկերէն : Ինչպէ՞ս եղաւ որ այ – դեկութքէն ալ սափոր մը չլեցուցինք ի խնդիր նոր օրերու ղղլխանքին : Հիմա ին – չո՞վ արբենանք : Ինչպէ՞ս դրասանդ մը հիւսենք, եթէ յարուցեալ հարսները այլի գան մեզի երազային յայդատօնի մը մէջ :

Բաժակները կոտրեցինք, երբ արդէն պարպուած էին անոնք : Նաչիհին փըչ – րանքները նետեցինք երկնքի թռչուննե – րուն, ջահերը ձգեցինք ոսկեշառայլ արե – ւին տակ եւ երբ դիւերը եկաւ, կաթիլ մը իւղ չունէինք մեր հողէ ճրագները չողա – ցնելու :

Բայց կրնանք վազել՝ հեւասպառիլ, հաս – նիլ նոր հանդրուան մը եւ արեւմուտքէն առաջ՝ յաղթանակի բալիչին արժանա – նալ :

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Ի՞ՆՉՊԷՍ ՓԱԽԱՒ ՄԱՐՍԷԼ ՏԷԱ

●

Ինչպէս վրած էինք արդէն, ծանօթ հրապարակագիր Մարսէլ Տէա, որ մահ – ուան դատապարտուած ըլլալով փախած էր երկրէն, մեռած է Թորինոյի մէջ : Այս առթիւ տեղական թերթերը զարմանազան յայտնութիւններ կը հրատարակեն վա – խուտի մասին, հանդուցեալին կնոջ բեր – նով :

Տիկինը նախ կը հերքէ թէ իրենք Թո – րինոյէն արտասահման անցած են : Կ՝ըսէ թէ ոչ Զուիցերիա, ոչ Աւստրիա, ոչ Սպանիա զացած են եւ որեւէ տեսակցու – թիւն չեն ունեցած քաղաքական անձնա – ւորութեանց հետ : Ցետոյ կը չարունակէ .

— « 1945 Ապրիլի վերջերը Լավալի հետ Ֆէլտքիրխի մէջ էինք : Օր մը իմացանք որ ան օդանաւով մեկնած էր դիւերը : Որո – շեցինք Ֆէլտքիրխէն հեռանալ, կառքով մեր կառապանին եւ ծառային հետ : Սկզբ Անթուանի մէջ պառկեցանք : Յաջորդ օրը Թոզան էինք եւ կէսօրէ ետք ժամը երկու – քին առեներերը իտալական սահմանը ան – ցանք եւ հասանք Նաթուռնս : Կառքին մէջ

Ասիկա պիտի ըլլայ մեր տուրքը բոլոր անոնց՝ որոնք մեզմէ բան մը կը յուսան :

Բիւրեղային պիծ մը՝ որով դեղեցկու – թեան խորհուրդը աւարտի : Ծօսք մը՝ ո – րուն արձագանգը դարերուն մէջ յաւեր – ժանայ : Ոսկի չուշան մը արքենի՝ որ իյ – նայ մեր ձեռքին եւ մեր արցունքին եւ ա – րիւնին ամբողջական նուիրումը խորհր – դանչէ :

Գրպէտ բարեկամի մը նամակէն կը քաղեմ հետեւեալ բառերը .

— « Ես իմ մասիս չեմ ցաւիր շատ . այլ ընդհանրապէս, մեր սերունդին մասին , եւ մեր գրականութեան մասին : Լուսաւոր ճակատ մը չփայլեցաւ երիտասարդ սե – րունդէն : Պլպլուն քանի մը անուններ կան միայն, եւ հարիւրաւոր խշոր յաւակնու – թիւններ : Մաղթենք որ գոնէ այդ պլպլա – ցողներն ալ չմարին » :

Կը մարին, եթէ չարծարծենք սրբազան կրակը : Բայց մեր չունչը հատնելու մօտ է : Ո՞ւր են անոնք՝ որ սերունդի մը ծոցէն կը ծառանան, գեղուղէշ սօսիներ, եւ աստուածներու պատգամը լսելի կ՝ընեն ժողովուրդի մը անձկայրեաց հոգիին :

Ո՞ւր են տանջահար ծարաւները՝ որոնց համար ապառաժի մը ծոցէն կը բխի ոս – կեհոս աղբիւրը լոյսին :

Եթէ վերջալոյս է մեզի համար, սքան – չելի եւ մեծ խորհուրդով պիտի բացուի աղօթարանը, հայրենազեղ կամարնե – րուն տակ :

ԱՐՍԷՆ ԵՐԿԱԹ

Անգամ մը Լավալի ըսաւ թէ ան ամէն բան արատաւորեց, — բանակը, նաւա – տորմիղը, կրօնը : «Եթէ ան մտնէ նախա – բարութեան մէջ, ես պիտի հեռանամ» :

Այս խօսքերէն հինգ չաբաթ ետք, Տէա աշխատանքի նախարար կը նշանակուէր : Մարաջախտը իր տեղէն չշարժեցաւ եւ մինչեւ ճամբայ մը դուաւ : Լաւ, ըսաւ : Քանի որ Գերմանները կը պահանջեն . բայց չատորագրեց անոր անուանումը, ինչպէս չէր ատորագրած Անռիոյի եւ Տառնանի անուանումը : Տէա կարեւորու – թիւն չտուաւ եւ արհամարհեց անոր ստո – րագրութիւնը :

Տէա 49 տարեկան էր : Կարճահասակ , դունդուկլոր : Նոյն ազգութիւնն համաճայն, վատ մը չէր : 1914ին հազիւ թէ էգող Նոո – մալ Սիւփէռիէօռ մտած էր երբ զինուոր կանչուեցաւ : Վերադարձին հարիւրապետ էր եւ Պատուոյ Լեգէոնի ասպետի չքա – նչանով վարձատրուեցաւ :

Քանի մը տարի դասախօս ըլլալէ ետք նետուեցաւ քաղաքական ասպարէզը : Ըն – կերվարական էր : 1925ին քաղաքապետա – կան խորհրդատու Ռէնսի մէջ, իսկ չա – ջորդ տարին երեսփոխան :

1933ին Փիէռ Ռընոտէլի եւ Ասրիէն Մարքէի հետ բաժնուեցաւ ընկերվարու – թենէն հիմնելու համար Ժան Ժօռէսի Մի – ութիւնը :

«Զարժեր մեռնիլ Տանցիկի համար» կը գրէր «Էօվռ»ի մէջ : Եւ գլխովին նետուե – ցաւ գործակցութեան հոսանքին մէջ , Ֆրանսայի պարտութենէն ետք : 1941ին վիրաւորուեցաւ Լավալի դէմ կատարուած մահափորձի մը առեն եւ Թոքի այս վէր – քէն է որ մեռաւ 14 տարի ետք : 1943ին ազատեցաւ ուրիչ մահափորձէ մը :

ՄԵՐ ԶԱՏԻԿԸ

Շատոնց է որ կորնցուցեր ենք մեր անցեալ Զատիկներու հմայքն ու քաղց – րութիւնը :

Էր երբեմն որ Մեծ Պահքի եօթը չա – բաթներն այնքան երկար կ՝երեւէին որ տուներու մէջ, առաստաղէն կախուած եօթը փետուրներն ամէն անգամ փրցնելու առեն կ՝ուրախանայինք որ Զատիկը կը մօտենար :

Եւ Զատիկը քանի մօտենար , մեր սրտե – րը՛ն ալ թունդ կ՝ելլէին :

Աւաղ չաբաթ, ժամ, պատարագ, Ոտ – նաոյա, Լացի գիշեր, Խթում ու կարմիր հաւկիթներ ալ ձեռքէ ձեռք, խաղալիք – ներ էին տղոց ու պատանիներու կրակ ու բոց ...

Հայոց Զատիկն այն առեն չատ տար – բեր էր մեր այսօրէի տեսածներէն ...

Ան ոչ միայն կրօնական տօն մըն էր Հայոց համար, այլ եւ ոգեւորիչ էր ազ – գային տեսակէտով եւ խնդութիւն կար, համ կար, հոտ կար, ինչպէս բոլոր մեծ ու փոքր տօներու առթիւ, որովհետեւ հայրենի հովն ու չունչը կը ծփային մթ – նոլորտին մէջ :

Այն օրէն որ Հայը իր ոտքը դուրս դը – նէր, մինչ մեր քովէն կ՝անցնէին ամերիկեան կառքերը :

Յաջորդ առաւօտ երբ քաղաքին երէկուն խորհուրդ հարցուցինք, ըսաւ թէ ամէնէն ապահով տեղը լեռներն են : Հողագործ – ները մեզ ընդունեցան իրենց տուները , ուր մնացինք երեք չաբաթ, համեմատա – բար խաղաղութեան մէջ : Օր մըն ալ մեզի ըսին թէ ձերբակալած են Պռոտէսը, Ալ – ժերիոյ նախկին կառավարիչին տղան , իրրեւ ամուսինս : Պէտք եղաւ խոյս տալ եւ աւելի հեռուոր լեռ մը բարձրանալ : 1800 մեթրի վրայ : Տեղաւորուեցանք մե – կուսացեալ ամառանոցի մը մէջ, սակայն յաջորդ օրը աղջիկ մը եկաւ եւ ըսաւ թէ մեզ կը փնտռեն : Մեկնեցանք մեր ծառա – յին հետ : Ան գնաց հասկնալու թէ ինչ կ՝անցնի կը դառնայ, եւ երբեք չվերա – դարձաւ, որովհետեւ ձերբակալած էին : Սեղմէ բաւական անդին գինուած մարդիկ մեզ կը փնտռէին : Մեր վրայ քաշեցին , առանց յաջողութեան :

Ամուսինս հարցուց ինծի թէ, «պատ – րա՞ստ ես մեծ արկածախնդրութեան » : Զվարանեցայ : Իրիկունը ժամը շին մեկ – նեցանք եւ ամբողջ գիշերը քալեցինք մին – չեւ Մեռանօ : Ամուսինս մեծ հաւատք ու – նէր խաչացի քահանաներուն վրայ եւ հանդիպեցանք երէցի մը որ ճաշ եւ ա – պատան տրամադրեց : Մեզի խորհուրդ տուաւ Պոլզանօ երթալ եւ յանձնուիլ Պա – պական Ցանձնախումբին որ կը գրաղէր տարագիր գործաւորներով, ինչպէս եւ աքսորականներով : Այդպէս ալ ըրինք եւ ճամբորդեցինք երկաթուղիով :

Պոլզանոյէն Միլան գրկեցին մեզ : Ցանձ – նախումբը թելադրեց ձենովա երթալ, ուր ամէն տեղէ աւելի հաւանականութիւն կար որ անձնագիր անցնէինք : Միլան մնա – ցինք տասնըհինգ օր : Ցետոյ ձենովա պա – ցինք : Քսաներկու ամիս պանդոկը մնա – ցինք, առանց որեւէ չփում ունենալու մէ – կուն հետ, բացի կրօնականէ մը : Եւ ի վերջոյ որոշեցինք Թորինօ երթալ 1947 Ապրիլ 21ին : Անկէ ի վեր հոս ենք : Ամու – սինս նախ կրօնաւորներու գով գնաց, իսկ ես ալ կրօնաւորուհիներուն :

Իտալիոյ մէջ երբեք Ֆրանսացիի չհան – դիպեցանք :

Ընտանիքիս հետ երբեք թղթակցութիւն չունեցայ : Ֆրանսա մտնելու միտք չու – նիմ : Կը սիրեմ Իտալիան եւ Թորինօն : Միայն կ՝ուզեմ այցելել հօրս գերեզմանը : Սեղմը երկու տարի առաջ մեռաւ : Թորի – նոյի մէջ ոչ ոք գիտէր մեր իսկութիւնը , բացի ձիզուիթ քահանայէ մը որ ամու – սինիս խոստովանահայրն էր : Բոլորն ալ թերթերէն իմացան ամուսինիս մահը : Շատ պարզ եւ բազմազրաւ կեանք մը կը վարէինք, որովհետեւ մեր զրամը չուտով սպառեցաւ : Դասեր կուտայինք եւ կիրա – կի օրերը գիւղերը եւ լեռները կ՝երթա – յինք :

× Այս առթիւ տեղական թերթ մը կը պատմէ թէ 1944ին երբ Պերլին կը պա – հանջէր որ Մարսէլ Տէան կառավարու – թեան մէջ մտնէր : Երբեք, կ՝ըսէր Փէթէն :

Թանձր խաւարի միջէից ոեւէ բան չեե – սանք : Այնուամենայնիւ զգալափար կըը – ցանք կազմել, որ վտանգի րոպէին կըը – նայինք այս գիրքի վրայ ամրանալ եւ կռիւի պարագային՝ տիրապետող դառ – նալ :

Այս գիւղի բնակիչներն էլ, ուրիչ հայ գիւղերի բնակիչների նման, երկրագործ – ծութեամբ կը պարապէին եւ շատ քիչ թի – ւով ոչխարներ կը պահէին : Գիւղին մէջ մեզ որոշուած բնակարանները գնացինք :

Երբ հարցուցի թէ՝ «քանի որ գիւղը լաւ արօտատեղիներ ունի, ինչո՞ւ համար խաչնարածութիւնն էլ չէք յառաջ տա – րած», նրանք ծիծաղելով պատասխանե – ցին .

— « Մենք մեր գլխու տէրը չենք, ի՞նչ – պէս կրնանք մեծ թիւով ոչխար կամ ար – ջառ պահել» :

Այս գիւղն էլ ունէր գեղեցիկ բլուրներ, անմոռան ձորեր : Ափսոս որ գիշատիչ թուրք կառավարութիւնը չղթայել էր գիւղացիների ձեռքերը, բայց էր թողել իր «աւազակ չներ»ին, որպէսզի սանձարձա – կօրէն թալանէին ու կողոպտէին : Ահա այդ էր ընդհանուր վիճակը մեր անցած հայ գիւղերի :

Ուր որ իջեւանում էինք, գրկաբաց ըն – դունում էին մեզ : Մի գիւղը գերազան – ցում էր միւսին իր հիւրասիրութեամբ եւ ազգասիրութեամբ : Գրեթէ ամէն տեղ հարիւրաւոր երիտասարդներ մօտենում էին մեզ, ցանկութիւն յայտնում գինուո – րագրուել, սար բարձրանալ, կռուել թշ – նամու դէմ, «ֆետայի գառնալ», վէրք տալ, վէրք առնալ, պատժել անպատիւ ոստիկաններին , որոնք օրը ցերեկով կը յանդգնէին արատաւորել Հայի մաքուր եւ անարատ պատիւը :

Երանի թէ մենք հնարաւորութիւն ու – նենայինք գէնք հայթայթելու այդ երի – տասարդներին : Այն առեն Երզնկայի մէջ նստած «հիւանդ մարդ»ը պիտի զգար Հա – յի ուժը : Դարերի «աւրուկ»ը պատրաստ էր գէնք վերցնելու եւ իր չղթաները ջարդ ու փշուր անելու : Ի զուր չէին անցել « Վասպուրականի Արծուի » քարոզները , որ Վարագից պատգամած էր Վասպուրա – կանի լայնատարած դաշտերի մէջ գըտ – նուած հազարաւոր հայ գիւղացիներին :

Ժամանակին այս գիւղի՝ Բէրդակի մէջ եղել էին մեծահարուստ տուներ : 1895ի Թուականին թալանուել էին բոլորովին եւ այդ իսկ պատճառով այդ հարուստները մատնուել էին թշուառ վիճակի :

Նրանցից մի քանիսը տեսանք : Արդէն իրենց գլուխը ձիւնով ծածկուած էր : Ափսոսում էին, որ յեղափոխութիւնը ուշ սկսեց, երբ իրենք արդէն գերեզմանի դր – րան են մօտեցել :

(Շար.) ՍԵՊՈՒՀ

ՅԵՂԱՓԽԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԷՍ

●

Անհաւասար կռիւը՝ երկար ժամեր էր տեւել : Հերոսների մօսինները հնձել էին թշնամիի շարքերից այնպէս, ինչպէս հնձուորի դերանդին կը հնձէ ալ ու ճախ հասունցած արտի մէջ : Աւաղ, մէկը հա – բիւրի դիմաց էր : Երկար կռուից յետոյ ընկած էին երեք հերոսներն էլ : Այդ օրն էր որ թուրք հրամանատարը ասել էր . « Իրաւ որ, ճան – ֆետայիները «լիւիտ» եւ «զահրամանն» են :

Այդ աղբիւրի մօտն էին նստել եւ այդ ջուրից խմել նշանաւոր Պետօն ու Մար – տիկը, Աւետիսեան ու Իշխանը, Դումանն ու Նիկոլը : Զէր եղել մի խումբ, որ այդ – տեղ Շուշանցիի հացը կերած չլինէր :

Ապառաժ քարերի միջից ժայթքող այդ աղբիւրը այնքան սառն ջուր ունէր, որ կարելի չէր մի բաժակ խմել մէկ անգա – մից :

Երեկոյեան այդտեղին էլ «մնաս – բա – րով» ասինք եւ մեկնեցանք դէպի Բեր – դակ : Կ՝անցնէինք լեռների վրայէն եւ գաշտերի միջից : Այդ լեռների ամէն մի թիզ հողը ոռոգուած էր հայ ֆետայիների արիւնով : Ճիշդ էր թէ՝ ֆետայիներ ընկել էին, բայց իրենց հետ տարել էին նաեւ կրկնապատիկ թիւով Թուրքեր : Հազա – րաւոր քայլեր ընկել էին այդ «ռազմա – գաշտ»երի վրայ, այն յոյսով թէ՝ մի օր Հայոց գարունը պիտի ծագէր :

Մտամոլոր գնում էի խումբին հետ : Զգում էի, որ, այո, հետս ունէի անվախ քայլեր, որոնք պիտէին կռուել եւ իրենց կեանքը գոհաբերել հայրենիքին : Բայց կար մի ուրիչ բան, որ կը տանջէր ինձ . ինչո՞ւ հայ հարուստը իր քսակի բերանը չբացաւ, ինչո՞ւ չդտնուեցաւ մի հայ Ա – վէրով որ ասէր . «Հայ երիտասարդներ, ահա ձեզ փամփուշտներ, ահա ձեզ զէն – քեր, գնացէք փրկելու հայրենիքը» :

Մենք ամէն տեղ գտանք հայ գիւղացին՝ պատրաստ նետուելու «փառքի դաշտը » : Բայց նա զէնք չունէր, նիւթականից զուրկ էր : Նա իր սակաւ միջոցներով, ոչնչ կարող էր անել : Զէնք պէտք էր, զէնք : Եւ այդ պէտք է խորհէին մեր հարուստ – ները : Աւաղ, նրանք էլ միայն դեղձ կեանք վարել գիտէին մայրաքաղաքների մէջ եւ ոչինչ կը գոհէին յօդուտ իրենց ազգին :

Կէս գիշերն անցած էր, երբ խումբով հասանք Բերդակ գիւղը, որ կը գտնուէր ձորի մը մէջ : Մօտը կար մի բլուր, որի վրայ կանգնած էր նախկին հայկական մի բերդ :

Առանց գիւղը մտնելու, բարձրացանք բլուրի վրայ, մեր նախնիքներու այդ բեր – դին մօտը, եւ գննեցինք մեր չորս կողմե – րը :

Անդամ մը Լավալի ըսաւ թէ ան ամէն բան արատաւորեց, — բանակը, նաւա – տորմիղը, կրօնը : «Եթէ ան մտնէ նախա – բարութեան մէջ, ես պիտի հեռանամ» :

Այս խօսքերէն հինգ չաբաթ ետք, Տէա աշխատանքի նախարար կը նշանակուէր : Մարաջախտը իր տեղէն չշարժեցաւ եւ մինչեւ ճամբայ մը դուաւ : Լաւ, ըսաւ : Քանի որ Գերմանները կը պահանջեն . բայց չատորագրեց անոր անուանումը, ինչպէս չէր ատորագրած Անռիոյի եւ Տառնանի անուանումը : Տէա կարեւորու – թիւն չտուաւ եւ արհամարհեց անոր ստո – րագրութիւնը :

Տէա 49 տարեկան էր : Կարճահասակ , դունդուկլոր : Նոյն ազգութիւնն համաճայն, վատ մը չէր : 1914ին հազիւ թէ էգող Նոո – մալ Սիւփէռիէօռ մտած էր երբ զինուոր կանչուեցաւ : Վերադարձին հարիւրապետ էր եւ Պատուոյ Լեգէոնի ասպետի չքա – նչանով վարձատրուեցաւ :

Քանի մը տարի դասախօս ըլլալէ ետք նետուեցաւ քաղաքական ասպարէզը : Ըն – կերվարական էր : 1925ին քաղաքապետա – կան խորհրդատու Ռէնսի մէջ, իսկ չա – ջորդ տարին երեսփոխան :

1933ին Փիէռ Ռընոտէլի եւ Ասրիէն Մարքէի հետ բաժնուեցաւ ընկերվարու – թենէն հիմնելու համար Ժան Ժօռէսի Մի – ութիւնը :

«Զարժեր մեռնիլ Տանցիկի համար» կը գրէր «Էօվռ»ի մէջ : Եւ գլխովին նետուե – ցաւ գործակցութեան հոսանքին մէջ , Ֆրանսայի պարտութենէն ետք : 1941ին վիրաւորուեցաւ Լավալի դէմ կատարուած մահափորձի մը առեն եւ Թոքի այս վէր – քէն է որ մեռաւ 14 տարի ետք : 1943ին ազատեցաւ ուրիչ մահափորձէ մը :

ՄԵՐ ԶԱՏԻԿԸ

Շատոնց է որ կորնցուցեր ենք մեր անցեալ Զատիկներու հմայքն ու քաղց – րութիւնը :

Էր երբեմն որ Մեծ Պահքի եօթը չա – բաթներն այնքան երկար կ՝երեւէին որ տուներու մէջ, առաստաղէն կախուած եօթը փետուրներն ամէն անգամ փրցնելու առեն կ՝ուրախանայինք որ Զատիկը կը մօտենար :

Եւ Զատիկը քանի մօտենար , մեր սրտե – րը՛ն ալ թունդ կ՝ելլէին :

Աւաղ չաբաթ, ժամ, պատարագ, Ոտ – նաոյա, Լացի գիշեր, Խթում ու կարմիր հաւկիթներ ալ ձեռքէ ձեռք, խաղալիք – ներ էին տղոց ու պատանիներու կրակ ու բոց ...

Հայոց Զատիկն այն առեն չատ տար – բեր էր մեր այսօրէի տեսածներէն ...

Ան ոչ միայն կրօնական տօն մըն էր Հայոց համար, այլ եւ ոգեւորիչ էր ազ – գային տեսակէտով եւ խնդութիւն կար, համ կար, հոտ կար, ինչպէս բոլոր մեծ ու փոքր տօներու առթիւ, որովհետեւ հայրենի հովն ու չունչը կը ծփային մթ – նոլորտին մէջ :

Այն օրէն որ Հայը իր ոտքը դուրս դը – նէր, մինչ մեր քովէն կ՝անցնէին ամերիկեան կառքերը :

Յաջորդ առաւօտ երբ քաղաքին երէկուն խորհուրդ հարցուցինք, ըսաւ թէ ամէնէն ապահով տեղը լեռներն են : Հողագործ – ները մեզ ընդունեցան իրենց տուները , ուր մնացինք երեք չաբաթ, համեմատա – բար խաղաղութեան մէջ : Օր մըն ալ մեզի ըսին թէ ձերբակալած են Պռոտէսը, Ալ – ժերիոյ նախկին կառավարիչին տղան , իրրեւ ամուսինս : Պէտք եղաւ խոյս տալ եւ աւելի հեռուոր լեռ մը բարձրանալ : 1800 մեթրի վրայ : Տեղաւորուեցանք մե – կուսացեալ ամառանոցի մը մէջ, սակայն յաջորդ օրը աղջիկ մը եկաւ եւ ըսաւ թէ մեզ կը փնտռեն : Մեկնեցանք մեր ծառա – յին հետ : Ան գնաց հասկնալու թէ ինչ կ՝անցնի կը դառնայ, եւ երբեք չվերա – դարձաւ, որովհետեւ ձերբակալած էին : Սեղմէ բաւական անդին գինուած մարդիկ մեզ կը փնտռէին : Մեր վրայ քաշեցին , առանց յաջողութեան :

Ամուսինս հարցուց ինծի թէ, «պատ – րա՞ստ ես մեծ արկածախնդրութեան » : Զվարանեցայ : Իրիկունը ժամը շին մեկ – նեցանք եւ ամբողջ գիշերը քալեցինք մին – չեւ Մեռանօ : Ամուսինս մեծ հաւատք ու – նէր խաչացի քահանաներուն վրայ եւ հանդիպեցանք երէցի մը որ ճաշ եւ ա – պատան տրամադրեց : Մեզի խորհուրդ տուաւ Պոլզանօ երթալ եւ յանձնուիլ Պա – պական Ցանձնախումբին որ կը գրաղէր տարագիր գործաւորներով, ինչպէս եւ աքսորականներով : Այդպէս ալ ըրինք եւ ճամբորդեցինք երկաթուղիով :

Պոլզանոյէն Միլան գրկեցին մեզ : Ցանձ – նախումբը թելադրեց ձենովա երթալ, ուր ամէն տեղէ աւելի հաւանականութիւն կար որ անձնագիր անցնէինք : Միլան մնա – ցինք տասնըհինգ օր : Ցետոյ ձենովա պա – ցինք : Քսաներկու ամիս պանդոկը մնա – ցինք, առանց որեւէ չփում ունենալու մէ – կուն հետ, բացի կրօնականէ մը : Եւ ի վերջոյ որոշեցինք Թորինօ երթալ 1947 Ապրիլ 21ին : Անկէ ի վեր հոս ենք : Ամու – սինս նախ կրօնաւորներու գով գնաց, իսկ ես ալ կրօնաւորուհիներուն :

Իտալիոյ մէջ երբեք Ֆրանսացիի չհան – դիպեցանք :

Ընտանիքիս հետ երբեք թղթակցութիւն չունեցայ : Ֆրանսա մտնելու միտք չու – նիմ : Կը սիրեմ Իտալիան եւ Թորինօն : Միայն կ՝ուզեմ այցելել հօրս գերեզմանը : Սեղմը երկու տարի առաջ մեռաւ : Թորի – նոյի մէջ ոչ ոք գիտէր մեր իսկութիւնը , բացի ձիզուիթ քահանայէ մը որ ամու – սինիս խոստովանահայրն էր : Բոլորն ալ թերթերէն իմացան ամուսինիս մահը : Շատ պարզ եւ բազմազրաւ կեանք մը կը վարէինք, որովհետեւ մեր զրամը չուտով սպառեցաւ : Դասեր կուտայինք եւ կիրա – կի օրերը գիւղերը եւ լեռները կ՝երթա – յինք :

× Այս առթիւ տեղական թերթ մը կը պատմէ թէ 1944ին երբ Պերլին կը պա – հանջէր որ Մարսէլ Տէան կառավարու – թեան մէջ մտնէր : Երբեք, կ՝ըսէր Փէթէն :

Թանձր խաւարի միջէից ոեւէ բան չեե – սանք : Այնուամենայնիւ զգալափար կըը – ցանք կազմել, որ վտանգի րոպէին կըը – նայինք այս գիրքի վրայ ամրանալ եւ կռիւի պարագային՝ տիրապետող դառ – նալ :

Այս գիւղի բնակիչներն էլ, ուրիչ հայ գիւղերի բնակիչների նման, երկրագործ – ծութեամբ կը պարապէին եւ շատ քիչ թի – ւով ոչխարներ կը պահէին : Գիւղին մէջ մեզ որոշուած բնակարանները գնացինք :

Երբ հարցուցի թէ՝ «քանի որ գիւղը լաւ արօտատեղիներ ունի, ինչո՞ւ համար խաչնարածութիւնն էլ չէք յառաջ տա – րած», նրանք ծիծաղելով պատասխանե – ցին .

— « Մենք մեր գլխու տէրը չենք, ի՞նչ – պէս կրնանք մեծ թիւով ոչխար կամ ար – ջառ պահել» :

Այս գիւղն էլ ունէր գեղեցիկ բլուրներ, անմոռան ձորեր : Ափսոս որ գիշատիչ թուրք կառավարութիւնը չղթայել էր գիւղացիների ձեռքերը, բայց էր թողել իր «աւազակ չներ»ին, որպէսզի սանձարձա – կօրէն թալանէին ու կողոպտէին : Ահա այդ էր ընդհանուր վիճակը մեր անցած հայ գիւղերի :

Ուր որ իջեւանում էինք, գրկաբաց ըն – դունում էին մեզ : Մի գիւղը գերազան – ցում էր միւսին իր հիւրասիրութեամբ եւ ազգասիրութեամբ : Գրեթէ ամէն տեղ հարիւրաւոր երիտասարդներ մօտենում էին մեզ, ցանկութիւն յայտնում գինուո – րագրուել, սար բարձրանալ, կռուել թշ – նամու դէմ, «ֆետայի գառնալ», վէրք տալ, վէրք առնալ, պատժել անպատիւ ոստիկաններին , որոնք օրը ցերեկով կը յանդգնէին արատաւորել Հայի մաքուր եւ անարատ պատիւը :

Երանի թէ մենք հնարաւորութիւն ու – նենայինք գէնք հայթայթելու այդ երի – տասարդներին : Այն առեն Երզնկայի մէջ նստած «հիւանդ մարդ»ը պիտի զգար Հա – յի ուժը : Դարերի «աւրուկ»ը պատրաստ էր գէնք վերցնելու եւ իր չղթաները ջարդ ու փշուր անելու : Ի զուր չէին անցել « Վասպուրականի Արծուի » քարոզները , որ Վարագից պատգամած էր Վասպուրա – կանի լայնատարած դաշտերի մէջ գըտ – նուած հազարաւոր հայ գիւղացիներին :

Ժամանակին այս գիւղի՝ Բէրդակի մէջ եղել էին մեծահարուստ տուներ : 1895ի Թուականին թալանուել էին բոլորովին եւ այդ իսկ պատճառով այդ հարուստները մատնուել էին թշուառ վիճակի :

Նրանցից մի քանիսը տեսանք : Արդէն իրենց գլուխը ձիւնով ծածկուած էր : Ափսոսում էին, որ յեղափոխութիւնը ուշ սկսեց, երբ իրենք արդէն գերեզմանի դր – րան են մօտեցել :

(Շար.) ՍԵՊՈՒՀ

«ԱՊՐԻԼԻ ՁՈՒԿԵՐԸ»

(Les Poissons d'Avril)

●

Աշխարհի չորս ծագերուն մէջ սովորութիւն դարձած է Ապրիլ 1ին կատակ մը ընել, մէկը միւսը խաբել :

Ո՞ւրկէ կուգայ այս սովորութիւնը :

Ըստ ժամանակակից քրոնիկագիրներու Ապրիլ մէկի կատակը ծնունդ առած է Ֆրանսայէն :

Զորս հարիւր տարուան հնութիւն մը ունի :

Արդարեւ, ԺԱ. դարուն, Ֆրանսայի թագաւոր Կարոլոս Թ.ի իշխանութեան օրով տարուան առաջին օրը Ապրիլ ամսուն մէկն էր : Թագաւորը 1564ին, առանց պետական խորհուրդի անդամներուն հետ նութեան օրէնք մը կը տորդարձ՝ որով տարուան առաջին օրը կը հռչակուի Յունուար մէկը :

Այս օրէնքէն դժգոհ կարգ մը մեծամեծներ, թագաւորին նոր կարգադրութիւնը ծաղրի նշաւակ դարձնելու դիտումով, փոխանակ նոր տարուան նուէրները Յունուար ամսուն սկիզբը ընելու, Ապրիլ ամսու մէկին կ'ընեն : Կը ղրկեն իրենց նուէրները՝ ծակծկուած դուլպաներ, անպէտ առարկաներ եւ մանաւանդ ձուկի փուչեր, ծրարուած չոր ճաշակաւոր ձեւով մը եւ նուրբ ու փայլուն թուղթերու մէջ :

Այդ օրէն ի վեր կատակի այս սովորութիւնը կ'ընդհանրանայ եւ մինչեւ այսօր ալ կը շարունակուի, խինդ եւ ուրախութիւն պատճառելով մանուկներէն սկսեալ մինչեւ եօթանասունամեայ ծերունին :

Ֆրանսացի յայտնի դրագէտներ եւ աուեստագէտներ նշանաւոր հանդիսացած են Ապրիլ մէկի կատակներով : Անոր Մոնիէ եւ Թրխթան Պէրնար մանաւանդ իւրաքանչիւր Ապրիլի առաջին օրը կը մըրցէին իրարու հետ նորանոր խաղեր ու կատակներ ստեղծելու համար :

Ամէնէն յատկանշական կատակը, սա կան, ըրած է Ռոլան Տօրժըլէս, մեծ աղմուկ հանելով իր ժամանակին :

Ամուսնական ծանուցումներու մաս նագէտ հանդիսի մը միջոցաւ Ռոլան Տօրժըլէս յայտարարութիւն մը հրատարակել կուտայ, որուն մէջ կը հրաւիրէ երկու սեռէ ամուրիներ հաւաքուիլ Ապրիլ մէկի առաւօտ մը Պուրպոնի Պալատին (Երեսփոխանական ժողով) հրապարակը, հոն ծանօթութիւն հաստատելու եւ ամուսնութեան հնարաւորութիւններ ստեղծելու համար : Իր ազդին մէջ կը թելադրէ հրաւիրեալներուն որ մէկ մէկ չուչան ունենան ի բնոյ ձեռքը, իրար ճանչնալու համար :

Յայտնի է որ Շուչանը Ֆրանսայի արքայական խորհրդանշանն է :

Իր ծանուցումէն վերջ Տօրժըլէս մինչեւ առաւօտեան կը հեռաձայնէ ներքին գործերու նախարարութեան եւ կը տեղեկացնէ պատկանեալ իշխանութեանց թէ Ապրիլ մէկի առաւօտը Ֆրանսայի արքայական ներդ մինչեւ մը պիտի դումարուի երեսփոխանական ժողովի չէնքին առջեւ :

Ապրիլ մէկի առաւօտ ժամը տասնին, համաձայն ժամադրութեան, զոյգերը կը հասնին Պուրպոնի պալատին հրապարակը, մէկ մէկ չուչան իրենց ձեռքը, բայց ոստիկանութիւնն ալ կը հասնի եւ կը կատարէ բազմաթիւ ձերբակալութիւններ :

Ամէնէն եռք ատկայն, յետ հարցաքննութեան, կը պարզուի խնդիրը, երեւան կուգայ Ապրիլ մէկի կատակը եւ կալանաւորները ազատ կ'արձակուին միայն քանի մը ժամ վար դրուելէ եռք :

Քաղեց՝ Ա. Գ.

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

5000 ՏՈԼԱՐԻ կատակ մը ըրած է Ամէրիկայի Հայ Կրթական Հիմնարկութեան Պ. Տիգրան Պէրպէրեան (Խարբերդցի) : Իր մահէն առաջ կարեւոր դումարներ կը նուիրէր արդէն Կրթական Հիմնարկութեան : Պ. Տիգրան Պէրպէրեան վկայ է ըած է Զօհրապի եւ Վարդգէսի բանասար կութեան : Ընկերներով ծրագրած էին փախցնել զանոնք, բայց երկու նահատակները միշտ ալ կը մերժէին վախնալով որ իրենց պատճառով Թուրքերը կը ջարդեն Հայերը : Պ. Տ. Պէրպէրեան յաճախած է Պարաիզակի ամերիկեան գոլէճը :

ՏՈՔԹ. ՎԻԳԷՆ ՍԱՍՈՒՆԻ վկայուած փարիզի առաքնաբուժական համալսարանէն, նեղկայիս կը կատարելագործէ իր մասնագիտութիւնը Ֆիլատէլֆիոյ համալսարանին մէջ : Ֆիլատելֆիոյ « Թէր իվընինկ Պիւլլեթէն » թերթը կը գրէ թէ Տոքթ. Վիգէն Սասունին անդամ է Մանուկներու Աճման Ֆիլատելֆիոյ առաքնաբուժական հետազօտական կեդրոնին եւ մասնակցելով մրցումին չահած է առաջին մրցանակը, հինգ հարիւր տոլար : Իր «թէզ»ը գիտական ուսումնասիրութիւն մըն է որ կ'առաջադրէ նոր մեթոտ մը ճնումի եւ զարգացման համաչափ դէմքի մը, եւ քննական առաջադրութիւն անհամաչափ զարգացած ծնօտներու որ արդիւնք են ծուռ բուսած ակռաներու : Ընկերութիւնը հրաւիրած է Տոքթ. Վիգէն Սասունին որ մեկնի Սան Ֆրանչիսքօ Ա. ամնաբուժական ժողովին անձամբ կարդալու իր «թէզ»ը :

ՊԷՅՐՈՒԹի փալանճեան ձեմարանին համար Թրիփոլիի մէջ հանգանակուած է 11·000 տոլար, ինչպէս ըրեցինք ժամանակին : Մեծ գումարներով մասնակցած են ընկերուհի Սօֆիա Յակոբեան 1500 տոլար, Տիկին Սանդուխտ Առաքելեան հազար տոլար եւն. : Թրիփոլիի Ս. Երրորդ. Մայր եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւն եւ յարակից մարմիններ հինգ հարիւր տոլար :

40·000 ՏՈԼԱՐԻ կտակ մը ըրած էր Ամէրիկէն Լ. Դերճակեան (մեռած 1953 Յունուար 31ին) Հ. Բ. Ը. Միութեան : Գումարը որ վերջերս փոխանցուեցաւ Միութեան պիտի յատկացուի կարօտ հայ ուսանողներու համար, որոնք ամերիկեան համալսարանական կրթութիւն կ'ուզեն ստանալ, ըստ հանդուցեալի փափաքին : Այս կտակը առաջինն է որ կը տրուի Մ. Նահանգներուն մէջ գործածուելու համար :

Պ. ՋԱՏԻԿ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ վարձատրուած է ոսկի չքանչանով Շահափուր Ղոլամ Ռիզայի կողմէ : Ան աւարտած է Թեհրանի համալսարանի ճարտարագիտական բաժնին չինարարութեան եւ խճուղիներու բաժինը եւ քննութեանց մէջ հանդիսացած է առաջին ուսանողը :

ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

(ԱՆՈՆՔ ՈՐ ՓԱՐԻԶ ԳԱԼ Կ'ՈՒԶԷՆ)

ՄՄԲ.— Բարեգործականի գրասենեակը կէն կը հաղորդեն .—

Ի պիտութիւն երկսեռ հայ ուսանողնեբուն որ կը փափաքին Փարիզ գալ համալսարանական կամ բարձրագոյն ուսում առնելու համար՝ կը յայտնենք թէ՝ Մարի Նուպար Հայ Ուսանողաց Տունը կը նայ սենեակ ճարել իրենց, պայմանաւ որ դիմումները տպեալ մասնաւոր ֆրանսերէն խնդրագրով, կատարուած ըլլան Հ. Բ. Ը. Միութեան Փարիզի Գրասենեակին միջոցաւ, ամէնէն ուշ մինչեւ Յուլիսի վերջը :

Այս տպեալ խնդրագիրները առնելու համար գրել յիշեալ գրասենեակին առաբեւ նշանակուած հասցէին.

11, Square Alboni, Paris (16)

Թեկնածուները պարտին իրենց խնդրագիրին կցել իրենց պատասխանը Փարիզի Համալսարանական Վերատեսուչին մէկ հարցարանին որ արդէն իրենց ղրկուած պիտի ըլլայ խնդրագրի բանաձեւին հետ :

Անոնք պարտին իրենց խնդրագրին միացնել նաեւ .—

Ա) Բժշկական վկայագիր մը՝ որ երեք ամիսէ առաջ արուած ըլլալու է :

Բ) Փարիզեան Համալսարան մը կամ բարձրագոյն վարժարան մը արձանագրը ուած ըլլալը հաստատող վկայագիր մը : (Լիսէները բարձրագոյն վարժարան չեն համարուիր) :

Գ) Զորս նկար, դիմացէն քաշուած՝ ինքնութեան նկարի ծաւալով :

Անհրաժեշտ է որ թեկնածուն տիրացած ըլլայ ֆրանսական պաշտօի կամ անոր համազօր ուսման վկայականի մը, ինչ որ արդէն յայտնած պիտի ըլլայ խնդրագրին մէջ :

Ուսանողին կը տրամադրուի առանձին կամ երկու հոգիանոց սենեակ մը : Առ այժմ տրամադրելի առանձին սենեակ չկայ, որով նոր թեկնածուները պիտի բաւակա նանան երկու հոգիանոց սենեակով :

Համաձայն պայմանագրութեան, Մարի Նուպար Ուսանողական Տան մատակարարութեան պատասխանատուն է Ոստանի Ֆրանսական վարչութիւնը որ Տան ծախքերը կը հոգայ ուսանողներէն գանձուած վարձքերով : Ըսել կ'ուզենք թէ ձրի սենեակ չկայ :

Թեկնածուներուն կը յանձնարարուի կարելի եղածին չափ կանուխ ներկայացնել իրենց խնդրանքը, որպէս զի բացը չմնան :

Մեծապէս ցանկալի է նաեւ որ թեկնածուները իրենց ուսանողութեան բովան դակ տեւողութեան համար նախապէս ապահոված ըլլան նիւթական անհրաժեշտ միջոցները :

Ըսենք անմիջապէս թէ Փարիզի մէջ ուսանող մը ապրելու եւ ուսանելու համար ամսական առնուազն 25 հազար ֆրանքի պէտք ունի : Առանց այդ նուազագոյն պատրաստութեան դառն յուսախաբութիւն եւ վտանգաւոր ղրկանքներ միայն կը սպասեն հայ ուսանողին Փարիզի մէջ :

31 Մարտ 1955 (ԴԻՒԱՆ)

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՏԼԱՆՏԵԱՆ կազմակերպութեան համար նոր չէնք մը պիտի չինուի Փարիզի մէջ, Փորթ Տոֆին : Ծախքը՝ երկու միլիառ Ֆրանք (5·714·000 տոլար) : Շէնքը պիտի ունենայ վեց յարկ եւ կառաուն՝ 400 ինքնաշարժի համար, 600 զրասենեակ եւ ուրիշ ամէն տեսակ յարմարութիւններ : Պատրաստ պիտի ըլլայ երկու տարիէն :

ԱԼԲՈԱՄՈՂՈՒԹԵԱՆ դէմ պայքարը պիտի շարունակուի համաձայն նոր ծրագրի մը, ինչպէս կը յայտարարէ առող ջապահական նախարարը, Տոքթ. Պերնար Լաֆէ : Քննութեան պիտի ենթարկուին անոնք որ նախատրամադրուած են ալքոլամոլութեան : Հակողութեան տակ պիտի առնուին բուժուած ալքոլամոլները : Տեղեկագրի մը համաձայն 105·000 ալքոլամոլներ կը գտնուին հիւանդանոցներու մէջ :

ԾԱՂԿԱՀՈՏԻ նոր դէպքեր երեան հանուեցան Պրէսթի մէջ : Կառավարութիւնը զգուշական միջոցներ ձեռք առաւ :

ՄԱՐՈՒՔԻՆ հասած վերջին լուրերու համաձայն մահտղութիւն կը պատճառէ Քազապլանքայի վիճակը, ինչպէս յայտարարեց իրաւասու նախարարը, Պ. Ժիւլի, որ քննական պատյտ մը կատարած է :

ՄՈՍԿՈՒԱՑիէն կը հեռագրեն թէ Մ. Միութիւնը պիտի չմասնակցի Փարիզի ռմնավազանին, ուր 2700 քառ. մեթր հոզ տրամադրած էին :

ՄԱՆԿԱԿԱՆ անդամալուծման (փոլիօ) նոր դարման մը գտնուած է Մ. Նահանգներուն մէջ : Արդիւնքը գոհացուցիչ կը համարուի :

ՕԱՂՈՒԱՅՏԻ նոր դէպքեր երեան հանուեցան Պրէսթի մէջ : Կառավարութիւնը զգուշական միջոցներ ձեռք առաւ :

ՄԱՐՈՒՔԻՆ հասած վերջին լուրերու համաձայն մահտղութիւն կը պատճառէ Քազապլանքայի վիճակը, ինչպէս յայտարարեց իրաւասու նախարարը, Պ. Ժիւլի, որ քննական պատյտ մը կատարած է :

ՄՈՍԿՈՒԱՑիէն կը հեռագրեն թէ Մ. Միութիւնը պիտի չմասնակցի Փարիզի ռմնավազանին, ուր 2700 քառ. մեթր հոզ տրամադրած էին :

ՄԱՆԿԱԿԱՆ անդամալուծման (փոլիօ) նոր դարման մը գտնուած է Մ. Նահանգներուն մէջ : Արդիւնքը գոհացուցիչ կը համարուի :

ԳՈՐՇ ԶԳԵՍՏՈՎ ՄԱՐԴԸ

●

ԳԼՈՒԽ Գ.

Երէկ, նոյն տան, այսինքն Միլ Հաուզի վերի յարկի սենեակներէն մէկուն մէջ՝ խեղդուած գտնուեցաւ գեղեցիկ երիտասարդ կնոջ մը դիակը : Կը կարծուի թէ սպանողը օտարական մըն է, բայց անոր ինքնութիւնը տակաւին չէ յայտնուած : Ոստիկանութիւնը հետքի մը վրայ կը գտնուի : Սըր Իւսթէյս Փիտըը, Միլ Հաուզի տնտեսականուհէրը, ձմեռը անցնելու համար Միվիէռա գացած է» :

ԳԼՈՒԽ Դ.

Սպաննուած կնոջ ինքնութիւնը հաստատող ոեւէ մէկը չգտնուեցաւ : Կատարած քննութիւնները հետեւեալ արդիւնքը տուին :

Ցուներար ութին, կէս օրուան ժամը մէկի առեններէն, չքեղօրէն հագուստած կին մը, օտարականի թեթեւ հնչումով, կ'այցելէ Նայթսպրիճ՝ Պրթըրը եւ Փորբ ընկերութեան տուներու վարձակալութեան գրասենեակը : Կ'ըսէ թէ կը փափաքի վարձել կամ գնել բնակարան մը թէ միկի վրայ, Լոնտոնէն ոչ շատ հեռու : Իրեն ներկայացուած էին կարգ մը տուներ, որոնց կարգին նաեւ Միլհաուզը : Ինքզինքը ներկայացուց իբրեւ Տիկին Տը Գասթինա, եւ կը բնակի Բիյկ մէջ : Սակայն պարզուեցաւ որ այդ անունով մէկը չէր բնակեր Բիյ պանդոկին մէջ, եւ բը նականաբար անոր պաշտօնեաները չճանչնան դիակը :

Սըր Էօսթէյս Փէտըրի պարախզպանին կինը Տիկին ձէյմս, որ Միլհաուզի մաքրութեան գործով կը զբաղէր, ըրաւ հետեւեալ յայտնութիւնը :

Այդ օրուան չետ միջօրէին, ժամը երեքի տասներեքը, կին մը եկած էր տունը նայելու, եւ ցոյց տուած՝ արտօնագիր մը վարձակալութեան գրասենեակէն, որուն վրայ համաձայն ընդունուած սովորութեան, անձնանօթ տիկնոջ յանձնուած էր տան բանալիները : Տունը կը գտնուէր պոնտպանին չէնքէն քիչ հեռու եւ ինք ընդհանրապէս թեկնածու վարձակալնե րուն չէր ընկերակցեր : Քանի մը վայրկեան ետք երիտասարդ մը եկեր է : Տիկին ձէյմսի նկարագրութեան համաձայն բարձրահասակ, լայն ուսերով, պընճա գոյն դէմքով եւ գորշագոյն աչքերով մէկը : Լաւ ածիլուած եւ առանց պեխի, թէան զբաստնեակը : Կ'ըսէ թէ կը փափաքի վարձել կամ գնել բնակարան մը թէ միկի վրայ, Լոնտոնէն ոչ շատ հեռու : Իրեն ներկայացուած էին կարգ մը տուներ, որոնց կարգին նաեւ Միլհաուզը : Ինքզինքը ներկայացուց իբրեւ Տիկին Տը Գասթինա, եւ կը բնակի Բիյկ մէջ : Սակայն պարզուեցաւ որ այդ անունով մէկը չէր բնակեր Բիյ պանդոկին մէջ, եւ բը նականաբար անոր պաշտօնեաները չճանչնան դիակը :

Սըր Էօսթէյս Փէտըրի պարախզպանին կինը Տիկին ձէյմս, որ Միլհաուզի մաքրութեան գործով կը զբաղէր, ըրաւ հետեւեալ յայտնութիւնը :

Այդ օրուան չետ միջօրէին, ժամը երեքի տասներեքը, կին մը եկած էր տունը նայելու, եւ ցոյց տուած՝ արտօնագիր մը վարձակալութեան գրասենեակէն, որուն վրայ համաձայն ընդունուած սովորութեան, անձնանօթ տիկնոջ յանձնուած էր տան բանալիները : Տունը կը գտնուէր պոնտպանին չէնքէն քիչ հեռու եւ ինք ընդհանրապէս թեկնածու վարձակալնե րուն չէր ընկերակցեր : Քանի մը վայրկեան ետք երիտասարդ մը եկեր է : Տիկին ձէյմսի նկարագրութեան համաձայն բարձրահասակ, լայն ուսերով, պընճագոյն դէմքով եւ գորշագոյն աչքերով մէկը : Լաւ ածիլուած եւ առանց պեխի, հագած էր թխադոյն պղեստ : Երիտասարդը Տիկին ձէյմսին կ'ըսէ, թէ բնակարանը նայելու համար եկող տիկնոջ բարեկամն է, եւ նամակատուն պայեր էր հանգիպը մը տալու համար : Ուստի ինքն ալ գալն ղրկեր էր տուն, անծանօթ տիկնոջ մօտ եւ այդ մասին այլեւս մտածած չէր :

Հինգ վայրկեան վերջ երիտասարդը վերադառնալով դռնապանուհիին կը յանձնէ բանալիները, ըսելով որ տանը չէն հետաքրքրուած : Տիկին ձէյմս չէ տեսեր Տիկինը, խորհելով որ առջեւէն գացած կ'ըլլայ : Նկատեր է, սակայն, որ երիտասարդը այլայլած վիճակի մը մէջ կը գտնուէր : « Ուրուական տեսուչի մը երեւոյթն ուներ : Հիւանդացած ըլլալու է, մտածեցի» եղրակացուց տիկինը :

Յաջորդ օրը ուրիշ տիկին մը եւ պարոն մը կ'երթան՝ նայելու բնակարանը եւ վրայի յարկի սենեակներէն մէկուն տախտակամածին վրայ փռուած կը գտնեն կնոջ մը դիակը : Տիկին ձէյմս ճանչցաւ դիակը, — մէկ օր առաջ եկող տիկինն էր : Վարձակալութեան գրասենեակէն ալ յայտնեցին թէ յիշեալը իրենց իբրեւ «Տիկին Տը Գասթինա» ներկայացող կինն էր :

Համաձայն ոստիկանութեան բժիշկի տեղեկագրին՝ մահը տեղի ունեցած էր քսանչորս ժամ առաջ :

*Ցետոյ այս տեղեկագրին վրայ, «Ա. Ը. Ա. Ը. Ա. Ը.

ՀԻԼԷԱԿԱՆ ՈՒԺԸ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Օտար մամուլի ընկերակցութեան ճա – շին առթիւ ճառ մը խօսելով, Պ. Լա· Ֆոռ յայտարարեց թէ Ֆրանսա մօտերս պիտի առաջարկէ «Հիւլէական Ուժի Միացեալ կազմակերպութիւն» մը ստեղծել, մաս – նակցութեամբ եւրոպական երկիրներու : Ցետոյ խօսելով եւրոպական քաղաքակա – նութեան մասին, ըսաւ թէ պէտք չէ որ ան ներշնչուի վարդապետական սկզբունք – ներէ, այլ իրողութիւններէ : Թելադրեց նաեւ որ չուառով հիմնուի փոխադրու – թեանց միջոցներու եւրոպական կազմա – կերպութիւն մը, իր շուրջը համախմբե – լով եւրոպական երկիրները: Անշուշտ նկատի ունենալով «մեծերուն» եւ «փոք – րերուն» հնարաւորութիւնները : Հիւլէա – կան կազմակերպութիւնը կարելի է ըլ – դարձակել , ընդգրկելով ուժի բոլոր աղբիւրները, — հանքածուխ , քարիւղ , էլեկտրականութիւն եւն.: «Ֆրանսան, օրինակի համար, որ անշուշտ պէտք է վճ – արողնէ կորսուած դեռինը այս ասպարէ – զին մէջ, կրնայ հետեւիլ երկամեայ ծրա – գրի մը: Առանց անպայման ռազմական նպատակներ ունենալու, այդ ծրագիրը կրնայ մշակուիլ ուժական եւ ճարտարար – ուեստական զուգընթաց զարգացման մը համար: Եւ երկու տարուան փորձը կրնայ ապացուցանել թէ որքան կարելի է զար – գացնել այդ երկու կարեւոր ճիւղերը, ո – րոշ ներդաշնակութիւն մը հաստատելով անոնց միջեւ » :

ԵՄԷՆի ԳԱՀԸՆԿԷՑ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ԿԸ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱՑ

Եմէնի գահընկէց արքան, Իմամ Ահ – մէտ, չնորհիւ իր անդրանիկ զաւկին Յան – քերուն, վերագրաւեց իր գահը : Գահա – ժառանգը, պաշարելէ ետք Թաւղ քաղա – քին ըմբոստ ուժերը, վտարեց զանոնք եւ ազատեց իր հայրը :

Թագաւորը ճերմակ ձի մը նստած դուրս եկաւ այն բերդէն ուր արգելափակուած էր: Պատասխանելով ժողովուրդին «կեց – ցէ»ներուն, սուրը հանեց պատեանէն եւ գլխուն վրայ բարձրացուց, ինչ որ խա – ղաղութեան նշան է: Թագաւորը այսպէս կը հաստիկնէր թէ ազատ պիտի ըլլան ա – րիւնահեղութիւններէ եւ մահապատիժ – ներէ : Ըմբոստները մեծ մասով փախած են արդէն: Կը կարծուի թէ հրամանատա – րը, Սէյֆ Ալտուլլահ, որ Թագաւորին եղբայրն է եւ արտաքին գործերու նախ – կին նախարարը, ապաստանած է Աբա – դիա: Իսկ պինուորական ըմբոստ խմբ – ակներէն մաս մը հասած է անգլիական Թեւարկութեան ենթակայ երկրամասը եւ գինաթափ եղած: Ուրիշներ գացած են Աէն: Միայն Ռահիտա քաղաքին ըմ – բոստ գինուորները պաշարուելով բնակչ – ուած են Թագաւորական ուժերուն կող – մէ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՐԱՆի վարչապետը , զօր· Զահեդի հրաժարեցաւ , երեւութապէս առող – ջական պատճառներով: Գերմանիա պիտի երթայ, դարմանուելու համար: Շահին պալատական նախարարը, Հիւսէյին Ալա , առժամաբար պիտի վարչ գործերը:

ԶՈՐՍԵՐՈՒ խորհրդաժողով մը հաւա – նական չէ, յունիսէն առաջ :

ԼԻԲԱՆԱՆ իրեն յատուկ նաւակային մը պիտի ունենայ Պէյրութի նաւահան – գստին մէջ, ուր կը գտնուին Ֆրանսայէն գնուած խումբ մը պահականաւեր :

ՅԱՒԱԼԻ ԴԷՊԻ ՄԸ

ՎԻԵՆ·— Ապրիլ 2ին, Շաբաթ երեկոյ գինովութեան հետեւանքով սուր վէճ մը կը ծագի Շասի մէջ եւ Աբրահամ Յակոբ – եան դանակով կը վիրաւորէ երեք հոգի , մէկը չատ ծանր, Պ· Գրիգոր Կիրակոս – եան: Ագիքները դուրս թափած ըլլալով , վիրաւորը կը փոխադրուի հիւանդանոց եւ գործողութիւն կը կատարեն, բայց վիճա – կը չատ ծանր է: Թեթեւօրէն կը վիրաւոր – ուին Պօղոս Ահմէտճանեանը և Քիւրտ մը, որուն կինը Հայուհի մըն է: Աբրահամ Յակոբեան ներկաներէն եւ վիրաւորներէն յարձակում կրելով իր կարգին կը փոխա – դարձուի հիւանդանոց: Այս մարդը, որ գործարանին մէջ մէկ ոտքը կորսնցուցած է եւ արուեստական ոտք ունի, միշտ գի – նով էր: Իր կինը չատոնց բաժնուած է:

ԿՈՒԶՈՒԻ

Երիտասարդ մը խանութի գործերու համար: Դիմել՝

PARIS - CALIFORNIE
58, Rue de Cléry

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ ստացանք Պ· Յա – կոբ Նիկողոսեանէ (Պուա Քոլոմպ) հազար ֆրանք, Տէր եւ Տիկին Եղօյեանէ (Ամե – րիկա) տասը տոլար իրենց այցելութեան առթիւ :

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒԹ ԱԻԱԳ ՇԱԲԹՈՒԱՆ ԵՒ Ս· ՋԱՏԿԻ ԺԱՄԵՐԳՈՒԹԵԱՆՑ

ՓԱՐԻԶ

Փարիզի Հայ· եկեղեցւոյ հոգաբարձու – թիւնը կը հրաւիրէ հայ հասարակութիւնը ներկայ ըլլալ հետեւեալ արարողութիւն – ներուն :

Աւագ Հինգշաբթի, Ցիշատակ Ընթրեաց, սկիզբն ժամերգութեան 8ին, Ս· Պատարագ տասնին: Ոտնլուայ ժամը 16ին եւ Խաւարման պաշտամունք ժամը 19ին :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ

Աւագ Հինգշաբթի, Ս· պատարագ ժա – մը տասնին, Ոտնլուայ 16ին, Խաւա – րում՝ 19ին,

Աւագ Ուրբաթ, Թաղում՝ ժամը 17ին :

ԼԻՈՆ

Աւագ Հինգշաբթի, Առաւօտեան ժա – մերգութիւն ժամը 9ին:

Ս· Հաղորդութեան պատարագ 10ին:

Ոտնլուայի արարողութիւն երեկոյ – եան 4ին:

Զարչարանաց արարողութիւն, Խաւա – րում 7·30ին:

Աւագ Ուրբաթ, Թաղման արարողու – թիւն երեկոյեան 5·30ին:

ՇԱԻԻԼ

Աւագ Հինգշաբթի, երեկոյեան Ոտնա – լուայի արարողութիւն ժամը 16ին:

Գիշերային ժամերգութիւն (Խաւարում) ժամը քսանին:

Աւագ Ուրբաթ, Թաղում երեկոյ· 17ին:

Արարողութիւնները կը վարէ երաժշ – տապետ Պ· Նշան Սերգոյեան :

ՊՈՄՈՆի Ս· ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ

7 Ապրիլ, Աւագ Հինգշաբթի, Ցիշատակ Ընթրեաց: Առաւօտ սկիզբ ժամերգու – թեան ի ժամ 8, Սուրբ պատարագ 10: Ս· Հաղորդութիւն կը մատակարարուի երկ – սեռ մանկանց: Ոտնլուայի արարողու – թիւն ժամը հինգ, Խաւարման արարո – ղութիւն ժամը ութ :

«Ո՞ւր ես մայր իմ»ը պիտի երգէ Պ· Բիւզ· Վարդերէսեան: «Որդեակ իմ Ցի – սուս»ը՝ Տիկին Արաքսի Սարգիսեան :

●

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ս· Սահակ – Մեսրոպ Մայր եկեղեցի

7 Ապրիլ, Աւագ Հինգշաբթի, Ցիշատակ Ընթրեաց, Նախատօնակ 8·30ին:

Ս· Պատարագ 10ին:

Ոտնլուայի արարողութիւն երկսեռ խումբով ժամը 4·30ին, Խաւարումի ա – րարողութիւն ժամը 7·30ին:

8 Ապրիլ, Ցիշատակ Խաչելութեան , ժամերգութիւն 10, Թաղման արարողու – թիւն ժամը 5:

*

ՆԻՍ

7 Ապրիլ, Աւագ Հինգշաբթի, առաւօտ , սկիզբ ժամերգութեան ժամը 8, Ս· Պա – տարագ տասը, Երեկոյ Ոտնլուայ 4ին, Խաւարում 7·30:

8 Ապրիլ, Աւագ Ուրբաթ, առաւօտ , Խաչելութիւն 9·30, Երեկոյ, Թաղում 4 :

*
**

ՊՈՒԼ· ՕՏՏՈՑԻ Ս· ՅԱԿՈԲ ԵԿԵՂԵՑԻ

Աւագ Հինգշաբթի, Ցիշատակ Ընթրեաց սկիզբ· ժամերգ· 8, Ս· պատարագ 10, Հաղորդութիւն բոլոր երկսեռ մանկանց , Երեկոյ Ոտնլուայ ժամը 5, Գիշեր· Խա – ւարում 7·30 :

Աւագ Ուրբաթ, Կարգ Թաղման 4:

Աւագ Շաբաթ Ճրագալոյց Ս· Զատկի ժամը 4·30 :

*
**

Ս· ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻ

10պիս, Ռիւ Թուէն

Աւագ Հինգշաբթի , ժամը 9·30ին, ժա – մերգութիւն: Ժամը 10·30ին Զատիկուր պատարագ եւ հաւաքական հաղորդու – թիւն: Ժամը 16ին Ոտնլուայի արարո – ղութիւն : Ժամը 19ին Խաւարման ժա – մերգութիւն :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ· ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՁԵԱՆ ՁԵՄԱՐԱՆԻ

ՓՍԱՆՂԻՆԳԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

	ԺԲ· ՅԱՆՆ
Գէորգ Պագըրեան	10·000
Սապաթէլեան (Լը Ռէնսի)	5·000
Եզեկիէլեան	5·000
Բժիշկ Մամբրէ Գարաեեան	2·000
Նալպարեան ընտանիք (Ալաքօթ)	1·000
Ոմն, Մկրտիչ Մէզպուրեան, Ա· Եագուպեան, Մկրտիչեան, Մանա – տիկեան, 500ական	2·500
Գ· Աւագեան , Մետոլ 200ական	400
Միհնասեան, Փառէեան, Ազատեան , Խաչատուրեան, Խտրճեան, Աւագ – եան, Ոմն, Մերաճկիւլեան, Մա – կազալեան 100ական	900
Գումար	26·800
Նախորդ գումարը՝	732·900
Ընդհ· գումար	759·700

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ· Մ· Ը· Մ·Ի ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍԸ

Զատիկի կիրակին Ապրիլ 10ին վամ – փինկի մէջ :

ժամը 15էն 24 :

Կախարդական մթնոլորտի մէջ:

Հաճելի անակնկալներ եւ առաջնա – կարգ նուագախումբ՝

ՓՕԼ ՄՕՐԻԱ

Պիտի գուարճանաք միաժամանակ օդ – տակը շլալով :

Տոմսերու համար դիմել՝

Ansourian, 3, Bd. de Vauquois, Beaumont
Vikenian, 10, Rue des 3 Mages
Kendirian, 7 Allée des Pinsons, Beaumont
Bar Racing, Rue des Dominicaines
Puzant Papazian, 85, Rue d'Aubagne
Kouyoumdjian Sarkis, Rue Longue des Capucins.

Մուք գոյն զգեստը պարտադրիչ է :

ՀԱՒԿԹԱԽԱՂ

Ֆ· Կ· Խաչի Իսիի մասնաճիւղը Զատկի առթիւ կազմակերպած է հաւկթախաղ մը Ապրիլ 17ին, Իսիի Մրիմեան սրահին մէջ: Մանրամասնութիւնը յաջորդով :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տարօն Տուրուբերանի Հայր· Մխիթա – րը չնորհակալութեամբ ստացած է Ակնոյ Գ· Ոսկիան Գալայճեանէ (Ալֆորվիլ) հինգ հազար ֆրանք, Վարդանանցի առթիւ տր – ուած իր հանդէսին համար :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Արապեան (Ամերիկայէն) եւ զաւակները կը ծանու – ցանեն թէ իրենց հօրեղբօր՝ ողբացեալ Սիրուն Արապեանի մահուան տարելիցին առթիւ եւ Արապեան զերդաստանի հա – մայն ննջեցելոց համար պատարագ եւ հոգեհանդիստ պիտի կատարուի այս Կր – կուչաբթի առաւօտ Ալֆորվիլի Ս· Պօղոս Պետրոս եկեղեցին : Կը հրաւիրուին յի – չատակը յարգողները :

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԴԵՐՁԱԿՈՒՀԻ

ՀԱՅԿԱՆՈՑՇ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Վկայուած փարիզի կարուձեւի վար – ժարանէն :

ԽՆԱՄՈՒԱՆ ԳՈՐԾ
ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ
1, Rue des Alpes, Valence Drome)

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Պէլվիլի «Ռոստոմ» խումբին ժողովը այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին , Փլաս տէ Ֆէթ, ռիւ Քոմփան, թիւ 4:

ԾԻԾԱՂԻ ԵՐԵԿՈՅ

Սալ Իէնա, 10 Ավրնիւ Իէնա

Ապրիլ 16, Շաբաթ ժամը 20·45ին

Դերասան **Գ· ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ**

Կը ներկայացնէ

ՁԱՐՇԸԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ

Բեմադրութեամբ ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆի : Մասնակցութեամբ՝

Տէր եւ Տիկին Տ· Նշանեանի, Գրիգոր – վահանի, Ն· Պշտիկեան եւ՝

Ա· ԳՄԲԻԹԵԱՆի

Ինչպէս նաեւ ուրիշ դերասաններու :

Տոմսերու համար դիմել Հ· Բալուեան ղրատուն, 43 ռիւ Ռիշէ :

ԲԱԺԱԿԱՑԻՆ ՄԵԾ ՄՐՑՈՒՄ

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԵՒ ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ

Լիոն – Տէսթնէ Հ· Մ· Ը· Մ·ի եւ Մար – սիլիոյ «Արծիւ»ի խումբերու միջեւ :

Այս կիրակի ժամը 3ին, Փրովանսալի դաշտին վրայ (Շըմէն ու լա Մատրակ) :

Իսկ այս չաբաթ երեկոյեան ժամը 8էն 12, պար Էնթէրնասիոնալի մէջ, ի պատիւ հիւրերուն մեծ ընդունելութիւն :

Հայկ· եւ եւրոպ· պարեր, երգ եւ ա – նակնկալներ :

Ներկայ տղոց հրաւիրագիր է բոլոր հե – ռաւոր արձուականներուն համար :

ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆի ՄԷՋ

Ֆ· Կ·Խաչի տարեկան մեծ պարահանդէսը

16 Ապրիլ, չաբաթ երեկոյ, ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ, Փլաս Պէլքուր Պէռիէ – Մըլիէի սրահներուն մէջ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, հայկա – կան եւ եւրոպական պարեր, արտասանու – թիւններ, զանազան անակնկալներ, ճոխ պուֆէ, հայկական մաեմրիկ մթնոլորտ :

ԽՆՋՈՅՔ—ՀԱՒԿԹԱԽԱՂ

Կազմակերպուած Դաշեմի Լուս· Ռե – սումն· ընկերութեան Լիոնի մասնաճիւ – ղին կողմէ, ի պատիւ Սեւուի Սամուէլ Մուրատ վարժարանին մէջ, ուսանող իր զոյգ սաներուն :

Զատկի կիրակիի կէսօրէն վերջը ժամը ճիշդ 2·30ին, Յոյներու ծանօթ սրահին մէջ, 5 Ռիւ Պօնփռաս :

Ամէն պատրաստութիւն տեսնուած է : Ինչպէս ամէն տարի, այս տարի ալ չատ դոհ պիտի մնան մեր յարգելի հանդիսա – կանները:

Միրով կը հրաւիրուին բոլոր ուսումնա – տէնչ Հայերը, սատարելու համար հա – յատհպանման աշխատանքին :

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ

ԵԹԷ կ'ուզէք ձեր հանդէսները , դիչերային պարահանդէս ըլլայ թէ յետ միջօրէ կամ դաշտահանդէս :

ՊԻՒՖԷՆ ՎԱՐՁՈՒ ՏԱԼ

լաւագոյն պայմաններով, եւ տաղտուկէ մը ազատիլ, դիմեցէք

ՈՒԹՈՒՆՃԵԱՆի

Chez SASSOUNI, 31,Rue d'Alexandrie
Paris, Tél. GUT. 92 - 65

Imp. ARAXES, 40, rue Richer. PARIS

ՁԷՕՐԷԿ... ՁԷՕՐԷԿ... ՁԷՕՐԷԿ...

Բ Ա Ց Ե Ց

ՁԷՕՐԷԿ ԿԱՀՑ··· ՁԷՕՐԷԿ ԱԼ ԿԱՑ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԸ

32, RUE DE TRÉVISE

Լաւագոյնը ունի, կարագով ըլլայ թէ շամարով, մի ուշանար անվարան անցէք Զատիկէն առաջ խանութէն, կամ հեռաձայնեցէք ձեր ապսպրանքներուն համար,

TAI. 65 - 44

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 — հատը 12 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ 8 ԱՊՐԻԼ

VENDREDI 8 AVRIL 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7643 — 31e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3054

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՉԸՐՉԻԼ

Բրիտանական կայսրութեան ինչպէս արքաները, նոյնպէս վարչապետները տեսակ մը ժառանգական սերունդ կը կազմեն: Մանաւանդ պահպանողական կուսակցութեան մէջ :

Մէկը մեւսէն եփուն եւ տոկուն ղէմքեր են, որոնք ունին մէկ հիմնական դաւանութիւնք, — թոյլ չտալ որ խաւարի կայսրութեան արեւը :

Որքան ալ փոխուած ըլլան ժամանակները , նեմմացնելով այդ արեւուն ճառագայթները, միշտ անսասան կը մնայ աւանդութիւնը, — հաւատք եւ կամք եւ աշխատանք :

Այս տեսակէտէն բացառիկ տեղ մը կը գրաւէ Չըրչիլ, որ դարձաւ համաշխարհային ընթացքին :

Իրեւ չառաւիղը Թունդ ազնուապետականի գերդաստանի մը որ վճռական դեր կատարած է բրիտանական կայսրութեան մէջ, Ուինսթըն Չըրչիլ չատ կանուխէն ստղորուած էր իշխելու, առաջնորդելու տենչով :

Եղած է յանդուգն եւ կամակոր՝ երբ տասարդութեան օրերուն :

Սկիզբէն իսկ այն համոզումն ունէր թէ նախասահմանուած է տիրապետ վարելու բրիտանական կայսրութեան ճակատագիրը :

Իրեն համար բանաստեղծական թռիչք մը չէր «Իշխէ՛, Բրիտանիա»ն, այլ կեն – դանի ուղեցոյց մը, որուն կը կառչէր անվհանգ, երբ ամեհի ալիքներ կը տարսէին կայսրութեան նաւը :

Այդ դիտակցութիւնն էր որ կ'առաջնորդէր զինքը, երբ կը զործէր իբրեւ ծովակալին կամ սպառազինութեանց նախարար , Ա. եւ Բ. աշխարհամարտներու ընթացքին :

Այդ դիտակցութեամբ ալ, չատ վերէն կը նայէր փոքր, անճար ազգերու վրայ :

«Մանրուքներ» էին անոնք, բաղդատելով Մեծն Բրիտանիոյ կենսական չահերուն հետ :

Այդ էր պատճառը որ երբեք չվարանեցաւ միչտ չառաջ քաշելու Թուրքիան, իբրեւ զործօն ազգակ մը Մօտաւոր Արեւելքի քաղաքական հաւասարակշռութեան համար :

Երկրորդ աշխարհամարտէն առաջ, ինքն էր որ կ'առաջարկէր միացեալ ճակատ մը կազմել, մասնակցութեամբ Թուրքիոյ եւ պալքանեան երկիրներու :

Դարձեալ ինքն էր որ, 1940 Յունիսի պարտութեան ժխորին մէջ, Ֆրանսա կուզար չնչասպառ, երկու պետութիւնները միացնելու եւ ելք մը գտնելու համար :

Պատմութիւնը կ'ըսէ թէ բացառիկ եղաւ իր դերը՝ այդ օրերուն : Ոչ միայն կայսրութեան պաշտպանութիւնը կազմակերպելու, այլեւ հաւատք ներշնչելու համար :

Պատրաստաբան միտք, ունէր բացատրութեան ձեւեր, ասութիւններ որոնք պատմութեան անցած են :

Օրինակ՝ սա պատկերալից բացատրութիւնը, ահաւոր ճգնաժամի մը պահուն , — «քրտինք, արցունք եւ արիւն »:

Դարձեալ ինքն էր որ հնարեց «երկաթեայ վարագոյր » բացատրութիւնը, 1946 Մարտ 5ին, ճառ մը խօսելով Մ. Նահանգներուն մէջ,— «Շեթեթինէն (Պալթիկ ծով) մինչեւ Թրիէսթէ (Ադրիական երկաթեայ վարագոյր մը իջած է եւրոպական ցամաքին վրայ »:

Ինչպէս իր յուշերը, Եալթայի խորհրդաժողովին առենագրութիւնները ալ հաստատեցին թէ յաճախ սիճիֆ լեզու մը կը զործածէր, նոյնիսկ դաչնակից այլ պարտուած երկիրներու հանդէպ , ամէն բանէ վեր դասելով կայսրութեան չահերը :

Անչուչտ ասոր համար է որ «Թայմզ» Չըրչիլը կ'անուանէ «Միչտզգային Պատմութեան հսկաներէն մին»:

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԸ ԿԸ ՆԵՐԲՈՂԷ ՉԸՐՉԻԼԸ

ՆՈՐ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԳՈՐԾԻ ՁԵՌՆԱՐԿԵՑ

Անգլիոյ հրաժարեալ վարչապետը , Չըրչիլ, Ապրիլ վեցին հրաժեշտ առաւ Տաունինկ Սթրիթի թիւ առասը պալատունէն, որ յաւուրկ է բոլոր վարչապետներուն: Հեռաւիզը կ'ըսէ թէ աչքերը թրջած էին եւ շրթունքները կը դողային: Դուրս ելլելով պատմական պալատնէն, պահ մը կեցաւ սեմին վրայ ու լացաւ, մինչ փողոցին մէջ խռնուած բազմութիւնը կը ծափահարէր, աղաղակելով. — «Աստուած օրհնէ ձեզ, Ունի (Ուինսթըր): Գլուխը բաց էր եւ բազմութիւնը կը կարծէր թէ ճառ մը պիտի խօսի. բայց Չըրչիլ աչքերը սրբեց, սիկառ մը վառեց եւ նորէն յաղթանակի խորհրդանչանը ձեւացնելով, կառք նստաւ յամրաբար :

Նոյն օրը երեսփ. ժողովը հանդիսաւոր նիստ մը գումարեց, հրաժարեալ վարչապետին ներբողը հիւսելու համար: Աչխատաւորական կուսակցութեան վարիչը , նախորդ վարչապետ էթլի ճառ մը խօսելով ըսաւ թէ հրաժեշտ կ'առնեն վարչապետ մը որ երկիրը վարեց բրիտանական պատմութեան ամէնէն ահարկու տարիներուն եւ որ այս ժողովին ծառայեց աւելի քան չիսուն տարի: «Իր հրաժարումով դարաշրջան մը կը փակուի: Ան բարձր պաշտօններ վարեց Ա. մեծ պատերազմէն առաջ եւ վերջը, եւ իր քաղաքական աս – պարէզին տեւողութեամբ կը մրցի Փալ – մերսթընի եւ Կլէսթոնի հետ: Ան ա – ռաջնորդեց այս երկիրը երբ ամէնէն աւելի պէտք ունէր եւ պատմութիւնը պիտի արձանագրէ իր անունը իբրեւ մեծագոյն – ներէն մէկը բոլոր վարչապետներուն» :

Էթլի չհաւոյ խօսելով նոր վարչապետին վրայ, գնահատեց անոր կարողութիւն – ները, առողջութիւն եւ ուժ մաղթեց , բայց ոչ երկար պաշտօնավարութիւն : «Մեր պարտականութիւնն է հանդիսաւ չրջան մը տալ իրեն, երբ առիթը ներկա – յանայ :

Իրեն ալ իր կարգին գովեստներ հիւսեց Չըրչիլի մասին, որուն սերտ զործակիցը եղած է աւելի քան 16 տարի :

× Էլիզապէթ Թագուհին վարչապետութեան եւ Ա. դանձապետութեան պաշտօնը յանձնեց Սըը Էնթընի Իրընի աւանդական արարողութեամբ: Նոր վարչապետը չնորհակալութեամբ ընդունելով իրեն եղած պատիւը, համբուրեց Թագուհիին ձեռքը, իրեւ հանդիսաւոր ցոյց մը հաւատար – մութեան: Արարողութիւնը տեւեց 40 վայրկեան: Իրեն, որ 57 տարեկան է, այսինքն 23 տարի պակաս՝ Չըրչիլէն, անմիջապէս զործի ձեռնարկեց: Վեհապետական ունկնդրութենէն վերջ դնաց արտաքին զործերու պաշտօնատունը : Կը կարծուի թէ իրեն պիտի յաջորդէ ելմսլեան նախարարը, Պ. Պըթլըր: Այն տեղ Իրըն արտաքին զործերը պիտի վարէ մինչեւ նոր ընտրութիւններ, որոնք հաւանաբար պիտի կատարուին Մայիս 26ին: Ուրիչ թեկնածու մը կը համարուի ազգ. պաշտպանութեան նախարարը, Հերոլտ Մըքմիլըն :

Լոնտոնի օրաթերթերը դեռ չեն հրատարակուիր, բայց համայնավարներուն օրկանը, «Տէյլի Ուըրքըր», վերսկսաւ իր հրատարակութիւնը, յայտնելով թէ հա – մաձայնած է տպագրիչներուն հետ : Ա – ռաջին տարիւ թերթը տպուած էր միայն 80·000 օրինակ :

× Չըրչիլ իր հրաժարման պատճառները իմաստութիւնը կը պահանջէին քաչուիլ, բացատրելով , ըսաւ թէ տարիքի բերը եւ յաչողութիւն մաղթեց իր յաջորդին: Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը , Ճ. Տըլըս ողջունելով Իրընի անուանում – մը , յայտարարեց թէ ան «համոզուած կուսակից մըն է անգլեւամերիկեան սերտ զործակցութեան եւ իր մեծ խմացակա – նութիւնը նուիրած է ազատութեան պաչտպանութեան: Մեր երկիրը ուրախ է որ Չըրչիլի զործը պիտի չարունակուի բարեկամի մը կողմէ որուն վրայ մեծ վստահութիւն ունինք »:

Նախագահ Այզընհաուըը եւս յայտարարեց թէ «մեծ մարդ մը կը յաջորդէ մեծ վարչապետի մը: Ես պիտեմ որ ան յարատեւօրէն պիտի չարունակէ ծառայել խաղաղութեան եւ ազատութեան դատին »:

Ֆրանսայի վարչապետը, Պ. Էտ. Ֆոր նոյնպէս ջերմ զոհունակութիւն յայտնեց, մանաւորապէս յիչելով անոր բարեկամութիւնը այս երկրին հանդէպ եւ անոր կատարած դերը Ատլանտեան ճակատին զօրացման համար :

✤ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ✤

« ՕՐՕՐ ԴԻԱԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ »

Անցեալ տարի առիթ ունեցայ խօսելու Նուպար Չարխուտեանի այս գրքին վրայ որ լոյս տեսած էր ֆրանսերէն:

Այս անգամ ձեռքի տակ ունիմ հայերէնը: (Տպ. Արամազդ, Պէյրութ, 1955):

Չեմ գիտեր հեղինակը ինչ հայերէ՞նով ալ գրած է, թէ թարգմանել տուած :

Ամէն պարագայի մէջ, պիտանի հատոր մը, 80 էջ: Ամբողջովին ներշնչուած՝ Հայաստանէ Արիւաիրէն :

Քանի մը խորագիրներ, որպէսզի կարենաք գաղափար մը կազմել.—

Գեհենի դռները : Գանկերու աչտարա – կը: Քաւութեան նոխազը: Կռիւէն ետք : Գազանը: Բանաստեղծին մահը : Օրօր երկրորդ : Ակն ընդ ական: Վերջին ա – ղօթք: Օրօր վերջին :

Քստմնելի պատկերներ՝ իւրաքանչիւր էջի վրայ: Երբեմն հռետորական , բայց եւ այնպէս ազդու: Եւ հաւատք մը անսասան՝ վերջնական արդարութեան մասին:

Տէ՛ր, դուն պարզեւեցիր մեզի
Այնքան կաթիլներ Սուրբ արիւնդ
Որքան միւս ազգերուն բոլոր :
Ահաւասիկ, զայն հարիւրապատիկով
Կը վերադարձնենք այսօր ,
Որովհետեւ այդ կը պահանջես մեզմէ
Ամէն անդամ որ կ'ուզես վերապրիլ
Ողբերգութիւնը Աւադ Ուրբաթի :
Ահա մէկ միլիոն քրիստոսներ ,
Իրենց խաչի ճամբուն վրայ :
Մարդ – քրիստոսներ ,
Կին – քրիստոսներ
Մանուկ քրիստոսներ ....

Յետոյ ըմբոստ աղաղակ մը :

Թող աչխարհ մոռնայ ձեզ
Աթոռն պիսկոպոսներ ,
Թող հովը աւազով ծածկէ ձեզ ,
Ամպերը թող թափեն ձեր վրայ
Անձրեւներ հեղեղային ,
Բայց մենք, ձեր եղբայրները
Պիտի ապրինք յիչելու համար :

Հատ մըն ալ՝ արձակ :

— Քնացէ՛ք անմայր մարմիններ, մերկ ոսկորներ, փորուած աչքեր, անշրթուն բերաններ :

... Քնացէ՛ք, Մարդկութեան որբեր , քնացէ՛ք խաւարած լոյսեր, քնացէ՛ք ...

Դժբախտաբար ինչպէս հեղինակին հայերէն վէպին՝ «Կայէն՝ Անմեղը», այս գործին մէջ ալ կարգ մը վրիպակներ սպրդած են:

Յանցաւորը հեղինա՞կն է, թարգմանի՞չը թէ սրբագրիչը :

Ահա բանի մը հատիկներ.— Հրէնոսի (Հռենոսի), պահանչես (պահանջես), Աստծոյն (Աստուծոյ), հորդանը (հորդան), լորցունքը (լորձունքը), չնչելու (շընչելու), ձուլերու (ցուլերու) , Նինիվէն (Նինուէն), թքեցիը (թքիր), Բոմբէոսի (Պոմպէոսի), Հրովմի (Հռոմի), Թրոաան (Տրովադան), անգութօրէն (անգթօրէն) եւն. :

Այսքանը շատ ու շատ է, բանաստեղծական հատորի մը համար ... Վ.Ա.Հէ

ՀԱԿԱԳՈՒՐՔ ՑՈՅՑԵՐ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

*

Պոլսոյ վերջին թղթաբերէն կը խղեճք հետեւեալ տեղեկութիւնները (29 Մարտ).

— *Այսօր հակաթուրք ցոյցեր կատարուեցան Հալէպի, Լաթաքիոյ եւ Պայըր – պուչաքի մէջ: Իսքէնտէրունի Ազատագրութեան Միութիւնը, Նեամի Իսթան – պուլի անունով ծանօթ համակրավարի մը նախագահութեամբ զործող կազմակեր – պութիւնը կը վարէր այս ցոյցերը, որոնք բաւական երկար տեւեցին :*

Կարմիրներուն կեդրոնը Լաթաքիան է : Բայց երկու քաղաքներուն մէջ ալ Կար – միրները կը կրէին նշանաւախտակներ հետեւեալ վերտառութեամբ.— « Իսքէն – տէրունը կ'ուզենք»: Սուրիոյ համակրա – վարները թէեւ փորձեցին Հալէպի Հայերն ալ ոտքի հանել Թուրքիոյ դէմ, սակայն չյաջողեցան :

Ստուգուեցաւ որ զաղտնի ոստիկաններ կը հովանաւորէին այս ցոյցերը : Միւս կողմէ Մերսինի սուրիական հիւպատոսը դատարան յանձնուած է Թուրքիան ա – նարդած ըլլալուն համար :

× *Թուրքեւսուրիական յարաբերու – թեանց ձգտումին հետեւանքով , բազմա – թիւ համակրավար զործակալները Սուրիա հասած են եւ բուռն զործունէութեան լծ – ուած :*

Վերջին տասը օրերու ընթացքին, մօտ չիսուն ռուս զործակալներ հասած են Սուրիա :

× *Նոյն աղբիւրին համաձայն, Սուրիոյ վարչապետը մասնաւոր տեսակցութիւն մը ունեցած է Դամասկոսի խորհրդային դեսպանին հետ, որ հաւաստած է թէ Խ. Միութիւնը ուժ պիտի տայ Սուրիոյ, քաղաքական ճնշումին դէմ :*

× *Ռուս տարագիր մը, որ տաճնօք Մոսկուա բնակած է, կը յայտնէ թէ վերջին օրերս Միջին Արեւելք ղրկուած խորհրդային զործակալներուն մէջ կը զտնուին նաեւ Կրեմլինի բարձրաստիճան պաչտօնատարներէն մէկ քանին: Ասոնք չփման մէջ մտած են Սուրիոյ կառավարութեան անդամներուն եւ երեսփոխան – ներուն հետ :*

× *Ասլան Հումպարաճի որ երկաթէ վարագոյրի երկիրներուն մէջ հակաթուրք զործունէութիւն ունեցած է, ներկայիս Սուրիա կը գտնուի: Փորձել Իրաք երթալ, բայց վիզա չկրցաւ առնել :*

.....

ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ վերջին պայթիւնը, որ տեղի ունեցաւ Նեւատայի մէջ, աւելի լոյս սփռեց քան թէ արեւը, կ'ըսեն ականատեսներ: Փորձը կը կատարուէր ճշդելու համար հիւլէական ռումբի զործածութեան հնարաւորութիւնը հակօդային պաչտպանութեան համար: Իրագեկներու կարծիքով, այդպիսի ռումբ մը պիտի կրնայ մէկ անգամէն փճացնել ամբողջ օ – դատորմիղ մը, իր նշանակէտին հասնելէ առաջ :

ՃԱՇԱԳԻՒ

ՁՔԱՒՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

(ՋԱՒԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ, ԱԹԼՆԲ)

Տիկին Սրբուհի Սիմոնեան իր աղջկան՝ Նոյեմի Հաճիկեանի մահուան տարելիցին առթիւ	5·000
Ապրիլ վեցի դումարը	704·850
Ընդհ. դումար	709·850

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԿԱԶԴՈՒՐԻԶ ԵՐԵԻՈՑԹՆԵՐ

*

Ինչպէս զրեցինք, Համազգային և Փա–լանճեան ձեմարանի 25ամեայ յոբելեանը տօնուած է Կիրակի օր (13 Մարտ), Ֆը–ըզնոյի, Տէթրոյթի, Ըէյսինի եւ Փու–թաքէթի մէջ, փայլուն ու տպաւորիչ ար–դիւնքով :

Լոս Անճէլըսի նուիրած մօտ 12 հազա–րէն եաք, ինչպէս կը հաւատայինք ար–դէն, Ֆրեզնօն նուիրաբերած է աւելի քան 11 հազար տոլար, Տիթրոյթը 20 հազար, միւս երկու վոքր գաղութները իրենցմէ տպաւուածէն աւելի :

Տեղական բազմապիսի հոգերով ծան–րաբեռնուած, մեր գանազան գաղութնե–րուն գաղափարական հայութիւնը կուզայ ըսելու, թէ պատնէշին վրայ է միշտ՝ պատրաստ ողջունելու եւ սրտանց պան–ծացնելու այն բոլոր գործերն ու ձեռ–նարկները, որոնք կ'ամրացնեն հայ ժո–ղովուրդի պահպանման խարխիններն, կը պահեն հայ միտքը, հայ դիրը, հայ ոգին :

Կը զօրացնեն եւ կը կազդուրեն հայու–թեան վիրաւոր հոգին, հայրենասիրու–թեան կրակը արծարծելով :

Մեր նուիրատու հայրենակիցները, ա–նոնք որ կարեւոր գումարներով մասնակ–ցած են, 5000, 1500, 1000, 500 կամ աւե–լի համեստ գումարներով, հարիւրով, յիսունով թէ տասնով, չեն սակարկած եւ նուիրած են իրենց սրտէն, յուզումով, յափշտակուած՝ գաղափարին զգեցկու–թենէն, ձեմարանին հեռաւոր պատկերէն, որ միայն չէնք չէ, այլ նորահաս սե–րունդներու կենդանի ու բարախուն պատ–կերը : Անոնք, մեր նուիրատու ընկերներն ու հայրենակիցները, անշուշտ, ընդունըչ–մարած են, կրնանք ըսել՝ տեսած են հո–գեկան աչքերով, Լիբանանի հայութեան սրտին վրայ ծավկող այդ հաստատութիւ–նը, ձեմարանը, հայրենիքէն հեռու՝ փոքրիկ հայրենիքի մը նման, ուր հինա–ւուրց Հայաստանի ոգին կը տաւտանի : Տեսած են, պատկերացուցած իրենց սր–տովն ու երեւակայութեամբը՝ աւելի քան 150 երիտասարդ հայ մտաւորականներու շարքերը, որոնք ազգային կեանքին մէջ նետուած են, վառելով հայ մշակոյթի ու պատմութեան կանթեղները, լուսաւորե–լու համար հայ ժողովուրդը· սրտապնդե–լու համար տարագիր հայ զանգուածնե–րը, ամուր պահելով անոնց հաւատքը՝ ա–զգային հանդէպ :

Եւ այս ամէնուն հետ, մեր նուիրատու հայրենակիցները, հարազատ զաւակները մեր հայրենիքին, յիշած են ճեմարանի մեծանուն ու լուսաճաճանչ ճակատները, Շանթն ու Ազբալեանը ,որոնք իրենց կեանքը նոյնացուցին այս ժողովուրդի կեանքին հետ· զանութեան նոյն բաժակ–ներէն ըմպեցին, ծառայեցին հայու–թեան, հաւաքեցին անոր զաւակները եւ այբուբեն սորվեցուցին անոնց· Հայոց պատմութեան մթին էջերէն լուսաւոր է–ջեր պատն ու կարդացին· մարդ պատ–րաստեցին, հայ ու առաջնորդ ընծայարե–րեցին պանդուխտ հայութեան :

Տիթրոյթի հայութիւնը, Ֆրեզնոյի ,Լոս Անճէլըսի եւ բոլոր միւս վայրերուն մեր հայրենակիցները յարգանքի իրենց լաւա–գոյն տուրքը տուին յիշատակին համար անմոռանալի այն ղէմքերուն, որոնցմէ մէկուն արծաթեայ ձայնը կը հնչէ դեռ մեր սրտերուն ու սրահներուն մէջ, ի պաշտպանութիւն հայ լեզուին ու պատ–մութեան ,առանց որոնց փրկութիւն չկայ, անհնար է ազգային գոյութիւնը՝ օտար հորիզոններու տակ :

Ապրին մեր նուիրատու զանգուածները· ապրին Լոս Անճէլըսի, Ֆրեզնոյի, Տիթ–րոյթի, Ըէյսինի, Փուեթաքէթի, ինչպէս նաեւ բոլոր այն գաղութներուն Հայերը , որոնք կատարեցին իրենց պարտքը :

Ապրի հայ ժողովուրդը, որ իր լիա–րուռն գոհաբերութեամբ, կուզայ ըսելու բոլոր ծառայողներուն եւ բոլոր նուիր–եալներուն, — ծառայեցէք հայութեան եւ մենք ձեզի հետ ենք :

Սրտանց, խոր յուզումով կ'ուրախա–նանք նուիրատուութիւններու այս չօշա–փելի, պերճախօս արդիւնքին առջեւ , որ նիւթ չէ միայն, այլ ոգի է, առաւելապէս ոգի ու գաղափար, որ միանգամայն չա–փանիշ մը կը դառնայ մեր ժողովուրդի գիտակցութեան : Չափանիշ՝ անանուն հայ զանգուածներու գոհաբերութեան հաւա–քական զգացումին, որ եթէ քիչ անգամ կ'արտայայտուի մեր ունեւոր հայրենա–կիցներուն մօտ եւ քիչերու կողմէ , լայ–նօրէն կը խօսի, կը յորդի միշտ, մեր ժո–ղովուրդին խոնարհ խաւերուն մօտ :

Վստահ ենք, որ նոյն ոգին պիտի ճա–ռագայթէ մեր բոլոր չրջաններուն մէջ , մեծ թէ փոքր, որոնք պիտի ոտնակոխեն ճեմարանի պատմական այս յոբելեանը , յաջորդաբար :

Ամերիկահայութիւնը, ինչպէս փաստե–րը կ'ապացուցանեն ամենուրեք , անակն–կալի բերելով չատերը, նորէն, պատմա–կան, կրնանք ըսել՝ առասպելական չր օրերը կ'ապրի, իրեն հետ ապրեցնելով համայն հայութեան հաւատքի ու հայա–պահպանման ատրուշանները :

Պատիւ ու փառք Ամերիկահայութեան :

Ձենք տարակուսիր, որ խոր գոհունա–կութեամբ, հպարտութեան անխառն ըղ–գացումով տուն վերադարձան կիրակի օր, մեր բոլոր նուիրաբերող հայրենակիցնե–րը : Վերադարձան հրճուանքով, այն խո–րունկ գիտակցութեամբ՝ թէ հայ նոր սե–րունդի փրկութեան համար լաստ մը ա–ւելի կերտեցին· կանթեղ մը աւելի վառե–ցին՝ հայ կեանքէն մութն ու յոռետեսու–թիւնը հալածելու համար :

Պատիւ զաղափարապաշտ հայութեան :

(ՀԱՅՐԵՆԻՔ)

ՆԱՄԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

(ԼՈՑՄԻ ՑՆՑՈՒՂ ՄԸ)

●

Աչակերտութեան չրջանին, թղթակցու–թեան մէջ էի, ինձի տարեկից, պզտիկ աղջնակի մը հետ : Մեր զպրոցի անօրէնը օր մը Ֆրանսերէնն նամակ մը կը յանձնէր ինձի : Օր· Քլէռ Կօսըլէն կը վախքէր թղթակիցիլ Հայուհիի մը հետ : Պարզեւու–հի Թաշճեան եղաւ այդ Հայուհին :

Տարիներ տեւող այս կապը ոչ միայն Ֆրանսերէնս կիրարկելու պատեհութիւն մը կ'ըլլար ինձի համար, այլ մանաւանդ տեսակ մը լուսամուտ՝ անծանօթ հորի–զոնի մը վրայ բացուած :

Քլէռի հարցումներուն վրայ, հետզհե–տէ աւելին ունենայ նկարագրելու իրեն՝ մեր զալարիքով ծածկուած, տափարակ տանիքները : Մեր առաստաղներուն տակ բոյն դրած ծիծեռնակները : Մեր բակե–րուն ցայտաղբիւրով աւազանները, ա–րիչները, ջրհորները, եւն· եւն· : Երբեմն այդ հարցումներուն չեզրը կը զպչէր վէր–քի մը··· եւ՝ արեան չիթեր կը կաթկթէին տողերուս մէջ··· :

Մինչեւ այսօր, կարօտով կը յիշեմ այս անծանօթ բարեկամուհիս : Եւ անկեղծ–րէն ուրախ պիտի ըլլամ, եթէ Պելժիահայ մը կարենայ գտնել անոր հետքը :

Անձնական փորձառութեանս վրայ հիմ–նուելով է ուրեմն որ կը թելադրեմ օգ–տագործել այս միջոցը աղգապահպանման մէջ :

Թղթակցութեան ցանց մը պէտք է կա–պէ Սփիւռքի մանկիկները, պատանիները

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԷՍ

●

Մենք մխիթարեցինք նրանց եւ ասինք, որ ամէն մարդ իր աշխատանքը չի վայե–լեր, հայրերը զաւակների համար կը տանջուին, կը չարչարուին : «Դուք , ասինք , այժմ երջանիկ համարեցէք ձեզ , որ յեղափոխութեան համար մի սերունդ պատրաստել էք, որ այսօր մեզ հիւրասի–րում է ամէն տեղ : Երբ վաղը պէտք լինի, նրանք պատրաստ են մարտի դաշտ եր–թալու : Նրանք կ'երթան գիտակցաբար լուծելու նաեւ ձեր վրէժը » :

Այսօր էլ հանդիստ անցաւ :

Վան քաղաքից մի նամակ եկաւ՝ Անդ–րանիկի կողմէ գրուած : Նա գրած էր գր–կած, որպէսզի խումբի պէտքերը հոգա–յինք :

Առաքել Ազան մեր դանձապահն էր : Նա կը ծախէր ի հաշիւ խումբին :

Անդրանիկ կը գրէր·

— « Օրերը մօտենում են : Լուրերը կան, որ Ֆիւրտերը սկսել են լեռներից վար իջ–նել ,եւ մեր ճանապարհը կը բացուի : Այստեղ, Կոմսը բանակցութիւններ է վա–րում քիւրտ պէկերի հետ, որ մեզ ապա–հով հասցնեն պէտք եղած տեղը : Ֆիւրտ յեղափոխին անունը չեմ գրեր առ այժմ այս նամակին մէջ: Երբ գաք, կը յայտ–նեմ : Զգույշ եղէք, որ ոեւէ միջադէպ տե–ղի չունենայ » :

Բերդակի մէջ մեզ համար պատրաս–տուած էր փառաւոր ճաշ : Արդէն ֆետա–յիները ուտելիքի մասին երբեք էլ խստա–պահանջ չէին : Ինչ որ բերէին մեզ, «քա–րից կակուղ» էր եւ առանց առարկութեան սիրով կ'ուտէինք :

Այնպէս կը հաւատայինք, որ այժմ հայ դիւզացիները մեզ աւելի հոգատարութիւն կ'անէին քան իրենց զաւակներին : Նրանք կը յայտնէին թէ՝ «Հայ ֆետային զէնք վերցուցել էր հայրենիքը ազատելու, Հա–յի պատիւը պաշտպանելու եւ աւազակ կառավարութեան ախորժակները զսպելու համար» :

Նրանք լաւ գիտէին, որ հայ ֆետայի–ների երեւումից յետոյ, հայ դիւզացիի տարուկ վճռակը հարիւրից 90 փոխուած էր : Քիչնալ սկսած էին օրը ցերեկով եղած հարստահարութիւնները , հաղուագիւտ դարձած էր նախիրը դաշտից քշել տանե–լը, կամ լուծքից եզն ու գոմէշը արձա–կելը : Եւ մանաւանդ, չնորհիւ այդ վրի–ժառու ֆետայիներին, տներից դեղեցիկ հարս կամ կոյս աղջիկներ տանելու չա–րիքը չատ նուազած էր, եթէ ոչ բոլորո–վին չքացած :

Ճիշդ է թէ՝ ֆետայիների կռիւներից յետոյ էլ տուներ էին քանդւում, օճախները փլցւում : Եւ, սակայն, չար ժամը անցնելուց յետոյ, քիւրտն էլ, ոստիկա–նըն էլ հաշուի կ'առնէին այն կռիւների ծանր հետեւանքները, քանի որ տասնեակ–ներով Քիւրտեր եւ կանոնաւոր զինուոր–ներ կը սպաննուէին չատ տեղ, առանց մէկ հատիկ ֆետայի իսկ սպաննուելու :

Հայոց Զորի զիւղացիները լսել էին, որ մենք Բերդակ էինք : Պատգամաւորներ է–ին ուղարկել մեզ մօտ եւ կը հրաւիրէին մեզ իրենց զիւղերը այցելելու : Ոգեւո–րութիւնը մեծ էր : Ամէն հայ զիւղ կ'ու–զէր գոնէ մի օր հիւրասիրել մեզ :

Մեզ համար այդ անհնարին էր : Այդ պիտի նշանակէր ամիսներ մնալ այս չըր–ջանի մէջ, որպէսզի կարելի լինէր գոհա–ցում տալ բոլորի փափաքին :

Երեք օր Բերդակ մնալուց յետոյ, ան–ցանք կէմ զիւղը, որ Վանից չորս ժամ հեռու էր եւ կը գտնուէր Վանի հարաւա–յին արեւմտեան կողմը, Անդղ պետի աջ ափի վրայ :

Կէմ բաւական մեծ զիւղ էր : Ունէր ծա–ռեր եւ ծառաստանները : Գիւղից մի քիչ հեռու կար մի աւերակ վանք, ուր մեր ֆետայիները մի օր կռիւ ունեցած էին այդ տեղ եւ թշնամուց խլած էին մեծ թի–ւով գոհեր, սակայն, վեց ընկերներ էլ այդ վանքի աւերակների մէջ հերոսաբար ըն–կած էին :

(Շար·)

ՍԵԳՈՒ

214·000 ՏԱՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ներդպրը վերջացած պիտի ըլլայ մինչև 1956 Դեկտ· 31, համաձայն Այզընհաուերի ծրագրին : Կը յուսան մինչեւ Յունիս 30 մօտ 7500 վիզա տալ Գերմանիոյ, 5000 Աւստրիոյ, 21·000 Իտալիոյ, 9000 Յունաստանի եւն : Դարձեալ, մինչեւ 1956 յունիս 30 մօտ 65·000 վիզա պիտի արուի Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ, 30·000 Իտալիոյ, 9000 Յու–նաստանի մէջ եւն· :

Հ. Յ. Դ. ԵՐԻՏ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

ՅՈՒՆԱՀԱՑ ԳԱՂՈՒԹԻՒՆ ՄԷՋ

*

ԽՄԲ.— Հ. Յ. Դ. Յունաստանի Երիտ. Միութեան վերջին տեղեկագրէն կը քա– ղենք հետեւեալ մանրամասնութիւնները.

ԱԹԷՆՔ.— Կարեւոր այս շրջանին մէջ կը գործէ «Գրիգոր Գլյընճեան» խումբը, որ կը հաշուէ 36 անդամներ եւ անդամու– հիներ: Խումբին մասնակցողները, առա– ւարակ հեռու ապրելով հայաչատ կեդ– րոններէ, գուրկ՝ տոհմային կրթութենէ եւ հայկական միջավայրի կազդուրիչ ներգործութենէն, դատապարտուած էին հայութեան համար ի սպառ փճանալու, եթէ չգտնուէին իրենց սիրելի կազմակեր– պութեան կենսանորոգ շունչին տակ: Այս տեսակէտէն «Գր. Գլյընճեան» խումբի կազմակերպումը բախտորոշ դեր կատա– րեց աթենահայ մեր երիտասարդութեան համար:

Խումբին հաւաքատեղին է «Ազատ Օր»ի խմբագրատունը, ուր կը կատարեն իրենց ժողովները ու դասախօսութիւնները, կը պահեն իրենց սեփական գրադարանը, որ համեմատաբար կարճատեւ շրջանի մը մէջ ճախացաւ, չնորհիւ հայ գրքի հանդէպ անդամներու ունեցած չահագրգռութեան եւ կարգ մը ազնիւ հայրենակիցներու բե– րած քաջալերական նպաստին:

Զարգանալու հակամէտ այս խումբը, ներկայ տարեշրջանին, իր հերթական ժո– ղովներուն հետ, կազմակերպած է դասա– խօսութիւններ, օգտուելով տեղական եւ արտասահմանեան այցելու ընկերներէն: Կազմակերպած է նաեւ փորձ – դասախօ – սութիւններ խումբի անդամ – անդամու – հիներու կողմէ:

ՖԻՔՍ.— Հայաչատ այս շրջանին մէջ երիտասարդացը կը հաշուէ երեք խումբ– եր, «Ջամալեան»՝ երիտասարդներու, «Արշալոյս»՝ երիտասարդուհիներու եւ «Սաթենիկ»՝ կրասեր աղջիկներու: Անդամներու ընդհ. թիւն է 123:

Խումբերու հաւաքատեղին է Ֆիքսի կաթոլիկէ Հայոց չէնքը, որ կ'օգտա– գործեն ժողովներու, ակումբի զբաղում– ներու եւ հրապարակային ձեռնարկներու համար: Ակումբէն ներս կը պահեն իրենց սեփական գրադարանը, որ ներկայ տա– րեշրջանին աւելի լաւ վիճակ կը ներկայա– ցընէ, չնորհիւ մասնաւոր յանձնախումբի աշխատանքներուն: Գրադարանը ճոխա– ցած է նորագոյն հրատարակութիւննե– րով:

Խումբերը ունեցած են իրենց հերթա– կան ժողովները, որոնց մէջ լայն տեղ տրուած է դասախօսական գործին: Կազմակերպած են հրապարակային եւ ներքին դասախօսութիւններ, անդամակա– կան ձեռնարկներ տուներու մէջ, պատ– պաղականեան մը Հ. Կ. Խաչին հետ գործակցութեամբ եւ հաւաքոյթ մը՝ նը– նամեալ յայտարարով:

Բացի մշակութենական պարտաւորու– թիւններէ, խումբերը գրական մասնակ– ցութիւն բերած են Հ. Ց. Դ. կազմի, Հ. Կ. Խաչի, Հ. Մ. Ը. Մ.ի ձեռնարկներուն ու աշխատանքներուն եւ «Համազգային»ի երգչախումբին, որուն սիւնը կը կազմեն:

ԳՈՒՒԻՆԻԱ.— Շրջանը կը հաշուէ չորս խումբեր, «Համազասպ»՝ երիտասարդ – ներու, «Պալեան»՝ պատանիներու, «Ռու– բինա»՝ երիտասարդուհիներու եւ «Մօսէ»՝ կրասեր աղջիկներու: Անդամներուն ընդ– հանուր թիւն է 102:

Հ. Կ. Խաչի «Զաւարեան» սրահը իրենց հաւաքատեղին է, օժտուած ամէն տեսակ յարմարութիւններով: Կ'օգտագործեն զայն իրենց ժողովներուն, ակումբի զբա– ղումներուն եւ ձեռնարկներուն համար: Հոն կը պահեն իրենց սեփական գրադա – րանը, որ լաւագոյնը կը նկատուի Յունա– հայերուն մէջ, չնորհիւ իրենց ցոյց ու– ած հոգածութեան եւ նուիրատուներու բերած թանկագին նպաստին:

Ակումբը կանոնաւորաբար կը սառնայ «Յառաջ», «Յուսաբեր», «Ալիք», «Հայ– րենիք» օրաթերթերը, «Ասպարէզ» եր – կօրեան, «Նայիրի», «Կամք» ու «Հա – յատան» ամսագրերը եւ «Հայրենիք Ու– ելքի»ն:

Խումբերը կանոնաւորապէս դումարած են իրենց հերթական ժողովները, որոնց ընթացքին զարկ տուած են դասախարակ– չական գործին:

Կազմակերպած են ներքին եւ հրապա – րակային դասախօսութիւններ, դաշտա – դնացութիւն, միջ–քաղամական հաւա – քոյթ եւ գրական երեկոյ մը՝ Եղիշէ Չա – րենցի նուիրուած, պաղպաղակեղէնի մը՝ Հ. Կ. Խաչի մասնակցութեամբ եւ Ա– մանորի առթիւ հրապարակային հաւա – քոյթ մը:

Խումբերու անդամ անդամուհիները, ի– րենց գրական աշակցութիւնը բերած են դաշափարակից կազմակերպութիւննե– րու եւ միութիւններու ձեռնարկներուն ու գործօն մասնակցութիւն «Համազգային» երգչախումբին:

Իրրեւ կարեւոր պարագայ՝ հոս հարկ է յիշատակել, թէ Ֆիքսի եւ Գոքինիոյ ան– դամ անդամուհիներէն չատեր, պատկա – նելով դաղթակայաններու, աշխատաւոր դասակարգին, անճոռնիութեամբ իրենց հանգիստի ժամերը տրամադրած են մի – ութենական եւ ազգային գործերուն, ինչ որ քաջալերական է:

ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԷ.— Այս շրջանին մէջ կը գործեն Հ. Ց. Դ. Երիտ. Միութեան եր– կու խումբեր՝ «Սերդօ Օնալչեան» եւ «Ա– րամ Արամեան», քառասուն անդամ ան– դամուհիներով:

Հիւսիսային Յունաստանի երբեմնի հա– յահոծ այս շրջանը, այժմ նօսրացած հա– յութենէ եւ զուրկ կրթական յարկերէ, լուրջ տաղնապի պիտի մատնուէր իր երի– տասարդութեամբ, եթէ Հ. Ց. Դ. Երիտ. Միութիւնը եւ Հ. Մ. Ը. Մ.ը ստանձնած չըլլային հայ երիտասարդութիւնը ազ – գային կազմակերպելու, գործը: Այս տեսակէտէն գալի կ'ըլլայ կարեւորու – թիւնը տեղական խումբերուն, որոնք ի – րենց գործունէութեամբ եւ մասնաւորա – բար հրապարակային ձեռնարկներով կը ծառայեն հայապահպանման:

Խումբերը ունին իրենց ակումբը, Ս. Աստուածածնի եկեղեցիին կից ազգա – պատկան չէնքին մէջ, տրամադրուած՝ Թաղային խորհուրդին կողմէ: Հոն է, որ կը կատարեն իրենց հերթական ժողով – ները, դասախօսութիւններն ու ձեռնարկ– ները:

Կազմակերպած են երեք գրական հա – ւաքոյթներ, ուշած են Հ. Ց. Դ. Երիտ. «Օր»ը մեծ յաջողութեամբ եւ Փետր. 18ի համաժողովրդական ապստամբութեան տարեդարձը:

ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ.— Յունաստանի Հ. Ց. Դ. Երիտ. Միութեան վարիչ պե – րադան մարմինն է կեդր. Վարչութիւնը, որ կ'ընտրուի շրջանիս տարեկան Պատգ. ժողովէն: Կեդր. վարչութիւնը կը վարէ խումբերու գործունէութիւնը եւ անհրա – ժեշտ ուղղութիւնը կուտայ խումբերու կազմակերպչական եւ դասախարակչական գործին:

Ներկայ տարեշրջանին կազմակերպած է այցելութիւն մը Թեսաղոնիկէի շրջանը, մասնակցութեամբ Աթէնք Փիրէա շրջանի 35 անդամ անդամուհիներու եւ համակիր– ներու: Այս ճեռնարկը մեծ խանդավառու– թիւն առաջ բերաւ:

Այս տարի եւս կեդր. վարչութիւնը, ինչպէս նաեւ Աթէնքի, Ֆիքսի, Գոքինիոյ եւ Թեսաղոնիկէի շրջանները կատարեցին «Աւետիս»ի աւանդական շրջագայու – թիւնը իրենց շրջաններուն մէջ, արժանա– նալով ջերմ ընդունելութեան:

Կեդր. վարչութիւնը, օգտուելով մեր մեծանուն ընկերոջ՝ Ռուբէնի այրիին՝ Տիկին Աննա Տէր Մինասեանի ներկայու – թենէն, կազմակերպեց յիշատակի երեկոյ մը «Զաւարեան»ի մէջ:

Կեդր. վարչութեան կարեւորագոյն ճեռնարկն է Հ. Ց. Դ. Երիտ. Միութեան «Օր»ուան տօնակատարութիւնը:

ՍԵԲԱՍՏԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ԵՐԵԿՈՑԸ

*

Սեբաստիոյ Մուրատ Ուսումնասիրացի 3 Ապրիլի հանդէսը ունեցաւ սպասուածէն աւելի բազմութիւն: Հիւրերուն մէջ կը դանուէին, իբրեւ կրօնական՝ միայն Սե– բի վարժարանին տեսուչ Հ. Ս. Ապըլեան եւ ուսուցիչ Հ. Յուսիկ:

Հանդէսը բացուեցաւ «Մարսէյեզ»ով եւ «Բամ Փորոտան»ով զոր նուագեցին Տէր եւ Տիկին Տարանտալեանէ եւ Փ. Պալքէնոէ բազկացեալ եռեակը: Յօնակի դերը կատարեց Օր. Սրբուհի Շահինեան, բեմ հրաւիրելով Մուրատին քոյրը՝ Տիկին Սրբուհի Գ. Էլմասեանը:

— Սիրելի քոյրեր ու եղբայրներ, ծա– նօթ է ձեզի ամէնքիդ թէ եղբայրս ինչքան կը սիրէր ուսումն ու դիտութիւնը եւ իր բոլոր ուժերով կ'աշխատէր, դիւղերուն մէջ մասնաւորաբար զարկ տալ զարգաց– րու հասատատման, մանկավարժական նոր մեթոտներով: Այսօր Սեբաստացիները հիմնելով «Մուրատ» Ուսումնասիրացը, կ'ուզեն չարունակել եղբօրս կիսատ թո – ղած աշխատանքը: Յանձնառութիւն մտցնե– լով իրենց ճեռնարկներուն, կը յայտնեմ չնորհակալութիւնս ներկայ հանդիսա – կաններուդ եւ ամբողջ հայ աշխարհին, որ սա– տարելով այս ազնուչէն գործին վրա կը պահեն եղբօրս յիշատակը: Ամէնքդ ալ դիտէք թէ ան սիրեց իր ազգը բուռն սի– րով եւ յանուն անոր բարօրութեան ալ – ւաւ իր արիւնը»: (Ծափեր):

Յետոյ, պատանի մը, Պ. Ներկարար – եան, հազիւ տասը տարեկան, ջութակին վրայ նուագեց դժուարին կտոր մը, խլե– լով ջերմ ծափեր:

Օրիորդներ Մարգրիտ Մուրատեան եւ Շաքէ Պէնկեան փոխն ի փոխ երգեցին երգեր, որոնց մէկ մասը արժանացան պիգերու: Օր. Պէնկլեանի երգերուն կ'ըն– կերանար դաշնակով, Պ. Մեսումենց, իսկ Օր. Մուրատեանին Մատամ Տսիօ:

Եռեակը նուագեց կտոր մը Պէթհովէ – նէն, իսկ Տարանտալեան իր մէկ հեղինա– կութիւնը, «Հայկ. Օրօր», Պ. Փ. Պոլ – քէնո, Տիկին Աթինի ընկերակցութեամբ նուագեց թաւջութակով եղերերգ մը Պ. Կ. Ֆոռէ, կլանուղով սպանիական «սերե – նատ»ը, ջերմօրէն պնահատուելով:

Օր. Սեդա Յակոբեան արտասանեց Վա– րուժանի Օրհնութիւնը, Ուսումնասիրա – ցի սան Կ. Զոփուեեան՝ Վահան վրդ. Ըովհաննէսեանի «Բերէք ինծի զայն»ը, իսկ փոքրիկն Հ. Կիւլեան Ց. Շիրազի «Հայրենիքիս»ը, երեքն ալ պնահատելի առողջանութեամբ: Պատանին Արտաշէս Տէտէճեան ճեռնադաշնակի վրայ նուագեց Պէրպէրեանէն երկու նոր երգեր, ինչպէս եւ Արամ Աչէատուրեանէն «Գարուն ե – րեւան»ը, ու «Կռունկ»ը (Կոմիտաս վրդ): Այս պատանին արժանի է քաջալերանքի:

Գեղարուեստական բաժինէն վերջ, խօս– նակը բեմ հրաւիրեց Պ. Ց. Յակոբեան, որ Ուսումնասիրացի երկու սաները ներկա – յացուց հանդիսականներուն եւ դրուատեց անոնց աշխատասիրութիւնը: Բացատրեց թէ մեր հայրենակիցներուն զոհողութիւն– ները զուր չեն անցած: «Գիտէք թէ ձեր աջակցութեան չնորհիւ կրկնապատկելով մեր սաներուն թիւը, հայապահպանման մեր պարտքը կը կատարենք»: Յետոյ չը – նորհակալութիւն յայտնեց հերոս Մուրա– տի քրոջ որ հակառակ իր տկարութեան, ժուժկալ իր ներկայութեամբ պատուել ներկայ հանդէսը, չնորհակալութիւն նա – եւ Մխիթարեան վարժարանի ուսուցիչ հայրերուն, ներկայ հանդիսականներուն, ինչպէս եւ բացականերուն, քանզի գիտենք թէ իրենց համակրանքը մեզի հետ է:

Ձափի վրայ շինուած ամուսինը թարգ – մանութիւն Պ. Ա. Միսիրեանէն, արդի բարքերէ կատակերգութիւն մը, մէկ ա – րար, արժանացաւ բուռն ծափերու: Պ. Ա. Միսիրեան եւ Օր. Մարչեան ծանօթ են արդէն հայ բեմերուն վրայ, Օր. Թօփալ– եան որ իրրեւ սիրող մասնակցած էր, ե– րեւան բերաւ բնատուր ձիրք:

Երրոպական պարերը սկսան ժամը 7ու– կէսին: Պ. Ժագ Տալ երգեց Ալֆմշահի «Իմ երգը», Կոմիտասի «Կը – ռունկ»ը եւ կրկնակի ծափերու վրայ սպա– նիական եւ Ֆրանսերէն երգեր:

Ցարակից սրահին մէջ սեղաններու չուրջ տեղաւորուած էին բազմաթիւ ըն – տանիքներ, ուր՝ Պ. Գարեգին իր թա – ռով եւ Տիկ. Շաքէ Գալայճեանը երգերով կ'ուղեւորէին մթնոլորտը: Ֆրանսացի բա– րեկամ մը ընկերակցութեամբ հայ օր – իորդներու, յաջողեցաւ սպառել 30 հա – զար Ֆրանքի վիճակատոմսեր:

Հանդէսը տեւեց ութ ժամ, եւ դէո հան– դիսականները չէին ուզեր բաժնուիլ:

ՆԵՐԿԱՑ ՄԸ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (14)

ԳՈՐՇ ԶԳԵՍՏՈՎ ՄԱՐԴԸ

●

ԳԼՈՒԽ Դ.

Տաքաբախ կինը խեղդամահ եղած էր ոեւ, հաստատուն առաստաղի կտորով մը եւ չատ հաւանաբար յանկարծակի եկած՝ միջոց ունեցած չէր պոռալու: Իր ձեռքի մեռաքէ պայուսակին մէջէն գտնուած էր լեցուն ղրամապանակ մը, քանի մը թէ – թեւ փոխնորդներ, ժանեկաւոր նուրբ թաշկինակ մը՝ առանց անուան սկզբնա – տառերու եւ դէպի Լոնտոն ճամբորդու – թեան համար առաջին կարգի տոմսակի մը վերադարձին կտրոնը:

Աւտնք էին տրուած մանրամասնու – թիւնները «Առօրեայ Ելեւմուտք»ին մէջ, որուն գլխաւոր մտահոգութիւնն էր «դէ– նել դորշ զգեստով մարդը»:

Մեթրոյին դէպքը պարզ ղուգադիպու – թիւն նկատուելով՝ մոռացութեան են – թարկուեցաւ:

Պարզ ղուգադիպութի՞ւն մըն էր, սա – կայն: Ես այնքան ալ վստահ չէի: Ան – կասկած նախապաշարուած էի (եւ մեթ– րոյին արկածը իմ սեփական գաղտնիքն էր), սակայն ինծի կը թուէր թէ երկու ճակատագրութիւնները աղերս մը ունէին իրարու հետ: Երկու դէպքերուն մէջ ալ կը յայտնուէր թուխ մարդու մը դոյու – թիւնը, — յայտնապէս արտասահման բը– նակող Անգլիացի մը եւ ուրիշ իրողու – թիւններ: Այդ իրողութիւններուն վրայ յենլով, դիմեցի Սքօթլընտ Եարտ եւ Միլ– հաուզի դեպքով զբաղող պաշտօնեային հարցուցի:

Բուն պաշտօնատարը գտնելէ առաջ բա– ւական դժուարութիւն կրեցի որովհե – տեւ դիմեր էի այն զբաստնեակը, որ կը զբաղի կորսուած հովանոցներու խնդ – րով: Վերջապէս դիս առաջնորդեցին փոք– րիկ սենեակ մը, գաղտնի ոստիկան քննիչ Միտօզի մօտ:

Քննիչ Միտօզ կարճահասակ անձ մըն էր եւ ինչպէս նկատեցի, զայրացկոտ բնա – ւորութեամբ:

Ոստիկան մը, դարձեալ քաղաքացիի տարազով՝ անշարժ նստած էր անկիւն մը:

— Բարի լոյս, ըսի ջղայնացած:

— Բարիլոյս, նստեցէք, խնդրեմ: Կ'ի – մանամ թէ մեզի համար օգտակար ըսե – լիքներ ունիք:

Ծօսելու եղանակէն դուշակեցի որ կա – րեւորութիւն չէր տար ինծի: Արիւնս զը– լուխս խուժեց: Ըսի.

— Հարկաւ մեթրոյին մէջ մեռած մար– դուն մասին տեղեկութիւն ունիք: Ան մարդը որ Մաւրոյի տունը մտնելու ար – տօնագիր մը ունէր զրպանին մէջ:

— Ա՛հ, պատասխանեց քննիչը, դուք օրիորդ Պեռինկֆիլտն էք, այն որ վիա – յեց հարցաքննութեան առեն: Անշուշտ մարդը արտօնագիր մը ունէր զրպանին մէջ: Ուրիշ չատ մը մարդիկ ալ կրնան ու– նենալ... միայն թէ անոնք չեն սպան – նուիր:

— Տարօրինակ չէ՞ք գտներ այս մար – դուն զրպանին մէջ տոմսակ չգտնուիլը, դոչեցի:

— Կրնայ կորսնցուցած ըլլալ: Ինծի ալ պատահած է:

— Եւ առանց դրամի:

— Տափատի զրպանին մէջ կարգ մը մանրուք դրամ ունէր:

— Սակայն ոչ դրամապանակ:

— Կարգ մը մարդիկ իրենց մօտ ոչ դրամապանակ կ'առնեն եւ ոչ ալ մուր – հակատոմար:

Այս պատասխաններուն վրայ, ուրիշ խորամանկութիւն մը փորձեցի եւ ըսի.

— Տարօրինակ չէ՞ք գտներ բժիշկին մէջտեղ չգալու պարագան:

— Ծանրապրաղ բժիշկ մը յաճախ չի կարդար օրուան թերթերը: Թերեւս դէպ– քը բոլորովին մոռցաւ:

— Պ. ոստիկանապետ, ինձ կը թուի թէ որոշած էք տարօրինակ ոչինչ գտնել, յա– րեցի մեղմիւ:

— Օր. Պեռինկֆիլտ, կարծեմ քիչ մը չատ կը սիրէք այդ բառը: Գիտեմ որ ե – րիտասարդ կիները վիպասէր – ռոման – թիք, կ'ըլլան... սիրահար խորհրդաւո – րութիւններու եւ նման բաներու: Սակայն ես զբաղուած մէկը ըլլալուս ...

Ակնարկը հասկցայ եւ ոտքի ելայ:

Անկիւնը նստող ոստիկանը մեզմ ձայ – նով մը ըսաւ.

— Ի՞նչպէս կ'ըլլար, Պ. ոստիկանա – պետ, եթէ օրիորդը կարճ կերպով պար – զէր իր զաղափարը, դէպքին առնչու – թեամբ:

ԱԿԱԹԱ ՔՐԻՍԹԻ

Թարգմ. Ա. ՀԱԲԷԼԵԱՆ

(Շար.)

ՀԱՆԴԱՐՏՈՒԹԻՒՆ ԵՄԷՆԻ ՄԷՋ

Եմէնի թագաւորը, Իմամ Ահմէտ հեռագրով մը լմացուց իր վարչապետին, որ Գահիրէ կը գտնուի, թէ բարեկարգու-թիւնը վերահաստատուած է երկրին մէջ, եւ թէ ըմբոստութեան վարիչները ձերբակալուած են: Վարչապետը, շնորհակալութեան պիր մը ուղղեց այն բոլոր արաբական կառավարութիւններուն եւ ցեղա-խումբերու պետերուն, որոնք օգնեցին թագաւորին:

Եգիպտական թերթերը մանրամասնու-թիւններ հրատարակելով հինգ օրուան անցուդարձի մասին, կ'ըսեն թէ մասնա-տրապէս հիւսիսի ցեղախումբերն են որ օգնած են վեհապետին վերահաստատման: Մինչ ըմբոստ ուժերը պաշարած էին պա-լատը,— որ միեւնոյն ատեն բանակին միակ մթերանոցն էր — պահաժառանգը կը յաջողէր ապաստանիլ հիւսիսի լեռնե-րը: Իր մէկ նշանակալից կեցուածքը ո-րի հանած է ցեղախումբերը: Գլխուն փաթթոցը հանած, եւ իր զաշոյնին հետ պետին նետած է... Ինչ որ յուսահատու-թեան նշան է եմէնցիներուն համար: Ա-նդունութիւնը կը պահանջէր որ ցեղերու ներկայ պետերը գետնէն վերցնեն իշխա-նին պատուակալ առարկաները եւ վերա-դարձնեն անոր: Այսինքն խոստում մը՝ թէ պիտի օգնեն յուսահատ եւ վարկաբեկ իշխանին: Շատ չանցած, լեռնէ լեռ մաս-նաւոր նշաններով բոլոր ցեղախումբերը պիտէին թէ երդում ըրած էին իրենց պետերը՝ թագաւորը ազատելու: Այսպէս զօրաւոր ուժերու գլուխն անցած, գահա-ժառանգը քալեց Թաւզի վրայ ուր մօտ երկու հազար ըմբոստներ համախմբուած էին: Թագաւորին հակառակորդները յո-ւեցան առանց լուրջ ընդհարումներու: Դեռ Թարմ էր իրենց մտքին մէջ 1948ի դէպքերուն յիշատակը: Իմամ Եահիայի սպանդէները չարչարանքներու մէջ մե-ռած էին, իսկ գաւառները իմամին գլուխը հրապարակաւ կորելու համար պէտք է-ղած էր 22 տարի հարուած:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Իրանի Շահը ընդունելով զօր. Զահէ-դի հրաժարականը, Հիւսէյին Ալայի յանձնեց նոր գահլիճին կազմութիւնը: Նոր վարչապետը իր կառավարութիւնը պիտի ներկայացնէ չաբաթ օր: Զօր. Զահեդի Գերմանիա մեկնեցաւ:

Պելճիոն ծերակոյտը վաւերացուց Փարիզի համաձայնութիւնները՝ 2ի դէմ 142 ձայնով: Երկու ընդդիմադիրները հա-մաձայնաւարներ էին: — Լիւքսէնպուրգ եւս վաւերացուց զրեթէ միաձայնութեամբ:

Պէյրութի ամերիկեան դեսպանը երեք յուշագիր յղած է լիբանանեան իշխանու-թեանց, պահանջելով աւելի խիստ հսկո-ղութեան մը տակ առնել նաւահանգստին միջազգային զօտին, ինչպէս նաեւ Լիբա-նանէն անցնող ապրանքները: Ա-մերիկացիները կը կասկածին թէ պինա-մթերք կը ղրկուի երկաթէ վարագոյրէն անդին գտնուած երկիրներուն, Լիբանանի ճամբով:

Եգիպտոս եւ Հնդկաստան բարեկամու-թեան դաշնագիր մը կնքեցին Ապրիլ 6ին: Քաղաքական չրջանակներու մէջ մեծ կա-րեւորութիւն կ'ընծայեն այս ձեռնարկին: Հնդկաստան եւս հակառակ է Թուրքիոյ-բաքեան դաշինքին: Անցեալ չաբթու վար-չապետը ուժգնօրէն ճաղկեց այդ գինակ-ցութիւնը, ըսելով թէ կը տկարացնէ ա-րաբական Դաշնակցութիւնը եւ յոյս յայտնեց թէ Եգիպտոս եւ Սուրիա պիտի չարունակեն ընդդիմանալ Արեւմուտքի ճնշումին, մերժելով միանալ նոյն գինակ-ցութեան: Կը թուի թէ Հնդկաստան կը նախընտրէ որ Եգիպտոսն ըլլայ խոչմա-կան աշխարհին գլխաւոր պետութիւնը եւ ոչ թէ Թուրքիա կամ Փաքիստան: Այս տեսակէտով մեծ կարեւորութիւն կ'ըն-ծայուի Եգիպտոսի վարչապետին այցե-լութեան:

ԲԱԺԱԿԱՅԻՆ ՄԵԾ ՄՐՑՈՒՄ

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԵՒ ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ

Լիոն – Տէսնիի Հ. Մ. Ը. Մ.ի եւ Մար-սիլիոյ «Արծիւ»ի խումբերու միջեւ:

Այս կիրակի ժամը 3ին, Փրովանսալի դաշտին վրայ (Շմմէն տը լա Մաարակ):

Իսկ այս չաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին 12, պար Էնթէրնասիոնալի մէջ, ի պատիւ հիւրերուն մեծ ընդունելութիւն:

Հայկ. եւ եւրոպ. պարեր, երգ եւ ա-նակնկալներ:

Ներկայ ազգը հրաւիրուած է բոլոր հե-ռաւոր արծուականներուն համար:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ ԱՒԱԳ ՇԱԲԹՈՒԱՆ ԵՒ Ս. ՋԱՏԿԻ ԺԱՄԵՐԳՈՒԹԵԱՆՑ

ՓԱՐԻԶ

Փարիզի Հայ. եկեղեցւոյ հոգաբարձու-թիւնը կը հրաւիրէ հայ հասարակութիւնը ներկայ ըլլալ հետեւեալ արարողութիւն-ներուն:

Աւագ Ուրբաթ, Ցիշատակ չարչարանաց Յաչելութեան, կարգ թաղման, ժամը 17ին:

(Շար.)

ԱԼՖՈՐՎԻԼ

Աւագ Ուրբաթ, Թաղում՝ ժամը 17ին:

Աւագ Շաբաթ, ձրագալոյց, սկիզբ. 17ին, պատարագ 19ին:

Ս. Զատիկ, սկիզբ. ժամ. 7·30ին, պա-տարագ տասնին:

Երկուշաբթի, Ցիշատակ Մեռելոց, սկիզբ. ժամերգ. 8·30ին, պատարագ 19·30ին:

ԼԻՈՆ

Աւագ Ուրբաթ, Թաղման արարողու-թիւն երեկոյեան 5·30ին:

Աւագ Շաբաթ, ձրագալոյց, սկզբնաւո-րութիւն ժամերգութեան, երեկոյեան 4·30ին: Մ. Պատարագ վեցին:

Կը խնդրուի յարգոյ հասարակութենէն որ հաճի նաեւ իւղագինի իր մաս-նակցութիւնը բերելու համար անցնիլ խորհրդարան ու արձանագրուիլ մասնա-ւոր տոմարին մէջ նուէրի գումարով:

ՇԱՒԻԼ

Աւագ Ուրբաթ, Թաղում երեկոյ. 17ին:

Աւագ Շաբաթ, Խմման օր, երեկոյեան Ս. Պատարագ ժամը 16ին:

Զատիկի առաւօտուն ժամը 8ին:

Ս. Պատարագ տասնին:

Երկուշաբթի Մեռելոց, ժամը 8·30ին:

Ս. Պատարագ տասնին:

Հոգեհանդիստի արարողութիւն 12ին:

Արարողութիւնները կը վարէ երաժշ-տապետ Պ. Նշան Սերգոյեան:

ՊՈՄՈՆԻ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ

8 Ապրիլ, Ուրբաթ երեկոյ կարգ Թաղ-ման ժամը 5·30ին:

9 Ապրիլ, Աւագ Շաբաթ, ձրագալոյց, երեկոյին Խմման արարողութիւն 4·30:

●

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ս. Սահակ – Մեսրոպ Մայր եկեղեցի

8 Ապրիլ, Ցիշատակ Յաչելութեան, ժամերգութիւն 10, Թաղման արարողու-թիւն ժամը 5:

*

ՆԻՍ

8 Ապրիլ, Աւագ Ուրբաթ, առաւօտ, Յաչելութիւն 9·30, երեկոյ, Թաղում 4:

***

ՊՈՒԼ. ՕՏՏՈՑԻ Ս. ՅԱԿՈԲ ԵԿԵՂԵՑԻ

Աւագ Ուրբաթ, կարգ Թաղման 4:

Աւագ Շաբաթ ձրագալոյց Ս. Զատիկի ժամը 4·30:

***

Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻ

10պիս, Ռիւ Թուէն

Աւագ Ուրբաթ, Իսկ լէ Մուլինոյի Սէն Պրիւնօ մատրան մէջ, ժամը տասնին Ճա-չու ժամերգութիւն եւ երկրպագութիւն Ս. Խաչի: Ժամը 19ին, Ժանթիլի ժողովրդա-պետական Սէն Սաթուրնէն եկեղեցիին մէջ երեկոյեան՝ ժամերգութիւն եւ երկր-պագութիւն Ս. Խաչի:

ՀԱՆԴԻՍԱԻՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ ԿՐԸՆՈՊԼԻՄԷՋ

Այս կիրակի ի յիշատակ Ս. Ցարութեան եւ Ս. Զատկի Մեռելոցի, նախագահու-թեամբ Աւուշաւան Աբեղայ Զոլճաեանի, Ռիւ Ժէյ, Սէն Լուի սրահը:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Անթոըփոընէօռ, զործաւ ըներ, տան մէջ աշխատելու, ամառուան հաղուստի համար: Կարուած մեծ քանակութեամբ զործ: Ներկայանալ ամբողջովին կար-ուած հագուստով:

Ներկայանալ

ANDRÉ, 9, Rue d'Alexandrie, Paris (2)

Ձներկայանալ եթէ զործին լաւ վարժ չէք:

×

Երիտասարդ մը խանութի զործերու համար: Դիմել՝

PARIS - CALIFORNIE
58, Rue de Cléry

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Զատիկի կիրակին Ապրիլ 10ին վամ-փինկի մէջ:

Ժամը 15էն 24:

Կախարդական մթնոլորտի մէջ:

Հաճելի անակնկալներ եւ առաջնա-կարգ նուագախումբ՝

ՓՕԼ ՄՕՐԻՍ

Պիտի զուարճանաք մինչ ժամանակ օդ-տակար շլացով:

Տոմսերու համար դիմել՝

Ansourian, 3, Bd. de Vauquois, Beaumont
Vikenian, 10, Rue des 3 Mages
Kendirian, 7 Allée des Pinsons, Beaumont
Bar Racing, Rue des Dominicaines
Puzant Papazian, 85, Rue d'Aubagne
Kouyoumdjian Sarkis, Rue Longue des Capucins.

Մուտք զոյն զգեստը պարտադրիչ է:

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Պէլվիւի «Ռոստոմ» խումբին ժողովը այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Փլաս տէ Ֆէթ, ռիւ Քոմփան, թիւ 4:

ՄՈՒՐԱՏ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑԻՆ

Սերաստիոյ Մուրատ Ուսումնասիրաց-ը շնորհակալութիւն կը յայտնէ Տէր եւ Տի-կին Հապէշեաններուն, որոնք իրենց 5րդ Յոռնիկին ծննդեան առթիւ նուիրեցին 5 հազար ֆրանք: Նաեւ շնորհակալութիւն երջուհի Մարգրիտ Մուրատեանի որ 3 ապրիլի հանդիսին իր երգերու հատուց-ման դումարը նուիրած է Ուսումնասիր-ցի:

«Ուսումնասիրաց»ը շնորհակալութեամբ առած է հետեւեալ նուէրները,— Տէր Տիկին Յորդն Սրճեճեան հինգ հազար, Տիկին Սրբուհի Էմմաեան հազար (Մու-րատի քոյրը) Տիկին Սաթենիկ Շիրակեան երկու հազար, Պ. Պարմագէչ հազար:

ՉՔՕՐԷԿ... ՉՔՕՐԷԿ... ՉՔՕՐԷԿ...

ԲԱՑ

ՉՔՕՐԷԿ ԿԱՀ ... ՉՔՕՐԷԿ ԱԼ ԿԱՅ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԸ

32, RUE DE TRÉVISE

Վաւագոյնը ունի, կարագով ըլլայ թէ շամարով, մի ուշանար անվարան անցէք Զատիկէն առաջ խանութէն, կամ հեռաձայնեցէք ձեր ապսպրանքներուն համար,

TAI. 65 - 44

ԽՆՋՈՅՔ—ՀԱԻԿԹԱԽԱՂ

Կազմակերպուած Դատեմի Լուս. Ու-սումն. ընկերութեան Լիոնի մասնաճիւ-ղին կողմէ, ի պատիւ Սեւոի Սամուէլ Մուրատ վարժարանին մէջ, ուսանող իր զոյդ սաներուն:

Զատկի կիրակիի կէսօրէն վերջը ժամը հինգ 2·30ին, Ցոյներու ծանօթ սրահին մէջ, 5 Ռիւ Պօնֆուա:

Ամէն պատրաստութիւն տեսնուած է: Ինչպէս ամէն տարի, այս տարի ալ չատ գոհ պիտի մնան մեր յարգելի հանդիսա-կանները:

Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր ուսումնա-տենչ Հայերը, սատարելու համար հա-յապահպանման աշխատանքին:

ԶԱՏԿԻ ԱՌԹԻԻ

Վեր. Գ. ՍԻՍԼԵԱՆ պիտի տայ երկու բանախօսութիւններ: —

ԲՀ) Յարութեան իրականութիւնը,

Այս կիրակի ժամը 15·30ին:

58 ռիւ Մատամի սրահին մէջ:

Մեթրօ Նօթրը Տամ տէ Շան:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ԲԱԲԵՐԴ ԵՒ ԻՐ ՇՐՋԱՆԸ

Գրեց՝ Մաղաքիա Ալանեան
(ԲԱԲԳԷՆ ՔԱՀԱՆԱՑ)

Կը պարունակէ տեղագրական եւ ազ-գագրական մանրամասնութիւններ, Հա-յաստանի սարահովիները, բուռ մը քաղերու աբշալը զէպի կովկաս եւ ուրիշ անտիպ տեղեկութիւններ: (308 էջ):

Գիրքը զարդարուած է չատ մը հազ-ուագիւտ պատկերներով:

Գին 500 ֆրանք

Դիմել Եփրեմ եւ Վահրիճ Թեւանեաններ,
38 - 40, Rue de la Montagne
Ste. Geneviève, Paris (5)

Իսկ Մարսէյլի մէջ.—
Ա. Նազարէթեանի
7, Bld. Mouren la Cabucelle

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Խարբերդէն Թագուհի Այնանեան կը փնտռէ իր քոյրը Մարիամ Այնանեանը, Բալուի Գումպաթ գիւղէն, 1922ին Խարբերդի Նիւ Իսթ Բըլիֆի որ-բանոցէն փոխադրուած է Պէյրութ, 1924-ին եղած է Պէյրութ, յետոյ փոխադրուած է Ղազիրի որբանոցը: Անկէ մեկնած է Մարսէյլի գիւղերը եւ ամուսնացած Խար-բերդցի երիտասարդի մը հետ: Կը խնդ-րուի տեղեկացնել՝ Մովսէս Սարգիսեան,
5, Rue Bernard du Bois, Marseille

Ծ. Խ. Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել:

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS 9e

ԼԻՈՆ.— Պ. Միշէլ Վարժապետեան եւ զաւակները՝ Ժան, Փիէռ, Փիլիպ, Փիլ-պէր (Լիոն), Այրի Տիկին Նոյեմի Մինաս-եան եւ զաւակները Երուանդ, Ճօնի, Ի-վոն (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Գասպար Մանոեան եւ զաւակները (Ամերիկա), Այրի Տիկին Ֆլորա Պողոսեան եւ զաւակը (Պէյրութ), Տէր եւ Տիկին Փայլակ Վար-ժապետեան (Պէյրութ), Տէր եւ Տիկին Հայկ Փարթամեան եւ զաւակները (Վի-էն), Տէր եւ Տիկին Մինաս Մինասեան եւ զաւակները (Ամերիկա) եւ բոլոր ազգա-կանները կը գուժեն զառնադէտ մահը

ՏԻԿԻՆ ՄԵԼԱՆԻ ՎԱՐԹԱՊԵՏԵԱՆԻ
(Ծնեալ Շիրվանեան, Խարբերդ)

որ տեղի ունեցաւ երեքշաբթի, 6 Ապրիլ, իր բնակարանին մէջ:

Ցուղարկաւորութիւնը պիտի կատար-ուի, այսօր Ուրբաթ, առաւօտեան ժամը 9-ին, Սէն Նօն տը Թէզիւ եկեղեցին, Ռիւ Թէթ ո'Օռ, ուրկէ պիտի փոխադրուի Կիւրթիէռի նոր գերեզմանատունը:

Մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել:

ՓԵՏՐ. 18ի ԱՌԹԻԻ

Հ. Ց. Դ. Վիէնի կոմիտէն, ընկերահա-մակրական խնջոյքով եւ հաւկթախաղով կը տօնէ Փետրուար 18, այս կիրակի, կէսօրէն վերջ ժամը 3·30ին, Համօ Օհան-ջանեանի ակումբին մէջ: Առատ կեր ու խում: Սիրով կը հրաւիրուին ընկերները եւ համակիրները:

ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՃԵԱՆ ՁԵՄԱՐԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻՆ

Համազգայինի վարչութիւնը շնորհա-կալութեամբ առած է Պ. Բարթամ Պատմաճեանէ 90 կտոր վիպական, պատ-մական եւ բանաստեղծական գիրքեր, Նր-շան Փալանճեան Ձեմարանի Գրադարա-նին համար:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Հայ երիտասարդ առանձին կին մը Քը-րանսահպատակ, նպարավաճառի խանու-թի մը մէջ աշխատելու համար, յառաջի-կային ընկեր ըլլալու հաւանականու-թեամբ: Դիմել Ադամեանի,
34, Ave. d'Italie, Paris (13)

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԲԱԲԵՐԴ ԵՒ ԻՐ ՇՐՋԱՆԸ: Գրեց՝ Բար-սղէն Քհնյ. Ալանեան (Աշխարհական ա-նունով՝ Մաղաքիա): Աշխարհագրական եւ պատմական տեղեկութիւններ, նկա-րագրութիւն Ջարդերու, հերոսամարտի եւն.: Պատկերազարդ: Տպ. Փարիզ: Գին 500 ֆրանք:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 9 ԱՊՐԻԼ • SAMEDI 9 AVRIL 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7644 31e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3055

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՀԱ ԱՅՍՊԷՍ ԿԸ ԳՈՐԾԵՆ

•

Երէկ տեղեկագիր մը հրատարակած է – ինք Ցունաստանի Հ. Յ. Դ. երիտ. Միութեան մասին :

Բոլոր անոնք որ կարդացին, անշուշտ սփոփանք մը զգացին, տեսնելով կատարուած աշխատանքին արդիւնքը :

Որքան կազդուրիչ լրտղութիւններ՝ այդ համառօտ նկարագրութեան մէջ :

Աթէնքի չորեքէն հաւաքած են 26 երիտասարդներ եւ երիտասարդուհիներ ո – րոնք հետու ըլլալով հայաշատ կեդրոններէ, զատապարտուած էին այլասերման :

Այժմ փրկուած կը համարուին, իբրեւ անդամ Երիտ. Միութեան :

Հայաշատ արուարձանի մը՝ Ֆիլքսի մէջ Միութիւնը կազմած է երեք խումբ, — երիտասարդներու, երիտասարդուհիներու եւ կրտսերներու: Անդամներու թիւը՝ 123, մանչ եւ աղջիկ :

Ուրիչ հայաշատ արուարձանի մը՝ Քոքինիայի մէջ կը գործեն չորս խումբեր, 102 անդամներով եւ անդամուհիներով :

Թեսալոնիկէի մէջ (Սելանիկ), ուրուն երբեմնի հոծ հայութեան թիւը իջած է 1000 – 1200ի, Միութիւնը ունի 40 ան – դամներ եւ անդամուհիներ: Շարժումին կ'աջակցի Հ. Մ. Ը. Մ.Ը :

Ձմռոնամք որ այս քաղաքին մէջ ապրդ. պլոց ալ չկայ, տարիներէ ի վեր: Ս – պարդիւն անցած են բոլոր ղէմումները վերաբանալու համար եկեղեցւոյ յարակից պլոցը :

Այսպէս, Երիտ. Միութիւնը փրկարար դեր մը կը կատարէ, համախմբելով մօտ 300 անդամներ եւ անդամուհիներ, որոնք իրենց կարելին կը փորձեն, վարելու համար ինքնապաշտպանութեան պայքարը :

Իրենց գործունէութեան ծրագիրը կը նախատեսէ համախմբել, կազմակերպել եւ միութեան ղէմ մը հաստատել Ծիրանի երիտասարդութեան մէջէն :

Ինչպէս ամէն տեղ, յունահայ ցիրուցան գաղութին մէջ ալ կան բազմազան փոր – ձութիւններ՝ հայ երիտասարդութեան համար :

Միջավայրին հրապոյրները, վայելքի տենչը եւ ուրիչ պարագաներ մեքենաբար կ'առաջնորդեն զէպի այլասերում, եթէ երիտասարդութիւնը իր զլխուն վերեւ չունենայ ազգային կուռ կազմակերպութիւն մը, իբրեւ արթուն պահակ եւ ազատարար զօսի :

Այդ աշխատանքին լծուած են մեր ե – րիտ. Միութիւնները, որոնց Փրանսահայ գաղութին թեւը կը կոչուի Նոր Սերունդ :

Այս բոլոր կազմակերպութեանց կանոնագիր–ծրագիրները կը պարունակեն զանազան առաջադրութիւններ, նոյն հիմնական մտահոգութեամբ, — փրկել տարիքը երիտասարդութիւնը՝ ազգային դաստիարակի մը կապելով զայն :

Ի՞նչ կ'արժէ երիտասարդութիւն մը, առանց խէալի եւ առանց ներքին կազմակերպութեան :

Բոլոր ծրագիրներուն մէջ նկատի առնուած են միջավայրին պահանջները, ինչպէս եւ երիտասարդութեան իրաւունքը :

Վանական Միաբանութիւններ չեն մեր Երիտ. Միութիւնները, այլ ազատ եւ արդիական բոյներ ուր իւրաքանչիւր անդամ կը զարգանայ համաձայն իր ընդունակութեանց :

Բոլորն ալ կը ձգտին ոչ միայն զարկ տալ ազգային մշակոյթին եւ հայրենիքի գաղափարին, այլեւ արծարծել ցեղային հպարտութեան զգացումը :

Ո՛րքան երիտասարդներ այլասերման փոսը թաւալած են զլխիվայր, իբրեւ հետեւանք ինքնուրացման :

Հայկի թոռները երբեք պատճառ չունին ճիտը ծուռ եւ երերուն քալելու :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՆԳԼԻՈՅ ԴԱՒԼԻՃԻՆ ՄԷՋ

•

ԵՐԵՔ· ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ ՄԱՅԻՍԻՆ

Անգլիոյ նոր վարչապետը, Սըր Էնթընի Իտըն, անմիջապէս գործի ձեռնարկելով, իր պաշտօնը՝ արտաքին գործերու նախարարութիւնը յանձնեց պղ· պաշտպանութեան նախարարին՝ Պ· Հէրոլտ Մըք – միլընի, որ Թունդ պահպանողական մըն է, ախոյեան բրիտանական կայսրութեան: Պղ· պաշտպանութեան նախարար նշանակուեցաւ Սելուին Լոյտ, որ վեր – ջերս կը վարէր պարենաւորման նախարարութիւնը :

Այս առթիւ դումարուած նախարարական ժողովին մէջ, որոշուեցաւ փութացնել երեսփ· ընտրութիւնները, որոնք հաւանաբար պիտի կատարուին յառաջիկայ Մայիս 26ին: Ուրիչ կարգ մը փոփոխութիւններ ալ կատարուեցան, բայց Զըրչիլի դահլիճը նոյնութեամբ կը մնայ իր ամբողջ կազմով: Ելմտական նախարարը, Պըթլըը, կը պահէ իր պաշտօնը, որ երկրորդ տեղը կը դրաւէ իր կարեւորութեամբ : Ելմտական նախարարը վարիչն է պետական դանձին եւ ազգային ապահովութեան : Ներքին քաղաքականութեան տեսակէտով, իր պաշտօնը աւելի կարեւոր կը համարուի քան արտաքին գործերու նախարարութիւնը. Միւս կողմէ, իրեն երկար տարի վարած ըլլալով արտաքին նախարարութիւնը, պիտի պահէ իր ազդեցութիւնը նոր նախարարին վրայ :

Արտաքին գործերու նոր նախարարը, Մըթմիլըն, տարիներով ծառայած է Զըրչիլի դահլիճին մէջ: Ծնած է 1894ին, հայրը սկովտացի է, մայրը ամերիկացի: Առաջին Աշխարհամարտին երեք անգամ վիրաւորուեցաւ: Քանի մը անգամ պարտուած է ընտրութեանց մէջ, բայց կը մնայ պահպանողական երեսփոխան՝ 1945էն ի վեր: Ցաճախ կը քննադատէր կառավարութիւնը, մանաւանդ 1936ին, երբ մէկդի դրուեցան Իտալիոյ դէմ ծրագրուած պատժական տրամադրութիւնները եւ կնքուեցաւ Միւնիխի համաձայնութիւնը : Երկրորդ աշխարհամարտին կը մասնակցէր խառն կառավարութեան : Երբ դաշնակիցները զօրք հանեցին Ալժէրիոյ մէջ, նշանակուեցաւ բրիտանական ներկայացուցիչ Հիւս· Ափրիկէի մէջ : Մասնակցած է Իտալիոյ հետ կատարուած բանակցութեան եւ զործօն դեր կատարեց Ցունաստանի մէջ, ներքին պատերազմը դադրեցնելու համար: Թոռն է Լոնտոնի համանուն հրատարակչական Տան հիմնադրին: Գրած է դիրքեր՝ Անգլիոյ անտեսական հարցերու մասին:

Նոր նախարարը նոյն տեսակէտները ունի Ա· Միութեան հանդէպ ինչ որ Իտըն: Գործօն դեր կատարած է միացեալ Եւրոպայի կազմութեան ձեռնարկին մէջ եւ վճռական կուսակից մըն է արեւելեան Եւրոպայի արբանեակ երկիրներու անկախութեան վերահաստատման : Առաջին անդամ իր տեսակէտները պարզելու առիթ պիտի ունենայ Ատլանտեան Խորհուրդին յառաջիկայ ժողովին մէջ :

ԲԱՑԱՌԻԿ ՎԻՃԱԿԸ ԱԼԺԵՐԻՈՑ ՄԷՋ

Երէկ պաշտօնաթերթը հրատարակեց Ապրիլ 3ի օրէնքը, որով բացառիկ վիճակ կը հաստատուի Ալժերիոյ կարգ մը մասերուն մէջ: Նախատեսուած միջոցները պիտի գործադրուին կուսակալին հաւանութեամբ: Մասնաւորուած հողամասը կ'ընդգրկէ Մեծ Քապիլիի մէկ մասը Օրէսի լեռնային շրջանը, որ կ'երկարի մինչեւ Թունուզի սահմանը: Այս երկրամասը ունի մօտ 1·200·000 բնակիչ :

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

ԵՐԷԿ ԵՒ ԱՅՍՕՐ

Կատարեալ ցուցահանդէս՝ *Յառաջի* չորրորդ էջը :

Երեկոյթ, ցերեկոյթ, պարահանդէս : Ապա խնջոյք — առատ կերուխում — եւ, Զատկի առթիւ ալ՝ հաւկիթախաղ :

Այս վերջինը մասնաւորապէս տարած – ուած է գաւառի մէջ, կեդր· Ֆրանսայէն մինչեւ Մարսէյլ, եւ շատերուն ուրախութիւն կը պատճառէ իբրեւ հայրենի աւանդութիւն մը:

Բարեմիտ հայրենակիցներ ունինք ո – րոնք նոյն սրտառուչ հաւատարմութեամբ կապուած են իրենց երբեմնի ծննդավայրին կեթակուրներուն :

Կը կարծեն թէ ազգապահպանման օգնած կ'ըլլան, եթէ իրենց զաւակներուն ալ սորվեցնեն *խըյմա, քէօֆթէ, չիյ քէօֆթէ* եւ ուրիշ արեւելեան կերակուրներ ուտել: Նոյն նպատակին կը ծառայէ, կ'ըսեն, հաւկիթախաղը :

Չեմ վիճիր: Ամէն մարդ ձեւ մը գտած է հայկական մթնոլորտ ստեղծելու :

Ամէնէն յոռետեսն ալ շիւղի մը կառչած է, սպասելով լաւագոյն օրերու :

Չեմ գիտեր թէ աւանդական հաւկիթախաղը ի՞նչպէս կը խաղան այժմ, այս հիւրընկալ երկրին մէջ :

Աճպուշտ բանի մը հարիւր հաւկիթ գը – նած եւ ներկած կ'ըլլան, իւրաքանչիւր խնջոյքի համար :

Եւ, ո՛վ որ ճարպիկ է, ամէնէն ամուրը գտնելով, բազմաթիւ հաւկիթներ կը կոտրէ :

Ուրեմն, ո՛վ որ աւելի դիմացայ, կը յաղթէ :

Այս առածին հետեւելով, մեր հայրե – նակիցները չե՞ն կրնար դաս մը տալ իրենց զաւակներուն եւ··· իրարու :

Այսպէս, մէկը միւսին կը պատմէ·

— Մեր գիւղին (կամ բաղաքին) մէջ մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնէին, *խըյմա* եւ *քէօֆթէ* շինելու, Զատկի հաւկիթը ներկելու համար: Միեւնոյն ատեն, չէին մոռնար դպրոցն ու եկեղեցին: Կարդալ – գրել չգիտցող մանիկը թոռներուն ձեռքէն բռնելով դպրատուն կը տանէր, չիր ու չամիչ կամ կարմիր հաւկիթ խոստանալով անոնց :

Յետոյ, չէին մոռնար իրենց մեռելները: Պարբերաբար հողվրտիքի եամբան կը բռնէին, պտղունց մը խունկ ծխելու համար :

Ո՛ւր մնաց այդ ոգին···

Անուշ ըլլան *խըյման* ու *քէօֆթէն*:

Կարմիր հաւկիթն ալ զարնենք – զարնըւինք· բայց իրարու սիրտ չկոտրենք :

Չեռք ձեռքի տանք, որպէս զի մեր զաւակները միջազգային *խըյմա* կամ ազգային *քէօֆթէ* չդառնան :

Մեղմ են, օր մը պիտի անիծեն մեզ :

Վ.Ա.Հէր

Ի՞ՆՉ Կ'ԸՍԵՆ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

★

Ա· Միութեան կուսակցական պաշտօնաթերթը, Փրաւտա, խօսելով Զըրչիլի հրաժարման մասին, կ'ըսէ թէ «Մեծն Բրիտանիոյ աշխարհակալ ըրջանակները ընդունեցան հրաժարականը, « վասն զի ծերունի վարչապետը կորսնցուցած էր իր արժէքը իբրեւ քաղաքական դէմք »: Ցե – տոյ, դիտել կուտայ թէ Զըրչիլ բացէ ի բաց հակառակ էր հանրային կարծիքի մէկ մեծ մասին տեսակէտներուն, թէ մերթ խիստ, մերթ ճկուն քաղաքականութիւն մը կը վարէր, որ կը համապատասխանէր բրիտանական աշխարհակալութեան չահերուն :

Համաչնաւար թերթը յետոյ կը բացատրէ թէ պատերազմի ընթացքին Ա· Միութեան հետ համաձայնութիւն մը կնքելով հանդերձ, Զըրչիլ կը մնար թշնամի Ա· Միութեան, « ուշացնելով երկրորդ ճակատի մը կազմութիւնը եւ ծրագիրներ որոճալով՝ զերման բանակը Ա· Միութեան դէմ գործածելու համար» : Խաղաղութեան առեն ալ, « Զըրչիլ դարձաւ ախոյեան բռնի ուժի եւ գործնապէս մասնակցեցաւ զերման զինապաշտութեան վերահաստատման ծրագիրներուն : Իր կառավարութիւնը վճռեց Մեծն Բրիտանիան կապել Փարիզի համաձայնութեանց, Անգլիան զարձնելով զինակից զերման ռազմապաշտութեան » :

ՊՈԼՍԷՆ կը հեռագրեն թէ Ազգ· ժողովը վաւերացուց Հայաթի Գարաչահինի մահավճիռը: Այս Թուրքը, որ ազգ· պաշտպանութեան պաշտօնեայ մըն է, դատապարտած է իբրեւ լրտես Ա·Միութեան :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ տեղեկատու դիւանը զեկոյց մը հրատարակեց, որով կը բացատրէ թէ ինչո՛ւ անհրաժեշտ կը դտնեն ձափոնի հետ հաշտութեան բանակցութիւնները կատարել ոչ թէ Նիւ Եորքի, այլ Մոսկուայի կամ Թոքիոյի մէջ :

ՋՈՒԻՑԵՐԻՈՑ կառավարութիւնը Ապրիլ 7ին հրատարակեց նախագահ Րոզվէլթի մէկ նամակը որ գրուած է 1945էն եւ որ կը թելադրէ առեւտուր չկատարել Գեր – մանիոյ հետ եւ օնացիները զրկել որեւէ նոր աշակցութենէ» : Կ'ըսուի թէ այս նամակը գրուած էր զոհացում տալու համար Սթալինի որ կը պահանջէր զօրք անցընել Զուիցերիայէն :

ԱՅԶԸՆՀԱՒՈՒԼԸ ՍՏՈՐԱԳՐԵՑ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Մ· Նահանդներու նախագահը Ապրիլ 7ին հանդիսաւորապէս ստորագրեց Փարիզի համաձայնութիւնները, որոնց տրամադրութեամբ վերջ կը դնէ արեւմտեան Գերմանիոյ զբաւումը եւ այդ երկիրը կը մտնէ Ատլանտեան դինակցութեան մէջ : Այս առթիւ ըսաւ թէ երկար սպասեց, վերահաստատելու համար արեւմտեան Գերմանիան ազատ ազդերու ընկերակցութեան մէջ :

Նախապահին ստորագրութեամբ ամէն բան վերջացած չէ՝ վերահաստատելու համար Գերմանիոյ գերիշխանութիւնը : Ատլանտեան 14 դինակիցներէն երկուքը, Տանըմարքա եւ Հոլանտա տակաւին չեն լրացուցած վաւերացման գործողութիւնը : Անոնցմէ հինգ պիտի փութացնեն : Յետոյ, գերիշխանութեան վերահաստատման խնդիրը նորէն սեղանի վրայ պիտի դայ հանդիսաւոր նիստի մը մէջ, մէկ ամիսէն կամ վեց չաբաթէն : Հաւանական է որ այս ժողովը գումարուի Պոնի մէջ : Այն ատեն արեւմտեան Գերմանիան պիտի պատրաստուի 500·000 հոգինոց բանակ մը կազմելու : Արեւմտեան շրջանակներու մէջ միշտ այն տեսակէտն ունին թէ այս կարգադրութեամբ կարելի պիտի ըլլայ փութացնել Գերմանիոյ երկու մասերուն միացումը :

Այդընհաւուրբ ստորագրած վաւերաթղթերը կը բաժնուին երեք գլխաւոր մասերու· — 1· Անջատ համաձայնութիւն – ներ Մ· Նահանդներուն, Մեծն Բրիտանիոյ եւ Ֆրանսայի մէջեւ, գերիշխանութիւն տալու համար արեւմտեան Գերմանիոյ հանրապետութեան, դադրեցնելով այդ երկրին զբաւումը, — 2· Մ· Նահանգներուն հաւանութիւնը Գերմանիան Ատլանտեան դաչինքին մէջ առնելու համար : 3· Համաձայնութիւն մը որով Մ· Նահանգներուն զօրքը կրճատնելով զբաւման բանակի հանդամանքը, կը դառնայ դաշնակից երկրի մը հիւրը :

ԵՄԻՆԻ թադաւորը վերստին գահ բարձրանալէ անմիջապէս վերջ ձերբակալեց իր դաւադիր եղբայրը, Ապտուլլահ, որ փորձած էր զբաւել իշխանութիւնը: Հեռագիրը կ'ըսէ թէ հաւատարիմ ցեղախումբերը սպաննեցին ըմբոստ բանակին հրամանատարը :

ՄԵՐ ԴԱԻԱՆԱՆՔԸ

ՀՄՐ.— Ապրիլ 1ին լրացաւ Յուսարերի հրատարակութեան խառասնամեակը : (Ա. թիւը լոյս տեսած է 1915 Ապրիլ 1ին) : Այս առթիւ մեր պաշտօնակիցը հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ իր խմբագրականով.—

... Մենք, թէ իբրեւ թերթ եւ թէ իբրեւ կուսակցութիւն, ղրեթէ ոչինչէն սկսանք այս գաղութին մէջ : Բայց չմնացինք այդ «ոչինչ»ին վրայ. ըսել կ'ուզենք՝ ետ չդարձանք, այլ առաջ գացինք : Եւ վերջապէս հասանք տեղ մը, որ եթէ բարձունք մը չէ, գառնթափ մըն ալ չէ : Ուրիշ խօսքով՝ մեր հասած թերեւս յաղթանակ մը չէ, բայց յաջողութիւն մըն է անկասկած :

Ի՞նչ բանի կը պարտինք այս յաջողութիւնը :

Կը պարտինք ոչ թէ մեր անձերուն, ոչ իսկ հաւանաբար մեր եռանդին ու կորովին, այլ մեր պաշտպանած գաղափարներուն, մեր չատագոված սկզբունքներուն եւ մեր մեծ, անսասան հաւատքին : Այս կէտին մէջ մենք գերազգական քրիստոն – հաներ ենք : « Կը հաւատանք, ուրեմն կանք» . «Կը հաւատանք, ուրեմն կը գոր – ծենք» . «Կը հաւատանք, ուրեմն կը յաղ – թենք», ըսած ենք մենք՝ գերազասելով Քրիստոսի վարդապետութիւնը Տէքարթի վարդապետութենէն :

Անճով յաղթելը այն արժէքը չունի, ինչ որ ունի գաղափարով յաղթելը : Անձը մահկանացուն է, գաղափարն է անմահը :

Միշտ ըսած ենք եւ միշտ պիտի կրկ – նենք.— Մեր պայքարը անձնական հիմ չունի եւ անձնական նպատակներ չի հե – տապնդեր : Եթէ այսպէս չմտածէինք, այլ մտածէինք այնպէս, որ մեր պայքարը լոկ անձնական հիմ ունի եւ անձնական նպատակներ միայն կը հետապնդէ, այդ պարագային մեր ջանքը պիտի ըլլար ոչ թէ պայքարիլ, այլ յարմարիլ : Ոչ թէ դէմ ըլլալ որեւէ բանի եւ ոեւէ անձի, այլ թեր ըլլալ ամէն բանի եւ ամէն անձի : Ուստի՝ պիտի գոհանայինք միայն այս ըսելով, ժպտելով աչքին, ձեռքը սեղմելով ճակին, հետը ըլլալով կեդրոնին, հակառակ չըլ – լալով ծայրայեղ աչքին կամ ծայրայեղ ճակին :

Մեզ յաճախ կը մեղադրեն այն բանով, որ մենք բաւական ճկուն չենք, աս ու ան չոյելու հետամուտ չենք, ժպտիլ չենք գիտեր, խոնարհ չենք, դէդ ենք, «այո» ըսել չենք գիտեր :

Բայց ի՞նչ կայ աւելի դիւրին, քան « յարմարիլ»ը, եւ ի՞նչ կայ աւելի դժ – ուար, քան «չյարմարիլ»ը : Հայրենիքը կը վաճառե՞ն. այո ըսէ եւ անցիր : Հողերդ կը բաշխե՞ն աջ ու ճախ. այո ըսէ եւ ան – ցիր : Իրաւունքներդ կ'ուրանա՞ն. այո ըսէ եւ անցիր : Ազատութիւնդ եւ անկախու – թիւնդ ձեռքէդ կը խլե՞ն. միշտ այո ըսէ, միշտ յարմարէ, մի բողոքեր, մի ըմբոս – տանար, այո ըսէ եւ անցիր :

Ձենք գիտեր, թէ մտածելու այս ձեւը ուր կրնար հասցուցած ըլլալ մեզ՝ մեր հազարամեակ Հայկի օրերէն մինչեւ այ – սօր : Ուր պիտի ըլլայինք մենք հիմա, եթէ «յարմարէինք» Բելին հետ, եթէ « յարմարէինք » Շամիրամին հետ, եթէ , վերջապէս, չարունակէինք «յարմարիլ » Պարսիկին հետ, Յոյնին հետ, Հռոմայե – ցիին հետ, Սելճուքին հետ, Թուրքին հետ եւ « որ ընդ սմին » : Այդ պարագային՝ հաւանաբար հայ անունով ազգ մը գո – յութիւն չէր ունենար հիմա մեր մոլորա – կին վրայ :

Անցեալ տարի , « Քառասնամեակ » խորագրին տակ, կը գրէինք մեր Ապրիլ մէկի խմբագրականով .

« Մեր չնչին անձերուն եւ աւելի չնչին փառասիրութիւններուն համար չենք պայքարած մինչեւ հիմա եւ պիտի չպայ – քարինք նաեւ ասկէ եառ : Ուստի՝ մեր պարտութիւնները չենք նկատեր, ինչպէս որ անձնական յաղթանակները չենք հա – մարիր մեր յաղթանակներն ալ :

« Անձնապէս ոչ ոքի դէմ ենք, բայց իբրեւ Հայ՝ դէմ ենք ամէն բանի ,որ վնաս մըն է մեր Դատին, մեր Հայրենիքին, մեր ժողովուրդին եւ մեր ազգային պահանջ – ներուն համար :

«Մենք մեզ «փրկիչ»ները չենք նկատեր, բայց կ'ուզենք առաջին գծի վրայ ըլլալ ազգին փրկութեան համար աշխատողնե – րուն, արիւն թափողներուն մէջ : Ուր որ ցեղին ձայնը կանչած է մեզ, հոն ուզած ենք ներկայ ըլլալ միշտ :

«Եւ այս է , որ մեր հակառակորդները կը կոչեն «արկածախնդրութիւն » :

« Եթէ իրապէս «արկածախնդրութիւն » է ունկնդիր ըլլալ ցեղի ձայնին, ապա անվարան կրնանք ըսել, թէ այո, «արկա – ծախնդիր»ներ ենք եւ անբուժելի «արկա – ծախնդիր»ներ » :

Այսօր, տարի մը եառ, մենք նոյն «ար – կածախնդիրները կը մնանք :

Երբեք նկատի չենք առներ մեր ուժը — եւ մեր հակառակորդին ուժը — այն պայքարին մէջ, զոր կը մղենք յանուն մեր Դատին, Հայրենիքին եւ մեր անժխտելի իրաւունքներուն : Ձենք ըսեր նոյնպէս . « Ո՞վ ենք մենք, պետութի՞ւն, մե՞ծ պե – տութիւն» : Այլ կ'ըսենք.— Մենք կը պաշտպանենք ոչ թէ անարդարութիւնը , այլ արդարութիւնը. ոչ թէ անիրաւու – թիւնը , այլ իրաւունքը . ոչ թէ բըռ – նութիւնը, այլ ազատութիւնը. ոչ թէ դերութիւնը, այլ անկախութիւնը :

Այս պատճառով ալ չենք իսկ մտածեր , թէ ով կայ մեր առջեւ կամ մեզի դէմ : Կը մտածենք միայն մեր իրաւունքներու մասին :

Սխալ է կարծել, թէ մենք կը պայքա – րինք Թուրքին դէմ, Ռուսին դէմ, բոլշե – վիզմին դէմ, արեւելքին կամ արեւմուտ – քին դէմ. ոչ: Կը պայքարինք միայն եւ միայն ի խնդիր եւ ի պաշտպանութիւն մեր ազգային պահանջներուն :

Ով որ դէմ է մեր իրաւունքներուն, մեր թշնամին է :

Ով որ հետն է այս իրաւունքներուն , մեր բարեկամն է :

Եւ այս պայքարին մէջ մենք մեզ կը նկատենք անպարտելի :

Այն օրը, որ մենք դադրինք հաւատալէ այս ճշմարտութեան, այն օրը մենք կը դադրինք Թերթ ըլլալէ, կուսակցութիւն ըլլալէ, Հայ ըլլալէ եւ ազգ ըլլալէ : Այդ օրը մեզի ուրիշ բան չի մնար ընել, բայց եթէ խոստովանիլ, թէ մենք պարտուած ենք բոլոր ճակատներուն վրայ, թէ ներ – քին , թէ արտաքին :

Այսչափը բաւակա՞ն է, որպէսզի կարե – նանք ըսել, թէ մենք կատարած ենք մեր ղերը իբրեւ հանրային օրգան :

Ոչ, բաւական չէ :

Այս կէտէն կը սկսի մեր ղերը, բայց այս կէտին մէջ չի վերջանար :

ՓՈՔՐԻԿ ԱՂՋՆԱԿԸ ԵՒ ԼՈՒՑԿԻՆԵՐԸ

ՀՄՐ.— Ապրիլ 2ին ամէն տեղ եւ մաս – նաւորապէս Տաճըմարբայի մէջ հանդի – սաւորապէս տօնուեցաւ Անտերսընի ծը – նընդեան 150ամեակը : Ստորեւ հէքեաթ մը՝ աշխարհահռչակ հեղինակէն. —

Ի՞նչ ցուրտ էր ...

Ձիւնը կ'իջնէր եւ պիշերը հեռու չէր : Տարուան վերջին իրիկունն էր, Նոր Տար – ուան նախօրեակը :

Այդ ցուրտին եւ մութին մէջ, փոքրիկ թշուառ աղջնակ մը անցաւ փողոցէն, գը – լուխը բաց եւ բոպիկ: Ճիշդ է որ՝ երբ առնէն դուրս ելաւ, ոտքին մուճակներ ունէր, բայց այդ մուճակները երկար ա – տեն օգտակար չեղան իրեն : Խոշոր մու – ճակներ էին զոր արդէն իր մայրը մաշե – ցուցած էր, այնքա՜ն խոշոր՝ որ փոքրիկը ճամբուն ընթացքին երկու կառքերու մէ – ջէն անցնելու արտորանքին մէջ կորսընց – ուց զանոնք : Գոյդ մը մուճակներուն մէկ հատը խլապէս կորսուեցաւ, իսկ միւսը՝ տատակ մը տարաւ իր հետ՝ մտածելով որ անով օրօրոց մը կրնար շինել իր ման – չուկին, եթէ երկինքը հատ մը պարզեւէր իրեն ...

Աղջնակը կը յառաջանար : Իր մերկ ոտ – քերը կարմրած ու կապուտցած էին ցուր – տէն : Հին ու մաշած գոգնոցին մէջ չատ մը լուցկիներ ունէր, իսկ ձեռքը՝ ծրար մը :

Իրեն համար ձախորդ օր մըն էր եղած, յաճախորդ չէր ունեցած, որով ստակ մը անդամ չունէր : Սատիկ անօթի էր ու կը մսէր : Մէկ խօսքով՝ թշուառ երեւոյթ մը ունէր խեղճ աղջնակը :

Ձիւնին փաթիլները կ'իյնային իր խարտեաշ մազերուն խոպոպներուն մէջ, որոնք այնքա՜ն սիրուն կերպով գանդուր – ուած էին պարանոցն ի վար : Սակայն ինք սիրտ չունէր մտածելու իր խոպոպներուն մասին : Պատուհաններուն եառէն լոյսեր կը տեսնուէին, համադամ խորտիկներու բոյրը տարածուած էր չորս դին : Կաղան – դի պիշեր էր ... Ահա թէ ինչի մասին կը մտածէր հէք աղջնակը :

Հասաւ անկիւն մը եւ յանկարծ նստաւ երկու տուներու միջեւ դրուած պատի մը տակը եւ ղրեթէ կծկեցաւ ինքնիր վրայ : Ցուրտ՝ տակաւ կը պարուրէր զինքը : Քաղուելիուն չունէր այլեւս տուն վերա – դառնալու, վասնզի լուցկիները չէին ծախուած եւ կը վախնար որ հայրը զինքը ծեծէր : Եւ յետոյ, չէ՞ որ արդէն տունն ալ ցուրտ էր : Կը բնակէին երդիքի մը տակ ուր հովը խստաչունչ կը փչէր չորս կողմէն, թէեւ խոշոր ճեղքերը խցուած էին յարդով եւ քուրջի կտորներով :

Իր փոքրիկ ձեռքերը ղրեթէ սառած էին : Ա՜խ, ի՞նչ մեծ բարիք կրնար բերել իրեն փոքրիկ լուցկիի մը բոցը :

Եթէ համարձակէր մէկ հատիկ մը հա – նել ծրարէն, քսել պատին եւ տաքցնել իր մատները ...

Ցանկարծ, դուրս քաշեց լուցկի մը : Ցի՛ղ, ինչպէ՛ս կայծկլտաց, . ինչպէ՛ս վառեցաւ :

Տաքուկ բոց մը, պայծառ՝ ինչպէս փոքրիկ աշտանակի մը բոցը :

Ծածկեց այդ բոցը իր ձեռքով :

Ի՞նչ տարօրինակ լոյս :

Փոքրիկ աղջնակին կը թուէր թէ նստած էր խոշոր վառարանի մը առջեւ, ճոյղ եր – կաթէ քանդակուած հրաշալի կրակարան մը որուն պղնձեայ կափարիչը կը փայլէր :

Կրակը հրաշալի կը վառէր եւ լաւ կը տաքցնէր :

Բայց ի՞նչ պատահեցաւ յանկարծ : Ա՛ղ – ջնակը ուզեց իր սառած ոտքերն ալ երկա – րել տաքցնելու համար, երբ յանկարծ բո – ցը մարեցաւ, կրակարանը անհետացաւ :

Ինք նստած էր պատին տակ, վառած լուցկիի կտորը ձեռքը :

Երկրորդ մը քսեց պատին որ փայլա – տակեց ու վառեցաւ, եւ հոն պատին վր – րայ՝ ուր լինկաւ լոյսը, դարձաւ թափան – ցիկ :

Հիմա կը տեսնէր մինչեւ սենեակի մը խորը ուր սեղանը ծածկուած էր սպիտակ սփռոցով մը, սեղան մը՝ որ կը պարզար յախճապակեայ ամաններու շքացուցիչ շո – ղով սեղան մը՝ որուն վրայ դրուած էր խորոված սագ մը՝ փորը լեցուած սալո – րով եւ դեհնախնձորով, ուրկէ հուշար անուշ բոյր մը :

Օ՛հ , երջանիկ անակնկա՛լ, յանկարծ խորոված սագը ցատկեց իր պնակին մէ – ջէն եւ դլորեցաւ տախտակամածին վրայ եւ դանակն ու պատառաքաղը կռնակին դղուած՝ հասաւ մինչեւ աղջնակին ոտք – րուն առջեւ :

Լուցկին մարեցաւ :

Իր առջեւ ցցուած էր մռայլ եւ հատ պատը :

Երրորդ լուցկի մը վառեց :

Անմիջապէս ինքզինքը դտաւ նստած Ծնունդի հրաշալի ծառի մը քովիկը :

Այս ծառը աւելի չքեղ էր եւ աւելի մեծ քան այն միւսը՝ որ անցեալ Ծնունդին նշմարած էր ապակեայ դռնի մը , իրենց դրացի հարուստին տունը :

Հազար մոմեր կը պայծառին կանաչ ճիւղերուն վրայ եւ խայտաբղետ խաղա – լիքներ կը ժպտէին իրեն ...

Աղջնակը խանդավառ՝ բարձրացուց եր – կու ձեռքերը :

Լուցկին մարեցաւ: Ծառին լուսաւոր մոմերը սկսան բարձրանա՛լ, բարձրանա՛լ եւ յանկարծ նշմարեց որ առոնք միայն աստղեր էին: Այդ աստղերէն մին ինկաւ եւ երկար ու լուսաւոր ծիր մը թողուց երկինքին մէջ :

— Մէկը կը մեռնի, մրմնջեց աղջնակը: Որովհետեւ իր ծերունի մեծ մայրիկը , որ միակ բարի անձը եղած էր իրեն հա – մար եւ որ, աւաղ, այլեւս չկար, ըսած էր իրեն յաճախ — « Երբ աստղ մը կ'իյնայ, հոգի մըն է որ կը բարձրանայ առ Աստ – ուած » :

Լուցկի մը եւս քսեց պատին:

Խոշոր լոյս մը յառաջ եկաւ որուն մէջ – տեղը կանգնած էր իր մեծ մայրիկը , այն – քա՜ն բարի, այնքա՜ն գուարթ:

— Մեծ մայրի՛կ, գոչեց աղջնակը, տա՛ր ինս: Երբ լուցկին մարի, գիտեմ որ այլեւս չկաս դուն: Պիտի անհետանաս դուն ալ նման երկաթեայ կրակարանին , խորոված սագին, նման դեղեցիկ Ծնունդի ծառին ...

Ու սկսաւ իրարու եառէ , արագ արագ վառել ծրարին մէջ մնացած լուցկիները , որովհետեւ կ'ուզէր անպայման իր քովը պահել մեծ մայրիկը: Լուցկիները այն –

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԷՍ

Այդ կռիւի մանրամասնութիւնները զր – ուած են «Դրօշակ»ի մէջ Ղարիբին (Ա. Ա – հարոնեան) քաղցրիկ լեզուովը, որով ոևէ կրկնութիւն պիտի չուզեմ անել :

Այդ գիւղին մէջ մնացինք երկու օր : Այնտեղ կային մանր վէճեր եւ անհամա – ձայնութիւններ՝ արտի, կալի, դոմէնի , չունի վերաբերեալ : Լուծեցինք եւ վերջ դրինք այդ վէճին :

Գիւղի քահանան՝ Տէր Թադէոսը՝ օրհ – նեց Հ. Յ. Դաշնակցութեան ծնունդը եւ նրան կեանք տուող մեծ յեղափոխական – ներին :

Երրորդ օրը, երեկոյեան հրաժեշտ տը – ւինք գիւղացիներին՝ շնորհակալութիւն յայտնելով իրենց նահապետական օճախ – ներին մէջ մեզ հիւրասիրելնուն համար : Երբ ուզեցինք վճարել դոնէ մի ոչխարի դրամը, մեզ պատասխանեցին. «Դուք ձեր կեանքը կատաք մեզ համար, ինչո՞ւ մենք պիտի խնայենք ձեզ մեր ունեցածը » :

Առաւօտեան արշալոյսին հասանք Անդղ գիւղը :

Այն գիւղն ունէր մի վատ ոէս, որ հաչա – չէր յեղափոխականների հետ, չէր ուզեր, որ ոեւէ յեղափոխական մտնէ այդ գիւղը:

Այդ ոէսը Արսէն վարդապետի բարե – կամներից էր եւ նրա ճանապարհովն էր գնում :

Ծառերի տակ նստեցինք գիւղին մօտը : Մեր վալտաններից մէկը ղրկեցինք գիւղ , խմբապետի մօտ, որ նրա իմացնէր մեր գալուստը :

Գիւղի խմբապետը անմիջապէս լսաց տուել էր տղաներին : Շուներն աններդաշ – նակ հաչոցները ոտի հանեցին ամբողջ գիւղը: Սմէն կողմից հաւաքուեցին մեր շուրջը: Խմբապետն էլ եկաւ եւ խնդրեց, որ անմիջապէս գնանք մեզ համար պատ – րաստուած տեղերը :

Ընկերացանք խմբապետին: Մեզ հետ էին Առաքելն ու Մոկացին : Ծառաստան – ների միջից բարձրացանք գիւղի մէջ դա – նուած երկու բլուրները դիտելու մեր շուրջը եւ դիրքերը: Տղաները երկու մասի բաժնած էինք: Նրանց մեկնումից յետոյ մենք էլ պիտի մանէինք գիւղ :

Բլուրների դիրքը աչքի անցընելէ յե – տոյ, խմբապետին պատուիրեցինք, որ մի քանի թիեր եւ փետատներ պատրաստէ , ի հարկին, խրամներ փորելու, եթէ յան – կարծ մի դժբախտութիւն պատահի մեզ այստեղ :

Մոկացին գնաց իր խումբի մօտ, իսկ ես եւ Առաքել Աղան՝ խումբի միւս մասին մօտ: Քղեցի Սարգիսն էլ խումբի միւս մասին հետ էր:

Հաղիւ նստած կը ծխէինք, երբ երկայ – նահասակ, վիթխարի մէկը ներս մտաւ եւ առանց բարեւելու ասաց.

— Շատ վատ ժամանակ գիւղը մտաք :

= Ինչո՞ւ, ասի,— ի՞նչ կայ որ, դու ո՞վ ես :

— Ես գիւղի ռէսն եմ, Յարօն: Գիւղի վերեւը 30 զինուորներ երեւացին :

Խմբապետը ներկայ էր: Հրամայեցի , որ բլուրի վրայ տանին թիերը եւ փե – տատները: Պատուիրեցի միւս գիւղացինե – րին, որ գնան եւ խումբի միւս մասի տը – ղաներին ասեն պատրաստ լինելու :

Երբ խմբապետը կը պատրաստուէր դուրս ելլելու, ռէսը թոյլ չտուաւ ասե – լով.

— Կեցէք, մէկ էլ լաւ նայիմ, տեսնամ զինուորները ի՞նչ եղան, այնուհետեւ գնա :

Ռէսը դուրս ելաւ :

Խմբապետին պատուիրեցի, որ ինքն էլ անձամբ տուէք այդ զինուորների պա – րագան եւ տեղեկացնէ ինձ :

Խմբապետը մէկ բոպէն վերադարձաւ եւ ասաց.

— Ոչ մի զինուոր չկայ: Կ'երեւի թէ ռէսի աչքին են երեւացել :

Ուղղակի կատաղեցի: Բարկութիւնից ձեռքերս կը դողային :

(Շար.)

ՍԵՊՈՒՀ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՊԱՏՄԵՍ

ԳԼՈՒԽ Դ.

Ասոնք ամէնքն ալ ուշադրութեան չարժանացան։

— Այո, Օր. պատմեցէք, ի՛նչ պատահեցաւ նոյն։

Հարցուցին ուրախութեամբ մը։ Հարցուցին ուրախութեամբ մը, որովհետեւ ինքն ալ ուրախ էր, որ կրնար պատմել իր արկածները։ Ինչպէս ամէն մարդ, որ ունի պատմելիք մը, ան ալ կ՚ուզէր պատմել։ Ամէն մարդ, որ ունի պատմելիք մը, կ՚ուզէ պատմել։ Ինչպէս

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Իրանի նոր վարչապետը, Հոսէյն Ալա, յայտարարեց թէ պիտի չարունակէ զօր· Զահեդիի քաղաքականութիւնը : Եւ ա – ւելցուց·— «Բաւական չէ պայքարիլ հա – մայնավարութեան դէմ : Կառավարութիւ – նը պէտք է պայքարի ապականութեան եւ կաշառակերութեան դէմ» : Զօր· Զահե – տի, որ քանի ամիսէ ի վեր կը վարէր վարչապետութեան պաշտօնը, չերմապէս պնահատուեցաւ իր ծառայութեանց հա – մար, մասնաւոր հրովարտակով մը : Շահն Շահը լացաւ, երբ զօրավարը հրաժեշտ կ'առնէր, Գերմանիա երթալու համար :

Զերզիլ իր արձակուրդը պիտի անցընէ Սիկիլիա : Արդէն սենեակները վարձուած են պանդոկի մը մէջ ուր կը սպասուի ե – րեքշաբթի :

Թ· Միհիթեան մէջ 30·000 «հարուա – ծային » աշխատաւորներ պիտի դրկուին յետամնաց եւ վնասուած կոլխոզները , որպէսզի կացութիւնը բարւոքեն : Որո – շումը տրուած է կեդր· կոմիտէին կողմէ, երբեւ լրացուցիչ մաս երկրագործութեան բարւոքման համար ձեռք առնուած նոր միջոցներուն :

Լիբանանի նախագահ, Քամիլ Շամուն ներկայ եղաւ Թրքական բանակին ռազմա – փորձերուն : Ներկայ էին նաեւ Ճէյլալ Պա – յար, եւ երկու երկիրներուն վարչապետ – ները :

Իտալիոյ վարչապետը, Շելպա, որ տասը օրէ ի վեր պտոյտ մը կը կատարէր Մ· Նահանգներուն մէջ, յայտարարեց թէ յաջողած է երեք հիմնական հարցերու մէջ,— 1· Աւելի սերտ խորհրդակցու – թիւններ միջազգային հարցերու մասին. 2· Ամերիկեան զրամագլուխի չահարկում Իտալիոյ մէջ :— 3· Բանակցութիւն հիւ – լէական ուժի զործարան մը հաստատելու համար :

Հարկային օրէնքի բարեփոխման չը – նորհիւ 1·536·000 հարկատուները պիտի փրկուին ամէն հակակշիռէ, ինչպէս յայ – տարարեց էմտական նախարարին օգնա – կանը, ճառ մը խօսելով Ամիէնի մէջ :

Մարսէյլի մէջ 15 հոգի վիրաւորուե – ցան հանրակառքի արկածի մը հետեւան – քով : Հանրակառքը նախ ինքնաշարժի մը, յետոյ ծառի մը զարնուած էր Պուլվառ Լոնչանի վրայ :

Գիները իջեցնելու համար ծրագիր մը մշակած է կառավարութիւնը : Այս ծրագրին չնորհիւ 680·000 փոքրաքանակի խանութներ պիտի կրնան աւելի աժան ծախել :

Մարսէյլի Հ· Մ· Ը· Մ·ի պարահան – դէսը վաղը կիրակի գիշեր, ժամը 21ին մինչեւ լոյս :

ՊԱՀԱՏՈՒԻՐԵԱՆ
ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
244 - 246, Rue Vendôme, LYON
20, Rue Villeroy, LYON

Պահատուրեան ընպարավաճառատու – ը իր յարգելի հայրենակիցները եւ յաշախորդները կը հրաւիրէ Մեծ Պահքի եւ Ս· Զատկի տօներուն առ – թիւ ընել իրենց նպարեղէնի գնում – ները, մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ զգալի զեղչերով :

Կը ներածենք մեր մասնագիտու – թեան յատուկ ուտելիքները միշտ թարմ եւ համով, զոհ ձգելու մեր յաճախորդները : Բաւ է մէկ անգամ այցելել :

Ունինք թահին, հէլվա, եալանճի տօլմա եւ տերեւ, ձիթապտուղ յու – նական Կալամաթա, տեղական եւ **թրքական գուտ ձէթ**, մասնագիտանե – րու կողմէ յանձնարարուած, զար – նանային բուժման համար :

Ձերմակ պանիր, ֆաշխավալ պալ – խանեան, պամիա եւ ամէն տեսակ ֆրանսական պահածոներ , կեսա – րիոյ մասնագիտութեամբ պատրաս – տուած ընտիր ապուխտ եւ երշիկ , փէստիլ ծիրանի, պլոտակ եւ միջու – կը, սահլէպ, մահլէպ, սումաղ, սա – ղըզ, պահար, քիմիոն, չաման եւ բոլոր համեմները :

Մանաւանդ մեր «ՇԻՐԱԿ» զուտ խաղողէ պատրաստուած օղին ան – պակաս չմնայ ձեր սեղանէն : Քաշ – ուած համեղ զուտ սուրճը, որ կը մոռցնէ ձեր բոլոր յոգնութիւնները :

Կրնանք Ֆրանսայի ամէն կողմերը ուղարկել նոյնիսկ Զուիցերիա եւ Պելժիա :

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ ԱՒԱԳ ՇԱԲԹՈՒԱՆ ԵԻ Ս· ԶԱՏԿԻ ԺԱՄԵՐԳՈՒԹԵԱՆՑ

ՓԱՐԻԶ

Աւագ Շաբաթ, Ճրագալոյց Ս· Զատկի, երեկոյեան սկիզբն ժամերգութեան ժամը 15·30ին, Ս· Պատարագ 17ին :

Կիրակի, Ս· Զատիկ, սկիզբն ժամը 7·30ին : Հանդիսաւոր քառաձայն Ս· պա – տարագ 10ին : Պիտի պատարագէ եւ քա – րոզէ Սերովբէ Ծ· Վ· Մանուկեան :

Պատարագին կը մասնակցի Օր· Իրիս Պիւլպիւլեան :

Երկուշաբթի, Ցիշատակ Մեռելոց , պատարագ ժամը 10ին : Ցաւարտ պատա – րագի հոգեհանդիսա ընդհ· ննջեցելոց :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ

Աւագ Շաբաթ, Ճրագալոյց, սկիզբ· 17ին, պատարագ 19ին :

Ս· Զատիկ, սկիզբ· ժամ· 7·30ին, պա – տարագ տասնին :

Երկուշաբթի, Ցիշատակ Մեռելոց , սկիզբ· ժամերգ· 8·30ին, պատարագ 19·30ին :

ԼԻՈՆ

Աւագ Շաբաթ, Ճրագալոյց, սկզբնաւո – րութիւն ժամերգութեան , երեկոյեան 4·30ին : Ս· Պատարագ վեցին :

Ս· Զատիկ, կիրակի, Սկզբնաւորու – թիւն ժամերգութեանց , առաւօտ ժամը 6·30ին : Հանդիսաւոր պատարագ 10ին :

Երկուշաբթի, Սկզբն· ժամերգութեանց, առաւօտ ժամը 8·30ին : Ս· Պատարագ 16ին : Հոգեհանդիսա 11ին : Գերեզման – օրհնէք կէսօրէ վերջ ժամը 3ին :

ՇԱՒԻԼ

Աւագ Շաբաթ , Թմման օր , երեկոյ – եան Ս· Պատարագ ժամը 16ին :

Զատիկի առաւօտուն ժամը 8ին :

Ս· Պատարագ տասնին :

Երկուշաբթի Մեռելոց, ժամը 8·30ին : Ս· Պատարագ տասնին :

Հոգեհանդիսաի արարողութիւն 12ին :

Արարողութիւնները կը վարէ երաժշ – տապետ Պ· Նշան Սերգոյեան :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ս· Սահակ – Մեսրոպ Մայր եկեղեցի

Աւագ Շաբաթ, Ճրագալոյց Ս· Զատ – կի ժամը 8·30ին, Ս· Հաղորդութիւն տը – ղոց ժամը 9·30ին, Ս· Պատարագ Թմու – մի, երկսեռ խումբով 5·30ին :

Կիրակի, Ս· Զատիկ, Նախատօնակ եւ Անդաստան 7·30ին, Հանդիսաւոր Ս· պա – տարագ, բազմաձայն երկսեռ խումբով 10ին :

Երկուշաբթի, Մեռելոց Ս· Զատկի, Ս· Պատարագ երկսեռ խումբով 10ին, Հոգե – հանգիստ 11·45ին :

ՆԻՍ

Աւագ Շաբաթ, Ճրագալոյց , առաւօտ, ժամը 9ին : Երկոյ ժամը 3·30ին : Ս· պա – տարագ երեկոյեան 4·30ին :

Կիրակի, Ս· Զատիկ, առաւօտ ժամը 8 – ին, Ս· Պատարագ 10ին :

Երկուշաբթի, Մեռելոց , առաւօտ ժա – մը 8·30ին : Ս· Պատարագ 9·30ին :

ՊՈՄՈՆԻ Ս· ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ

9 Ապրիլ, Աւագ Շաբաթ, Ճրագալոյց , Երեկոյին Թմման արարողութիւն 4·30 :

Կիրակի, Ս· Զատիկ, առաւօտ, ժամը 7·30ին, Ս· Պատարագ 10ին :

Երկուշաբթի, Ցիշատակ Մեռելոց , ա – ռաւօտ ժամը 8ին, Ս· Պատարագ 10ին , Հոգեհանդիսա 11·45ին :

Դպրաց դաս, ղեկավարութեամբ Պ· Լե – ւոն Ճերահեանի :

Կը պատարագէ Տէր Հմայեակ Հայր :

ՀԱՒԿԹԱՒԱՂ ՂԻՈՆԻ ՄԷՋ

Համաչարսանճապի Հայր· Միութեան Լիոնի մասնաճիւղը, Զատկի առթիւ հա – կիթախաղ մը սարքած է, Ապրիլ 11ին , երկուշաբթի ժամը 14ին, Ցոյներու սրա – հը, 5 ռիւ Պոնֆուա :

Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թը – ւականը :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ· Մ· Ը· Մ·Ի ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Զատիկի կիրակին Ապրիլ 10ին վամ – փէնկի մէջ :

ԺԱՄԸ 21ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՍ

Կախարդական մթնոլորտի մէջ :

Հաճելի անակնկալներ եւ առաջնա – կարգ նուագախումբ :

ՓՕԼ ՄՕՐԻՍ

Պիտի զուարճանաք միաժամանակ օդ – տակը շրլալով :

Տոմսերու համար դիմել՝

Ansourian, 3, Bd. de Vauquois, Beaumont
Vikenian, 10, Rue des 3 Mages
Kendirian, 7 Allée des Pinsons, Beaumont
Bar Racing, Rue des Dominicaines
Puzant Papazian, 85, Rue d'Aubagne
Kouyoumdjian Sarkis, Rue Longue des Capucins.

Մուք գոյն զգեստը պարտաւորիչ է :

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ ԿՐԿՆՈՑԱԿԻՄՔ

Այս կիրակի ի դիւրանակ Ս· Ցարութեան եւ Ս· Զատկի Մեռելոցի, նախագահու – թեամբ Աւուշապան Աբեղայ Զոլջաճեանի , Ռիւ Ժէյ, Սէն Լուի սրահը :

ԽՆԶՈՑՔ—ՀԱԻԿԹԱԽԱՂ

Կազմակերպուած Դասեմի Լուս· Ու – սումն· ընկերութեան Լիոնի մասնաճիւ – ղին կողմէ, ի պատիւ Սեւուի Սամուէլ Մուրատ վարժարանին մէջ, ուսանող իր զոյգ սաներուն :

Զատկի կիրակիի կէսօրէն վերջը ժամը ճիշդ 2·30ին, Ցոյներու ծանօթ սրահին մէջ, 5 Ռիւ Պոնֆուա :

Ամէն պատրաստութիւն տեսնուած է : Ինչպէս ամէն տարի, այս տարի ալ չատ գոհ պիտի մնան մեր յարգելի հանդիսա – կանները :

Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր ուսումնա – տենչ Հայերը, սատարելու համար հա – յապահպանման աշխատանքին :

ԶԷՕՐԷԿ... ԶԷՕՐԷԿ... ԶԷՕՐԷԿ...

ԲԱՑԻ

ԶԷՕՐԷԿ ԿԱՀԻՑ... ԶԷՕՐԷԿ ԱԼ ԿԱՀԻՑ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԸ
32, RUE DE TRÉVISE

Լաւագոյնը ունի, կարագով ըլլայ թէ շամարով, մի ուշանար անվարան անցէք Զատիկէն առաջ խանութէն, կամ հեռաձայնեցէք ձեր ապսպրանքները համար,

TAI. 65 - 44

ՕԻՕԱՂԻ ԵՐԵԿՈՅ

Սալ Իէնա, 10 Ավընիւ Իէնա
Ապրիլ 16, Շաբաթ ժամը 20·45ին

Դերասան **Գ· ՏՐԷՎԻՇԵԱՆ**
կը ներկայացնէ

ԶԱՐՇԵԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ

Բեմադրութեամբ ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆԻ :
Մասնակցութեամբ՝

Տէր եւ Տիկին Տ· Նշանեանի, Գրիգոր – Վահանի, Ն· Պշտիկեան եւ՝
Ա· ԳՄԲԷԹԵԱՆԻ

Ինչպէս նաեւ ուրիշ դերասաններու :

Տոմսերու համար դիմել Հ· Բալուեան դպրատուն, 43 ռիւ Ռիշէ :

ՊՈՒՀ· ՕՏՏՈՑԻ Ս· ՑԱԿՈԲ ԵԿԵՂԵՑԻ

Աւագ Շաբաթ Ճրագալոյց Ս· Զատկի ժամը 4·30 :

Կիրակի, Ս· Զատիկ, առաւօտ ժամը 7 – ին, Հանդիսաւոր Ս· Պատարագ 10ին :

Երկուշաբթի, Ցիշատակ Մեռելոց, ա – ռաւօտ ժամը 8ին, Ս· Պատարագ 10ին , Հանդիսաւոր Հոգեհանդիսա 11ին :

Տ· ՊՍԱԿ Հայրը Օ Գանէի ղեկեմանա – տունը պիտի զանուի նոյն օրը ժամը 2էն 6, ղեկեման օրհնելու համար, իսկ երեք – շաբթի կէսօրէ վերջ 2էն 6 Սէն Լուի գե – րեզմանատունը :

ԿԱՐՈՒԶԵԻԻ
ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ
45 տարուան փորձառութեամբ
եւ լաւագոյն վկայականներով
Académie
DAYDOU
12, RUE LAFAYETTE, Paris (9)
Métro CHAUSSE D'ANTIN
եւ թղթակցութեամբ

ՓԵՏՐ· 18Ի ԱՌԹԻԻ

Հ· Ց· Դ· Վիէնի կոմիտէն, ընկերակա – մակրական խնջոյքով եւ հաւկթախաղով կը տօնէ Փետրուար 18, այս կիրակի , կէսօրէն վերջ ժամը 3·30ին, Համօ Օհան – ջանեանի ակումբին մէջ : Առատ կեր ու խում : Սիրով կը հրաւիրուին ընկերները եւ համակիրները :

ՎԱՐԶՈՒ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ

Անկէնի մէջ վարձու են օդասուն, կա – հաւորուած սենեակներ, ի հարկին խոհա – նոցով եւ կառաւտունով : Ընդարձակ պար – տէզ : Հանրակառքը կը կենայ դրան առ – ջեւ, իսկ տունը լիճին ճիշդ դիմացն է : Հինգ վայրկեան երկաթուղիի կայարա – նէն :

Դիմել 105 Ռիւ ժէնէռալ տը Կօլ, Անկէն լէ Պէն (Սէն է Ուազ) : Հեռ· 12–18·

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Լիոն·— Այրի Տիկին Մարի Խուգճան – եան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Շահ – նուր – Նիկողոսեան, ինչպէս նաեւ Հա – ճեան, Խուգճեանեան, Վարագեճեան , Ալէքսանեան, Սիվրիհիսարլեան, Աւագ – եան, Գալիպգճեան, Մակարեան եւ Սաֆ – րաֆեան ընտանիքները եւ պարագաները, չնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր ա – նոնց որոնք անձամբ, դրով կամ ծաղկե – պսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց հօրը, ամուսնոյն եւ աղգականին՝

ԹԱԳՒՈՐ ԽՈՒՊՃԱՆԵԱՆԻ

մահուան առթիւ :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Հայ երիտասարդ առանձին կին մը ֆը – րանսահպատակ, նպարավաճառի խանու – թի մը մէջ աշխատելու համար, յառաջի – կային ընկեր ըլլալու հաւանականու – թեամբ : Դիմել Ադամեանի,
34, Ave. d'Italie, Paris (13)

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS 9e

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ

Պ Ո Մ Ֆ Ո Ր

Հոչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՒՔՈՒՄԸ, բոլո ր հայ նպարավաճառներուն մով

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կապ ինով պատրաստուած տեսակներ :

Բժիշկներու նսկ կարծիքով ԼՈՒՔՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (fluor)

ԱՐՏԱՒՈՒՐԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՇՏՈՒՈՆՆԵՐ

2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 փր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 փր. կամ $ 10 հատը 12 փր.

ԿԻՐԱԿԻ 10 ԱՊՐԻԼ • DIMANCHE 10 AVRIL 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7645 31e ANNEE — ԽմբագիրՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3056

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԵՐԲ ՁԱՏԻԿ Է...

•

Ինչպէս տարուան եղանակները, կրօնական եւ ազգային տօներն ալ բնական պահանջներ են :

Անոնք ներդաշնակ ամբողջութիւն մը կը կազմեն, հակառակ իրենց հակամարտ բովանդակութեան :

Գարունը իր բուրմունքով եւ աշունը իր տերեւաթափով, ամառը իր տաքով եւ ձմեռը իր ցուրտով անհրաժեշտ տարրեր են, մարդկային մարմինը եւ միտքը վերանորոգելու, հաւասարակշռութիւն հաստատելու համար :

Երբ կ'ըսենք Նոր Տարի, Ծնունդ, Բարեկենդան կամ Ծաղկազարդ, Զատիկ եւ Վարդավառ, տեսակ մը հոգեփոխութիւն կը կատարուի մեր մէջ :

Ու կը սկսինք խլրտիլ : Նոր չունչ մը կը հոսի մեր ըմբռնումներուն եւ զգացումներուն մէջ, ինչ դաւանանք ալ ունենանք :

Ցեղով կը սկսինք բաղդատել անցեալն ու ներկան : Անհուն կարօտ մը կը խռովէ մեր սիրտը, եւ երազներ կը հիւսենք վաղուան համար :

Այս պարապան ճիշդ է մանաւանդ մեր տարագիր եւ ցիրուցան բազմութեանց համար, որոնք ահա երեսուն տարիէ ի վեր կը յածին օտարութեան մշուշին մէջ :

Տակաւին ունինք զանգուած մը որ հին յիշատակներով կ'ապրի :

Ուրիշներ սպրէն կլորցած, յարմարած են իրենց բնական երկրի պայմաններուն, հարցնէ ուսնդութեանց հետ մոռնալով մայրենի լեզուն ալ :

Եւ վերջապէս ունինք նորահասներու բազմութիւնը, որ սկիզբ դիտէ անցեալին, միտք չի յոգնեցներ վաղուան համար եւ օրը իրիկուն կ'ըսէ այսօրը ծծելով :

Ինչպէս որեւէ ոճ, Զատիկն ալ տարբեր իմաստ ունի այս երեք դասակարգերէն իւրաքանչիւրին համար :

Տարեցները կը փորձեն երիտասարդացնալ, յիշելով երբեմնի Զատիկները :

Երիտասարդները արձակուրդ մը աւելի վայելած կ'ըլլան :

Իսկ հաւատացեալները կը մաղթեն որ չէչեանայ Հայութեան Զատիկը, — արդարութիւն եւ վերածնութիւն :

Անշուշտ ամէնքս ալ նոյն իղձով կը դիմաւորենք Զատիկը :

Բայց, ե՞րբ է պատահած որ ժողովուրդ մը բարիքներ ապահովէ հաւաչելով եւ աղօթելով :

Ամէն վաստակ երկունքի մը կը կարօտի : Եւ մենք այդ երկունքին տարիներն է որ կը համրենք ամէն Զատիկ :

Ե՞րբ կուգայ մեր Զատիկը :

— Երբ որ ամէնքս ալ համոզուինք թէ դատապարտուած ենք միայն Աւազ Ուրբաթներ տեսնելու, եթէ չտրվինք մեր ճակատագիրը վարել դիտակցօրէն :

Տարրական դիտակցութիւնը կը պահանջէ հաւատարմութիւն եւ յարատեւութիւն՝ տիրանալու համար մեր ազգային իրաւունքներուն :

Երբ որեւէ հատուած կը վարանի, կը տկարանայ կամ կ'ընկրկի այս ճամբուն վրայ, կը դառնայ զանցառելի քանակութիւն :

Դարձեալ, եթէ որեւէ հոսանք ճակատ կը ճեղքէ բանդիտութեամբ, տգիտութեամբ կամ իմաստակութեամբ, էջ մը պատռած կ'ըլլայ ազգային տոմարին մուտքի դուռնէն :

Ուժերու ամփոփում՝ ամէն բանէ առաջ :

Մեր աչքը դէպի հայրենիք, իսկ մեր ականջը՝ դէպի հողմրոխք, լսելու համար աւելի քան մէկ միլիոն զոհերու պատգամը :

Եթէ դարեր տեւած է քրիստոնէութեան քարոզած հաւատքը, ինչո՞ւ տասնեակ տարիներու յուսախաբութիւնները պիտի խափանեն մեր ինքնավստահութիւնը՝ լաւագոյն օրերու համար :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԻՊՔԵՐԸ

Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ Կ'ԻՍԱՒԱՅ ՁԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐԸ

*

ԱՃԶԸՆՀԱՒՐԸՐԻ ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

*Մ. Նահանգներու նախագահը հարկ դատած է յիշեցնել թէ չափազանց շատ պնդուրական զազանիքներ կը յայտնուին ռըռնցմէ կ'օգտուի Խ. Միութիւնը : Այս առթիւ չորս հինգ անգամ խորհրդակցեր է ազգ. պաշտպանութեան նախարարին՝ Պ. Ուիլսընի հետ, յանձնարարելով որ զգարարութիւն մը հրատարակէ : Այս մասին խօսած է նաեւ դահլիճին մէջ, պատահաբար եւ երբեմն սրանեղութեամբ յիշելով կարգ մը զազանի տեղեկութիւններ : Ի վերջոյ բացատրեր է նախարարին թէ անհրաժեշտ է միջոցներ ձեռք առնել անյապաղ : Ահա թէ ինչու միացեալ սպառյակոյսը արդիւնած է կարգ մը լուրերու հրատարակութիւնը : Միեւնոյն ատեն չատ մը տեղեկատու անօրէններու վոխարէն քաղաքային պաշտօնեաներ նշանակուած են : Նախագահը ամէնէն աւելի նեղսրտած է որ իրաւասու պաշտօնատարները զազանի տեղեկութիւններ կը հաղորդեն մամուլին եւ չատ մը թերթեր ու հանդէսներ մանրամասնօրէն կը զրաղին, վերանդելով ազգային ապահովութիւնը : Իր կարծիքով, չափէն աւելի հրատարակութիւնները եղած են կարգ, մանաւանդ հիւլէական ուժով բանող սուզանաւի մասին (Նոտիլուս) : Սխալ կը նկատէ, նաեւ, որ լուսանկարները յանձնուած են հակօդային հասատատութեանց եւ ուրիշ ռազմական զազանիքներու մասին : Նախագահը մտանաւորապէս կը յիշեցնէ թէ այս հրատարակութիւնները կ'օգնեն Ռուսերուն, որոնք չատ մը բաներ կիտեն արդէն : Բազմաթիւ կինոտրական զազանիքներ իմացուած են ուրիշ երկիրներու, մասնաւորապէս Խ. Միութեան կողմէ : Ցաճախ հիւլէական ռուս մասնագէտի մը իմացած զազանիքը, որ տեղեկագրի մը մէջ ամփոփուած եւ մոռցուած կ'ըլլայ, ամերիկեան մամուլին կը հաղորդուի որ լայն տեղ կուտայ անոր հրատարակութեան : Ցեւոյ նոյն զազանիքը մանրամասնօրէն կը հաղորդուի, նաեւ, անթէ-լով եւ հեռատատկերով :

× Ուղիղկիքըննէն կը հեռագրեն.— Մ. Նահանգները առատ հում նիւթ ունին մեծածաքանակ հակօդային հրթիռներ արտադրելու համար հիւլէական ուժով : Այս մասին յայտ փորձեր կատարուած են վերջերս Նեւատայի մէջ : Կարելի է տասնեակ հազարաւոր արտադրել այս հրթիռներէն, ապահովելու համար Մ. Նահանգներուն եւ արեւմտեան Եւրոպայի պաշտպանութիւնը : Արդէն իսկ բազմաթիւ ատոմերիկեան գործարաններ սկսած են արտադրել զանազան հրթիռներ, իրենց տըրամադրութեան տակ ունենալով առատ իւրանիում եւ թորիում :

ՊԱՐԵՆԱԻՈՐՄԱՆ ՏԱԳՆԱՊ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Զանազան ազգութիւններէ քաղուած տեղեկութեանց համաձայն, պարենաւորման ծանր տագնապ մը կը տիրէ Խ. Միութեան մէջ : Մինը եւ չաքարը գրեթէ անհետացած են կարգ մը մեծ կեդրոններու մէջ : Կառավարութիւնը մեծաքանակ ուտեստ ապսպրած է արեւմտեան Եւրոպայի եւ Հարաւ. Ամերիկայի մէջ : Կուսակցական պաշտօնաթերթը, «Փրաւտա», կը գրէ թէ չահադէտներ կ'օգտուին առիթէն, ապրանք մթերելու եւ յետոյ սեւ չուկայով ծախելու համար :

ԱՍԻԱԿԱՆ խորհրդաժողովը բացուեցաւ Տէլհիի մէջ, ի ներկայութեան 188 պատգամաւորներու : Կը մասնակցին Սէյլան, Զինաստան, Հնդկաստան, Ճափոն, Հիւսիսային Կորէա, Լիբանան, Սուրիա, Մոնկոլիա, Փաքիստան, եւն. :

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

•

ՏԱՍՆԱՄԵԱԿ ՄԸ

— « *Յառաջ* »ի վերիրատարակման տասնամեակն էր ուրբաթ օր, 8 Ապրիլ : Ինչո՞ւ ֆանի մը տող չգրեցիք :

= Աւազ ուրբաթ էր, եւ խմբագիրը — նոյնպէս «Աւազ Ուրբաթ», ինչպէս կ'ը-սէր իր լուսահոգի մայրիկը — չէ ուզած անդրադառնալ :

— Տակաւին ուշ չէ, դարմանելու հա-մար : Ի՞նչ նոր առաջադրութիւններ ու-նիք, ապագային համար :

= Սկիզբէն ի վեր *Յառաջ* գգուշացած է շռայլաբան խոստումներէ : Կարեւորը գործն է եւ ձեռք բերուած արդիւնքը :

— Յառաջիկայ Օգոստոսին ալ թերթին հրատարակութեան երեսնամեակն է, միասին հաշուելով հին եւ նոր շրջանները : Ցունի՞ք որեւէ նոր ծրագիր :

= Կը մտածենք, երբ օրը գայ :

—Ի՞նչ է ձեր յաջողութեան գաղտնիքը :

=Հաւատք եւ աշխատանք :

— Ի՞նչպէս դիմացաք այնքան գաբշելի բանսարկութեանց եւ թրքավարի բշնամութեանց :

= Արհամարհելով, եւ անտեսելով, ամէն բանէ վեր դասելով թերթին կոչումը եւ մեր պարտականութիւնը :

— Որո՞նք են հասոյթի գլխաւոր աղբիւրները :

= Բաժանեգին, հատուածաո եւ ծանուցում : Սպառումը միշտ մնացած է նահանջելի բարձրութեան մը վրայ : Բացառիկ ծախքերու դիմաց ունինք թերթին բարգաւաճման համար տրամադրուած նուէրներ :

— Անշուշտ Դաշնակցութիւնն ալ կ'օգնէ թերթին :

= Միայն բարոյապէս : Շատ բան կը պարտինք մեր ընկերներուն եւ բարեկամներուն աշխատակցութեան եւ աջակցութեան, ինչպէս եւ աշխատաւորներու հաւատարմութեան :

— *Յառաջը* շատերուն համար դպրոց մըն է, կ'ըսեն :

= Կ'աշխատինք որ աւելին ըլլայ : Ի՞նչ օգուտ հայերէն տառեր շարել ներմակ թուղթի վրայ եւ տպել, եթէ հրատարակութիւնը պիտի չծառայէ զարկ տալու մայրենի լեզուին ու մշակոյթին, արթուն պահելու եւ զարգացնելու տարագիր բազմութեանց միտքը, կարն խօսքով՝ ազգային շահերը պաշտպանելու :

— Կ'ըսեն թէ *Յառաջը* ժխտական դիրք բռնած է Խ. Հայաստանի հանդէպ, ինչպէս միւս Դաշնակցական թերթերը :

= Եթէ ժխտական դիրք ընելով կը հասկրնան հակակերպում՝ մեր հայրենիքին դէմ կատարուած բացորոշ անիրաւութեանց եւ անոր անդամատման, բարբարոսութիւն՝ բոլշեւիկեան անլուր բռնութեանց, ներքին ինքնավարութեան բռնաճարման, ազգային մշակոյթի, լեզուի, նոյնիսկ բառերու ազնւատման հանդէպ, կ'ընդունինք այդ մեղքը, յանուն հայրենիքի գերագոյն շահերուն :

Վ.Ա.Հէ

ՍՈՒՏԱՆ

ԱՆԿԱԽՈՒԹԻՒՆ Կ'ՈՒԶԷ

Եգիպտոսէն հատած լուրերու համաձայն, ծանր տագնապի մը մատնուած են եգիպտասուսանեան յարաբերութիւնները : Առջի օր խզուեցան բանակցութիւնները՝ Նեղոսի ջուրերու բաշխման մասին : Իսկ յաջորդ օրը Խարթումի մէջ հրատարակուեցաւ Սուտանի Միութենական կուսակցութեան ծրագիրը, որ կը բաղկանայ եօթը կէտերէ եւ որ անհրաժեշտ կը դտնէ անկախ հանրապետութեան մը հաստատումը :

Նեղոսի ջուրերու բաշխման բանակցութիւնները սկսած էին երկու օր առաջ, բայց սկիզբէն իսկ բոլորովին տարբեր տեսակէտներ յայտնուեցան : Ցաւալի մէջտեղ մը պատճառ եղաւ որ բանակցութիւնները խզուին : Եգիպտոսի ոստիկան նութիւնը վրայ հասաւ, երբ Սուտանի պատուիրակութեան նախագահը կը հակէր Եգիպտոսի ներկայ իշխանութեան դէմ ուղղուած թռուցիկի մը տպագրութեան :

Շատ աւելի ծանրակչիռ հանգամանք ունի անկախութեան ծրագրին հրատարակումը : Ցարդ «Միութիւն» կուսակցութիւնը ամենաջերմ կողմնակիցն էր Եգիպտոսի եւ Սուտանի միացման եւ ընտրականն պայքարն ալ մղուած էր այդ հիման վրայ : Արդ, հրատարակուած յայտարարութիւնը կ'ըսէ թէ Սուտան պէտք է դառնայ անկախ եւ ներիչխան հանրապետութիւն մը, իր վեհապետով եւ առանձին կառավարութեամբ : Միայն միայն եալ պաշտպանութեան համար կ'ընդունուի խորհրդակցական յանձնաժողովի մը կազմութիւնը : Իրազեկները կը կարծեն թէ այս նոր քաղաքականութիւնը հետեւանք է զօր. Նեկիպի չէզոքացման :

6000 ՈՒԽՏԱՒՈՐՆԵՐ թափօր մը կազմեցին Երուսաղէմի մէջ, Աւազ Ուրբաթ օր, այն ճամբուն վրայ որուն հետեւեցաւ Քիստոս, դէպի Golgotha : Թափօրը խումբերու բաժնուած էր լեզուներու համաձայն եւ 15 հոգի փայտէ հսկայ խաչ մը կը տանէին իւրաքանչիւր խումբ առջեւէն :

ԹՈՒՆՈՒԶԻ ներքին բնակավարութեան բանակցութիւնները պիտի վերսկսին Զատիկէն ետք :

ՈՂԲԱՅԵԱԼ

ՀՐԱԶ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Ապրիլ Տիկին Արշալոյս Հ. Սարգիսեան Զատկի առթիւ հարիւր հազար Ֆրանք տրամադրած է հետեւեալ բաժանումներով :—

Կապոյտ խաչի կայանի շէնքին 20·000 :

Փարիզահայ Տիկնանց Միութեան Որբերու Օգն. Մարմնի 20·000 :

Աղջատախնամին 20·000 :

Դպրոցասէրին 15·000 :

Նշան Փալանճեան ճեմարանին 15·000 :

Յառաջի բարգաւաճման 10·000 :

Տասնալ «Յառաջ»էն :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԿԻՊՐՈՍԻ մէջ ցոյցերը կը չարունակուին ամէն օր : Նիկոսիոյ ոստիկանութիւնը քարկոծուեցաւ յունական վարժարաններու աշակերտներուն կողմէ, որոնք թափօր կազմելով կ'աղաղակէին, — «Անկցին բանտերը եւ զաւաճանները : Արձակեցէք բանտարկուած ուսանողները : Յուցարարները բանային մօտենալով հանդիպեցան ոստիկանական պատուարի մը : Ոստիկանները զինուած էին վահաններով եւ արտասուարեր ռումբերով : Բրիտանական ոստիկանութիւնը խիստ խուզարկութիւններ կը կատարեն, երեւան հանելու համար զէնքի եւ պայթուցիկի պահեստները :

ԻՏԱԼԻՈՅ վարչապետը Հռոմ վերադառնալով, յայտնեց թէ Մ. Նահանգները երկու հարիւր միլիոն տոլարի վարկ մը պիտի տրամադրեն հողագործական բարենորոգման համար, ինչպէս եւ տասը թոն ծանր ջուր, հիւլէական բարգեր (փիլ) չինելու համար : Խոստացած են ուրիշ դիւրութիւններ ալ ընծայել :

ՖՈՐՄՈԶԱՆ զարնելու համար առնուազն 50 «Միկ·15» օդանաւեր համաձայն համրուած են կղզիին 360 քիլոմեթր հեռու, համաձայն ամերիկեան տեղեկութեանց :

ՀՆԴԿԱՉԻՆԻ մասին խօսակցութիւններ տեղի պիտի ունենան Ֆրանսայի եւ Մ. Նահանգներուն միջեւ, յառաջիկայ շաբթու :

(Շար.ը կարդալ Դ. Էջ)

ԱԼԷԼՈՒԻԱ, ԱԼԷԼՈՒԻԱ

*

Առաջին Մեծ Պատերազմին, այն ահաւոր օրերուն էր: Պոլիսը կը պոռթկար թշուառութեամբ եւ ուտելիքներու առատութեամբ: Ապրուստի գիները աներեւակայելի բարձրութեան հասան: Նոր հարուստները միայն կ'ուտէին ճաթելու չափ: Ուտելիքները կը փճանային մնալով եւ կը թափուէին: Անկարող թուրքերը չէին կրցած կազմակերպել քաղաքին պարենաւորումը:

Ժողովուրդը անօթութենէն կը մեռնէր: Տուներուն մէջ, տարիներէ ի վեր միս կապած մայրիկները, մամիկները, նէ – հարցան, նիհարցան, մէկ մէկ բարակ կին դարձան, եւ այդ օրերուն, առաջին անգամ ըլլալով, սորվեցան, մէկ մէկ սեւ չալ գլուխնին, իրիկունները իրենց տուներէն ելլելով, չուկայ սպրդիլ, ածան բան մը ճանկելու եւ ուրախացած տունդալ, եփելու համար:

Այդ օրերուն, խնայողական կերակուրներ ստեղծուեցան, ուր մէկ հաւկիթը մէկ սան ալիւրին մէջ խառնելով, երեւակայութեան ուժին հետ միասին, շատ համով եւ խոշոր ճաշ մը սեղան կուգար ...

Երբեմն լուր կ'ելլէր թէ միս կամ ձուկ պիտի բաշխուի: Այդ օրերուն կատաղի կռիւ կը մղուէր մսավաճառին խանութին առջեւ: Եւ մատով կը ցուցնէին անոնք, որ յաջողած էին, քանի մը զահեկանով յափշտակուած, կասկածելի միսի կտոր մը, կամ աւրուած ձուկ մը մոցնել տուներնէն ներս: Իսկ չաքար եթէ բաշխուէր, ե – կեղեցին գոհունակութեան համար վառուած մոմերուն թիւը չափազանց կը շատնար ...

Միայն կար, ամէն օր բաշխուած, հաց մը: Բայց չինուած էր, ոչ թէ Աստուծոյ չնորհած ցորենէն եւ ալիւրէն, այլ չափուած էր քարով, աւազով, թեփով եւ թուրքերուն ահաւոր դեղին մաղճով ...

×

Այդ օրերուն, Սկիւտարի լայն ճամբաներուն վրայ կ'երեւար Աստուածաչնչական կառնէակ մը:

Ամէնէն հեռուներէն կ'երեւար ան, երբ իր պարթեւ հասակը ցցած երկինքին, մաղերը եւ մօրուքը չորս հովերուն, հաստ ցուպ մը ձեռքը, հսկայի չափաւորեալ եւ խոշոր քայլերով կը յառաջանար, արեւու ու փոշոտ լայն ճամբաներուն վրայէն ...

Անոր գլուխը կը նմանէր առաքեալի մը գլուխին: Լայն, բարձր, անհասանելի ճակատ մը, ուրկէ ուղիղ ու հպարտ, ծածկում կ'առնէր քիթը, ամբողջ ճարտարապետութիւն մը ինքնին, լայն, ղօրաւոր ու կամարաձեւ կերտուածքով:

Աչքերը, կապտորակ կանաչով մը, իրենց դէպի ներս հայեացքով, մեծ երազատեսներու նայուածքը ունէին: Անոնք նաեւ մանուկի աչքեր էին, չուտով ուրախացող, հաւատաւոր, եւ արտասուքը բիբերուն ծայրը պատրաստ ...

Ցեղայ կար բերանը, կաս կարմիր չըթունքներով եւ վարդապետի ներող ու զմայլող ժպիտով: Եւ ան միշտ մեղեդի մը ունէր այդ չրթունքներուն վրայ:

Դէմքը, նեղ ու աղնուական կտրուածքով, ծածկուած էր ալեխառն երկարող մօրուքով մը, որ կը ծեծէր անոր ուժեղ ու լայն կուրծքը, ղրահի մը պէս:

Ձեռքերը խոշոր էին, լայն ոսկորներով, քարոզիչի չարժումներով: Եւ ոտքերը, ահագին ու ծանր, յատկանշական խոր հետքեր կը թողէին փոշիին մէջ, երբ անիկա, առասպելական էակի մը պէս, կը յառաջանար Սկիւտարի լայն ճամբաներէն ...

Այդ օրերուն, Սկիւտարի փողոցներուն մէջ, փոքրիկ հացավաճառները, իրենց ծախածները կը փաթթէին պատուելով նեղ ու փայլուն թուղթով տպագրուած գրքի մը էջերը: Կարդալ գիտցող հայ գրնորդը, անոնց վրայ գլխիկոր կը կարդար անոնց անունը.— «Ալէլուիա՛, ալէլուիա՛...» :

Որովհետեւ, այդ օրերուն, կէս օրուան մօտ, ամէնէն հեռուներէն, Սկիւտարի լայն ճամբաներուն վրայ կ'երեւար ան աստուածաչնչական երեւոյթով էակը, որ փողոց մը անկիւնը, խեղճուկ հացավաճառի մը կողովին առջեւ կեցած՝ իր հսկայի սրունքներով խոշոր ոտքերուն վրայ, փոշիին կամ ցեխին մէջ, կը մատուցանէր իր «Ալէլուիա, ալէլուիա»ն իբր թուղթ, եւ փոխարէնն կը ստանար քիչ մը հելվա, սիմիթ մը, ափ մը չամիչ ...

Ցեղոյ, աչքերը դէպի երկինք, մէկ ձեռքը հաստ ցուպը, միւս ձեռքը համբիւրը, որուն ամէն մէկ հատիկին կապած էր սրբազան նշանակութիւն մը, կը հեռանար, քիթին տակէն մրմնջելով օրհնո՛ւդ, աղո՛թք կամ անէ՛ծք... Այդ բաղադրութեան դաղտնիքը, մեր ազգին իրրեւ պահիժ, իր հետը դէպի յաւիտենականութիւն տարաւ «Ալէլուիա»ի աստուածային հեղինակը ...

×

Եւ եղաւ որ, այդ օրերուն, մարդիկ, ոչ թէ ուղելով դէթ խեղճ ձեւով մը մեզմէ այդ եզական հայ վարդապետին թշնամանութիւնը, այլ, աւելի ազատելու համար իրենց խիղճերուն պատահական այրուցքէն, դիմեցին «մեր ազգին մտաւոր բարեկամներու դէմ գործածած մեծ զէնքին.

— կազմակերպեցին «Ալէլուիա»ի հեղինակին՝ յոբելեանը ...

Եւ տակաւին աչքերս կը ցաւցնէ իր յիշատակով, դէպը այն փոքրիկ ազատ կանաչով տոմսերուն, որոնց վրայ դժբախտ սեւով մը տպագրուած բաներ մը կային..

Եւ յոբելենական յանձնախումբը, այդ տոմսերը յանձնելով «Ալէլուիա»ի հեղինակին, յանձնարարեց չըչխլել, ծախել, ուտել ...

Եւ ան առաքելական մարդը, ներեց անոնց, եւ դիջանեցաւ չըչխլել... Բայց անչուշտ քիչ ծախեց, եւ աւելի ալ քիչ կըրցաւ ուտել ...

Օր մըն ալ, երբ «Ալէլուիա»ի հատորը ներէն վերջ, կանաչ տոմսերուն նիհար արդիւնքն ալ արդէն չատնոց վերածուած էր Սկիւտարի ճամբաներուն վրայ դնուած թուններով եւ վարդապետի ներող ու զմայլող ժպիտով: Եւ ան միշտ մեղեդի մը ունէր այդ չրթունքներուն վրայ:

Դէմքը, նեղ ու աղնուական կտրուածքով, ծածկուած էր ալեխառն երկարող մօրուքով մը, որ կը ծեծէր անոր ուժեղ ու լայն կուրծքը, ղրահի մը պէս:

Ձեռքերը խոշոր էին, լայն ոսկորներով, քարոզիչի չարժումներով: Եւ ոտքերը, ահագին ու ծանր, յատկանշական խոր հետքեր կը թողէին փոշիին մէջ, երբ անիկա, առասպելական էակի մը պէս, կը յառաջանար Սկիւտարի լայն ճամբաներէն ...

Այդ օրերուն, Սկիւտարի փողոցներուն մէջ, փոքրիկ հացավաճառները, իրենց ծախածները կը փաթթէին պատուելով նեղ ու փայլուն թուղթով տպագրուած գրքի մը էջերը: Կարդալ գիտցող հայ գրնորդը, անոնց վրայ գլխիկոր կը կարդար անոնց անունը.— «Ալէլուիա՛, ալէլուիա՛...» :

Որովհետեւ, այդ օրերուն, կէս օրուան մօտ, ամէնէն հեռուներէն, Սկիւտարի լայն ճամբաներուն վրայ կ'երեւար ան աստուածաչնչական երեւոյթով էակը, որ փողոց մը անկիւնը, խեղճուկ հացավաճառի մը կողովին առջեւ կեցած՝ իր հսկայի սրունքներով խոշոր ոտքերուն վրայ, փոշիին կամ ցեխին մէջ, կը մատուցանէր իր «Ալէլուիա, ալէլուիա»ն իբր թուղթ, եւ փոխարէնն կը ստանար քիչ մը հելվա, սիմիթ մը, ափ մը չամիչ ...

Ցեղոյ, աչքերը դէպի երկինք, մէկ ձեռքը հաստ ցուպը, միւս ձեռքը համբիւրը, որուն ամէն մէկ հատիկին կապած էր սրբազան նշանակութիւն մը, կը հեռանար, քիթին տակէն մրմնջելով օրհնո՛ւդ, աղո՛թք կամ անէ՛ծք... Այդ բաղադրութեան դաղտնիքը, մեր ազգին իրրեւ պահիժ, իր հետը դէպի յաւիտենականութիւն տարաւ «Ալէլուիա»ի աստուածային հեղինակը ...

ԾԱՂԿԱԶԱՐԴ

*

Առաւօտուն չատ կանուխ կ'արթննայինք, արեւին ոսկի ցնցուղը դեռ չանցած լերան կողերուն վրայ: Մութն ու լուսուն կը բանայինք մեր աչքերը· կը ցատկէինք անկողինէն, ամբողջ գիշերը ուժգնօրէն պրկուած ազեղներու պէս: Կոչնակներուն ղօղանջները բաւական էին, որ մենք մոռնայինք ամէն ինչ եւ ապրէինք միայն տօնական օրուան խորհուրդին կախարդանքովը:

Իրիկուընէ արդէն Ցարութիւնը եւ ես որոշած էինք գետեղերք իջնել ուտելի կտրելու համար: Մէկուն չէինք յայտնած մեր գաղտնիքը: Ցարութիւնը Տէր Եփրեմին տղան էր, ամենամտերիմ ընկերս, որուն մանկութիւնը իմ մանկութեանս հետ օղակուած մնայ մինչեւ մեր բաժանումը:

— Ցարութիւն, ըսի, գեղի կը սպասեմ Անթառամենց աղբիւրին առջեւ: Թող տունէն չհասկնան, որ գետեղերք կ'երթանք:

Ես հաղուած էի արդէն նոր հագուստս, երբ մայրիկս յանձնարարեց, որ երեք եղբայր միասին ժամ երթայինք:

Վար նայեցայ պատուհանէն: Ցարութիւնը բակին աղբիւրէն երեսը կը լուար: Սուլելով կանչեցի գինքը: Սուլելով պատասխանեց: Մայրիկս քովի սենեակը կը բակարանը կ'արծարծէր փոքրիկ աւելով մը, երբ ես դղուշութեամբ դուռը բացի եւ փախայ:

Անթառամենց աղբիւրը չատ առատ կը հոսէր այն առաւօտ: Կարծես լերան ծոյէն նոր ակ մը բխած ըլլար գիշերը: Եկերքի մամռապատ քարին վրայ նստած՝ սպասեցի: Վերէն գեղնավառ ծաղիկներով ծանրաբեռ ոստերը կ'իջնէին: Բայց մենք եղբեւանի պիտի քաղէինք, ուտելով հիւսուած դրասանդները զարդարելու համար: Մեր ուտածները պիտի գտնէինք գետեղերքի այդիներուն մէջ: Բայց Ցարութիւնը կ'ուշանար: Մտահոգ՝ վաղեցի տուն: Դիմացէն կուգար ան:

— Ի՞նչ եղաւ, հարցուցի:

— Ձախուս փնտռեցի· չգտայ:

— Ես ունիմ, ըսի, երթանք:

Արագ վազքով մը քիչ առքը գետափն ալ մը չամիչի, յոբելենական յանձնախումբը միաք ըրաւ հրապարակաւ տօնելու անոր յոբելեանը ...

Դպրոցի մը սրահին մէջ եղաւ այդ:

Զգիտեմ, փորձեի՞ն սովորական յուբելինական կեղծաւոր եւ ապէտ բառերը կակազել ...

Բայց, ապահովաբար, երբ տեսան այդ աստուածաչնչական էակը իրենց մէջ կանգնած, իր հսկայի հատակին վրայ, իմաստունի եւ մանուկի աչքերով, այնքան թշուառ, եւ արդէն ամբողջովին յաւիտենականութեան մաս կազմած, կը կարծեմ թէ՝ լռեցին ու փախան ...

ՄԱՆՆԻԿ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

Գետը յորդած էր, պղտորած: Զրանիւներու ճռինչը կը խառնուէր ալիքներու մռունչին՝ յօրինելով վայրի համանուագ մը:

— Սեդրակենց այդին մտնենք, ըսի ընկերջս:

Սեդրակը մեր դպրոցէն էր· կապոյտ աչքերով չատ բարի տղայ մը: Բախտաւոր եղանք գինքը տեսնելով այդիին մէջ: Եկած էր, մեզի պէս, ուտելի կարելու Ծաղկազարդին համար:

— Ներս մտէք, ի՞նչ էք կեցեր դուրսը:

Ջուրերուն վրայ ծռած էին դալարազեղ ուռիները, հերթաբաժակ գեղեցիկ հարսնիկներու պէս: Այդիին շրջափակին ալ ծածկած էր եղրեւանիի ճերմակ եւ մոլոշ ծաղիկներով:

Հիւսեցինք ոստերը եւ զարդարեցինք:

Երեքս ալ համաձայնեցանք Ս. Ցակոբ եկեղեցին երթալ:

Բերնէ բերան լեցուն էր ժամը: Բուրվառներուն ծուխը պատուհանէ պատուհան ծիրանի գօտի մը կապած էր: Երաժշտութեան ալիքներուն մէջ կ'օրօրուէր կարծես բարձրացէն զմբէթը եւ ամէն ինչ պարուրուած էր անխմանալի խորհուրդով մը:

Ցուշեր են ասոնք:

Եւ արդէն ի՞նչ է մնացեր այսօր մեզի՝ ոգեկոչելու համար անցեալը: Ցուշեր՝ որոնք կը չողան արցունքի ծանր, պղտոր կաթիլներու պէս եւ զանոնք լացող աչքերը կ'այրեն ցաւատանջ կրակով:

Ցուշեր՝ որոնց մէջ կ'արթննան կեր – պարանքներ եւ իրենց սեւեռաբիբ աչքերով կը դիտեն մեզ:

Ցուշեր՝ որ հեծեծանք են աղօթամռունչ եւ օդնութեան կանչող ալիոզորմ ձայն:

Հո՞ն են միշտ ուռենիները, վայրահակ ու սպառ հարսներու պէս: Տակաւին կը փնտռե՞ն գետին ջուրերուն մէջ ցոլքը մեր խորտակուած երկինքներուն:

Ծաղկա՞ծ են եղրեւանիները Սեդրակենց այդիի ցանկապատին վրայ: Ո՞վ կը քաղէ անոնց ծաղիկները մեր անթուելի գերեզմաններուն համար:

Ուրգան պիտի ուզէի, որ մահարոյր խորշակ մը չորցուցած ըլլար մեր գետեզերքին բոլոր ուռենիները ...

Ծաղկազարդի առաւօտ:

Ես ահա կ'իջնեմ գետափ:

Ահնակա՝ այս անգամ:

Սուրբ Կարապետի չախուն գրպանս է գետ:

Ցարութիւնը մեռած է Ամերիկա:

Սեդրակը Տէր Զօրի արիւնոտ աւազներուն մէջ կը հանդչի՝ աչքերը բաց, ա – հեղօրէն բաց՝ երկինքէն անցնող ամպերուն:

Ես միայնակ ահա կը սպասեմ Անթառամենց աղբիւրին եզերքը: Ուրո՞ւ կը սպասեմ, քանի որ եկեղեցիները աւերակ են, եւ կոչնակները այլեւս պիտի չհնչեն երբեք:

Պիտի հնչեն: Մօտ է հրաշափառ Ցարութեան Առաւօտը: Պիտի հնչեն փոթորկաձայն, որպէսզի արթննան ողջ մնացողները: Մեռելները իրենք չեն, որ նըներ են:

ԱՐՍԷՆ ԵՐԿԱՔ

ՑԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՑՈՒՇԵՐԷՍ

•

Ուէս Ցարօն ներս եկաւ:

= Ի՞նչ եղան գինուորները, հարցուցի: Սկսաւ կմկմալ եւ ապա ասաց·

— Ես կարծեցի, որ գինուորներ էին: Զգիտեմ, աչքիս երեւացին:

Համբերութիւնս կտրաւ, մի լաւ դաս տուի: Ուշաթափ տարին նետեցին իր տունը:

Երեկոյեան ուէս Ցարօն եկաւ եւ ներս – ղութիւն խնդրեց իր արածին համար:

— Ես սխալուել եմ: Իմ աչքերս դոց էին: Նոր բացուեցան: Մինչեւ այսօր տարբեր աչքով կը նայէի յեղափոխականներին: Այժմ կ'երդնում, որ այսուհետեւ Թեւ ու Թիկունք պիտի դառնամ նրանց:

Ներեցինք: Գիւղի մէջ նա միակ մարդն էր, որ ամբարտաւանօրէն ծաղրեր էր յեղափոխականներն ու յեղափոխութիւնը: Քանի, քանի անգամներ այդ չըլլանի ըն – կերները սպառնացել էին նրան, բայց նա անփոփոխ էր մնացել:

ՃՇԴՈՒՄ ՄԸ·— Զօր· Սեպուհի «Յե – ղափոխականի Յուշերէս» 72րդ թիւին մէջ («Հայրենիք» օրաթերթ, թիւ 8173, Մարտ 31, 1939) ըսուած է·—

« Այդ գիւղից էր նաեւ Յեղափոխու – թեան առաջին առաքեալներից Մարգար Վարժապետը: Թուրք կառավարութիւնը նախ զայն բանտարկեց եւ յետոյ Բաղէշի կէօմ Մէյտան հրապարակի վրայ կախադան բարձրացուց: Նա թաղուեցաւ *Ս. Խնդրակատար Եկեղեցիի բակին մէջ*: Նրա գերեզմանը Հայերիս համար դարձաւ մի սրբավայր: Տարիներ վերջ, Ախլաթի առիւծին՝ Աղբիւր Սերոբի գլուխն էլ թաղուեցաւ նրա գերեզմանի ճիշդ մօտը»:

Մարգար վարժապետը, ինչպէս եւ հետագային՝ Աղբիւր Սերոբի գլուխը թաղուած է ոչ թէ *Ս. Խնդրակատար Եկեղեցիի բակին մէջ*, որ բաղաճէն երկու ժամ հեռու վանք մըն է, այլ *կարմրակ եկեղեցիի բակին մէջ*, որ կը գտնուէր բաղաճին կեդրոնը, առաջնորդարանին կից: Նոյն եկեղեցւոյ բակին մէջ թաղուած են նաեւ Սերոբի ընկերները՝ Սիմոն, Աշոտ, Նատօ, Ալեքսան, Բաշուրցի Ցակոբ, Մուշեղ եւայլն:

Սահմանադրութենէն մէկ երկու տարի առաջ, երբ կառավարութիւնը ճամբայ շինելու ձեռնարկեց եւ այդ ճամբան պիտի անցնէր պարտէզէն, ժողովուրդը այդ հերոսներուն աճիւնը փոխադրեց աւելի հետ եւ Սահմանադրութենէն վերջ Սերոբի եւ սպանուածներուն վրայ արձան մը շինեց:

Ի դէպ, արձանի մարմարիոնները բերուեցան Խաչիկ Սար լերան մարմարինոցէն եւ արձանագործը էր յայտնի Պնա Մօսէի տղան՝ Մամբրէն: Թուրքերը տեղահանութեան ատեն չեն տարագրեր գինքը, այլ կը պահեն, գօրանոցներ շինել կուտան եւ յետոյ կռանով կը սպանեն, ըսելով· — « Սերոբի արձանը ասո՞վ կռեցիր, հա՞»:

Յովսէփ Գասապեան

« *Որ ոչ լուիցէ ունկամբ, լուիցէ թէ – կամբ*»: Երբ խօսքից գործի անցանք, նա անմիջապէս ղէմց եւ «մեղայ»ի ճամբան բռնեց:

Երբ այս գիւղը հասանք, լուր ղրկե – ցինք կոմսին՝ իմացնելով մեր տեղը:

Այս գիւղի մէջ էլ խաղաղ անցաւ: Ուէս Ցարօն համարեա գիշեր ցերեկ մեզ հետ եղաւ: Նա պատմեց որ «բարեկամն» էր եղել Վէհիպ պէյին: Կուռի օրերին, նա մի օր «կեավուռ ուէս»ի տանը հիւր էր մնացել եւ պատմել «ֆեսեայիների փախուստի մասին»: Նա զարմացել էր թէ՝ ի՞նչպէս իր ձեռքից ազատուել էին նրանք եւ չէր կրցեր գիտնալ, թէ ո՞ր կողմ են գնացել:

Վէհիպ պէյը ասել է նրան թէ եթէ ինքը անխոհեմութիւն անէր եւ պնդած լինէր, որ Աղթամար ղրկուած նաւը ետ դառնայ, ապահովաբար թնդանօթներով միասին կրնային ընկղմել: Նա հիացած էր ֆեսեայիների չէշտակի նշանառութեան վրայ:

Մօտաւորապէս 17 օր անցած էր մեր Վանէն դուրս գալէն, բայց ոեւէ հրահանգ կամ նամակ չէինք ստացած վերադառնալու:

Այդ 17րդ օրը որոշեցինք՝ «եթէ մինչեւ վաղը լուր չառնենք, կ'երթանք մի քանի օր էլ Մարդոմ գիւղը, որ Վանի ծովի մօտն էր»:

Այնպէս լմացած էինք, որ ծովեզերքի պաշարումը վերցուել էր, եւ գինուորների մի մասը քաշուել էր Վան, իսկ մի մասն էլ՝ Ուստան:

Մի գիշեր եւս մնացինք: Մեղանից մի տղայ եւ գիւղացիներից մէկը պահապան նշանակեցինք: Թէեւ գիւղի տղաները կ'ուղէին որ առանձինն պահպանութիւն անէին մեզ, բայց մենք, նկատի ունենալով որ գիւղը ճանապարհի վրայ էր եւ ամէն րոպէ կրնար վտանգ պատուհիլ, անհրաժեշտ նկատեցինք մեղնից մէկը պահապան նշանակել:

(Շար·) ՍԵՊՈՒՀ

ՅԱՆՈՒՆ ԽՈՍՈՂԵՆ ՀԱՅՍ

ՏՂԱՅՈՒԹԻՒՆ ԲԱՆԱՏԵՂԻՆ ԵԼԱՆԱՑ

Մեծին Վիլհելմ, ա՛ռաւել անոր հիմնադրած Գերմանական Կայսրութեան, ամէն տարի Յունուարի 18-ին կը տօնուէր մեծ շուքով։ Այդ օրը կը յիշուէր թագադրութիւնը Վերսալի մէջ։ Ամէն տարի այդ օրը կը տօնուէր նաեւ Պրուսիոյ Թագաւորութեան հիմնադրութիւնը։ Ամէն տարի այդ օրը կը տօնուէր նաեւ Պրանտենպուրկի Մարգրաւիութեան հիմնադրութիւնը։ Ամէն տարի այդ օրը կը տօնուէր նաեւ Հոհենցոլլերնեան Տոհմին

ՋԱՏԿԻ ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻՆ ԱՌԹԻՒ Ցառաջ լոյս չի տեսներ երեքշաբթի օր :

ԵՄԻՆԻ թաղաւորին եղբայրը, որ դաւ մը սարքած էր անցեալ շաբթու, չղթայի զարնուելուս բանտին մէջ :

ԵՐՈՒՍԱղԷՄԸ Յորդանանի եւ Իսրա – յէլի միջեւ բաժնելու ծրագրին դէմ ար – տայայտուելուս Ռոպէր Շուման, դատա – կան նախարարը, որ ուխտ դացած է Ս. քաղաքը :

ԱՐՏԱՔԻՒՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ , Պ. Փինէ , ուեւակցութեան մը առթիւ յայտարարեց թէ իր հիմնական նպատակն է բանակցու – թիւն Արեւելքի հետ : Ցետոյ ըսաւ թէ Ապրիլի վերջը տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ արեւմտեան Գերմանիոյ վարչա – պետին հետ :

ՃԱՓՈՆ կ'ուզէ սերտ յարաբերութիւն – ներ մշակել Միջին Արեւելքի պետութիւն – ներուն հետ : Այս ուղղութեամբ հրաւէր ղրկած է Պարսկաստանի, Լիբիոյ, Սու – րիոյ, Իրաքի , Եմէնի, Յորդանանի , Լիբանանի, Եգիպտոսի եւ Արաբիոյ :

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ միջեւ պատերազմական վիճակը, որ կը տեւէր 1941 Սեպտեմբերէն ի վեր, վերջ դաւ մանուող օրէնքով մը : Այս առթիւ հրա – տարակուած չինական դեկոյցը կ'ըսէ թէ արեւմտեան պետութիւնները կ'ուզեն Գերմանիան երկու մասի բաժնուած պա – հել, եւ ուրեմն անկարելի է մտածել հաշ – տութեան դաշնագրի մը մասին :

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ կեդր. կոմիտէին ընդհ. քարտուղարը, Պրուչչեւ, զեկուցում տա – լով երկրագործական համագումարին մէջ, անգամ մը եւս չեշտեց ծանր ճար – տարարութեան վճռական դերը խորհր – դային տնտեսութեան մէջ : «Ահա թէ ին – չու զարկ պիտի տանք նախ երկաթի ճարտարարութեան, հանքածուխին , ելեկտրականութեան » :

ԻՐԱՆի հրաժարեալ վարչապետը, Զօր. Զահեդի, ստիպուեցաւ պկլրութի մնալ , ընդհատելով իր Գերմանիա ճամբորդու – թիւնը, հիւանդութեան պատճառաւ : Այ – ցելուներ չեն կրնար մտնել իր սենեակը, իսկ զօրավարը մերժած է որեւէ յայտա – րարութիւն ընել :

×Նոր վարչապետը, Հոսէյն Ալա, յայ – տարարեց թէ Շահն Շահին համար նախ – կին վարչապետը այլեւս «օրուան մար – գը» չէր, թէեւ վճռապետը չէ թերագնա – հատեր անոր մատուցած ծառայութիւն – ները : «Այս պատճառով ինծի յանձնեց վարչապետութեան պաշտօնը որպէսզի աստակացնեմ պայքարը կաշառակերու – թեան եւ հակապետական տարրերուն դէմ, միշտ պահելով երկրին ընդհ. քա – ղաքականութեան ուղեղիծը » : Կը նշա – նակէ թէ Զօր. Զահեդի հրաժարած է ա – կամայ :

ՕԴԱՆԱԻԷՆ վար լինկաւ հիւրընկալ օր – իորդ մը, Պկլրութի մէջ, ծանրապէս վի – րաւորուելով :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Յառաջիկայ հատաքոյթը այս չորեք – շաբթի պիչեր Քառէ սրճարանի վերնա – յարկը : Կը խօսի Տիկ. ԷԼԻԶ ԱՅՎԱԶԵԱՆ, նախկին անօրէն Պոլսոյ Կեդր. վարժա – րանի : Նիւթը Ծնողներու դերը մանուկ – ներու անման շրջանին :

Կը հրաւիրուին մասնաւորաբար ծնող – ները : Մուտքը ազատ է :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Նիմէն Արտապէս Քէլլիկեան, որ հի – ւանդանոց փոխադրուած է ծանր վիճակի – մէջ, կը փնտռէ իր մօտիկ ազգականը՝ Մելքոն Քէլլիկեան (Ալիմանթասիոն ժէ – նէրալ, Փարիզ, ուրիչ հասցէ չի պիտեր) :

Հասցէն.— Նպիս, Ռիւ Վիէօ, Նիմ, (Կար) :

MORY et Cie

SERVICE VAUQUELIN

Մէկ ապտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(U. R. S. S.)

Հաստատութիւնը ապտօնուած է ՄԻ – ԱՅՆ ՆՈՐ ԶԳԵՍՏՆԵՐԸ ղրկելու, պաշտօնական հաշուեցոյցներով, իսկ գործածուած հագուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ :

3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.: TRU. 72-60 (Poste 80)

ԱՊՐԻԼ 11 — 24-Ի ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱԿԸ

ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հայ կամ. եւ Մարտ. Միութեան եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դաշնակցութեան , Վասպուրական – ներ, Տարօն Տուրուբերանի, Ֆ. Կ. Խաչի , Նոր Սերունդի եւ Վիեննի երիտասարդի , գեղավարութեամբ Ցովսէփ Վրդ. Լեւոն – եանի :

Կիրակի, 17 Ապրիլ , կէսօրէն վերջ ժամը 4ին Սէրվելը Կաթոլիկի սրահին մէջ : Կը խօսի Հ. ԿԱՐԱՊԵՏ Ծ. Վ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ եւ Պ. Ն. ՄՐՄՃԵԱՆ (Լիոնէն) :

Կիրակի առաւօտ Հանդիսաւոր ճաչ – ուր պատարագ, Սէն Մորիս մայր եկեղե – ցին : Պիտի պատարագէ Փարիզէն Հայր Կարապետ Ծ. Վ. Ամատունի :

ԼԱ. ՍԻՈՒԹԱՑԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հայ երիտ. երկ – սեռ միութեան :

Շաբաթ , 16 Ապրիլ, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Սինեմա «Քիւրսալ»ի մէջ :

Պատուիրակ նախագահութեամբ Պ. ՏԻ – ՐԱՆ ԹԷՔԷԼԵԱՆի (Մարսէյլէն) :

Պիտի բանախօսէ Փրոֆ. Գ. Գ. ԽԱ – ՃԻԿԵԱՆ (Մարսէյլէն) :

Խօսք կ'առնեն նաեւ՝ Պ. ԽԱՉԱՏՈՒՐ ԳՈՒԼՈՒՆՃՈՑԵԱՆ եւ Պ. ՅԱԿՈԲ ԱՃԷՄ – ԵԱՆ :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ Կ. ԽԱՉԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍԸ

Այս Շաբաթ պիչեր, ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ, Պէոիէ Միլէի սրահներուն մէջ :

Գեղարուեստական բաժին.— Կ'երգէ Օր. Նուարդ (Ժօսլին) Տիրատուրեան (Փարիզէն), Կ'արտասանէ Օր. Աճէճ Ու – զունեան (Վիեննէն), Կովկասեան եւ հայ – կական պարեր Պ. Վազգէն Յովսէփեան :

Նուագ Թրիօ Մէտիճա, Արմօնիբա Լէօն Միճիովսքի, (Վիլլէօրպանէն), արդիական պարեր Պէոիէ Միլէի նուագախումբին :

Հաճելի անակնկալներ, եւ ճոխ պիւֆէ ժողովրդական դիներով :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Մայիս ուրբին, կիրակի ժամը 4–7, Բա – րեգործականի 49րդ տարեդարձի հանդիսը Օթէլ Լիւթէսիայի մէջ :

LUCIEN DURAND

ՓՈՐՁԱԳԷՏ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼ

23, Rue Notre Dame des Victoires, Paris (2) GUT. 36-71

ԽՆԴՈՑՔ ՋԱՏԿԻ ԱՌԹԻՒ

Կազմակերպուած Սերաստիոյ Դաւթա դիւղի Հայր. Միութեան կողմէ, Ապրիլ 17ին կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3ին , Մրճման զպրոցին մէջ, 1 Ռիւ տը լա Տէ – փանս, իսկ լէ Մուլինօ : Ընտանեկան ջերմ մթնոլորտ, մանաւանդ հաւկթախառ : Ա – րեւելեան եւ եւրոպական նուագ, Շնաւոն Պալեանի կողմէ : Մուտքը ազատ է :

ԼՈՑՄ ՏԵՍԱԻ

ԲԱԲԵՐԴ ԵՒ ԻՐ ՇՐՋԱՆԸ

Գրեց՝ Մաղաքիա Ասլանեան
(ԲԱԲԳԷՆ ՔԱՀԱՆԱՑ)

Կը պարունակէ տեղագրական եւ ազ – գագրական մանրամասնութիւնները, Հա – յաբնակ սարասփիները, բուռ մը քաջերու ա՛բչաւը ղէպի Կովկաս եւ ուրիշ անտիպ տեղեկութիւններ : (308 էջ) :

Գիրքը զարդարուած է չատ մը հազ – ուագիւտ պատկերներով :

Գին 500 ֆրանք

Դիմել Եփրեմ Թեւանեանի, կամ Վահ – րամ Եսայեանի ,

38 - 40, Rue de la Montagne
Ste. Geneviève, Paris (5)

Իսկ Մարսէյլի մէջ.—
Յովսէն Նազարէթեանի
7, Bld. Mouren la Cabucelle

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS 9e

ԾԻԾԱՂԻ ԵՐԵԿՈՅ

Սալ Իէնա, 10 Ավրնիւ Իէնա
Ապրիլ 16, Շաբաթ ժամը 20·45ին

Դերասան **Գ· ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ**
Կը ներկայացնէ .

ՋԱՐՇԵԼԸ ԱՐԹԻՒ ԱՂԱ

Բեմադրութեամբ ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆի :
Մասնակցութեամբ՝
Տէր եւ Տիկին Տ· Նշանեանի, Գրիգոր – Վահանի, Ն· Պշտիկեան եւ՝
Ա· ԳՄԲԷԹԵԱՆի

Ինչպէս նաեւ ուրիշ դերասաններու :
Տոմսերու համար դիմել Հ· Բալուեանի դրատուն, 43 ռիւ Ռիշէ :

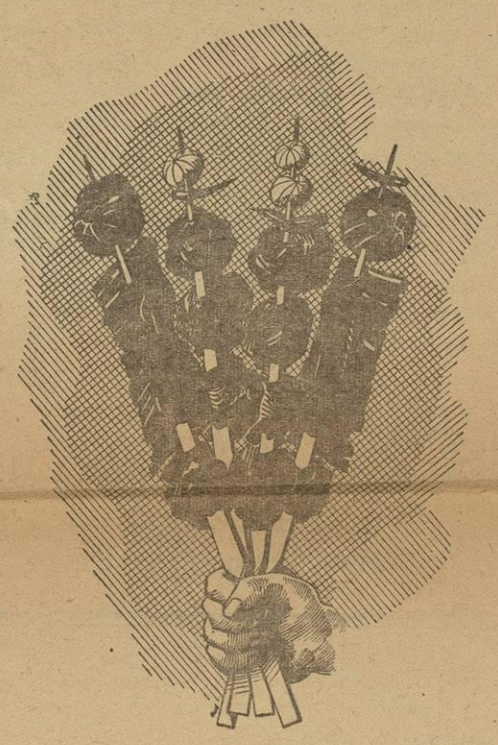
Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Անթօրփընէօռ, գործատուներ , տան մէջ աշխատելու, ամառուան հագուստի համար : Կարուած մեծ քանակութեամբ գործ : Ներկայանալ ամբողջովին կար – ուած հագուստով :

Ներկայանալ
ANDRÉ, 9, Rue d'Alexandrie, Paris (2)
Ձներկայանալ եթէ գործին լաւ վարժ չէք :

×

Երիտասարդ մը խանութի գործերու համար : Դիմել՝
PARIS - CALIFORNIE
58, Rue de Cléry

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

Հիմնադիր–տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

★

Ֆրանսական – հայկական եւ կովկաս – եան ընտիր կերակուրներ

ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷի ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՅ

4, Rue Robert - Estienne
(Rue Marbeuf) PARIS (8e)
(Métro: F. D. Roosevelt)

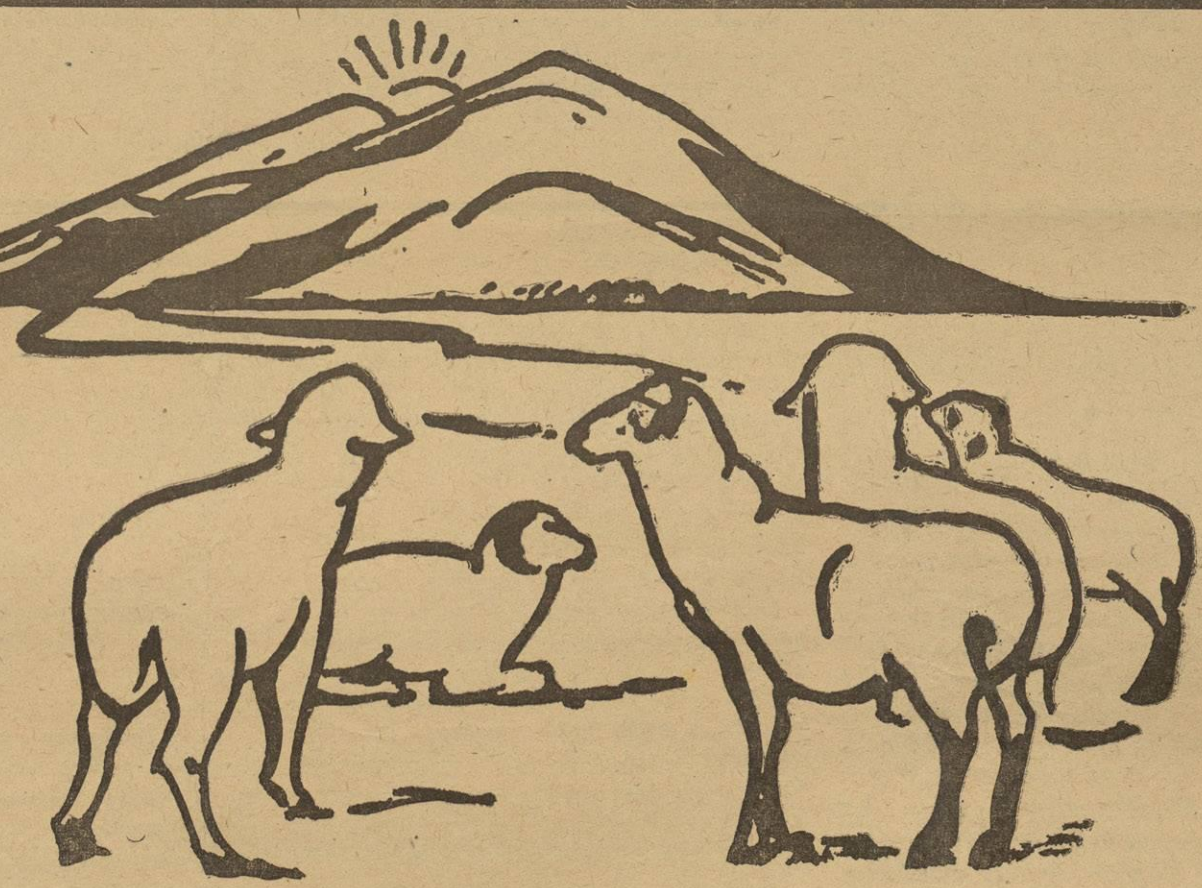
★

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված – ները, «չաշլիք », «քարսքի»

★

BAR AMERICAIN

TERZIAN

UN MAITRE DANS LE TRICOT

MAISON FONDÉE EN 1928

3, RUE POISSONNIERE - PARIS 2e

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 13 ԱՊՐԻԼ • MERCREDI 13 AVRIL 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7646 31e ANNEE — Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ: ԹԻՒ 3057

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԻՍԿ ՇՂԹԱՆԵ՞ՐԸ...

•

Մասնաւոր աղբանչանի մը վրայ, մի – լիոնաւոր հանրագրութիւններ կը հաւաք– ուին Խ. Միութեան եւ արբանեակ երկիր– ներու մէջ, յանուն խաղաղութեան :

Եւ ինչպէս միշտ, նորէն մեղադրանք – ներ արեւմտեան «իմպերիալիստ »ներուն դէմ, որոնք պատասխանատու կը հա – մարուին պատերազմի պատրաստու – թեանց :

Այս ամբաստանութիւնը ապացուցանե– լու համար, իբրեւ նորագոյն փաստ կը հաւատարծեն Փարիզի համաձայնութիւն – ները :

Ամէն մէկուց փորձեցին, անոնց վաւերա– ցումը խափանելու համար : Իսկ հիմա որ մասնաւորապէս Ֆրանսա եւ Մեծն Բրի – տանիա վաւերացուցած են արդէն, Մոս – կուա ձեռնարկած է գործադրելու իր սպառնալիքը, — խզում այդ երկու եր – կիրներուն հետ կնքուած զաչնագիրնե – րու :

Հակապատերազմեան ժողովները դու – մարուած և ճառեր խօսուած առեն, մեր հայրենիքն ալ մնաց առաջին գծին վրայ :

Օրուան վարիչներուն հետ, գրագէտ – ներ, բանաստեղծներ, գիտնականներ եւ բանուորներ ալ գրութիւններ հրատարա – կեցին կամ ճառեր խօսեցան :

Միեւնոյն առեն հանրագրութիւններ հաւաքուեցան, համաձայն միջազգային որոշման որ տրուած էր Վիէննայի մէջ, անցեալ Մարտ 11 – 13ին, Խաղաղութեան Համաշխարհային Խորհուրդին կողմէ :

Դեռ ընդհ. ժողով մըն ալ պիտի դու – մարուի յառաջիկայ մայիս 22ին, Հել – սինկի (Ֆինլանտա), « Խաղաղութեան պայքարի անյեւտաձգելի հարցերը ազատ օրէն քննարկելու համար» :

Յանուն խաղաղութեան հրատարակ – ուած հայկական կոչերէն աչքի առջեւ ու– նինք ծանօթ գրագէտ եւ ակադեմական Դ. Դեմիրճեանի եւ բանաստեղծ Ն. Զարեանի գրութիւնները :

Ահա Դեմիրճեանի եղրակացութիւնը :

— « Մարդկութեան ազնիւ, աշխատա – տոր, խորհուրդ եւ ստուար զանգուածային մասը չի կամենում պատերազմ : Մեզ մը– նում է հաստատապէս պահանջել որ ար – գելուի ատոմային գէնքը, միւս գէնքերը, պատերազմը ինքը, եւ լինի խաղաղու – թիւն : Այդպէս էլ կը լինի» :

Մնացեալը բանաստեղծութիւն է : Կար– միր ծիծաղ՝ ահաւոր ողբերգութեան մը դիմաց :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՋՆՋԷ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՒ ԱՆԳԼԻՈՅ ՀԵՏ ԿՆՔԱԾ ԴԱՇՆԱԳԻՐՆԵՐԸ ԻԲՐԵՒ ԲՈՂՈՔ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎՈՒԹԵԱՆՑ ԴԷՄ

Խ. Միութեան կառավարութիւնը ապ – րիլ 10ին դիմեց Թերպոյն Խորհուրդի նախագահութեան, առաջարկելով ջնջել Ֆրանսայի եւ Մեծն Բրիտանիոյ հետ կնք– ուած դաշնագիրները, այն առարկու – թեամբ թէ երկու պետութիւնները խախ – տած են իրենց յանձնառութիւնները :

Ինչպէս կը յիշուի, Մոսկուա քանիցս ապրարարած էր թէ չեղեալ պիտի նկատէ նոյն դաշնագիրները, եթէ Ֆրանսա եւ Մեծն Բրիտանիա վաւերացնեն Փարիզի համաձայնութիւնները, որոնց չնորհիւ կը վերահաստատուի արեւմտեան Գերմա – նիան, վերագինուելով եւ միանալով Ա– լանտեան դաշինքին :

Տրուած որոշումը անթելով ալ հաղոր– դուեցաւ, անդլերէն եւ Ֆրանսերէն :

Անդլեխորհրդային դաշինքը կնքուած էր 1942 Մայիս 26ին, գործակցութիւն եւ փոխադարձ օգնութիւն հաստատելով եր – կու պետութեանց միջեւ : Այս դաշնագրով Մեծն Բրիտանիա եւ Խ. Միութիւնը կը խոստանային ամէն կարելի միջոց ձեռք առնել, անկարելի դարձնելու համար նոր նախայարձակում մը Գերմանիոյ կողմէ, չկնքել երեք պինակցութիւն կամ չմաս – նակցիլ որեւէ խմբակցութեան որ ուղ – ղուած ըլլար միւս կողմին դէմ :

Մոսկուայի վերոյյը կ'ըսէ թէ հակա – ռակ իր սահմանուած յանձնառութեանց, Մեծն Բրիտանիոյ կառավարութիւնը սոս– րագրեց եւ բրիտանական խորհրդարանը վաւերացուց Փարիզի համաձայնութիւն – ները որոնք կը տրամադրեն վերապինել արեւմտեան Գերմանիան եւ զայն միացնել Խ. Միութեան դէմ ուղղուած պինուած – կան խմբակցութեան : Մեծն Բրիտանիոյ այս արարքը համարելով ուղղակի գործում 1942ի անդլեխորհրդային դաշնագրին, ի. Միութեան նախարարական խորհուր – դը համաձայն իր 1954 Դեկտ. 20 եւ 1955 Փետր. 28 թուակիր ծանուցագիրներուն Թերագոյն Խորհուրդին նախագահութեան քննութեան կը յանձնէ առաջարկ մը՝ ջն– ջելու համար 1942 Մայիս 26ի դաշնա – գիրը :

Նոյն առաջարկը՝ Ֆրանսայի հետ կնք– ուած դաշնագրի մասին որ ստորագրուե– ցաւ 1944 Դեկտ. 10ին : Այս առթիւ ալ Մոսկուայի պետութիւնը նոյն պատասխանա – տութիւնը կը ներկայացնէ, յիշելով 1954 Դեկտ. 16ի եւ 1955 Մարտ 18ի ծանուցա– գիրները :

Խ. Միութեան այս ձեռնարկը որեւէ զարմանք չպատճառեց Փարիզի եւ Լոն – տոնի մէջ, ուր նախապատրաստուած էին արդէն :

Նոյն օրը կուսակցական եւ կառավա – րական պաշտօնաթերթերը, Փրաւտա եւ Իզվեստիա երկար խորհրդածութիւններ հրատարակեցին, գերմանի վերապաշտու – թեան մեղսակից համարելով Ֆրանսան եւ Անգլիան : «Փրաւտա» կ'ըսէր.— « Ֆը– րանսայի եւ Մեծն Բրիտանիոյ մէջ չա – տեր կ'ուզէին միեւնոյն առեն բաղմիլ եր– կու աթոռի վրայ, — մէկ կողմէ վերնու – րական համաձայնութիւն մը կնքել Խ. Միութեան դէմ, արեւմտեան Գերմանիոյ ռազմապաշտօններուն հետ, միւս կողմէ պահել Խ. Միութեան հետ կնքուած հա – մաձայնութիւնը, որ կը պաշտպանէ իրենց ապահովութիւնը գերմանի յարձակուն ըս – պառնալիքին դէմ : Անգլեխորհրդային եւ Ֆրանքեւխորհրդ. համաձայնութիւննե – րը առաջին հիմնաքարերը կը կազմէին Եւրոպական ապահովութեան : Անոնց տը – րամադրութեամբ յետպատերազմեան քա– ղաքականութեան նպատակը պիտի ըլլար միացնել Եւրոպական բոլոր երկիրներուն ուժերը, առանց նկատի առնելու անոնց քաղաքական եւ ընկերային կարգուսար – քը, խափանելու համար նախայարձակ – ման կրկնութիւնը » :

× Խ. Միութեան որոշումը Մ. Նա – հանգներուն մէջ ալ զարմանք չպատճա – ռեց :

ԻՆՉՊԷՍ ՊԻՏԻ ԲԱԺՆՈՒԻ «ՅԱՌԱՋ»Ի ՀԱՒԱՔԱԾ ՁԱՇԱԳԻՆԸ

•

Աբէնթի մեր թղթակիցը կը գրէ Ապրիլ 7 թուակիրով .—

« Յառաջ»ի հաւաքած դումարը լաւա – գոյն ձեւով օգտագործելու համար, կազ– մուեցաւ մասնաւոր յանձնախումբ մը, հինգ անդամներէ, որոնց երկուքը անդամ են Գիմուքեան Խաչի Շրջ. վարչութեան (Կ.Խաչ) : Գանձապահը և ամբողջ գործին պատասխանատուն է ատամնաբոյժ Մխի – թար Ներսէսեան :

Քաքինիոյ Զաւարեան եւ ազգ. վարժա – րանները աշակերտներէն 32 փոքրիկներ շատ աղքատ ընտանիքներու զաւակներ են եւ ստիպողաբար պէտք ունին առատ սը– նունդի : Միայն կէս օրին ձրի ճաշ կ'ունե– նան ընորհիւ զուիցերիական բարեսիրա – կան կազմակերպութեան մը, իրիկունը պատառ մը հաց ուտելով կը պառկին, իսկ Կիրակի կամ տօն օրերը բոլորովին ըղը – կուած են, ուրեմն անհրաժեշտօրէն պէտք ունին յաւելուածական սնունդի :

Իրրեւ գործնական միջոց, որոշուած է իւրաքանչիւր աշակերտի յատկացնել ա – մենօրեայ բաւարար սննդեղէն (հաւկիթ, պանիր, կարագ, մեղր, պտղանոյշ, բը – րինձ, մաքարոնի, ընկոյզ, չամիչ, թուզ, եւայլն), որ եղանակին համաձայն փոփո– խութեան պիտի ենթարկուի եւ ամէն չա– բաթ մասնաւոր ծրարներով պիտի յանձ– նուի իրենց ընտանիքներուն : Միեւնոյն առեն հսկողութիւն պիտի կատարուի եւ ամէն ամիս աշակերտներուն ծանրութիւ– նը պիտի կշռուի :

Կ'իմանանք թէ այս առթիւ հետեւեալ նախահաշիւը կազմուած է .—

Իւրաքանչիւր աշակերտի վրայ պիտի ծախսուի ամսական չորս տոլար կամ օրա– կան 50 ֆրանք : Ուրեմն, — 32 աշակերտի ամիսը 32 × 4 = 128 տոլար : Այս տարե – շրջանի երեք ամիսը , 128 × 3 = 384 : Յաջորդ տարեշրջանին 9 ամիսը = 128×9 = 1152 : Համապատասխան՝ 1536 տոլար :

Այս աշակերտները հետեւեալ արուեստ – ներէն կուզան ընտրել, ինչ որ ուժի վրան է, եւ ընդհանրապէս անօթի : Անոնց փոխադրութիւնը այս եւ յաջորդ տարեշրջանին պիտի արժէ 150 տոլար : Ուրեմն ընդհ. դումար 1686 տոլար, զոր կրնաք ֆրանքի վերածել, ճշդրիտ դաղա– փար մը կազմելու համար :

Շուտով չնորհակալութեան դիր մը կը տանինք պաշտօնական մարմիններէն :

Միջանկեալ ըսեմ որ Բարեգործականը իր նիւթական լայն միջոցներով կ'ապա – հովէ զպրոցներու ելեւմուտքը եւ կաթ կը բաժնէ աշակերտներու :

ՁԱՇԱԳԻՆ ԶՔԱՒՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

(ՋԱՒԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ, ԱԹԻՆՔ)

Անտէ Գ. Պաղտասարեան (Մարսէյլ)	5·000
Պ. Պօյաճեան	1·000
Տիկին Վարդուկեան (Իսի)	1·500
Գումար	7·500
Ապրիլ 8ի դումարը	709·850
Ընդհ. դումար	717·350

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԶԵՌՆԱՐԿԸ ԱԻՍՏՐԻՈՅ ՄԱՍԻՆ

*

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԿԱՂՕԹՔ ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Դարձեալ Ապրիլ 10ին Խ. Միութիւնը պաշտօնապէս ծանուցագիր մը ուղղեց ա– րեւմտեան երեք պետութեանց, ծանուցա– նելով թէ Աւստրիոյ վարչապետը Մոս – կուա պիտի հասնի Ապրիլ 11ին եւ թէ ան– հրաժեշտ է հաշտութեան դաշնագիրը ստորագրել «կարելի եղածին չափ շուտ » :

Ծանուցագիրը յիշելով 1945էն ի վեր կատարուած բանակցութեանց վիժումը եւ չափաւոր լեզու մը գործածելով, կը յա – րտնակէ . — «Խ. Միութիւնը կը կարծէ թէ Աւստրիոյ ներկայացուցչին հետ կա– տարուելիք խորհրդակցութիւնը պիտի նպաստէ լուծելու աւստրիական խնդիրը. մանաւանդ որ նմանօրինակ խորհրդակ – ցութիւններ տեղի ունեցած են աւստրիա– կան կառավարութեան եւ Ֆրանսական, ամերիկեան ու բրիտանական ներկայա – ցուցիչներուն միջեւ : Խորհրդային կառա– վարութիւնը կը յուսայ թէ կարելի պիտի ըլլայ ամենամօտ ապագային անհրաժեշտ համաձայնութեան յանգիլ եւ ստորագրել հաշտութեան դաշնագիրը, եթէ չհակիկ պետութիւնները խորագէս ուզեն » :

Ի վերջոյ ծանուցագիրը կը յիշեցնէ թէ խորհրդային առաջարկը «սահմանուած է վերջ տալու ներկայ անբնական կացու – թեան որուն հետեւանքով հիթլերական Գերմանիայէն ազատագրուելէ ետք տա– րի-տարի ալ Աւստրիան կը դանուի դին – ուորական գրաւման տակ» :

× Աւստրիոյ վարչապետը, Ռաաապ,

(Շար.ը կարդալ Դ. Էջ)

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍԳԱՏՕՆԸ ՄԻԼԱՆԻ ՄԷՋ

Իտալիոյ Գաղթ. վարչութիւնը, Մշա – կութային Միութիւնը եւ Ազգ. Տունը ո – րոշած են Հայկական Սարսափներուն քա– ռասնամեակը տօնել միասնաբար, այս չաբաթ, 16 Ապրիլ : Բանախօսելու հրա – ւիրուած է Շաւարշ Միսաքեան :

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շորհակալութեամբ ստացանք ընկեր Գ. Պաղտասարեանէ (Մարսէյլ) 2000 Ֆրանք :

Վաղեմի բարեկամէ մը՝ 4000 Ֆրանք :

ՁԱՏԻԿԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Ձատիկի տօնին առթիւ խուռն բազմու – թիւն մը լեցուած էր Փարիզի Հայոց եկե – ղեցին, ուր պատարագեց եւ քարոզիչ ա – ռաջնորդը, Սերովբէ Ծ. Վ. Մանուկեան : Ներբը խոնուած հաւատացեալներու չափ եւ աւելի բազմութիւն մը հաւաքուած էր փողոցը :

Մօտ մէկ միլիոն քաղաքացիները փա – րիզէն զաւառ մեկնած էին, արձակուրդի առթիւ, Փարիզը ձգելով օտար չրջիկնե – րուն որոնք մեծ թիւ մը կը կազմէին :

Երուսաղէմի մէջ կաթոլիկները եւ բո – ղոքականները տօնեցին Ձատիկը, իսկ Յոյները, Հայերը, Ղպտիները, Քաղդէա– կիները եւ ուրիշ դաւանանքներ՝ Ծաղիկ – ազարը : (Ձատիկը՝ յաջորդ կիրակի) :

× Առժամեայ տեղեկագրի մը համա – ձայն 50 հոգի մեռած, 70 հոգի վիրաւոր– ուած են Ձատիկի առթիւ, ինքնաշարժի արկածներու հետեւանքով :

«ՅԱՌԱՋ»Ի

Շորհակալութեամբ ստացանք ընկեր Գ. Պաղտասարեանէ (Մարսէյլ) 2000 Ֆրանք :

Վաղեմի բարեկամէ մը՝ 4000 Ֆրանք :

ՅՈՐՄՈՂՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսական Ընտանեաց Պաշտպանութիւնը ազ – դային Ընտանեաց Միութեան կը վերաբերի, Այրընհաւաքի տեսակէտով : Հետեւաբար պատուիրած է Ծայր. Արեւելքի ամերիկ – եան ուժերու հրամանատարութեան՝ հե– ռու կենալ, երբ ընդհարումներ պատա – հին : Եթէ ամերիկան չահերը վտանգուին, այն առեն Ուշինկթըն պիտի խորհրդակ– ցի Լոնտոնի հետ :

ՄԻՔ. ՆԱԼԲԱՆԴԵԱՆ

(ԾՆՆԴԵԱՆ 125ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ)

●

ԽՄԲ.— Այս շահեկան դասախօսութիւնը տեղի ունեցաւ Փետր. 11ին, Համազգային լսարանին մէջ, ինչպէս գրած ենք ատենին: Տեղի անձկութեան պատճառով ստիպուած էինք յետաձգել. մանաւանդ որ, սկսած էինք վիպակ մըն ալ հրատարակել Նալբանդեանի մասին.—

Ա.

ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.— Բոլոր անոնց, որոնք կ'ուզեն աւելի լաւ ճանչնալ Միքայէլ Նալբանդեանը եւ միաժամանակ չատ հաճելի ընթերցանութիւն մը ընել, ջերմօրէն կը յանձնարարեմ Ռ. Բեբրեբեանի յօդուածաշարքը «Հայրենիք Ամսագիր»ին մէջ, ուր հեղինակը չատ կենդանի եւ վէպ մը աւելի հետաքրքրական ձեւով կը ներկայացնէ Նալբանդեանի կեանքը:

Ես ինքս, այժմ տալիք կենսագրական նօթերուս համար մեծ չափով օգտուած եմ այդ յօդուածաշարքէն:

Ուրեմն, Միքայէլ Նալբանդեան կը ծնի 1830ին, Նոր Նախիջեւանի մէջ:

Իր հայրը, ուստա Ղազար, թէեւ ոչ բացառիկ նիւթական պայմաններու տէր անձ, բայց եւ այնպէս կ'ուզէ, որ իր զաւակը ստանայ կարելի սորվի, եւ երբ տղան քիչ մը խելահաս կ'ըլլայ, կը յանձնէ տիրացու Եղիային, որ զբաղի անոր կրթութեամբ: Քիչ ժամանակէն, սակայն, պարզ կ'ըլլայ տիրացու Եղիային համար, որ Միքայէլ, բացառիկ ուշիմութեամբ օժտուած տղայ, այլեւս իրմէ սորվելիք բան չունի:

Ասոր վրայ, Միքայէլի հայրը կը խնդրէ տէր Գաբրիէլ Պատկանեան հայկաբան քահանայէն, որ ստանձնէ իր զաւկին կրթութեան հոգը:

Տէր Գաբրիէլ հետագային Քամառքաթիպա անունով ճանչցուած մեր բանաստեղծին հայրն էր:

Միքայէլ, մինչեւ 16 տարեկանը, տէր հօր հսկողութեան տակ կը սորվի զրաբար, ռուսերէն, թուաբանութիւն, եւ մինչեւ իսկ՝ ֆրանսերէն:

1845 – 46ին արդէն կը զրէ զրաբար ոտանաւորներ, զոց կը սորվի իր սիրած մատենագիրներէն ամբողջ գլուխներ, կիրակի օրերը կ'երդէ եկեղեցիին մէջ:

Գրաբարի համար ցոյց տուած իր մասնաւոր ընդունակութեան եւ հին մատենագիրներուն հանդէպ տածած իր սիրոյն պատճառով, բարեկամները խորհուրդ կուտան ուստա Ղազարին, որ տղան քահանայ դարձնէ, բայց հայրը չուզեր:

1847ին Մատթէոս եպիսկոպոսը կը նշանակուի Նախիջեւանի ու Բեսարապիոյ վիճակի առաջնորդ:

Լսելով Միքայէլի մասին, Մատթէոս եպիսկոպոս իր քովը կ'առնէ զայն նախ իրեւ զրագիր, ապա իրեւ քարտուղար: Երիտասարդ Միքայէլը այն աստիճան կը գրաւէ եպիսկոպոսին վստահութիւնը եւ այն աստիճան հիացում կը պատճառէ իր գիտութեամբ, որ քիչ ժամանակ վերջ, եպիսկոպոսը, որ սկսած էր մեկնիլ Բեսարապիոյ իր թեմը, առաջնորդարանի բոլոր գործերը կը յանձնէ իր երիտասարդ քարտուղարին:

Նալբանդեան կը ծանօթանայ նաեւ երիտասարդ հայ աղջկան մը, Վարդուհիին: Երկու երիտասարդները կը սիրեն իրար: Միքայէլ աղքատ է տակաւին, չի կրնար անմիջապէս ամուսնանալ, սակայն Վարդուհին կը նկատէ իր նշանածը եւ որոշած է հետը ամուսնանալ երբ որ պայմանները ներեն:

Այդ ժամանակներուն, սակայն, Նախիջեւանի մէջ տէր ու տիրական էր Յալիբեան աղան, որ իրրեւ եկեղեցական կալուածներու հոգաբարձու, տարիներու ընթացքին իւրացուցած էր կարեւոր դուրսերներ: Մէկ կողմէ կը ներկայացնէր անճիշդ կամ անկատար հաշիւներ, իսկ միւս կողմէ կ'աւելցնէր իր անձնական կալուածներուն թիւն ու հարստութեան դուրսերը:

Եթէ նոյնիսկ կային մարդիկ, որ կ'անդրադառնային այս անբարեխղճութեան, չէին համարձակեր ձայն հանել. Յալիբեան աղան չատ զօրաւոր էր, եւ պետական դատարանի մէջ ալ բարեկամներ ունէր:

Պատանի Միքայէլի աչքէն չէր կրնար վրիպիլ այս բանը: Առաջնորդարանի բոլոր հաշիւներուն ու տետրակներուն ծանօթ, կ'ուզէ դիմադրել Յալիբեանը: Պայքարը կը բանայ անոր եւ իր կուսակիցներուն դէմ: Կը ստեղծուի երկու խմբակցութիւն, Յալիբեանականներ եւ հակա-Յալիբեանականներ: Բայց առաջինները չատ զօրաւոր էին եւ, ինչպէս ըսինք, պետական հաստատութիւններու մէջ բարեկամներ ունէին: Կը դիմեն նոյնիսկ էջմիածին, Ներսէս կաթողիկոսին, որ իր քովը կանչէ ապստամբ Նալբանդեանը եւ իբրեւ վտանգաւոր անձ, կ'աքսորէ վանքի մը մէջ: Միքայէլ կը ստիպուի հրաժարիլ առաջնորդարանի իր պաշտօնէն, բայց կը մերժէ երթալ էջմիածին ու պատժուիլ, որովհետեւ ոչ մէկ տեղ տիրացու կամ եկեղեցական չէ եղած, եւ կախում չունի էջմիածնէն: Ընդդիմադիրները կը պնդեն հակառակը, որպէս փաստ մէջբերելով սա պարագան, թէ Միքայէլը որոշ նամակներու տակ ստորագրած է «տաե-նադպիր», որուն մէջի դպիրը բառական կը համարէին դինջը եկեղեցական իշխանութեան ենթակայ նկատելու համար:

Միքայէլ, որպէսզի ազատուի աքսորէն, կը փախչի Բեսարապիա եւ կ'ապաստանի Քիշնեւ քաղաքը՝ Մատթէոս եպիսկոպոսի մօտ:

Որոշ տեղ մը թաղնուած մնալէ ետք, անդորրութիւնը կը սկսի ճնշել զործուն-եայ Միքայէլին վրայ:

Կը տեսնէ, որ Մոլտավիոյ Հայերը անճոռնի հայերէն մը կը խօսին. կ'ուզէ ուրեմն դպրոց մը բանալ եւ երեխաներուն սորվեցնել մաքուր հայերէն (զրաբար): Բայց այդ ընելու համար անհրաժեշտ է ունենալ անցագիր, որ այն ժամանակներուն սաստանի մէջ կենսական թուղթ մըն էր: Միքայէլ, Նախիջեւանէն փախած հետեւած էր, առանց անցագրի:

Դիմում կը կատարէ Նախիջեւան՝ անցագիր ստանալու համար:

Բայց մինչ այդ Յալիբականները բազմաթիւ անստորագիր նամակներ կը զրկեն Քիշնեւի քաղաքապետին, թէ՝ այնտեղ եկեր է խռովարար ապստամբ մը որ կը փնտռուի էջմիածնի սինոդին կողմէ, եւն:

Միքայէլի համար այլեւս անկարելի կ'ըլլայ Քիշնեւ մնալ, մանաւանդ որ իր պատճառով պիտի վտանգուէր նաեւ Մատթէոս եպիսկոպոսը՝ յաչս էջմիածնի: Ուրեմն կ'որոշէ երթալ Մոսկուա եւ այնտեղ փորձել իր բախտը:

Մոսկուա հասած ժամանակ Միքայէլ 23 տարեկան էր: Մարդ չի ճանչնար այդ մեծ քաղաքին մէջ: Միայն թէ, լսած է Ստե-փաննոս Նազարեանցի անունը, կարդացած ըլլալով անոր մէկ գիրքը: Նազարեանց լատիներէնի, արաբերէնի եւ պարսկերէնի ուսուցիչ էր Լազարեան ճեմարանի մէջ:

Հակառակ իրենց տարիքի մեծ տարբերութեան (Նազարեանց 50ը անց էր այն ատեն) եւ հակառակ իրենց տարբեր մտածողութեան տէր մարդիկ ըլլալուն, Միքայէլի ու Նազարեանցի միջեւ ծայր կուտայ բարեկամութիւն մը, որ մինչեւ վերջըն ալ պիտի չարունակուէր:

Մինչ այդ Մատթէոս եպիսկոպոս Մոսկուա կ'ուղարկէ Միքայէլի անցագիրը: Որով, Միքայէլ կրնայ հետեւիլ Նազարեանցի խորհուրդին, — երթալ Պետերպուրգ, զրաբարի եւ ռուսերէնի քննութիւն անցընել, ու ապա վերադառնալ Մոսկուա, իրրեւ Լազարեան ճեմարանի կրտսեր դասարաններու զրաբարի ուսուցիչ:

Մէկ ամիսը լայնօրէն բաւական կ'ըլլայ ուշիմ Նալբանդեանին, որ փայլուն կերպով անցընէ իր քննութիւնները: Մինչ այդ, Նազարեանց, կը յաջողցնէ իր երիտասարդ բարեկամին թեկնածութիւնը իրրեւ զրաբարի ուսուցիչ, եւ ահա Միքայէլ կը վերադառնայ Մոսկուա: Աչակերտները ուղղակի կը պաշտեն իրենց նոր ուսուցիչը եւ չուտով զրաբարը կը դառնայ դպրոցին ամէնէն հետաքրքրական դասերէն մէկը:

— Նալբանդեան քիչ թէ չատ ապահոված է իր նիւթական վիճակը: Պատճառ մը չկայ աւելի երկար սպասելու Վարդուհիին նամակ դրելու համար: Նամակը կ'երթայ, բայց պատասխանը կ'ուշանայ: Նալբանդեան մտքէն չի կրնար անցընել թէ նամակը ինկած է ուրիշ ձեռքերու մէջ, եւ առանց Վարդուհիին հասնելու՝ անյայտացած: Աւելին, Յալիբեանականները, որոնք կորնգուցած էին իրենց հակառակորդին հետքը, կ'իմանան նամակին, որ Լազարեան ճեմարանի մէջ ուսուցիչ է: Այդ չրջանին Ներսէս կաթողիկոսէն նամակ մը կը հասնի Մոսկուայի ոստիկանութեան, որուն մէջ կը յանձնարարուի որ փախստական «ապստամբ» եւ «խռովարար» տիրացուն ձերբակալեն:

Դիւրին է երեւակայել այն յուզումը, որ յառաջ կուգայ ճեմարանի ուսուցչութեան եւ աշակերտութեան մէջ, երբ ոստիկանութեան ներկայացուցիչները կուգան ձերբակալելու երիտասարդ Միքայէլը:

Թէեւ Ստեփաննոս Նազարեանց եւ մէկ ուրիշ անձ երաշխաւոր կ'ըլլան եւ «փախստական տիրացու»ն ազատ կ'արձակուի, թէեւ Նալբանդեան կը փաստէ, որ ինքը երբեք «տիրացու» չէ եղած որ այժմ ալ «փախստական տիրացու» նկատուի, բայց այսպիսի դէպքէ մը վերջ ան այլեւս չէր կրնար շարունակել իր պաշտօնը, հետեւաբար կը ստիպուի իր հրաժարականը ներկայացնել:

ՇԱՒԻՒ ՍԱԳԸՋ

ԵՐԵՒԱՆԻ ԿԵՆԴԱՆԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՅԳԻՆ

(Ամփոփուած Հայաստանի թերթերէն)

●

Երեւանի կենդանաբանական այգին կը գտնուի Գետառ գետի ափին, Բեր-դաձոր կոչուած զեղատեսիլ կիրճին մէջ: Բանեւուրի հեկտար տարածութիւն ունի: Բնական զեղեցկութիւնները, հարուստ բուսականութիւնը, եւ տեղ տեղ լերկ մնացած ժայռերը, ծառուղիները եւն. հիանալի պայմաններ կը ստեղծեն ամէն-նէն բազմազիսի կենդանիներու բնակութեան համար:

Կենդանաբանական այգին հիմնուած է 1940ին: Տարուէ տարի աճելով, այգին ստեղծած է կենդանաբանական հարուստ անտեսութիւն, որ բաղկացած է չորս մասերէ 1) Սմբակաւորներու, կապիկներու եւ կրծողներու, 2) Գիշատիչներու, 3) Թռչուններու, 4) Կերակրման: Առաջին երեքը իրենց կարգին կը բաժնուին բնա-կլիմայական կենդանաբանական չրջան-ներու, ապա ըստ ընտանիքներու եւ տե-սակներու:

Մասնաւորաբար հարուստ է սմբակաւորներու, կապիկներու եւ կրծողներու բաժինը, ունենալով կենդանական աշ-խարհի բազմաթիւ նմոյշներ աշխարհի բո-լոր մասերէն: Կան հայկական վայրի ոչ-խարն ու այծը: Անոնց կողքին, իրենց ցանկապատին մէջ կան վայրի ուռնակը, ձին եւ վայրի խոզերը:

Այս վայրի կենդանիները միչտ ալ պահած են իրենց վայրենի նկարագիրը, որով անոնց համար բարձր պատով անջատուած կիրճին մէջ, ուր առուակ կը հոսի, ստեղծուած են քարքարոտ տարածութիւններ: Քիչ անդին կը բնակին Փիլիպեան անսան, դոմէչի պէս կենդանի մը: Այս տեսակէն Ա. Միութեան մէջ ոչ մէկ կենդանաբանական այգի ունի: Գեղեցիկ եղնիկներու հետ միասին մեծ հետաքրքրութիւն կը ներկայացնեն Ափրիկէ բնակող վագրերուն հետ, որոնք ունին դորչ եւ սպիտակ, կարծես դիտաւորեալ կերպով ներկուած բի-ծեր: Անոնք Հայաստանի մէջ նոյնիսկ սե-րունդ տուած են: Արժէքաւոր նմոյշ է հարաւամերիկեան տապիրը, որ հազուա-դիւտ կենդանի է եւ կը հանդիսանայ մեծ-նող ընտանիքի ներկայացուցիչը: Կայ հայկական զերուն եւն.:

Երեւանի կենդանաբանական այգին ու-նի նաեւ վայրի ցուլ, որ նոյնպէս ներկա-յացուցիչն է մեռնող տեսակներու: Նեղո-ղի ափերէն բերուած է կոկորդիլոսի աչ-քերով զետաձին: Անցեալ տարի ուժ հա-րիւր քիլօ կը կշռէր, իսկ այժմ 1200 քիլօ է: Մասնաւոր ջրաւազանի մօտ, երկաթ պէթոնէ չէնքին մէջ կ'ապրին հնդկական փիղերը: «Վովկան» 25 տարեկանը անց է եւ չորս թոն կը կշռէ, էգը «Տեկան» այս տարի բերած են եւ արուէն աւելի փոքր է: Ա. Միութեան մէջ միակն են նաեւ տե-ղական բազմաթիւ կրծողներու հետ փոք-րիկ «ազուռը» եւ «պական» որոնք փե-րուէն եւ Պրազիլիայէն բերուած են:

Ափրիկեան «համադրիլները», ասիա-կան բաբախաններն եւ հնդկական փոքրիկ «մակակ – ռեզուս» կապիկներու թիւը մեծ է:

Հարուստ նմոյշներով ներկայացուած է դիշատիչներու բաժինը: Կան Հայաստա-նի եւ Անդրկովկասի մէջ տարածուած դայլեր, արջեր, աղուէսներ: Իսկ վան-դակներու մէջ ցուցադրուած են ասիական յովազը, ծառերու վրայ ապրող չինական հազուագիւտ մոխրագոյն ընձառիւծները, չնագայլերը, բծաւոր բորենին եւ աւելի արիական վայրի չունը, սեւ յովազը, ընձառիւծը, առիւծները, մալայեան սեւ արջը, որ կը սիրէ պաղ ջուրը: Հոն է սպի-

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԷՍ

●

Հետեւեալ օրը նամակ ստացանք Կոմ-սից: Նա զրուած էր.

— «Նամակս ստանալուդ պէս, անմի-ջապէս հոս եկէք: Այստեղ չատ կարեւոր խորհրդակցութիւն մը ունինք»:

Դա կը նշանակէր թէ՝ մօտ ժամանակէն հրաժեշտ պիտի տայինք մեր երկրէն:

Այդ դիւղից աղաների համար տրեխներ առինք: Ոտերնին բոլորովին բոպիկ էր: Միւս դիւղերի մէջ փնտռած էինք, բայց կաշի չկար: Հոս կաշի գտանք: Մեր դէմ կռիւի եկող գինուորների մի մասը այս դիւղն էր եկել: Ահագին եղեր եւ կովեր էին մորթել տուել: Մի քանիսը դրաժը բնաւ չէին վճարեր, իսկ մի քանիսին էլ մէկ չորրորդն էին տուել:

Անդրից մինչեւ Վան բառական երկար ճանապարհ էր:

Որոշեցինք երթալ առաջին դիւղերը՝ Բերդակ, մի օր հոն մնալ եւ այնտեղից լուր ղրկել, որ հետեւեալ օրը կը լինինք Շուշանց: Կ'ուզէինք, որ քաղաքի ընկերները դայլեն մեզ դիմաւորելու, որպէսզի մենք կարողանայինք ապահով կերպով մտնել քաղաք:

Մայրամուտից յետոյ, հրաժեշտ տուինք մեզ հիւրասիրող դիւղացիներին: Ռէս Յարօն էլ եկած էր մեզ ճանապարհ դնելու: Այդտեղ ասացի նրան.

— Ռէս, մենք կը գնանք ձեր դիւղից, բայց դիտցիր, որ մենք այս լեռներն ենք: Ձեր նեղ օրերին կամ մենք կամ մեր ընկերները ձեզ օգնութեան կը գան եւ կը պատժեն բոլոր նրանց, որոնք վատ աչքով կը նային դիւղացիների վրայ: Ռէս, դու էլ քո խոստումդ եւ ուխտդ յարգիր: Թէեւ քո մասին չատ բաներ լսեցի, բայց երբ դու ղէյացիր, բոլորը մոռացայ: Աչքատէ որ խոստմնազանց չլինիս:

= Երդուեցի, պարոն, որ իմ բոլոր ուժերս եւ կարողութիւններս ի սպաս պիտի դնեմ այսուհետեւ իմ ազգին: Բարի ճանապարհ: Պիտի լսէք մեր անկեղծ վերաբերմունքը դէպի գործը:

Սկսեցինք քալել դիւղից դուրս: Գիւղի քահանան «Տէր ուղեա»... կ'ըսէր ու կ'աղօթէր մեզ համար:

Գիւղից երկու վաղատներ վերցրինք մեզ հետ:

Վանի դիշերները չատ զեղեցիկ էին: Հազար ու մէկ աստղեր դիտում էին մեզ երկնքից: Կ'անցնէինք դաշտեր ու ձորեր: Դաշտերը ամայի էին: Երբեմն փշերի տակից վախկոտ նապաստակներ դուրս կը ցատքէին եւ արագօրէն կանյայտանային մթութեան մէջ:

Երբ կ'անցնէինք մարդաբնակների մի-ջից, թռչուններ կը թռչէին եւ «կիվ, կիվ» անելով կը զառնային մեր չուրջը: Գետապիները կանուանէին այդ թռչուն-ները «մատնիչներ»: Մեր թափառումների ժամանակ չատ այդ թռչունների չնորհիւ չատ Քիւրտեր եւ Թուրք ոստիկաններ գինաթափ արել: Ինչպէս որ այդ թռչունները «կը մատնէին» մեզ, նոյն խաղը կը խաղային նրանց դէմ, մեզ իմաց կը տային որ «մարդիկ կը մօտենայ»: Եւ մենք ուշադիր մեր չուրջը կը գնէինք, ականջներնիս պետին կը գնէինք, եւ իրապէս կը լսէինք, որ «մարդիկ կը մօտենան»:

(Շար.) ՍԵՊՈՒՀ

տակ արջը որու համար չատ տաք է երե – ւանի կլիման :

Սոզոմենները տեղաւորուած են մասնա – ւոր ապակեայ բաժիններու մէջ : Անոնց վանդակները կը տաքցնեն էլեկտրական ուժեղ լամբարներով : Հոն կան Հայաստա – նի թռունաւոր օձերը : Ուշադրաւ է հինգ մեթր երկարութիւն ունեցող պիտոն վի – շապը : Ան մէկ ժամուան մէջ կրնայ եօթը ճագար կլլել : Քիչ անդին արեւին տակ կը տաքնան չինական կոկորդիլոսները :

Կենդանաբանական այդին ունի նաեւ զանազան թռչուններու բազմաթիւ նմոյշ – ներ : Մեծ տարածութիւն յատկացուած է հաւերու, աքաղաղներու տեսակներուն : Ա – նոնց հետ կ'ապրին չինական դեղեցիկ փասիաններն եւ հնդկական հրապուրիչ սիրամարգերը :

Մեծ ջրաւազանի մէջ կը լողան սեւ եւ սպիտակ կարապներ, կարմրաթեւ ֆլա – մինգոներ, Հայաստանի եւ ուրիշ երկիր – ներու մէջ ապրող բադեր եւ սագեր : Եւ – րոպացին, Ասիացին և Ափրիկէն բերուած հաւալուսներ : Մեծ վանդակներու մէջ կ'ապրին գիշատիչ թռչունները, ջայլամ – ները, արծիւները եւ անդղները : Անոնցմէ ոմանք կրնան օդ բարձրացնել զոհ մը :

Ինքնաշարժի միջոցով ժողովուրդը կ'այցելէ այդին : Բազմաթիւ դպրոցական – ներ կենդանաբանական այդիին մնայուն հիւրերն են, ուր կը հարստացնեն իրենց տեսական ծանօթութիւնը : Այս նպատա – կով այդի կ'երթան նաեւ անասնաբուծա – կան, անասնապահական կաճառի, պե – տական համալսարանի կենսաբանական բաժինին եւ գիւղատնտեսական կաճառի ուսանողները, որոնք կը նկարեն, կամ կաւով կը շինեն զանազան կենդանիներու արձանները :

Գիտահետազօտական եւ գործնական աշխատանքի համար պետութիւնը կը ծախսէ միլիոնաւոր բուբլիներ : Այդիին ապաստարկող անձնաւորութիւնը հարիւր հոգիէ աւելի է : Կարեւոր աշխատանք կը տանին դիտական բարձրագոյն ուսումնա – րանները աւարտած մօտ երեք տասնեակ դիտական աշխատողներ, կենդանաբան – ներ, անասնաբոյժներ, կենսաբաններ եւ անասնաբոյժներ : Անոնք կ'ուսումնասի – րեն Հայաստանի պայմաններուն մէջ ա – նոնց կլիմայական ընտելացման, նոր տե – սակի առեղծման հարցերը, եւ կ'աշ – խատին վայրի այծերու եւ ոչխարներու կարգ մը տեսակներու աճը զարգացնել : Մասրովի անտառին մէջ ընտելացած եւ ազատ ձգուած են այնպիսի կենդանիներ որոնք նախապէս Հայաստանի մէջ չէն ապրած : Էջմիածնի շրջանի Այղր լիճի ա – ւազանին մէջ ներկայիս կ'աճեցնեն փոքրիկ կուղբերու բազմաթիւ խումբեր : Անոնց բազմացումը անտեսական նշանակութիւն ունի իրենց մորթին համար : Նոյն նպա – տակով Գառնիի անտառապատ հովիտնե – րուն մէջ ազատ ձգուած են եւ յաջողու – թեամբ կ'աճին Ուսուրիական եղոտները :

Այդին կը հրատարակէ զանազան ուղե – ցոյցներ, դրքոյկներ :

Երեւանի կենդանաբանական այդին կա – պեր հաստատած է Մոսկուայի, Լենին – կրատի, Թիֆլիսի, Ռիգայի, Դոնի, Ռոս – տովի եւ միութենական բազմաթիւ այլ կենդանաբանական այդիներու հետ, ո – րոնց հետ կը կատարէ փորձի եւ կենդանի – ներու փոխանակութիւն : Մոսկուայի Զօօկեղբոնը կենդանիներ կը մատակարա – րէ, զանոնք ներմուծելով աշխարհի բոլոր կողմերէն :

Մեծ են Երեւանի կենդանաբանական պարտէզին հեռանկարները : Շուտով հո – ղամասը կ'ընդարձակուի հասնելով չիւսուն հեկտարի : Այժմ այդ տարածութեան վը – րայ կը տեղծուին ծառուղիներ, կը շին – ուին չէնքեր, փապուղի եւն. :

Դ. ՄՈՎՍԻՍԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ «ԱԼԻՔ»Ի

(Ծաւալը ընդարձակուած)

●

ՄՄԲ.— Թեհրանի մեր պաշտօնակիցը, «Ալիք», թեւակոխեց իր 25րդ տարեշրջանը, աւելի ընդարձակ ծաւալով մը (շուրջ մէկ էջ աւելի) : Ջերմ շնորհաւո – րութիւններ : Ստորեւ՝ այս առթիւ հրա – տարակած խմբագրականը (1 Ապրիլ) :—

Շուրջ երկուսուկէս տասնամեակ բոլո – րելուց յետոյ, «Ալիք»ն այսօր թեւակո – խում է մի նոր շրջան՝ շնորհիւ իր ծաւալի ընդարձակման, որին ձգտում էինք տա – րիներից ի վեր :

Բոլոր նրանք, ովքեր ծանօթ են հայ մամուլին վիճակուած բազմաթիւ դժուա – րութիւններին, անշուշտ գիտեն, թէ բա – րոյական եւ նիւթական ինչպիսի նոր պա – հոպութիւններ է պահանջում մեր այս ո – րոշման գործադրութիւնը, մանաւանդ ներկայ պայմաններում :

Առաջին թիւը լոյս տեսած լինելով 1931 թ. Մարտ 22ին, այս տարի, դարնանա – մուտին, «Ալիք»ը բոլորեց իր գոյութեան 24 տարին :

Ցիշենք նաեւ, որ առաջին չորս տար – ուայ ընթացքին «Ալիք»ը լոյս է տեսել իբ – րեւ չաբաթաթերթ, 1935ին վերածուել է երկօրեայի եւ 1941 թ. Յունուարից լոյս է տեսել իբրեւ օրաթերթ :

Հրապարակ գալով առանց նիւթական հաստատուն միջոցների, մեր թերթն ամ – բողջ 18 տարի ենթակայ է եղել մեծ զըր – կանքների, եւ միայն ութ տարի առաջ, 1918ին, ի դին բազում զոհողութեանց, կարողացել է ունենալ իր սեփական դրա – շարանոցը, իսկ հինգ տարի առաջ՝ սե – փական մամուլ եւ տպարանական ու դրա – ւենկային անհրաժեշտ յարմարութիւն – ներ :

Հոգեկան մեծ բաւականութեամբ պիտի արձանագրենք նաեւ, որ «Ալիք»ը, չնա – յած բազմաթիւ ու բազմազան խոչընդոտ – ների, իր հրատարակութեան բովանդակ ընթացքին լոյս է տեսել օրինակելի կանո – նաւորութեամբ, առանց ընդհատումների եւ հանդիսանում է իրանահայ ամենաեր – կարակաց թերթը :

Մեր մէտ պաշտօնակիցները, որոնք հը – րապարակ են եկել մեզնից առաջ կամ յե – տոյ, իրանահայ մշակութային երեք կենդրոններում, չկարողացան յարատեւել այս կամ այն պատճառով :

Մեր մնայուն բաժանորդները եւ բոլոր նրանք, ովքեր հետեւել են «Ալիք»ին՝ իր հրատարակութեան առաջին օրերից, կը հաստատեն անշուշտ, որ իրանահայ այս օրգանը հաւատարիմ է մնացել իր ազգա – յին առաքելութեան, իր քաղաքական դա – ւանանքին եւ Իրանի հանդէպ որդեգրած ճշմարիտ ուղեգծին :

Այդպիսով «Ալիք»ի յարատեւութիւնը եւ վայելած ժողովրդականութիւնը պիտի վերապրել այն անվերապահ վստահու – թեան, որ ունի իրանահայութիւնն այս օրգանի հանրանուէր գործունէութեան նկատմամբ :

Մակայն, ինչպէս այլ առիթներով եւս ընդգծել ենք, մեր թերթի յարատեւութեան գլխաւոր ազդակն եղել է Հ. Ց. Դաշնակ – ցութեան հեղինակութիւնն ու անդերա – զանցելի ժողովրդականութիւնը :

«Ալիք»ը հետեւելով իր պատկանած մեծ կազմակերպութեան ազգային ու քաղաքա – կան ուղեգծին, իր մասնակցութիւնն է բերել մեր ազատ արձագանգման եւ հայա – պահպանման նուիրական գործին, միշտ հաւատարիմ մնալով հայ ժողովրդին ծա – ռայելու իր առաքելութեան :

Հայ մամուլը մեր ժողովրդի գոյատեւ – ման մեծագոյն ազդակներից մէկը հա – մարելով, պիտի աշխատինք հայապահ – պանման այս համեստ ածուն ամենայնա – բար աւելի մշակել ու ճոխացնել, մեզ քաջալերն ունենալով հայ ժողովրդի ապ – րելու եւ յարատեւելու անսասան կամքը, մեր գաղափարակիցների ու համակիրնե – րի զոհաբերութեան ոգին եւ իրանահա – յութեան անվերապահ աջակցութիւնն ու համակրանքը :

ԱԶՈՒՆԻԷԻ ԱԶԳ. ԲՈՒԺԱՐԱՆԸ

★

Ազունիէի (Լիբանան) հայ ազգային բուժարանի տարեկան տեղեկագրէն կը քաղենք հետեւեալ մանրամասնութիւննե – րը .— 1954ին ընդամէնը են 314 հիւանդ – ներ, 1954 Յուլիսի վարչութեան նիստին միաձայնութեամբ բարերար անդամներ հռչակած են Նիւ Եորքի յանձնախումբի նախագահուհի տիկին Օր. Լէյլա Գարա – կէօզեան, Տոքթ. Լեւոն Այվազեան (ա – ռենապետ Նիւ Եորքի մասնաճիւղին), ձորձ Մարտիկեան որու չնորհիւ բուժա – րանի երրորդ յարկը շինուած է 3 – 6 – 1954ին, Ամերիկահայ վիրաբոյժ Տոքթ. Համբարձում Քէլիքեան, որ իր արծաթ – եայ յոբելեանին առթիւ հատկացուցած է բու – ժարանի մէջ բժշկի տան շինութեան :

Բուժարանը ունի 66 պաշտօնեայ, երեքը բժիշկներ, 18ը հիւանդապահ – հիւան – դապահուհիներ, մնացեալ 45ը պաշտօն – եայ եւ գործաւորներ : 1954 Յունիս 1էն ի վեր տիկին Լիտիա Յովնանեան ստանձնած է բուժարանի տեսչութեան պաշտօնը :

« Բուժարանի Օր»ուան հանդանակու – թենէն գոյացած է 14·000 լ. ոսկի : Տարե – կան մուտքը եւ ելք եղած է 723·959 լ.

Մեր մնայուն բաժանորդները եւ բոլոր նրանք, ովքեր հետեւել են «Ալիք»ին՝ իր հրատարակութեան առաջին օրերից, կը հաստատեն անշուշտ, որ իրանահայ այս օրգանը հաւատարիմ է մնացել իր ազգա – յին առաքելութեան, իր քաղաքական դա – ւանանքին եւ Իրանի հանդէպ որդեգրած ճշմարիտ ուղեգծին :

Այդպիսով «Ալիք»ի յարատեւութիւնը եւ վայելած ժողովրդականութիւնը պիտի վերապրել այն անվերապահ վստահու – թեան, որ ունի իրանահայութիւնն այս օրգանի հանրանուէր գործունէութեան նկատմամբ :

Մակայն, ինչպէս այլ առիթներով եւս ընդգծել ենք, մեր թերթի յարատեւութեան գլխաւոր ազդակն եղել է Հ. Ց. Դաշնակ – ցութեան հեղինակութիւնն ու անդերա – զանցելի ժողովրդականութիւնը :

«Ալիք»ը հետեւելով իր պատկանած մեծ կազմակերպութեան ազգային ու քաղաքա – կան ուղեգծին, իր մասնակցութիւնն է բերել մեր ազատ արձագանգման եւ հայա – պահպանման նուիրական գործին, միշտ հաւատարիմ մնալով հայ ժողովրդին ծա – ռայելու իր առաքելութեան :

Հայ մամուլը մեր ժողովրդի գոյատեւ – ման մեծագոյն ազդակներից մէկը հա – մարելով, պիտի աշխատինք հայապահ – պանման այս համեստ ածուն ամենայնա – բար աւելի մշակել ու ճոխացնել, մեզ քաջալերն ունենալով հայ ժողովրդի ապ – րելու եւ յարատեւելու անսասան կամքը, մեր գաղափարակիցների ու համակիրնե – րի զոհաբերութեան ոգին եւ իրանահա – յութեան անվերապահ աջակցութիւնն ու համակրանքը :

Ազգ. Բուժ. Վարչութեան Նախագահ Տոքթ. Լեւոն Այվազեան

(Շար.)

ոսկի եւ հայ Աւետ. եկեղեցիներու Միու – թիւնը եւԱնթիլիաս կարգադրած են որ ա – մէն կիր. կղերական մը այցելէ, եւ արա – րողութիւններ կատարէ մատրան մէջ :

Բուժարանը կանոնաւորաբար կը սնա – նայ 73 հիւանդ եւ երեք ֆրանսերէն թեր – թեր : Այս տարի բացի 32 հատոր բրիտա – նական համայնապետարանէն (նուէր տոքթ. Լեւոն Այվազեանէ) բուժարանը առացած է հարիւր նոր գիրքեր :

Եղած են նաեւ դրամական նուէրներ, ինչպէս զանազան իրեղէններ – դեղեր, ուտեստներ, դգալ, պատառաքաղ, դանակ, խոհանոցի կաթսաներ : Պ. Գալուստ Կիւլ – պէնկեան երկու հազար տոլար, Տիկին Մէյրի Պալօեան (Լոս Անճելըս) հազար, Տիկին Զուարթ Թոքաթլեան (Պաղտատ) 250 տինար նուիրած են :

Բուժարանը պէտք ունի էլեկտրական Տիզըլ մօթէօռի, բեռնաբարձ մեքենայի, կերակուրները երեք յարկերը փոխադրե – լու, սառնարաններու, մեծ ժամացոյցի, ներքին հեռաձայնի դրութեան, երէք խո – հանոցի կառքի, վիրաբուժական գործի – քի, պնակեղէնի, դիտական աշխատանոցի կազմածքի եւն. :

Համաճարակի վերջին վիճակագրութեան, հիւծախտի դարմանումը չատ յառաջ գա – ցած է : Երկար տարիներ մնացող հիւանդ – ներ չկան : Հիւանդը աւելի չուտ կը ձգէ հիմա բուժարանը :

Լիբանանեան կառավարութեան հաչ – ւոյն կը պահուին 39 Հայ, 2 ոչ – հայ հի – ւանդներ : Սէուռի Արաբիոյ կառավարու – թիւնը կը պահէ Ա. եւ Բ. կարգի հիւանդ – ներ, 35ը ոչ–հայ, Պաղեստինի գաղթա – կանաց Յանձնախումբը՝ տասը հիւանդ – ներ, ոչ – Հայ :

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ

Լիոն (յապաղած).— Մեր գաղութը աշ – խատանքի շրջան մը կը բոլորէ ժամանակէ մը ի վեր : Վերջին ձեռնարկներէն յիշենք Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբին պարահանդէս – խնջոյքը, որ տեղի ունեցաւ Մարտ 20ին կիրակի օր, «Քաֆէ տ'Էթուալ»ի սրահին մէջ :

Ծանդաւառ երիտասարդութիւն մը փութացած էր լեցնել սրահը : Պարահան – դէսի ամբողջ տեւողութեան տեղի ունե – ցան եւրոպական եւ հայկական պարեր, երգերով եւ արտասանութիւններով, ո – րոնք մաս կը կազմէին գեղարուեստական բաժինին :

Նոր Սերունդը իր բոլոր ձեռնարկներուն կը հրաւիրէ Միութեան անդամները եւ Լիոնի Եկեղեցասէր ընկերակցութեան է – րիտասարդութիւնը, որոնք միշտ սիրով կը պատասխանեն իր հրաւէրին : Գովելի են այսպիսի հանդիպումներ որոնք կը ծառայեն իրար ճանչնալու, եղբայրական եւ ազգային ազնիւ զգացումներով :

Պարահանդէսին բացումը կատարեց, երկու խօսքով Նոր Սերունդի վարիչ ատենապետը՝ Պ. Տօնապետեան բարի գա – լուստ մաղթելով բոլորին որ եկած էին քաջալերել իրենց ձեռնարկը : Օրուան խօսնակն էր նոյնքան աշխոյժ, Նոր Սե – րընդական մը Պ. Թուխլեան :

Սրահին մէջ իրենց տեղը ունէին նաեւ տարեց ընկերները, որոնք խանդաղատան – քով եւ համբոյրով կը դիտէին նորերու պարերն ու զուարճութիւնները :

Ծօսք արուեցաւ ընկեր Մ. Միրզէին որ տեսակ մը խրատական ըրաւ : Պատմեց միջին սերունդի բոլոր տառապանքները, նախնական դժուարութիւններն ու նեղու – թիւնները այս օտարութեան մէջ, եզրա – կացուց .— «Պատուական երիտասարդ – ներ, քաղաքակիրթ երկրի մը մէջ կ'ապ – րինք, օգտուեցէք այս երկրի բոլոր բա – րիքներէն, զարդացէք, ասպարէզը լայն է ձեր բոլորին առջեւ, մենք ձեզ կը բերենք հոս, որպէսզի զուարճանաք, եւ յիշեցնե – լու նաեւ որ տէր ըլլաք մեր առանդու – թիւններուն, մեր բարոյական հարստու – թիւններուն, հետեւիք հայկականութեան : Մնացէք Հայ, ազգային զգացումներով մինչեւ որ օր մըն ալ երթանք մեր սիրելի հայրենիքը » :

Հանդէսը լաւ կազմակերպուած էր : Գովելի են Միութեան անդամները, որոնք սիրայօժար կը սպասարկէին, , զո – հացնելու համար բոլորը :

Ցմեղով ու պարելով, երգելով ու կա – տակելով կէս գիշեր եղած էր արդէն եւ ժողովուրդը բաժնուեցաւ չատ տրամա – դրութեամբ :

ՆԵՐԿԱՅ ՄԸ

ԳՈՐՇ ԶԳԵՍՏՈՎ ՄԱՐԴԸ

●

ԳԼՈՒԽ Դ.

Կարելի համաձրութեամբ բացատրեցի Մեթրոյի դէպքին պատմութիւնը եւ ան – կէց հանած եզրակացութիւնները : Երբ վերջացուցի, անակնկալ կերպով լսեւ.

— *Ի՞նչ գիտէք կլոր գլուխներու մա – սին. (Պրախիսեֆալիք) :*

Հայրիկիս անունը տուի :

— *Մարզակապիկը, հէ՞ : Լաւ, բայց երիտասարդ Տիկին, ինձ կը թուի թէ գուք նման գլուխ մը կը կրէք ձեր իսկ ու – սերուն վրայ : Սակայն, փոքրիկ, գեղե – ցիկ գլուխ մը, գիտէ՞ք, որ մեզի օգուտ չունի :*

— *Գիտեմ այդ բանը :*

— *Ի՞նչ կ'ուզէ՞ք, ուրեմն :*

— *Գործ մը կ'ուզեմ ձեր թերթին մէջ, խնդիրը հետապնդելու համար :*

— *Աւելիա չի կրնար ըլլալ : Այդ գործին համար մասնաւոր մէկը ունինք :*

— *Իսկ ես իմ մասնաւոր դիտութիւնս ունիմ :*

— *Ինչ որ հիմա ըսիք, չէ՞ :*

— *Օ՛, ոչ, Լորտ Նէլսըն : Ես գեռ ուրիշ բաներ ալ ունիմ :*

— *Այդպէ՞ս է : Խելացի աղջիկ մը կ'ե – րեւիք :*

Լաւ, ուրիշ ի՞նչ գիտէք :

— *Այսպէս կոչուած «բժիշկ»ը վերելակ մտած ժամանակ, վրայէն թուղթի կտոր մը ձգեց, զոր ես վերցուցի : Այդ թուղթի – կը նաֆթալինն կը հոտէր : Մեռած մար – դուն վրայէն ալ նաֆթալինի հոտ կու – գար : Բժիշկը չունէր այդ հոտը : Ուստի անմիջապէս այն եզրակացութեան եկայ թէ՝ բժիշկը այդ թուղթիկը վերցուցած էր մեռելին դրպանէն : Վրան գրուած էին երկու բառեր եւ քանի մը թուանշաններ :*

— *Տեսնեմ :*

Ու ձեռքը երկարեց անփութօրէն :

— *Ոչ, ըսի, ժպտելով, իմ գիւտս է ան, գիտէ՞ք :*

— *Ճիշդ նկատեր եմ : Մտացի աղջիկ էք : Իրաւունք ունիք ձեզի պահելու : Չէ՞ք մտածեր ոստիկանութեան յանձնել :*

— *Այդ մտաղրութեամբ այս առտու այնտեղ գացի, բայց կը յամառին ու կ'ը – սեն թէ առիկա ոչ մէկ առնչութիւն ունի Մարլոյի խնդրին հետ : Այս պայմաննե – րուն մէջ նախամեծար համարեցի մօտս պահել : Ատկէց զատ, ոստիկանապետը ջղայնացուց զիս :*

— *Անհեռատես մարդ : Լաւ, սիրելի աղ – ջիկս, ահա ինչ որ կրնամ ընել, ձեզի հա – մար : Շարունակեցէք աշխատիլ ձեր մտա – ծած ուղղութեամբ : Եթէ կրցաք բան մը ձեռք ձգել, տպաղրութեան յարմար բան մը ղրկեցէք մեղի, բախտը ժպտի թերե – ւրս : «Առօրեայ Ելեւմուտք»ին էջերը միշտ բաց են, իսկական տաղանդներու առ – ջեւ : Սակայն պէտք է լաւ սկսիլ. հաս – կըցա՞ք :*

Շնորհակալութիւն յայտնելով ներողու – թիւն խնդրեցի անյարմար վարմունքիս համար :

— *Բան մը չէ : Կը սիրեմ այդ տեսակ խրթնութիւնները, մանաւանդ երբ ա – նոնք կը կատարուին ... գեղեցիկ աղջկան մը կողմէ : Ի մէջ այլոց, երկու վայրկեան ընթք եւ ընդմիջումէն զատ երեք վայր – կեան դրթք : Կնոջ մը համար դիտողու – թեան արժանի բան մըն է ասիկա : Ձեր դիտնականի սովորութիւնը, թերեւս :*

Փողոցը քալած միջոցիս գժուարաւ չունչ կ'առնէի, կարծես վազած ըլլայի :

ԱԿԱԹԱ ՔՐԻՍԹԻ

Թարգմ. Ա. ՀԱԲԷԼԵԱՆ

(Շար.)

Ապրիլ 11ին ճամբայ ելաւ դէպի Մոս – կուա, ընկերակցութեամբ փոխ վարչա – պետին, արտաքին նախարարին եւ ուղ – ղորդավարներու : Ձառկի կիլակին չորս հազար հաւատացեալներ խռնուած էին Ս. Սաեփաննոս մայր եկեղեցին որ 700 տարուան պատմութիւն ունի : Ծերու – նի հովուապետը, կարդինալիններ հան – դիսաւորապէս աղօթեց ժողովուրդին հետ, ձեռնարկին յաջողութեան համար : Ուրիշ միլիոնաւոր քաղաքացիներ նոյն մաղթանքները կ'ընէին ջերմեռանդօրէն :

Մոսկուայի մէջ բանակցութիւնները պիտի տեւեն չորս օր : Կարգ մը թերթեր կը դրէն թէ Աւստրիոյ վարչապետը «ա – ռիւծին որջը» կ'երթայ :

Յարդ աւելի քան 250 խորհրդաժողով – ներ դումարուած են Աւստրիոյ հաչուու – թեան դաշնագիրը քննելու համար, ա – ռանց հաչուելու չորս արտաքին նախա – րարներու 15 խորհրդակցութիւնները : Մոսկուայի նոր ծանուցագիրը «անարդա – բանալի» կը նկատէ որեւէ նոր յապա – ղում : Անցեալ Փետր. 8ին Մոլոթով դի – տել կուտար թէ Աւստրիոյ դաշնագիրը կապ չունի գերմանական հարցին հետ : Բայց անհրաժեշտ կը դանէր ամուր ե – րաշխիքներ, որպէսզի Աւստրիան չկրկնի Գերմանիոյ :

× Աւստրիական պատուիրակութիւնը որ կը բաղկանայ 12 պղտամներէ, Մոս – կուա հասնելով ընդունուեցաւ Պ. Պ. Մո – լոթովի եւ Ա. Միկոյեանի կողմէ, մինչ 60 հոգինոց դինուորական նուագախումբ մը աւստրիական եւ խորհրդային քայլերգնե – րը կը հնչեցնէր : Աւստրիոյ վարչապետը կարճ բանախօսութեամբ մը ուրախու – թիւն յայտնեց Ս. Միութեան հրաւէրին համար, յոյս յայտնելով թէ յարաբերու – թիւնները պիտի ամրապնդուին երկու եր – կիրներուն միջեւ, նպաստելով խաղաղու – թեան : Պ. Մոլոթով չնորհակալութիւն յայտնելով առաջարկեց բանակցութիւն – ներն սկսիլ երեքշաբթի (երէկ) :

ԶՈՐՍԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎ ՅՈՒԼԻՍԻ՞Ն

Ֆրանսայի վարչապետը , Պ. Էմ. Ֆոր պատասխանելով ամերիկեան թերթի մը հարցումներուն, մանրամասնօրէն պար – զեց ներքին եւ արտաքին քաղաքականու – թիւնը : Այս առթիւ մաղթեց որ Զորսերու խորհրդաժողով մը դումարուի կարելի ե – զածին չափ շուտ, մինչեւ Յուլիսի վեր – ջը, արտաքին նախարարներու մասնակ – ցութեամբ, իսկ աւելի ետքը՝ վարչա – պետներով : Իր կարծիքով, կարելի է կար – գադրութեան մը յանգիլ, պայ պատերազ – մը դադրեցնելու համար : Ծայր. Արեւել – քի մասին ալ խօսելով, Պ. Էմ. Ֆոր ըսաւ թէ պիտի աշխատի որ արեւմտեան բոլոր պետութիւնները միասնաբար ճանչնան Համայնավար Ձինաստանը : Ֆրանսան չու – զեր առանձին կառաբել այդ ճանաչումը : Բայց դիտել տուաւ թէ «մեր յաղորդութիւ – նը կախում ունի Ձինաստանի դիրքէն՝ Ֆորմոզայի մասին» : Յետոյ չեչտեց թէ Ֆրանսա պատասխանատուութիւններ ու – նի ամբողջ աշխարհի մէջ, թէ դաշնակից – ները պէտք է պաշտպանեն իր դիրքը Հիւս. Ատլանտեան մէջ եւն. :

ԿԱՐԵՒՈՐ ԳԻՒՏ ՄԸ

Մանկական անդամալուծման դէմ (փո – լիօ) նոր պատուաստ մը գտած է ամերի – կացի բժիշկ մը, Ճոնս Սոք, փորձեր կա – տարելով 1·830·000 մանուկներու վրայ : Երէկ արդիւնքը յայտնեց 500 մասնագէտ – ներու առջեւ եւ դարմանը յաջող կը հա – մարուի 90 առ հարիւր : Փարիզի մէջ ալ կը յուսան նոյն պատուաստը պատրաստել քանի մը չաբաթէն :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՆՈՐ ԸՆԴՀԱՐՈՒՄՆԵՐ տեղի ունեցան , Ձառկի օրով, Եգիպտոսի եւ Իսրայէլի միջեւ, Կազայի չրջանին մէջ : Թնդանօթաձգութեան մը հետեւան – քով սպաննուեցան Իսրայէլացի մը եւ ե – րեք հոգի ալ վիրաւորուեցան : Իսրայէլ – եան կառք մը պայթեցաւ ականի մը պար – նուելով : Մէկ մեռեալ, չորս վիրաւոր :

ԿԱՌԱԽՈՒՄԲԻ ԱՐԿԱԾ ՄԸ պատահեցաւ չաբաթ իրիկուն Սէն Լազարի դէմ վրայ, Պէգոնի կայարանին մէջ : Վերայլէն սու – բացող կառախումբ մը զարնուեցաւ ուրիշ կառախումբի մը որ կեցած էր կայարանին մէջ : Վիրաւորուեցան 230 ճամբորդներ , բարեբախտաբար թեթեւօրէն : Միայն հինգ հոգի ծանր վէրքեր ստացան :

ԻՐԱՆԻ վարչապետը, Հոսէյն Ալա, օ – դանաւով ճամբայ ելաւ դէպի Եւրոպա , նոր դահլիճը կազմելէ վերջ :

ԱՊՐԻԼ 11 — 24-Ի ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱԿԸ

ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հայ կամ. եւ Մարտ. Միութեան եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դաշնակցութեան , Վասպուրական – ի, Տարօն Տուրուբերանի, Ֆ. Կ. Խաչի , Նոր Սերունդի եւ Վիեննի երգչախումբի , ղեկավարութեամբ Ցովսէփ Վրդ. Լեւոն – եանի :

Կիրակի, 17 Ապրիլ , կէսօրէն վերջ ժամը 4ին Սէրքլը Կաթոլիկի սրահին մէջ : Կը խօսի Հ. ԿԱՐԱՊԵՏ Ծ. Վ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ եւ Պ. Ն. ՄՈՄՃԵԱՆ (Լիոնէն) :

Կիրակի առաւօտ հանդիսաւոր ձայնա – ւոր պատարագ, Սէն Մորիս մայր եկեղե – ցին : Պիտի պատարագէ Փարիզէն Հայր կարապետ Ծ. Վ. Ամատունի :

ԼԱ ՍԻՈՒԱՑԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հայ Երիտ. երկ – սեռ միութեան :

Շաբաթ , 16 Ապրիլ, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Սինեմա «Քիւրսալ»ի մէջ :

Պատուակալ նախագահութեամբ Պ. Տի – րան Թէրէեանի (Մարսէյլէն) :

Պիտի բանախօսէ Փրօֆ. Գ. Գ. Խա – ճիկեան (Մարսէյլէն) :

Խօսք կ'առնեն նաեւ՝ Պ. ԽԱՉԱՏՈՒՐ ԳՈՒԼՈՒՆՃՈՑԵԱՆ եւ Պ. ՑԱԿՈԲ ԱՃԷՄ – ԵԱՆ :

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած երեք յարանուանու – թեանց պետերու կողմէ, հովանաւորու – թեամբ Ազգ. Միութեան :

22 Ապրիլ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, Սալ ակ Ֆէթի սրահին մէջ :

Կը նախագահէ եւ բանախօսէ Հայր. պատուիրակ ՍԵՐՈՎԲԷ Ծ. Վ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Խօսք պիտի առնեն Հ. ՊԱՊԵԱՆ վրդ. եւ վեր. Ի. ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ եւ Պ. ՎԱՐԴԱՆ ԵՂԻՇԷԵԱՆ :

Պիտի ըլլան աւուր պատշաճի մեներգ , արտասանութիւն եւ կենդանի պատկեր – ներ :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ Կ. ԽԱՉԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Այս Շաբաթ դիշեր, ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ, Պէոիէ Միլէի սրահներուն մէջ :

Գեղարուեստական բաժին.— Կ'երգէ Օր. Նուարդ (Ժօսլին) Տիրատուրեան (Փարիզէն), Կ'արտասանէ Օր. Անժէլ Ու – զունեան (Վիեննէն), Կովկասեան եւ Հայ – կական պարեր Պ. Վազգէն Յովսէփեան :

Նուագ Թրիօ Մէտիճա, Արմօնիճա Լէօն Միճոովսքի, (Վիլէօրպանէն), արդիական պարեր Պէոիէ Միլէի նուագախումբին :

Համեղ անակնկալներ, եւ ճոխ պիւֆէ ժողովրդական դիներով :

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ ՊՕՄՈՆԻ ԵԿԵՂԵՑԻՒՆ

Այս կիրակի Ցիչատակ մէկ միլիոն նա – հատակաց, սկիզբ. առաւօտու ժամերգու – թեանց ժամը 8, Ս. Պատարագ 10, հան – դիսաւոր հոգեհանգիստ ժամը 11·45 :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Հ. Ց. Դ. Ակնունի ենթահամիւքէն կը ծանուցանէ թէ, այս կիրակի հոգեհան – գիստ – պատարագ մը պիտի մատուցուի Սէն Լուի Ս. Գէորգ մատրան մէջ, իր հանգուցեալ ընկերներու յիշատակին, իսկ կէսօրէ ետք, այցելութիւն Սէն Փիէռի գերեզմանատունը :

Կը խնդրուի անոնց յիշատակը յարգող բոլոր բարեկամներէն եւ ենթահամիւքէի ընկերներէն, ներկայ ըլլալ սոյն արար – ղութեանց :

ՄԱՐԶԱԿԱՆ.— Փառի Ռուպէ հեծելա – նէլի կարեւոր մրցումին առաջին հանդի – սացաւ, կիրակի օր, Ֆրանսայի Լուի Ֆո – ռեսթիէ իր եռին ձգելով Բօլիի եւ Լ. Պոպէի նման ախոյեաններ : Վեց ժամ, 6 վայրկեան եւ 42 երկվայրկեանէն կարեց 249 քիլոմեթր, մինչ իտալացի «Գաւիֆիօ – ճիսիմօճ» երկրորդ կը հասնէր 15 երկվ. վերջը : — ՖՐԱՆՍ. ԲԱԺԱԿԻ Ֆութպոլի հանդիպումներուն Լիոն (որուն խումբին կը մասնակցի Ֆէրմանեան) հաւասար մր – նաց Ռէնսի հետ (1–1) : Այս վերջինը միշտ դասաւորման պլուին է 40 կէտով : Րըկ – պի (15) Ֆրանսան յաղթեց Իտալիոյ 0ի դէմ 24 կէտով, իսկ Ֆրանսայի Բ. խումբը Արեւմտեան Գերմանիոյ 0ի դէմ 16ով :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս ուր – բաթ դիշեր, ժամը 21ին, Րէժան սրճարա – նին վերնայարկը :

Դասախօս՝ Պ. ՎԱՀԱՆ ԶԷՑԹՈՒՆՑԵԱՆ

Նիւթը՝ Արտասահմանի Հայութիւնը արտասահմանի բանաստեղծութեան հան – դէպ : Մուտքը ազատ է :

ԻՐԵՐՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԱԿՈՒՄԲ

Հերթական դասախօսութիւնը, երկու – շաբթի 18 Ապրիլ իրիկուն, ժամը 9ին, Լը Քատէ սրճարանին վերնայարկը (Մետրօ Քատէի դիմաց) :

Կը խօսի Պ. ՑԱԿՈԲ ՆԱԶԱՐԵԱՆ

Նիւթը՝ Ֆրանսահայ կեանքի բարելա – ման միջոցները :

Նոյն առիթով հաճելի անակնկալներ : Մուտքը ազատ է :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Ցառաջիկայ հաւաքոյթը այս չորեք – շաբթի դիշեր Քատէ սրճարանի վերնա – յարկը : Կը խօսի Տիկ. ԷԼԻԶ ԱՅՎԱԶԵԱՆ, նախկին անօրէն Պոլսոյ Կեդր. վարժա – րանի : Նիւթը Ծնողներու դերը մանուկ – ներու ուսման շրջանին :

Կը հրաւիրուին մասնաւորաբար ծնող – ները : Մուտքը ազատ է :

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՅԵՐՈՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՑ ԱԻԵՏ. ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒ 50 ՀՈԳԻՆՈՑ ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԸ ԿՈՒՏԱՑ ԻՐ ՀԱՄԵՐԳ

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Մեծ պատրաստութեամբ եւ ճոխ յայ – տագրով :

Կիրակի, Մայիս 8, ժամու ճիշդ 5ին , քաղաքին ամէնէն չքեղ երաժշտասրահին՝

Թէաթրը տիւ Ժիմնազի մէջ,

որ առաջին անգամ կը տրամադրուի Հայերու (ուր տիւ Թէաթրը Ֆրանսէ , Քանըպիէրի կեդրոնը) :

Կը դեկավարէ ՑԱԿՈԲ ՓԻՒՐՔՃԵԱՆ (Պոսթընի երաժշտանոցէն) :

Կը մասնակցին ֆրանսական Ռատիոյի եւ Քօնսէռ Քլասիքի սոլիստները (Ջու – թակ, թաւջութակ, եւայլն) :

Պիտի նուագուին եւ երգուին քսանէ ա – ւելի գործեր — ոմանք առաջին անգամ Ֆրանսայի մէջ , Կոմիտասէն, Եկմալեա – նէն, Սիւնիէնէ, Կաւաչեանէն, Սպենդիար – եանէն, Մոցարդէն, Պրահմսէն, Արամ Խաչատուրեանէն, եւն. :

Ֆրանսահայ բեմի վրայ առաջին ան – գամ պիտի լսուին Հէնոէքի գլուխ – գործոց Օրաթորիօներէն հռչակաւոր եւ մե – ծաչուք խմբերգներ, հայերէն, Ֆրանսե – րէն եւ անգլերէն :

Տոմսերու թիւը սահմանափակ ըլլալով, խոհեմութիւն է կանուխէն ապահովել զանոնք :

Դիմել՝ Պ. Վ. Խայիկեանի, Մոնտիա սիօռ, 75 լա Քանըպիէռ, Պ. Վ. Կիւլէ – սէրեանի, Լը Պոսֆոր, 2 ռիւ Լուի Ա – թուէն, երգչախումբի անդամներուն, ինչպէս եւ դեկավարին՝ 52 Պուլվ. տը Վօ – ֆուա, (Պօմոն) : Սէնթ Անթուանի մէջ՝ դիմել տեղւոյն Աւետարանական եկեղե – ցին :

Հանդիսին օրը կիչէն տոմսակ չի ծախ – ուիր :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Շնորհակալութիւն այն բոլոր ընկերնե – րուս , բարեկամներուս եւ ազգականնե – րուս , որոնք երկարատեւ հիւանդութեանս ընթացքին իրենց հիւանդանոց այցելու – թիւնով կամ նամակով մխիթարեցին զիս : Դարմանումը վերջացած ըլլալով, Ապրիլ 9ի չաբաթ օրէն ի վեր տուն փոխադրուած եմ : ԱՐՏԱՇԷՍ ՊԻՊԼԻՐԵԱՆ

×

ԼԻՈՆ.— Եկեղեցաչէն Տիկ. Ցանճնա – խումբը չնորհակալութեամբ ստացած է հեռաւոր նուէրները ի նպաստ եկեղեցւոյ չինութեան, փոխան ծաղկեպատկի, հան – գուցեալ Յօպհաննեանի մահուան առթիւ : Կրընդօպլէն Պ. Հաճեան եւ Վարուժան Ա – ւագեան հինգ հազար ֆրանք : Լիոնէն Տէր եւ Տիկին Գառնիկ Տիւմիճեան 3000 , Տէր եւ Տիկին Մ. Մանիկեան երկու հա – զար : Տէր եւ Տիկ. Վարդեւանեան հազար, Այրի Տիկ. Սիանոսեան հազար ֆր. :

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS 9e

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ԻՍԻ.— Հ. Ց. Դ. Զաւարեան կոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս Շաբաթ, ժամը 8·30–ին, սովորական ժողովատեղին : Կը խնդ – րուի ճշդապահ ըլլալ : Կարեւոր օրա – կարգ :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան ենթահամիւքէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը21ին, Ծանօթ հաւաքատեղին : Կը խնդրուի ճշ – դապահ ըլլալ : Կարեւոր օրակարգ :

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. Վարանդեան կոմի – տէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը 20·30ին, Ծոյներու սր – բահը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ԾԻԾԱՂԻ ԵՐԵԿՈՅ

Սալ Իէնա, 10 Աւրնիւ Իէնա

Ապրիլ 16, Շաբաթ ժամը 20·45ին

Դերասան **Գ· ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ**

Կը ներկայացնէ

ՁԱՐՇԸԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ

Բեմադրութեամբ ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆԻ :

Մասնակցութեամբ՝

Տէր եւ Տիկին Տ· Նշանեանի, Գրիգոր – Վահանի, Ն· Պշտիկեան եւ՝

Ա· ԳՄԲԷԹԵԱՆԻ

Ինչպէս նաեւ ուրիշ դերասաններու :

Տոմսերու համար դիմել Հ· Բալուեան դպրատուն, 43 ռիւ Ռիշէ :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Խարբերդէն Թադուհի Ազնաեան կը փնտռէ իր քոյրը Մարիամ Ազնաեանը, Բալուի Գումպաթ գիւղէն, 1922ին Խարբերդի Նիւ Իսթ Բըլիֆի որ – բանոցէն փոխադրուած է Պէյրութ, 1924–ին եղած է Պէյրութ, յետոյ փոխադրուած է Ղազիրի որբանոցը : Անկէ մեկնած է Մարսէյլի գիւղերը եւ ամուսնացած Խար – բերդցի երիտասարդի մը հետ : Կը խնդ – րուի տեղեկացնել՝ Մովսէս Սարգիսեան, 5, Rue Bernard du Bois, Marseille

Ծ· Խ· Կը խնդրուի արտասահմանի Թերթերէն արտատպել :

ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

244 - 246, Rue Vendôme, LYON

20, Rue Villeroy, LYON

Պահատուրեան նպարավաճառատու – նը իր յարգելի հայրենակիցները եւ յաշախորդները կը հրաւիրէ Մեծ Պահքի եւ Ս. Ձատկի առներուն առ – թիւ ընել իրենց նպարեղէնի գնում – ները, մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ զգալի զեղչերով :

Կը ներածենք մեր մասնագիտու – թեան յատուկ ուտելիքներ միշտ թարմ եւ համեղ, գոհ ձգելու մեր յաճախորդները : Բաւ է մէկ անգամ այցելել :

Ունինք թահին, հէլվա, եալանճի տօլմա եւ տերեւ, ձիթապտուղ յու – նական կալամաթա, տեղական եւ թրքական զուտ ձէթ, մասնագէտնե – րու կողմէ յանձնարարուած, գար – նանային բուժման համար :

Ձերմակ պանիր, հաշխավալ պալ – խանեան, պամիա եւ ամէն տեսակ Ֆրանսական պահածոներ , կեսա – րիոյ մասնագիտութեամբ պատրաս – տուած ընտիր ապուխտ եւ երշիկ , Փէստիլ ծիրանի, պլոտակ եւ միջու – կը, սահլէպ, մահլէպ, սումագ, սա – պըզ, պահար, քիմիօն, չաման եւ բոլոր համեմներ :

Մանաւանդ մեր «ՇԻՐԱԿ» զուտ խաղողէ պատրաստուած օղին ան – պակաս չմնայ ձեր սեղանէն : Քաշ – ուած համեղ զուտ սուրճը, որ կը մոռցնէ ձեր բոլոր յոգնութիւնները :

Կրնանք Ֆրանսայի ամէն կողմերը ուղարկել նոյնիսկ Զուիցերիա եւ Պելժիա :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Երիտասարդ մը խանութի գործերու համար : Դիմել՝

PARIS - CALIFORNIE

58, Rue de Cléry

●

Հայ գործաւորուհի մը տափատի գոր – ծերու համար : Դիմել Տիկին Մխիթար – եանի,

125, Bd. de la Villette, Paris (10)

Métro Jaurès

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 14 ԱՊՐԻԼ

JEUDI 14 AVRIL 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7647 31e ANNEE

ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3058

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԴԷՊԻ ԽԱԶԱԽՍՏԱՆ

●

Վերջերս Լոնտոն – Մոսկուա կը ծանուցանէր թէ Մարտ 18ին Հայաստանի երկրորդ երիտասարդութենէն կազմուած կարեւոր մը Երեւանէն ճամբայ ելած է դէպ ի արեւմտեան Սիպերիա, մասնաւորը կառախումբով, «խամ ու խոպան հողերը մշակով իրենց ընկերներուն միանալու համար»:

Այս լուրը հրատարակեցինք Մարտ 23ին, ապահովով լրացուցիչ տեղեկութեանց թեանց:

Այժմ ձեռքի տակ ունինք «Սովետական Հայաստան» օրաթերթին Մարտ 19ի թիւը (66), որուն Ա. էջի վերջին երեք սիւնակներուն վրայ նկարագրուած է կարաւանին մեկնումը, հետեւեալ խորագրով.

— Դէպի խամ ու խոպան հողեր :

Նկարագրութեան տակն ալ, դարձեալ երեք սիւնակի վրայ, կ'երեւայ լուսանկար մը, հետեւեալ մակագրութեամբ.—

— « Հայաստանից Ղազախական ԱՍՌ խամ ու խոպան հողերի իւրացման շրջանները մշտական աշխատանքի գնացող երիտասարդները յատուկ գնացքով մեկնում են երեւան կայարանից »:

Կառախումբին վրայ կը գտնուին երկու բառեր, ռուսերէն,— «Երեւան – Ջամբուլ»: Պատուհանէն կ'երեւան երիտասարդ մը եւ երիտասարդուհի մը, իսկ վարը՝ այրեր եւ կիներ, որոնք ողջերթ մաղթելու գացած են :

Նկարագրութիւնը կը բաղկանայ քանի մը ճառերէ, որոնք ձեւակերպուած են միեւնոյն կաղապարին վրայ, Ա. Միութեան բոլոր լեզուներով :

Անշուշտ խմբագրութիւնն ալ քանի մը տողեր թխած է, ողջունելու համար «մեր ռեսպուբլիկայից եղբայրական Ղազախստանի Ջամբուլի մարզի խոպան հողերը մեկնող հայրենասէր երիտասարդները »:

— « Ինչպիսի ուրիշ գործունէութեամբ են տոգորուած հերոսական աշխատանքի մեկնող երիտասարդները ... Նը – րանք լի են հայրենասիրութեամբ աշխատանքի բուռն տենչանքով: Նրանք բազմիցս մտքով փոխադրուել են այնտեղ, այն հեռաւոր տափաստանները, մտովի գծել են ապագին կեանքի ակօսը ...»:

Այս առթիւ դումարուած ժողովի մը մէջ, երեւանի «Էլեկտրամեքենաշինական գործարանի տրանսֆորմատորային ցեխի հերթափոխութեան վարպետ» Ա. Աչրաֆեան հպարտութեամբ կը յայտարարէ թէ իրենց գործարանէն «Ղազախստան են մեկնում մօտ հարիւր կոմերիտական եւ կոմերիտուհիներ », համաձայն կուսակցութեան կոչին :

Ցետոյ կը խօսի Երեւանի «Թիւ 1 Շինմոնտաժային վարչութեան» բանուոր Ռ. Մնոյեան : Կ'ըսէ թէ կ'երթան նոր սով – խոպնները, «ուր պէտք է հերկեն աւելի քան 37 հազար հեկտար խոպան »:

Երիտ. Միութեան քարտուղարը, Հր. Յովհաննիսեան եւս խօսք առնելով, կը բացատրէ թէ «մեր հայրենիքի արեւելեան շրջանների խոպան ու խամ հողերի իւրացումը կուսակցութեան եւ կառավարութեան մշակած հոյակապ ծրագրի կարեւորագոյն մասն է »:

Եւ վերջապէս կառախումբը ճամբայ կ'ելլէ յամրաբար, «նուագախումբի հընչիւնների ներքոյ, դէպի խամ ու խոպան հողերը տանելով մեր ռեսպուբլիկայի 650 (վեց հարիւր յիսուն) հայրենասէրները»:

Յաջորդ առաուն ճամբայ կ'ելլէին 18 երիտասարդները եւս, որոնք նոր աւարտած էին Երեւանի «Պիւտմեխանիզացիայի տեխնիկումը»:

կարելի մանրամասնութեամբ ամփոփեցինք ամբողջ անցուդարձը, խորհրդածութիւնը ձգելով ընթերցողին :

Վազը կը բանանք ուրիշ էջ մը, իբրեւ լրացուցիչ մասը նոր ողբերգութեան մը :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԻՊՔԵՐԸ

ՕՐՈՒԱՆ ՄԵԾ ԳԻՒՏԸ «ՓՈԼԻՕ» ԱԽՏԻՆ ԴԷՄ

●

ՊԱՇՏՕՆԱՊԷՍ ԿԸ ՀԱՍՏԱՏՈՒԻ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՊԱՏՈՒԱՍՏԻՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս գրած էինք երէկ, ամերիկացի պիտուն մը, Եոնաս Սոք, նոր պատուաստ մը հնարած է մանկական անդամալուծ – ման դէմ (փոլիօ) եւ արդիւնքը յաջող կը համարուի :

Հեռատիպերները եւ միջազգային մամուլը սիւնակներով մանրամասնութիւններ կը հաղորդեն այս նոր դիւտի մասին, որուն ապացուցումը տեղի ունեցաւ Ապրիլ 12ին, ի ներկայութեան 500 մասնագէտներ – ու : Այս առթիւ դումարուած ժողովին մէջ մանրամասն զեկուցում մը կարդաց Տոքթ. Թոմաս Ֆրէնսիզ, Միչիկընի համալսարանէն : Բժիշկը կէտ առ կէտ պարզեց հետեւեալ արդիւնքները .—

1· Նոր չիճուկով պատուաստուած 440 հազար ամերիկացի մանուկներէ միայն 71ը անդամալուծումէ վարակուած են անցեալ ամառ :

2· Ուրիշ 445 մանուկներ որոնք պատուաստուած չէին, անդամալոյծ եղան :

3· Պատուաստուած մանուկներէ միայն 113 հոգի վարակուած էին անդամալու – ծումէ եւ չատերը ապաքինեցան առանց վտանգի :

4· Բայց չպատուաստուած մանուկներէ 750 հոգի վարակուած էին : Պատուաստուած մանուկներէն ոչ մէկը մեռաւ , բայց մէկէն որ նշիկի (ամիկտալ) զործածութեան ենթարկուած էր երկրորդ պատուաստ մը եւս :

Եզրակացութիւն,— նոր պատուաստը զօրաւոր է եւ արդիւնաւոր, ինչպէս կ'ապացուցանեն աւելի քան 1·800·000 մարդոց վրայ կատարուած փորձերը :

Նպաստաւոր պարագայ մը եւս,— Մ. Նահանգներու առողջապահական նախարարութիւնը պաշտօնապէս արտօնեց նոր պատուաստին վաճառումը եւ գործածութիւնը : Առաջին առթիւ պիտի պատուաստուին ինը միլիոն ամերիկացի մանուկներ, որոնց 750·000ը նախակրթարանի աշակերտներ են : Պատուաստը ձրի է : Ծախքը, ինը միլիոն տոլար, պիտի հոգայ Մանկական Անդամալուծութեան Հաստատութիւնը : Երեք ներարկում պիտի կատարուի վեց չաբթուան ընթացքին :

Սկանտինաւեան երկիրներն ալ որոշեցին օգտուիլ նոր դիւտէն : Նորվեկիոյ առողջապահական նախարարը ծրագիր մը պիտի ներկայացնէ կառավարութեան, առաջարկելով անմիջապէս պատուաստել 250·000 զպրոցականներ : Տանըմարքայի մէջ ալ պատուաստ մը պատրաստած են համաճարակի վիճակներին մեթոթին, մէկ միլիոն մանուկներ պատուաստելու համար յառաջիկայ յունիսին : Շուէտ եւս պատուաստի ծրագիր մը կ'ուսումնասիրէ :

Ֆրանսայի առողջապահական նախարարը, Տոքթ. Պերնառ Լաֆէ յայտարարեց թէ Փասթէօրեան հաստատութիւնը չուտով պիտի պատրաստէ նոր պատուաստը, մեծ քանակութեամբ, որպէսզի զրելու համար բժիշկներուն : Ֆրանսական պատուաստը կը պատրաստէ հաստատութեան մասնագէտը, փրոֆ. Փիէռ Լեփին : Այս երկրին մէջ ընդհանուր փորձեր պիտի չկատարուին պատուաստին ուժը ապացուցանելու համար, նկատելով որ արդէն փորձեր կատարուած են բազմաթիւ անասուններու վրայ :

Տոքթ. Լաֆէ բացատրեց թէ «փոլիօ»ն այնքան ալ մեծ վտանգ մը չի կազմեր Ֆրանսայի մէջ , բաղդատելով Մ. Նահանգներուն հետ : Ֆրանսայի մէջ որ ունի 42 միլիոն բնակիչ, միայն 1834 դէպքեր պատահած էին 1953ին, մինչդեռ Մ. Նահանգներուն մէջ նոյն տարին վարակուած էին 57·879 հոգի (բնակչութեան թիւը՝ 150 միլիոն) : Ֆրանսական եւ ամերիկեան պատուաստներուն հիմնական տարբերութիւնը պատրաստութեան մեթոտին մէջ է : Փրոֆ. Լեփին կ'ըսէ թէ Տոքթ. Սոքի հետ փոխանակած էին իրենց փորձերուն արդիւնքը, ժամանակի ընթացքին : Առաջին փորձերը կատարուած են կապիկներու երիկամունքին վրայ :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

●

« ԲԱԲԵՐԴ ԵՒ ԻՐ ՇՐՋԱՆԸ »

Դժբաղդաբար Մաղաքիա ...

Աւելի քան տարի առաջ էր : Ցանախ կը խօսէր իր յուշերու մասին, հրատարակիչ մը փնտռելով :

Կ'ուզէր որ գրքի վերածուէին, փոխանակ թաղուելու օրագրերի մը էջերուն մէջ :

Մաղաքիա Ասլանեան ցպարավաճառի խանութ մը կը բանեցնէր Մարսէյլի մէջ, իր եղբօրը հետ :

Առտու մըն ալ իմացանք որ հահանայ ձեռնադրուած է վերակոչուելով Բարգէն (1948) : Հինգ տարի վերջ, կը հասնէր մահուան գոյժը (1953 Մայիս 18) :

Քանի մը օր առաջ լոյս տեսաւ իր երազած գիրքը, «Բաբերդ եւ իր շրջանը » :

Բայց, ինչ այս աշխարհէն բաժնուած է յաւիտենապէս :

Իր հայրենակիցները գոնէ այն մխիթարանքը ունին որ կրցան փրկել Յուշերը :

Լեցուկեկ հատոր մըն է գիրքը, 307 էջ , եւ պատկերազարդ :

Զատիկ օրով նստայ կարդացի ծայրէ ծայր, մանաւանդ այն մասը որ կը նկարագրէ խումբ մը երիտասարդներու ոդիսականը լեռնէ լեռ, խուսափելու համար ծրագրուած բնաջնջումէն :

Իրապէս ալ, այդ է գրքին էական մասը, որ կը սկսի 101 էջէն :

Հեղինակը միջոց չէ ունեցած մշակելու Բաբերդի տեղագրական մասը, ինչպէս եւ մանրամասնօրէն նկարագրելու 1915ի ընդհանուր բնաջնջումը :

Բայց եւ այնպէս, հատորը կը պարունակէ կարգ մը խտմնելի դրուագներ՝ Հայաջինջ Սպանդէն :

Նախ գիւղաքնակ Հայերը աճսորած եւ կոտորած , յետոյ բուն Բաբերդի հայութիւնը ոչնչացուցած են, ամէն բան վերջացնելով երկու օրուան մէջ :

Փախստականներու Ա. խումբը լեռները ապաստանած տեղ կը հաշուէր 65 – 67 հոգի :

Շատեր կը սպանուին կամ ծուղակը կ'իյնան, եւ ի վերջոյ կովկաս կը հասնին իբր հոգիով :

Մանրանկար հերոսապատում, ուր եր – դերական անակնկալներ կը յաջորդեն մէկ օրէն միւսը, կամ նոյն օրուան ընթացքին :

Օր մը բարայրի մը մէջ, աճօթի ծարաւ : Ուրիշ օր մը թափառական անտառի մը բաւիղներուն կամ անդնդախոր ձորերու մէջ, միշտ ենթակայ՝ հետապնդումի :

Ցանախ թուրք պաշտօնեայ ձեւանալով կը ձերբակալեն դասալիք թուրք գինուորներ : Կամ իբրեւ հիւր կ'ընդունուին քրդական գիւղերու մէջ ...

Աւելի լաւ է անձամբ կարդալ :

Դժբաղտաբար մոռցած են տպագրական վրիպակներու ցանկ մը կցել հատորին :

Վ.Ա.Շ.

Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԱՒՍՏՐԻԱ

★

Աւստրիական պատուիրակութեան եւ Խ. Միութեան ներկայացուցիչներուն առաջին տեսակցութիւնը տեղի ունեցաւ Գշ. օր : Աւստրիոյ վարչապետը, Ռաաալ յայտարարեց թէ ոչ մէկ պատճառ կայ յոռետես ըլլալու, իսկ արտաքին նախարարը յայտնեց թէ խօսակցութիւնները տեղի կ'ունենան բարեկամական մթնոլորտի մը մէջ : Աւելի յատկանշական է սակայն այն ընդունելութիւնը զոր Խ. Միութեան վարչապետը, մարէշալ Պուլկանին եւ արտաքին նախարարը՝ Մոլոթով սարքած էին ի պատիւ Աւստրիոյ ներկայացուցիչներուն : Հրաւիրուած էին նաեւ ուրիշ պետութեանց դեսպանները : Խորհրդային վարիչները չատ սիրալիր էին : Մալենկով վերադարձին ի վեր, առաջին անգամն էր որ օտար թղթակիցներ ալ ներկայ էին, եւ նոյնիսկ փոխ – վարչապետ Միկոյեան բաժակաճառ մը առաջարկեց, անձամբ լեցնելով անոնց գաւաթները, հայկական քոնեակով,— «Կեցցէ ստեղծագործ աշխատանքը , միացած ճշմարտութեան» : Միկոյեան խանդավառութեամբ խօսեցաւ նաեւ իր Ամերիկա ճամբորդութեան մասին, 1936ին : Շատ լաւ տպաւորուած էր այն առեն, ամերիկեան կենցաղի «հնամիտ» ընթացքէն, ժողովուրդին պարզութենէն : Աւստրիոյ դեսպանը իր կարգին մաղթեց որ չուտով վերջ դնէ տասը տարուան զրաւումը : Ամերիկեան դեսպանն ալ մաղթեց որ Աւստրիան չուտով դառնայ ազատ եւ իսկական ժողովրդապետութիւն : Մոլոթով պատասխանեց .— « Սքանչելի, բոլորս միանանք այս մաղթանքին » :

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

Վերջին լուրերու համաձայն, Լիբանան ղէպի արեւմուտք կը հակի, մանաւանդ նախագահ Շամունի Թուրքիա այցելութենէն ի վեր : Պ. Շամուն իմքիր ալ հանդիպելով, մեծ պատիւներու արժանացաւ : Այցելութիւնը տեւեց տասը օր : Այդ առթիւ քաղաքական խօսակցութիւններ ալ տեղի ունեցան : Պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ երկու երկիրները չանձն կ'առնեն զործակցիլ, պահպանելու համար խաղաղութիւնը Միջին Արեւելքի մէջ : Երկու երկիրներուն զիւանագիտական ներկայացուցչութիւնը բարձրացած է առաջին աստիճանի դեսպանութեան : Ուշադրութեան արժանի համաձայնութիւն մը ալ կնքուած է : Իրազեկները կը կարծեն թէ Լիբանան մերժելով հանդերձ միանալ Թուրքեւիրաքեան դաշինքին, լուռ համաձայն է անոր հիմնական կէտերուն : Այնպարայի կառավարական թերթը , «Ջաֆէր» կ'ըսէ թէ միացեալ զեկոյցը « դաշինքի մը արժէքն ունի» : Նոյն աղբիւրին համաձայն, Պ. Շամունի այցելութիւնը օգտակար եղած է, նաեւ, մեղմացնելու համար Թուրքեւսուրիական յարաբերութիւնները :

Ուրիշ լուրեր ալ կը հաստատեն թէ Սուրիա եւ Եգիպտոս անձկութեամբ կը հետեւին անցուդարձին :

— Պաղտատի խորհրդային դեսպանատունը փակուած ըլլալով, Խ. Միութեան շահերը պիտի պաշտպանուին զուիցերիական դեսպանատան միջոցաւ :

× Եմէնի թագաւորը խոստացաւ դարձակել Եգիպտոսի եւ Արաբիոյ, յանուն Միջին Արեւելքի ապահովութեան :

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ կուսակցական պաշտօնաթերթը, «Փրաւտա», խստօրէն կը քննադատէ ընդհ. դատախազը, Ռոման Ռուտենքօ, որ այդ պաշտօնին կոչուած էր 1953ին : Թերթը կ'ըսէ թէ նախարարը Թոյլ տուած է չատ ծանր օրինազանցութիւններ, մասնաւորապէս գեղծումներու առթիւ :

ԱՆԳԼԻՈՑ նոր վարչապետը, Սըր Էնթ. Իըրն, նախագահելով նախարարական առաջին ժողովին, քննեց կարգ մը անմիջական խնդիրներ : Իր յայտարարութեան համաձայն, Անգլիա ոչ մէկ պարագայի մէջ պիտի մասնակցի Ֆորմոզայի պաշտպանութեան :

ՎԱՂՍԿՈՊՍՓՈՆՁԻ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ

ՊԱՀ. ՂԱԼԱՐՅԱՆՑԸ

(ԾՆՆԴԵՆ 125ԱՄԵՍՆԱԿԸ ՆՇՈՒՄ)

Բ.

Բ՞նչ ընդ հին, ո՞ւր եղեալ։ Պատմութիւնը մեզի կը պատմէ միայն մեր ազգի եւ մարդկութեան մասին։ Մենք ոչինչ գիտենք մեր ընտանեկան նախնիներուն մասին, որոնք ապրեցան, ստեղծագործեցին եւ մեռան առանց մեզի հասնելու։ Ասոնց մասին գիտենք միայն այն, որ անոնք եղած են, որ ապրած են, որ ունեցած են իրենց ուրախութիւնները եւ տառապանքները, ինչպէս որ մենք կ՚ունենանք մեր օրերուն։ Ասոնց մասին գիտենք միայն այն, որ անոնք ալ մեզի պէս մարդիկ եղած են։

Ինչպէ՞ս կրնանք ծանօթանալ մեր նախնիներուն կեանքին, անոնց ապրած պայմաններուն, անոնց ունեցած սովորութիւններուն, անոնց ունեցած հաւատալիքներուն։ Ինչպէ՞ս կրնանք ծանօթանալ անոնց հետ, որոնք մեզմէ հարիւրաւոր տարիներ առաջ ապրած են։ Ինչպէ՞ս կրնանք ծանօթանալ անոնց հետ, որոնք մեզմէ հարիւրաւոր տարիներ առաջ ապրած են։ Ինչպէ՞ս կրնանք ծանօթանալ անոնց հետ, որոնք մեզմէ հարիւրաւոր տարիներ առաջ ապրած են։

Ահա այս հարցումներուն պատասխանը կու տայ «Ազգագրութիւն» գիտութիւնը։ Ան կ՚ուսումնասիրէ մարդկային ցեղերուն կեանքը, անոնց սովորութիւնները, անոնց հաւատալիքները, անոնց ապրած պայմանները։ Ան կ՚ուսումնասիրէ մարդկային ցեղերուն կեանքը, անոնց սովորութիւնները, անոնց հաւատալիքները, անոնց ապրած պայմանները։ Ան կ՚ուսումնասիրէ մարդկային ցեղերուն կեանքը, անոնց սովորութիւնները, անոնց հաւատալիքները, անոնց ապրած պայմանները։

Ազգագրութիւնը ուսումնասիրելու համար ունինք երեք միջոցներ։ Առաջին միջոցը կը կոչուի «ուղղակի դիտում»։ Ասիկա կը նշանակէ, որ ազգագրագէտը կ՚երթայ այն ցեղերուն մօտ, որոնց կեանքը կ՚ուզէ ուսումնասիրել, կ՚ապրի անոնց հետ, կը դիտէ անոնց կեանքը, անոնց սովորութիւնները, անոնց հաւատալիքները, անոնց ապրած պայմանները։ Ան կ՚ուսումնասիրէ մարդկային ցեղերուն կեանքը, անոնց սովորութիւնները, անոնց հաւատալիքները, անոնց ապրած պայմանները։ Ան կ՚ուսումնասիրէ մարդկային ցեղերուն կեանքը, անոնց սովորութիւնները, անոնց հաւատալիքները, անոնց ապրած պայմանները։

Երկրորդ միջոցը կը կոչուի «անուղղակի դիտում»։ Ասիկա կը նշանակէ, որ ազգագրագէտը կը կարդայ այն գրքերը, որոնք գրուած են ուրիշ ազգագրագէտներու կողմէ, որոնք ուղղակի դիտումի միջոցով ուսումնասիրած են ցեղերուն կեանքը, անոնց սովորութիւնները, անոնց հաւատալիքները, անոնց ապրած պայմանները։ Ան կ՚ուսումնասիրէ մարդկային ցեղերուն կեանքը, անոնց սովորութիւնները, անոնց հաւատալիքները, անոնց ապրած պայմանները։ Ան կ՚ուսումնասիրէ մարդկային ցեղերուն կեանքը, անոնց սովորութիւնները, անոնց հաւատալիքները, անոնց ապրած պայմանները։

Երրորդ միջոցը կը կոչուի «համեմատական մեթոտ»։ Ասիկա կը նշանակէ, որ ազգագրագէտը կը համեմատէ տարբեր ցեղերուն կեանքը, անոնց սովորութիւնները, անոնց հաւատալիքները, անոնց ապրած պայմանները։ Ան կ՚ուսումնասիրէ մարդկային ցեղերուն կեանքը, անոնց սովորութիւնները, անոնց հաւատալիքները, անոնց ապրած պայմանները։ Ան կ՚ուսումնասիրէ մարդկային ցեղերուն կեանքը, անոնց սովորութիւնները, անոնց հաւատալիքները, անոնց ապրած պայմանները։

Ազգագրութիւնը ունի շատ մեծ նշանակութիւն։ Ան մեզի կը սորվեցնէ, որ մարդկային ցեղերը, որոնք կ՚ապրին տարբեր պայմաններու մէջ, ունին տարբեր սովորութիւններ, տարբեր հաւատալիքներ, տարբեր կեանք

Մըթալըմ օղնութեան հասաւ բաւական լայն միջոցներով։ Տեսած էր Վասպուրականը իր չէնշող օրերուն, 1904 – 1905, եւ այժմ կը տիրէր իր հոգին ի տես ահաւոր աւերածութեան։

Ազգային մարմիններու հետ համախոհ – հուրդ՝ ստանձնեց հարաւային արուար – ձաններու եւ Հայոց Ձորի գիւղացիներու հոգը։ Ազգային մարմինները յանձն առին հոգալ մէւս արուարձանները եւ Թիմա – րի, Արճակի ու Բերկրիի չրջանները։

Տոքթ. Մըթալըմ բացաւ իր դրասենեակը Ամերիկացիներու կիսով հրկիզուած չէնքերէն մէկուն մէջ։ Իր պաշտօնեանե – րու միջոցով (մէկն ալ այս տողերը գրո – ղը, առանձին մը համար) ցուցակագրել տը – ւաւ վերադարձողներն ու անոնց կարիք – ները։ Իր գործակալները Պարսկաստանէն (Թաւրիզ, Խոյ, Սալմաստ) կը դրկէին եղ – ներ, գովեր, ոչխարներ։ Հացահատիկ – ներ, բանջարանոցի սերմեր, գութաններ, արօրներ, վերանդիներ, մանգաղներ, ցախեր, բրիչներ եւ ուրիշ անհրաժեշտ գործիքներ՝ գորս ձրիաբար կը բաժնէր իր չրջանի գիւղացիներուն։ Երկու ընտա – նիքի կուտար գոյգ մը եղ եւ սերմացու որ – քան հնարաւոր էր։ Գովեր ու ոչխարներ բաժնած առեն նախապատուութիւն կու տար պզտիկներ ունեցող ընտանիքներուն։ Գործիքներ՝ ամէնուն։ Այս նոյն ձեւով բաշխում կը կատարէին նաեւ ազգ. մար – միններուն իրենց ստանձնած չրջաններու մէջ։

Տոքթ. Մըթալըմ օղնեց մաքրելու Շա – միրամի առուն, չուր ճարելու համար ար – տերուն ու այգիներուն, եւ բանեցնելու համար չրաղացները մինչեւ Արտամետ ու Շուբատան։ Դրամագլուխ տրամադրեց երկրագործական գործիքներ չինող ար – հեստաւորներուն։ Եւ դեռ ուրիչ օժանդա – կութիւններ։

Հոգի պաշտամունք ունեցող մեր աչխա – տասէր, առեղծագործող, չարքաշ ժողո – վուրդը կը հերկէր ու կը ցանէր աւօդինակ եռանդով։ Հարկ եղած առեն նոյն իսկ լուսնի լոյսով։ Տեղ տեղ ալ հրացանը թե – ւէն կախ՝ պաշտպանուելու համար գիւը – տերու դէմ՝ որոնք առակաւին կը մնային մօտակայ լեռներու մէջ։

Ու վերադարձը կը չարունակուէր աւելի մեծ խումբերով։ Անկարելի էր առաջքն առնել հոսանքին։

Շաւասով թոնիրներու օրհնեալ ծուխը իր չղարչը տարածել սկսաւ գիւղերուն վրայ։ Աւերակները կը նորոգուէին արագօրէն։ Արօրներն ու գութանները դաչտերը կը մեկնէին, թէեւ դեռ փոքրաթիւ։ Հօտաղին երգը կը հնչէր դարձեալ։ Ուլերն ու դառ – նուկները կ'ոստոստէին գիւղերուն չրջա – կայքը, մարդաեւիններու մէջ։ Արտերը կանաչ կը հագնէին։ Վասպուրականը կը վերակենդանանար։

Տոքթ. Մըթալըմ առեն առեն կ'այցելէր գիւղեր ու կը հրճուէր տեսնելով իր ըն – ծայած օժանդակութեան բարերար ար – դիւնքը։ Կը խօսէր լաւ հայերէն։ Իմ ճանչցած չատ մը Ամերիկացիներու մէջ

ՊՈՒԼԿԱՐԱՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԸ

ԻՐ ՀԱՄԲԱՆՔՈՎ, ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՎ ԵՒ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՎ

*

ՄՄԲ.— «*Լ'Էջմիածին*» ամսագրի 1954 Դեկտ.ի թիւէն կ'ամփոփենք հետեւեալ տեղեկութիւնները գորս քաղած է Ռումա – նիոյ առաջնորդ Վազգէն եպիսկ., իր այ – ցելութեան առթիւ.—

Պուլկարիոյ այժմեան հայութիւնը կ'ապրի հետեւեալ 14 քաղաքներուն մէջ.— Պլովդիւ (*Ֆիլիպէ*)՝ 6500 հոգի, *Սոֆիա*՝ 4500 հոգի, *Ստալին* քաղաք (*Վառնա*)՝ 3·800 հոգի, *Ռուսէ* (*Ռուսջուկ*)՝ 1700 հոգի, *Բուրկազ*՝ 1·300 հոգի, *Խասկով*՝ 900 հոգի, *Կոլարովգրադ* (*Շումէն*)՝ 750 հոգի, *Սլիվէն*՝ 530 հոգի, *Թաթար – Բազարջըգ*՝ 450 հոգի, *Տոլպուխին* (*Տոբրիչ*)՝ 320 հոգի, *Սիլիստրէ*՝ 260 հոգի, *Ստարա Զագորա*՝ 250 հոգի, *Այտոս*՝ 105 հոգի, *Եամպոլ*՝ 38 հոգի, եւ մէկ եր – կու հարիւր Հայեր եւս ցրուած քանի մը այլ փոքր քաղաքներու մէջ։

Վերոյիշեալ բոլոր քաղաքները ունին հայկական քարաչէն եկեղեցիներ եւ եկե – ղեցական կազմակերպուած կեանք, որոնց գլուխը կը գտնուին հոգեւոր հովիւները եւ հաւատացեալ ժողովուրդի կողմէ ըն – տրուած եկեղեցական վարչութիւնները։

Արձանագրենք այդ եկեղեցիները իրենց հովիւներով.

1· Պլովդիւ՝ *Ս. Գէորգ* եկեղեցին, վե – րանորոգուած 1828ին. Հոգեւոր հովիւ՝ *Տ. Գէորգ քահանայ Սարեան*։

2· Սոֆիա՝ *Ս. Աստուածածին* եկեղե – ցին, նոր կառուցուած 1934ին ազգային չէնքին մէջ (հին եկեղեցին փլցուած ըլլա – լով)· Հոգեւոր հովիւ՝ *Տ. Վահան քա – հանայ Փափազեան*։

3· Ստալին՝ *Ս. Սարգիս* եկեղեցին, կա – ռուցուած 17րդ դարուն եւ վերանորոգ – ուած 1844ին. Հոգեւոր հովիւ՝ *Տ. Տրդատ քահանայ Տուլարճեան*։

4· Ռուսէ՝ *Ս. Աստուածածին* եկեղեցին, կառուցուած 17րդ դարուն, վերանորոգ – ուած 1805 թուականին. Հոգեւոր հովիւ՝ *Տ. Ներսէս քահանայ Մելքոնեան*։

5· Բուրկազ՝ *Ս. Խաչ* եկեղեցին, վերա – նորոգուած 1858ին, հոգեւոր հովիւ՝ *Տ. Աբրահամ քահանայ Խաչատուրեան*։

6· Խասկովօ՝ *Ս.Ստեփաննոս* եկեղե – ցին, կառուցուած 1924ին. Հոգեւոր հո – վիւ՝ *Տ. Նահապետ քահանայ Գարագեան*։

7· Կոլարովգրադ՝ *Ս. Աստուածածին* ե – կեղեցին, վերանորոգուած 1834ին. հո – գեւոր հովիւ՝ *Տ. Գարեգին քահանայ Տիւրկէրեան*։

8· Սլիվէն՝ *Ս. Ստեփաննոս* եկեղեցին, կառուցուած 1830ին. Հոգեւոր հովիւ՝ *Տ. Կարապետ քահանայ Ծերոնեան*։

9· Թաթար – Բազարջըգ՝ *Ս. Ստեփան* – նոս եկեղեցին, վերանորոգուած 1820ին, հոգեւոր հովիւ՝ *Տ. Զաքարիա քահանայ Շիրինեան*։

10· Տոլպուխին՝ *Ս. Յովհաննէս Աւե* – տարանիչ եկեղեցին, կառուցուած 1830ին. հոգեւոր հովիւ՝ *Տ. Հմայեակ քահանայ Զարդարեան*։

11· Սիլիստրէ՝ *Ս. Աստուածածին* եկե – ղեցին, հիմնուած 17րդ դարուն, վերա – շինուած 19րդ դարուն. Հոգեւոր հովիւ՝ *Տ. Մինաս քահանայ Պեզիրճեան*։

12· Ստարա Զագորա՝ *Ս. Խաչ* եկեղե – ցին, կառուցուած 1923ին, քահանայ մը կը հովուէ այցելաբար։

13· Այտոս՝ *Ս. Աստուածածին* եկեղե – ցին, կառուցուած 1933ին. քահանայ մը կը հովուէ այցելաբար։

14· Եամպոլ՝ *Ս. Աստուածածին* մա – տուռ – եկեղեցին, կառուցուած 1924ին, քահանայ մը կ'այցելէ երբեմն։

Պուլկարիոյ Հայոց վարժարաններու թիւն է տասնեւմէկ, մօտ հազար եօթ հա – րիւր աշակերտներով, հետեւեալ կերպով բաչխուած հայաչատ քաղաքներու վրայ.

1· Պլովդիւ՝ *Եօթնամեայ երկսեռ նա – խակրթարան եւ մանկապարտէզ*՝ 587 ա – շակերտ։

2· Սոֆիա՝ *Եօթնամեայ երկսեռ նախա – կրթարան եւ մանկապարտէզ*՝ 310 աչա – կերտ։

3· Ստալին՝ *Եօթնամեայ երկսեռ նախա – կրթարան եւ մանկապարտէզ*՝ 320 աչա – կերտ։

4· Ռուսէ՝ *քառամեայ երկսեռ նախա – կրթարան եւ մանկապարտէզ* 70աչակերտ։

5· Բուրկազ՝ *Եօթնամեայ երկսեռ նա – խակրթարան եւ մանկապարտէզ*՝ 126 ա – շակերտ։

6· Խասկովօ՝ *քառամեայ երկսեռ նա – խակրթարան եւ մանկապարտէզ*՝ 60 ա – շակերտ։

7· Կոլարովգրադ՝ *քառամեայ երկսեռ նախակրթարան*՝ 36 աչակերտ։

8· Սլիվէն՝ *քառամեայ երկսեռ նախա – կրթարան եւ մանկապարտէզ*՝ 50 աչա – կերտ։

9· Թաթար – Բազարջըգ՝ *քառամեայ երկսեռ նախակրթարան* 20 աչակերտ։

10· Տոլպուխին՝ *քառամեայ երկսեռ նախակրթարան*՝ 17 աչակերտ։

11· Ստարա Զագորա՝ *քառամեայ երկ – սեռ նախակրթարան*՝ 14 աչակերտ։

Հայոց բոլոր վարժարաններու նիւթա – կան մատակարարութիւնը ստանձնած է պուլկար պետութիւնը։ Ինչպէս Ռումէն Ժողովրդական Հանրապետութեան, նոյն – պէս եւ Պուլկար Ժողովրդական Հանրա – պետութեան մէջ, մեր ազգային վարժարանները դասատանդութիւնը հա – նակցութեամբ։ «Քանեւէորս զօրաբաժին յերէնով պետական դպրոցներ են։

Հայերէն լեզուն կ'ուսանդուի բոլոր դա – սարաններուն մէջ, չաբաթական 8 պահ Ա–Գ դասարանները, չաբաթական վեց պահ Դ–ե դասարանները եւ չաբաթական հինգ պահ Զ–է դասարանները։ Վերի դասարաններուն մէջ կ'ուսանդուի նաեւ Հայոց պատմութիւն եւ Սովետական Հա – յաստանի աչխարհագրութիւն։ Հայերէն լեզուի բոլոր դասագրքերը կը ստացուին կանոնաւորապէս Խ. Հայաստանէն։

Թէեւ այժմ Հայոց լեզուի ուսուցիչնե – րը թիւով եւ որակով բաւարար են, սա – կայն տրուած ըլլալով անոնցմէ չատերուն յառաջացած տարիքը, գալիք տարեչրջան – ներուն սուր կարիքը պիտի զգացուի ո – րակեալ թարմ ուժերու՝ ձեռնհաս կերպով աւանդելու համար մեր մայրենի լեզուն։

Հայ դպրոցներու չրջանաւարտները, առանց որեւէ դժուարութեան հաղիպե – լու, իրենց ուսումը կը չարունակեն պուլ – կար պետական երկրորդական (միջնա – կարգ) եւ բարձրագոյն ուսումնական հաստատութեանց մէջ։ Այժմ Սոֆիայի, Պլովդիւի եւ Ստալինի համալսարաննե – րուն մէջ կ'ուսանին 250 հայ ուսանողներ եւ ուսանողուհիներ։

350·000 ԶԱԻԱԿՆԵՐ ծնած են դաչնակից պինուորներու եւ Գերմանուհիներու կե – նակցութեամբ։ «Քանեւէորս զօրաբաժին ապօրէն պատերազմի»։ Գերման երէցի մը կինը, սպիտակահեր բարեպաչտ մը, որո – չեր է մինակը լուծել սեւամօրթ դաւակ – ներու խնդիրը, մասնաւոր դիւղ մը հաս – տատելով։ Այս դունատ դժբախտներուն թիւը կը հաչուէն 6 – 10·000։ Տղաքը պի – տի կրթուին եւ երբ մեծնան, պիտի կր – նան Մ. Նահանգները, Ափրիկէ կամ զա – նազան դպիրներ երթալ։ Ծրագիրը – ուած գիւղը պիտի բակկանայ քսան տու – ներէ։ Իւրաքանչիւրին մէջ պիտի տեղա – տրուին տասը տասնըհինգ սեւամօրթներ, երկու վարժապետներով։ Գիւղը պիտի ունենայ նաեւ եկեղեցի, դպրոց եւ դար – մանատուն մը։

ԳՈՐՇ ԶԳԵՍՏՈՎ ՄԱՐԴԸ

●

ԳԼՈՒԽ Զ.

Տուն վերադարձայ յաղթականի զգա – յումներով։ Ծրագիրս յաջողած էր սպա – սածէս չատ աւելի արդիւնաւէտ կերպով։ Լորտը հաճոյակատար զտնուած էր։ Ա – ժամ կը մնար լաւ սկսիլ, ինչպէս ըսաւ։ Սենեակիս մէջ փակուելով, առի Թանկա – պին Թուղթը եւ ուչադրութեամբ ուսում – նասիրեցի։ Դաղտնիքին բանալին հոս էր։

Նախ ի՞նչ կը ներկայացնեն Թուանչան – ները, հինգ հատ են եւ առաջին երկու Թուանչաններէն վերջ կէտ մը կայ։ «Տաս – նըեօթը — հարիւր քսան երկու» ըսի ինք – նիրենս։ Ոչ, բանի մը չէին ծառայեր։

Վերջը սկսայ դումարել։ Առասպելա – կան պատմութիւններու մէջ մարդիկ յա – ճախ այսպէսով գործածալի հետեւու – թիւններու կը յանգին։ «Մէկ եօթն ալ կ'ընէ ութ, մէկ ալ՝ ինը, երկուք ալ՝ տասնըմէկ, երկուք ալ՝ տասներեք»։

Տասներեք։ Ձակատագրական թիւ։ Արդեօք ազգարարութի՞ւն մըն էր ինծի, որպէսզի մէկդի ձգեմ ամէն ինչ։ Շատ հաւանաբար։ Մտածեցի Թէ գաւադիր մը այդպէս պիտի չզրէր տեսներեքը· այլ պարզապէս 13, այսպէս։

Մէկին եւ երկուքին միջեւ փոքր հեռա – ւորութիւն մը կար։ Ուստի քանիերկուքը հարիւր եօթանասունը մէկէն հանեցի։ Արդիւնքը եղաւ հարիւր յիսունը ինը։ Դարձեալ դումարեցի, այս անգամ եղաւ հարիւր քառասուն եւ ինը։ Թուաբանա – կան այս գործողութիւնը մտքի լաւ մար – զանք մըն է անչուչտ, բայց չօգնեց դաղտ – նիքը լուծելու։ Առանց փորձելու մնացեալ երեք գործողութիւնները՝ ձգեցի Թուա – բանութիւնը եւ այս անգամ սկսայ բառե – րը փորձել։

«Քիլմորտըն Գէսըլ»։ Ասիկա որոչ բան մըն էր։ Վա՞յր մը արդեօք։ Հաւա – նաբար ազնուական ընտանիքի մը անունը, կամ նկարչական աւերակ մը։ (Թաղուած գա՞նձ մը կայ արդեօք)։

Այո, Թաղուած գանձ մը ըլլալու է։ Թը – ւանչաններըը միչտ Թաղուա ծգանձերու համար կ'ըլլան։ Մէկ քայլ աջ, եօթը քայլ ձախ, մէկ nտf փորէ, քսաներկու սան – դուխէ վար իջիր։ Այս տեսակ բաներ։ Ա – տոնք վերջը կ'ընեմ։ Հիմա ամէնէն կա – րեւորն էր՝ կարելի եղածին չափ փութով, Քիլմորտըն Գէսըլ երթալ։

Պատմական եւ տեղագրական ինչ գիրք որ ձեռքս անցաւ՝ Թղթատեցի ամբողջու – Թեամբ։ Ժամանակը կ'անցնէր, սկսայ ձանձրանալ։ Ի վերջոյ ամենավերջին գիր – քը փակեցի չղայնացած։ Քիլմորտըն Գէ – սըլ անունով վայր գոյութիւն չունէր։

Սակայն պէտք է որ գոյութիւն ունե – նար։ Այլապէս ինչո՞ւ մէկը պիտի հնարէր այդ տեսակ անուն մը ու գրէր Թուղթին վրայ։ Ապուշ բան կ'ըլլար։ Եւ սակայն բոլոր մտածումներս դրական արդիւնքի չյանգեցան։ Տխրօրէն կրունկներուս վրայ նստայ կրկին (կարեւոր բան մը ըրած ա – տենս միչտ տախտակամածին վրայ կը նստիմ) եւ սկսայ մտածել, Թէ ինչպէ՞ս պիտի լուծեմ այս հանդոյցը։

Կա՞ր արդեօք ուրիչ ուղղութիւն մը ո – րուն հետեւէի։ Մտածեցի լրջութեամբ, յետոյ ոտքի ցնահեցի բերկրալից։ Ան – չուչտ կայ։ Պէտք է այցելէի «ոճիրին վայրը»։ Բան մը որ փորձառու խուզար – կուները կ'ընեն յաճախ. եւ խնդիր չէ Թէ որքան ժամանակ կը սպառէն, միչտ կը գտնեն հետք մը, որ ոստիկանական քըն – նութենէն խուսափած էր։

Բռնելիք ուղղութիւնս պարզ էր։ Մարլօ պէտք է երթամ։

Բայց ինչպէ՞ս պիտի մտնէի տունէն ներս։ Արկածախնդրական չատ մը եղա – նակներ ծրագրեցի եւ ընտրեցի ամենա – պարզ միջոցը։ Տունը ցարդ վարձու ըլլա – լու էր։ Պիտի ներկայանամ որպէս Թեկ – նածու վարձակալ։

Որոչեցի նմանապէս դիմել տեղին վար – ձակալական գործակալութիւններուն, վասնզի անոնք աւելի նուազ վարձու տու – ներ ունէին տրամադրելիք։

ԱԿԱԹԱ ՔՐԻՍԹԻ

Թարգմ. Ա. ՀԱԲԷԼԵԱՆ
(Շար.)

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

30·000 ԿԱՊԻԿՆԵՐ Հնդկաստանէն Մ. Նահանգները պիտի փոխադրուին միւնչեւ Ցունիսի վերջը: Առաջին կարաւանը, 800 կապիկ, ղրկուեցաւ օդանաւով: Բոլորն ալ պիտի օգտագործուին ղիտական փորձե – րու համար :

ՄՈՆԿՈԼԻՈՑ երկաթուղին կապուեցաւ Չինաստանի դծին: Ուրիշ երկաթուղի մը պիտի չինուի, Մոնկոլիան կապելով Ալմա Աթայի (Խաղախստան):

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ վարչապե – տը, Տոքթ. Ատենաուըը, յօդուած մը հը – րատարակելով ամերիկեան թերթի մը մէջ, կը յայտարարէ թէ Ն. Միւթլէեան հետ բոլոր յարաբերութիւնները պէտք է հիմնուին ուժի վրայ: «Կը կարծեմ թէ Ա – մերիկա եւ միացեալ Եւրոպա մը բաւական զօրաւոր են յարգանք ներշնչելու համար Ռուսերուն »:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ արտաքին նախա – րարը, Տըլըս, յայտարարեց թէ անհրա – ժեշտ չի նկատեր Քեմոսա եւ Մացու կըղ – զիները՝ Ֆորմոզայի պաշտպանութեան համար, ոչ ալ օգտակար կը գտնէ անմի – ջական խորհրդաժողով մը Ն. Միւթլէեան հետ :

ԱՍԻԱԿԱՆ ժողովին չինական պատուի – րակութեան մէկ մասը գոհ ընդց օդանա – ւային արկածի մը: Չինաստան կը մեղա – դրէ թէ դաւ մը սարքուած էր:

ԼՈՆՏՈՆԻ օրաթերթերուն գործադուլը կը շարունակուի քանի օրէ ի վեր: Քննիչ յանձնախումբը կը փորձէ միջին ճամբայ մը գտնել :

521 ԼՐՏԵՄՆԵՐ ձերբակալուած են ա – րեւմտեան Պերլինի մէջ, համաձայն ա – րեւելեան Գերմանիոյ կառավարութեան մէկ զեկոյցին, որ կը սպառնայ «ապահո – վութեան միջոցներ ձեռք առնել »:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԿ

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Մոռցած էք նշանակել Սը – պահանդէսին թուականը :

ԺԱՄԵՐԳՈՒԻՒՆ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նոր կիրակի (17 Ապրիլ) սկզբն. ժա – մերգութեանց, առաւօտ ժամը 8·30ին:

Կիրակի 24 Ապրիլ, Նահատակաց Ցիչա – տակին, հոգեհանգստեան պատարագ ժա – մը 11ին :

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ ՊՕՄՈՆԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Այս կիրակի Ցիչատակ մէկ մըլիոն նա – հատակաց, սկիզբ. առաւօտու ժամերգու – թեանց ժամը 8, Ս. Պատարագ 10, հան – դիսաւոր հոգեհանգիստ ժամը 11·45:

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՕՐԸ

Սորպոնի մեծ Ամփիթատրոնին մէջ
Կիրակի, 15 Մայիս, ժամը 14ուկէսին

Մասնակցութեամբ տաղանդաւոր ար – ուեստագէտներու եւ արուեստագիտուհի – ներու :

Կանխաւ ապահովեցէք ձեր տոմսերը :

Հայ կարմիր խաչի կեդրոնէն, 15, Ռիւ ժան Կուժօն, Փարիզ :

Ինչպէս նաեւ փարիզեան չրջանի մաս – նաճիւղերէն:

Տոմսերու գինը.— 100, 200, 300 եւ 500 ֆրանք :

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ԲԱԲԵՐԴ ԵՒ ԻՐ ՇՐՋԱՆԸ

Գրեց՝ Մաղաքիա Ասլանեան
(ԲԱԲԳԷՆ ՔԱՀԱՆԱՑ)

Կը պարունակէ տեղագրական եւ ազ – գագրական մանրամասնութիւններ, Հա – յաստանի սարահարները, բուռ մը քաղքերու տբչաւը դէպի Կովկաս եւ ուրիշ անտիպ տեղեկութիւններ : (308 էջ):

Գիրքը զարդարուած է շատ մը հազ – ուագիւտ պատկերներով :

Գին 500 ֆրանք

Դիմել Եփրեմ Թեւանեանի, կամ Վահ – րիճ Եսայեանի ,

38 - 40, Rue de la Montagne
Ste. Geneviève, Paris (5)

Իսկ Մարսէյլի մէջ.—
Խորէն Նազարէթեանի
7, Bld. Mouren la Cabucelle

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS 9e

ԱՊՐԻԼ 11 — 24-Ի ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱԿԸ

ՄԻԼԱՆԻ ՄԷՋ

ՀԱՅԿ. ՏՈՒՆ, ՎԻԱ ՎԵԼԵՍՏԱ 4

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 21·15ին
Խօսք կ'առնեն՝

ԱՐԱՄԱՅԻՍ ՍՐԱՊԵԱՆ, ՇԱԽԱՐԾ ՄԻ – ՍԱՔԵԱՆ եւ ԶԳՕՆ Ծ.Վ. ՏԷՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ
Գեղարուեստական պատշգամ բաժին :

ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հայ կամ. եւ Մարտ. Միութեան եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դաշնակցութեան, Վասպուրական – ներ, Տարօն Տուրուբերանի, Ֆ. Կ. Խաչի, Նոր Սերունդի եւ Վիէնի երգչախումբի, ղեկավարութեամբ Ցովսէփ վրդ. Լեւոն – եանի :

Կիրակի, 17 Ապրիլ, կէսօրէն վերջ ժամը 4ին Սէրթլը Կաթոլիկի սրահին մէջ: Կը խօսի Հ. ԿԱՐԱՊԵՏ Ծ.Վ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ եւ Պ. Ն. ՄՈՒՃԵԱՆ (Լիոնէն):

Կիրակի առաւօտ հանդիսաւոր ճաչնա – ւոր պատարագ, Սէն Մորիս մայր եկեղե – ցին: Պիտի պատարագէ Փարիզէն Հայր Կարապետ Ծ.Վ. Ամատունի :

ԼԱ ՍԻՈՒԹԱՅԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հայ Երիտ. երկ – սեռ միութեան:

Շաբաթ, 16 Ապրիլ, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Սինեմա «Քիւրսալ»ի մէջ:

Պատուակալ նախագահութեամբ Պ. ՏԻ – ՐԱՆ ԹԻՒՐԻԵԱՆի (Մարսէյլէն):

Պիտի բանախօսէ Փրոֆ. Գ. Գ. ԽԱ – ՑԻԿԵԱՆ (Մարսէյլէն):

Խօսք կ'առնեն նաեւ՝ Պ. ԽՄԶԱՏՈՒՐ ԳՈՒԼՈՒՆՃՈՑԵԱՆ եւ Պ. ՅԱԿՈԲ ԱՃԷՄ – ԵԱՆ :

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած երեք յարանուանու – թեանց պատերու կողմէ, հովանաւորու – թեամբ Ազգ. Միութեան:

22 Ապրիլ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, Սալ տէ Ֆէթի սրահին մէջ :

Կը նախագահէ եւ բանախօսէ Հայր. պատուիրակ ՍԵՐՈՎԲԷ Ծ.Վ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Խօսք պիտի առնեն Հ. ՊԱՊԵԱՆ վրդ. եւ վեր. Ի. ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ եւ Պ. ՎԱՐԴԱՆ ԵՂԻՇԷԵԱՆ :

Պիտի ըլլան աւուր պատշաճի մեներգ, արտասանութիւն եւ կենդանի պատկեր – ներ :

ԾԻԾԱՂԻ ԵՐԵԿՈՅ

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 20·45ԻՆ
Սալ Իէնա, 10 Ավընիւ Իէնա

Դերասան **Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ**
Կը ներկայացնէ

ՋԱՐԾԸԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ

Բեմադրութեամբ ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆի :

Մասնակցութեամբ՝

Տէր եւ Տիկին Տ. Նշանեանի, Գրիգոր – վահանի, Ն. Պշտիկեան եւ՝

Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆի

Ինչպէս նաեւ ուրիշ դերասաններու :

Տոմսերու համար դիմել Հ. Բալուեան դպրատուն, 43 ռիւ Ռիշէ :

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԴԵՐՁԱԿՈՒՀԻ

ՀԱՅԿԱՆՈՑՇ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

վկայուած Փարիզի կարուձեւի վար – ժարանէն :

ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԳՈՐԾ
ԶԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ
1, Rue des Alpes, Valence Drome)

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՁԵԱՆ

ՁԵՄԱՐԱՆԻ 25ԱՄԵԱՅ ՑՈՒԵԼԵԱՆԸ
ՊՐԻՒՍԷԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի ժամը 15·30ին, Սալ տը Լ'Իւիլիօն, 34 ռիւ Սէբաստոպ :

Կը խօսի՝ ՇԱԽԱՐԾ ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Փարիզէն մասնաւոր հրաւէրով կը մաս – նակցի Սիփան – Կոմիտաս երգչախումբը, ղեկավարութեամբ՝ ԿԱՐՊԻՍ ԱՓՐԻԿԵԱՆի

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՁԵԱՆ ՁԵՄԱՐԱՆԻ

ՔՍԱՆՋԻՆԳԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

ԺԳ. ՅԱՆԿ

Այրի Տիկին Արշալոյս Հ. Սարգիսեան (ողբացեալ Հրաչ Մարգիսեանի յիշատակին)	15·000
Վազգէն եւ Բաբգէն Աբրահամեան եղբայրներ (ուսանողներ Ժընեւէն)	10·000
Գ. Տ.	5·000
Տէր եւ Տիկ. Պօղոս Մալխասեան	1·000
Գումար	31·000
Նախորդ գումարը	759·700
Ընդհ. գումար	790·700

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս ուր – բաթ դիչերը, ժամը 21ին, Րէժան սրճարա – նին վերնայարկը :

Դասախօս՝ Պ. ՎԱՀԱՆ ՋԷՑԹՈՒՆՑԵԱՆ

Նիւթը՝ Արտասահմանի Հայութիւնը արտասահմանի բանաստեղծութեան հան – դէպ : *Մուտքը ազատ է :*

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ Կ. ԽԱՉԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍԸ

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Այս Շաբաթ դիչեր, ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ, Պէհիչ Միչէի սրահներուն մէջ:

Գեղարուեստական բաժին.— Կ'երգէ Օր. Նուարդ (Ժօսլէն) Տիրատուրեան (Փարիզէն), Կ'արտասանէ Օր. Անժէլ Ու – զունեան (Վիէնէն), Կովկասեան եւ հայ – կական պարեր Պ. Վազգէն Ցովսէփեան :

Նուագ Թրիօ Մէտիթա, Արմօնիֆա Լէօն Միհիթովսքի, (Վիլլէօրպանէն), արդիական պարեր Պէռիէ Միլէի նուագախումբին:

Հաճելի անակնկալներ, եւ ճոխ պիւֆէ ժողովրդական դիներով :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Հ. Ց. Դ. Ակնունի ենթակոմիտէն կը ծանուցանէ թէ, այս կիրակի հոգեհան – գիստ – պատարագ մը պիտի մատուցուի Սէն Լուի Ս. Գէորգ մատրան մէջ, իր հանգուցեալ ընկերներու յիչատակին, իսկ կէսօրէ ետք, այցելութիւն Սէն Փիէռի գերեզմանատունը :

Կը խնդրուի անոնց յիչատակը յարգող բոլոր բարեկամներէն եւ ենթակոմիտէի ընկերներէն, ներկայ ըլլալ սոյն արարո – ղութեանց :

*
**

Այրի Տիկին Ազատի Զաքրեան կը ծա – նուցանէ թէ իր ամուսնոյն՝

ԳՐԻԳՈՐ ԶԱՔՐԵԱՆի

մահուան Ա. տարելիցին առթիւ հոգե – հանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի Փարիզի Ս. Ցովհաննէս Մկր – տիչ եկեղեցին:

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիչատակը յարգողները :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՇԱԽԻԼ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է 500 ֆր. ընկերուհի Էօժէնի Տէր Գալուստեանէ, ի նպաստ կայանի տան :

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ԻՍԻ.— Հ. Ց. Դ. Զաւարեան կոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս Շաբաթ, ժամը 8·30 – ին, սովորական ժողովատեղին: Կը խնդ – րուի ճչդապահ ըլլալ: Կարեւոր օրա – կարգ :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը21ին, ծանօթ հաւաքատեղին : Կը խնդրուի ճչ – դապահ ըլլալ: Կարեւոր օրակարգ :

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. Վարանդեան կոմի – տէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը 20·30ին, Ցոյներու սր – բահը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆ.— Հ. Ց. Դ. «Արծիւ» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 20·30ին, ծանօթ հաւաքատեղին : Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Բացականե – րը նկատի պիտի առնուին :

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, այս կիրակի ժամը 9ին, «Ահարոնեան» ակումբը: Կարեւոր օրակարգ: Կը խնդ – րուի ճիչդ ժամին ներկայ ըլլալ :

ՇԱԽԻԼ.— Հ. Ց. Դ. «Արդութեան» խաւմբի ժողովը այս շաբաթ ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օ – րակարգ :

ՀՐԱՒԻՐ ԲՈԼՈՐ ԹՈՔՍԱՑԻՆԵՐՈՒՆ

Փարիզի եւ չրջանի բոլոր Թոքսացինե – րը անխտիր ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին այս կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3ին, Քա – ֆէ Ռեժանի վերնայարկը (մետրօ Քատէլ ճիչդ դէմը):

ՄԻՋԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Լէ ղ'Օլիվի եւ Մար – թէկոյի ղպրոցի խնամակալութեան կող – մէ, մասնակցութեամբ ուսուցիչ Պ. Ագ – գիճ Մարտիրոսեանի, քաղաքի աչակերտ – ներու եւ արեւոյշներու :

Այս կիրակի, կէսօրէ ետք ժամը ճիչդ 3ին, Պոմոնի Հայոց եկեղեցւոյ սրահին մէջ: Ի նպաստ Դպրոցին :

Գեղարուեստական եւ մանկական ճոխ բաժիններ, խմբերգ, մեներգ, արտա – սանութիւն, Հայ գեղչկական եւ պոհեմա – կան պարեր: Պիտի ներկայացուին «ԿԻԿՈ – ՍԻ ՄԱՀԸ», «ԽԷՋՈՑԻ ԹՈՒՋԸ» եւ ՍՈՂՈՄՈՆԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ, ԳՈՌՈՋ ԹԱ – ԳՈՒՀԻՆ:

Մուտքը վճարակախաղի տոմսերով :

Վճարակահանութիւնը տեղի պիտի ունե – նայ հանդէսի աեեն: Տոմսերը կարելի է ստանալ նաեւ հանդէսին օրը, տեղին վը – րայ:

ԽՆԶՈՑՔ ՉԱՏԿԻ ԱՌԹԻԻ

Կազմակերպուած Սեբաստիոյ Դաւրա դիւղի Հայր. Միութեան կողմէ, Ապրիլ 17ին կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3ին, Արիմեան դպրոցին մէջ, 1 Ռիւ տը լա Տէ – փանս, Իսի լէ Մուլինօ: Ընտանեկան չեմ մթնոլորտ, մանաւանդ հաւկթախաղ: Ա – րեւելեան եւ եւրոպական նուագ, Շմաւոն Պալեանի կողմէ: *Մուտքը ազատ է :*

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Տափատի համար լաւ մէբանիսիէն տու – նի կամ աչխատանոցի համար : Դիմել՝
C.I.V. 25, Rue Lucien Sampaix, Paris (10)

ԾԱԽՈՒ Է

Մարսէյլի մէջ, շատ բանուկ փողոցի վրայ ծախու կամ (ժեռանս) կօչկակարի խանութ մը, աչխատանոց եւ բնակարան չորս սենեակով : Դիմել
69, Rue Breteuil, Marseille

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ

Պ Ո Մ Ֆ Ո Ր

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՌՈՒՄԸ, բոլոր հայ նպարավաճառներուն մով

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ :

Բժիչկներու լսկ կարծիքով ԼՈՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գալ (բայո*

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ 15 ԱՊՐԻԼ VENDREDI 15 AVRIL 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7648 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3059

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

«ԱՓՍՈՐԱԿԱՆՔ Ի ՍԻՊԻՐ»

●

Ճիշդ այն պահուն երբ մանրամասնու-թիւնները կը քաղէինք Հայաստանէն հա-պախուստ կատարուած «կամաւոր» դաղթի մասին, «Փառք – Փրկոս» կը նկա-րագրէր համանման զործողութիւն մը՝ Մոլտաւիայէն (Ռումանիա) :

Զեռնարկը շատ աւելի վրդովիչ է՝ այս երկրամասին մէջ : Յօդուածագիրը՝ Փէտրո Պերնաս հարիւր հազարներով կը հայ-ուէ դէպի «խամ ու խոպան հողերը» քա-ուած բազմութիւնները :

Այս առթիւ կը յիշէ թէ մաս մը «կա-մաւորները» փոխադրուած են մինչեւ 1700 քիլոմեթր հեռու, իսկ մեծ մասով մինչեւ Խազախստան (3500 քիլոմեթր) :

Այս աքսորականներն ալ կը բաղկանան դիւղացիներէ, բանուորներէ եւ մանա-դէտներէ :

Յօդուածագիրը, որ նախկին բոլշեւիկ մըն է, ոչ միայն անտեսական, այլեւ քա-ղաքական ու զինուորական դիտումներ կը տեսնէ այս համատարած գործողութեան մէջ :

Այս առթիւ կը յիշէ 1937 – 38ին կա-տարուած զանգուածային մաքրազոր-ծումները՝ Հայաստանի, Վրաստանի եւ Ազրբէյճանի մէջ :

Եւ կը նկարագրէ Խազախստանը, իբ-րեւ «անիծեալ» երկիր մը :

— Խազախստան Ֆրանսայի հնգապա-տիկ տարածութիւնն ունի եւ կ'երկարի Վոլկայէն Չինաստան, Սիբերիայէն Սիր – Տարիա եւ Արալի ծովը՝ :

Ամառը հրակէզ օդ մը ունի, իսկ ձմեռը ջերմաչափը կ'իջնէ գերոյէն մինչեւ 40 աստիճան վար : Բուռն քամիները ձիւ-նախառն փոթորիկներ կը յարուցանեն եւ հողը կը սառեցնեն մինչեւ խորերը : Եր-կիրը խմելիք ջուր չունի· լիճերը աղի են : Անտառները սակաւաթիւ են, բուսական հարստութիւնը՝ վոխտ, բացի հիւսիսային – արեւելեան մասէն : Բայց, խորհրդային վա-րիչներուն համար այս երկիրը առաջնա-կարգ արժէք ունի,— կը պարունակէ ոս-կի, հանիւծոլս, պղինձ, երկաթ, ման-կանէզ եւ պոհսիտ :

Ցեռոյ կը պատմէ թէ Կատականտա քաղաքը, որ երեսուն տարի առաջ 150 բնակիչ ունէր, այժմ ունի 250·000,— ա-մէն ազգէ,— Մոնկոլներէն մինչեւ ռքսո-բականները, այր թէ կին :

Ուրմէն այս տեսակ միջավայր մը կը փոխադրուին մեր հայրենակից երիտա-սարդներն ու երիտասարդուհիներն ալ, մշակելու համար «խամ ու խոպան հո-ղերը» :

Յարդ հրատարակուած տեղեկութիւն-ները, բոլորն ալ խորհրդային աղբիւրնե-րէ, կը հաստատեն թէ ծրագրեալ աքսորէ մը տարբերութիւն չունին այս տեղափո-խութիւնները :

Ուրիշ իրողութիւն մը եւս կ'ապացու-ցանէ զործին ծանրակչիռ հանգամանքը :

Դէտ նոր Խազախստան դնաց Ֆ. Միու-թեան ներքին զործերու նախարարը, զօր. Սերգէյ Կրուկլով,— ան որ իշխա-նութեան գլուխ անցաւ Բերիայի անկու-մէն ետք :

Արդէն իսկ տասնարթիւ զանգուած մը կը կազմեն « կամաւոր » աքսորականնե-րը՝ այդ ամայի տարածութեանց վրայ :

Արդեօք չատ ծա՞նր է այս պրուժեան խորտիկը :

Պիտի ուզէինք որ ուրիշ թերթեր ալ պարագ սեպէին պրպտումներ կատարել, պարզելու համար այս աննախընթաց ոդ-բերգութեան ծալքերը :

Աղբիւրներ չեն պակսիր, սկսելով երե-ւանի թերթերէն :

Եղերական անցուդարձ մը պարզել՝ չի նշանակեր վարկաբեկել հայրենիքը :

Միասին արձանագրենք սեւն ու ճերմակը : Զարն ու բարին :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՋՐԱԾԻՆ ՌՈՒՄԲ

ՊԻՏԻ ՉՇԻՆԵՆ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ

●

ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Վարչապետը առջի օր լրագրական ա-սուլիս մը սարքելով լուսաբանութիւններ հաղորդեց հիւլէական հետազօտութեանց մասին : Ըսաւ թէ միջնախարարական յանձնախումբերը յանդած են հետեւեալ եզրակացութեանց· —

1· *Անհրաժեշտ է որ Ֆրանսա հիւլէա-կան պետութիւն մը դառնայ : Արագ լրա-զործումներ կատարած ենք արդէն : Պ. Փալեւսկի սահմանափակ ծրագիր մը մը-չակած է, սակայն իր նախատեսած լրա-զործումները կարեւոր պիտի ըլլան, դարմանելով մեր յապաղումը :*

2· *Որոշելով դարկ տալ մեր հիւլէական ուժին, որոշած ենք մէկդի դնել յատկա-պէս ռազմական զործածութեան տահ-մանուած հետազօտութիւնները : Ու-բեմն մեր աշխատանքները պիտի սահմա-նափակուին քաղաքային օգտագործում-ներով : Զմոռնանք որ հիւլէական ուժը ե-րեք միլիոն անդամ աւելի մեծ է, քան դասելով ուրիշ աղբիւրներու հետ : Պիտի չկանանք օգտագործել այդ ուժը՝ խաղա-դասիրական նպատակներով : Հետեւաբար ուսումնասիրութիւնները պիտի չկատա-րենք ջրածին կամ ուրիշ տեսակ ռումբ ստեղծելու համար : Երկար խորհրդածու-թիւններէ ետք որոշեցինք այս ուղղու-թեամբ զործել :*

3· *Ֆրանսա չուտափոյթ փարելով իր ծրագրին իրագործման, պիտի չարունա-կէ կոչեր ուղղել, զործակցութիւն հաս-տատելու համար հիւլէական ուժի մասին :*

Վարչապետը միեւնոյն ատեն բացատ-րեց թէ կառավարութիւնը «զեղին ծրա-գիր» մը յօրինած է, պինուորական վերա-կազմութեան համար :

×Հրատարակուած տեղեկութեանց հա-մաձայն, անցեալ մարտի կիսուն Ֆրանսա կը մտածէր ջրածին ռումբ չինել, ապա-հովելու համար իր դիրքը իբրեւ Բ. կար-գի մեծ պետութիւն· բայց չորս շաբա-թուան հետազօտութենէ ետք համոզուե-ցաւ թէ աւելի նպատակայարմար է որեւէ հիւլէական ռումբ չպատրաստել : Վար-չապետը չբացատրեց թէ ինչո՞ւ այս եզ-րակացութեան յանդեցան, բայց երբ հիւ-լէական ծրագիրը եւ պինուորական վերա-կազմութեան խնդիրները կը քննէին, եզ-մանական նախարարը յայտարարեց թէ պիտի սահեցուին տուրքերը աւելցնել, ե-թէ եւեմուաքին բաղը աւելնայ :

Նոյն աղբիւրին համաձայն, երկու տա-րի պիտի անցնի, մինչեւ որ Ֆրանսա կա-րենայ գլուխ հանել իր ծրագիրը՝ հիւ-լէական ուժի խաղաղասիրական օգտա-գործման մասին :

× Ֆրանսայի համաձնաւոր կուսակցու-թիւնը առաջարկեց ընկերվարական կու-սակցութեան միացեալ ճակատ կազմել խորհրդարանին մէջ, պայքարելու հա-մար հիւլէական ռումբի չինութեան դէմ :

× Մ. Նահանգներու նախագահը վաւե-րացուց բանաձեւ մը որուն համաձայն Ա-մերիկա իր հիւլէական գաղտնիքները պի-տի փոխանակէ Ատլանտեան 13 զինակից-ներուն հետ, բայց ոչ իրական զէնքերը եւ չինութեան եղանակները : Միւս պետու-թիւնները ալ պէտք է վաւերացնեն այս որոշումը :

▪▪▪▪▪▪▪▪▪▪▪▪

ԱՆԳԼԻՈՑ ԹԱԳՈՒՀԻՆ ստորագրած է Փարիզի համաձայնութիւնները : Այսպէս, Մեծն Բրիտանիա, Մ. Նահանգները եւ ա-րեւմտեան Գերմանիան վերջնապէս վաւե-րացուցած կ'ըլլան այդ համաձայնու-թիւնները, որոնց չնորհիւ Գերմանիա պի-տի վերակինուի, դառնալով 15րդ ան-դամը Ատլանտեան կազմակերպութեան : Ուրիշ ազգեր ալ վերջացուցած են վաւե-րացումը, սպասելով իրենց վեհապետնե-րուն ստորագրութեան : Անգլիոյ վեհա-պետական վաւերացումը տեղի ունեցած է քանի մը չաբաթ առաջ, բայց լուրը հա-ղորդեցին ապրիլ 13ին :

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

●

Ի՞ՆՉ ԿԸ ԿԱՐԴԱՆ, Ի՞ՆՉ ԿԸ ՏԵՍՆԵՆ

Ամերիդ ալ իմացաք հրէշային ոճիրը — Տասնեակ տարեկան տղայ մը սպանուած է իր հօդնամեայ խաղընկերը, Ռոմէնվիլի մէջ (Փարիզ) :

Կանխահաս մարդասպանը նախ հրացա-նի կոթով մը ջախջախած է տղեկին գան-կը, յետոյ զմելիով մը կտրած է վիզը :

Դէպքը այնքան պերճախօս է ար, խոր-հրդածութեան չի կարօտիր :

Եւ այժմ իրար անցած են մանկավարժ-ները, հիմարաբոյժները, պետական պաշ-տօնեութիւնը եւ··· ծնողները :

Տղուն մայրը աղի արցունք կը թափէ գիշեր ցերեկ :

Տղուն հիմն ալ չէ կրցած իր արարքը պատմել մօրը այդ, երբ ամէն բան կը խոստովանէր, հարցաքննութեան ատեն :

Արդէն բանտարկուած է : Բայց, ի՞նչ պատիժ կը նախատեսէ օրէնքը, այս տե-սակ պարագաներու մէջ :

Պիտի արգելափակեն զգաստարանի մը մէջ, մինչեւ չափահասութիւն : Ապա պիտի զինուորագրեն : Յետո՞յ ···

— Ի ծնէ հրէշ մը, կ'ըսեն շատեր :

— Ժամանակակից բարբերու զոհ մը, կը պատճառաբանեն մասնագէտներ :

Կը նարծեմ թէ վերջին տեսակէտը ա-ւելի ճիշդ է :

Եւ այդ պատճառով կը ցցուի վրդովիչ հարցականը .

— Ծնողներէն հարիւրին քանի՞ն կը հե-տեւին իրենց զաւակներուն ամենօրեայ կեանքին :

Գիտե՞ն թէ ի՛նչ կը կարդան արձակ ժա-մերուն, գիրք ըլլայ թէ իրենց յատուկ թերթեր :

Գիտե՞ն թէ ինչ պիտի տեսնեն, երբ միասին սինեմա կը տանին անչափահաս մանչեր ու աղջիկներ : Կամ դրամ կուտան որ այս ու այն սինեման երթան, հան-գիստ ձգելով զիրենք :

Հարցումը ուղղուած է նաեւ ձեզի, հայ մայրիկներ եւ հայրիկներ :

Օր մը օրանց հետաքրքրուա՞ծ էք թէ ինչ կը կարդան, երբ դուք անգամ տհա-ճութեամբ ձեռք կ'առնէք հայերէն հրա-տարակութիւնները :

Ձեր մէջէն հարիւրին քանի՞ն պարտ սեպած է մանկական – պատանեկան թերթ-մը, գիրք մը, վերջապէս իրենց տարիքին համապատասխան հրատարակութիւն մը ցանել իր զաւակներուն, մայրենի լե-զուով :

Անշուշտ հրէշային բացառութիւն մըն է Ռոմէնվիլի մանուկ մարդասպանը :

Բայց, չմոռնանք, — Ամէն անչափա-հաս կը խմորուի ու կը զարգանայ իր տե-սածով, լսածով եւ··· կարդացածով :

Վ.Ա.Հէ

ԱԻՍՏՐՈՅ ԽՆԴԻՐԸ

●

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԼԱՒԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Ցեւտի աւստրիական դեսպանը ա-ՀԷ օր ընդունելութիւն մը սարքեց, որուն ներկայ եղան բազմաթիւ անձնաւորու-թիւններ : Գլխաւոր հիւրերն էին աւստ-րիական պատուիրակութիւնը եւ Ֆ. Միութեան արտաքին նախարարը՝ Մոլո-թով եւ փոխ վարչապետ Ա. Միկոյեան : Տակաւին վերջացած չէն պաշտօնական խօսակցութիւնները, սակայն խօսուած բաժակաճառերէն կը պարզուի տեսակցու-թեանց նպաստաւոր ընթացքը : «Կը մտա-ծեմ թէ կարելի է լաւատեսութեամբ ըս-պասել աւստրեւխորհրդային բանակցու-թեանց ելքին, ըսաւ Մոլոթով : Ցեռոյ պատասխանեց արեւմտեան երկիրներու թղթակիցներուն կարգ մը հարցումնե-րուն .— « Անշուշտ վերջնական համաձայ-նութիւն մը միայն մեզմէ կախում չունի : Զորս Մեծերուն կը վերաբերի այդ : Բայց կը յուսամ թէ այդ ուղղութեամբ դրական քայլ մը պիտի առնուի Զորսերուն կողմէ» :

Աւստրիոյ վարչապետը իր կարգին յայտարարեց .— « Համամիտ եմ Պ. Մո-լոթովի, մանաւանդ որ կեանքիս մէջ է-դած եմ միշտ լաւատես մը » : Արտաքին նախարարն ալ հաստատեց թէ բաւական յառաջ գացած են եւ այժմ կը մնայ որ Զորս Մեծերը համաձայնին :

Մոսկուայի բրիտանական եւ ամերիկ-եան դեսպանները երկար տեսակցութիւն մը ունեցան Մոլոթովի եւ Աւստրիոյ վարչապետին հետ : Հետագիրը մանաւա-րապէս կը յիշէ թէ Պ. Միկոյեան միշտ Մոլոթովի հետ է, բոլոր խօսակցութեանց ընթացքին : Աւստրիոյ վարչապետը եւ արտաքին նախարարները չատ տհաճու-թիւն կը զգան լրագրողներու նեղացուցիչ հարցումներէն, «վատնդաւոր» մարդիկ համարելով զանոնք :

× Հաւանական կը նկատուի որ մօտերս Զորսերու ժողով մը գումարուի, Աւստ-րիոյ հաշտութեան գաչնագիրը կնքելու համար : Վարչապետ Ռաապ յայտնած է հաշտեցնել արեւմուտքի տեսակէտները Ֆ. Միութեան պահանջներուն հետ :

ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀ

ՊԻՏԻ ՕԳՏՈՒԻ ՆՈՐ ԳԻՒՏԷՆ

Մանկական անդամալուծութեան (փո-լիօ) նոր զարմանը մեծ ուրախութիւն պատճառեց ամբողջ աշխարհի մէջ : Այն-չուչտ պիտուները ամէնքն ալ նոյն տե-սակէտը չունին եւ հետազօտութիւնները պիտի չարունակուին :

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, սկան-տինաւեան երկիրները արդէն իսկ որոշած են զործածել նոր պատուաստը : Իսլանտա եւս որոշեց պատուաստել 3 – 13 տարեկան մանուկները : Մ. Նահանդներուն մէջ դի-շեր ցերեկ նոր պատուաստը կը փոխա-դրուի ամէն տեղ, մասնաւոր օդանաւե-րով : Բազմաթիւ քաղաքապետութիւններ որոշած են անյապաղ պատուաստել մա-նուկները եւ պատանիները : Աչակերտնե-րը եւ ուսանողները ձրի պիտի պատուաս-տուին : Շիճուկին հնարիչը, Տոքթ. Սոք յայտարարեց թէ տեսակը բարւոքած է եւ այժմ աւելի ազդու զարման մը կ'ապա-հովէ քան առաջին փորձերուն ատեն : Պատրաստ քանակութիւնը կը բաւէ 30 մի-լիոն մանուկներու համար, այս տարի : Եթէ երեք փոխարէն երկու ներարկում կատարուի, կարելի է պատուաստել 45 միլիոն մանուկներ :

× Ֆրանսայի առողջապահական նա-խարարը, Պ. Պերնաս Լաֆիէ յայտարարեց թէ ամէն մէկուց ձեռք առնուած է, մեծ քանակութեամբ արտադրելու համար Լե-փինի պատուաստը մանկական անդամա-լուծման դէմ : Բայց եւ այնպէս, փո-խանցման չրջանին համար որոշած են խնդրել Մ. Նահանդներէն ամերիկեան չի-ճուկ արտադրել, որով քանակութեամբ :

Ամերիկեան կառավարութիւնը որոշեց հակազդութիւն կատարել արտածման վը-րայ, մինչեւ որ արտադրութիւնը բաւա-կան ըլլայ գոհացնելու ներքին եւ արտա-քին պահանջները : Ուրեմն անհրաժեշտ է արտածման արտօնագիր առնել :

× Մ. Նահանդներուն մէջ խանդավա-ռութիւն կը տիրէ նաեւ անոր համար որ, գիւտին յայտնութիւնը տեղի ունեցաւ Բոզվէլթի մահուան տասնամեակին : Ինչ-պէս կը յիշուի, հանդուցեալ նախագահն ալ անդամալոյծ էր :

ԹԵՀՐԱՆԻ նոր քաղաքապետը, Նաս-րուլլահ, պաշտօնանկ ըրաւ 15 ընդհ. անօրէններ եւ իր փոխանորդը :

(Շար.ը կարդալ Դ. Է՞)

ՄԻՔ. ՆԱԼԲԱՆԴԵԱՆ

(ՆՆՆԴԵԱՆ 125ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ)

Գ.

Միքայէլ չափազանց ուրախ է, վերջա – պէս առիթ պիտի ունենայ այդ լուսաւոր երկիրները իր աչքերովը տեսնելու : Մի – այն թէ չի համարձակիր հաւատալ այդ ծրագրին իրագործման. եթէ յանկարծ չմեկնէին, յուսախաբութիւնը շատ մեծ պիտի ըլլար :

Բայց քիչ ժամանակ վերջը Մոսկուա կը հասնի կարապետ Հայրապետեանը : Ծրա – գիրը երազ չէ, չուտով պիտի իրականու – թիւն դառնայ : Նալբանդեան մեծ աճա – պարանքով կը պատրաստէ « Հիւսիսա – փայլ »ի քանի մը թիւերը, եւ երկուքով ճամբայ կ'ելլեն :

Նախ կ'իջնեն Օտեսա, ապա նաւով կը հասնին Պոլիս : Այդտեղ Նալբանդեան կ'այցելէ « Մեղու »ի խմբագրատունը եւ կը ծանօթանայ խմբագիր Ց. Սվաճեանի հետ : Սվաճեան յառաջդիմական մըն էր : Փոխադարձ կ'ըլլայ իրենց համակրութիւ – նը, որ հետագային պիտի վերածուէր մը – տերմութեան ու սերտ գործակցութեան :

Պոլսոյ մէջ Նալբանդեան կը ծանօթա – նայ նաեւ Գրիգոր Օտեանին հետ, որ կը յայտնէ թէ կառավարութիւնը արտօնած է Ազգ. Սահմանադրութիւն մը յօրինել : Բայց Նալբանդեան չի բաւականանար ճանչնալով անհատները : Կը մտնէ ժողո – վուրդին մէջ, կ'այցելէ հայաշատ թաղե – րը : Կը ծանօթանայ անոնց թշուառու – թեան, դժուարութիւններուն, ողբերգու – թեան հետ : Այդտեղ է, որ Նալբանդեան առաջին անգամ ըլլալով կը սկսի զանա – զանել ազգ եւ ժողովուրդ բառերու գա – ղափարները :

Սկիզբը ան շատ ոգեւորուած էր Ազգ. Սահմանադրութեամբ. բայց օր չէր անց – ներ, որ Պոլսոյ թերթերուն մէջ լոյս չտեսնէին դաւառէն եկած թղթակցու – թիւններ, որոնք կը խօսէին « անտանելի » կացութեան, այնտեղ տիրող « Դժոխք »ի մասին :

45 օր միայն կը մնան Պոլիս, բայց ար – դէն շատ բան փոխուած է Նալբանդեանի մէջ, շատ բան պարզուած է իրեն համար : Պէտք է աճապարել : Կարապետ Հայրա – պետեանը չի կրնար երկար ժամանակ բա – ցակայիլ Նախիջեւանէն :

Պոլիսէն կ'անցնին Վիէննա, ուր շատ քիչ կը մնան : Բժշկական քննութեան կ'ենթարկուի նաեւ Նալբանդեան եւ բը – ժիշկը կը յայտնէ, թէ թոքերը տկար են : Պէտք է որ հանդիստ ընէ եւ որեւէ բանի մասին չմտատանջուի : — Վիէննան շատ ճնշիչ տպաւորութիւն կը ձգէ Միքայէլի վրայ : Այդ ժամանակի Աւստրիան շատ նման էր Ռուսաստանին, ազատութիւն չկար, իսկ քաղաքական կեանքի մէջ ալ Աւստրիացիները կը ճնշէին Իտալիոյ վը – րայ : Շուտով կը հեռանան այդ երկրէն :

Վիէննայէն կ'անցնին Փարիզ, ուր Նա – փոլէոն Գ.ի թագաւորութեան շրջանն էր : Հայրապետեանը կրնար միայն մէկ ամիս մնալ Փարիզի մէջ, բայց Նալբանդեան կ'որոշէ յետաձգել իր մեկնումը, մնալ գոնէ 6 – 7 ամիս, կարդալ, պտտիլ, ու – սումնասիրել :

Կը կարդայ պատմութիւն, կը ծանո – թանայ իտալական ազատագրական պա – տերազմներուն, կ'ուսումնասիրէ դիտու – թիւնները : Շատ կ'ուզէ անցնիլ Լոնտոն եւ ծանօթանալ « երիտասարդ Եւրոպա » կո – միտէի նախագահ Մացցինիի հետ, բայց ինքը ի՞նչ կը ներկայացնէր. երբ ներկա – յանար Մացցինիին, որո՞ւն անունով պի – տի կրնար խօսիլ : Ուստի կ'որոշէ յետա – ձգել այդ ծրագիրը :

Բայց չի կորսնցներ իր պարապ ժամե – րը : Կ'այցելէ Էօժէն Սիւին, որուն դիրքը թարգմանած էր քանի մը տարի առաջ : Շատ մեծ յուսախաբութեամբ կը վերջա – նայ սակայն իր այդ այցելութիւնը : Էօ – ժէն Սիւն, որ իր դրքերուն մէջ կը նկարա – դրէր Փարիզի խեղճ դասակարգերուն կեանքը, կը բնակէր չքեղ պալատի մը մէջ, շրջապատուած ամէն տեսակ ճոխու – թեամբ ու հարստութեամբ :

Կ'այցելէ Լեհ տարագիր եւ ազգային պայքարի ղեկավար ծերունի իշխան Զառ – թորիժսքիին, որ շատ կը համակրի այս ուշիմ երիտասարդին : Դաշնակի վրայ կը նուագէ Շոփէնի գրած լեհական « Օրհներ – գը » : Բայց երբ կը հարցնէ « Դուք Հայերդ ալ ունի՞ք ձեր ազգային օրհներգը », Նալ – բանդեան կը գառնայ երազկոտ. — « Դեռ շատ բաներ կը պակսին մեզի », կը պա – տասխանէ. եւ այդ նոյն պիղերն է, որ կը ստեղծէ իր նշանաւոր « Ազատն Աստուա – ծ »ը, եւ անմիջապէս կը ղրկէ « Հիւսիսա – փայլ »ին :

Նալբանդեան մէկ տարի կը մնայ Փա – րիզ : Բայց պէտք է վերադառնալ : 1859ի վերջին է որ ճամբայ կ'ելլէ դէպի Ռու – սաստան :

Տարիներէ ի վեր ծանօթ էր արդէն վեր – մանական դեղարուեստական դրականու – թեան եւ փիլիսոփայական ուսմունքնե – րուն, կարդացած էր անոնց դասական հե – դինականերուն գործերը ինչպէս եւ Հէկէլի, Շելլինկի եւ Ֆիխթէի փիլիսոփայական դրութիւնները :

Հիացմունք ունէր գերման ժողովուրդին ու անոր ստեղծագործական կարողու – թեանց հանդէպ : Կ'ուզէր շատ աւելի եր – կար մնալ այդ երկիրը, բայց, ժամանակը կարճ էր, պէտք էր վերադառնար Ռու – սաստան, ուր տակաւին այնքան անկա – տար ծրագիրներ ունէր ամբողջացնելիք :

Արդէն պիտէր բազմաթիւ լեզուներ (հայերէն, ռուսերէն, անգլերէն, գեր – մաներէն, ֆրանսերէն, իտալերէն, լատի – ներէն, թուրքերէն եւ արաբերէն) : բայց կ'ուզէր սորվիլ նաեւ սանսկրիտ լեզուն :

Ուրեմն Ռուսաստան վերադառնալով կ'անցնի Պետերպուրկ, ուր երեք ամիս կը հետեւի արեւելեան համալսարանի դա – սընթացքներուն, յաջողութեամբ կ'անցը – նէ սանսկրիտ լեզուի քննութիւնները, ա – պա միայն կը վերադառնայ Մոսկուա, ուր Ստ. Նազարեանցն ու իր ընկերները ան – համբեր կը սպասէին իրեն :

Նազարեանցը չէր փոխուած, միշտ կը դժգոհէր « Հիւսիսափայլ »ի տակաւ սպա – ռումէն եւ ջղայնութեամբ կը տեսնէր որ թերթը տակաւին չէ կրցած ճարել 600 բաժանորդ, ինքնաբաւ ըլլալու համար :

Այս ճախողանքին մէջ ի հարկէ գործօն դեր ունէին հայ պահպանողական — յե – ուդիմական տարրերն ու թերթերը : Մը – սըրեանցի « Ճռագաղը » եւ Ս. Մանուէ – եանցի « Մեղու Հայաստանի »ն բուռն պայ – քար կը մղէին « Հիւսիսափայլ »ի դէմ, որ – պէսզի չտարածուի հայկական լայն զան – գուածներուն մէջ :

Միւս կողմէ, Ռալիբեան աղայի գործա – կից Այվազեանց վարդապետը, իր « Մաս – եաց Աղաւնի » թերթը Ֆրանսայէն փոխա – դրած էր Թէոտոսիա, եւ ամէն միջոցի կը դիմէր Նալբանդեանը չէզոքացնելու հա – մար : Մինչեւ իսկ էջմիածնի Սինոտին մի – ջոցաւ կ'աշխատի դադրեցնել « Հիւսիսա – փայլ »ը : Բայց այդ ծրագիրը ի դերեւ կ'ել – լէ բաւերեւութաբար :

Ահա այսպիսի դժուարին կացութեան մէջ կ'աշխատէր « Հիւսիսափայլ »ի խմբա – կը ընդհանրապէս եւ Միք. Նալբանդեանը մասնաւորապէս, երբ այս վերջինը յան – դուգն ծրագիր մը կը յղանայ :

Տակաւին Նոր Նախիջեւանի առաջնոր – դարանին քարտուղարը եղած ատեն, Միք. Նալբանդեանը առաջնորդարանի փոշոտած թուղթերուն մէջ գտած էր կաւակ մը, ղր – ուած 18րդ դարու վերջերը մեռած Հնդ – կահայ վաճառական Մասէհ Բաբաջանեա – նի կողմէ, ար Նախիջեւանի հայ կրթական գործին կը ձգէր իր ամբողջ հարստու – թիւնը, բաղկացած բաւականին կարեւոր գումարէ եւ կալուածներէ : Այդ շրջանին ոչ ոք զբաղած էր այդ կտակով, եւ հարցը առկախ մնացած ու գրեթէ մոռացութեան մատնուած էր 50 – 60 տարիէ ի վեր :

Ուրեմն, Նալբանդեանը կ'որոշէ երթալ Հնդկաստան եւ այդ հարստութիւնը վե – րակենդանացնել : Այդ ուղղութեամբ քա – նի մը յօդուածներ կը գրէ « Հիւսիսափայ – լ »ի մէջ. ասոր վրայ, Նոր Նախիջեւանցի – ները ժողով կը գումարեն եւ կը հրաւի – րեն իրենց համաերկրացի Միքայէլը, որ դայ եւ իր ծրագիրը պարզէ :

Եօթը տարիներ անցած էին այն թուա – կանէն ի վեր, երբ Նալբանդեան, իբրեւ « ապստամբ տիրացու » փախուստ տուած էր իր ծննդավայրէն : Ժողովուրդը արդէն սկսած էր հասկնալ թէ Միքայէլ ինչո՞ւ կը հալածուէր Ռալիբեանական խմբակին կողմէ եւ որոշ խմորումներ տեղի էին ու – նեցեր : Միւս կողմէ չատ հզօրա ալ էին իրենց Միքայէլով, որուն յօդուածները կը կարդային Թերթերուն մէջ, եւ զայն կը համարէին իրենց շրջանին արժանի զա – ւակը :

Ուրեմն ժողովուրդը կը հրաւիրուի

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ԼԱՅՆ ՄԱՓՐԱԳՈՐԾՈՒՄ ԿՈԼԽՈԶՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

●

Յունուարի նիստին մէջ Ա. Միութեան կեդր. կոմիտէն տեսակ մը հնդամեայ ծրագիր քուէարկեց, լուծելու համար երկրագործական տագնապը : Բանաձեւը կը տրամադրէր մինչեւ 1960 մօտ 164 մի – լիոն թոնի բարձրացնել արմտիքի արտա – դրութիւնը եւ 65ուկէս միլիոն րուբլի յատկացնել անասնաբուծութեան զար – գացման համար, որպէսզի գոհացում տան ժողովուրդի յարաճուն պէտքերու (միս, ճարպ, կաթ եւայլն) : Աւելի կը նշանակէ թէ լուրջ յառաջդիմութիւն մը կատար – ուած է արմտիքի արտադրութեան մէջ, որովհետեւ 1950ի եւ 1954ի միջեւ 124էն 136 միլիոն թոնը չէր անցներ : Արագ յա – ւելում մը ստանալու համար անասնաբու – ծութեան մէջ, նկատի ունին մանաւանդ եղիպտացորենի մշակումը : Այս վերջինին ցանքը հեկտարը երեքուկէս միլիոնէն (1953) պէտք է առնուազն 28 միլիոնի հասնի 1960ին :

Կեդր. Կոմիտէին ընդհ. քարտուղարը, Խրուշչեւը, որ ամբողջ խնդիրը իր ձեռքն առաւ, յատակօրէն կ'ըմբռնէ թէ ինչ դժ – ուարութիւններ կան իր առջեւ եւ մեծ դործունէութիւն ցոյց կուտայ : Անցեալ ամիս իր ուշադրութիւնը կեդրոնացուց սեւ հողերու շրջանին վրայ, եւ նախա – պահեց երկու կարեւոր երկրագործական համագումարներու մասը 17 – 18 Սարա – թովի մէջ, իսկ Վորոնէժի մէջ մարտ 29 – էն 31 : Իրեն կ'ընկերանար այս նոր փոխ – վարչապետը Փոլ Լոպանով, որ իր աջ թեւ – ը դարձած է երկրագործական հարցերու մէջ : Բազմաթիւ պատուիրակներու առ – ջեւ, որոնք եկած էին հարաւ – արեւելքէն եւ կեդրոնէն, Խրուշչեւ խօսք առաւ պա – հանջելու համար ուր անյապաղ գործադր – ուին կուսակցութեան որոշումները :

Գլխաւորաբար Վորոնէժի մէջ պար – զելով իր ծրագիրը, Խրուշչեւ ծանրացաւ երկրագործական ծրագրին վրայ որ ըն – դունուած էր Մարտ 9ին, դրութիւն մը որ կը ձգտէր ապակեդրոնացնել ծրագիրը, տալով աւելի նախաձեռնութիւն կոլխոզ – ներուն եւ պայքարելով դիւանակալու – թեան դէմ :

« Կատարեալ ազատութիւն պէտք է տալ, ըսաւ, կոլխոզներուն հաստատելու իրենց հողային տարածութիւնը, արմտիք ցանե – լու համար :

*Նոր ծրագիրն ալ շատ հասկնալի չէ պատասխանատուներու համար, կը դրէ « Լը Մոնտ »ի ռուսագէտ աշխատակիցը, Անտրէ Փիէռ : Շատեր առաջուան պէս կը ապասեն որ արտադրութեան տիպարները հաստատուին կեդրոնական օրկաններու կողմէ որպէսզի յետագային ինքնաբերա – բար բաշխուին զանազան կոլխոզներու մի – ջեւ : Պէտք է ուրեմն թիւերը տեղին իսկ վրայ հաստատել, նկատի առնելով տեղա – կան պայմանները : Միւս կողմէ, « մինչեւ անդամ կուսակցութեան կարգ մը կազմա – կերպիչներ կը կարծեն որ երկրագործական արտադրութեան մեծ աճ մը կարելի է միայն գիւղատնտեսական մեքենաներու մեծ քանակի մը ներմուծումով : Ասիկա սխալ է : Մեքենաներ պէտք է տրուին միայն այն տեղերը ուր կարելի է զանոնք գործածել ամբողջական կերպով, ինչպէս Միացեալ Նահանգներու մէջ, Կանատայի եւ Աւստրալիոյ մէկ մասին մէջ, Արգենթինի եւ Ուրուկուայի մէջ, Ռուսիոյ եւ Ուքրանիոյ մէկ մասին մէջ : Ուրիշ տեղերու համար ձիերը եւ ձիաքարշ գործիքները դեռ երկար ժամանակ պիտի մնան : Ուրեմն ձիերու արտադրութիւնը պէտք է զարգանայ : Ուրիշ տեղերու համար ալ ձեռքի աշխատանքը պիտի մնայ : Ուրեմն ձեռքի աշխատանքի արտադրութիւնը պէտք է զարգան

կերպութեանց վարիչները, սխալ կը մը – տածեն թէ կարելի է նոր սկզբունքները դործադրել 1956էն» : Այս թուականէն ա– ղէն պէտք է դործի ձեռնարկել, առանց կորնչցնելու թանկագին ժամանակ մը :

Ապա Խրուշչեւ չօշափեց վարչակազմի լուրջ խնդիրը : Դէմ առ դէմ հանեց «յե – տամնաց» եւ «յառաջընթաց» կոլխոզնե – րը : Մինչեւ անդամ ծրագրային հին դրու– թեամբ, ըսաւ, փորձուած վարիչներով ա– ռաջնորդուած կոլխոզներ, յառաջդիմած են : Այսպէս, Ուկրայնական կոլխոզ մը, որ տարիներէ ի վեր հիանալի կերպով կ'առաջնորդուէր, հեկտարը 350էն 400 կենդինար բանջար կ'արտադրէ, քսան կենդինար եւ աւելի արմտիք, 250էն 300 կենդինար դեռնախնձոր եւն. : Եւ մինչ – նոյնն է սեւ հողերու կեդրոնական շրջա– նին մէջ : Անոնց փորձառութենէն յայտնի կ'ըլլայ որ լաւ նախապահով մը «կարելի է մէկ երկու տարուան մէջ բարձրացնել անտեսութիւնը» : Ահա թէ ինչու կուսակ– ցութիւնը չատ մեծ կարեւորութիւն կու տայ վարչակազմի այս հարցին : Խրուշ – չեւ հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրաւ .

— Կեդր. կոմիտէն եւ Ս. Մինիստրի նախարարաց խորհուրդը որոշեցին ընտ – րել եւ յանձնարարել կոլխոզի իրրեւ նա – խագահ, ամէնէն առաջ չետամնաց կոլ – խոզներուն համար, քանի մը տասնեակ հազար աշխատաւորներ մասնաւորաբար փորձառու, որոնք կ'առնուին կուսակցու– թեան եւ սովետներու մէջէն, գիտական հետազօտութեանց հաստատութիւններէն եւ ուրիշ ձեռնարկութիւններէ » :

Քանի մը տասնեակ հազարաւոր աշխա– տաւորներ ... ինչպէս հաւաքական տն – տեսութեանց վերախմբումէն ի վեր (ո – րուն ախոյեանն է Խրուշչեւ) : Ս. Մի ու – թեան մէջ կան մօտ 94 հազար կոլխոզ, ինչ որ կը նշանակէ թէ մեծ մաքրագոր – ծում մը տեղի պիտի ունենայ կոլխոզնե – րու վարչութեան մէջ : Անտարակոյս ա – պակեդրոնացման նոր ծրագիրն է որ ան– խուսափելի դարձուց մաքրագործումը , որովհետեւ, եթէ աւելի նախաձեռնութիւն տայ նախագահներուն, զանոնք կը ծան – րաբեռնէ աւելի լուրջ պատասխանատուու– թեամբ : Այսօր կոլխոզի նախագահ մը , կամ մեքենաշարժ արօրի կայանի մը վա– րիչը, մասնագէտ պէտք է ըլլայ, երկրա– դործական չատ լայն պարզացումով :

Վարչական կազմերն են որ կ'որոշեն ա– մէն բան կ'ըսէին Լենին եւ Սթալին : Խրուշչեւ ինքն ալ կ'ընդունի այս նշանա– խօսքը եւ կը պահանջէ կոլխոզներէն վտա– լել անոնք որ անկարող են արտադրու – թիւնը վարել : Կեդր. Կոմիտէի 1953ի իր տեղեկագրին մէջ ուր երեւան կը հանէր անտեսական տագնապին խորութիւնը ա – ռաջին անդամ, Սթալինի մահէն ետք , Խրուշչեւ պնդած էր վարչակազմերու հարցի մասին :

Տեղեկագրին համաձայն 16·600 կոլ – խոզներու մէջ միայն նախագահները մաս– նագիտական բարձրագոյն կամ երկրորդա– կան ուսում ունին : Մնացեալին մէջ նա – խագահները տարրական կրթութիւն ու – նին, եւ երբեմն ալ կը փոխուին :

Վերջերս չատեր ճամբուե – ցան իրրեւ հետեւանք անձեռնհասութեան կամ չարաշահութեան : Խրուշչեւ կ'ըն – դունէր թէ վարչակազմերու հարցը լուրջ դժուարութեանց կը բախէր զանազան շըր– ջաններու մէջ : «Ասոնք հետեւանք են պա– տերազմի մեծ վնասներուն : Պատերազմէն ետք, կոլխոզնիկներու մեծ թիւ մը ճար– տարարուեստի մէջ մնաւ» :

1953 Սեպտեմբերի կացութիւնը, զոր ներկայացուց կուսակցութեան առաջին քարտուղարը , կը թուի թէ չէ բաւեցա – ուած յետագային : Ասով կը բացատրուի Վարոնէժի մէջ արուած հիմնական որո – շումը : Սակայն ո՞ւրկէ պիտի գտնեն տասնեակ հազարաւոր երկրագործական մասնագէտները, որոնք կարենան եռանդով եւ խելքով գործադրել յունուարին որոշ – ուած արտադրութեան ծրագիրը : Հարցը միայն կոլխոզի նոր նախագահներով չի վերջանար, պէտք է փոխել նաեւ մեքենա– շարժ արօրներու այն վարիչները, որ լաւ չեն հսկեր իրեն աշխատակիցներուն վրայ, հոգ չեն տանիր ապրանքներուն կամ թոյլ կուտան որ մեքենաները դաշտերուն մէջ մնան եւ ժանգոտին :

Խրուշչեւ վստահ չէ թէ անմիջապէս բարեւոքում մը պիտի կրնայ ապահովել , որովհետեւ կեդրոնացեալ տնտեսութիւն մը երկար ժամանակի կը կարօտի :

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

●

«Ցառաջ»ի 9 Ապրիլ թուակիր թիւին մէջ Պ. Օ. Տուրեան քանի մը տող գրած էր Բաֆֆի Պետրոսեանի մասին որ վերջերս, մասնակցած էր Լամուրէօ նուագախումբին Սալ Փլէյելի մէջ տուած չարաբաստիկ նուագահանդէսներէն մէկուն, նուագելով Ռախմանինովի Բ. քոնչէրթօն :

Դժբախտաբար ներկայ չէի այդ օրը , սակայն հաճոյքը ունեցայ Բաֆֆին ուն – կընդդրկելու ձայնասփիւռէն : Խօսնակը երբ յայտարարեց անոր անունը իրրեւ օրուան «սոլիստ»ը, չեմ դիտեր ինչու, մեծ հըր – ճունք մը եւ հպարտութիւն մը զգացի : Բաֆֆին այսօր մեր այն սակաւաթիւ ար– ուեստագէտներէն մէկն է որ համբաւ չա– հած է իրրեւ քաջ դաշնակահար : Օտար երկիրներու մէջ դեսպան մը եղած է Ֆը– րանսական մշակոյթին եւ Ֆրանսահայ դաղութին, պատիւ բերելով անոնց՝ բոլոր բեմերուն վրայ :

Անշուշտ երաժիշտները, նոյնիսկ աչ – խարհահռչակ, երբեմն կ'ենթարկուին քն– նադատութեանց : Ցաճախ կարդացած ենք ժխտական գրութիւններ Մէնուհինի կամ Թիպոյի եւն. նման մեծ վարպետներու մասին : Երաժշտական քննադատը կրնայ նշմարել կէտեր որոնք վրիպած ըլլան չատ մը ունկնդիրներու ուշադրութենէն, ինչ – պէս , օրինակ, ոճի անհամապատասխան

ԳՈՐՇ ԶԳԵՍՏՈՎ ՄԱՐԴԸ

●

ԳԼՈՒԽ Զ.

Հաճոյակատար քարտուղար մը ներկա– յացուց հինգ, վեց բնակարաններ : Ամէ – նուն ալ պատշաճ դիտողութիւններ յայտ– նեցի : Կը վախնայի թէ յուսախաբ ըլլամ :

— Իսկապէ՞ս ուրիշ բնակարան չունիք, ըսի քարտուղարին, ողորմուկ նայուած – քով մը : Տուն մը, օրինակ, դեռին կող – մը, փոքրիկ պարտէզով : Մէկն ալ հիւ – զակ մը :

Ըսի այս բառերը, յիշելով Միլհաուզի մասին Թերթերուն տուած մանրամաս – նութիւններուն գլխաւոր կէտերը :

— Այո, անշուշտ, ունինք : Սըր էօս – թէյս Փէյլըրի բնակարանը կայ, ըսաւ մարդը կասկածանքով :

Միլ Հաուզը, դիտէ՞ք :

— Այնտեղը չէ՞ ... ուր ... ըսի կակա – զելով . (խակապէս ալ կակազելը սկսաւ սովորութիւն դառնալ) :

— Այո, ուր ոճիրը գործուեցաւ : Թերեւս պիտի չուզէիք ...

— Օհ, տարբերութիւն չընէր ինծի հա– մար, պատասխանեցի ուրախ երեւոյթով մը : Եւ այս պայմաններուն մէջ, թերեւս քիչ մըն ալ աժան վարձեմ :

— Կարելի է : Անշուշտ չէք կրնար ներս մտնել անմիջապէս , սպասասւորները , եւն. դիտէ՞ք : Եթէ ձեր այցելութենէն վերջ տունին հաւնելու ըլլաք, ձեզ խոր – հուրդ կուտամ առաջարկ մը ընել այդ մասին : Արտօնագիր մը գրե՞մ :

— Եթէ կը համիքք :

Քառորդ ժամ վերջ Միլ Հաուզի դռնա – պանի դրան առջեւն էի : Բախելուս վրայ՝ դուռը ուժգին բացուեցաւ եւ բարձրահա– սակ, միջին տարիքով կին մը ուղղակի վրաս խոյացաւ :

— Տունը մէկը չի կրնար մտնել : Կը հասկնա՞ք :

— Ուղղակի հիւանդացայ ձեր՝ թղթա – կիցներուդ երեսէն : Ալ չափը անցուցիք : Սըր էօսթէյս հրամայած է որ...

— Ինծի ըսին թէ տունը վարձու է, ը – սի, ցոյց տալով արտօնագիրս : Անշուշտ, եթէ արդէն բռնուած է ...

— Օ՛, ներողութիւն, Օրիորդ : Դիտէք, այլեւս ձանձրացայ այս թղթակիցներէն : Վայրկեան մը հանդիստ չեն տար : Ոչ, վարձուած չէ տունը, ոչ ալ թերեւս վար– ձուի առ այժմ :

— Խողովակնե՞րը աւրուած են, հար – ցուցի մտահոգ երեւոյթով մը :

— Օհ, ոչ, օրիորդ, խողովակները լաւ են : Անշուշտ իմացաք թէ օտարական կին մը սպանուեցաւ այտեղ :

մեկնութիւն մը, երանգներու կամ չար – ժումներու հանդէպ անհաւատարմութիւն եւն. : Արուեստագէտը, որքան ալ կատար– եալ ըլլայ, մեքենայ մը չէ եւ պէտք չէ որ ըլլայ : Այնպէս որ, կրնայ իր յաղնած , անտարամադիր անյաջող պահերը ունենալ : Եւ յետոյ չատ մը պղպջակներ (սրահին հն– չականութիւնը, օդը, խոնաւութիւնը եւն.) մեծ դեր կը խաղան նուագողին կամ դործիքին վրայ :

Երաժշտութեան չափ դժուար է անոր քննադատութիւնը : Չի բաւեր երաժշտա – կան զարդացում ունենալ, ի հարկին պէտք է նաեւ ճանչնալ դործիքը ու նոյն – իսկ կատրը : Ինչպէս ըսի, չատ մը պղպակ– ներ դեր կը կատարեն երաժշտութեան մէջ որ վերացական արուեստ մըն է : Անդամ մը որ կատրը նուագուած է տպաւորու – թիւնը միայն կը մնայ ունկնդրին վրայ, տեսակ մը միակողմանի դէնք՝ երաժշտա – կան քննադատին համար որ կը կարծէ անսահման ազատութիւն ունենալ զայն դործածելու : Այդ դէնքը կրնայ վտանգա– ւոր դառնալ : Քանիցս հանդիպած ենք չատ խիստ քննադատութիւններու որոնք , բոլորովին անտեսելով արուեստագէտին կարդ մը իրական արժանիքները, զայն երկու խօսքով իջեցուցած են նուաստ մակարդակի մը : Նոյնպէս ուրիչ անդամ– ներ կարդացած ենք փառաբանութիւններ որոնք չեն համապատասխաներ իրակա – նութեան : Վնասակար երեւոյթ մըն է այս — չըսելու համար վանդալաւոր — քանի որ մամուլը բանուկ միջոց մըն է արուեստագէտ մը հանրութեան ճանչ – ցնելու : Հանրային կարծիքը անշուշտ կը ազդուրուի եւ կը ճանչնայ արուեստա – դէտը այնպէս ինչպէս նկարագրած է մա– մուլը : Մեր մէջ մանաւանդ, այս կերպով համբաւ չահած կարդ մը արուեստա – դէտներ հրաւիրուած են զանազան դա – դութներ , որոնք կոյր համդրում դոյա – ցուցած են անոնց տաղանդին մասին չը – նորհիւ մամուլին գրածներէն, եւ յետոյ յուսախաբ եղած են :

Պ. Օհան Տուրեանի յօդուածը տեղի տուաւ այս խորհրդածութեանց : Իր քանի մը տողերը անհասկնալի մնացին ինձ հա– մար : Ի՞նչ է նպատակը, փառաբանե՞լ թէ քննադատել Բաֆֆին :

Անժխտելի է որ , սոյն հանդէսին Սալ Փլէյելի պէս հսկայ սրահի մը մէկ մօտ 2500 հոգիէ բաղկացած միջազգային հա – սարակութեան մը խանդավառ ծափերով վեց անդամ բեմ հրաւիրուած է մեր երի– տասարդ արուեստագէտը :

Այսուհանդերձ, այս պարագան չէ որ պղպեցութիւն պէտք է գործէ քննադատին վրայ եւ արդիլէ իր տեսակէտը պարզելու : Պիտի փափաքէինք սակայն որ Պ. Տուր – եան աւելի բացորոշ ըլլար իր արտայայ – տութիւններուն մէջ : Ի՞նչ ըսել կ'ուզէ « իր նուագին մեծ անհաւասարակշռու – թեան մասնեց» ըսելով : Նուագուացքի մէջ անհաւասարակշռութիւն կրնայ ըլլալ չարժումի , երանգներու, ուժի, ամբող– ջութեան կամ ընդհանուր կարողութեան :

— Կարծեմ այդ տեսակ բան մը կարդա– ցի թերթերուն մէջ, յարեցի անփութու – թեամբ :

Իմ անտարբերութիւնս բացաւ բարի կը– նով լեզուն : Հետաքրքրութիւն մը յայտ – նելու պարագային, թերեւս ոտքէի պէս պատեհին մէջ կծկուէր :

— Անշուշտ կարդացի, օրիորդ : Բոլոր թերթերը գրեցին : «Առօրեայ Ելեւմուտ – ք»ը ոճրագործը փնտռելու հեռուէն ինկած է : Թերթերուն համաձայն, չատ ապի– կար է մեր ոստիկանութիւնը : Ցուսամ կը պանեն ոճրագործը ... թէեւ գեղադէմ ե– րիտասարդ մըն էր : Զինուորականի երե – ւոյթով :

Էհ, պատերազմի վիրաւոր մը ըլլալու է . այս պարագան մարդս երբեմն քիչ մը արատաւոր կը դարձնէ, քրոջս տղան նը – ման : Կինն ալ չատ դեղեցիկ էր, սակայն : Ձիշդ ձեր եղած տեղը կեցեր էր :

— Թո՞ւխ էր թէ խարտեաշ : Թերթե – րուն նկարներէն կարելի չէ հասկնալ :

— Սեւ մազ եւ չատ սպիտակ դէմք մը, անբնական ըլլալու աստիճան սպիտակ : Շրթունքներն ալ կաս – կարմիր ներկած : Զափազանցութիւնը չեմ սիրեր ... Երբե– մըն քիչ մը փրնձափոչի, այո :

Հիմա այլեւս կը խօսակցէինք, իրրեւ հինաւուրց բարեկամուհիներ :

— Ձայնացած կամ բարկացոտ երե – ւոյթ ունէ՞ր :

— Բնաւ : Կը ժպտէր, իրրեւ թէ դոհ մնացած էր բանէ մը : Ահա թէ ինչու զար– մանքէս ապշահար եղած էի, երբ յայնդրդ առտուն տեսայ ժողովուրդը, որ որ ոս – տիկանատուն կը դիմէր՝ մարդասպանու – թեան մը դէպքով : Չեմ կրնար ոտքս տունէն ներս դնել մութը պատելէն վերջ, ոչ, չեմ կրնար :

ԱԿԱԹԱ ԿՐԻՍԹԻ

Թարգմ. Ա. ՀԱԲԷԼԵԱՆ

(Շար.)

Այդ բառը գործածուելով, առանձին, պղտոր տպաւորութիւն կը ձգէ ընթերցո– ղին մտքին մէջ ու տեղի կուտայ զանազան թիւրիմացութեանց :

Իսկ ինչու Բաֆֆին բարեբախտ ըլլայ մասնաւորաբար Փիէռ Տէրվոյի ընկերակ– ցութենէն : Անկասկած այս վարպետը ներ– կայ մեծ Ֆրանսացի երաժշտագէտներէն մէկն է, սակայն Բաֆֆի իր տաղանդով եւ արժէքով չատ անդամներ բեմ ելած է — ու կը չարունակէ ելլել — Ֆրանսացի կամ օտար վարպետներու ընկերակցու – թեամբ եւ մենք, Հայերս պէտք է ամէնէն առաջ հրճուինք այսպիսի պարագաներէ :

Գալով վերջին պարբերութեան, բաղ – ձալի պիտի ըլլար որ Պ. Տուրեան ըսէր :— Ինչու համար Ֆրանսայի մէջ ապրող Հա– յերս չենք կրնար օգտուիլ այս ժողովուր– դին մեծ մշակոյթէն որպէսզի աւելի գի– տակցօրէն գնահատենք երաժշտութիւնը » — քանի որ Բաֆֆին սիրուած ու դնա – հատուած է հայ համայնքէն ինչպէս եւ Ֆրանսայի երաժշտասէր շրջանակէն : Ե – թէ իր հայ ունկնդիրներուն թիւը սակաւ է առիկա պէտք է նկատել դնահատու – թեան պակասի՝ երաժշտութեան եւ ոչ թէ Բաֆֆիի հանդէպ : Ն.Ա.

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ՏԱՄՆԱՄԵԱԿԸ

ՊՈՍՏՈ, 11 Ապրիլ.— Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի «Ն. Աղբալեան » մասնաճիւղը Ապրիլ 3ին տօնեց իր տասնամեակը, կղե – րականներու սրահին մէջ: Ներկայ էին ծնողներ եւ երիտասարդներ :

Հանդէսի բացումը կատարեցին Նոր Սե– րունդին անդամները, «Ցառաջ նահա – տակ»ով : Օր. Հ. Հալաճեան գրաւոր եւ համառօտակի պարզեց իրենց տասը տար– ուան գործունէութիւնը : Ցայտնեց թէ Նոր Սերունդը պէտք է աւանդապահը մը– նայ հայ ժողովուրդի դարաւոր սրբու – թիւններուն, միշտ բարձր բռնէ այն ջահը զոր ձգեցին երէցները :

Օր. Ա. Տօնէրեան երգեց «Եկար ուրախ խաղերով», Օր. Ե. Քէնտէրեան «Անոր»ը : Արտասանութիւնները ըրին Օր. Յ. Գոն – ալեան, Օր. Ս. Թաշճեան, Գ. Վարդան– եան, իսկ փոքրիկները Ա. Գինոսեան եւ Ա. Վարդանեան (վերջինը Դպրոցասէրէն) : «Ա.ռ Հայաստանը» նուագեցին Օր. Շ. Քէնտէրեան դաշնակ, Ս. Քէնտէրեան թաւ ջութակ, Ս. Տօնէրեան ջութակ :

Օրուան բանախօսը՝ ընկեր Ա. Քէնտէր– եան սեղմ դծերով պարզեց Նոր Սերուն – դին գործունէութիւնը : Բացատրեց թէ անհրաժեշտութիւն մըն էր երկու սեռի ե– րիտասարդութիւնը ի մի հաւաքել եւ Նոր Սերունդի Միութիւնը կազմել, որպէսզի իրենց համեստ մասնակցութիւնը բերեն համազգային ձեռնարկներուն : Ապա խօս– քը ուղղելով երիտասարդութեան ըսաւ :— Առաջին օգտուողները դուք եղաք այս կազմակերպութեան անդամագրուելով , երկրորդ՝ ծնողներս, իսկ երրորդ ազգը : Քանի մօտէն ծանօթանաք մեր պատ – մութեան եւ մշակոյթին, ձեր մէջ հայ – կական նկարագիրը կը կազմուի : Պէտք է դուրգուրաք հայկական սրբութիւններու եւ արժէքներու վրայ : Ջանացէք միշտ բարձր բռնել մեր նահատակներու արիւ – նով սրբագործուած եւ ազգերու միջոցաւ ձեղի փոխանցուած ջահը, մինչեւ որ այս մարտիրոս ժողովուրդի իղձերուն ամբող– ջական իրականացումով տեսնենք մայր հայրենիքի մէջ » :

Ներկայացուեցաւ «Անձրեւոտ գիշեր մը» դաւեշտը, որուն դերակատարները Ս. Քէնտէրեան եւ Ս. Տօնէրեան իրենց յա – ջող խաղարկութեամբ ներկաները կուշտ ու կուռ խնդացուցին : Ամբուղղ գրուե – ցան երեք չորս հին գինի (երկուքը Պ. Քէնտէրեանի եւ մէկը Ս. Տօնէրեանի կողմէ նուիրուած) : Շահեցաւ Պ. Ս. Գոն– ալեան երեք հարիւր Ֆր. նուիրելով : Եւ դարձեալ Նոր Սերնդականները բեմէն երկու եւ երեք ձայնով հնչեցուցին «Ով մեծասքանչ»ը եւ «Ելնեմ ման գամ»ը , դեկավարութեամբ Օր. Շ. Քէնտէրեանի :

ՁԱԼԿԱՐԱՑԻ

«ՅԱՌԱԶ»Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ առացանք Պ. Ցաւոր Պարսումեանէ (Ամերիկա) տասը տոլար իր այցելութեան առթիւ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ վարչապետին հետ երկար տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ Ֆրանսայի արտաքին նախարարը, Պոտրը, Պ. Փինէ ապրիլ 29ին եւ 30ին, Պատկոստպէրկի մէջ, ուր Աստղիք Հիթլէր ունկնդրութեան ընդունած էր Զէյմսպըլէնը, Բ. աշխարհամարտէն առաջ : Օրա-կարգի նիւթերը կ'ընդգրկեն ոչ միայն Սարի խնդիրը, այլ եւ միջազգային հարցեր : Ֆրանսայի հանրապետութեան նախադահը կը սպասէ բոլոր վիճելի խնդիրները կարգադրութեան, փարիզի համաձայնութեանց վաւերացումը ստորագրելէ առաջ :

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ 300 միլիոն տոլար պիտի ծախսեն, ռազմական խարիսխներ չինելու համար Սպանիոյ մէջ : Կը յուսան բոլոր չինութիւնները լրացնել մինչեւ 1957 :

ԼՈՆՏՈՆի օրաթերթերուն դադարումը չատ ծանր հետեւանքներ ունեցած է : Ա-միւելի քան երեք չաբաթ է որ լռութեան դատապարտուած է «աշխարհի ամենամեծ մամուլը», իբրեւ հետեւանք 700 եղեկտրագիտներու գործադուլին :

ՕԴԱՆԱԻի ԱՐԿԱԾի մը դոհ դացած էին ասիական համազումարի չինական պատուիրակութեան անդամները, ինչպէս հաղորդեցինք երէկ : Խնդիրը սուր հանգամանք ստացած է : Չինաստան ուժգնօրէն կը բողոքէ մեղադրելով Մ. Նահանգները, թէ դիտմամբ վար ձգել տուած են անպ. օդանաւը : Ուսումնասիրութիւն պաշտօնական յայտարարութեամբ մը կը պատասխանէ թէ Չինացիները զրպարտութիւն կ'ընեն : Անդլիա կ'առաջարկէ սպասել քննութեանց արդիւնքին :

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻԱ ընդունեցաւ Ե. Մի-ութեան առաջարկը, երեսփոխաններէ կազմուած պատուիրակութիւններ փոխանակելու համար երկու երկիրներուն մէջ :

120 ԿԻԼՈՄԵԹՐ արագութեամբ սուրալով, Փարիզէն Լըման հասաւ վայրաչարժ մը, որ իր ուժը կը ստանար հեռուէն, հերցեան ալիքներով եւ կը բանէր առանց մեքենավարի :

ԷՖ ՖՐԱՆՍԻ պաշտօնեաները գործադուլ մը սարքեցին 24 ժամուան համար :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ կառավարութիւնը (համայնավար) կը չարունակէ սպառնալիքներ ուղղել արեւմտեան պետութեանց, պնդելով թէ լրտեսներ կը պահեն երկրին մէջ : Այս առթիւ կ'ըսէ թէ իրենց կողմէ ձերբակալուած 521 արեւմտեան գործակալներու խոստովանութեանց համաձայն, Մ. Նահանգները, Անդլիա եւ Ֆրանսա լրտեսական կեդրոններ մը վերածեր են արեւմտեան Պերլինը, թէ այդ գործակալները վնասարարութիւն կը կատարեն, կը կազմալուծեն պաբենատորումը, կը թունաւորեն արջառը եւն. : կը վախցուի որ նորէն պաշարման են-թարկուի Պերլինի արեւմտեան չորքանը :

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ բարւոքելու համար, կառավարութիւնը ծրագիր մը պատրաստած է, որուն համաձայն նոր չահատաններ պիտի փնտռուին, գիները պիտի կրճատուին, զարկ պիտի արուի յեռամսեայ չրջաններուն եւն. : Վարչապետը ինք մասնաւորապէս կը զբաղի երկրագործութեան տաղնապով :

ԺԱՄԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նոր կիրակի (17 Ապրիլ) սկզբն. ժամերգութեանց, առաւօտ ժամը 8·30ին :

Կիրակի 24 Ապրիլ, Նահատակաց Ցիշատակին, հոգեհանգստեան պատարագ ժամը 11ին :

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ ՊՕՄՈՆԻ ԵԿԵՂԵՑԻՒՆ

Այս կիրակի Ցիշատակ մէկ միլիոն նահատակաց, սկիզբ. առաւօտու ժամերգութեանց ժամը 8, Ս. Պատարագ 10, հանդիսաւոր հոգեհանգիստ ժամը 11·45 :

ՀԱՑԱՃԷՍ ՊԱՏԱՐԱԳ ՊԱՆԵԼՈՑԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի, երեկոյեան ժամը 7ին ձայնաւոր պատարագ պիտի մատուցուի Սէն Ռընէ մատրան մէջ, 33 ռիւ տ'Ալֆէօյ :

ԱՊՐԻԼ 11 — 24-Ի ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱԿԸ

ՄԻԼԱՆԻ ՄԷՋ

ՀԱՑԿ. ՏՈՒՆ, ՎԻԱ ՎԵԼԵՍՓԱ 4

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 21·15ին
Խօսք կ'առնեն՝

ԱՐԱՄԱՑԻՍ ՍՐԱՊԵԱՆ, ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ եւ ԶԳՕՆ Ծ.Վ. ՏԷՐ ՑԱԿՈԲԵԱՆ
Գեղարուեստական պատշգամ բաժին :

ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հայ կամ. եւ Մարտ. Միութեան եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դաշնակցութեան, Վասպուրականի, Տարօն Տուրուբերանի, Ֆ. Կ. Խաչի, Նոր Սերունդի եւ Վիենի երգչախումբի, ղեկավարութեամբ Ցովսէփ Վրդ. Լեւոնեանի :

Կիրակի, 17 Ապրիլ, կէսօրէն վերջ ժամը 4ին Սէրքըլը Կաթոլիկի սրահին մէջ : Կը խօսի Հ. ԿԱՐԱՊԵՏ Ծ.Վ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ եւ Պ. Ն. ՄՈՄՃԵԱՆ (Լիոնէն) :

Կիրակի առաւօտ հանդիսաւոր ձայնաւոր պատարագ, Սէն Մորիս մայր եկեղեցին : Պիտի պատարագէ Փարիզէն Հայր Կարապետ Ծ.Վ. Ամատունի :

ԼԱ ՍԻՈԹԱՅԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հայ Երիտ. երկսեռ միութեան :

Շաբաթ, 16 Ապրիլ, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Սինեմա «Քիւրսալ»ի մէջ :

Պատուական նախագահութեամբ Պ. ՏԻՐԱՆ ԹԼԷԹԵԱՆի (Մարսէյլէն) :

Պիտի բանախօսէ Փրոֆ. Գ. Գ. ԽԱՉԻԿԵԱՆ (Մարսէյլէն) :

Խօսք կ'առնեն նաեւ՝ Պ. ԽԱՉԱՏՈՒՐ ԳՈՒԼՈՒՆՃՈՑԵԱՆ եւ Պ. ՑԱԿՈԲ ԱՃԷՄԵԱՆ :

ԾԻԾԱՂԻ ԵՐԵԿՈՑ

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 20·45ԻՆ
Սալ ԻԷնա, 10 Ավընիւ ԻԷնա

Դերասան **Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ**
Կը ներկայացնէ

ՋԱՐՇԸԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ

Բեմադրութեամբ ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆի :
Մասնակցութեամբ՝
Տէր եւ Տիկին Տ. Նշանեանի, Գրիգոր Վահանի, Ն. Պշտիկեան եւ՝
Ա. ԴՄԲԼԹԵԱՆի

Ինչպէս նաեւ ուրիշ դերասաններու :
Տոմսերու համար դիմել Հ. Բալուեան դրատուն, 43 ռիւ Ռիշէ :

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՅԵՐՈՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

Մարսէյլի Հայ Աւետ. եկեղեցիներու 50 հոգիանոց երկսեռ երգչախումբը կուտայ իր համերգ-նուագահանդէսը, մեծ պատրաստութեամբ :

Կիրակի, Մայիս 8, ժամը ճիշդ 3ին :

Քաղաքին ամէնէն չքեղ երաժշտասրահին՝ Թէաթրը տիւ ժիմնազի մէջ (Քանըպիէռի կեդրոնը) *որ առաջին անգամ կը տրամադրուի Հայերու :*

Կը գեկավարէ Ցակոբ Քիւրքճեան, *Պօթընի երաժշտանոցէն :*

Կը մասնակցին ֆրանսական Ռատիոյի եւ Քօնսեռ Քլասիքի սոլիստները (Ջութակ, Թաւ Ջութակ, Եւայլն) :

Պիտի նուագուին եւ երգուին քսանէն աւելի գործեր, տասնեակ մը հեղինակներէ :

Ֆրանսահայ բեմի վրայ առաջին անգամ պիտի լսուին Հէնտէլի գլուխ գործոց օրթաթորիօներէն հոչակաւոր եւ մեծաչուք խմբերգներ, հայերէն, ֆրանսերէն, անգլերէն :

Տոմսերու թիւը սահմանափակ է. — խոհեմութիւն է կանուխէն ապահովել գաւնոիֆ : Գիները՝ ժողովրդական :

Դիմել՝ Պ. Վ. Խայիկեանի, Մոնթիա — Սփօռ, 75 լա Քաւրպիէռ : Պ. Կիւլէսէքճանի, Լը Պոսֆոր, 2 ռիւ Լուի Ասթուէն : Երգչախումբի անդամներուն, ինչպէս եւ ղեկավարին 52 Պուլվ. տը Վօֆռւա (Պօմոն) : Մէնթ Անթուանի մէջ՝ տեղւոյն Աւետ. եկեղեցւոյն :

Ուշադրութիւն.— Հանդէսին օրը կիշէն տոմսակ չի ծախուիր :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Այց դէպի Հ. Ց. Դ. Թանկարանը, Մոնմոռանսի, Մայիս մէկին :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՃԵԱՆ

ՃԵՄԱՐԱՆԻ 25ԱՄԵԱՅ ՅՈՒԲԵԼԵԱՆԸ
ՊՐԻՒՍԵԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի ժամը 15·30ին, Սալ տը լ'Իւնիւոն, 34 ռիւ Սբրասար :

Կը խօսի՝ ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ
Փարիզէն մասնաւոր հրաւէրով կը մասնակցի Սիփան — Կոմիտաս երգչախումբը,
ղեկավարութեամբ՝ ԿԱՐՊԻՍ ԱՓՐԻԿԵԱՆի

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս ուրբաթ դիչեր, ժամը 21ին, Րէժան սրճարանին վերնայարկը :

Դասախօս՝ Պ. ՎԱՀԱՆ ՋԻՑԹՈՒՆՑԵԱՆ
Նիւթը՝ Արտասահմանի Հայութիւնը արտասահմանի բանաստեղծութեան հանդէպ : *Մուտքը ազատ է :*

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ Կ. ԽԱՉԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍԸ

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Այս Շաբաթ դիչեր, ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ, Պէոիէ Միլէի սրահներուն մէջ :

Գեղարուեստական բաժին.— *Կ'երգէ Օր. Նուարդ (Խօսին) Տիրատուրեան (Փարիզէն), Կ'արտասանէ Օր. Անժէլ Ուզունեան (Վիէննէն), Կովկասեան եւ Հայկական պարեր Պ. Վազգէն Ցովսէփեան :*

Նուագ Թրիօ Մէտիճա, Արմօնիֆա Լէօն Միճմովսքի, (Վիլլէօրպանէն), արդիական պարեր Պէոիէ Միլէի նուագախումբին :

Հաճելի անակնկալներ, եւ ճոխ պիւֆէ ժողովրդական դիներով :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ

Հայրապետական կարգադրութեամբ ամէն տարի Զատկի յաջորդող նոր կիրակին նուիրուած է մեր բիւրաւոր նահատակներու յիչատակին :

Այս առթիւ այս կիրակի, Փարիզի եւ չրջանի բոլոր եկեղեցիներուն մէջ տեղի պիտի ունենան հանդիսաւոր Ս. Պատարագ եւ մասնաւոր հոգեհանգիստ, պատրաստուած եւ կազմակերպուած Քրիստոնեական հաւատքի եւ հայրենիքի համար :

Փարիզի Մայր եկեղեցիին մէջ քառաձայն Ս. պատարագ : Պիտի պատարագէ Տ. Անուշաւան Աբեղայ եւ պիտի քարոզէ կաթող. պատուիրակ Տ. Սերովբէ Ծ. Վրդ. Մանուկեան :

Կը հրաւիրուի հասարակութիւնը ներկայ ըլլալ յարգելու համար նահատակներուն յիչատակը :

***

Այրի Տիկին Աղաւնի Զաքրեան կը ծանուցանէ թէ իր ամուսնոյն՝
ԳՐԻԳՈՐ ԶԱՔՐԵԱՆի
մահուան Ա. տարելիցին առթիւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի Փարիզի Ս. Ցովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցին :

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիչատակը յարգողները :

***

ԼԻՈՆ.— Տէր եւ Տիկ. Ցարութիւն եւ Աննա Խաղխճեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի Հայոց եկեղեցիին մէջ (69 ռիւ Լուի Պլան) տեղի պիտի ունենայ հոգեհանգստեան պաշտօն եւ պատարագ իրենց մօր եւ մեծ մայրիկին հանգուցեալ ՍԱՐԱ ՊՕՑԱՃԵԱՆի (Ծննեալ Շիրինեան, Գօնիա Ագշէհիրցի) մահուան տարելիցի առթիւ : Կը խնդրուի բոլոր ազգականներէն, հայրենակիցներէն, եւ ողբացեալին յիչատակը յարգողներէն ներկայ ըլլալ :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿի

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Այրի Տիկին Սօֆի Ճանկէօղեան, Օննիկ Զորմիսեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հաղար Ֆր. կը նուիրէ Մոնմոռանսիի Ծերանոցին : (Մեռած Մոնմորանսիի Ծերանոցը, ուր տեղի ունեցաւ յուղարկաւորութիւնը ապրիլ 9ին) :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Հայ գործաւորուհի մը տափատի դոր-ձերու համար : Դիմել Տիկին Մխիթարեանի,

125, Bd. de la Villette, Paris (10)
Métro Jaurès

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS 9e

Օր. ՀԵԼԵՆ ՔԻՉԵԱՆԵԱՆ
Պ. ՑԱԿՈԲ ՊԱՐՍՈՒՄԵԱՆ

Ամուսնացած
12 Մարտ, 1955
Փաասաինա (Քալիֆորնիա) Պէյրութ

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Քրիստափոր խումբի ժողովը՝ այս երեքչաբթի ժամը 8·30ին, սովորական հաւաքատեղին :

ԻՍԻ.— Հ. Ց. Դ. Զաւարեան կոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս Շաբաթ, ժամը 8·30ին, սովորական ժողովատեղին : Կը խնդրուի ճչգապահ ըլլալ : Կարեւոր օրակարգ :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը21ին, ծանօթ հաւաքատեղին : Կը խնդրուի ճչգապահ ըլլալ : Կարեւոր օրակարգ :

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. Վարանդեան կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը 20·30ին, Ցոյներու սրահը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆ.— Հ. Ց. Դ. «Արծիւ» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 20·30ին, ծանօթ հաւաքատեղին : Պարտաւորիչ ներկայութիւն : Բացականները նկատի պիտի առնուին :

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, այս կիրակի ժամը 9ին, «Ահարոնեան» ակումբը : Կարեւոր օրակարգ : Կը խնդրուի ճիշդ ժամին ներկայ ըլլալ :

ՇԱՒԻԼ.— Հ. Ց. Դ. «Արդութեան» խումբի ժողովը այս չաբաթ ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ :

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

Մ. Ռ. ՍԱՆԵՐ, ՄԱՐՍԷՅԼ.— Նոր ըստացանք Մարտ 12ի պարահանդէսին նուիրատուութիւնը :

ՀՐԱՒԷՐ ԲՈԼՈՐ ԹՈՔԱՏՑԻՆԵՐՈՒՆ

Փարիզի եւ չրջանի բոլոր Թոքատցիները անխտիր ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին այս կիրակի կէսօրէ եաք ժամը 3ին, Քաֆէ Ռեժանի վերնայարկը (մեթրօ Քատէի ճիշդ դէմը) :

ՄԻՋԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Է.Ք՝Օլիվի եւ Մարթէկոյի զպրոցի խնամակալութեան կողմէ, մասնակցութեամբ ուսուցիչ Պ. Ազգիճ Մարտիրոսեանի, քաղաքի աչակերտներու եւ արեւոյչներու :

Այս կիրակի, կէսօրէ եաք ժամը ճիշդ 3ին, Պոմոնի Հայոց եկեղեցւոյ սրահին մէջ : Ի նպաստ Դպրոցին :

Գեղարուեստական եւ մանկական ճոխ բաժիններ, խմբերգ, մեներգ, արտասանութիւն, հայ գեղջկական եւ պահեմական պարեր : Պիտի ներկայացուին «ԿԻԿՈՍԻ ՄԱՀԸ», «ԽԷՕՌԻ ԹՈՒՐԸ» եւ ՍՈՂՈՄՈՆի ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ, ԳՈՌՈՋ ԹԱԳՈՒՀԻՆ :

Մուտքը վիճակախաղի տոմսերով :

Վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ հանդէսի առեն : Տոմսերը կարելի է առնալ նաեւ հանդէսին օրը, տեղին վրայ :

ԽՆԶՈՑՔ ԶԱՏԿԻ ԱՌԹԻԻ

Կազմակերպուած Սեբաստիոյ Դաւրա դիւղի Հայր. Միութեան կողմէ, Ապրիլ 17ին կիրակի կէսօրէ եաք ժամը 3ին, Մրիմեան զպրոցին մէջ, 1 ռիւ տը լա Տէֆեոս, Իսի լէ Մուլինօ : Ընտանեկան ջերմ մթնոլորտ, մանաւանդ հաւկթախաղ : Արեւելեան եւ եւրոպական նուագ, Շմաւոն Պալեանի կողմէ : Մուտքը ազատ է :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Տափատի համար լաւ մէֆանիսիէն տուն կամ աչխատանոցի համար : Դիմել՝
C.I.V. 25, Rue Lucien Sampaix, Paris (10)

ԾԱԽՈՒ Է

Մարսէյլի մէջ, չատ բանուկ փողոցի վրայ ծախու կամ (Ժեռանս) կօչկակարի խանութ մը, աչխատանոց եւ բնակարան՝ չորս սենեակով : Դիմել
69, Rue Breteuil, Marseille

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 16 ԱՊՐԻԼ • SAMEDI 16 AVRIL 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7649 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3060

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՄԻՇՏ ԿԻՍԿԱՏԱՐ

*

Քանի կ'արծարծենք մայրենի լեզուի պարզացման խնդիրը, այնքան ախուր ի – րողութիւններ կ'արձանագրուին : Եւ ա – մէն օր :

Առէք մամուլը, ամենօրեայ կամ պար – բերական : Ցարդը, աւազն ու խիճը ձեր աչքը կը պղտորեն ամէն էջի վրայ :

Շատ մը թերթերու մէջ բովանդակու – թիւնն ալ նոյն թշուառութիւնը կը ներ – կայացնէ :

Բայց մեր խօսքը՝ լեզուի, չարաշրու – թեան մասին է ,այս անգամ :

Կարդացէք գանազան գաղութներէ հա – սած նամակները, անհատական կամ պաշ – տօնական :

Միեւնոյն թափթփած, հում կամ ան – ճաշակ չարաշրութիւնը :

Նոյն իսկ անոնք որ նախակրթարան կամ երկրորդական վարժարան աւարտած են , յաճախ կը փայլին կոպիտ սխալներով ,— ուղղագրութեամբ թէ քերականութեամբ :

Եթէ դիտողութիւն ընէք, պատասխանը պատրաստ է .

— Հայերէն կարդալու եւ գրելու ժա – մանակ չեմ ունենար. վարժութիւնս կոր – սընցուցած եմ ...

Հարցուցէք թէ ալիսի համարձակէ՞ն միեւնոյն պատասխանը տալ, եթէ օտար լեզուով գրէին :

Ամէն պարագայի մէջ, դպրոց տեսած օտարական մը պիտի ամչնար այդպիսի չքմեղանքէ մը :

Այս առթիւ ալ երեւան կուգայ նոյն սխալանշանը,— ինքնավստահում :

Շատերուն համար պարծանք դարձած է ժխտել, արհամարհել տեփականը, ինչպէս խորթ մայր մը որ ծուռ կը նայի որդեգիր պաւկին վրայ :

Խեղճերը ի զուր կը փորձեն իրենց տգի – տութիւնը կամ չտեսութիւնը պարակել խանդէսի հովերը առնելով :

Կը մոռնան որ ինչքան ծեքծեքուն մար – դանքներ փորձեն, այնքան արդահատելի կը դառնան :

Մանաւանդ երբ մայրենի դասախօսա – կութիւն ստացած են եւ հասուն տարիքի մէջ կը դանուին :

— Արհամարհէ՛ մայրենի լեզուդ եւ արհամարհած կ'ըլլաս քու ազգութիւնդ ըսած է մեծ խմաստուն մը, որ մահու եւ կենաց խնդիր կը նկատէր լեզուի հարցը :

Մեր ո՞ր խմաստունը պիտի կրնար ա – պացուցանել թէ կարելի է դիտակից եւ պարկեշտ հայրենասէր դառնալ, արհա – մարհելով մայրենի լեզուն եւ մաշած չո – րի մը վերածելով զայն :

Այն որ դպրոցին մէջ սորվածն անգամ կը մոռնայ ծուլութեամբ կամ խմաստակու – թեամբ, պարզապէս իր հողեկան թշուա – ռութիւնը կ'ապացուցանէ :

Միեւնոյն աւեն կը դառնայ մեղսակից՝ հայկական մշակոյթին լճացման :

Արդէն իսկ զգալապէս իջած է տարա – դիր բարձութեանց մտաւոր մակարդակը :

Նոր սերունդը քննադատած աւեն , չմոռնանք հիներուն, երէցներուն ալ մեղ – քը, որ ճշմարիտ համաճարակի մը պիտի վերածուի , այս ընթացքով :

Ի՞նչ օրինակ կ'ուզէք որ առնեն մեր երիտասարդները երբ այս երեւոյթ – ները կը պարզուին անոնց առջեւ :

Ի՞նչ կրնանք սորվեցնել անոնց երբ մենք չենք ուզեր նոր բան սորվիլ, եւ նոյնիսկ մեր սորվածը կը մոռնանք :

Պանիր — հաց հայերէն մը ոչ սերունդ կը փրկէ, ոչ ալ մշակոյթ :

Իսկ երբ ցեղային հպարտութեան ղգա – ցումն ալ ծերանայ, տապանաքար մը եւս պատրաստած պիտի ըլլանք, մեր ձեռքով :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՋՈՐՍԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎ ԱԻՍՏՐԻՈՅ ՄԱՍԻՆ

*

Խ. ՄԻՒԹԻՒՆԸ ՀԱՄԱՁԱՅՆ

*Բանակցութիւնները որ Գ. օրէն ի վեր կը կատարուէին Աւստրիոյ վարչապետ Ռաապի եւ Խ. Միւթեան արտաքին գոր – ծոց նախարար Մոլոթովի միջեւ, յանգե – ցան կատարեալ համաձայնութեան մը : Վարչապետ Ռաապ գացած էր Մոսկուա հարթելու համար այն դժուարութիւննե – րը որոնք տարիներէ ի վեր ձգձգել կու տային Աւստրիոյ հետ հաշտութեան դաշ – նագրին ստորագրութիւնը : Խ. Միւթիւ – նը չէր ուզեր ընդունիլ այն առեն երեք Մեծերուն տեսակէտները ,Աւստրիոյ մա – սին : Այս տեսակէտէն կարեւոր յաջողու – թիւն մըն է վարչապետ Ռաապին ձեռք ձգած արդիւնքը , թէեւ իրագեկ չըլլա – նակներու համաձայն դիւանագիտական մթնոլորտը նպաստաւոր էր այդ յաջո – ղութեան : Մոսկուա կ'ուզէ «տեղի տալ» եւ ընդունիլ այն ինչ որ կը մերժէր տա – րիներէ ի վեր .— 6 Սեպտ. 1949ի հաշ – տութեան դաշնագրին ծրագիրը՝ զոր Ա – րեւմուտքի մեծերը ընդունած էին այն առեն : Թէեւ բանակցութեանց արդիւնքին վերաբերեալ պաշտօնական դեկոյցը դեռէ հրատարակուած , բայց եղած յայտարա – րութիւններէն կարելի է եզրակացնել թէ Մոսկուա համաձայն է ստորագրելու 1949ի ծրագիրը ամբողջութեամբ, եւ կ'ընդունի որ ստորագրութենէն առաջ դեմարուի Ջորսերու ժողով մը ուր պի – տի քննուին վերջին մանրամասնութիւն – ներն եւ առկախ կէտերը : Ծրագրին մի – այն 4րդ յօդուածն է որ դեռ վերջնական լուծում մը չէ գտած .— Աւստրեւզերման միացումի մը (Անշլուս) պարագան : Թէ – եւ Աւստրիա խնդրած էր Ջորս Մեծերու պաշտպանութիւնը Անշլուսի մը սպառնա – լիքին դէմ , բայց ինչպէս կ'երեւայ, Խ. Միւթիւնը բաւարար չի դտներ այդ , եւ կը պահանջէ յաւելուածական հաւաստիք – ներ :

Միւս կողմէ սակայն Մոսկուա կը թուի կատարած ըլլալ բաւական զիջումներ : Այսպէս , Աւստրիոյ զինաթափ չէզոքու – թեան տեղ, ինչպէս նախապէս կը պահան – ջէր , կ'ընդունի անոր զինեալ չէզոքու – թիւնը, Զուիցերիոյ օրինակով : Ցետոյ տնտեսական լայն դիւրութիւններ , եւ ա – ռաւելութիւններ՝ Աւստրիոյ, որոնց տարո – ղութիւնը կը դէպ կ'անցնի 1949ի ծրագրին տրամադրութիւնները : Եւ դեռ Աւստրիա – ցի պատերազմի դերիներուն պարագան , որոնք չուտով ազատ պիտի արձակուին :

Մոսկուայի արեւմտեան չրջանակները կը չեշտեն թէ բանակցութեանց ամբողջ տեւողութեան ընթացքին, արեւմուտքի երեք Մեծերը տեղեակ պահուած են խո – սակցութիւններուն : Եւ արդէն Աւստրիա – կիները այդ պայմանը դրած էին սկիզբէն , եւ Մոսկուան ընդառաջ գացած էր «ու – րախութեամբ» : Դիւանագիտական չրջա – նակներու ընդհանուր տպաւորութիւնը այն է թէ, իսկական քայլ մը առնուած է դէպի Աւստրիոյ հետ հաշտութեան դա – չինքը :

Չի կարծուիր թէ նոր դժուարութիւն – ներ մէջտեղ կրնան դալ, եւ կամ քաղա – քական յանկարծական փոփոխութիւն մը կրնայ պատահիլ այս խնդրին նկատմամբ :

— Վարչապետ Ռաապ դիր մը ուղղեց Աւստրիայի ժողովուրդին ուր կը յայտ – նէ .— «Աւստրիան մօտ առենէն պիտի ըլ – լայ ազատ », «Աւստրիական հողը ամ – րողջութեամբ պիտի վերադարձուի մե – զի», « Մեր ռազմադերիները պիտի վե – րադառնան տուն » :

× Ինչպէս դրած էինք երէկ, Խ. Միւ – թեան փոխ վարչապետ Ա. Միկոյեան ներկայ դտնուած է բանակցութեանց : Կ'ըսեն թէ չատ կարեւոր եղաւ անոր դե – րը : « Սառն մթնոլորտը տաքցաւ, Միկոյ – եանի դրասենեակին մէջ, ուր տեղի ունե – ցան տեսակցութիւններէն մէկ քանին » : Աւստրիացի պատուիրակները կը չեշտեն այն պարագան թէ տեսակցութեանց ըն – թացքին տիրական տեղ ունեցաւ Միկոյ – եանի խօսքը, եւ կը գովեն անոր ճկուն եւ ազդու ընթացքը տնտեսական հարցերուն մէջ : Կը յիշէք թէ վեց տարիներու անհա – մաձայնութեան կարեւոր պատճառներէն մին էր Աւստրիական քարիւղը, եւ իրրեւ դերմանական ստացուածք՝ կարդ մը դործարաններու դրաւումը Ռուսերուն կողմէ : Ինչպէս կ'երեւայ, Միկոյեան յա – ջողած է միջին ճամբայէ դտնել եւ լուծել այդ փշոտ խնդիրները :

× Ուշինկրէնի իրագեկ չրջանակները, թէեւ ցոյց կուտան որոշ զոհունակութիւն մը Մոսկուայի համաձայնութեան առթիւ, տեսնելով միջազգային կացութեան որոշ բարելաւումը, բայց միւս կողմէ ունին մտահոգութիւններ : Կը մտածեն թէ խաղ մը չէ՞ , յետաձգելու համար դերմանական վերաղինումը... ըսելու ձեւ մը չէ՞ « կը տեսնէ՞ք Դերմաններ. Աւստրիան մնաց չէզոք եւ վարձատրուեցաւ» : Ցամենայն դէպս , կը կարծուի թէ Ուշինկրէն պի – տի չուտէ Ջորսերու ժողով մը նախքան փարիզի համաձայնութեանց վերջնական վաւերացումը, չհաղորդուած բոլոր պե – տութիւններուն կողմէ :

× Վերջին պահուն կը տեղեկանանք թէ Աւստրեւխորհրդային համաձայնութիւնը վաւերացնող պաշտօնագիր մը ստորա – դրուած է արդէն, բաղկացած վեց կէտե – րէ : Այս փաստաթուղթը պիտի ենթար – կուի երեք Մեծերու հաւանութեան :

(Շար.ը կարդալ Դ. Էջ)

❁ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❁

*

ՏԵՂԸ ԾԱՆՕ ՆՍՏԱԾ ԳԱՂՈՒԻԹ ՄԸ

Որեւէ լուր ունի՞ք Լոնտոնի եւ Ման – չեսթըրի մեր պատուարժան գաղութ – ներէն :

Եթէ նշանաւոր արուեստագէտ մը կամ գիտնական մը հանդիպի , բաներ մը կ'ի – մանաք , պատահաբար :

Եւ կամ եթէ կրօնական արարողութիւն մը կատարուի բացառիկ հանդիսաւորու – թեամբ , արձագանգը չուշանար :

Հազուադէպ է տեսնել ձեռնարկ մը որ տարցնէ ձեր սիրտը :

Ի զուր կը փնտռէք երիտասարդական շարժում, սովորականէն տարբեր ճիգ : Վերջապէս երեւոյթ մը որ ապացուցանէ թէ այնտեղ ալ միտքեր կան որ կը գոր – ծեն, յանուն սերունդի փրկութեան եւ ազգային գիտակցութեան զարգացման :

Ահաւասիկ Հայաջինջ Սարսափներուն բառասնամեակը :

Չեմ գիտեր ի՛նչ ձեռնարկ ծրագրած են Լոնտոնի մէջ :

Որքան կը յիշեմ, 1933ին էր որ հրապա – րակային հաւաքոյթ մը սարքուեցաւ գա – ղութին մէջ : Օրուան բանախօսներէն մէ – կըն ալ անգլիացի հայագէտ մըն էր :

Թերեւս ուրիշ ձեռնարկներ ալ կատար – ուած են, անկէ ի վեր :

Թէ Լոնտոնի եւ թէ Մանչէսթրըի մէջ ընդհանրապէս կը գոհանան կրօնական ա – րարողութիւններով :

Կը բաւէ՞ այդքանը, վառ պահելու հա – մար ազգային զգացումները :

Անշուշտ ամէն բան ժամուն բակը ամ – փոփուած չէ :

Եւ երբ տեղացիները յոգնած են , երի – տասարդներ չեն պակսիր : Մանաւանդ որ Միջին Արեւելքէն եկած ուսանողներն ալ կարեւոր թիւ մը կը կազմեն :

Տեղը ծանր նստիլը արժանիք մըն է, բայց երբ չափէն աւելի երկար տեւէ, ուրիշ տպաւորութիւն կը ձգէ :

Երանի թէ սխալած ըլլայի, եւ մեր բրիտանական գաղութն ալ գոնէ Քառաս – նամեակին առթիւ ապացուցանէր թէ մր – տածել եւ գործել գիտէ :

ՎԱՀԷ

ՖՐԱՆՍԱ — ԲՈՒՆՈՒԶ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Բանակցութիւնները որ սկսած են Ֆը – րանսական իշխանութեանց եւ Թունուզի պատուիրակութեան միջեւ, արագօրէն կ'ընթանան : Վարչապետ Պ. Էտ. Ֆոռ , անձնապէս նախագահեց առջի օրուան ժողովներուն : Թէեւ չհրատարակուեցաւ պաշտօնական դեկոյց մը, բայց կը կար – ծուի թէ դրական ճամբու մը մէջ մտած են խօսակցութիւնները : Կը փորձուի հարթել կարգ մը դժուարութիւններ , ա – կան մնացած խնդիրներու մասին : Լաւա – տեղեակ չրջանակներու կարծիքով, վար – չապետ Պ. Էտ. Ֆոռ կը փափաքի վերջ – նական համաձայնութեան մը յանդիլ մին – չեւ երկուշաբթի : Միւս կողմէ, Թահար Պէն Ամար, Թունուզի վարչապետը, տե – ւական չիման մէջ է իր նախարարներուն եւրոպացի դէմքերուն հետ :

ՄԵՐ ԱՑՑԵԼՈՒՆԵՐԸ

Խմբագրատուն այցելեց Օր. Սիրանոյշ Տէր Մանուէլեան , Պոսթընէն : Օրիորդը Ցանօթ խմբավար է, եւ ունի իր երգչա – խումբը : Տուած է բազմաթիւ համերգ – ներ : Օր. Տէր Մանուէլեան քանի մը ամիս պիտի մնայ Ֆրանսա եւ Մէյին Արեւելք :

ԲՈՒԼԿԱՆԻՆ—ՊՈՇԼԷՆ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Մոսկուայի ամերիկեան դեսպանը Պոշ – լէն, տեսակցութիւն մը ունեցաւ Խ. Մի – ւութեան վարչապետ Մար. Բուլկանինի հետ : Ծօչափած են բազմաթիւ հարցեր , որոնց կարդին միջազգային յարաբերու – թեանց բարելաւումն ու բնականոն դառ – նալը : Ամերիկեան դեսպանը առիթէն օգ – տուելով խնդրած է Մար. Բուլկանինէն որ իր կառավարութեան անդամները աւելի յաճախ չփումներ ունենան ամերիկեան դեսպանատան բարձրպաշտօնատարներուն հետ : Մար. Բուլկանին յայտնած է իր համաձայնութիւնը եւ աւելցուցած՝ « կը փոխանցեմ ձեր թելադրանքը Պ. Մոլոթո – վին » :

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ ՊՈՆԻ ՄԷՋ

Արեւմտեան Դերմանիոյ վարչապետը Ատենաւորը ընդունեց արտաքին գործոց նախարար Անթուան Փինէյ առաջարկը՝ Ապրիլ 29ին Պոնի մէջ հանդիպում մը ու – նենալու մասին : Երկու դիւանագէտները պիտի ունենան բաւական ծանրաբեռնուած օրակարգ մը : Պիտի չօչափուին բազմա – թիւ խնդիրներ .

1.— Ֆրանքեւերմանական յարաբե – րութիւնները ընդհանուր առմամբ :

2.— Եւրոպական համագործակցու – թեան խնդիրը, յարակից հարցերով, ինչ – պէս «հանքածուխ – երկաթ» ընկերակ – ցութեան նոր նախագահի խնդիրը : Պ. Փինէյ պիտի խօսի հաւանաբար վարչա – պետ Էտ. Ֆոռի վերջին առաջարկին մա – սին , ուր կը թելադրէր ճարտարարուես – տական ուժի եւ փոխադրութեան միջոց – ներու զուգընթաց զարդացումը եւ եւրո – պական համագործակցութիւնը այդ պետ – նին վրայ :

3.— Սարի խնդրին առկախ մնացած կէտերը :

4.— Արեւմուտքի եւ Արեւելքի յարաբե – րութիւնները, ապագային :

ՆՈՐ ՏԻԼՀԻի մէջ տեսակցութիւն մը ունեցան Եգիպտոսի վարչապետ գնդ. Նասըր եւ Հնդկաստանի վարչապետ Նեհ – րու , իրենց Պանտունկ մեկնումէն առաջ : Քաղաքական չրջանակները մեծ կարեւո – րութիւն կ'ընծայեն այս հանդիպումին :

ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱՏՈՒՆԵՐՈՒ մասնակի ընտրութիւնները տեղի պիտի ունենան այս Կիրակի :

ՄԻՔ. ՆԱԼԲԱՆԴԵԱՆ

(ԾՆՆԴԵԱՆ 125ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ)

Դ.

Ու ահա Նալբանդեան կ'որոշէ երթալ Էջմիածին: Այդ ըղձանքին է, որ նամակ մը կը ստանայ Մառի Փանովայէն: Ռուս դեբատնուհին բացայայտօրէն կը հրաւիրէր Միքայէլը երթալ իր քով ու իր կեանքը կապել իրեն: Նալբանդեան, որ իր տարիքէն չատ աւելի հասունցած էր, կ'որոշէ չպատասխանել Մառիի նամակին, եւ խղել իրենց պաշտօնական յարաբերութիւնները, որովհետեւ, կ'ըսէ, « դիտակից մը բաւարարանը պէտք է ապրի յանուն ժողովրդի բարօրութեան, իսկ դա պահանջում է մարմնի ու հոգու ժուժկալութիւն»:

Ուրեմն Նալբանդեան, այս համոզումներով զինուած, կ'անցնի Թիֆլիս, երեւան ու ապա՝ Էջմիածին, ուր բարեբախտաբար կը ստանայ կաթողիկոսին հատուկ նուիրեալը, որ կը վաւերացնէ իր հատուկ առաքելութիւնը :

Բայց տակաւին Նալբանդեան չի կընար երթալ Հնդկաստան: Դասը սկսելէ առաջ պէտք է երթայ Լոնտոն, անգլիական կառավարութեան կողմէ ստանայ որոշ վաւերաթուղթեր, պէտք է տեսնուի անգլիացի փաստաբաններու հետ, որպէսզի պէտք եղած փաստերով եւ խորհուրդներով զինուած, Հնդկաստանի գործը յաջողութեամբ պահէ :

Ուրեմն, ճամբայ կ'իյնայ դէպի Լոնտոն: Նախ կ'անցնի Տրապիզոն, ապա՝ Պոլիս: Զէյթունի ապստամբութեան նախօրեակին ենք.դաւառէն եկող լուրերը իրարու կը յաջորդեն, « Զէյթունի հայ ժողովուրդը պատրաստ է դէնքով պաշտպանուիլ, եթէ դրսէն օգնողներ ըլլան »:

Այդ միջոցին, Լիբանանի Տիւրզիները ջարդած էին քրիստոնեայ Մարոնիները : Մեծ պետութիւնները առիթը յարմար նկատած էին՝ Օսմ. կառավարութեան ներքին գործերուն միջամուխ ըլլալու համար : Առաջարկած էին ներքին ինքնավարութիւն տալ Լիբանանին, քրիստոնեայ կառավարիչով , որպէսզի մէկ համայնքը չկողոպտուի միւսին կողմէ :

Հայաստանի կացութիւնը ճիշդ նոյնն էր, խոչոր լուծումը պիտի ըլլար Լիբանանի նման ներքին ինքնավարութիւն մը ստանալ, որով մեծ մասամբ լուծուած կ'ըլլար հայկական հարցը :

Իսկ Սվաճեանը, որ փրան – մասօն էր, կը թելադրէր Միք. Նալբանդեանին, որ այդ ուղղութեամբ տանի իր աշխատանքները: Ըստ Սվաճեանի, քաղաքական այս կամ այն անցքերու յաջողութիւնը պէտք էր վերագրել փրան – մասօններու զօրակուժին : Օրինակ, կ'ըսէր, Անգլիոյ վարչապետ Փալմերսթոն «փրան – մասօն» է եւ մեծ աղդեցութիւն ունեցած է իտալացի Մացցինիի եւ հունգար հայրենասէր Կօշութի գործունէութեան վրայ, թէ Նաիւոլէոն Գ.ը նոյնպէս ազատ – որմնադիր է եւ ատոր համար ալ ատիպուեցաւ օգնել Կարիպալտիին, քանի որ այս վերջինս ալ «մասօն » է :

Նալբանդեան կ'ոգեւորուի այս գաղափարով, եւ կ'որոշէ աւելի մօտէն հետաքրքրուիլ «փրան մասոնութեամբ» Հնդկաստանէն վերադարձին :

Երկու չաբաթ միայն կը մնայ Պոլիս , ապա՝ Մեսսինայի, Նափոլիի եւ ձենովայի ճամբով կը հասնի Լոնտոն :

Կ'առնէ պէտք եղած վաւերագրերը, կը տեսնուի փաստաբաններուն հետ, կը մնայ միայն՝ նաւ նստիլ եւ երթալ Հնդկաստան: Բայց յաջորդ նաւը միայն հինգ չաբաթէն պիտի մեկնէր Մարսէյլէն : Նալբանդեան կ'որոշէ այդ հինգ չաբաթները անցընել Փարիզ: Այդ ըղձանքին է, որ կը գրէ իր «Երկու Տոզ» պարսաւագիրը , ուղղուած Այվազեանց վարդ.ի դէմ: Տըպել կուտայ Փարիզի հայկական տպարանին մէջ՝ Փառոխձոլակեան կեղծ անունին տակ: «Երկու Տոզ»ի մէջ ակնարկուած մարդիկը երբէք պիտի չներէին Նալբանդեանին, պիտի աւելցնէին իրենց դաւերը , լրտեսութիւնը եւ մինչեւ իսկ մատնութիւնները, որ պիտի չարունակէին Նալբանդեանի մահէն ալ վերջ :

Ուրեմն, երբ կը հասնի որոշուած թը – ւականը, Նալբանդեան նաւ կը նստի Մարսէյլէն եւ նոր բացուած Սուէզի ջրանցքէն անցնելով, երկար ու նեղացուցիչ ճամբորդութենէ մը վերջ կը հասնի Սէյլան : Այնտեղ կը գնէ բամպակի, չերամի ու թէյի հաւիկներ եւ սերմեր, զոր էջմիածնի մէջ խոստացած էր բերել՝ Աբարատ – եան դաշտի մէջ այդ մշակութիւնը զարգացնելու համար: Ապա կ'անցնի Մատրաս: Այդ քաղաքին մէջ էր որ 1794ին լոյս տեսած էր առաջին հայերէն լրագիրը: Մատրասի Հայերը լաւ վիճակ ունէին, բոլորն ալ հայերէն գիտէին, բայց այլ եւս տեղական թերթ չունէին. իրենց հայերէն զրականութիւնը կը ստանային Պոլսէն: Նալբանդեանի այցելութիւնը , ինչքան ալ կարճ (երեք օր), յառաջ կը բերէ մեծ ոգեւորութիւն, եւ բարեկամական մեծ ցոյցերով ու յաջողութեան մաղթանքներով է, որ հիւրը կը մեկնի Կալկաթայ:

Կալկաթայի առաջնորդարանի դիւանները մէկ կը գտնէ նոր վաւերաթուղթեր՝ Մատէոս Բաբաջանեանի կտակին մասին: Ժողովի կը հրաւիրէ տեղացի Հայերը, կը բացատրէ իր առաքելութեան նպատակը, եւ աջակցութիւն կը խնդրէ :

Կը ծանօթանայ տեղացի Հայերուն, որոնք բարի եւ ազգասէր մարդիկ էին : Անոնց մեծագոյն խոչընդոտը՝ քիչ մը դրամ չահելէն վերջ, իրենց ունեցած չունեցածը նուիրել Պարսկահայաստանի կամ Նոր Ջուղայի հայկական համայնքներուն, որպէսզի իրենց անունով դպրոցներ բացուին այդ վայրերուն կամ Հայաստանին աւելի մօտիկ քաղաքներուն մէջ:

Ու ահա կը սկսի Մատէոս Բաբաջանեանի կտակին դասը: Նալբանդեան կը տպէ – ուի ներկայ ըլլալ անվերջանալի նիստերու, պատասխանել տեղի անտեղի անթիւ հարցումներու, ինչո՞ւ կտակը ղրուեցաւ, ի՞նչպէս եղաւ որ Բաբաջանեանը իր ունեցածը ձգեց Նոր Նախիջեւանի համայնքին, ե՞րբ որոշեց այդ բանը, ինչո՞ւ մինչեւ հիմա այդ հարցով հետաքրքրուող չեղաւ, եւայլն :

Բայց Նալբանդեան ձեռք առած էր բոլոր անհրաժեշտ միջոցները, կուտար բոլոր հարցերուն պատասխանները, եւ ի վերջոյ կը շահի անկարելի նկատուած դասը, ի մեծ ուրախութիւն Կալկաթայ – հայերուն, որոնք Նալբանդեանի մէջ կը տեսնեն հայ ազգի մեծ առաջնորդը, իրենց յոյսերը իրականացնելու կարող միակ մարդը:

Սակայն, Նալբանդեանի գործը վերջացած չէ դեռ: Պէտք է դարձեալ երթալ Լոնտոն, դասը վաւերացնել, եւ այդ ժամանակ միայն վերջացած համարիլ իր առաքելութիւնը :

Ուրեմն 1861ին, անգամ մը եւս ճամբայ կ'իյնայ դէպի Եւրոպա, կը հանդիպի Եաֆա, Երուսաղէմ, Իզմիր, ուր կը ծանօթանայ Զամիչեանին, կ'անցնի Պոլիս : Ազգ. Սահմանադրութեան տարիներն էին : Նալբանդեան որ սկիզբը մեծապէս ոգեւորուած է Ազգ. Սահմանադրութեամբ եւ մեծ յոյսեր կապած անոր յաջողութեան, կը տեսնէ, որ իր ակնկալութիւնները մեծ մասով ի դերեւ ելած են : Գաւառէն կը չարունակեն տեղալ բողոքի նամակները, ժողովուրդը միշտ կը հարստահարուի եւ անոնց վիճակով զրաղող չկայ:

Միւս կողմէ, Նալբանդեանը ինքն ալ

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԷՍ

●

Երբ Վան էինք, կեդրոնական Կոմիտէն կը վճարէր մեզ համար կամ մթերքը կը գնէր: Տնեցիներն էլ մեզ հետ կ'ապրէին : Գիւղերի մէջ ժողովուրդը թէ հիւրասէր էր եւ թէ աւելի նուիրուած կազմակերպութեան :

Իջանք գիւղ: Մի տան մէջ պատրաստ էր սեղանը: Բոլորուեցինք չուրջը: Գիւղի քահանան «Հայր Մեր»ն ասաց: Սեղանի վրայ կար հաց, գառ, մածուն, սեր : Մի-այն արգիլուած էր մեզ Հայաստանի քաղցր գինին :

Տէրտէրն ինձ ասաց.

— Օրհնած, գոնէ դու գինիի համը նայէ :

= Տէրտէր, ասի, մի անգամ մի գին – ուորական անապատից անցած ժամանակ ծայրայեղ կերպով ծարաւած կը լինի , նոյնպէս եւ իր գինուորները : Ծարաւը այնքան կը նեղէ, որ գինուորները կը սկսին տրանջալ: Այդ միջոցին զօրավարի թիկնապահներից մէկը անակնկալօրէն սափորով ջուր կը բերէ հրամանատարին: Բայց նա չի խմեր եւ կ'ըսէ· «Ի՞նչ օգուտ իմ ջուր խմելը, երբ իմ զինուորները ծարաւ պիտի մնան», եւ դեռեւին կը թափէ ջուրը: Այժմ, տէր հայր, ես էլ չեմ խմեր քո գինին, եւ կը հաւատամ, որ իմ զինուորներս էլ ինձ կը հետեւին :

Հաղիւ ճաշը վերջացած, բոլորը ոտքի ելան, կապեցին տրեխները , չոկեցին փամփուշտակալները եւ պատրաստ՝ հրամանի կը սպասէին շարժուելու :

Հայդուկների կողմից ընորհակալութիւն յայտնեցի եւ ասի .

— Ով Հայեր, ձեզանից խիստ զոհ մը – նացած կը հեռանանք: Լաւ յիշատակներ կը տանինք ձեր գիւղից եւ ժողովուրդից : Կ'երթանք քաղաք, յետոյ թերեւս երկրից էլ դուրս: Բայց կ'երթանք, որպէսզի վերադառնանք նոր ուժերով, աւելի շատ ընկերներով եւ ռազմամթերքով՝ շարունակելու համար յեղափոխական սուրբ գործը:

Ամբողջ ժողովուրդը միաձայն գոռաց .

— Կեցցէ Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը, կեցցեն հայ Փեդայիները, կեցցէ իրենց պետը՝ Անդրանիկը:

Ճամբայ ընկանք: Կը քալէինք լուսնի լոյսով: Տղաներից մէկը սկսաւ երգել·

«Մի գեղեցիկ, պարզ գիշեր էր,
Երկինքը լի աստղերով,
Եւ լուսինը մեղմ փայլում էր
Սաքսաւոմաւ իր լոյսով »:

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ՋԵՐՄՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏԸ

●

Արտադրութեան գործը կ'ապրինք եւ մարդային միտքը կը ձգտի եթերային անհունին ու անսահման միջոցին ալեքատեւ մեծածախս թռիչքներով: Օդանաւերու արագութիւնը օրէ օր կ'աճի: Կատարեալ արշաւ մը՝ կարծէք լոյսի արագութեան հասնելու: Արդէն նախատիպար օդանաւեր «Ձայնի պատը» դէմեցին անցան չնորհիւ անխոնջ ճարտարագէտներու հանճարեղ գործունէութեան :

Վերջին աշխարհամարտի ընթացքին օդանաւերու առաւելագոյն արագութիւնը ժամական 700 քիլոմեթրէն պակաս էր : Այդ արագութիւնը վերջին սահմանը ըլլալով պայմանի գրութեամբ (տիեզերքի) բանող չարժիչներու ուժին: 1944 – 45ին հրապարակ կուգային ինքնամուղերը , որոնց ահարկու ուժին չնորհիւ կարելի եղաւ ձայնի արագութեան վտանգաւոր սահմանը անցնիլ, անշուշտ զոհեր ալ տալով: Ինչպէս յիշած էինք ուրիշ առթիւ , ձայնի արագութեան չերտը արկածալի էր օդանաւութեան համար, ուր օդանաւերը ոչ միայն յառաջանալու դժուարութիւն – ներ կը կրէին այլ եւ անոնց առկախեալ հաւասարակշռութիւնը կը խախտէր օդի հոսանքին յատուկ երեւոյթներու ենթարկուելուն պատճառաւ, տեղի տալով քայքայիչ ու վտանգաւոր ցնցումներու: 1948ին արագութեան ցուցապիծը նետի մը նըման բարձրացաւ, անցնելով ժամական 1600, 1850 եւ 2400 քիլոմեթր աստիճաններէն:

Այս վերջին արագութենէն եւս երկ – րորդ խոչընդոտ մը կը ցցուէր մանաւանդ գէմներու առջեւ : «Չերմութեան պատն » էր այդ որ նոր խնդիրներ կը յարուցանէր ու կը սահմանափակէր արագութեան ընթացքը :

Ի՞նչ է չերմութեան պատը: Առանց խրթին մանրամասնութեանց մէջ մտնելու պարզապէս ըսենք որ այն չերմութիւնն է որ յառաջ կուգայ օդանաւին արագ թռիչքի ընթացքին ոչ միայն օդին հետ իր ունեցած չփումէն այլ մանաւանդ օդին բաղկացուցիչ կազերուն՝ թթուածինին եւ հեղհեղուկ աւելի թոյլ եւ տկար կը զգայ ինքզինքը, լեարդը բորբոքած է, թոքերը՝ չափազանց տկարացած իր յոդնեցուցիչ ճամբորդութեան հետեւանքով :

Այդ պատճառով ալ, Լոնտոն գացած առեն, ճամբուն վրայ կը հանդիպի Վիէն – նա, ուր կ'այցելէ յայտնի բժիշկի մը, որ խոստում կը պատուիրէ անմիջապէս ձգել ամէն բան եւ նուազադոյնը երկու ամիս մնալ բուժարանի մը մէջ եւ դարմանուիլ: Նալբանդեան կը մտնայ Զօդէնի բուժարանը եւ կ'աշխատի անհոգ, ու անզործ , հանդստանալ:

Բայց նա չի խմեր եւ կ'ըսէ· «Ի՞նչ օգուտ իմ ջուր խմելը, երբ իմ զինուորները ծարաւ պիտի մնան», եւ դեռեւին կը թափէ ջուրը: Այժմ, տէր հայր, ես էլ չեմ խմեր քո գինին, եւ կը հաւատամ, որ իմ զինուորներս էլ ինձ կը հետեւին :

Հաղիւ ճաշը վերջացած, բոլորը ոտքի ելան, կապեցին տրեխները , չոկեցին փամփուշտակալները եւ պատրաստ՝ հրամանի կը սպասէին շարժուելու :

Հայդուկների կողմից ընորհակալութիւն յայտնեցի եւ ասի .

— Ով Հայեր, ձեզանից խիստ զոհ մը – նացած կը հեռանանք: Լաւ յիշատակներ կը տանինք ձեր գիւղից եւ ժողովուրդից : Կ'երթանք քաղաք, յետոյ թերեւս երկրից էլ դուրս: Բայց կ'երթանք, որպէսզի վերադառնանք նոր ուժերով, աւելի շատ ընկերներով եւ ռազմամթերքով՝ շարունակելու համար յեղափոխական սուրբ գործը:

Ամբողջ ժողովուրդը միաձայն գոռաց .

— Կեցցէ Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը, կեցցեն հայ Փեդայիները, կեցցէ իրենց պետը՝ Անդրանիկը:

Ճամբայ ընկանք: Կը քալէինք լուսնի լոյսով: Տղաներից մէկը սկսաւ երգել·

«Մի գեղեցիկ, պարզ գիշեր էր,
Երկինքը լի աստղերով,
Եւ լուսինը մեղմ փայլում էր
Սաքսաւոմաւ իր լոյսով »:

բորակածինին հիւլէներուն օդանաւէն ըստացած արագութեան յաւելումով : Արդարեւ, բնագիտութիւնը կ'ուսուցանէ թէ կազերու չերմութիւնը արտայայտիչն է հիւլէներու ներքին ուժին, որ համեմատական է արագութեան քառակուսիին : Օրինակ՝ զերօ աստիճանին թթուածինին հիւլէներուն երկվայրկեանի արագութիւնը 461 մեթր: Եթէ այս արագութիւնը բարձրանայ երկվայրկեանը 473 մեթրի, կազին չերմութիւնը իսկոյն կը բարձրանայ 15 աստիճանի: Այս հիման վրայ , լաւագոյն կառուցուածքը ներկայացնող օդանաւ մը երբ կ'ընթանայ ձայնին արագութեամբ, օդին կազային հիւլէներուն կրած բախումը, հետեւաբար անոնց արագութեան յաւելումը օդանաւին չուրջ յառաջ կը բերեն չերմութեան բարձրացում: Այդ չերմութիւնը երեսուն աստիճան է միայն, ինչ որ տանելի է :Սակայն եթէ օդանաւը կրկնապատկէ իր արագութիւնը , չերմութիւնը կը բարձրանայ չուրջ 150 աստիճանի: Մինչդեռ, եթէ հինգով բազմապատկենք ձայնի արագութիւնը, օդանաւին չուրջի չերմութիւնը կ'անցնի հարիւր աստիճանը :

Անշուշտ, պէտք չէ մոռնալ որ ժամանակն ալ իր դերը ունի այս անտանելի երեւոյթին առեղծումին մէջ :

Օդանաւը այդ վտանգաւոր չերմութիւններուն կը հասնի ժամէ մը աւելի տեւող թռիչքէ մը վերջ: Որով կարճ թռիչքներու համար կարելիութիւններ կան:

Չերմութեան պատին դէմ կան երկու երեւոյթներ զոր, առաջին ակնարկով կարեւոր աղդակներ կարելի է համարել : Առաջինը՝ ճառագայթումի երեւոյթն է : Գիտենք որ երբ մարմին մը որոշ չերմութեան մը հասցնենք, այդ մարմինը իր չերմութիւնը ամէն րոպէ կը կորսնցնէ ճառագայթումի միջոցաւ: Օդանաւին զանգուածն ալ նոյն օրէնքով իր ստացած չերմութեան մէկ կարեւոր մասը կը սփռէ մթնոլորտին մէջ, իջեցնելով իր բարձր չերմութիւնը :

Երկրորդ երեւոյթը մթնոլորտի վերին խաւերուն մէջ, նօսրացած օդին չերմութեան նուազումն է: Ըստ Լափլասի, օդին խտութեան նուազումը կը հպատակի որոշ օրէնքի մը, որու համաձայն իւրաքանչիւր 5500 մեթր բարձրութեան օդը կը նօսրանայ կէս կէսով: Ուրիշ խօսքով եթէ ծովուն մակերեսը մէկ խորանարդ մեթր օդը կը կշռէ 1300 կրամ ,5500 մ.՝ բարձրութեան կը կշռէ 650 կրամ: Իսկ 16500 մեթրին միայն 162·5 կրամ եւ այսպէս յաջորդաբար: Հասկնալի է որ նօսրացած օդին չերմութիւնն ալ նուազ աղդեցիկ կ'ըլլայ :

Ուրեմն համաձայն այս երկրորդ երեւոյթին օդանաւը կրնայ գտնել չերմութեան լաւ պայմաններ մթնոլորտին վերին խաւերուն մէջ: Սակայն նօսրացած օդին մէջ օդանաւին առկախեալ վիճակը կարելի է պահել օդանաւին թեւերուն երկայնութիւնը աւելցնելով, ինչ որ իր կարգին արգելք մըն է օդի ստորին խաւերուն պատճառած ընդդիմութեան համար : Եւ խումբը կը յառաջանար: Մեղմ քամին կը փչէր մեր երեսին Սիւրիճի Դաւոն էլ երգեց քիւրդերէն իր «Փէրիվանէն»: Հրաշալի ձայն ունէր եւ զմայլելի կերպով կը դեղդեղէր:

Շուչանցից մինչեւ Ուրքաթ–Առու ամայի էր: Ոչ մի երթեւեկութիւն կար: Գիւղերուն միջոցին այդ կողմերում Քիւրդի եւ Թուրքի երթեւեկութիւնը խիստ հազուադէպ էր: Նախապէս նրանք էին դիշերուայ երթեւեկողները, բայց Փեշայինները երեւան եկան, նրանք այլեւս չէին երեւար :

Թուրքը նոյնիսկ ցերեկին խումբերով դուրս կը գային՝ վախնալով որ Սասնոյ «առասպելական» հերոսները կրնան ցցուիլ իրենց դէմ: Թուրքերը սկսել էին մեզ դրել իրենց կառավարութիւնը, որ չէր կարող բռնել այդ «ափ մը Հայերը» եւ բանտարկել կամ սպաննել նրանց:

Աչուն էր: Ցուրտ քամին կամաց–կամաց զգալի կը դառնար:

Մեր վաչատը մեզ կանդնեցրեց մի հեղեղատի եղերքը, մի ժայռի տակ:

Մի խումբ Քիւրդեր, մեզնից 6–700 քայլ հեռաւորութեան վրայ, իրենց առջին անասունները խառնած, կ'երթային դէպի Նորաուղ՝ անցնելու համար Հայոց Ձորից:

Հեղեղատի միջից կը տեսնենք նրանց, բայց նրանք մեզ չէին տեսներ:

(Շար.) ՍԵՊՈՒՀ

ԱՎԱՐՏԻ ՀՈՍՏԱԳԵՉ ՀԱՅԿ

ԳԼՈՒԽ Զ.

Ողջ ճամբան այս տան մասին խոսք չեղավ, եթե չհաշվենք Ալիսի հարցը, թե ինչո՞ւ Ռոբերտն այդպես վազեց տուն, իր ձայնի տեմբրով:

— Ֆոյ կոչեց Ռոբ ի Ռոբ փալլեցի գալ ինձ մոտ: — պատասխանեց Ռոբերտը, հպարտ ժպտալով:

— Ասա, օրիորդ, բայց երբե՞ք այդպես չես խոսի ինձ հետ, հասկացա՞ր: Ես քո տատն եմ, ոչ թե ընկերդ:

Ալիսը ժպտաց, բայց ոչինչ չասաց:

Ռոբերտը ամաչեց, որ այդպես անհարգալից է խոսել տատի հետ, և ուզեց ինչ-որ բան ասել, որպեսզի ուշադրությունը շեղվի իրենից:

— Ես, օրիորդ, ձի եմ ուզում: Ես ձի եմ ուզում, որ վազեմ, վազեմ, վազեմ,

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ե. ՄԻՈՒԹԵԱՆ համայնավար կուսակցութեան կեդր. կոմիտէի ընդհ. քարտուղար Մրուէյեւ խոստօրէն քննադատեց Սովխոզներու նախարարութիւնը, երկրագործական համազումարին վերջին նիստին :

ԹՈՒՐՔԻՈՅ հանր. նախագահը, ձէլալ Պայար որ Մայիս 9ին պէյքութ պիտի երթար յետաձգած է իր ճամբորդութիւնը, Լիբանանեան կառավարութեան խնդրանքին վրայ : Տրուած պատճառը, այդ թուականին Ռամազանին զուգադիպիլն է :

ՋՕՐ. ՋԱՀԷՏԻ, Իրանի նախկին վարչապետը, ըստ կարգ մը իրազեկ շրջանակներու հրաժարած է որովհետեւ չէ ուզած որ Իրան յարի թուրքեւիրաքեան ուխտին : Նախկին վարչապետը, նկատի ունեցած է Իրանի աշխարհագրական դիրքը եւ Ե. Միութեան հետ 2000 քմ. երկայնքի սահմանները :

ՄԱԿի հրատարակած մէկ վէկոյին համաձայն մարդոց ընդհանուր թիւն է 2·547 միլիոն : Այսինքն՝ 92 միլիոն աւելի քան 1950ին :

ՖՐԱՆՍԱՆ պիտի չինէ հսկայական ճամբորդանաւ մը 50·000 թոն տարողութեամբ : Այս դաւը, որուն չինութիւնը պիտի աւարտի 1960ին, պիտի փոխարինէ իլ տը Ֆրանսը :

ԾԻԾԱՂԻ ԵՐԵԿՈՅ

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 20·45ԻՆ
Սալ Իէնա, 10 Ավընիւ Իէնա
Դերասան **Գ· ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ**
Կը ներկայացնէ

ՋԱՐՇԸԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ

Բեմադրութեամբ **ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆի :**
Մասնակցութեամբ՝
ՏԷր եւ Տիկին Տ· Նշանեանի, Գրիգոր Վահանի, Ն· Պշտիկեան եւ՝
Ա· ԳՄԲԼԹԵԱՆի
ինչպէս նաեւ ուրիշ դերասաններու :
Տոմսերու համար դիմել Հ· Բալուեան դրատուն, 43 ռիւ Ռիշէ :

ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

Մասնագէտ մեխեանագէտ
Մեխեանաներու նորոգութիւն
ԳՆՈՒՄ, ՎԱՃԱՌՈՒՄ և ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ
Surjeteuses, raseuses
R. BLOT, 9, Rue Clignancourt,
Paris (18), Tél. MON. 80 - 72
Métro Barbès

ՊԱՀԱՍՏՈՒՐԵԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

244 - 246, Rue Vendôme, LYON
20, Rue Villeroy, LYON

Պահատուրեան նպարավաճառատունը իր յարգելի հայրենակիցները եւ յաճախորդները կը հրաւիրէ ընել իրենց նպարեղէնի գնում-ները, մեծաքանակ եւ մանրաքանակ գալի գեղչերով :

Կը ներածենք մեր մասնագիտու-թեան յատուկ ուտելիքներ միշտ թարմ եւ համեղ, գոհ ձգելու մեր յաճախորդները: Բաւ է մէկ անգամ այցելել :

Ունինք թահին, հէլվա, եալանճի տօլմա եւ տերեւ, ձիթապտուղ յունական կալամաթա, տեղական եւ **քրքական գուտ ձէթ**, *մասնագէտներու կողմէ յանձնարարուած, պարզնանային բուժման համար :*

Ձերմակ պանիր, ֆաշխավալ պալֆանեան, պաստրմա եւ ամէն տեսակ Ֆրանսական պահածոներ, կեսա-րիոյ մասնագիտութեամբ պատրաստուած ընտիր ապուխտ եւ երշիկ, փէստիլ ծիրանի, պիստակ եւ միջուկը, սահլէպ, մահլէպ, սուճուխ, սագդըզ, պահար, քիմիոն, չաման եւ բոլոր համեմները :

Մանաւանդ մեր «ՇԻՐԱԿ» գուտ խաղողէ պատրաստուած օղին անպակաս չմնայ ձեր սեղանէն: Քաշուած համեղ գուտ սուրճը, որ կը մոռցնէ ձեր բոլոր յոգնութիւնները :

Կրնանք Ֆրանսայի ամէն կողմերը ուղարկել նոյնիսկ Զուիցերիա եւ Պելժիա :

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS 9e

ԱՊՐԻԼ 11 — 24-Ի ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱԿԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Բարձր հովանաւորութեամբ երեք յարանուանութեանց պետերուն :

Կազմակերպութեամբ եւ մասնակցութեամբ քաղաքիս բոլոր կուսակցութեանց ինչպէս նաեւ բոլոր բարեսիրական, երիտասարդաց, Համազգային Մշակութային Միութեանց եւ «Արմենիա» երգչախումբին :

Տեղի կ'ունենայ 24 Ապրիլ, կիրակի առաւօտ ժամը 9·30ին Վարիէթէի մէջ :

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն :

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ազգ· Մխութեան, մխանականութեամբ 24 Ապրիլ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին 6րդ թաղապետարանի սրահին մէջ :

Արժանի հանդիսաւորութեամբ եւ զարուեստական բաժինով :

Պատուոյ նախագահութեամբ Արեւմտեան Եւրոպայի կաթող· պատուիրակ Սե-րովբէ Ծ· Վ· Մանուկեանի : Խօսք կ'առնեն նաեւ յարանուանութեանց ներկայացուցիչներ :

Իրրեւ ազգ· զերազոյն պարտականութիւն կը հրաւիրուի բովանդակ գաղութը ներկայ գտնուիլ նոյն ժամուն :

Կրկնապէս կը յանձնարարուի Հայ առեւտրականներու փակել իրենց խանութները, նոյն օրը ժամը 3էն 6 :

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հայ կամ. եւ Մարտ· Մխութեան եւ մասնակցութեամբ Հ· Ց· Դաշնակցութեան, Վասպուրականի, Տարօն Տուրուբերանի, Ֆ· Կ· Խաչի, Նոր Սերունդի եւ Վիէնի երգչախումբի, ղեկավարութեամբ Յովսէփ վրդ· Լեւոնեանի :

Կիրակի, 17 Ապրիլ, կէսօրէն վերջ ժամը 4ին Սէրքլը Կաթոլիկի սրահին մէջ: Կը խօսի Հ· ԿԱՐԱՊԵՏ Ծ· Վ· ԱՄԱՏՈՒՆիի եւ Պ· Ն· ՄՈՄՃԵԱՆ (Լիոնէն) :

Կիրակի առաւօտ հանդիսաւոր ճաշկերոյթ պատարագէ, Սէն Մորիս մայր եկեղեցին: Պիտի պատարագէ Փարիզէն Հայր Կարապետ Ծ· Վ· Ամատունի :

ԼԱ ՍԻՈՒՃԱՅԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հայ Երիտ· Երկսեռ Միութեան :

Շաբաթ, 16 Ապրիլ, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Սինեմա «Քիւրսալ»ի մէջ :

Պատուակալ նախագահութեամբ Պ· ՏԻՐԱՆ ԹԻՒՐԻԵԱՆի (Մարսէյլէն) :

Պիտի բանախօսէ Փրօֆ· Գ· Դ· ԽԱՃԻԿԵԱՆ (Մարսէյլէն) :

Խօսք կ'առնեն նաեւ՝ Պ· ԽԱՉԱՏՈՒՐ ԳՈՒԼՈՒՆՃՈՑԵԱՆ եւ Պ· ՅԱԿՈԲ Ա.ՃԷՄԵԱՆ :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ Կ. ԽԱՉԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍԸ

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Այս Շաբաթ դիշեր, ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ, Պէոիէ Միլէի սրահներուն մէջ :

Գեղարուեստական բաժին·— Կ'երգէ Օր· Նուարդ (Ժօսլին) Տիրատուրեան (Փարիզէն), Կ'արտասանէ Օր· Անժէլ Ոզոնեան (Վիէնէն), Կովկասեան եւ Հայկական պարեր Պ· Վազգէն Յովսէփեան :

Նուագ Թրիօ Մէտիճա, Արմօնիճա Լէօն Միճիոովսքի, (Վիլէօրպանէն), արդիական պարեր Պէոիէ Միլէի նուագախումբին :

Համեղի անակնկալներ, եւ ճոխ պիւֆէ ժողովրդական դիներով :

ԺԱՄԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նոր կիրակի (17 Ապրիլ) սկզբն· ժամերգութեանց, առաւօտ ժամը 8·30ին :

Կիրակի 24 Ապրիլ, Նահատակաց Ցիշատակին, հոգեհանգստեան պատարագ ժամը 11ին :

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ.— Ծանօթ արուեստագէտ Ժիրայր Սերոբեան այս կիրակի իրիկուն ժամը 20ին Օփերայի մէջ կ'երգէ Բամֆիսի դերը (Այտա) : Անցեալ ուրբաթ իրիկուն ալ մասնակցեցաւ Նիւմանսի առաջին ներկայացման Կայիոս Մարիուսի դերին մէջ :

ՄԱՐԶԱԿԱՆ.— Հ· Մ· Ը· Մ·ի Վիէնի խումբը այս կիրակի կը կատարէ իր առաջին յաւելեալ մրցումը Սէն Քլերի մէջ :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՃԵԱՆ

ՁԵՄԱՐԱՆԻ 25ԱՄԵԱՅ ՅՈԲԵԼԵԱՆԸ

ՊՐԻՒՍԷԼԻ ՄԷՋ

Հովանաւորութեամբ Գաղութային Վարչութեան :

Այս կիրակի ժամը 15·30ին, Սալ տը լ'Իւնիւօն, 34 ռիւ Սէբաստոպոլ :

Կը խօսի՝ ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Փարիզէն մասնաւոր հրաւէրով կը մասնակցի Սիփան — Կոմիտաս երգչախումբը, *ղեկավարութեամբ՝ ԿԱՐՊԻՍ ԱՓՐԻԿԵԱՆի*

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՑ ՊՕՄՈՆի ԵԿԵՂԵՑԻՒՆ

Այս կիրակի Ցիշատակ մէկ միլիոն նահատակաց, սկիզբ· առաւօտու ժամերգութեանց ժամը 8, Ս· Պատարագ 10, Հանդիսաւոր հոգեհանգիստ ժամը 11·45 :

ՀԱՑԱՇԽԷՍ ՊԱՏԱՐԱԳ ՊԱՆԵԼՈՑԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի, երեկոյեան ժամը 7ին ճաշնաւոր պատարագ պիտի մատուցուի Սէն Ռընէ մատրան մէջ, 33 ռիւ տ'Անթէոյ :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ

Հայրապետական կարդադրութեամբ ամէն տարի Զատկի յաջորդող նոր կիրակին նուիրուած է մեր բիւրաւոր նահատակներու յիշատակին :

Այս առթիւ այս կիրակի, Փարիզի եւ շրջանի բոլոր եկեղեցիներուն մէջ տեղի պիտի ունենան հանդիսաւոր Ս· Պատարագ եւ մասնաւոր հոգեհանգիստ, պատրաստուած երգչախումբերու կողմէ :

Փարիզի Մայր եկեղեցին մէջ քառաձայն Ս· պատարագ : Պիտի պատարագէ Տ· Անուշաւան Աբեղայ եւ պիտի քարոզէ կաթող· պատուիրակ Տ· Սերովբէ Ծ· Վրդ· Մանուկեան :

Կը հրաւիրուի հասարակութիւնը ներկայ ըլլալ յարգելու համար նահատակներուն յիշատակը :

* * *

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Նոր Կիրակին, աղջային մեծ սպասօնին քառասնամեակին առիթով, հայ բիւրաւոր նահատակներու յիշատակին մասնաւոր հոգեհանգիստ կը կատարուի : Կը հրաւիրուի հասարակութիւնը : Հոգեհանգիստին կը յաջորդէ Սպասօնին երաժշտական մասը, բազմաձայն խմբերգներով :

* * *

ԼԻՈՆ.— Տէր եւ Տիկ· Յարութիւն եւ Աննա Խաղխճեան եւ զաւակները կը յայտնեն թէ այս կիրակի Հայոց եկեղեցիին մէջ (69 ռիւ Լուի Պլան) տեղի պիտի ունենայ հոգեհանգստեան պաշտօն եւ պատարագ իրենց մօր եւ մեծ մայրիկին հանգուցեալ ՍԱՐԱ ՊՕՑԱՃԵԱՆի (ծնեալ Շիրինեան, Գօղիա Ագշէհիրցի) մահուան տարելիցի առթիւ : Կը խնդրուի բոլոր ազգականներէն, հայրենակիցներէն, եւ ողբացեալին յիշատակը յարգողներէն ներկայ ըլլալ :

* * *

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Այրի Տիկ· Մ· Գրիգորեան եւ զաւակները Վարպետ եւ Գրիգոր կը յայտնեն թէ այս կիրակի առաւօտ յետ պատարագի հոգեհանգիստի պաշտօն պիտի կատարուի իրենց ամուսնոյն եւ հօր Աւետիս Գրիգորեանի մահուան քառասունքի առթիւ : Կը խնդրուի իր բոլոր ընկերներէն եւ բարեկամներէն որ ներկայ ըլլան սոյն արարողութեան :

1915ի ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱՅ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍՊԱՀԱՆԴԷՍ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած 46 հանրային Մարմիններու, վերին հովանաւորութեամբ եւ մասնակցութեամբ Ֆրանսայի եւ Հայ ականաւոր անձնաւորութեանց

ԿԻՐԱԿԻ 24 ԱՊՐԻԼ, ԺԱՄԸ ՅԻՇՊ 20·30ԻՆ

PALAIS DE LA MUTUALITÉ, 24, Rue St. Victor

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

Հաներապետական պահակախումբի Զինուորական նուագախումբը

×

Շաբաթ, 23 Ապրիլ ժամը 17·30ին

Ֆրանս· Բանակի Հայ Նախկին Ռազմիկներու չքերթը դէպի Ճաղթական Կամար արձարձելու Անձանօթ Զինուորին Բոյը

×

Կիրակի, 24 Ապրիլի առտուն, Պատարագ նահատակներու յիշատակին
Ամէն Հայու սրբազան պարտականութիւնն է երկիւղածօրէն մասնակցիլ այս հանդիսութեանց :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ· Ց· Դ· ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ· կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանին Համազգասէր խումբը այս չորեքշաբթի ժամը 9ին :

Աւրամ խումբը այս հինգշաբթի ժամը 9ին :

Քրիստափոր ենթկ· շաբաթ 23 Ապրիլ ժամը 9ին :

Զաւարեան ենթկ· 23 Ապրիլ, շաբաթ, ժամը 9ին :

Ակնունի ենթկ· 23 Ապրիլ, ժամը 9ին :

Սոյն ժողովները տեղի կ'ունենան սովորական հաւաքատեղիները : Ժողովները չարունակելի են :

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Ց· Դ· Քրիստափոր խումբի ժողովը՝ այս երեքշաբթի ժամը 8·30ին, սովորական հաւաքատեղին :

ԻՍԻ.— Հ· Ց· Դ· Զաւարեան կոմիտէի ընդհ· ժողովը՝ այս Շաբաթ, ժամը 8·30ին, սովորական ժողովատեղին : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ : Կարեւոր օրա-կարգ :

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ· Ց· Դ· Շրջ· կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, այս կիրակի ժամը 9ին, «Ահարոնեան» ակումբը : Կարեւոր օրակարգ : Կը խնդրուի ճիշդ ժամին ներկայ ըլլալ :

ՇԱՒԻԼ.— Հ· Ց· Դ· «Արդութեան» խումբի ժողովը այս շաբաթ ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ :

ՎՐԻՊԱԿ.— Ապրիլ 15ի, Գ· էջ, «երաժշտական ասուլիս»ին մէջ Բ· սիւնակ վերջն վեր 5րդ տող, չակերտի մէջ եզած նախադասութիւնը պիտի ըլլայ.— «··ինչ որ իր նուագին մէջ մատնեց անհատական բարձրութիւն մը» :

ՀՐԱՒԻՐ ԲՈԼՈՐ ԹՈՒԱՅԱՅԻՆԵՐՈՒՆ

Փարիզի եւ շրջանի բոլոր Թուքայացիները անխտիր ընդհ· ժողովի կը հրաւիրուին այս կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3ին, Քա-ֆէ Ռեժանի վերնայարկը (մեթրօ Քատէի ճիշդ դէմը) :

ՄԻՋԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Լէ ղ'Օլիվիէ եւ Մարթէկոյի ղպրոցի խնամակալութեան կողմէ, մասնակցութեամբ ուսուցիչ Պ· Ազգիս Մարտիրոսեանի, քաղաքի աշակերտներու եւ արեւոյշներու :

Այս կիրակի, կէսօրէ ետք ժամը ճիշդ 3ին, Պոմոնի Հայոց եկեղեցւոյ սրահին մէջ : Ի նպաստ Դպրոցին :

Գեղարուեստական եւ մանկական ճոխ բաժիններ, խմբերգ, մեներգ, արտասանութիւն, հայ դեղջկական եւ պահեմական պարեր : Պիտի ներկայացուին «ԿԻԿՈՍԻ ՄԱՀԸ», « ԽԷՉՈՑԻ ԹՈՒՉԸ » եւ ՍՈՂՈՄՈՆի ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ, ԳՈՒՈՉ ԹՈՒՀԻՆ :

Մուտքը վիճակախաղի տոմսերով :

Վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ հանդէսի առեն : Տոմսերը կարելի է ստանալ նաեւ հանդէսին օրը, տեղին վրայ :

ԽՆՁՈՑՔ ՁԱՏԿԻ ԱՌԹԻԻ

Կազմակերպուած Սեբաստիոյ Դաւրա-դիւղի Հայր· Միութեան կողմէ, Ապրիլ 17ին կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3ին, Խրիմեան ղպրոցին մէջ, 1 Ռիւ տը լա Տէֆենս, իսի լէ Մուլինօ : Ընտանեկան ջերմ մթնոլորտ, մանաւանդ հաւկթախաղ : Ա-րեւելեան եւ եւրոպական նուագ, Շեմաւոն Պալեանի կողմէ : Մուտքը ազատ է :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ 17 ԱՊՐԻԼ • DIMANCHE 17 AVRIL 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7650 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍՍԱԿԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3061

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՅՍ ՄԷԿԸ ԶՄՈՌՆԱ՛ՆՔ

*

Ապրիլեան այս օրերուն, երբ Սփիւռքի հայութիւնը քառասնամեակի համազգա – յին Սպահանդէսներ կը կազմակերպէ ա – մէն կողմ, ոգեկոչելու եւ յաւերժացնելու համար յիշատակը մեր մէկ միլիոն նա – հատակներուն, պէտք չէ մոռացութեան տանք ուրիշ մեծ եղեռն մը, որ 46 տարի առաջ արեան մէջ խեղդեց Կիլիկիոյ բար – գաւառ քաղաքներն ու չէն գիւղերը :

1909 Ապրիլ 1/14ին, Զատիկ վաղորդայնին սկսաւ Կիլիկիոյ Ազէտը Ատանա – յէն եւ չուտով տարածուեցաւ դէպի միւս քաղաքներն ու գիւղերը, դաշտային Կի – լիկիայէն մինչեւ լեռնայինը, Հինայեվով Մուսա Լերան շրջանը, մինչեւ Անտիոք :

30·000 նահատակներ արձանագրեց հայ ժողովուրդը քանի մը շաբթուան ընթացքին՝ իբրեւ ողջակէզ Ազատութեան սե – ղանին :

Այս թիւը չատ աւելի բարձր պիտի ըլ – լար, եթէ տեղ տեղ հայ կարիճներ օրհա – սական զիմադրութիւն ցոյց չտային :

Ատանայի մէջ, Յարդի առաջին օրը, 173 քահներ կը պաշտպանէին հայկական թաղերը՝ խուճապի մատնելով 30·000նոց խուժանը : Կառավարութիւնը լայն բա – ցած զինուորական մթերանոցին դուռնե – րը, առատ զէնք ու փամփուշտ բաժնած էր Յարդարարներուն :

Հայերու զիմադրութիւնը զարմանք պատճառած էր : Ատանայի ախթահոգիակ կուսակալը ճչվատ պէյ խարէութեամբ զինադադար առաջարկելէ վերջ, զինա – թափ ըրաւ Հայերը :

Երկրորդ Յարդը սկսաւ, չատ աւելի կատաղի եւ արիւնալի կերպով, երբ Ա – տանա հասան Օսմանեան Շարժուն Բանա – կին զինուորները, որոնք Կիլիկիա ղըր – կուած էին՝ իբրեւ թէ կարգը վերահաս – տատելու համար :

Մահմուտ Շեվքէթ փաշայի զինուորնե – րըն էին ատոնք, որ Մակեդոնիայէն Պոլիս գացած էին՝ Մարտ 31ի յետադիմական շարժումը զսպելու եւ Սուլթան Համիտը գահընկէց ընելու համար :

Զարդարարներու կիսատ ձգածը ատոնք լրացուցին՝ անդէն ժողովուրդին վրայ փորձելով իրենց քաջութիւնը :

Ինը ամիս չէր անցած դեռ այն օրէն ի վեր, երբ Մակեդոնիայէն հնչող յեղափո – խական նշանախօսքերը՝ Ազատութիւն, Հաւասարութիւն, Եղբայրութիւն, Արդա – րութիւն՝ արձագանգ գտած էին կարմիր Սուլթանի մայրաքաղաքէն վերջ՝ մինչեւ Անատոլուի ամէնէն մութ անկիւնները :

Հիւրրիյէթ յայտարարուած էր : Սահ – մանադրութիւն հռչակուած : Խորհրդա – րան բացուած : Ժողովրդավար կարգեր հաստատուած : Հանդիսաւոր ցոյցեր եւ թափօրներ ամէն կողմ : Հայեւթուրք եղ – բայրութեան խանդավառ ճառեր :

Հայ ժողովուրդը, զարերով սարկու – թեան մէջ ապրած, իրաւամբ կարծեց թէ հասած է վերջապէս ազատութեան ժամը եւ իրականացած՝ իր դարաւոր երազը :

Յեղափոխական կուսակցութիւնները վար դրին զէնքը : Հայդուկները վար իջան լեռներէն : Բանտերէն ու աքսորավայրե – րէն ազատուած յեղափոխականներ, ար – տասահման ապաստանած մտաւորական – ներ լեցուցին Օսմանեան կայսրութեան մայրաքաղաքը :

Աննախընթաց խանդավառութեան օրեր ապրեցաւ հայութիւնը Պոլսէն մինչեւ ա – րեւելեան նահանգներն ու Կիլիկիա : Հայ – րենասիրական պոռթկումներ ունեցաւ Թրքահօս Կիլիկեցին :

Հայութիւնը ազդովին, առանց դաւա – նանքի ու դասակարգի խորութեան, բա – րեմիտ հաւատքն ունեցաւ թէ հիմնական փոփոխութիւն մը կատարուած է Թուր – քիոյ մէջ :

Հաւատաց միամտօրէն թէ վերջ դաւած էին կրօնական ու ցեղային հակամարտու – թիւնները, իսլամի ու «կեավուր»ի տար – բերութիւնները : Կարծեց թէ բոլոր տար – բերը, ազատութեան ու եղբայրութեան դրօշին տակ միացած, դարձած էին «Օս – մանեան հայրենիք»ի հաւասարազօր ու հարազատ զաւակներ :

Զարթօնքի շրջան մը բացուած էր Թր – քահայ ժողովուրդին համար :

1909ի ապրիլեան եղեռնը, իր 30·000 զոհերով, առաջին ազդանշանն էր՝ խոհե – մութեան հրաւիրելու համար հայութիւ – նը, որ չատ չուտ խանդավառուած էր :

Բուն փոթորիկը պիտի պայթէր վեց տարի վերջ, 1915 Ապրիլ 11/24ին :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՎԱՐՉԱՊԵՏ ՌԱԱՊ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱԻ

*

ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ ԵՐԵՔ ՇԱԲԱԹԷ՞Ն

Վիէննացիները խանդավառութեամբ եւ ցնծութեանց մէջ ողջունեցին վարչապետ Ռաապին վերադարձը, ուրբաթ երեկոյեան : Ամբողջ քաղաքը ղրօշազարդուած էր, եւ հակառակ անձրեւին ժողովուրդը խռնուած էր օդակայան — Վիէննա ճամբուն երկայնքը : Օդակայանը որ ղրաւ – ուած էր Ռուսերուն կողմէ տասը տարի – ներէ ի վեր, վարչապետ Ռաապի գալստեան առթիւ վերադարձուեցաւ աւստրիա – կաներուն :

Աւստրիական պատուիրակութիւնը ղէ – մաւորելու օդակայան ներկայ գտնուեցան միայն պաշտօնական անձնաւորութիւննե – րը, աւստրիացի թէ օտար, որոնց կարգին չորս մարզպետները : Վարչապետ Ռաապ, ինչպէս նաեւ պատուիրակութեան միւս անդամները, ինքնաշարժներու մէջ տե – ղաւորուելէ առաջ, կարճ ճառեր խօսեցան անթելէն : Փոխ վարչապետը Շէրֆ ըսաւ. — « Կրնանք հաւատալ թէ դաշնագիրը իրականութիւն մըն է, նոյնիսկ եթէ տա – րագրութեան թուականը դեռ չէ որոշ – ուած» :

Պաշտօնական թափօրը բազմաթիւ ան – դամներ կեցաւ ճամբու ընթացքին, խուռ – ներամ ժողովուրդին փափաքին վրայ : Անոնք մէկ բերան շնորհակալութիւն կը յայտնէին իրենց վարչապետին : Ցետոյ պատուիրակութիւնը ղիմաց հանրապե – տութեան նախագահին բնակարանը, ուր ընդունուեցաւ նախագահ Քէօրնէրի կող – մէ : կարճ տեսակցութենէ մը ետք, վար – չապետ Ռաապ եւ արտաքին նախարարը Ֆիկլ ղիմեցին ժողովրդ· կուսակցու – թեան կեդրոնը, մինչ փոխ վարչապետ Շէրֆ կ'երթար տեսակցելու ընկերվարա – կան կուսակցութեան ղեկավարներուն հետ : Ինչ որ կ'ապացուցանէ, թէ Աւստ – րիոյ կառավարական երկու կուսակցու – թիւնները համերաշխօրէն կը գործակցին : Հակառակ ղիւանագիտական կարգ մը օ – տար չրջանակներու «երանգաւոր» վեր – պահութեան, ժողովուրդին խանդավա – ռութեան կը միանայ աւստրիական չրջա – նակներու ընդհանուր լաւատեսութիւնը : Ցատկանչական է Խ· Միւթեան Աւստ – րիոյ փոխ մարզպանին մէկ յայտարա – րութիւնը թէ «կարելիութեանց սահման – ներուն մէջ, երեք չաբաթէն հաչատու – թեան դաշնագիրը պիտի ստորագրուի » որմէ ետք, դաշնակից բանակները պիտի քաչուին Աւստրիայէն մինչեւ 31 Դեկտ· 1955 : Ոմանց կարծիքով, Աւստրիական Թնճուկին կարգադրութիւնը դուռ կրնայ բանալ ուրիշ չատ աւելի բարդ խնդրի մը, հաւանական կարգադրութեան, Գեր – մանիոյ մասին Զորսերու նոր ժողո – վով մը : Թէեւ բոլորովին տարբեր է Գեր – մանիոյ պարագան, Աւստրիոյ պարագա – յէն : Որովհետեւ մեծ դժուարութիւնը այն է թէ Գերմանիա որ արդէն մտած է որո –

✤ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ✤

*

«ԱՏՈՐ ԶԴԻՄԱՅԱՑ...»

— Ո՞ւր ես, պարոն Մարուքէ, մէչլաեղ – ուանքը չկաս... Կորսուիլ մը կորսուեցար որ երեսդ տեսնողը թագաւոր կ'ըլլայ ... Երեք, չորս տարի է պատահիդ մէջ քաչ – ուես ես... Մարդ Աստուծոյ, աս ազգը ի՞նչ յանցանք գործեց, որ իրմէ հեռա – ցար ես... Եկուր, երեսդ ելլիր, մեր հանդէսները համ – հոտ չունին առանց քեզի ..

— Այո, քաչուեր եմ իմ պատահիս մէջ եւ ալ բանով չեմ հետաքրքրուիր ... Էհ, ազաս, չիսուն տարի մեր ազգին հետ լեն – կայ, ելայ, բայց տեսայ որ սխալ ըրեր եմ... Հիմա որոշեր եմ որ կեանքիս վեր – ջին օրերն ալ ընտանիքիս հետ անցընեմ : Զաւակներ ունիմ, հարսներ, փեսաներ, թոռներ : Սըտեղը քանի՞ տարի եւս պիտի ապրիմ, չատը գնաց, քիչը մնաց : Առող – ջական վիճակս ալ վրաս զրէ բան՝ մը, չորս կողմս կը ցաւի : Ուր է ան առաջուան կորիճը : Շաբթուան եօթը օրը ժողովի կ'երթայի, կէս գիչերներուն տուն, առ – տուն ժամը հինգին ալ՝ զործարան ... Տունն ալ, ամէն օր, կռիւ ... Վայ ուչ եկար, վայ կանուխ գացիր ... Ցիսուն տարի եաքը խելքս գլուխս եկաւ ... Աստ – ուած հոգին լուսաւորէ, Տէր Արիստակէս – սը կ'ըսէր որ «ազգին զործերուն եաեւէն վազողը, կարգուելու չէ»... Իրաւունք ունէր... Չէ տղաս, չէ ես չիմամ... Ես իմ բաժինս տուի, ալ սըտեղս հասաւ ...

— Լեզուիդ տակ բան մը կայ, պարոն Մարուքէ· քաչուելուդ պատճառը տարի – քըդ չէ, ուրիչ ցաւ մը ունիս, պատմէ նայիմ ...

— Պատմե՞մ, կ'ուզե՞ս ... Աղէկ, նստէ նայիմ... Մինակ Աստուած գիտէ թէ ես աս ազգին համար ինչեր ըրի, բայց եկուր տես որ ըրածներուս չարդը չդիտցան :

— Աղիկա սովորական երեւոյթ է ...

— Թէ չարդը չդիտցան եւ թէ սկսան ե – տեւէս խօսիլ... Երկու բառով ըսելիքս ըսեմ : Զարաչար աչխատելով, քանի մը տոլարի տէր եղայ, փառք Աստուծոյ : Օր մը, եկեղեցիին չիսուն տոլար տուի , ե – լան ըսին որ «ըրածը՝ ի ցոյց մարդկան բան է »... Ականջ չկախեցի ... Ուրիչ անգամ մը, տղին անդին ինկայ, դրամ ժողվեցի Մատուռ մը չինել տալու հա – մար... Ըսողներ եղան թէ «մեղքին հետ խաղացողին մատները կը մեղրոտին ... » Նորէն չլսելու զարկի : Ամէն կիրակի , « Շէն եւ պայծառ»ի պնակին մէջ, հինգ – նոց մը նետել սկսայ... Ելան միսս կերան թէ «ուրկէ՞ են աս փարաները ...» Ական – ջիս բամպակ դրի : Կնկանս անունով հա – զարնոց մը զրկեցի : Ըսեր են որ «էհ, աչխափ տարի է տղին փարաներով կը խաղար, հարկաւ ...» Համբերեցի ... Որբ մանչուկի մը դպրոցին ծախքերը վը – րան տուի, ելան բամբասեցին թէ «մօրը աչք ունի...» Լսեցի, անցայ... Ես ինծի գիտե՞մ, եա... Հիւանդ, ծեր եւ աղքատ մարդու մը բժչկական ծախքերը վճարե – ցի՝ «հարկաւ հաչիւ մը ունի» ըսին... Խնդացի ... էհ, որ մէկը պատմեմ ... Բայց օր մըն ալ , բաժակը լեցուեցաւ , ալ ճաթեցայ ...

— Ի՞նչ եղաւ, պարոն Մարուքէ :

— Ինչ եղա՞ւ ... Ժողով մը կար, մեծ ժողով մը... Հայաստանէն եկած ժապա – ւէն մը ցոյց կուտային... Շատ ազուր էր, հասկցայ ... Բայց, ինսոր եղաւ , չեմ գիտեր, երբ մարդուն մէկը ըսաւ որ Երեւանի Օփերային պէս զեղեցիկ չէնք՝ աչխարհիս մէջ չկայ, ելայ ըսի որ «ա – տանկ բաներ ըսելու չենք, ատիկա հայրենասիրութիւն չէ , պեվպեկու – թիւն է ...» Վայ , զուն ես ըսողը ... : Զորս կողմէն սկսան պոռալ՝ «Դաչնակ է, հայ ժողովուրդին թչնամի է, դուրս վռն – տեցէք ...» Ա՛ռ որ ըսին, գլխուս թասը զարճաւ... Դուրս ելայ, չիտակ եկեղեցի գացի : Զեռքս Աւետարանին վրայ դրի եւ ուխտ ըրի որ «ես ազգին հետ ալ զործ չունիմ»... Ցիսուն տարի ես ազգին համար աչխատիմ, վերջէն ալ ելլեն «հայ ժողովուրդին թչնամի է» ըսեն ... Չէ ա – տոր չդիմացայ ... Հիմա հասկցա՞ր թէ ինչու ճղնաւոր եղած եմ ...

— Հասկցայ , հասկցայ ...

ԵԻՐՈՊԱՑԻ

չափս դաշնակցութեանց գանգի մը մէջ պէտք է հրաժարի ամէն դաշնակցութենէ :

ՀԱՄԱԶԱՅՆԱԳԻՐԸ

— Խորհրդային Միութիւնը եւ Աւստրիան փափաքելի կը դանեն չուտով կնքել հաչտութեան դաչինքը, նկատի առ – նելով Արեւմտեան պետութիւններու յայտարարութիւնները այդ մասին, որ – պէսզի Աւստրիան դառնայ անկախ եւ ժո – ղովրդավարական պետութիւն մը : Կը յուսան թէ ներկայ պայմանները նպաս – տաւոր են չուտով այդ արդիւնքին հասնե – լու :

— Խ· Միւթիւնը պիտի եա քաչէ իր ուժերը Աւստրիայէն, երբ դաչնագիրը ստորագրուի, եւ ամէնէն ուչ 31 Դեկտ· 1955ին :

— Ռազմապերիները եւ քաղաքա – կան բանտարկեալները պիտի վերադառ – նան իրենց երկիրը :

— Աւստրիա կը վերահաստատէ իր 1954ի յայտարարութիւնը, թէ պիտի չմասնակցի ոչ մէկ ռազմական դաչնակ – ցութեան, եւ թոյլ պիտի չտայ որ ռազ – մական խարիսխներ չինուին երկրին մէջ : —Խ·Միւթիւնը կը հրաժարի Աւստրիա – կան քարիւղին վրայ իր ունեցած իրա – ւունքներէն : (Քարիւղի արտադրութիւնն է տարեկան երեք միլիոն թոն, ինչ որ եւ – րոպական արտադրութեան երրորդ տեղը դրաւել կուտայ Աւստրիոյ) :

— Դանուբի նաւահանգիստները, իրենց նաւերով պիտի վերադարձուին Աւստրիոյ :

— Խ· Միւթիւնը կ'ընդունի ապրանքի ձեւով ստանալ Աւստրիայէն հարիւր մի – լիոն տոլարի պարտքը :

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՖՐԱՆՔԵԻԹՈՒՆՈՒՋԵԱՆ ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ՇՈՒՏՈՎ

Ֆրանքեւթունուզական բանակցութիւն – ները յանդեցան վճռական անկիւնադարձի մը : Մէկ չաբաթէն, ընորհիւ վարչապետ Պ· Էտ· Ֆոռի Ջանքերուն, պրեթէ բոլոր դժուարութիւնները հարթուեցան եւ առ – կախ մնացած կէտեր իրենց լուծումը գտան : Երկուստեք բացայայտ էր համա – ձայնութեան մը յանգելու չեմ փափաքը, եօթը ամիսներու դժուարութիւններէն , տատամսումներէն եւ արդելքներէն ետք : Մանաւանդ որ երկուչաբթի օր կը բացուի Պանտունկի խորհրդաժողովը, Ափրիկեան եւ Ասիական պատուիրակութիւններէ կազմուած , որուն պիտի մասնակցի Թու – նուզն ալ : Այս պատճառաւ է որ վարչա – պետը, ինչպէս նաեւ Թունուզի պատուի – րակութիւնը ուզած են հաւանաբար մին – չեւ Երկուչաբթի համաձայնութեան մը գալ :

Թէեւ համաձայնութեան ճամբուն վրայ ա՛յնքան չատաջացած են բանակցութիւն – ները որ իրագեկ չրջանակները մէկ ժամէն միւսը կը սպասեն արդիւնքին պաչտօնա – կան հրատարակման, բայց դեռ կը մնան երկու դժուարութիւններ :

Ա) Հարաւի հողամասերուն վարչա – ձեւը :

Բ) Համաձայնագրին խմբագրութիւնը, երբ իւրաքանչիւր բառ պէտք է ուչի ու – չով ընտրուի, եւ քննուի, տրուած ըլլա – լով որ Թունուզ եւ Ֆրանսա նոր կապե – րով պիտի համադործակցին :

ԹՈՒՐՔԻՈՅ վարչապետ Ատնան Մեն – էրէս, ատանձնեց նաեւ արտաքին գոր – ծոց նախարարութիւնը :

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՑԱՂԹԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ... ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

Զ.

«Էր ինձ լինել յերկրի անծանօթումն» (Խոր.)։

Բազմատեսակն օդոստափառ ջահեր, վի-
նեգոյն լոյսով,— ո՛վ զարմանք, գեահնը
զրուած,— սպասում մը կը մատնեն։
Երաժշտական կարմիր ձայնանիշեր, պայ-
ծառ օդին մէջ, մեղեդի կը ղրկեն։ Օ՛ կա-
նաչութիւն որ կ'արբենի։ Կը խորհիմ,
Քուչակի մէկ գլուխին վրայ, թէ ի՛նչպէս,
վարդը, իր փուչերուն մէջ սուտ քուն,
յանկարծ՝ խզտեց զիւր կանանչ շապիկն,
գկարմիր մի հագաւ։

Հրա՛շք, — կանանչ է ու բոց կուտայ։
Կ'այրի բայց չի մոխրանար։ Այստեղ գի-
շեր կ'ըլլա՞յ միթէ, կը հարցնեմ կասկա-
ծով ես ինծի։

Ցանկարծ ներս կը մտնէ Քուչակ, երկը
չրթներուն։

Դու քարձր ես բերդի նման,
Հասն ի բո վերեւ չանցանի։
Ոսկի կայ ի բո միջեւ,
Ոսկերիչն ի ներս կու բանի։
Ծառայ ոսկերչին մեռնիմ,
Որ զոսկին ի բան կու տանի։

Որո՞ւ համար կ'ըսէ։ Սիրականի՞ն թէ
սա փոքրիկ «բերդերուն, որոնց մէջ ոսկե-
րիչ մը կը բանի»։

Ծառ նարնջենի՛ ես դուն,
Քեզ հազար անուն պիտի։

Ուրեմն, Քուչակին սիրականը գեղեցի՞կ
էր այդքան, այս ծառերուն նման։

Նարնջենի՛ներ, նարնջենի՛ներ, նարընջե-
նի՛ներ։

Կը վախնամ՝ նարնջենի կը դառնամ, երբ
կը պաղատիմ քոց առած այս պարտէզին
մէջ։ Մանուկներ են կարծես, որոնք ոս-
կի գունդեր բռնած՝ կը սպառնան նետել
գլխուս։ Քուրմեր, գմբուխտէ քղամիդնե-
րով՝ վրան ոսկիով սահինքներ նաչխած։
Բոցավառ թռչուններ, կանանչ ճիւղերու
վրայ թառած։

Ու կանանչը կը խնդայ, լոյսը կը ծիծա-
ղի, երկիրն իսկ գինով՝ կը բանայ ընդեր-
քը, ու դուրս կը թռչին հնադարեան իշ-
խանուհիներ՝ ոսկեղէն փոքր եղջիւրներ
բռնած, մատռուակելու համար նռան պի-
նի։

Էր ինձ լինել յերկրի անծանօթումն։
Երա՞զ էր։

×

Եօթն օր եւ եօթը գիշեր այս նարնջաս-
տանին մէջ, Ռաֆաթի կռնակը։ Երկիրը
կը փախչի ծովէն, կատուի մը պէս որ կը
բարձրացնէ կուռը՝ բլուր կը չինէ եօթը
քիլոմեթր անդին։

Տարիներ առաջ, աւազ էր այստեղ, եւ
այնքան աւազ, որ ոչ անձրեւը, ոչ ալ ծո-
վին խոնաւութիւնը կրնային կանանչով
զուարթացնել ամուլ հողը։

Հիմա կպրուղին, փիաճոյի գոյն, զոր
բարձրաբերձ էօֆալիփթիւսները վերածեր
են փայտուղիի, քաղաքէն դէպի դաշտերը
եւ դաշտերէն դէպի քաղաք կը նետէ լինք-
նաշարժները ճիւղ մաքրի պէս, մինչ ա-
ջիդ ու ձախիդ տօ, բէ, մի, ֆա, սոլ
կ'երգեն վիլլաները իրենց ներդաշնակ գի-
ծերուն ծփանքով։ Եօթը քիլոմեթր, կանդ
ա՛ռ։

Այստեղ, վիլլա մը կը բանայ դուռը եւ
կը կանչէ քեզի արեանդ ձայնով։

— *Անունդ ի՞նչ է, վայրի՛ անակ, կը*
հարցնեմ։

— « *Իմ ապառաժանարանս* » (մոն ռը –
ֆիւժ)։

Տխրութիւն կայ այս անունին մէջ ու
փիլիսոփայութիւն։ Դառնութիւն կայ եւ
պատմութիւն։

Զկայ հիւրընկալուհին, որ հետաքրքր-
ուէր ու վերցնէր պատուհանին վարագոյ-
րը, յաճախ ճերմակ ոստայն մը, վրան
ասեղնագործուած՝ հրեշտակի մը թռիչքը
կամ դիծերու խաղ մը։ «Երբեք բախտա-
ւոր չեղայ այդ կողմէ» կ'ըսէ մենաւոր
տնակը։

Կը կենամ ու կը դիտեմ։ Դարպասին
վրայ փոքրիկ չաորուան մը, որ կուլայ
երբեմն կամ « Մեր հայրենիք » կ'երգէ։
Որթատունկ մը, որ կը բարձրանայ պատն
ի վեր, թեւերը կը բանայ եւ կը տարած-
ուի ամպի մը պէս, կը փռուի սարփինա-
յին ճաղերուն վրայ, ու մօր մը նման կը
հսկէ ծերունիին վրայ, որ դարպասին
մէջ, չաորուանին դիմաց, մինակ, յոգ-
նած, աչքերը կիսախուփ, կը նայի իր
կեանքի ճամբուն,— Ամասիայէն մինչեւ
Հիւս։ Ափրիկէ։ Այդ պահուն, խաղաղ ու
մելամաղձոտ անակն օրօրող զեփիւռը,
նարնջենիներուն անուշահոտութեամբ օ-
ծուն, կ'երգէ քաղցրօրէն, մեղմօրէն,
տխրօրէն։

Սիրելիս, էեզ համար
Կեանէս սպառեցաւ։
Քո անուշն էր միայն
Որ ինծ կեանէ տուաւ։

Ծերունին կը բանայ աչքերը։ Կը նայի
տնակին։

Ի՛նչքան հեւք, ի՛նչքան քրտինք արժեր
է իրեն։ Մաքրեր է աւազը եւ խիճը, և-
դունդներով ճանկռտեր է հողը, հոր է
փորեր 30 մեթր, բայց ջուր չէ դտեր։ Ու-
րիշ հոր մըն է փորեր այս անգամ դաշտին
միւս ծայրը, մինչեւ որ հոսեր ու բարձ-
րացեր է թանկագին հեղուկը, — վճիտ
ջուր մը։ Այն օրէն ասդին կ'ողջննայ հո-
ղը, ճիշդ կենդանիի պէս՝ կը բանայ ըն-
դերքը եւ ի՛նչ հարստութիւն։ Կաթ ու
մեղր կուտայ։ Այո՛, կաթ ու մեղր։ Կա-
նանչութիւնը կը սնուցանէ կովերը, ծա-
ղիկները կը սնուցանեն մեղուները, —
չաքար կ'արտադրէ այս հողը, վկայ նա-
րընջենիները։

Բայց երեկոյ է արդէն։

Ծերունին կը նայի արեւին, որ մօտե-
ցեր է հորիզոնին։

Ուրիշ ծերունի մը, կը յիշէ՞ք, արաբ
զօրավարը, Օգպա, եկաւ արեւելքէն, ձին
քշեց ովկիանոսին մէջ, բայց ընկրկեցաւ։

— *Տէ՛ր, եթէ ծովը արդելք չհանդի-*
սանար ...

Աւելի փոքր ժողովուրդի մը զաւակը
եւս, այս ծերունին, եկաւ արեւելքէն։
Շինեց տուն, հիմնեց ագարակ, տնկեց
նարնջաստան, ու զայն նուիրեց Հայ Մը-
չակոյթին։

Եւ այդ Մշակոյթը անցա՛ւ ծովը, ցատ-
կեց ծովերուն վրայէն։

Հայ Մշակոյթը հասա՛ւ յաւիտենական –
նութեան։ Հասաւ՝ որովհետեւ ամէն Հայ
ուզեց իր քրտինքը խառնել Հայուն քրը –
տինքին։

Այսպէս միայն կը կազմուի յաղթանա-
կը։

Ոչ մէկ զօրավար, ոչ մէկ աշխարհակալ
կրնայ ապահովել վերջնական յաղթանա-
կը։ Պատրանք են բոլոր յաղթերդութիւն-
ները։

Մշակոյթն է միայն որ կը յաղթէ։ Մենք
յաղթեր ենք մշակոյթով, ցատկեր ենք
ծովերու վրայէն մեր մշակոյթով, ու պի-
տի յաղթենք զարձեալ մշակոյթով։

Հայ Մշակոյթը ցեղին ամէնէն սրբա-
զան, ամէն հզօր ոգին է, որուն միայն
վայել է յաղթութիւն, փառք եւ յաւիտե-
նականութիւն։

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

(Մնացեալը յաջորդով)

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (125)

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԷՍ

●

Սիւրիճի Դաւիթը՝ որ այդ կողմերին
չատ մօտիկ ծանօթ էր, ասաց։

« *Եթէ փափուկ ղրութիւն առեղծուած*
չլինէը, դիւերային ընդհարում պիտի ու-
նենայինք ղրանց հետ։

— *Զէ, Դաւիթ, նրանք, որ մեզ չեն*
խանգարում պատնէշ չեն կանգնում մեր
առջեւ, թող գնան։ Ամէն վրանաբնակ
թշնամի չէ մեզ։ Նրանց մէջ էլ բարեկամ-
ներ ունինք, նրանք էլ մեր գիւղացիներին
նման խաչնարածներ կամ երկրագործներ
են, ասացի։

— *Այո, այդպէս է, բայց գայլը գայլ*
է, ուր որ էլ լինի, նա թշնամի է ոչխա-
րին։ Նա կը բզքտէ, կը պատռէ։ Եթէ նը-
րանք նկատեցին մեզ, անմիջապէս կը
յարձակուին մեր վրայ։

Ես ծիծաղեցի։

— *Դուք կը խնդաք, պարոն, բայց ա-*
սածս ճշմարտութիւն է։ Մեր խումբերին
առաջ՝ դուրս եկողները միշտ եղած են
այդ քո «անմեղ» խաչնարածները։

— *Այո, իրաւունք ունիք, — ասացի*
բայց մեր պայմանները այժմ այնպէս են,
որ ստիպուած ենք ամէն կանխազգուշու-
թիւն ձեռք առնել, որպէսզի մի անա-
խորժ դէպք չպատահի։ Պիտի չանանք
խոյս տալ կռիւից, բայց եթէ կռիւը մեզ
պարտադրուեց, պիտի դիմաւորենք այն,
ինչպէս որ վայել է ֆեետայիին։ Մի քանի
օրեր առաջ «Մուռոյի դէպք»ը ոչ ոքի, ոչ
Սարգիսի, ոչ էլ իմ կամքովն էր։ Ոչ ծը-
րագրուած էր, ոչ էլ նախատեսուած։ Ա-
նակնկալ էր։ Եթէ դուք չզնդակահարէիք
գինուորները, նրանք պիտի զնդակահա-
րէին ձեզ։ Բայց եկուր տես, որ մեր սի-
բելի Կոմսը ինձ պատասխանատուութեան
կը կանչէ։ Այժմ եթէ քեզ լսենք եւ յար-
ձակուենք այդ մարդկանց վրայ, կռիւը
պիտի սկսի, հրացանները դոռդոռան, քա-
ղաքից գինուորները գան, սարերից քուչ-
ուրները հասկանան։ Այն ատեն ո՞վ պի-
տի լինի պատասխանատուն։ Գիտես որ
արդէն քաղաքին մօտ ենք։ Սիրելի Դա-
ւիթ, այստեղ կռիւը կրնայ վնասել մեր
չահերին։

Դաւօն ժպտաց եւ ասաց, «Պատասխա-
նատուն դու ես»։

Ուրբաթ–Առուի մօտ հասանք։ Հոն գը-
տանք Ալէքն ու Արմենակը, Կոմսի կո-
բիւնները՝ երկու անբաժան ընկերներ, ո-
րոնք մեզի կը սպասէին։

Մեր խումբը հանգստացաւ։ Սկսանք
ծխել, կրակը ձեռքերնուս մէջ պահելով,
որ չնկատուինք հեռուէն։ Բոլոր ապահով
միջոցները ձեռք առինք զգուշանալու որ
եւէ անախորժութենէ։

Խումբը բաւական հանգստանալէ յե-
տոյ, լուռ ու մունջ ոտքի ելաւ։

Քալեցինք առանց ձայնի եւ աշխուժի։
Անհատելի կերպով մտանք Այդեստան
եւ հասանք Արարուց թաղը, մեզ համար
որոշուած տունը։

Կէս ժամի չափ հանգստանալէ յետոյ,
խումբը երկու մասերու բաժնեցինք։ Ա-
ռաքել Ազան, Սարգիսի հետ, խումբին
կէսը առաւ եւ գնաց տեղաւորուելու դի-
մացի տան մէջ։ Իսկ իմ մօտ մնացին Մո-
կացին եւ խումբի միւս կէսը։

Այդ օրը այլեւս կարելի չէր տեսնուիլ
Կոմսին կամ Անդրանիկին հետ։ Ուստի
մեզ ընկերացող տղաները գնացին իրենց
տեղերը, «բարի դիշեր» ասին եւ հեռացան
պայմանաւ որ՝ վաղը ցերեկին՝ կրկին
պիտի գային եւ մեզի լուր բերէին Կոմ-
սից եւ Անդրանիկից։

Ալէքը, որ Անդրանիկի կողմէ նշանակ-
ուած էր, յայտնեց թէ այս դիշերուան
«*փառօլա*»ն «*Կիփէն*» էր։

«*Կիփէն*»ը Սասնոյ նշանաւոր լեռներից
մէկի անունն էր։ Հոն կռուել էինք Սաս-
նոյ ապստամբութեան ժամանակ։ Մի պա-
հապան նշանակեցինք, որ միշտ արթուն
մնար եւ հսկէր։ Պահապանները կարգաւ
ամէն ժամ կը փոխէինք։

(Շար.)

ՍԵՊՈՒՀ

ՄԻՔ. ՆԱԼԲԱՆԴԵԱՆ

(ԾՆՆԴԵԱՆ 125ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ)

Ե.

Այդ շրջանին է, որ ձեռքը կ'անցնի ի-
տալերէն հին լրագիր մը, որուն մէջ կը
խօսուէր իտալական ազատագրական
պայքարներուն մասին։ Նալբանդեան, ո-
րուն վրայ անդորձութիւնն ու պարապու-
թիւնը կը ճնշէին ուժգնօրէն, իտալական
թերթին ազդեցութեան տակ կը գրէ «Ի-
տալացի ազգկան երգը», որ յետագային
պիտի ընդհանրանար «Մեր Հայրենիք» ա-
նունով։ Այս գործը, ըստ Ռուբէն Բեր-
բերեանի, ոչ թարգմանութիւն է, ոչ ալ
նմանողութիւն, ինչպէս երկար ատեն կը
կարծուէր։ այլ՝ ինքնագիր բանաստեղ-
ծութիւն, գրուած վարկեանի ազդեցու-
թեան տակ։

Ինչ որ չատեր չեն գիտեր այն է, որ
Նալբանդեան, « Մեր Հայրենիք»ի հեւքը
աւելցուցած էր քառեակ մը եւս,

Սորա կէսը, կէսի կէսը
Գէք երեւէր մէկ անգամ ...
Բայց մեր կանայք — ո՞ւր եղիէ— ...
Ո՞ւր մեր կանայք փափկասուն ...

Այդ տարուան աշնան վերջը Նալբանդ-
եան նամակ մը կը ստանայ իր բարեկամ
Սուլթան – Շահէն, որմէ կ'իմանայ թէ
վերջինս, իր քրոջ ու քրոջ ամուսնին Յով-
հաննէս Պէրպէրեանի հետ, նմանապէս
հին բարեկամ մը, Փարիզ կ'երթան մաս-
նագիտական աշխատանքներու համար
(երկու բարեկամներն ալ նորաւարտ բը-
ժիշկներ էին)։

Մեծ կ'ըլլայ Նալբանդեանի ուրախու-
թիւնը։ կ'որոշէ աւելի երկար չմնալ Զո-
ւիկի մէջ եւ Փարիզ անցնելով միանալ իր
բարեկամներուն։

1861ի աշնան ենք։ Երեք բարեկամները
կը գտնեն իրար՝ Նալբանդեանի համեստ
պանդոկին մէջ, Քէ Վոլթէռ։ Առաջին
ղրկնդխառնումներէն ետք ընկերները
հետզհետէ կը պատմեն Մոսկուայի ու Պե-
տերպուրգի վերջին դէպքերը։ Այվազեան
վարդապետը միշտ կը չարունակէ պայ-
քար մղել Նալբանդեանի դէմ։ Մաքի Փա-
նովան, ապաստէլէն յուսահատած՝ ամու-
նացած է Ռուսի մը հետ։ Քանիցս դիմած
է Միքայէլի ընկերներուն, Սուլթան Շա-
հին եւ ուրիշներուն, որպէսզի մէկը,
Միքայէլէն խնդրէն որ իրեն դրէ։ բայց
ընկերները բանմը չեներած, վախնալով որ
Նալբանդեան կը տկարանայ։ Ան կ'ամուս-
նանայ Մաւրիին հետ, եւ անոր ազդեցու-
թեան տակ, մոռնալով հայկական հարցե-
րը, կը մերձենայ ռուսական խնդիրներու
մէջ։

Միքայէլ չի դժդոհիր, որ ընկերները
չեն միջամտած։ Մաւրի հանդէպ ունեցած
ղգացումները, դնելով հիւրի մէկ կող-
մը, տակաւին Հնդկաստան գացած ժա-
մանակն իսկ համեմատած էր իր ազգա-
յին ղգացումներուն հետ, եւ որոշած՝ այլ
եւս մոռնալ այդ հարցը։

Կամաց – կամաց կը կազմակերպուի
Միքայէլի փարիզեան կեանքը։ Առաւօտ –
ները ժամը 8էն մինչեւ 3 առանձին է,
գրական աշխատանքներով կը զբաղի։
Կէսօրէ վերջ ընկերները կը գտնէ Փալէ
Ռուայեալի անկիւնի սրճարանի մը մէջ։
կը պատմէ անոնց Հնդկաստանի իր ճամ-
բորդութիւնը, կը խօսին այնտեղի ու ու-
րիշ երկիրներու հայութեան եւ ազգային
հարցերու մասին։ Իսկ դիշերները՝ կամ
չորսը միասին դուրս կ'ելլեն եւ կամ Մի-
քայէլ կը բաժնուի միւսներէ՝ եւ կ'երթայ
իր սենեակը՝ աշխատելու, խորհրդաւոր
կերպով կը յայտնէ անոնց, թէ ձեռնար-
կած է աշխատանքի մը, որուն մէջ կը
քննէ այնպիսի «հարցեր, որոնց մասին
մինչեւ այդ հայ գրականութեան մէջ դեռ
չէր ընդունուած խօսիլ»։ Այդ՝ իր «Երկ-
րագործութիւնը որպէս ուղիղ ճանա-
պարհ» դիրքն էր, ուր կը վերլուծէր Թըր-
քահայերու անտեսական կացութիւնը։
Այս գիրքը, առանձինն, բաւական է գոյց
տալու համար, թէ Նալբանդեան իր ժա-
մանակէն չատ աւելի առաջ կ'ապրէր, քա-
նի որ մինչեւ 1861 թուականը եւ անկէ
ետքն ալ, նոյնիսկ մինչեւ այսօր, եղակի
է այդ գիրքը հայ գրականութեան մէջ։
Գրուած է գիտական մեթոտով, կը պա-
րունակէ քաղաքա – տնտեսական եւ փի-
լիսոփայական մտքեր, ազգային հարցի
մասին խորհրդածութիւններ։ Այնտեղ է,
որ Թրքահայերու տնտեսական կացութիւ-
նը կը կապէ Օսմ. պետութեան ճակատա-
գրին հետ, միեւնոյն ատեն ուսումնասի-
րելով եւրոպական ժողովուրդներու ըն-
կերային – քաղաքական իրաւակարգի փո-
խադարձ նշանակութիւնն ու անոնց հատ-
նական կիրարկումը՝ հայկ. կեանքին մէջ։

Ոչ միայն ազգային նշանակութիւն ունի
իր այս գիրքը, այլ եւ հարազատօրէն
կ'արտայայտէ իր ժամանակի համամարդ-
կային մտքերն ու ղգացումները։

Սուլթան Շահն ու Պէրպէրեանը միայն
երկու ամիսով եկած էին Փարիզ։ Երբ ի-
րենց ժամանակը կը լրանայ, կը վերա-
դառնան Ռուսաստան։ Նալբանդեան փա-
րիզի մէջ, մասնաւոր գործ մը չունէր իր
դիքին տպագրութենէն զատ։

1862 Յունուարին, ուրեմն, կ'անցնի
Լոնտոն։ Նախ պէտք էր Հնդկաստանի դա-
տին թուղթերուն եւ գատարանի որոշման
վաւերացման համար տեսնուիլ կարդ մը
անձերու եւ փաստաբաններու հետ։

Նալբանդեան, Լոնտոն գացած ժամա-
նակ ուրիչ նպատակ մըն ալ ունէր։ կ'ու-
զէր ծանօթանալ ռուս յայտնի մտաւորա-
կան – յեղափոխական Հերցէնի հետ, որ
Լոնտոնի մէջ կը հրատարակէր «Ազատա-
պարան»ի դրքերն ու մանաւանդ «Կոլո-
կոլ» (Զանգ) ամսագիրը՝ ցարական կա-
ռավարութեան դէմ։

Շատ մեծ համբաւ ունէր Հերցէն թէ
Ռուսաստանի եւ թէ Եւրոպայի մէջ։ Դեր-
մանիոյ մէջ ուսած, կը խօսէր բազմաթիւ
լեզուներ, բայց 1843ին ստիպուած էր թո-
ղուլ Ռուսաստանը եւ ապաստանիլ արտա-
սահման, նախ՝ Փարիզ, ապա՝ Լոնտոն,

ԳԻՏՈՒԹԵԱՆՑ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻՆ ՆՈՐ ԳՈՐԾԵՐԸ

●

Հայաստանի Գիտութեանց Ակադեմիա – յին տարեկան ժողովի առթիւ հրատարա– կուած զեկուցումէ մը կը քաղենք հե – տեւեալ տեղեկութիւնները, յարակից բնե– ւադատութիւններով.—

Բիւրակեանի աստղադիտարանին մէջ կատարուած աշխատանքները երեւան հա– նած են չարք մը նորութիւններ :

Երկրաբանական կաճառը մշակած է կարգ մը արժէքաւոր հարցեր մետաղի հանածոներու հետախուզման : 1954ին լոյս տեսաւ « Հայաստանի մետալոգենիա» աշ– խատութիւնը ուր ամփոփուած են հանրա– պետութեան երկրաբաններու ղրկան պետութեան երկրաբաններու ղրկան աշխատանքըուր նչեցին լուրջ թերութիւն– ները : Բաւարարաշխատանք չէկատարուած երկրաբանական հետազօտութեանց : կա– ճառը անհրաժեշտ գործունէութիւն ցոյց չէ տուած երկրին ընդերքին մէջ եղած օգտակար հանածոներու մասին :

Քիմիկոսները կարեւոր հետազօտու – թիւններ կատարած են գործարանային մնացուկները օգտագործելու տեսակէ – տով : Անոնք ստացած են նաեւ կարգ մը նիւթեր, որոնք պիտանի են դիւղատնտե – սական բոյսերու վնասատուներու դէմ պայքարելու համար : Զեկուցաբերը քն – նադատեց Ակադեմիային Շինանիւթերու եւ կառուցուածքներու կաճառի գործու – նէութիւնը : Անհրաժեշտ է վերակազմել կաճառի աշխատանքը :

Ջրային ուժի մէջ աշխատող դիտնա – կանները դպալի աշխատանք տարած են Սեւան – Հրազդան ջրվէժի կառուցման մէջ : Իրենց հետազօտութեանց արդիւնք – ները յանձնած են արտադրութեան : Ջը– րային ուժի կաճառը քիչ կը հետա – քրքրուի ուժի ուրիչ աղբիւրներու ուսում– նասիրութեամբ : Գրեթէ աչքինչ եղած է ա– րեւի ջերմութեան օգտագործման մէջ :

Գիւղատնտեսական եւ կենսաբանական բաժանմունքներու դիտահետազօտական հիմնարկները ցարդ գործօն աջակցութիւն ցոյց չեն տուած կոլտնտեսութեան անաս– նաբուծութեան հատատուութիւնը եւեկ – որականացնելուն մէջ :

Որոշ յաջողութիւններ կան Բոյսերու ընտրութեան աշխատանքներուն մէջ եւ դիւղատնտեսական մշակումներու արտա– դրութեան բարձրացման մէջ :

Թէեւ սուր կերպով դրուած է ժողովին եղիպտացորենի մշակման հարցը , սա – կայն բոյսերու ընտրութեան կաճառը ո – չինչ ըրած է : Շօշափելի աշխատանք չէ կատարուած նաեւբամպակենիի բարձրա– նակներ ստանալուն համար : Այս առթիւ դիտել տրուեցաւ թէ հողագէտները ան – վերջ կը ձգձգեն առանձին կոլտնտեսու – թիւններու հողային քարտէսներուն կազ – մութիւնը :

Ընկերային դիտութեանց բաժնին դի – տահետազօտական ճիւղը մեծ ուշադրու – թիւն դարձուցած է հայ ժողովուրդի պատմութեան սովետական շրջանին վե – րաբերեալ հարցերուն :

Հրատարակուած է « Սովետական Հա – յաստանի պատմութեան ուրուագծեր»աշ– խատութեան առաջին պրակը : Աւարտած են հայ ժողովուրդի պատմութեան դա – սագրքի Ա. Բ. Գ. հատորները :

Գրականութեան մէջ աւարտած եւ հը – րատարակուած է «Հայ դրականութեան պատմութիւնը»: Լեզուագիտական ու – սումնասիրութեան մէջ լուրջ նուաճում է ռուսահայերէն բառարանը :

1954ին 60 դիտական աշխատութիւններ եղած են : (Սով. Հայաստան) :

ԳՐՔԵՐՈՒ ՃԱԿԱՏԱԳԻՐԸ

★

1944ին, Ֆրանսայի հրատարակիչները միասնաբար որոշած էին ստեղծել «Գրա– կանութեան Մնաուկը» : Այս ձեռնարկին նպատակն էր նպաստներ յատկացնել կարգ մը հրատարակութիւններու, ինչպէս նա– եւ շարք մը գործերու վերահրատարակ – ման : Նկատի ունէին այնպիսի գործեր՝ որոնք անմիջական շահ մը չէին կրնար գոյացնել, եւ կրնային ծախուիլ միայն որոշ ժամանակէ մը ետք : Ինչպէս նաեւ ուրիչ գործերու՝ երիտասարդ եւ անծա– նօթ գրողներու ստեղծագործութիւն, որ– պէսզի կարելի դառնայ ապագայ խոստա– ցող այդ նորեկներուն ընծայել դիւրու – թիւններ եւ ժամանակի մը համար ապա – հովել անոնց ապրուստը : Մանաւանդ հեղի – նակներէն ոմանք ընդդիմացան այս ձեռ – նարկին ոչ թէ, որովհետեւ հակառակ է– ին հիմնական նպատակին, այլ որովհետեւ ձեռնարկին նիւթական աղբիւրները ապա– հովելու համար պէտք էր հրաժարէին ի – րենց հեղինակի իրաւունքի մէկ մասէն :

Դժբախտաբար այս ծրագիրը ջուրն ին – կաւ : Թէեւ ներկայացուած էր քիչ մը տարտամ առաջադրութիւններով : Ի վեր – ջոյ ի՞նչպէս ընտրուիլ «կարեւոր գործ մը» որուն տպագրութեան համար յատկա – յումներ պիտի չնորհուէին եւ ի՞նչպէս «ա– պագայ խոստացող հեղինակ» մը՝ որուն նպաստ պիտի տրուէր «ժամանակի մը համար» : Մանաւանդ որ Գիրքը ենթակայ է չորս նախարարութեանց որոշումնե – րուն : Շատ դժուար է, օրինակի համար « գրագէտ – թեկնածուին»՝ ունենալ գրո– ղի պաշտօնական հանդամանքը իշխանու– թեանց աչքին : Պէտք է ամբողջացնէ պե– տական կարգ մը օրէնքներու պայմաննե– րը : Գրականութիւնն անդամ այս ձեւով կը պետականայ, միանալով կարգ մը պե– տականացած ձեռնարկներուն անանկաց – ման : Տեղական թերթ մը ցաւալի կը գտ– նէ որ գերագոյն տեսչութիւն մը չզբաղիր եւ հարցը մնացած է ընդհանրապէս հա– տարակ պաշտօնեաներու ձեռքը : Այս վեր– ջիններուն ոչինչ կը հասկնան գրականու – թենէն : Անշուշտ պետութիւնը կրնայ ձեռնմուխ ըլլալ հրատարակչական անձ – նական ձեռնարկներուն : Օգտակար ալ է : Բայց առանց մրցումի ելլելու կարգ մը հրատարակչական ընկերութեանց հետ, որոնք լիուլի կը կատարեն իրենց պար – տականութիւնը, առեւտուրին կապելով արուեստի պահանջները : Ժէօրժ Տիւհա – մէլ, իր «Ընթերցանութեան Ապաստանը» դրքին մէջ կը չօշափէ այս հարցը : Դժ– դախտաբար այն արդարացի փափաքները որ կը յայտնէ այնտեղ ցարդ չեն գտած գործնական արձագանգ մը : Եւ «Գրակա– նութեան Մնաուկ»ի նախնական ծրագիրը վերածուած է այսօր, ընկերային ապահո– վութեան մէկ մասնաճիւղի, որ մնացած է ապիկար պաշտօնեաներու ձեռքը :

Կը խօսուի նաեւ ամսական չափացող դրագէտներու մասին, որոնք, իրենց ծե – րութեան պիտի ստանան թոշակ մը : Բայց ինչպէ՞ս հաստատել թէ այսինչը դրագէտ է եւ այնինչը ոչ... Մանաւանդ օրէնք մը չկայ — գրաւոր օրէնք մը— որ տայ այդ հանդամանքը դրողներուն : Քիչ մը կամա– յական չէ՞ն այս բոլորը : Եւ մանաւանդ , վնասակար արձագանգ մը պիտի չունե – նա՞ն Գրքի ապագային վրայ, ենթարկե – լով զայն նիւթական հաշիւներու : ***

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԾԱՂԻԿՆԵՐՈՒ ԾՆՈՒՆԴԸ

ԱՆՄՈՌՈՒԿԸ

Մէկն, ասում են, անվերջ տարուել՝
Եօթն անգամ է սիրահարուել ,
Մի սիրտ ուներ, բայց խորզգայ
Սիրեց կեանքում եօթն աղջկայ·
Եօթն անգամն էլ անկեղծ ու խոր,
Բայց դէ մարդ է, մեռաւ մի օր,
Շիրիմ տարաւ եօթն էլ անկեղծ,
Բայց ասում են երբ որ ծաղկեց
Միայն մէկը ծաղիկ դառաւ·
Այս անմոռուկ անունն առաւ·
Միւսները մեռան հողում ,
Անմոռուկն է անմահ շողում ,
Ու շշնջում դեռ ֆնֆշաձայն .
— Սէր՝ առաջին սէրն է միայն ...

ՄԱՆՈՒՇԱԿԸ

Աչքերը մուր ,
Մուր կապոյտ
Կար մի աղջիկ
Գեղեցիկ ·
Գեղեցկութեամբ պարծենում ,
Ոչ մի մարդու չէր գնում :
Գոռոզութեամբ անմեկին
Չէր հաւանում ոչ մէկին ·
Այսպէս անմիտ ու անսէր՝
Լաւից լաւին կը սպասէր ·
Այնքան մնաց, թառամեց ,
Հայեացքն անգամ զառամեց ,
Ու երբ մեռաւ՝
Հող դառաւ :
Բայց ասում են· կեանք առաւ
Աչքերի պէս անուշակ,
Դառաւ նա մով մանուշակ
Այնքան համեստ ու անխօս ,
Ինչպէս կեանքումն էր գոռոզ ·
Փոշմանել է ու բուրում ,
Թագնւում է թփերում ·
Ամաչում է յուշերից՝
Գոռոզութեան փշերից·
Քանզի ով շատ պարծենում ,
Ինքն իրեն է կործանում ,
Թէկուզ լինի գեղեցիկ ,
Չնաշխարհիկ մի աղջիկ :

ՅՈՎՀ· ՇԻՐԱԶ

ՄԿԱՆ ՓԵՍԱՑՈՒՆ

(Բիրմայական ժողովրդական հէքեաթ)

Մկնիկը մեծցաւ, այնպէս զեղեցկացաւ, որ իր ծնողները որոշեցին ամուսնացնել աշխարհի ամէնէն հզօր արարածին հետ :

Անոնք ամէնէն առաջ Արեւին մօտ գա – ցին :

— Օ՛, մեծ Արեւ,— ըսին, բարի եղէք ամուսնանալ մեր զեղեցիկ աղջկան հետ :

Եւ երբ արեւը առանց մտածելու համա– ձայնեցաւ մկնիկին ամուսին դառնալ , մկնիկի ծնողները կատածի մէջ լինկան :

— Ճի՞շդ է, Արեւ, որ դուք աշխարհի մէջ ամէնէն հզօրն էք, հարցուցին :

— Ոչ, պատասխանեց Արեւը, Անձրեւն ինձմէ ուժեղ է : Երբ կ'անձրեւէ , ես ըս – տիպուած կ'ըլլամ երկինքէն հեռանալ :

— Մ՛հ , ներեցէք, ըսին մկնիկին ծնող– ները մենք կ'ուզենք որ մեր փեսացուն աշխարհին ամէնէն հզօրը ըլլայ :

Եւ անձրեւին մօտ գացին :

Անձրեւը ըսաւ, որ Քամին իրմէ ուժեղ է : Ան կրնայ անձրեւաբեր ամպերը ցիր ու ցան ընել :

Մկնիկի ծնողները գացին Քամիի մօտ : Ան որքան որ կը փափաքէր ամուսնա – նալ զեղեցիկ մկնիկի հետ, պատ մէկուէ խոստովանեցաւ, որ ինքը աշխարհի մէջ ամէնէն ուժեղը չէ : Հակառակ իր բոլոր ձգտումներուն, ան երբեք չի կրնար Բը – լուրը փչել – թոցնել : Բլուրը միշտ կը կանգնի իր ճամբան վրայ :

Մկնիկի ծնողները գացին Բլուրին մօտ : Բայց ան ալ պատասխանեց, որ Գոմէջը իրմէ աւելի ուժեղ է : Բլուրի լանջերը կը մաշին, որովհետեւ Գոմէջը ամէն իրի – կուն իր պոչերը կը սրէ անոր քարերուն վրայ :

Անոնք գացին Գոմէջի մօտ : Ան չատ ցաւեցաւ որ ինք աշխարհի ամէնէն ուժե– ղը չէ եւ խոստովանեցաւ որ ինքը Մուրա– կին կը հնազանդի :

Ան տեղ գեղեցկուհիի ծնողները գա – ցին Մուրակի մօտ : Ի հարկէ , Մուրակը չատ ուրախացաւ առաջարկութեան հա – մար, ասով մկկուեղ , սոխպուած եղաւ խոստովանիլ, որ աշխարհի մէջ իրմէ ա – ւելի ուժեղը կայ մկան ձագը, որ կ'ապրի ուր իր թերթին միջոցաւ կը պայքարէր ցարական կառավարութեան դէմ, մերկա– ցնելով անոր ոճիրներն ու սխալները : Անձամբ ծանօթ էր Եւրոպայի բոլոր քա – ղաքական գործիչներուն : Իսկ իր տունն ու ֆիքրատարանը տեսակ մը ժողովա – տեղին էին Եւրոպա եկած բոլոր ռուս մը– տաւորականներուն, որոնք բարոյական պարտականութիւն կը համարէին այցե – լութիւն մը տալ Հերցէնին :

Ուրեմն Նալբանդեան կը ներկայանայ այդ մարդուն, որ այդ ժամանակ մօտ 50 տարեկան էր : Հերցէն չատ կը սիրէ (իր խօսքերն են) «աշխարհիս հինդ մասերը ոսկ տակ առած եւ արտակարգ ընդունա – կութիւններով օժտուած այս հայ երիտա– սարդին» : Համակրութիւնը չուտով կը վերածուի մտերմութեան . այն աստիճան , որ չաթաթը բազմաթիւ անգամներ Մի – քայէլ կը հրաւիրուի այցելել Հերցէնին : Նոյն տան մէջ կը բնակէր նաեւ ռուս բա – նաստեղծ Օգարիովը, որու հետ նոյնպէս կը մտերմանայ Նալբանդեանը :

Հերցէնի մօտ կը ծանօթանայ ռուս յե– ղափոխական եւ անիշխանական կուսակ – ցութեան հայր Բակունինին, որուն հետ կ'ունենայ երկար խօսակցութիւններ Թուրքիոյ եւ Թրքահայերու վիճակին մասին : Բակունին համոզուած էր որ օս· պետութիւնը ուշ – կանուխ պիտի տապա– լի, իրրեւ հետեւանք իր վիճակին : Մա – նաւանդ որ, կ'ըսէր , երկրին մէջ կան վոքրամասնութիւններ, որոնց չարքին Հայերը, որոնք կ'ուզեն ազատագրուիլ :

Բակունին կը յայտնէր, թէ Թրքահպա– տակ բոլոր ազգերը կը պատրաստուին յե– ղափոխութեան : Այդ միջոցին է, որ Հա– յերն ալ պէտք է ապստամբին, եթէ իրա– պէս կ'ուզեն ազատագրուիլ :

Այս տեղեկութիւնները կ'ոգեւորեն Նալ– բանդեանը, բայց ան կ'ուզէ նախապէս ճշդել, թէ այս պարագան ճի՞շդ է :

Իտալացի ազգայնական Սաֆֆին կը հաստատէ, թէ ճիշդ է, խլրտումներ կան : Արդարեւ, քիչ ժամանակ վերջ Բումէլիի եւ Մակեդոնիոյ Սլաւները կ'ապստամբին, իսկ Պոսնայի Սլաւները՝ անյաջող ապս – տամբութենէ մը ետք կը դիմեն ապըս – տրիական կառավարութեան, որ օգնէ ի– րենց : Կրետէի Յոյներն ալ դէնքով դուրս կը քչեն Թուրքերը իրենց դիւղերէն :

Նալբանդեան նամակ մը կը գրէ Սվա – ճեանին, տեղեկացնելով այս բոլորը, եւ չեշտելով թէ միայն Հայերը անչարժ նըս– տած են, մինչ միւս բոլոր ժողովուրդները կը խլրտին :

ՇԱՔԻ ՍԱԳՐՃԱ

ԱՊԱՔԻՆԱՅ ՀԻՒԱՆԴԸ.— Տօքթոր, դիս ատոյդ մահէ փրկեցիք, ի՞նչպէս պիտի կարենամ փոխարինել ձեր բարիքը :

ԲԺԻՇԿ.— Ինչով որ կ'ուզէք· չէք, սթերլին, թղթադրամ : Բայց ես կը նա – խընտրեմ տոլարը··· :

ԳՈՐՇԱԶԳԵՍՏՈՎ ՄԱՐԴԻՆ

●

ԳԼՈՒԽ Զ·

Սենեակին մէջ հետաքրքրական ոչինչ կար : Քառակուսի սենեակ մըն էր, երկու մեծ պատուհաններով, ճերմակ ներկուած պատեր եւ մերկ տախտակամած մը՝ ա – րատաւորուած նախապէս գոյութիւն ու – նեցող գորգին գոյնով : Ամէն կողմ ուշի ուշով փնտռեցի, ասեղ մը իսկ չգտայ :

Հետս առած էի մատիտ մը եւ նօթա – դրութեան տետրակ մը : Սակայն նօթա – դրելիք չատ բան չգտնելով՝ սենեակին պարզ յատակագիծը գծեցի, խուզարկու – թեանս ձախողութիւնը պարտկելու հա – մար : Մատիտը պայուսակիս մէջ դրած ատենս ձեռքէս սահելով տախտակամածին վրայ թաւալեցաւ :

Իրաւ որ Միլ Հաուըզը չատ հին էր, տախտակները խորդ ու բորտ : Մատիտս թաւալելով թաւալելով պատուհաններէն մէկուն տակը կեցաւ : Պատուհաններուն ներքեւ կային մէկ մէկ դարաններ : Մա– տիտս կը գտնուէր դարանին դրան ճեղ – քին դիմաց, որ գոց էր : Բայց դուռը եւ ան թաւալելով, համեստօրէն ապաստա – նեցաւ ամենահեռաւոր անկիւնը : Մութին մէջ խարխափելովատիմատիտս : Մատիտս գտա ուրիչ բան չկար դարանին մէջ· բայց խառնուածքիս բերումով միւս պատու – հանին տակը գտնուղ դարանին մէջ ալ նայեցայ : Իմեծ ուրախութիւն ինծի, հոն անկիւնին մէջ գտայ «Քոտաք» ֆիլմի ճա– խարակ մը : Գիւտ մըն էր աս :

Խորհեցայ որ Սըը Էօսթէր փէալըի հին ֆիլմերէն մէկը ըլլալու էր, այնտեղ մոռցուած : Բայց ոչ : Կարմիր Թուղթը դեռ չատ նոր էր, երկու երեք օրուան փո– չի կար վրան, այսինքն ոճիրը գործուած օրը : Այլապէս աւելի փուչոտ պիտի ըլլար :

Ո՞վ ձգած էր այդտեղ : Մա՞րդը թէ կի– նը : Ցիչեցի որ կնոջ ձեռքին պայուսակը խառնուած չէր : Եթէ կռւի ատեն պատ– ռած ու գետինը ինկած ըլլար , անշուշտ մանրուք զրամներէն մէկ քանին ալ թա– փած պիտի ըլլային հոս, հոն : Ոչ, ֆիլմը կնոջ ձեռքէն ինկած չէր :

Ցանկարծ կասկածելով հոտոտեցի : Նաֆթալինը մղձաւա՞նջս եղած էր, ինչ էր : Երդում կ'ընեմ որ այս ճախարակին ալ նաֆթալին կը հոտէր : Քթիս դէմ դրի , կասկած չկար, նոյն հոտը, ուրիկ այն – քան կը գանխէ : Պատճառը չուտ գտայ : Ֆիլմը ատենօք կը գտնուէր մեթրոյին մէջ սպասնուած մարդուն վերարկուին գրպա– նին մէջ : Աՙն էր, ուրեմն, հոս ձգած , դժուար թէ :

Ոչ, միւսն էր, «ըժիչկ»ը : Թուղթը ա – ռած ատեն ֆիլմն ալ միասին առած էր : Ան էր ձգած այտեղ, կնոջ հետ պայքե– րած միջոցին :

Հետքը գտայ : Պատկերասրահում (տէ – վըլօփէ) ընել պիտի տամ :

ԱԿԱԹԱ ՔՐԻՍԹԻ

Թարգմ· Ա· ՀԱՒԵԼԵԱՆ

(Շար·)

դոմին մէջ: Այս կարիճը ամէն դիչեր Մարակը կը կրծէ :

Եւ այն առեն գեղեցկուհի մկնիկի հա – մար, իբրեւ փեսացու ընտրեցին մկնիկը, որ կ'ապրէր դոմին մէջ: Իրոլորը գոան որ ան ուժեղ է ու սիրուն, եւ ամբողջովին կը համապատասխանէ գեղեցկուհի մկան :

ԱՐՁԱԳԱՆԳՆԵՐԸ

— Վարչապետ Պ. Էտ. Ֆոռ մամլոյ ա– ռաւիսի մը մէջ յայտարարեց թէ գաշնա – գրին ստորագրութեան կարելի է սպա – սել, ինչ որ քաղաքական հորիզո – նէն պիտի վերցնէ յետպատերազմեան խնդիրներէն ամէնէն «ջղայնացուցիչը», որ արգելք մը եղած է խաղաղ լուծումներ փնտռողներու ճամբուն վրայ : «Բանակ – ցութիւնները պէտք է յաղթեն այն բոլոր դժուարութեանց որոնք ցցուած են Արե – ւելքի եւ Արեւմուտքի միջեւ»:

— Արեւմտեան Գերմանիոյ դիւանապե – տական չրջանակները ոչ մէկ նմանութիւն կը գտնեն Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ պա – րագաներուն մէջ: Թէեւ գոյացած համա – ձայնութիւնը քայլ մըն է դէպի միջազ – գային կացութեան բարւոքումը, բայց վարչապետ Աթընաուըը, նպատակ չունի ինքն ալ վարչ: Ռասպի նման Մոսկուա երթալու կամ իր քաղաքականութիւնը փոխելու : Յայտարարեց թէ Փարիզի հա– մաձայնութեանց «ձախողումը պիտի ու – նենայ իրրեւ արդիւնք, արեւմուտքի վլուզումը »:

— Ուռչինկթընի մէջ կը տիրէ քիչ մը վերապահութիւն, քիչ մըն ալ մտահոգու– թիւն: Պաշտօնական անձնաւորութիւններ դեռ չեն արտայայտուած, եւ կը կարծուի թէ կը սպասեն Ռասպ – Մոլոթով համա– ձայնութեան քննութեան՝ արտաքին նա – խարարութեան կողմէ :

— Լոնտոնի համաձայն, Զորսերուն կը պատկանի դաշնագրին վերջնական խըմ– բագրութիւնը : Մոսկուայի « լայն » դի – ջումները դոհունակութիւն կը պատճա – ռեն, բայց Զորսերու ժողովը պէտք է քննէ դաշնագրին իւրաքանչիւր յօդուածը :

— Մակ դիւանագիտական չրջանակնե– րը կը յուսան թէ այս կնճռոտ խնդրին լուծումը պիտի նպաստէ Արեւելքի եւ Ա – րեւմուտքի միջեւ դոյութիւն ունեցող այլ խնդիրներու լուծման :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ խորհրդականներու մասնակի ընտրութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր Ֆրանսայի մէջ, բայց Սէնի Նա – հանդէն: Պիտի ընտրուին 1511 խորհրդա– կաններ Ֆրանսայի մէջ եւ 45 Ֆրանսայէն դուրս, ընտրութիւնները տեղի կ'ունենան 6 տարին անդամ մը: 1949ին ընտրուեցան առաւելաբար Տը Կոլլականներ, որոնց կուսակցութիւնը այս տարի չի մասնակ – ցիր : Եթէ առաջին քուէարկութեան մե – ծամասնութիւն չգոյանայ, երկրորդ քուէարկութիւն մը տեղի կ'ունենայ յա – ջորդ կիրակի: Այն առեն համեմատական մեծամասնութեամբ կ'ընտրուին խորհր – դատունները որոնք Յունիս 19ին պիտի ընտրեն Ծերակոյտի անդամները :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ԲԱԲԵՐԴ ԵՒ ԻՐ ՇՐՋԱՆԸ

Գրեց՝ Մաղաքիա Ասլանեան

(ԲԱԲԳԷՆ ՔԱՀԱՆԱՑ)

Կը պարունակէ տեղագրական եւ ազ – գագրական մանրամասնութիւններ, Հա – յաստանէ սարսափները, բուռ մը քաղերու աբջաւը ղէպի Կովկաս եւ ուրիշ անտիպ տեղեկութիւններ : (308 էջ):

Գիրքը զարդարուած է չատ մը հազ – ուագիւտ պատկերներով :

Գին 500 ֆրանք

Դիմել Եփրեմ Թեւանեանի, կամ Վահ – րամ Եսայեանի,

38 - 40, Rue de la Montagne Ste. Geneviève, Paris (5)

Իսկ Մարսէյլի մէջ՝—

Մուրէն Նազարէթեանի

7, Bld. Mouren la Cabucelle

Ինչպէս նաեւ Հայկ. գրատուներէն :

ՀԱՒԿԹԱՒԱՂ

Ֆ. Կ. Խաչէ Իսիի մասնաճիւղը Զատկի առթիւ կազմակերպած է հաւկթախաղ մը Ապրիլ 17ին, Իսիի Խրիմեան սրահին մէջ: Մանրամասնութիւնը յաջորդով :

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS 9e

1915ի ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ
ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱՅ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ
ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած 46 հանրային Մարմիններու, վերին հովանաւորութեամբ եւ մասնակցութեամբ Ֆրանսայի եւ Հայ ականաւոր անձնաւորութեանց

ԿԻՐԱԿԻ 24 ԱՊՐԻԼ, ԺԱՄԸ ՁԻՇ 20·30ԻՆ

PALAIS DE LA MUTUALITÉ, 24, Rue St. Victor

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

Հանրապետական պահակախումբի Ձիաւորական նուագախումբը

×

Շաբաթ, 23 Ապրիլ ժամը 17·30ին

Ֆրանս. Բանակի Հայ Նախկին Ռազմիկներու չքերթը դէպի Ցաղթական Կամար արձարծելու Անծանօթ Զինուորին Բոյը

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Բարձր հովանաւորութեամբ երեք յա – րանուանութեանց պետերուն :

Կազմակերպութեամբ եւ մասնակցու – թեամբ քաղաքիս բոլոր կուսակցու – թեանց ինչպէս նաեւ բոլոր բարեսիրա – կան, երիտասարդաց, Համազգային Մշա– կութային Միութեանց եւ «Արմենիա» երգչախումբին :

Տեղի կ'ունենայ 24 Ապրիլ, կիրակի առաւօտ ժամը 9·30ին Վարիէթէի մէջ :

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն :

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ազգ. Միութեան, միանականութեամբ 24 Ապրիլ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին 6րդ Թաղապե – տարանի սրահին մէջ :

Արժանի հանդիսաւորութեամբ եւ գե – ղարուեստական բաժինով :

Պատուոյ նախագահութեամբ Արեւմտ – եան Եւրոպայի կաթող. պատուիրակ Սե – րովբէ Ծ. Վ. Մանուկեանի : Խօսք կ'առնեն նաեւ յարանուանութեանց ներկայացու – ցիչները :

Իրրեւ ազգ. գերագոյն պարտականու – թիւն կը հրաւիրուի բովանդակ գաղութը ներկայ գտնուիլ նոյն ժամուն :

Կրկնապէս կը յանձնարարուի Հայ ա.– ռեւտրականներու փակել իրենց խանութ– ները, նոյն օրը ժամը 3էն 6 :

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած երեք յարանուանու – թեանց պետերու կողմէ, հովանաւորու – թեամբ Ազգ. Միութեան :

22 Ապրիլ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, Սալ ոէ Ֆէթի սրահին մէջ :

Կը նախագահէ եւ բանախօսէ Հայր. պատուիրակ ՍԵՐՈՎԲԷ Ծ.Վ.ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Խօսք պիտի առնեն Հ. ՊԱՊԵԱՆ վրդ. եւ վեր. Ի. ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ եւ Պ. ՎԱՐԴԱՆ ԵՂԻՇԷԵԱՆ :

Պիտի ըլլան աւուր պատշաճի մեներգ, արտասանութիւն եւ կենդանի պատկեր – ներ :

ԻՐԵՐՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԱԿՈՒՄԲ

Հերթական դասախօսութիւնը, երկու – շաբթի 18 Ապրիլ իրիկուն, ժամը 9ին, Լը Քատէ սրճարանին վերնայարկը (Մեթրօ Քատէի դիմաց):

Կը խօսի Պ. ՅԱԿՈԲ ՆԱԶԱՐԵԱՆ

Նիւթը՝ Ֆրանսահայ կեանքի բարելա– ման միջոցները :

Նոյն առիթով հաճելի անակնկալներ :

Մուտքը ազատ է :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Յառաջիկայ չորեքշաբթի երեկոյ Քատէ սրճարանի վերնայարկը, տեղի կ'ունենայ Լսարանի դասախօսութիւնը : Նիւթ՝ Ար– շակ Զոպանեանի քաղաքական եւ հասա – րակական գործունէութիւնը : Մուտքը ա – զատ է :

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ.— Ինչպէս գրած էինք ժամանակին դերասան Բագրատունի կը մասնակցի Պերթօմիէօի մէկ չարժա – նկարին՝ «Լէ ոէօ Ֆօն լա Փէռ» (երկուքը միասին գոյք մը կը կազմեն): Այս ժա – պավէնը ներկայիս կը ցուցադրուի Սինե– մա Սէն Մարթէն, 29 պիս ռիւ տիւ Թէր – րաժ, (Կառ տը լ'Էսթ) եւ Սինեմա Սէն Քլու Փալաս, 57 ռիւ Կոտէն (Փոթ տը Սէն Քլու):

ՊԱՏԱՐԱԳ — ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Sacré - Cœurի ՄԷՋ

Կիրակի, 24 Ապրիլ.— Մոնմարթրի Սաքրէ Քէօր եկեղեցիին մէջ, առաւօտ – եան ժամը 9·15ին հայկական ծէսով ձայ– նաւոր պատարագ, հոգեհանգստեան պաշ– տօնով, Ապրիլեան արհաւիրքի համազգա– յին անկեալներուն համար :

ԺողովրդապետուԹիւն Ս. Խաչի

ՀԱՄԱԶԳ. ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ

Հերթական դասախօսութիւնը այս չո– րեքշաբթի ժամը 21ին Ֆրանսական հա – մալսարանին ամփիթատրոնը, 40 Ալլէ Լէօն Կամպէթա :

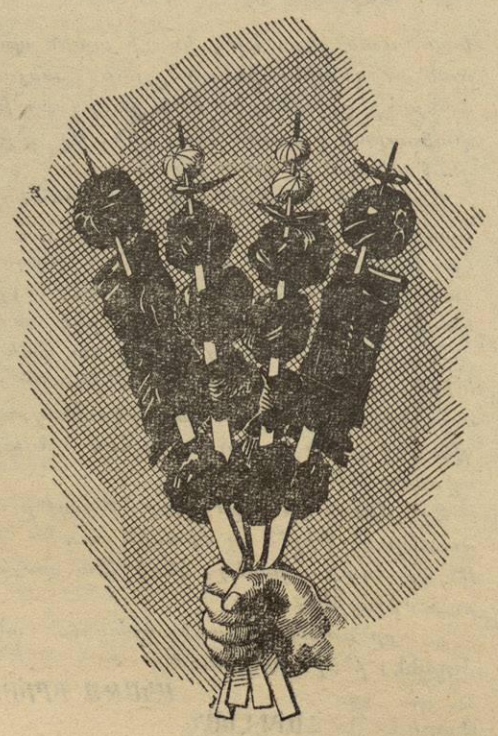
Կը խօսի՝ Մկրտիչ Հաճեան (երաժշտա– կան քննադատ):

Նիւթ՝ «Հայ ժողովուրդը եւ իր երդը»:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

Պ. ՍՏԵՓԱՆ ՍԱՐԱՖԵԱՆ իր տիկնոջ վիրաբուժական գործողութենէն ապա – քինման առթիւ հետեւեալ նուիրատուու – թիւնները կ'ընէ.— Կապ. Խաչի կայանին հազար Ֆրանք, Ազքատախնամին հազար, Անթիլիի ծերանոցին հազար, Զաւարեանի չքաւոր աշակերտաց հազար, «Յառաջ»ի բարգաւաճման համար հազար Ֆրանք :

Ստանալ «Յառաջ»էն :

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

Հիմնադիր–տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԻԱՆԵԱՆ

★

Ֆրանսական – Հայկական եւ Կովկաս– եան ընտիր էրեակուրներ

ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ

4, Rue Robert - Estienne

(Rue Marbeuf) PARIS (8e)

(Métro: F. D. Roosevelt)

★

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված– ներ, «չաչլիք», «քարսքի»

★

BAR AMERICAIN

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԻԼԻԱՅԻ Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր չրջանին Համազգասէր խումբը այս չորեքշաբթի ժա– մը 9ին :

Արամ խումբը այս հինգշաբթի ժամը 9ի·.

Բրիստափոր Ենթկ. չաբաթ 23 Ապրիլ. ժամը 9ին :

Զաւարեան Ենթկ. 23 Ապրիլ, չաբաթ, ժա– մը 9ին:

Ակնունի Ենթկ. 23 Ապրիլ, ժամը 9ին:

Սոյն ժողովները տեղի կ'ունենան սովո– րական հաւաքատեղիները: Ժողովները չարունակելի են :

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Բրիստափոր խումբի ժողովը՝ այս երեքշաբթի ժամը 8·30ին, սովորական հաւաքատեղին:

Փաստաբան Պերնար Վահէ եւ ընտանի – քը, Պ. Պիմէն Պէօրէքճեան եւ զաւակը՝ Բժ. Բէյմօն Պէօրէքճեան, Տիկին Արաքսի Ասլանեան – Պէօրէքճեան եւ իր ընտանիքը յաւուր կը ծանուցանեն իրենց եղբօր, հօրեղբօր եւ ազգականին

ՏՕՔԹ. ՋԵՆՈՐ ՊԷՕՐԻՔՃԵԱՆԻ

(բժիչկ – ռատիօլօգ) մահը, որ տեղի ունեցաւ յետ երկարատեւ հիւանդութեան ապրիլ 15ին:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ երեքշաբթի առաւտ ժամը 11ի Փարիզի Մ. Ցովհ. Մկրտիչ եկեղեցին, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Թիէի գերեզմա – նատունը:

Մասնաւոր մահագդ ղրկուած չըլլալով կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել :

ՏԻԿ. ԵՂԻՍԱԲԷԹ ՏԷՐ ՂՈՒԿԱՍԵԱՆ իր նահատակուած ծնողքին (Կարին) յիչա – տակին հազար Ֆր. կը նուիրէ Ֆ. Կ. Խա– չի Անկէնի մասնաճիւղին :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ.— Ամչկածագի եւ չրջա – կայից, ժողովրդական երգերու, պարե – րու, եւ բանահիւսութեանց հաւաքածոն, նօթագրուած չքեղ տպագրութեամբ եւ գեղարուեստական կողքով : Գինն՝ 500 Ֆրանք, Ամերիկայի համար երկու տո – լար, փոստի ծախքով միասին :

Դիմել Բ. Ամէմեանի,

202, Rue du Fg. St. Martin, Paris (10)

Եւ Պ. Ցով. Ամէմեանի՝

1855, Columbus Ave. Roxburg, 19, Mass. U.S.A.

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ. Կ. Խաչի Առնուվիլի մասնաճիւղին հանդէսը Մայիս 15ին :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԼԻՈՆ.— Պ. Գէորգ Պաղըճեան եւ իր ազնիւ Տիկինը, փոքրիկ Գրիգոր Նէրկիզ– եանի մկրտութեան առթիւ, որուն կնքա– հայրն ու կնքամայրը եղած էին, հինգ հազար Ֆր. նուիրած են Լուսաւորչի դպը– րոցին :

*

Սեբաստիոյ Մուրատ Ուսումնասիրաց ընտրհակալութեամբ ստացած է Պ. Ար – տաչէս Տէր Նեթսէսեանէ 800 Ֆր. եւ Պ. Մխիթեան Դարբինեանէ 700 Ֆր.: Շնոր– հակալութիւն կը յայտնէ նաեւ Թոքատի Հայր. Միութեան իր նիւթական եւ բա – րոյական աջակցութեան համար :

LUCIEN DURAND

ՓՈՐՁԱԳԷՏ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼ

23, Rue Notre Dame des Victoires, Paris (2) GUT. 36-71

MORY et Cie

SERVICE VAUQUELIN

Մէկ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(U. R. S. S.)

Հաստատութիւնը արտօնուած է ՄԻ – ԱՅՆ ՆՈՐ ԶՈՀԵՍՏՆԵՐԸ ղրկելու, պաշտօնական հաշուեցոյցներով, իսկ գործածուած հագուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ :

3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL

Paris 10e, Tél.: TRU. 72-60 (Poste 89)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 19 ԱՊՐԻԼ • MARDI 19 AVRIL 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7651 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍՍԱԿԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3062

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԴԱՒԱԴԻՐ ՈՒ ՏՄԱՐԴԻ

*

Կիլիկիոյ Աղէտը առաջին մեծ ոճիրն էր՝ գործուած երիտասարդ Թուրքերու Իթթիհատ վէ Թէրաքզը կուսակցութեան կողմէ, որ 1908ի Յուլիսին իշխանութեան պիրացած էր՝ կործնած Րամէլիի Օսմանեան բանակին վրայ :

Արտասահմանի մէջ այս դաղտնի կուսակցութեան վարիչները տարիներով սերտ չփումներ ունեցած էին Օսմանեան կայսրութեան այլազան տարրերու կազմակերպութեանց հետ :

1907ին Փարիզի մէջ գումարուած էր խորհրդաժողով մը, որուն մասնակցած էր նաեւ Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը : Այս առթիւ կնքուած էր համերաշխութեան եւ գործակցութեան համաձայնագիր մը :

Նպատակն էր տապալել Սուլթան Համիտի բռնակալական վարչաձեւը, տեղը հաստատել ժողովրդավարական կարգեր եւ «օսմանեան քաղաքացի»ի պիտակին տակ միութիւն (Իթթիհատ) առաջ բերել Թուրքերու, Հայերու, Յոյներու, Արաբներու, Ալպանացիներու եւ այլ տարրերու միջեւ :

Սահմանադրութեան հռչակումին յաջորդեց մեղրալուսնի շրջան մը, որ դրեթէ վեց ամիս տեւեց եւ որու ընթացքին հայ եւ թուրք եղբայրութեան հայրենասիրական կրակոտ ճառեր խօսուեցան իսլամ ու քրիստոնեայ հեռաւորներու կողմէ եւ խանդավառ ցոյցեր տեղի ունեցան ամէն կողմ :

Սակայն չատ չանցած տարբեր հովեր սկսան փչել Իթթիհատի վարիչներու դլխուն մէջ :

Սուլթան Համիտի համիսլամական քաղաքականութեան տեղ անոնք սկսան արծարծել համաթրքութեան, Թուրանական նպատակներու չարժումը : Մոլեռանդ իսլամի կրօնական զդացումը հետզհետէ տեղի տուաւ թիւրք ազդայնական թրքութեան զդացումին :

Օսմանցի տիտղոսը, որով ա՛յնքան կը փառաւորուէին լուսաւորեալ Թուրքերը, հրապարակէն քշուեցաւ, տեղը տալով թուրք յարձորձումին, որ մինչեւ այն ատեն անարգական մակդիր մը կը նկատուէր :

Ռուսիայէն եկած ազդայնական թուրք թաթարներ հրահրեցին այդ զդացումը : Իթթիհատի Սելանիկի կեդրոնին մէջ հետզհետէ տեղ դրաւեցին թրքութեան տեսաբաններն ու քարոզիչները :

Ոչ – թուրք տարրերը ձուլելու, մաքրագործելու եւ զուտ թրքական մեծ կայսրութիւն մը հիմնելու որոշումները տրուեցան Սելանիկի մէջ :

Այս քաղաքականութեան առաջին զոհերը եղան Հայերը Կիլիկիոյ մէջ :

Համաառաջած չարդը կազմակերպողն էր Իթթիհատը, որ ի զուր փորձեց յանցանքը փաթթել Սուլթան Համիտի վիզը, օգտուելով այն հանդամանքէն, որ դէպքէն մէկ օր առաջ Պոլսոյ մէջ պայթած էր յեղա-ջրջական ծանօթ չարժումը :

Այնուհետեւ Իթթիհատը հետեւողական եղաւ իր հակահայ քաղաքականութեան, հակառակ այն համաձայնութեան, զոր 1909ին, Մարտ 31ի դէպքէն վերջ, կնքեց Հ. Ց. Դաշնակցութեան հետ՝ խոստանալով հողային հարցը լուծել ի նպաստ հայ գիւղացիութեան եւ տեղական լայն ինքնավարութեան չնորհել, փոխարէն պահանջելով միասին պայքարիլ յեղաջրջան դէմ :

Պալքանեան պատերազմին մէջ Թուրքիոյ չարաչար պարտութիւնն ու անդամահատումը, 1913ին կրկին սեղանի վրայ բերին բարենորոգումներու հարցը, որ 1878ի Պերլինի դաշնագրէն ի վեր մեռեալ տառ մնացած էր :

Ազգային Հայոց կաթողիկոսը Պօղոս Նուպարի ու Պոլսոյ պատր. քաղաքա-

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՊԱՆՏՈՒՆԿԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ

*

ԿՐ ՄԱՍՆԱԿՑԻՆ 29Ը ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պանտունկի խորհրդաժողովը, որուն կը մասնակցին Ափրիկեան եւ Ասիական քսանինը պետութիւնները, սկսաւ երէկ, Ինտոնէզիոյ հանրապետութեան նախագահ Ահմէտ Սոքառնոյի «բացման ճառով, անպլերէն, որ կուտայ խորհրդաժողովին «ի միտ քանին» : Նախագահը զգաթափական սկզբունքները գատապարտելէ ետք, քննադատեց երկու կողմերու վարած քաղաքականութիւնը, ծառացաւ հիւլէական զէնքերու գործածութեան դէմ եւ կոչ ըրաւ ներկայ պատուիրակներուն որ իրենց կարելին ընեն յանուն խաղաղութեան եւ ազատութեան : Մագթեց՝ «ժողովուրդներուն միջեւ միութիւն՝ իրենց բազմապիսութեան մէջ» :

Անհաւանութեամբ է այս ժողովը ասիական եւ ափրիկեան ժողովուրդներուն պատմութեան մէջ եւ աւելի քաղաքական եղոյթ մըն է, «ճերմակներու տիրապետութեան դէմ», քան թէ դիւանագիտական հանդիպում մը որմէ կրնայ բուսաւիլ դաշնագիրներ : Անշուշտ, կողմնակի համաձայնութիւններ կրնան կնքուիլ, առանց սակայն պաշտօնական բոլոր նոյթ մը ունենալու. յամենայն դէպս առանց ուղղակի կապ ունենալու Պանտունկի եղոյթին հետ : Յատկանշական է այս ուղղութեամբ ժողովին «երեք Մեծերուն» հանդիպումը առջի օր Ռանկունի մէջ, ուր նախքան իրենց Պանտունկ մեկնիլը, Հնդկաստանի եւ Եգիպտոսի վարչապետները, Նեհրու եւ Գնդ. Նասըր, տեսնուեցան Զինաստանի վարչապետ Շուէն Էէյլայ եւ Պիրմանիոյ վարչապետ Ու Նուի հետ : Այս վերջինները մինչեւ օդակայան դացած էին դիրենք դիմաւորելու : Նոյնքան յատկանշական է այն պարագան թէ պատուիրակութեանց դլուխն են կա՛մ վարչապետները, կա՛մ արտաքին գործոց նախարարները : Անշուշտ «Ափրէասիականները», ինչպէս արդէն կը կոչեն, ներդաշնակ ճա-

կատ մը չեն կրնար կազմել Եւրոպայի դէմ :

Արեւմուտքի պետութեանց դաշնակիցներով կապուած Թուրքիան, Իրաքն ու Փաքիստանը ժողովի են համամիտաբար Զինաստանի կողքին. նոյնը հիւս. Վիէթնամի եւ հարաւ. Վիէթնամի ներկայացուցիչներուն համար : Ցեւոյ կան չէզոքութեան կողմնակից պետութիւնները, որոնք պիտի «խօսակցին» ռազմական դաշինքներով իրարու կապուած ոչ – չէզոք պետութեանց հետ : Այս բոլորը դժուարութիւններ են Պանտունկի խորհրդաժողովին համար, եւ որքան ալ ուրիշ արդելք – ներ մէջտեղէն վերցուած ըլլան, ինչպէս Իսրայէլի չհրաւիրուիլը Արաբական Լիկային ճնշումին վրայ, չի կարծուիր թէ ափրեւասիական զրական դաշնակցութիւն մը մէջտեղ դայ : Ժողովը պիտի բաւականանայ ճառերով կամ յայտարարութիւններով :

× *Ինտոնեզիոյ նախագահը, Ա. Սոքառնօ, ընտրուեցաւ համաժողովին նախագահ : Իսկ քարտուղարութիւնը կը կար – ծուի թէ պիտի տրուի Հնդկաստանի, կամ Զինաստանի եւ կամ Եգիպտոսի վարչապետին : Անոնք են ժողովին ամէնէն կարեւոր դէմքերը :*

× *Արաբական երկիրներէն մէկ քանին, մասնաւորաբար Լիպիան, մտադրած են արծարծել Ֆրանսական հիւս. Ափրիկէի հարցը : Կը կարծուի թէ պիտի խօսին Մարոքի, Ալճերիոյ եւ Թունուզի ազդայնականներու կողմէ :*

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐՈՒԱՆ ԸՆԹՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ինչպէս զրած էինք, կիրակի օր տեղի ունեցաւ ամբողջ Ֆրանսայի (բացի Սէնի նահանգը) եւ Հիւսիսային Ափրիկէի մէջ խորհրդատուներու ընտրութիւնը : Ընտրողներուն 40 – 45 առ հարիւրը ձեռնպահ մնաց, ինչ որ նախատեսուած էր արդէն : Փիւրայի մէջ վերընտրուեցաւ վարչապետը, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ նախարարներ որոնց կարգին Փինէ, Մեսըսէն, Քուռնելիոն – Մոլինիէ, Ժաքինօ, եւն. :

Հրատարակուած առաջին արդիւնքնե – րուն համաձայն 922 ընտրուածներ կան մի – այն, ուրեմն յառաջիկայ կիրակիին կը յետաձգուի մնացեալ 574 խորհրդականներու ընտրութիւնը : Ընդհանուր պատկերը ցոյց կուտայ թեթեւ պարտութիւն մը՝ համայնավար թեկնածուներուն համար : Ընտրուած են ըստ Բ. առաուտեան տեղեկութեանց 25 համայնավար, 144 ընկերվար – րական, 268 արմատական, 63 հանրապետական չարժումէն (կաթոլիկ) 350 չափաւոր, եւն., խորհրդականներ :

Ֆրանսացի ամերիկեան դեսպանը, Տ. Տիլսն, պաշտօնապէս պետական նախարար կասթոն Փալեւսքիի յանձնեց հիւլէական ուժին վերաբերեալ կարգ մը դաղտնիքներու առաջին մասը : Ինչպէս պիտէք Ամերիկա խոստացած է հետզհետէ փոխանցել Ֆրանսայի հիւլէական ուժի մասին չարք մը գործնական տեղեկութիւններ : Ընդամէնը պիտի բաղկանայ 28 մեծածաւալ հատորներէ եւ տասնեակ հազարներով տետրակներէ :

ՆԱՃԻԿ ԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷԷՆ ԱՐՏԱՔՍՈՒԱԾ

Հունդարիոյ վարչապետը, Իմրէ Նաճի, որ մինչեւյն ատեն անդամ էր համայնավար կուսակցութեան կեդրոնական կեդրոնի, Կոմինֆորմէն արտաքսուեցաւ Կ. Կոմիտէէն, եւ վասն – ուեցաւ իր վարչապետութեան պաշտօնէն : Կը մեղադրեն զինքը «կուսակցութեան ուղղութիւնէն չեղած» ըլլալու յանցան – քով : Զեկոյցը կ'ամբաստնէ նաեւ թէ նախկին վարչապետը «հակամարքսեան, եւ հակալենինեան» մըն էր : Համայնավար կուսակցութեան երկրորդ քարտուղարն ալ Ֆարքաս, որ նախապէս եղած է պաշտպանութեան նախարար կը մեղադրուի « Նաճիի սխալ տեսակէտները պաշտպանած » ըլլալու յանցանքով :

կան ժողովին մէջ ոյացաւ ձեռք առնել հայկական Դատին հետապնդումը : Բարենպաստ ժամանակներու ծրագրին չուրջ երկար բանակցութիւններէն վերջ, Պոլսոյ վեց մեծ դեսպանները Թուրք կառավարութեան հետ կնքեցին 1914 Փետր. 8ի համաձայնագիրը, որով Արեւելեան Նահանգներուն համար երկու մարզպաններ կը նչանակուէին եւ ապակեդրոնական լայն իրաւասութիւններ կը տրուէին :

Հայկական Դատը մղձաւանջ դարձած էր Թուրք կառավարութեան համար : Հակառակ սահմանադրական կարգեր հաստատուած ըլլալուն, դաւառներու մէջ հարստահարութիւնները կը չարունակուէին : Իրարու յաջորդող պատրիարքները «Թագրիր»ներ կը տեղայնէին Բ. Դուռ, բողոքելով կեղեքումներուն դէմ եւ բարենորոգումներ պահանջելով :

Հայկական մղձաւանջէն ձերբազատուելու առիթը ներկայացաւ 1914ին, երբ համաշխարհային պատերազմը պայթեցաւ :

Կովկասի մէջ կամաւորական դունդերու կազմութիւնը եւ Վանի 1915ի ապրիլեան ապստամբութիւնը պարզապէս պատրուակներ էին՝ բնաջնջելու համար Թրքահայութիւնը :

Մահավճիռը տրուած էր տարիներ առաջ Իթթիհատի կեդրոնին մէջ :

Թալէաթ, Էնվէր, Տոքթ. Նազըմ, Պէհաէտտին Շաքիր եւ տիտղոսաւոր ոճրագործներու ամբողջ վոհմակը ամենայն պաղարիւնութեամբ կատարեցին դահիճի պաշտօնը, դաւադրաբար եւ ամարդի կերպով :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՃԱՇԱԳԻՆ

ՁՓԱՒՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

(ԶԱՒԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ, ԱԹԻՆՔ)

Աղաճան Քէհեաեան	2·000
Սեդրակ Պաղտասարեան	1·000
Ստեփան Սարաֆեան (*Մարսէյլ*)	1·000
Մեճիճիեան (*Մարսէյլ*)	1·000
Անի եւ Դանիէլ Օպօզեան	5·000
Անուշ եւ Քաթրին Նշանեան	1·000
Գումար	11·000
Ապրիլ 13ի գումար	717·350
Ընդհ. գումար՝	728·350

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԽՆԴԻՐԸ ՄԱԿ-Ի ԱՌՋԵՒ

Ֆ. Միութեան արտաքին գործոց նախարարութիւնը յայտարարեց թէ Մէջ. Արեւելքի խնդիրը պիտի դնէ ՄԱԿի առջեւ, եթէ «Միացեալ Նահանգները և Անգլիան չարունակեն ճնշում բանեցնել Մէջ. Արեւելքի երկիրներուն վրայ » : Յայտարարութիւնը կ'ամբաստնէ թէ Մէջին Արեւելքի կացութիւնը ծանրացաւ այն օրէն երբ Արեւմուտքի պետութիւնները սկսան այդ երկիրները քաշել ռազմական դաշինքներու ցանցին մէջ : 1954ի Թուրքիա-Պաքիստանեան դաշինքէն եւ 1955ի Թուրքիա – Իրաքեան ուխտէն ետք, « խնդիրը հասաւ մինչեւ Սուէզի ջրանցքի վերջնագիրներու ձեւով ճնշում բանեցնելու, ապառնալիքներու, որպէսզի Սուէզի յարկ թուրքիա-Իրաքեան դաշինքին» :

« Արեւմուտքի պետութեանց Թուրքիոյ սահմանած դերը մտահոգութիւն կը պատճառէ արաբական երկիրներուն, որոնք կը վախնան իյնալ Թրքական տիրապետութեան տակ ինչպէս անցեալին» : Յայտարարութիւնը կը յիշէ նաեւ Եգիպտոսի պարագան որ «ենթարկուած է զօրաւոր ճնշումի» : Ֆ. Միութեան համար՝ կնքուած ռազմական դաշինքները « յարձակողական բնոյթ ունին, եւ կը ծածկեն հիմնական նպատակ մը՝ որ կը յեռապղտէ Մէջին Արեւելքի եւ Մերձաւոր Արեւելքի երկիրները դաղութներու վերածելու ծրագիրը » : Ցեւոյ կը յիշէ Ֆ. Միութեան վտանգ մը ըլլալը այդ երկիրներուն համար «ինչ որ կ'ուզեն հաստատցնել արեւմուտքի պետութիւնները, պարբերաբար ծառայեցնելով, իբր թէ պաշտպանողական դաշինքներ կնքելու համար» :

× Լոնտոնի դիւանագիտական չրջանակները կը կարծեն թէ Ֆ. Մ.Թեան յայտարարութիւնը Մէջին Արեւելքի մասին, կապ ունի Պանտունկի հակազդեցութեան հետ : Կ'ըսուի նաեւ թէ Ֆ. Միութիւնը, թէեւ ժողովին բացակայ, ուղած է «հետեւէն մասնակցիլ» : Թէ նոյնիսկ, Զինաստանէն առաջ ուղած է հրապարակել Շու էն Լէյի ըսելիքները :

× Ուոշինկթընի իրազեկ չրջանակները բնական կը դտնեն այս յայտարարութիւնը, որովհետեւ «պէտք էր Ֆ. Միութիւնը հակազդեցութիւն մը ցոյց տար» Մէջին Արեւելքի խնդիրներուն նկատմամբ :

× Թէհրանի համար, Ֆ. Միութեան ապառնալիքը՝ խնդիրը ՄԱԿի առջեւ տանելու՝ ուղղակի ճնշում մըն է Իրանի վրայ : Բայց Իրանը պիտի մնայ դերիչխան պետութիւն մը. թէեւ ցարդ դաչինքներուն չէ յարած, սկսան կը պահէ միշտ իր արտաքին քաղաքականութիւնը վարելու ազատութիւնը :

.....

Աիսդրիոճ վարչապետ Ռաապ, ճառի մը մէջ յայտնեց թէ Աւստրիոյ պարագան, պիտի ծառայէ իբրեւ օրինակ, Արեւելքի և Արեւմուտքի միջեւ Գերմանիոյ մասին դոյութիւն ունեցող տարակարծութեանց համար լուծում մը գտնելու :

× *Վարչապետ Ռաապ, Զորսերու ժողովի մը պիտի հրաւիրէ Մեծերը, Վիէննայի մէջ :*

(Շար.ը կարդալ Դ. Էջ)

ՄԻՔ. ՆԱԼԲԱՆԴԵԱՆ

(ԾՆՆԴԵԱՆ 125ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ)

Ջ.

Նալբանդեան այն ատիճան ոգեւոր – ուած է այս հարցով, որ կ'որոշէ « Երկրագործութիւն »ի տպագրութենէն անմիջապէս եաք մեկնիլ Ռուսաստան , եւ աշխատիլ Թրքահայոց ազատագրութեան համար :

Լոնտոնի իր ռուս բարեկամները կը խնդրեն իրմէ , որ վերադարձի ճամբուն, քանի որ կ'ուզէ Պոլիս հանդիպիլ , այնտեղ առեղծէ գաղտնի կազմակերպութիւն մը, որուն պաշտօնը պիտի ըլլար Լոնտոնի մէջ տպուած յեղափոխական հրատարակութիւնները Կովկաս եւ Ռուսաստան մտցնել :

Մինչ այդ ծանօթացած կ'ըլլայ նաեւ Մացցինիի , Կարիպալտիի , Զերնիչեւս – քիի , Միցքեւիչի , Քօշուտի , եւայլն , եւ անոնցմէ ստացած գնահատական յանձնարարականներով դինուած , կ'անցնի Փարիզ : « Երկրագործութիւն »ի տպագրութիւնը արդէն վերջնանալու վրայ էր , Սիմէոն Մանիկեան կեղծ ստորագրութեամբ : Այնպէս որ Նալբանդեան երկար ժամանակ չի մնար Փարիզ· բայց եւ այնպէս Լոնտոնի իր բարեկամներուն կողմէ կը ներկայանայ Տուրկենեւին , որ այդ ժամանակ 42 տարեկան էր եւ արդէն հռչակ հանած էր իբրեւ մեծ վիպագիր թէ Ռուսաստանի եւ թէ Ֆրանսայի մէջ : Նալբանդեան չուտով կը մտերմանայ Տուրկենեւի հետ եւ անոր տանը մէջ կը ծանօթանայ Մերիմէի , Ֆլոպէրի , Կոնքուռներուն , Միշլեէի եւ մանաւանդ Վիքթոր Լանկլուայի հետ որ այդ օրերուն հրատարակած իր « Ճա – նապարհորդութիւն դէպի Կիլիկիա » դիրքը :

1862 Յունիս 16ին Նալբանդեան կը հասնի Պետերպուրգ , ուր մթնոլորտը խառն էր , ոստիկանութիւնը կրկնապատկուած · համալսարանը առժամապէս փակուած : Ամէն կողմ թռուցիկներ կը տարածուէին եւ հրդեհներ տեղի կ'ունենային : Ընդհանուր տպաւորութիւնն այն էր , թէ « Լոնտոնի պրոպականիստներու » արարքներն էին ասոնք· բայց Նալբանդեան , որ դեռ նոր էր վերադարձեր Լոնտոնէն , շատ լաւ գիտէր որ թռուցիկները եւ հրդեհները Հերցէնի ու իր խմբակի գործը չեն : Մինչեւ վերջն ալ դաղտնիք մնաց , թէ որոնք էին այդ ծայրայեղու – թեանց պատասխանատուները :

Յամենայն դէպս , կարծէք նախազգացում մը ունենար , Նալբանդեան կ'աճապարէր Պետերպուրգէն հեռանալ եւ վերադարձնել իր ծննդավայրը : Յունիս 25ին ճամբայ կ'ելլէ դէպի Նոր Նախիջեւան : Ճամբուն վրայ կը հանդիպի Մոսկուա , ուր կը յայտնէ Սո· Նազարեանցին , թէ կ'ուզէ անցնիլ իր ծննդավայրն ու միւս հայաշատ կեդրոնները՝ դանոնք ծանօթացնելու համար Թրքահայոց վիճակին , եւ մղելու համար , որ օգնութիւն փութացնեն :

Յուլիս 10ին կը հասնի իր հօրը տունը : Նախ հաչիւ կուտայ ժողովուրդին՝ Հնդկաստանի իր առաքելութեան մասին : Ա – պա , կը սկսի պրոպագանտ կատարել ի նպաստ Թրքահայերու : Կը յայտնէ , թէ Զէյթունի ապստամբութիւնը անպայման տեղի կ'ունենայ դալ տարի , եւ թէ ազգը պէտք է օգնէ անոնց , դէնքով թէ դրամով : Կը ձեռնարկէ նաեւ Թրքահայերուն օգնող « կազմակերպութիւն » մը կամ « ընկերութիւն » մը հիմնելու գործին :

Բայց Յուլիս 14ին , Պետերպուրգէն դինքը հետապնդող երեք ոստիկանները կը ձերբակալեն դինքը եւ եա Պետերպուրգ կը տանին :

Կը պարզուի , որ Խալիբեան–Այվազեան խմբակը որ երդուած էր Նալբանդեանը « ապաթէդէն հեռացնել », հեռագիր մը ղրկած է Պետերպուրգ , յայտնելով թէ խռովարար Նալբանդեանը Հայերու մէջ պրոպագանտ կը կատարէ՝ դինուելու եւ Թրքահայերուն օգնելու համար :

Բայց տակէ զատ ալ , Նալբանդեանի Ռուսաստան վերադարձած չըջանին , կը ձերբակալուի Վեթոչնիկով անուն ռուս երիտասարդ մը , որուն քովէն կը դտնուին Բակունինի , Հերցէնի , Օգարեովի եւ ուրիշ յեղափոխականներու նամակները՝ ուղղուած դանազան անձերու (Զերնիչեւսքի , Տուրկենեւ , Միքայէլ Նալբանդեան) :

Միւս կողմէ , Աւստրիոյ մէջ կը ձերբակալուի նաեւ Նեչի Փօրէնքօ անունով ուրիշ Ռուս մը : Աւստրիական կառավարութիւնը դինքը կը յանձնէ ռուս կառավարութեան · Նէչիփօրէնքոյի վրայէն կը դտնուին նամակներ , Բակունինէն՝ ուղղուած Կարիպալտիին ու Նալբանդեանին , Սաֆֆիէն՝ Կարիպալտիին , եւն · :

Յարակայ կառավարութիւնը յատուկ յանձնախումբ մը կը կազմէ քաղաքական այս « գործ »ին քննութեան համար , որ կը կոչուի « Նիկոլա Սեռնոսոլովիովի ու Լոնտոնի պրոպագանտիսներու գործ» :

Ձերբակալուած Նալբանդեանը կը փոխադրուի Պետերբուրգ , եւ կը նետուի Պօղոս – Պետրոսի բանտը :

Նալբանդեան կ'ընդունի թէ անձնական յարաբերութիւններ ունեցեր է Հերցէնի , Բակունինի , Օգարիովի եւ ուրիշներու հետ , բայց ոչ մէկ ձեւով չէ մասնակցած անոնց հակապետական ելոյթներուն :

Քննիչ յանձնախումբը անչուշտ չի հաւատար անոր բացծներուն : Միւս կողմէ , յայտնի կ'ըլլայ որ « Երկրագործութիւնը որպէս ուղիղ ճանապարհ » դիրքը Ռուսաստան մտցուած է «Հոհատարարական դասակիրք » անուան տակ : Ընդհանրապէս կասկածելի նկատելով Նալբանդեանը , կը դատապարտեն երեք տարուան բանտարկութեան :

Նալբանդեան իրաւունք ունէր թըղթակցելու իր ընտանեկան պարագաներուն հետ : Իր եղբօր Ղազարոսի միջոցով կը նոնաւոր նամակագրութիւն կը պահէ դուրսի իր ընկերներուն հետ : Բանտին մէջ , այդ նամակներու չնորհիւ կ'իմանայ որ Զէյթունի ապստամբութիւնը սկսած է :

Բայց իր առողջութիւնը հետզհետէ կը վատթարանայ : Հակառակ ասոր , ուղելով գլուխ հանել երկար տեւեն իւ վեր ծրագրած գործ մը, կը գրէ «Սօս եւ Վարթիթեր»ի գրական – քննադատութիւնը, որ իր մահէն շատ աւելի վերջ լոյս պիտի տեսնէր : Կը թարգմանէ նաեւ «Ղազար Փարպեցիի Թուղթը», բազմաթիւ քննական ծանօթութիւններով :

«Լոնտոնի պրոպականիստներու գործ»ին քննութեան արդիւնքը շատ ողբեր – գական եղած էր· Նեչիփոռէնքօն եւ երկու ուրիշներ բանտին մէջ մեռած էին· Զերնիչեւսքի դատապարտուած էր ցկեանս տաժանակիր աշխատանքի՝ Սիպերիոյ մէջ : Կը մնար միայն Նալբանդեանը՝ մահամերձ վիճակի մէջ :

1865ին կը դատապարտուի աքսորի , հակառակ իր բարեկամ Սուլթան Շահի բազմաթիւ դիմումներուն :

Բայց այնքան տկարացած էր , որ կ'որոշուի դինքը հիւանդանոց փոխադրել , աքսորէն առաջ քիչ մը կազդուրուելու համար :

Եւ 1866 Մարտ 31ին Նալբանդեան կը փչէ իր վերջին չունչը :

Նոր Նախիջեւանի Հասարակական Ժողովը կ'որոշէ բերել տալ իր հարազատ գաւկին մարմինը եւ թաղել Ս· Խաչ վանքի բակին մէջ :

13 Ապրիլին կը հասնի դագաղը : Հազարաւոր բազմութիւն , լուռ եւ յուզուած , կը հետեւի թափօրին , բոլոր եկեղեցինե – րուն զանգակները կը ղօղանջեն· բոլոր քահանաները հանդիսաւոր պատարագ եւ թաղման արարողութիւնները կը կատարեն :

Դամբանականներ կը խօսին Մկրտիչ վարդապետ ու Միքայէլի ընկերներէն Ց· Բերբերեանը , որ ընդհանուր յուզման եւ ժողովուրդին բարձրաձայն հեկեկանքնե – րուն մէջ կ'արտասանէ «Ազատ Աստուած»ը, Միքայէլ Նալբանդեանի մարմինը հողին յանձնելէ առաջ :

Նալբանդեան 36 տարեկան էր :

ՇԱՒԻՒ ՍԱԳԻԶ

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

"ՓՈԼԻՕ"Ի ՊԱՏՈՒԱՍՏԻՆ ԳԻՒՏԸ

●

Ամերիկայի պետուն մը՝ կենսաբան փրոֆ· Եոնաս Սոք օրուան մարդը դարձաւ չնորհիւ իր հնարած պատուաստին , մանկական անդամալուծութեան դէմ պատճառելով մեծ թեթեւացում եւ յոյսի պատգամ մը մարդկութեան : Այս տաթիւ տեղական թերթ մը մանրամասնօրէն կը բացատրէ գիւտը :

Որքան ժողովուրդները , նոյնքան եւ աւելի այսհարցովկըհետաքրքրուինպետունները , իմանալու արդիւնքը այն տե – ղեկագրին դոր ներկայացուց պետնականը անցեալ սեպտեմբերին : Մինչեւ վերջերս պետունները — մասնաւորաբար Փը – րանսացիները , վերապահ էին Սոքի պատուաստի մասին : Եւ տակնէ մը ի վեր սուր բանավէճ մը սկսած էր պետունները միջեւ , «Փոլիօ»ի պատուաստին տաթիւ :

Ի՞նչ է Սոքի պատուաստը :

Պէտք է եա երթալ երեք տարի առաջ , պետնալու համար մանրամասնութիւնները այս գիւտի մասին : 1952ին «փոլիօ»ն անօրինակ չափերով կը տարածուէր : Տանը – մարքայի մէջ , Քոփէնհակի մօտ 1300 դէպքեր կ'արձանագրէին :

Սակայն Միացեալ Նահանգներուն մէջ էր որ համաճարակը ազետալի հան – դամանք ստացած էր : Ցունիսէն մինչեւ Յուլիս 42000 դէպք արձանագրուած էր : Նախ Թեքսասի մէջ , կարեւոր կեդրոնա – յումով մը Հուսթընի , ապա Իօվայի եւ Նիպրաքայի մէջ : Ահուսարսափի ենթար – կուած էր Ամերիկան որ «փոլիօ»ի նախասիրած երկիրն է :

Իրարու ձեռքէ կը խլէին կամակլոպիւլի սրուակները , որոնք ազդեցիկ կը նը – կատուէին : Սակայն չուտով երբ ատոր մթերքը կը սպառէր , ընտանիքները կը վախնային թէ դատապարտուած էին են – թարկուելու հիւանդութեան եւ արդէն հիւանդութենէն բռնուած անձերու վի – ճակը կ'արդարացնէր ահուսարսափը : Մէկ օր առաջուան քաջառողջ տղան կը դան – դատէր կոկորդի եւ դլխու ցաւերէ : Նախ կը կարծուէր թէ պարզ կոկորդի հիւան – դութիւն մըն է (անժին) : Իսկ քանի մը օր եաք կենդանի մեռել մը կը դառնար մա – նուկը :

Մանափէաներու ընկերակցութեամբ Սոք ամփոփուեցաւ իր դիտական աշ – խատանոցին մէջ եւ սկսաւ աշխատանքի : Բոլորը գիտէին թէ 1840ին Գերմանացի Հայինէի խոչորացոյցը ցոյց կուտար երեք պատասխանատուները — երեք ժահր , երեք բամպակապատ ճերմակ գնդիկներ կոչուած Պրեւնհիլտա , Լէօ եւ Լանսինկ :

Սոք , աշխատանոցին վարիչը , իսկոյն յանձնարարեց նմոյշներ ախտածինի տե – սակներէն : Անոնցմով նախ պատուաստեց կապիկները եւ երբ անոնք կ'անդամալուծուէին , անոնցմէ կը հանէր որոշ դեղձեր , ուր ժահրերը կը բազմանային , ուսում – նասիրելու եւ երեւան հանելու համար քիմիական արտադրութիւնը , որ կրնար փճացնել թշնամին :

Օր մը 1953ի սկիզբը , առաջին անդամ ըլլալով Հէրի Ուիվըր , վարիչը համալսարանի հետազօտութեանց բաժնին կը վերցնէր քողը , որ մինչեւ այն տեն ամէնէն մեծ դաղտնապահութեամբ կը ծածկէր փոր – ձերը : «Սոք եւ իր աշխատակիցները կ'ը – սէր , կ'ընդհին իրենց մշակումները ֆոր – մալտեհիտով որ կը սպանէր ժահրը : Ագդեցիկ պատուաստ մը ունե – նալու յոյսը ծնաւ » :

Պէտք էր տակաւին դիտնալ անոր ճիշդ ագդեցութիւնը եւ ցոյց տալ որ վնասա – կար չէր :

Եթէ կանխարդիլ արտադրութիւնը ի դօրու է , պէտք է որ մարմնին մէջ ըս – տղծէ «հակադղակներ » — ինքնապաշտպանութեան տարրեր , որ ինքնաբերաբար կը ծնին եւ վահան մը կը կազմեն նախայարձակին դէմ :

Բաւարար չհամարուեցաւ հակադղակներու թիւը , որ առեղծուեծաւ առաջին պատուաստով : Որով կենսաբանները ըս – տիպուեցան բարելաւել իրենց դեղաձեւը , եւ չուտով փորձի ենթարկուած կենդա – նիներուն վրայ տեսան հակադղակներու մեծ թիւ մը :

1953ին երեք ամիս անընդհատ կապիկները այդպործողութեան ենթարկուեցան բարեփոխուած պատուաստի միջոցով : Վարա – կումի ենթարկելէ եաք , սքանչելի կերպով դիմադրեցին անոնք վարակման դէմ :

Սոք ուղեց հաստատել իր առաջին արդիւնքները : Համալսարանը 700·000 տո – լարի վարկ մը քուէարկեց , որով հնդկաստանէն բազմաթիւ կապիկներ ապսպրեց , անհրաժեշտ պատուաստի պատրաստու – թեան համար : Ութար Փրատէչի պետու – թենէն նախ կռնակով փոխադրեցին կա – պիկները , ապա չորեկառքով մինչեւ Նոր Դէհլի , անկէ ալ ծովանաւով Լոնտոն , եւ ապա հարաւային Ֆարոլին : Երբ քննութենէ մը եաք կը հաստատուէին թէ լաւ էին պատուաստի համար , կը ղրկ – էին Ամերիկա :

Ամերիկա հասնելէ ետք , կապիկները կը հետեւի թափօրին , բոլոր եկեղեցինե – րուն զանգակները կը ղօղանջեն· բոլոր քահանաները հանդիսաւոր պատարագ եւ թաղման արարողութիւնները կը կատա – րեն :

Դամբանականներ կը խօսին Մկրտիչ վարդապետն ու Միքայէլի ընկերներէն Ց· Բերբերեանը , որ ընդհանուր յուզման եւ ժողովուրդին բարձրաձայն հեկեկանքնե – րուն մէջ կ'արտասանէ «Ազատ Աստուած»ը, Միքայէլ Նալբանդեանի մարմինը հողին յանձնելէ առաջ :

Նալբանդեան 36 տարեկան էր :

ՇԱՒԻՒ ՍԱԳԻԶ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (126)

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՑՈՒՇԵՐԷՍ

●

Առաւօտեան մի փոքրիկ տղայ ջուր բերեց մեզ , լուացուելինք : Մոկացին տղային տարիքն հարցուց : «Տասը տարեկան եմ» պատասխանեց նա : Հարցուց նաեւ նրա անունը , տղան պատասխանեց .

«Պարոն , քո ծառան՝ «Ջոջ–Աղա» :

Մոկացին ժպտալով՝ ասաց տղուն . «Այսուհետեւ քո անունը «Քիւչիւկ–Աղա» է , դնա , ասա մայրիկիդ , որ այդ անունը տուեց քեզ Ֆեռայիներից մեկը :

Միջանկեալ : Համաշխարհային պատերազմի ժամանակ , երբ մեր կամաւորականն դունդերը Վան էին , ես դումարտակներին մեկի հետ էի , նստած էինք Գարեդինն Ազանոսկերիչեանի տունը : Կը խօսակցէինք : Մի դինուած երիտասարդ ներս մտաւ եւ ձեռքս համբուրելով ասաց .

— Պարոն վաշտապետ , դիս չէ՞ք ճանչնար :

Նայեցի երիտասարդին եւ ասի .

— Ոչ , չեմ յիշեր :

Այստեղ նա ինձ յիշեցուց , որ 1904ին , երբ Աբարուց թաղին մէջ էինք , նա մեզ ջուր էր բերած լուացուելու համար : Յիշեցուց նաեւ , որ երբ Մոկացին հարցուցած էր նրա անունը եւ ինքը «Ջոջ–Աղա» էր պատասխանած , նրան մկրտած էր «Կիւչիւկ–Աղա» անունով : «Ահա ես այն տղան եմ» , ասաց եւ աւելցուց .

— Ձեղնից դաս առի , մասնակցեցի վասպուրականի բոլոր կռիւներին եւ , ինչպէս տեսաք , Պ· վաշտապետ , դուրս եկանք յաղթական :

Այդ ազատ ու համարձակ չարժուձեւերով ու խօսքերով տղան այնպիսի խորունկ տպաւորութիւն թողեց իմ վրայ , որ տեղէս ցատկեցի եւ այդ փոքրիկ հերոսի ճակատը համբուրեցի :

Չգիտեմ , այնուհետեւ ի՞նչ եղաւ նա , ո՞ւր մնաց , ո՞ղջ է թէ մեռած :

×

Հետեւեալ գերեկը Ալէքս եկաւ , ըստ իր խոստման , եւ յայտնեց որ երեկոյեան ժողով կայ , եւ ես եւ Առաքել Աղան կը հրաւիրուինք մասնակցելու այդ ժողովին :

Երեկոյեան ժամը 9ն տասներեն էր , երբ ես եւ Առաքել Աղան , Ալէքսի առաջնորդութեամբ , դնացինք ժողովատեղին , ուր կային Կոմսը , Անդրանիկը , Մուրատը , Աւետիսը , Քեհեան եւ Սմբատը :

Մօտ քսան օր էր չէի տեսած Մուրատին եւ միւսներին : Բոլորին բարեւելէս յետոյ , ողջագուրուեցի Մուրատին հետ : Մինչ այդ նկատեցի , որ Կոմսը դժուարութեամբ առաւ բարեւս :

Երբեմն շատ համբերող էի , իսկ երբեմն էլ մի փոքրիկ բանից վիրաւորուող եւ դիւրագրդիռ : Կոմսի վարմունքը ինձ դիւր չեկաւ : Ինչո՞ւ նա այդպէս վարուեց : Նա շատ կը սիրէր մեզ : Մօտիկ ծանօթ – ներ էինք 1899 թուականից ի վեր : Ի հարկէ , նա ինձ դէմ մազի չափ ոչ կամ վրէժ չէր կարող ունենալ :

Պատճառը երեք չարաբաներ առաջ պատահած անակնկալ դէպքն էր , որի մասին ղրած էր նամակ եւ պատասխան ստացած :

Ասացի · —

— Պարոն Կոմս , այդ քո վարմունքի մասին այժմ պիտի խօսէի , բայց մի բան նկատի ունենալով պիտի լռեմ : Սա պատճառով , որ երբ այդ «անախորժ պատահարից» յետոյ Այդեստանից դուրս ե – կանք , անցանք չորեքի դիւղերը , տեսանք այնտեղի կազմակերպութիւնները , ժողովրդի դարթնած ինքնագիտակցութիւնը , մենք ընկերներով ուղղակի հիացանք : Մենք մեզ կը կարծէինք թէ Տարօնի աշխարհի մէջ կը դտնուէինք եւ Մամիկոն – եանների սերունդների հիւրասիրութիւնն ու յարդանքը կը վայելէինք : Այնպէս կարծեցինք թէ՝ Սասունի եւ Մուշի հայ ժողովուրդը փոխադրուել էր այս չորքնը իր դմայլելի ընդունելութեամբը եւ հիւրասիրութեամբը :

(Շար·) ՍԵՊՈՒԿ

կուէին Թորոնթօ, Փիցպուրկ եւ Պըրքելի :

Օր մը «Ամերիկեան Բժշկական Ընկե – րութեան թերթը» երեւան հանեց կապիկ– ներուն ենթարկուելիք ճակատագիրը, թէ՝ Սոք անունց կը փոխանցէր «փոլիօ»ն զօ – բաւոր ժահրով մը : Ան կենդանիներուն ե– րիկամները կը փչէր եւ զատէ կ'անցընէր լուծոյթը, մեկուսացնելու համար ժահ – րերը եւն. :

Նախարդել արտադրութիւնը պատրաստ է յայտարարեց Փիցպուրկի խմբակը : Փորձը յաջողութեամբ կատարուեցաւ կա– պիկներուն վրայ :

Ատկէ եաք փորձը կատարեցին մանուկ– ներու վրայ :

Տարի մը առաջ փոլիոմիէլիթի եղանակի նախօրեակին, Սոք դիմեց ամերիկացի ա– չակերտներու մէկ միլիոն ծնողներուն, որ արտօնութիւն տան պատուաստելու զա – զաքը : Քանի մը շաբթուան մէջ մէկուկէս միլիոն դեղաչափ բաժնեց : 650·000 տղաք ստացան կանխարդիլ չհիւանդը : 200·000 ուրիշ տղաք կեղծ պատուաստի ենթար – կուեցան չէզոք նիւթով մը, տեսնելու համար տարբերութիւնը համաճարակի մը մէջ տղոցին :

Յաջողութեան առաջին քայլն էր : Գիտուն– ները տակաւին պիտի աշխատին պատ – ուաստին վրայ : Փարիզի մէջ փրոֆէ – սէօր Լեվին, տնօրէն Փաստէօռեան կա – ճառի ժահրի ապատարկութեան, կրցաւ արտադրել պատուաստ մը որ ոչ միայն տզդեցիկ է, այլեւ նշանաւոր իր ոչ վարա– կիչ հանգամանքով : Ան փորձեր կատարեց փոքր տղոց խմբակներու վրայ, եւ հիա – նալի արդիւնք ստացաւ :

Առողջապահական վիճակագրութեան համաձայն փոլիօ արագ քայլերով կը տա– ճածուի :

Միացեալ Նահանգներու մէջ 60·000 հոգի վարակուած էին 1954ին : Եւրոպա – յի մէջ միջին հաշուով 35·000 եւ տար – ուէ տարի 15 առ հարիւր կ'աւելնայ :

Ֆրանսայի մէջ 1954ին երկու հազար հոգի վարակուած էին փոլիոյէն, 1952ին անոնց թիւը 1665 էր և 1951ին 1493 էր :

Փաստէօռեան հաստատութիւնը սկսած էր պայքարը, ուրկէ յաղթական ելաւ փրոֆ· Լեվին :

Համաճարակի շրջաններուն մէջ բժիշկ– ները կը յանձնարարեն հում կաթ չխմել, եռացնել ջուրը, հում ուտելիքներ չո – ւել, շատ չլողնիլ : Եթէ հակառակ այս բոլորին ժահրը իր քանդիչ աւերը կը կա– տարէ, բժիշկները կրնան կատեցնել հի – ւանդութեան ընթացքը : Բացարձակ հան– դիսաւ ամէնէն մեծ օգտակարութիւնը ու– նի հիւանդութեան դէմ :

1950ին արդէն պատուած էր բերնի մի – ջոցով առնուած պատուաստ մը Մարոքի Փաստէօռեան հաստատութեան վարիչ փրոֆ· Պլանի կողմէ :

Այս հիւանդութեան ամէնէն տագնա – պալի տարիքը 2էն 15 է : Հա – րիւր փոլիոյէ վարակուողներէն 58 տոկոս եւ կամ այրեր են, 48 աղջիկներ կամ կի – ներ, 28 հինգ տարեկան չէին, 32 հին– գէն տասնըհինգ տարեկան են եւ միւս 40 տասնըհինգէն վեր :

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ԱԶԳ· ԿԵԱՆՔԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Իրազեկ աղբիւրէ տեղեկացայ, թէ այս տարի ալ Ապրիլ 11–24ը պիտի տօնուի միասնաբար :

Զանազան հոսանքներու եւ միութեանց ներկայացուցիչներու խառն ժողովները տեղի կ'ունենան խաղաղ մթնոլորտի մէջ :

Աչխատանքի մեծագոյն մասը կատար– ուած է եւ աղդերը պատրաստ են :

× Համազգայինն ընկերութեան եւ Ն· Փալանճեան ճեմարանի քառնեւհինգամ – եայ յոբելեանի մասին ալ ժողովներ տեղի կ'ունենան : Ընտրուած է գործադիր մար– մինը, որ իր հերթական նիստերը կը ու– մարէ ամէն ուրբաթ իրիկուն : Տօնակա – տարութիւնը տեղի պիտի ունենայ Ցունի– սի առաջին կէսին :

Գործադիր մարմինը կազմած է պրո· մշակոյթի զարգացման նախանձախնդիր տարրերէ, ինչ որ գրաւական մըն է գոր– ծին յաջողութեան :

× Մայիս եւ Ցունիս ամիսներու ըն – թացքին տեղի պիտի ունենան քանի մը հանդիսներ եւ տօնակատարութիւններ , բոլորն ալ աղգօգուտ նպատակներով :

Վերջերս սթափումի նշաններ կը ցու – ցընէ նաեւ Մարսէյլի հայ երիտասարդ – ութիւնը : Հայկական բոլոր ձեռնարկնե– րուն ներկայ կ'ըլլան բազմաթիւ երիտա – սարդներ :

Մաղթենք որ երեւոյթը ընդհանրանայ եւ նոր նուաճումներ կատարուին :

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԼԻ ՋՕԼԻՎ – ՄԱՐԹԼԿՈՑԻ ԴՊՐՈՑԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ, (Ցառաջ)· — Այս միացեալ թաղամասերն ալ տարիներէ ի վեր կը պահեն իրենց դպրոցը :

Ատեն մը երկուքի բաժնուած էին եւ միաժամանակ երկու դպրոց ունէին : Ի վերջոյ թաղեցիները համաձայնութեան գալով ընտրեցին խնամակալութիւն մը եւ միացուցին երկու դպրոցները :

Այս տարեշրջանի սկիզբը պաշտօնավա– րելու հրաւիրուած էր տիկին Մանուչ Շա– միրեան : Անոր անակնկալ հիւանդութեան պատճառաւ առժամապէս յաջորդեց Պ· Ազգին Մարտիրոսեան որ այժմ մնայուն ուսուցիչն է :

Շէնքը սեփական չէ : Լոյսը եւ տարա – ծութիւնը բաւարար են, միայն առաստա– ղը ցած է : Ունին դրասեղան նստարան – ներ, դրատախտակ եւն. :

Դասաւանդութիւնները տեղի կ'ունենան շաբաթը մէկ անգամ, հինգշաբթի օրերը, առաւօտեան ժամը 9էն 11·30 : Այս տարեշրջա– նի սկիզբը արձանագրուած են 41 երկսեռ աշակերտներ ,որոնց մեծ մասը աղջիկ – ներէ կը բաղկանայ :

Ցարդ կանոնաւոր կերպով դպրոց կը յաճախեն 31 աշակերտներ, մնացածները յաճախ կը բացակային : Ուսուցիչը մաս – նաւոր նամակներով այս պարագան յիշե – ցուցած է ծնողներուն, բայց անօգուտ :

Աշակերտները բաժնուած են երկու դա– սարաններու, բոլորովին նորաւուներ եւ նախակրթարանի երկրորդ դասարանի պատրաստութիւն ունեցողներ : Թաղը չու– նի մատուռ եւ հաւատքարեր միջոցներ : Ուսուցչին ամսաթոշակները, չէնքին վարձքը եւ վառելիքի ղրամը կը ճարուի հանգանակութեամբ եւ տարեկան երկու հանդէսներով :

Ինամակալութիւնը բաւական մեծ դժ – ուարութեամբ է որ կը պահէ այս դասըն– թացքը : Բայց եւ այնպէս, յարատեւ աշ – խատանքով կը յաջողին բայ պահել դըպ – րոցին դուռը : Երբեմն աշակերտներու ան– ուանացանկին կը պարզուի, որ աշակերտ– ներու թիւը աւելցած է : Եթէ մաս մը անտարբերներ, խելքի գան, աշակերտնե– րու թիւը անկասկած պիտի կրկնապատ – կուի : Անցեալ կիրակի, (17 Ապրիլ) Պո – մոնի դպրոցին կից սրահին մէջ, հանդէս մը սարքուած էր, նախաձեռնութեամբ ինամակալութեան : ԹՂԹԱԿԻՑ

ՍՏԱՑՄԱՆՔ

ՀԱՐՄԱՆԱՔՂԱՑ , հաւաքածոյ հայ ժո – ղովրդական երգերու Զմշկածագէն եւ շը– ջանէն : Հարսանեկան երգեր, անուանի – ներ, աշխատանքի եւ պրօսանքի երգեր, պարեր եւն. : Հաւաքեց Յովհ· Ամէմեան : Եղանակները դրի առաւ Աւետիս Գ· Մե – սումեան : Հրատ· Բիւզանդ Ամէմեան : Փարիզ, 1955 : Գին 500 ֆրանք : Ամերիկա երկու տոլար Հասցէ .—

202, Rue du Fg. St. Martin, Paris

Երբ Լիոնի Եկեղեցաշէն յանձնախում – բը տեղեկացաւ թէ վիճակախաղին բախ – տաւոր թիւը չհասդը Հայ մըն է կրը – նոպլէն, Ազգային Միութեան անդամնե – րէն՝ Պ· Սողոմոնեան եւ Ցանձնախումբիս նախագահ Պ· Ճնկարեան, մեկնեցան կրը– նոպլը, շնորհաւորելու մեր բախտաւոր հայրենակիցը՝ Պ· Ժան Աւագեան, նոր ա– մուսնացած երիտասարդ ճարտարապետ մը :

Պ· Աւագեան , անցեալ շաբաթ օր Լիոն այցելեց եւ «Լը Փրօկրէ»ի չէնքին առջեւ, պաշտօնապէս իրեն յանձնուեցաւ դեղեցիկ «Ճըէկաթ»ը :

Լուսանկարը կը ներկայացնէ ինքնա – շարժը, որուն առջեւ Պ· Ճնկարեան կը յանձնէ «Ճրէկաթ»ին թուղթերը Պ· Ս – ւագեանի : Ձախէն աջ՝ Միքայէլեան , քարտուղար, Աւագեան, Պօյաճեան , Ֆուրնիոլ (իւսիէ), Օհաննէսեան՝ դան– ձապետ :

Ցանձնախումբս հրապարակաւ շնորհա – կալութիւն կը յայտնէ Պ· Աւագեանի, որ հարիւր հազար Ֆրանք նուիրեց Եկեղեց – ւոյ շինութեան Ֆոնտին :

Լիոնի Եկեղեցաշէն Ցանձնախումբ

ԿԵԱՆՔԸ ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ

ՎԻԵՆ, (Ցառաջ).— Մենք ալ, թէեւ քիչ մը ուշ եւ տօնական օրով, անցեալ կիրակի տօնեցինք Փետր· 18ի ժողովր – դային ապստամբութեան տարեդարձը մեր ակումբին մէջ :

Ներկաները, ճոխ սեղաններու չուրջ հաւաքուած , երդեցին, խօսեցան եւ կա– տակեցին : Ուրիշներ աւելի աւանդապահ եւ հաւկթախաղի սիրահար « զարկին – զարնուեցան » : Վերջապէս , հայրենա – շունչ մթնոլորտի մէջ, սեղանապետ Կ· Տէրմոյեանի հրաւէրով ամէնքը ճոխա – ցուցին մեր ինջոյք հաւկթախաղին վայ – լը : Առանձին յիշատակութեան արժանի էին Նոր Սերունդէն՝ Լեւոն Մարտարեանի եւ Ռ· Գալայճեանի խորհրդատ արտասա– նութիւնները, որոնք ծափերով աղջուն – ուեցան : Իսկ մեր հիւրերէն՝ Տէր եւ Տիկ· Զէօկիւրեան (Պրոն) եւ փոքրիկ Շաքէ Միրզէ խանդավառութիւն ստեղծեցին : Շնորհիւ անծանօթ հիւրի մը, անպակաս եղաւ հայկ· դեղջուկ պարն ալ :

Օրուան բանախօսը, ընկեր Մ· Միրզէ կրակոտ բանախօսութեամբ մը սթափու – մի, եւ ահազանգը հնչեցնելէ վերջ, յի – շեցուց ամէն մէկուն պատասխանատուու– թիւնը : Պատմեց, պարզ եւ յստակ ոճով 1921 Փետր· 18ի ժողովրդային ապստամ– բութեան նշանակութիւնը : Եւ արդար վր– դովմամբ գոչեց՝ «բարեկամներ, եղէք ինչ որ կ'ուզէք, միայն թէ հայկական չունչ տուէք ձերիններուն· Եթէ այդպէս չընէք, վստահ եղէք որ օր մը կը գա – նանք բոչայ , ինչ ալ ըլլայ, մենք պէտք է տոկանք, մինչեւ որ օր մը, բախտաւոր օր մը առնենք առնինք այս սերունդը մեր հայրենիքը· Եթէ ոչ հարիւր, դէթ եօթա– նասուն առ հարիւր (բուռն ծափեր) : Ժա– մը 9ի առեններդը վերջ գոռաւ խնջոյքը :

Հ· Մ· Ը· Մ·.— Նախորդ թղթակցու – թիւններուս մէջ յիշած եմ թէ մեր տպա– քը այս տարի արդիւնաւէտ չրջան մը բո– լորեցին : Եղանակի առաջին մրցումէն սկսած մնացին Ա· դիրքին վրայ , եւ այդպէս ալ լրացուցին ախոյենական չր – ջանը : Այժմ կը մնան երեք յաւելեալ մր – ցումներ, որպէսզի ընդհ· դասակարգին ախոյեանը հռչակուելին պաշտօնապէս :

ԲԱՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ.— Ժամանակէ մը ի վեր ծանրացած է տնտեսական տագ– նապը : Հիւսուածեղէնի կարգ մը գոր – ծարաններ իրենց գռները կամ վերջնա – կան եւ կամ առժամեայ կերպով կը գո – ցեն, բազմացնելով անգործներու թիւը : Այս անգամ, Փասգալ Վալիւի մեծ գոր– ծարանն է որ երեսունէ աւելի հին բան – ուորներ կ'արձակէ որոնց մէջ կան բաւա– կան թիւով հայ կիներ, հին եւ փորձառու գործաւորուհիներ : Ն· Կ· ԲԻՒԶԱՆԴԱՑԻ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (22)

ԳՈՐՇ ԶԳԵՍՏՈՎ ՄԱՐԴԸ

●

ԳԼՈՒԽ Զ·

Գիւտէս չափազանց հպարտացած՝ դուրս ելայ տունէն, բանալին վերադարձուցի ափկին ձէյմսին եւ ուղղակի կայարան գա– ցի : Քաղաք վերադարձի ճամբուս ըն – թացքին զարձեալ քննեցի թուղթս : Ցան– կարծ թուանշանները նոր իմաստ մը ըս – տացան :

Ենթադրենք թէ թուական մը կը նշա – նակէն, 17 1 22: 17 Ցունուար 1922 : Այո, այո, այդ է : Ինչ տխմար էի որ չէի մտածած այդ մասին աւելի առաջ : Սա – կայն այդ պարագային պէտք է դիտնալ թէ ուր կը գտնուի Քիլմորընը Քէսըլը , որովհետեւ այսօր 14ն է : Երեք օր կը մնայ : Քիչ է ժամանակը, շատ յոյս չկայ, գրեթէ անյոյս, երբ չես դիտեր թէ ո՞ւր փնտռես :

Այսօր շատ ուշ է Ֆիլմը «տէվըլօփէ » ընել տալու համար : Պէտք է ամսպարել դէպի Քէնսինկթըն՝ տուն, ճաշին ժամա– նակին հասնելու համար : Եզրակացու – թիւններու ճշդութիւնը հաստատելու մը – ատդրութեամբ, հարցուցի Պ· Ֆլէմինկի թէ լուսանկարչական գործիք մը գըտ – նուա՞ծ էր արդեօք մեռած մարդուն գոյ– քերուն մէջ : Գիտէք որ ան շատ կը հե – տաքրքրուէր այս գործով եւ տեղեակ՝ ա– նոր բոլոր մանրամասնութիւններուն :

Իր պատասխանը յուսախաբութեան մատուց ինծ, — այդ տեսակ գործիք չկար :

Ենթադրութիւնս վեր ի վայր չրջեցաւ :

Եթէ լուսանկարչական գործիք չունէր, ապա ուրեմն ի՞նչ կը նշանակէր Ֆիլմի ճախարակը հետը պատցնել :

Ցաջորդ առաւօ կանուխ գացի Րիճըլնթ փողոցի Քոթակի մեծ վաճառատունը , «տէվըլօփէ» ընելու համար թանկագին Ֆիլմը : Ցոյց տուի գայն եւ մէյ մէկ օ – րինակ ուղեցի իւրաքանչիւրէն : Պաշտօն – եան որ զրաղուած էր դասաւորելու հա – մար դէպ մը Ֆիլմեւ, առաւ ճախարակս եւ նայելով ինծի .

— Կարծեմ սխալած էք, ըսաւ խնդա – լով :

— Ո՛հ, ոչ, վստահաբար ոչ :

— Սխալ է ձեր տուած ճախարակը :

Ամիկա գործածուած չէ :

Դուրս ելայ, չկանգնելով պահել վիրա – ւորուած արժանապատուութիւնս : Լաւ է որ մարդիկ երբեմն մտածեն թէ ինչ յի – մարութիւններ կրնան գործել :

Ու մինչ նաւային մեծ գործակալու – թեան մը մօտէն կ'անցնէի , կեցայ յանկարծ : Ցուցափեղկին մէջ դեռեղուած էր ընկերութեան դեղեցիկ նաւերէն մէ – կուն նմոյշը՝ մակագրուած «Քէնիլուըրթ Քէսըլ » :

Մոքս տարտամ գաղափար մը անցաւ :

Դուրը բացի, ներս մտայ, եւ պաշտօն – եային մօտենալով հարցուցի կակազելով· (այս անգամ իրաւ) .

— « Քիլմորընն Քէսըլը» :

— Սաութէմփթընէն կը մեկնի, ամսոյս 17ին : Քէյփ Թաո՞ւն կ'երթաք : Առաջի՞ն թէ երկրորդ կարգի տոմսակ կ'ուզէք :

— Որքա՞ն է գինը :

— Առաջին կարգը ութսուն եւ վեց ոսկի ...ընդմիջեցի գինը : Ինչ լաւ դիպուած :

ԱԿԱԹԱ ՔՐԻՄՔԻ

Թարգմ· Ա· ՀԱԲԷԼԵԱՆ

(Շար·)

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՕԴԱՆԱԻԻ արկածը որուն վրայ պայած էր Պանտունկի էնեական պատուիրակու – թեան մէկ մասը, հետզհետէ աւելի սուր բնոյթ կը ստանայ: Փերին միշտ պատաս– խանատու կը նկատէ Ամերիկան եւ Անգ – լիան, եւ այս առթիւ կը յայտարարէ թէ «Հոնկ Քոնկը ծանր վտանգ մըն է Զինաս– տանի համար»:

ԹՐՔԱԿԱՆ կառավարութեան ներքին փոփոխութիւնները կը կարծուի թէ որ – դիւնքն են Թուրքեւսուրիական ձգտուած յարաբերութեանց: Նախկին արտաքին գործոց նախարարը, Քէօփրիւլիւ, որ կը դառնայ պետական նախարար, կը թուի թէ ցոյց չէ տուած պէտք եղած անդիջող դիրքը: Այսպէս «ընդունած» է Սուրիոյ մէկ բողոքագիրը զոր պէտք է անմիջա – պէս ետ ղրկէր: Վարչապետ Մենտերէսն է որ ետ ղրկել տուած է, երեք ժամ ետք: Ուրիշներու կարծիքով, Պանտունկի խոր– հրդաժողովին նախօրեակին, վարչապետ Մենտէրէս ուզած է անձամբ ձեռք առնել արտաքին գործոց նախարարութիւնը, նկատելով որ Քէօփրիւլիւ նոր կացու – թեան մարդը չէ:

ԱՆԳԱՐԱՑի Լեհ դեսպանը, կարդ մը տեղեկութեանց համաձայն, պիտի միջ – նորդէ Ի. Միութեան եւ Թուրքիոյ յարա– բերութեանց բարելաւման համար:

ԱՆԹՈՒԱՆ ՓԻՆԻ, արտաքին գործոց նախարարը, Լոնտոն պիտի մեկնի ապրիլ 21ին, տեսակցութիւն մը ունենալու Անգ– լիոյ արտաքին գործոց նոր նախարարին, Մըքմիլէնի հետ: Կ'ըսեն թէ այս հանդի – պումը մեծ նշանակութիւն ունի Արեւմտ – եան Եւրոպայի երկու մեծերուն յարաբե– րութեանց նկատմամբ: Կարծիքի փոխա – նակութիւններ պիտի ունենան հատնա – բար, Ծ. Արեւելքի, Միջ. Արեւելքի, Արե– ւելքի եւ Արեւմուտքի պետութեանց յա – րաբերութիւններուն, ինչպէս նաեւ Գեր – մանիոյ մասին: Անշուշտ նաեւ Ատոմեւ – խորհրդային համաձայնագիրը: Կը կար – ծուի թէ երկու նախարարները պիտի փորձեն հաշտեցնել Ամերիկայի եւ Ի. Միութեան տեսակէտները Ատոմիոյ մա– սին:

ԼԻՈՆԻ 37ՐԴ ՏՕՆԱՎԱՃԱՌԸ բացուե – ցաւ կիրակի օր 4.500 ցուցադրողներու մասնակցութեամբ: Այս առթիւ Փարիզ – Լիոնի – ոտնավճառ օդանաւային կապը հաստատուեցաւ: Առաջին օդանաւին մէջ էին նախագահ Լոխօ և բազմաթիւ թղթա– կիցներ: Մասնաւոր ուշադրութեան ար – ժանացան Միացեալ Նահանգներու եւ Կարմիր Զինաստանի տաղաւարները: Տօ– նավաճառը պիտի տեւէ մինչեւ ապրիլ 25:

ՄԱՐՋԱԿԱՆ.— Ֆութպոլի ազգային բաժակի ֆառ տը ֆինալները տեղի ունե – ցան առջի օր: Անակնկալ արդիւնք մը տուաւ Նիս – Տրակինեան հանդիպումը, հակառակ ժամանակի երկարաձգման հա– ւասար մնացին (1–1): Պիտի ատիպուին կրկին խաղալ: Ցիշենք որ Նիսի խումբին բերդապահն է Հայրապետեան, որ չատ գնահատուած է: Ակէ դաս, Քոլմ– պի մէջ Լիլ յաղթեց Թուլուզի (1–0), Պոռտոյի մէջ Սթրազպուրկ յաղթեց Նան– սիի (4–3, երկարաձգումէ վերջ) Թու – լուզի մէջ Պոռտօ յաղթեց Լը Հավրի (1–0):

× Թունուզի հեծիկի չրջանը չահեցաւ Հովհաննեան, հասնելով 39 ժամ 48 վայր. 15 երկվ.էն, նպատակակէտին:

ՖՐ. Կ. ԽԱԶԻ ՕԳԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՑԱՆԻ ՇԷՆՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

ՏՐԱԿԻՆԵԱՆԷն.— Ա. Հաճեան 2000 Ֆրանք: Լորէնեան եւ Վահէ Լորէնեան հաղարական, Միհրան Պօղոսեան 500, Միքայէլեան 300, Քրիստինէ Տանձիկեան, Ձիմմէճեան, Սիրուհի Տանձիկեան եւ Ցա– կոբեան 200ական Ֆրանք:

ՊՈՄՈՆԷն (Մարսէյլ).— Խոսրով Տէ – յիրմէնճեան 5000 Ֆրանք: Արծրունի Զր – բաչեան, Խաչիկ Թէլեան, Ցակոբ Տօլ – պաշեան երեք հազարական, Մկրտիչ Ա– նուրեան, Համբարձում Աւետիսեան, Տի– կին Շահլամեան, Հելէն Պաքըրճեան հա – զարական, կարապետ Քէհեաեան, Զորիկ– եան Մայր, Տիկ Ծերիկեան, Տալաքիւ – փէլեան, Ցովհաննէս Ձօչկունեան, Գարե– պինեան 500ական,, Ովսաննա Փանոսեան 300: Ընդհ. դումար 27.400 Ֆրանք:

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Այրի Տիկին Մ. Վ. Ուբ – բաթեան իր Թոռան Սարգիս Ցակոբեանի անունով կը նուիրէ հինգ հազար Ֆրանք կապոյտ Խաչի կայանին:

1915ի ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ
ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱՅ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ
ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած 46 հանրային Մարմիններու, վերին հովանաւորութեամբ եւ մասնակցութեամբ Ֆրանսայի եւ Հայ ականաւոր անձնաւորութեանց

ԿԻՐԱԿԻ 24 ԱՊՐԻԼ, ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 20·30ԻՆ

PALAIS DE LA MUTUALITÉ, 24, Rue St. Victor

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

Հանրապետական պահակախումբի Զինուորական նուագախումբը

×

Շաբաթ, 23 Ապրիլ ժամը 17·30ին

Ֆրանս. Բանակի Հայ Նահատակներու հոգիները դէպի Ցաղթական Կամար արծարծելու Անծանօթ Զինուորին Բոցը

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Բարձր հովանաւորութեամբ երեք յա – րանուանութեանց պետերուն:

Կազմակերպութեամբ եւ մասնակցու – թեամբ քաղաքիս բոլոր կուսակցու – թեանց ինչպէս նաեւ բոլոր բարեսիրա – կան, երիտասարդաց, Համազգային Մշա– կութային Միութեանց եւ «Արմենիա» երգչախումբին:

Տեղի կ'ունենայ 24 Ապրիլ, կիրակի առաւօտ ժամը 9·30ին վարիչքէն մէջ:

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած երեք յարանուանու – թեանց պետերու կողմէ, հովանաւորու – թեամբ Ազգ. Միութեան:

22 Ապրիլ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, Սալ ոտ Ֆէթի սրահին մէջ:

Կը նախագահէ եւ բանախօսէ Հայր. պատուիրակ ՍԵՐՈՎԲԷ Ծ.Վ.ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Խօսք պիտի առնեն Հ. ՊԱՊԵԱՆ վրդ. եւ վեր. Ի. ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ եւ Պ. ՎԱՐԴԱՆ ԵՂԻՇԷԵԱՆ:

Պիտի ըլլան աւտր պատշաճի մեներգ, արտասանութիւն եւ կենդանի պատկեր – ներ:

ԿՐՈՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի ժամը 16ին, եկեղեցական սրահը, Սէն Լուի, Ռիւ Ժէյ:

Նախաձեռնութեամբ Կրօնպլի Հայ Ազգ. Եկեղեց. Միութեան, եւ մասնակցու – թեամբ Հ. Ց. Դաշնակցութեան, Կապ. Խաչի, Բարեգործականի, Հայ Մարտիկ – ներու Միութեան եւ Հ. Ց. Դ. Նոր Սե – րունդի:

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ազգ. Միութեան, միանակնութեամբ 24 Ապրիլ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Ճրդ. Թաղապե – տարանի սրահին մէջ:

Արժանի հանդիսաւորութեամբ եւ զե – ղարուեստական բաժինով:

Պատուոյ նախագահութեամբ Արեւմտ – եան Եւրոպայի կաթող. պատուիրակ Սե – րովբէ Ծ. Վ. Մանուկեանի: Խօսք կ'առնեն նաեւ յարանուանութեանց ներկայացու – ցիչներ:

Իբրեւ ազգ. զերագոյն պարտականու – թիւն կը հրաւիրուի բովանդակ գաղութը ներկայ գտնուիլ նոյն ժամուն:

Կրկնապէս կը յանձնարարուի Հայ ա – ռեւտրականներու փակել իրենց խանութ– ները, նոյն օրը ժամը 3էն 6:

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Ապրիլեան եղեռնի ֆառասնամեակին առթիւ:

Նախաձեռնութեամբ՝ Ֆրանս. Բանակի Հայ Ռազմիկներու Միութեան եւ մաս – նակցութեամբ Տէսինի բոլոր կազմակեր – պութիւններուն եւ Միութիւններուն:

24 Ապրիլ, կիրակի, կէսօրէ վերջ ճիշդ ժամը 3ին, Հ. Ց. Դ. Տան սրահը:

Կը խօսի ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Գեղարուեստական պատշաճ բաժին դպ– րոցին աշակերտներուն կողմէ: Պիտի ներ– կայացուի նաեւ ողբերգութիւն մը եղեռ – նէն, մասնակցութեամբ կարող ուժերու: Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԸ

Համազգայինի վարչութեան եւ Ցռնել – եանի գործադիր մարմնոյ անդամները ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին այս չորեքշաբթի, ժամը 6·30ին, սովորական հաւաքատեղին: Կը խնդրուի միասին բե – րել նաեւ նուիրատոմսի տետրակները:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Ցառաջիկայ չորեքշաբթի երեկոյ Քատէ սրճարանի վերնայարկը, տեղի կ'ունենայ Լսարանի դասախօսութիւնը: Նիւթ՝ Ար– շակ Զոպանեանի ֆաղաքական եւ հասա – րակական գործունէութիւնը: Մուտքը ա – զատ է:

ՀԱՄԱԶԳ. ՄՇԱԿՈՒՅԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ

Հերթական դասախօսութիւնը այս չո– րեքշաբթի ժամը 21ին Ֆրանսական հա – մալսարանին ամփիթատրոնը, 40 Ալլէ Լէօն Կամպէթա:

Կը խօսի՝ Մկրտիչ Հաճեան (երաժշտա– կան քննադատ):

Նիւթ՝ «Հայ ժողովուրդը եւ իր երգը»:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ցակոբեան զերդաստանը, Գուրկպեան եւ Ց. Պետրոսեան ընտանիքները, չնո – հակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց, որոնք անձամբ, նամակով եւ հեռագրով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրեց – եալ մօր, հարսին, հօրեղբօր կնոջ, պա – քանչ մօր եւ խնամիին Տիկին Սեփորա Ցակոբեանի մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ Մարսէյլ, Ապրիլ 9ին:

*

ՄՈՆՄՈՐԱՆՍիի Հանդստեան Տան Տես– չութիւնը չնորհակալութեամբ առացած է հետեւեալ նուէրները.— Օննիկ Զորմիս – եանի յուշարկաւորութեան առթիւ.— Պ. Լ. Զորմիսեանէ՝ 15·000 Ֆր., Օննիկ Զորմիսեանի Պանէֆօ Քաշանցի բարեկամ– ներէն 5100 Ֆրանք:

ՑԱՐԳԱՆԻի ԵՐԵԿՈՑ ԱԼՖՈՐՎԻԼի ՄԷՋ

Ապրիլ 11 – 24ի առիթով:

Նախաձեռնութեամբ Նոր Սերունդին:

Այս ուրբաթ ժամը 21ին, Քափէ տու Նորմ սրահը, 4 Փլաս տը լա Մէրի:

Կը խօսին՝ ՏԻՐ ՊԱՐԳԵԻ Ք.Հ.Ց. եւ ՏԻԿԻՆ ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ:

Կը հրաւիրուի հասարակութիւնը յա – զելու համար մեր նահատակներուն յի – շատակը:

ՈՐԲ. ՕԳՆ. ՄԱՐՄԻՆԸ (Փարիզահայ Տիկ. Մ.) իր չնորհակալութիւնները կը յայտնէ Թուլոնի հետեւեալ հայրենակից – ներուն որոնք Պ. Գ. Քիւրքճեանի, սիրա– յօժար եւ ինքնաբուխ նախաձեռնութեամբ նուէրներ տրամադրած են փոխան դրոշ – մաթուղթի.— Պ.Պ. Գուրճեան Գ., Բամ– պպէճեան Կ., Տէրեան Ա., Բամբաճեան Ժ., Խօտաէքեան Ժ., Սամուէլեան Ն., Կարիպեան Ն., Մոսկովեան Ա., Ալթուն– եան Ա., Մպէնճեան Մ., Առաքելեան Ա., Ակոբեան Ժ., Խօտաէքեան Ա., Այ – վայեան Ա., Աղբլեան Ռ., Աչըլեան Ա., Քիւրքճեան, Փանոսեան Օ., Ուզունեան, Ցուսկիճեան, Պետրոսեան, Զատէյեան Ա., Տօրումեան Ա., Ցարութիւնեան Մ., Մխիթարեան, Ֆէրմանեան, Այվաճեան, Ակոբեան Կ., Մանուկեան Շ., Ալ – պէրեան Մ., Ձամպազեան Ա., Խաչան – ճեան Մ., Վալերեան, Ինկիլպարեանց Ժ., Քիւրքճեան Ժ., Զաքմաքճեան Ֆ., Ա– տաչէսեան Գ., Տօնէլեան Ժ., Տատուր – եան Վ., Տիկին Բէզմէզեան, Թովմաս, Քիւրճեան Ա., Մէրամեան, Քիւրքճեան, Ակոբեան Ժ., Սամուէլեան Մ., Ազչէհիր– եան Հ., Ապասեան որդիք, Կիրակոսեան, Միքայէլեան, Օր. Պէյօղլուեան, Խըտըր – եան, Տէր եւ Տիկին Էպօսեան, Ա. եւ Ա. Նաճարեան, Թիֆթիքճեան Ժ., Քաթըր – ճեան, Վարդանեան, Աթարեան, Ալիք – սանեան, Ավարեան եւ որդիք, Առաքել – եան Գ., Առաքելեան Օ., Գիպէճեան, Վարդանեան, եւն. եւն.: Համագումար 19·500 Ֆրանք: — Վարչութիւն

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS 9e

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼի Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր չրջանին Համազգայնական խումբը այս չորեքշաբթի ժա– մը 9ին:

Արամ խումբը այս հինգշաբթի ժամը 9ին:

Քրիստափոր Ենթկ. չաբաթ 23 Ապրիլ, ժամը 9ին:

Զաւարեան Ենթկ. 23 Ապրիլ, չաբաթ, ժա– մը 9ին:

Ակնունի Ենթկ. 23 Ապրիլ, ժամը 9ին:

Սոյն ժողովները տեղի կ'ունենան սովո– րական հաւաքատեղիները: Ժողովները չարունակելի են:

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Քրիստափոր խումբի ժողովը՝ այս երեքշաբթի ժամը 8·30ին, սովորական հաւաքատեղին:

Հ. Ց. Դ. Արեւմտեան Եւրոպայի Ուս. Միութեան ժողովը այս չորեքշաբթի ժա– մը 21ին, սովորական հաւաքատեղին:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Հովանաւորութեամբ Լիոնի եւ շրջանի Հայ Ազգ. Միութեան կեդր. վարչու – թեան:

Կազմակերպութեամբ Թորոսեանի – Ա– լէմեանի եւ Գայթանճեանի:

Կը մասնակցին տեղւոյս լաւագոյն ու – ժերը: Այս չաբաթ երեկոյ ժամը 21ին, Ցրանսուա Գոդէ սրահը (ռիւ Վիքթո – րիէն Սառուս):

Կը ներկայացուի Շիրվանզադէի

« ԱԻԵՐԱԿՆԵՐի ՎՐԱՑ»ն

Ինամեալ պատրաստութեամբ եւ ճոխ բեմադրութեամբ:

Տոմսերու գին՝ 250, 200 եւ 150 Ֆր.: Հասոյթը պիտի յատկացուի եկեղեցւոյ չինութեան: Տոմսերուն համար դիմել եկեղեցւոյ խորհրդարանը եւ յանձնա – խումբի անդամներուն:

ՀԱՑԱՄԷՋ ՉԱՑՆԱՒՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ

Ցուրվիէրի տաճարին մէջ, Ապրիլ 24 – ին, կիրակի առտուան ժամը ճիշդ 10ին:

Լիոնի Հայ կաթոլիկ առաքելութիւնը հաճոյքով կը հրաւիրէ ձեզ Ցուրվիէրի տիրամօր զեղակերտ տաճարին մէջ մա– տուցուելիք հայացէս սուրբ եւ անմահ պատարագին, որ տեղի պիտի ունենայ 24 Ապրիլ, կիրակի առտուն ժամը ճիշդ 10ին, Ապրիլեան Հայ նահատակներու եւ վերջին պատերազմի ժամանակ պատուոյ դաշտին վրայ ինկած հայ զինուորներու համար:

Ա Զ Դ

Անոնք որ կը փափաքին ունենալ Տիկ – նանց Միութեան Ողբերու Օգնութեան մարմնի մանուկներու ծպտեալ հանդիսին նկարները, կրնան դիմել Փարիզի եկեղե– ցւոյ դիւանատունը:

ԿԸ ՓՈՆՏՈՒԻ

Կը փնտռեմ քոյրս, բնիկ Տիվրիկցի, որ առաջին պատերազմէն առաջ մեկնած է Ա– մերիկա, հօրը անունը Պօղոս Զաղաց – պանեան, մօրը անունը Էլմաս Բուշնաք – ղոսեան: Տեղեկացնել Սեդրակ Զաղաց – պանեանի՝

Balane-Mirée (Indre et Loire) France

Ամերիկահայ թերթերէն կը խնդրուի արտատպել:

ԾԱԽՈՒ Է

Մարսէյլի մէջ, չատ բանուկ փողոցի վրայ ծախու կամ (ժեռանս) կօշկակարի խանութ մը, աշխատանոց եւ բնակարան հորս սեռնակով: Դիմել

69, Rue Breteuil, Marseille

ՎԱՐՁՈՒ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ

Անկէնի մէջ վարձու են օդասուն, կա – հաւորուած սենեակները, ի հարկին խոհա– նոցով եւ կառաւտունով: Ընդարձակ պար– տէզ: Հանրակառքը կը կենայ դրան առ – ջեւ, իսկ տունը լիճին ճիշդ դիմացն է: Հինգ վայրկեան երկաթուղիի կայարա – նէն:

Դիմել 105 Ռիւ ժէնիէռալ տը Կօլ, Անկէնի Պէն (Սէն է Ուազ): Հեռ. 12–18:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Հայ գործաւորուհի մը տափատի գոր – ծերու համար: Դիմել Տիկին Մխիթար – եանի,

125, Bd. de la Villette, Paris (10)
Métro Jaurès

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 20 ԱՊՐԻԼ • MERCREDI 20 AVRIL 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7652 — 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3063

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՓՈԹՈՐԻԿԷՆ ԱՌԱՋ

*

Ընդհ. ղօրաշարժի յայտարարութիւնը ահռելագոյն մասնած էր արեւելեան նահանգներու հայութիւնը 1914 Օգոստոսի սկիզբէն : Մասնաւորաբար վասպուրականի մէջ մինչեւ 45 տարեկանները զօրակոչի ենթարկուելէն եւ ժողովուրդին վրայ յաւելուածական ծանր տուրքեր դրուելէն : Կարնոյ, Տիգրանակերտի եւ այլ քաղաքներու մէջ զրուեցին Հայերուն ցորենը, գարին, ալիւրը, ճաւարը, իւղը, ձին, ջորին, ոչխարը, եղները, սայլերը, մինչեւ արեւցու մօրթերը եւն. : Ճամբաները լեցուեցան պատահիներով :

Գաւառներէն սկսան տեղեկագիրներ հասնիլ Պաարիւրքքարան, պարզելով քանդեցած ծանր կացութիւնը եւ թանձագին օգնութիւն ապերսելով :

Կարնոյ առաջնորդ Սմբատ եպս. Սահակեան 1914 Օգոստ. 30ին կը գրէր Զաւէն պատրիարքին թէ Թուրքերը կը զօրացնեն ռուսական սահմանագլուխը իր բանակ երկարութեան վրայ. այս առթիւ գրուած են քաղաքի պաշարեղէնին կէսը եւ կողոպտած բոլոր դիւղերու պարէնը, համատարած թշուառութիւն առաջ բերելով :

Ու կ'աւելցնէր .

« Հայոց դիւրը փափկացած է եւ կ'աշխատիմ մեծ նիգեր թափելով՝ ամէն բանդաբակաս կասկած ի բաց վանել մեր վրայէն, որպէսզի հաւանական պատերազմի մը ատեն մեր այրիմ վրէժխնդրական խնդիրները չերթան : Յաւելով դիտեցիմ սակայն անցեալները, որ կառավարութիւնը Դաշնակցական վարիչներու եւ երկամեայ Ընդհ. ժողովոյ առթիւ բացառաբար եկած պատգամաւորներու ներկայութիւնը հաշտ աչօք չդիտեց եւ անոնցմէ մէկ քանիներու մասին հետապնդումներ կատարեց եւ այդ հետապնդումներէն ազատելու համար շատեր ինքնաբերաբար մեկնեցան իրենց տեղերը. իսկ Պ. Ակնունի, որ տեղս պիտի մնար, անցեալ շաբթու ազդարարութիւն ստացաւ մինչեւ 24 ժամ մեկնիլ բաղաբէս եւ վերադառնալ Պոլիս » :

Ռուսական ճակատի մօտակայ շրջաններու մէջ զինուորական բռնապրաւումներն ու կողոպուտները, զօրակոչն ու տարապարհակ աշխատանքները 1914ի Օգոստոսէն սկսեալ անտանելի ու վտանգալից կացութիւն մը ստեղծած էին Հայերուն համար :

Պայազիտ, Խնուսի, Շապին Գարահիսարի, Խարբերդի, Զարսանճագի, Սեբաստիոյ եւ այլ քաղաքներու առաջնորդները ահազանգը հնչեցուցած՝ օգնութիւն կ'աղերսէին Պոլսոյ Պաարիւրքէն, որուն դիմումները ներքին նախարար Թալէաթի մօտ՝ կը մնային ձայն բարբառոյ յանապատ :

Կարնոյ առաջնորդը 1914 Սեպտ. 17ին կը գրէ պատրիարքին թէ՝ Իթթիհատն ու կառավարական շրջանակները Հայերը անվստահելի ցոյց տալու պատրուակներ կ'ուզեն ստեղծել : Քղիի մէջ երկու սրտուկ դէնք կը բաժնեն Իսլամներուն եւ դաղանի ժողովներ կը զումարեն, պատրաստելով որ բան չբանեն Հայերուն :

Զաւէն պատրիարք իր Ցուշերուն մէջ հրատարակութեան տուած է պատճէնները բաղմաթիւ փաստաթուղթերու, որոնք իրեն հասած են գաւառներէն, մասնաւորաբար արեւելեան նահանգներէն :

Մուշի առաջնորդ Ներսէս Եպիսկ. Ասլանեան 1914 Նոյ. 8ին կը գրէ թէ՝ « ժամանակը վտանգներով յղի է. ժողովուրդը ամէն բանէ զրկուիլ յանձն առած է. միայն թէ կեանքի ապահովութիւն մը ունենայ : կառավարութիւնն է ամէն կերպ անկարգութեան եւ չարիքներուն պղիւրը : Ինքն է որ մութ տարրերը կը գրգռէ եւ կը գինէ Հայերու դէմ : Հաս-

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵՐԿՈՒ ՃԱԿԱՏ ՊԱՆՏՈՒՆԿԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

*

ԻՐԱՒԻ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉԸ ՅԱՐՁԱԿԵ – ՅԱՒ ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՑ

Պանտունկի խորհրդաժողովին առաջին նիստը արձանագրեց Իրաքի ներկայացուցիչ, էլ ճամալի բուռն ճառը համայնավարութիւն դէմ, որ համահաւասար գծի վրայ կը դնէ համայնավարութիւնն եւ պաղեստինական սկզբունքները : « Համայնավարութիւնը նենգապաշտ կրօնք մըն է, որ կ'արծարծէ քինախնդրութիւնը ժողովուրդներու եւ դասակարգերու մէջ : Պաղեստինի տիրապետութեան մէկ նոր ձեւն է ան, շատ աւելի վտանգաւոր քան թէ նախկինը » : Յետոյ մատնանշեց այն « երեք չարիքները որ կը խանդարեն այսօր խաղաղութիւնը եւ կը մղեն ժողովուրդները անհանգստութեան եւ անհամաձայնութեան : Միջազգային այդ երեք ուժերուն դէմ պէտք է որդեգրել ի բաղաշտ եւ ազդու դիրք մը : Առաջինը՝ նախկին դաղեստինի դրութիւնն է, որ հետզհետէ կ'անհետանայ, առաջին մեծ պատերազմէն ի վեր : Մեզմէ շատերուն ներկայութիւնն այսօր, — նոր պետութիւններ — ապացոյց մըն է այդ ուղղութեամբ : Եւ ուրեմն ինչ որ կը կոչենք դաղեստինութիւններ, սկսած են ըմբռնել ներկայ ժամանակներուն անհրաժեշտութիւնները : Երկրորդը՝ սիոնականութիւնն է : Երրորդը՝ համայնավարութիւնը .— Ասիոյ եւ Ափրիկէի ժողովուրդները որ պայքարած են յանուն իրենց ազատութեան, ենթակայ են այսօր կորսնցնելու կրկին իրենց դերիշխանութիւնը, համայնավարութեան խաղերուն պատճառով : Նախկին ձեւով ըմբռնուած դաղեստինեան մէջ անպատ, լսելի կը դառնան բաղաքի ձայները : Բայց խորհրդային բռնատիրութեան մէջ կարելի չէ բարձրացնել որեւէ ձայն » :

Ճառէն ետք, ժողովասրահին պատկերը կ'ապացուցանէր արդէն, թէ պատուիրակութիւնները երկու կոչմի բաժնուած են : Շատեր ծափահարեցին, ուրիշներ մնացին լուռ եւ ձեռնածալ, ինչպէս Շու Էն Լէյ, Չինաստանի վարչապետը, եւ Նեհրու Հնդկաստանի վարչապետը : Մոհամմէտ Ալի, Փաքիստանի վարչապետը, տեղէն եւ լաւ եւ դնաց Իրաքի ներկայացուցիչը շնորհաւորելու :

(Շար.ը կաթդ. Դ. Էջ)

ԱԼՊԷՈՒ ԱՅՆՇԹԱՅՆ ՄԵՌԱՒ

•

ՄԱՐՄԻՆԸ ԿՏԱԿԱԾ ԷՐ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ

Մեծ դիտուն Ալպէռ Այնշթայն, հանգուցեալ Բշ. օր 76 տարեկան հասակին, Փրինսթընի հիւանդանոցին մէջ (Միացեալ Նահանգները) : Մտած էր հոն առջի Ուրբաթ, մաղձապարկին բորբոքման պատճառով : Բայց վիճակը բարդացաւ ջլային դրութեան խանգարումով :

Բնագէտ, փիլիսոփայ, եւ ուսուցչութեան մէջ հանճարեղ հմտութեան տէր՝ Այնշթայն « ամբողջական դիտուն » մը եղաւ դիտութեան համար :

1905էն սկսեալ տակն ու վրայ կ'ընէր դիտական հին տեսութիւնները ու վարկածները, չատերը, պայթեցնելով տեսակ մը յեղափոխութիւն դիտական ըմբռնումներուն մէջ. բայց կը նետէր նաեւ հմայքը՝ արդի տեսութեանց : Հայրը՝ Ճարաբերութեան : (Նախ « տահմանափակ » տեսութիւնը, յետոյ « ընդհանրացած» տեսութիւնը) :

Մատի վրայ կը համրուէին այն դիտնականները որ կը հասկնային յարաբերականութեան վրայ Թուաբանական իր բարդ աշխատանքները :

Նաեւ առաջին տեսաբանը՝ հիւլէական ուժ ստանալու կարելիութեան, նիւթին ներքին քայքայումով : Այս մասին գտած է Թուաբանական նշանաւոր տարազ մը, Ո = Ծ × Ա2, — այնքան չքեղ իր պարզութեան մէջ, — որ կը նախատեսմանէ ստացուած հիւլէական ուժին քանակը : Այնինքն՝ Ո ուժը մէջտեղ կուգայ, եթէ նիւթի Ծ ծանրութիւն մը, ներքին պայթումի հետեւանքով չքանայ :

Ո ի քանակութիւնը հաւասար է Ծ ծանրութեան գոր կը բազմապատկէ Ա2, լոյսի արագութեան (300·000 քմ. երկվայրկեանի մէջ) քառակուսին :

Այս տարազը ծառայեց իբրեւ հիմնաքար, ապագայի հիւլէական աշխատանք – ներուն : Այնշթայն կը յուսար թէ հիւլէական ուժի ստացումով, մարդկութիւնը պիտի դիմէր իր ընդհանուր բարօրութեան : Մատամբ յուսախաբ եղաւ, երբ այդ ահարկու ուժը ծառայեց նախ ռումբերու չինութեան : Եւ տասը տարի անընդհատ, հրապարակային ելոյթներով, յօդուածներով եւ մամուլի տասուլիաներու մէջ, պայքարեցաւ հիւլէական ուժի ռազմական գործածութեան դէմ : Մեծ մարդասէր մըն էր, եւ խորունկ մտածող մը : Թէեւ մեռաւ նախքան հիւլէական ուժի խաղաղ գործածութեան մասին իր յոյսերուն իրագործուիլը, բայց լաւատես մըն էր, եւ կը հաւատար թէ մարդիկ « խելքի պիտի գան »ու փրկեն իրենք իրենց մեծ աղէտէն՝ ինքնասպանութենէ :

Քանի երբոր զարու դիտական ամէնէն կարկառուն դէմքը, հայրն արդի բնա – դիտութեան, իր կեանքը նուիրեց ամբողջութեամբ դիտութեան : Քանի մը տարի առաջ իր մարմինը կտակած էր դիտական հաստատութեան մը : Կը փափաքէր որ մահուընէ վերջն ալ « բանի մը ծառայած ըլլայ» : Եւ ըստ վերջին տեղեկութեանց, նախքան մարմնին հրկիզուիլը մահէն 15 ժամ ետք,— որ կատարուեցաւ առանց արարողութեան, — բժշկական հաստատութիւն մը դիտնութեան ենթարկած է զայն : Ուղեղը՝ որ պիտի պահուի յետ քննութեան թանգարանի մը մէջ, յանձնառած է բժշկապետ Զիմմըրմանի, Նիւ Եորքէն : Միւս զարձարանները կը մնան այն հիւանդանոցին մէջ ուր մեռաւ :

× Առանց խորութեան ամէն երկիրներէն, պետական դէմքեր թէ դիտնական – ներ ցաւակցական հեռագիրներ կը ղրկեն : Փարիզէն մինչեւ Ուոշինկթըն, Լոնտոնէն մինչեւ Մոսկուա : Նոյնն է զրեթէ չեչոը. « Գիտութիւնը կորսնցուց մեծ դիտնական մը, իսկ մարդկութիւնը մեծ մարդ մը» :

— Վարչապետ Էմ. Ֆոռ յայտարարեց — « Այնշթայնի անհետացումը սուգ մըն է ոչ միայն դիտական շրջանակներուն համար ուր մեծահամբաւ էր ան, այլ ամբողջ մարդկութեան՝ որ պաշտամունքն ունի անոր հանճարին » : « Այնշթայնի անունը սերտօրէն կապուած է հիւլէական ներկայ զարուն : Բայց մենք, իր ժամանակակիցներս, պէտք է յիշենք քաջութիւնն ու յատակատեսութիւնը այս դիտունին, ոչ չէր ուզեր որ դիտութիւնը խաբէութիւն մը ըլլայ մարդկութեան համար եւ զրկէ զայն առաջին բարօրութիւնէն. — խաղաղութիւնը » :

— Միացեալ Նահանգներու նախագահը, Այզընհաուըը յայտարարեց. « Ինծի համար, Այնշթայն, հիւլէական այս դարուն, ամէն ուժեղ տիպարն է ազատ մի – ջավայրի մը մէջ ստեղծագործ կարելիութիւններով օժտուած անհատին » :

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ԱՄՓՈՓ ԳԻԾԵՐ

Ծագումով Հրեայ ծնողքէ, ծնած է 14 Մարտ, 1879ին Ուլմի մէջ : Մանկութիւնը անցուց Միւնիխ հօրը մօտ : 28 տարեկանին, կը հրատարակէ իր առաջին աշխատանքները : 1910էն 1912, ուսուցիչ, Փրակայի համալսարանին : 1915ին Պերլինի համալսարանը՝ ուր կը մնայ քանի տարի : Հիթլերականութեան հաստատումին կը ճամբորդէր դէպի Միացեալ Նահանգները : Հրաժարականը տալով Պերլինի դիտական կաճառին որոշեց մնալ Ամերիկա, ուր ապրեցաւ մինչեւ իր մահը :

Կը խօսինք դեռ իր կեանքին մասին :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ մէջ 240·000 բնակարաններ պիտի չինուին 1955ին : 1954ին չինուած էին 180·000 բնակարաններ :

ԵՄԷՆԻ վերջին ըմբոստութեան պարագլուխը, կը կարծուի թէ թաղաւորին եղբայրն է որ արդէն պատուած եւ գլխատուած է :

ԼՈՆՏՈՆԻ մամուլին տաղնապը դեռ լուծում մը չգտաւ : Խնդիրը կարգադրելու նոր ջանքեր կը թափուին : Մամուլի աշխատաւորութիւնը կը հաշուէ 23·000 զօրածագուրկներ :

ՖՐԱՆՔԵՒԻՆՈՒԶԱԿԱՆ բանակցութիւնները, հակառակ յոյսերուն, դեռ վերջնական արդիւնք մը չտուին : Կարգ մը դժուարութիւններ դեռ չեն հարթուած :

ՀԱՄԱՑԻ ՄԷՋ, Սուրիա, արիւնոտ բնդհարումներ տեղի ունեցան նախկին նախագահ զօր. Զիչէքլիի կողմնակիցներուն, եւ բնակչութեան միջեւ :

ՄԻՔ. ՆԱԼԲԱՆԴԵԱՆ

(ԾՆՆԴԵԱՆ 125ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ)

Է·

Նալբանդեանի կենսագրութեան ուսումնասիրութեան մէջ տեսանք անցողակի, թէ որո՞նք են եղած իր գործունէութեան զանազան բաժանմունքները :

Ամէն բանէ առաջ, Նալբանդեան ունեցած է ազգային — քաղաքական — հասարակական գործունէութիւն :

Սկսած Խալիբեան — Այվազեան խմբակին չարաշահութիւններուն դէմ մղած պայքարէն, մինչեւ «Հիւսիսափայլ»ի մէջ տարած իր պայքարները, Պոլսոյ սահմանադրական շրջանակներու եւ Սվաճեանի « Մեղուի »ի հետ ունեցած իր յարաբերութիւնները, դէպի Հնդկաստան կատարած իր ճամբորդութիւնը, Զէյթունի ապստամբութեան ի նպաստ կատարած իր քարոզչութիւնը եւ կովկասահայութեան մէջ արեւմտահայաստանին զէնքով կամ դրամով օգնելու դաղափարին տարածումը, արդէն բաւական են ղինքը մեր ամենայարգելի, ազգային — քաղաքական — հասարակական գործիչներէն մէկը նկատելու համար :

Բայց Նալբանդեան չէ բաւականացած միայն ազգային շրջանակներու մէջ գործելով :

Դէպի Եւրոպա կատարած ճամբորդութիւններուն ժամանակ, զանազան անձերու հետ ունեցած հանդիպումները պատահականութեան արդիւնք չեն : Ան մտերմացած է Հերցէնին, Բակունինին ու Օգարեովին հետ, որովհետեւ կ'ուզէր մօտէն ճանչնալ զանոնք : Ծանօթացած է Սաֆիին, Մացցինիին, Միցքեւիչին ու Քօշուտին, որովհետեւ կ'ուզէր օգտուիլ անոնց քաղաքական-յեղափոխական փորձառութենէն եւ կ'ուզէր տեսնել թէ ի՞նչ չափով կրնայ անոնց մեթոտները կիրարկել հայկական հարցին առնչութեամբ :

Անոր յարաբերութիւնները Զերնիչեւսքիի, Տուրկենեֆի, Բակունինի եւ ուրիշ յեղափոխականներու հետ, եղած են ոչ թէ անմեղ ու անձնական (Բակունինի կինը) փոխադրել Լոնտոն), այլ Նալբանդեան ունեցած է որոշ միտում : Այս հարցին առնչութեամբ հետաքրքրական է կարդալ 1862 թուին Պեռլպուրգի մէջ կազմուած քննիչ յանձնաժողովին առաջ Նալբանդեանի տուած պատասխանները ու անոնցմէ առաջ եկած եզրակացութիւնները : Ձիշդ է, որ Նալբանդեան մերժելով կը մերժէ յեղափոխական որեւէ գործունէութիւն ունեցած ըլլալը, կը պնդէ, որ Լոնտոնի խմբակին հետ ունեցած իր յարաբերու-թիւնները զուտ անձնական են եղած, բայց չի կրնար բացատրել թէ ի՞նչ գործ ունէր իր թուղթերուն մէջ գտնուած գաղտնի բառարանը, որուն գանազան նախադասութիւնները աւելի քան նշանակալից են : Տանք քանի մը օրինակ·—

— «Վաճառականութեան տուն մը բանալ» = Զօրքը կեդրոնացնել եւ չատոցնել տեղի մը մէջ :

— « Տրապիզոն քոմիսիոներ մը ունենալ » = Պոնտոսի ծովեզերքը տեղ ունենալ :

— «Սեղանաւոր մը ունենալ տեղի մը մէջ » = Քոմիթէ մը ունենալ տեղի մը մէջ :

— « Բուրդ գնել » = լեռնականներու հետ գաշն գնել եւ խօսակցիլ :

— « Ոսկորներէն առաջ ստակ տալ երկբարդածաց կամ վաճառականաց » = ազգայնութիւնը զարթեցնել տեղի մը մէջ :

— « Ապրանք մը գնելու համար ինքզինքը յօժարամիտ չցուցնել » = ապստամբութիւն :

— « Ժամացոյց » = սուինաւոր հրացան :

— « Քրոնոմեթը » = թնդանօթ :

— « Լեղակ ղրկել » = Անգլիացիները լքեցնել Կիլիկիա :

— « Ալիւր » = վառօդ :

— « Ցորեան » = ռումբ :

Միւս կողմէ, մենք տեսանք Նալբանդեանի կենսագրութեան մէջ, որ Լոնտոնէն մեկնելու պահուն, Հերցէնն ու միւսները խնդրած էին իրմէ, որ Թուրքիոյ մէջ միութիւն մը կազմակերպէ, Լոնտոնի հրատարակութիւնները Կովկաս եւ Ռուսաստան անցընելու համար :

Ինչքան ալ որ մութ մնացած ըլլան այս հարցերը, կասկածէ դուրս է, որ Նալբանդեան ունեցած է յեղափոխական գործունէութիւն. աւելի չուտ կազմակերպական քան գործօն, բայց եւ այնպէս՝ յեղափոխական գործունէութիւն :

Նալբանդեանի ըմբռնում եւ յեղափոխական գործունէութեան մասին կարեւոր մատերու.— Հրապարակագրական, փիլիսոփայական, քննադատական, բանաստեղծական, ուսումնասիրական, թարգմանչական, ասոնց վրայ պէտք է աւելցնել նաեւ իր բազմահարիւր յօդուածները, նամակներն ու ընդարձակ նօթագրութիւնները :

Իւրաքանչիւր բաժնին մէջ ալ Նալբանդեան ի յայտ կուգայ որպէս իր ժամանակի հայկական մտածելակերպէն չատ աւելի բարձր, զարգացած եւ այդ իսկ պատճառով՝ յեղափոխական անձնաւորութիւն մը :

Մենք տեսանք, որ այդ ժամանակուան հայ մտաւորը յետադիմական — պահպանողականներու ձեռքը կը դանուէր, որոնք ըլլայ այն պատճառով, որ իրենց չուքէն իսկ կը վախնային, ըլլայ մանաւանդ այն պատճառով, որ իրենց դարուն տեղի ունեցող քաղաքական եւ փիլիսոփայական չարժումներուն դրեթէ անծանօթ ըլլալով տգէտ մնացած էին, Նալբանդեանի եւ անոր յօդուածներուն մէջ կը տեսնէին վերատանդաւոր անձ մը, հետեւաբար չէին դադրեր զայն հալածելէ :

Զափազանց յատկանշական է այն պարագան, որ հակառակ մտաւորական շրջանակներու մէջ «Հիւսիսափայլ»ի առած չացուցած հետաքրքրութեան ու ոգեւորութեան, մինչեւ վերջն ալ « Հիւսիսափայլ»ը պիտի չկարողանար իր բաժանորդներուն թիւը վեց հարիւրի կամ եօթը հարիւրի հասցնել : Ասոր պատճառը չատ պարզ է, մեր ժողովուրդին լայն խաւերը տգէտ էին, յետադիմական — պահպանողական մտաւորն ալ բնականաբար զրաւած էր անոնց վստահութիւնը, եւ միջոցներ-ուն մէջ խորութիւն չէր դներ այդ վերատահութիւնը ձեռքէ չհանելու համար :

Բազմաթիւ էին հայ իրականութեան մէջ՝ Խալիբեան ազաները, եւ իրենց չահը կը պահանջէր մէկ ճակատ կազմել պէրենք դիմադրծել ուզող Նալբանդեան-ներուն դէմ :

Շատ էր նոյնպէս Այվազեան վարդապետներուն թիւը, որոնք թէ կը նախանձէին Նալբանդեանին՝ գրական մրցումի մէջ, եւ թէ ալ կը վախնային անկէ՝ զայն նկատելով իրենց տանճարձակ իշխանութեան դէմ անցանկալի խոչընդոտ մը : Այլապէս ինչո՞վ բացատրել այն, որ Ներսէս կաթողիկոսը տարիներ չարունակ, կամայ թէ ակամայ զոհ դառնալով Խալիբեաններու եւ Այվազեան վարդապետներու, երբեք չզադրեցաւ հալածելէ Միքայէլ Նալբանդեանը, որուն միակ յանցանքը եղած էր ազգային չարաչահները դիմադրել ըլլալը :

ՇԱՒԻՒ ՍԱԳԸՋ

ԿԱՐԴԱՑԷՔ ՆԻ ՏԱՐԱԾԵՑՔ ՑԱՌԱՋԸ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՀԻՆ ԴԻՄԱՐԵՐ

ՑԱՐՈՒԹ. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ

●

Երբ ակնարկ մը կը նետենք Արեւմտահայ թատրոնի պատմութեան վրայ, հոն կը հանդիպինք անուններու որոնք մինչեւ այսօր ալ կը յիշուին եւ որոնց մասին մինչեւ այսօր ալ կը խօսուի տակաւին.— Աղամեան, Սիրանոյշ, Ֆասուլեաճեան, Մնակեան եւ տակաւին ուրիշներ :

Սակայն կան անուններ ալ, որոնք հակառակ ո րերկար տարիներ իրենց տաղանդը լայնօրէն ընծայած են Արեւմտահայ թատրոնի զարգացման դժուարին գործին, յետ մահու մնացած են չուքի մէջ եւ իրենց անունը նետուած է «խոնարհ»ներու յատուկ մոռացութեան փոսին մէջ :

Ա.յդպիսիներէն մին է՝ Յարութիւն Ա-լիքսանեան :

Ծնած է 1857ին, Պրուսայի գիւղերէն Զէնկիլէրի մէջ :

Եօթը տարեկանին Պոլիս գալով կը մտնէ Ս. Փրկչի ազգային վարժարանը եւ կարճ ժամանակի մը մէջ տիրանալով ուսման համեստ պաշարի մը՝ կը նետուի գործի ասպարէզը :

Թուրքական շրջանին պարբերաբար սարքուած աշակերտական թատերահան-դէսներուն ինքն ալ կը մասնակցի եւ բաւական յաջող կերպով կ'երեւայ կարեւոր դերերու մէջ :

Վարժարանը ձգելէ եօք տարի մը կ'աշակերտէ դերագործի մը քով որուն տունը այդ շրջանին յաճախ կ'այցելէր մեծանուն կատակերգակ Գարեգին Ոշտունին որ ընտանեկան հաւաքոյթներու մէջ երբեմն կ'արտասանէր երգիծական մենախօսութիւններ որոնց ներկայ կ'ըլլար նաեւ Ա-լիքսանեան եւ հիացումով կը լսէր Ոշտունիի ինքնագիր մենախօսութիւնները :

Այդ օրէ՛ն է որ յախտուն սէր մը եւ անդուսպ ձգտում մը կը ծնի Ալիքսանեանի հոգիին մէջ զէպի բեմը : Կը դիմէ Ցակոբ Վարդովեանին եւ կը խնդրէ որ դինքը ընդունի իր թատերախումբին մէջ : Վարդովեան կը մերժէ, սակայն Ալիքսանեան առանց յուսահատելու կը դիմէ Մնակեա-նին որ նոյնպէս ընթացք չի տար երիտասարդ թատերասէրին խնդրանքին : Ալիքսանեան կը դիմէ այդ շրջանին ամէն բանով Արեւմտահայ թատրոնի զարգացման ծառայող Գալուստ Լճեցիին որ միջամտէ Վարդովեանի մօտ : Լճեցիի միջամտութեամբ Վարդովեան կը յօժարի վերջապէս եւ կը հրաւիրէ Ալիքսանեանը որ իր եւ իր ընկերներուն ներկայութեան որեւէ բան արտասանէ :

Առանց որեւէ տատամսումի Ալիքսանեան կ'արտասանէ «Արշակ Բ.» ողբերգութենէն մենախօսութիւն մը եւ իր արտասանութեան կը կարծէ այնպիսի դիմախաղ եւ չարժուձեւեր որ Վարդովեան հիացած իր հաւանութիւնը կը յայտնէ եւ կը պայմանաւորուի մէկ տարուան համար (1878) : Ալիքսանեան քիչ ժամանակի մը ընթացքին ի յայտ կը բերէ աչքառու ընդունակութիւն եւ ձիրք եւ խումբին հակառակորդը կը հանդիսանայ :

Այնուհետեւ Ալիքսանեան 1880 — 81 թատերաշրջանին կը մասնակցի Պրուսայի մէջ Ֆասուլեաճեանի թատերախումբին, սակայն քիչ առենէն կը վերադառնայ Պոլիս եւ իր բեմական գործունէութեան երկար եւ բեղուն շրջանը կ'անցընէ Մնակեանի տնօրէնութեամբ, բոլորովին մասնաւորաբար առաջին հակառակորդի դերերուն մէջ :

1893ին, կարճ մը արուեստագէտներու կողմէ կը հրաւիրուի Կովկաս : Գանձակի մէջ ներկայացում մը տալով կ'անցնի Պաքու ուր կը խաղայ Ֆրանցի դերը (Աւազակներ) եւ բաւական յաջողութիւն կը գտնէ սակայն իր Կովկաս այցը ձախողանք մը կ'ըլլայ իրեն համար այն պատճառով որ արեւելահայ այս ոստանին թատերասէր հասարակութեան ճաշակին համապատասխան խաղացանկով մը չի ներկայանար եւ մանաւանդ որ արեւելահայ լեզուն հնչելու տկարութիւնը ունէր : Այս պատճառներուն հետեւանքով կը մերժէ Թիֆլիսէն եղած հրաւէրը եւ կը վերադառնայ Պոլիս :

Այնուհետեւ կը մասնակցի Մնակեան թատերախումբի բոլոր դաւառական շրջագայութիւններուն եւ տարի մըն ալ (1891 — 92) Մնակեանէն անջատուած քանի մը դերասաններու դլուխն անցած թատերական դործը կը վարէ ձեռնհասութեամբ :

1897ին Սերովբէ Պէնկլեանի դուսաներական խումբին հետ կը մեկնի Եգիպտոս ուր փայլուն թատերաշրջան մը կը բոլորէ :

Ալիքսանեանի միակ դերասոյցը եղած է Մարիորոս Մնակեան :

Մեր դրութեան սկիզբը ըսինք թէ Յարութիւն Ալիքսանեան դպրոցը ձգելէ վերջ ունէր ուսման համեստ պաշար մը եւ պրէթէ թերուս էր :

Այսուհանդերձ չատ քիչեր եղած են որ Ալիքսանեանի թերուսութիւնն ունենալով հանդերձ անոր նման բարձր արուեստագէտ մը ըլլալ յաջողած են : Ալիքսանեանի բեմական գործառոյթ անհատականութեան դիմաց իր զարգացման տկարութիւնը կը չքանար եւ իր աքանչելի խաղարկութեամբ՝ դիմախաղով, չարժուձեւերով եւ բնական կուդար դերասան մը որ կարծես իր արուեստին մեծութեան համապատասխան ունէր նաեւ ընդհանուր զարգացում :

Ալիքսանեան երկար տարիներ Թիֆլիս եւ Թուրք հասարակութեան պաշտելի դերասանը եղած է :

Մնակեան թատերախումբի ներկայացումներու պարագային ուրիշ որեւէ դերասանի բացակայութիւնը այնքան աղէտաբեր չէր ըլլար գործին, որքան Ալիքսանեանի բացակայութիւնը : Նոյն բանը կրնանք ըսել եւ Մնակեանի համար : Այս երկու դերասանները միմեանց դուդակչող դերերով երեւցած են միչտ, երկու տարբեր բեմական սեռերու մէջ եւ արդար ըլլալու համար պէտք է ըսել որ երբեք մին միւսը չէ կրցած գերազանցել :

Եթէ Մնակեան Բարին կ'անձնաւորէր իր կութիւն եւ ձիրք եւ խումբին հակառակորդը կորզ դերերու միակ մեկնարկողը կը հանդիսանայ :

« Ձեր քաղաքից հեռանալու օրը արդէն մատնիչները հաղորդել էին կառավարութեան ամէն ինչ : Կառավարութիւնը «վիտէր», որ «Աղթամարի ապստամբները » կը դտնուէին Վանի Այգեստանին մէջ : Ահա այդ պատճառով էր, որ Թահիր փաշան (կառավարիչը) մեզ մօտ ղրկած էր անգլիական հիւպատոսը՝ մեզ աղդարարելու թէ՝ «Քաղաքի մէջ դտնուած ապրստամբները պէտք է անմիջապէս հեռանան. եթէ ոչ՝ ինքը ստիպուած պիտի լինի բռնի ուժով զանոնք հեռացնելու, եւ այդ կրնայ պատճառ դառնալ քաղաքի եւ Այգեստանի ժողովուրդի դժբախտութեանց» : Ի հարկէ, ես պնդեցի որ այդ տեսակ խումբ դոյութիւն չունէր քաղաքի մէջ : Նա իմ ժխտումը չկլլեց հալած իւղի պէս : Լսեց ինձ եւ ապա ասաց ·

— « Թէ կառավարութիւնը, եւ թէ մենք դիտենք, որ Անդրանիկը իր հրոսախումբով կը դտնուի հոս : Նաեւ դիտենք, որ պահակները դէմ կռուող խումբն էլ քաղաքից դուրս է եկել : Եթէ դու կ'ուզես դիտնալ թէ՝ այժմ ո՞ւր են նրանք, երկու օր յետոյ, եկ, ինձ տես, ես կ'ասեմ թէ ո՞ւր են նրանք » :

« Հիւպատոսը խորհուրդ տուաւ ինձ ·

— «Զդոյչ եղէք, որ այստեղ էլ Մուշ եւ Սասուն չդառնայ» :

Եւ Կոմսը աւելցուց ·

Թոյլ տալո՞ւ էինք, որ մեր վիզը կտրէին :

Անդրանիկ եւ Մուրատ յայտնեցին, որ եղածը եղած է եւ պահանջեցին որ վիճաբանութիւն չլինի : Կոմսն էլ ընդունեց, որ «եղածը եղած է» եւ չուզեց վիճել : Միայն թէ Անդրանիկ եւ Մուրատ դիտել տուին ինձ որ, « նախ քան քաղաքէն դուրս դալդ, պէտք էր որ մեզ իմացը-նէիր» :

Անդրանիկ եւ Մուրատ յայտնեցին, որ եղածը եղած է, եւ պահանջեցին որ վիճաբանութիւն չլինի : Կոմսն էլ ընդունեց, որ «եղածը եղած է» եւ չուզեց վիճել : Միայն թէ Անդրանիկ եւ Մուրատ դիտել տուին ինձ որ, « նախ քան քաղաքէն դուրս դալդ, պէտք էր որ մեզ իմացնէիր » :

— Էհ, ասացի, այն նամակը որ դրուած էր ընկերոջ կողմից, եթէ ձեղնից ոեւէ մէկին ուղղուած լինէր, ոչ թէ քաղաքից դուրս կը գայիք, այլ եւ մինչեւ Պաղտատ կը գնայիք » :

Բոլորը ծիծաղեցին :

Այդ խնդիրը փակուած էր :

Կոմսն ասաց ·

— Այժմ անցնինք մեր գործին : Նախ՝ մի քանի խօսքով ծանօթացնեմ կացութիւնը նաեւ Սեպուհին եւ Աղային :

Եւ ուղղելով խօսքը մեզ՝ ասաց ·

(Շար·)

ՍԵՊՈՒՀ

դերերուն մէջ, Ալիքսանեան նրբին ար – ուեստով մը կը մարմնաւորէր Զարը ...

Եղած են պարագաներ սակայն ուր Ա – լիքսանեան Մնակեանի վրայ ունեցած է դերազանցութեան պահեր, վասնզի մինչ այս վերջինը յաճախ իր դերին սահման – ները կ'անցնէր եւ ուռուցիկ հանդիսաւո – րութիւն մը կը դնէր հոն, Ալիքսանեան բնականութեան եւ ճշդութեան մարդը կը մնար միշտ։ Եւ մինչդեռ երբ յաճախ իր դերակատարութեան ընթացքին Մնակեա – նի դէմքը կը մնար միօրինակ, միապաղաղ եւ առանց որեւէ դիմախաղի, Ալիքսան – եանի դէմքը կենսաւէտ էր, հզօր ու հա – րուստ դիմախաղերով ։

Արեւմտահայ թատրոնի մեղսագրամա – թիֆ դերասաններու շարքին մէջ Ալիքսան – եան ամէն բանով յատկանշական ու բա – ցառիկ դէմք մըն է եղած ։

Շարասան իր «Թրքահայ բեմը եւ իր գործիչները » գրքին մէջ այդ պարագան կը նշէ հետեւեալ խօսքերով ։ —

« ... Իսկ պարագայ մը կայ ուր Ալիք – սանեան բացորոշապէս գերազանց է իր ընկերներէն , ան միակ դերասանն է որ տիմարութիւնը չգործէր իր խօսքերը հա – սարակութեան ուղղելու, բոլոր միւսները կը ճառախօսեն, Ալիքսանեան կ'ապրի բե – մին վրայ։ Ճշմարտութիւնն իր սկզբունքն է, մինչդեռ տարակուսելի ճշմարտանմա – նութիւն մը կը բաւէ միւսներուն։ Այս պատճառաւ է որ ժուժիկ, սեղմ, կեն – սալի եւ վերին աստիճանի համակրելի է, նոյնիսկ իր ամէնէն չար դերերուն մէջ ։ Եւ միւս կողմէն, ոչ ոք իր դերերուն այնքան հակառնեայ կերպով այնքան լաւ մարդ է իրապէս, եւ չարութեան բոլոր յատկութիւնն զգալու եւ զգացնելու մէջ ոչ ոք իրեն պէս կարող։ Ճաճախ իր մեծ – տրամաբիճ դերերը վար են իր արուես – տէն, եւ պէտք է հակառակորդի իր ոա – միկ դերերուն մէջէն լրտեսել ու վայելել պատկառելի բոմէտիէնը»։

Ընտանիքի պատուական հայր մըն էր Ալիքսանեան։ Իր կինը՝ Տիկին Սիրանուշ Ալիքսանեան, դերասանուհի, երկար տա – րիներ ծառայած է հայ թատրոնին, իր օգտակար մասնակցութիւնը բերելով մա – նաւանդ պոլսահայ Տրամաթիքի չրջանին, իսկ արտադրիչն եաք ալ Փարիզահայ Տրամաթիքի ներկայացումներուն ։

Ալիքսանեանները ունեցած են երկու զաւակներ։ Անդրանիկը՝ Նուպար Ալիք – սանեան, արուեստագէտ հոգիով, երա – ժշտութեան սիրահար դմայլելի հայորդի մը որ զժբախտաբար ցաւագին վախճան մը ունեցաւ ։

Կրտսերը՝ Օր. Ռուպինա Ալիքսանեան , որ նոյնպէս արուեստագէտի խոյանքով օժտուած, առեն մը հայ բեմերու վրայ յայտնութիւն մը եղաւ, սակայն դժբախ – տաբար շատ կանուխէն լքեց իր հօր ու մօ – րը այնքան սիրած ու փայփայած ասպա – րէզը ։

Այսօր, Տիկին Սիրանուշ Ալիքսանեան, տարիներու բեռան տակ կքած, քաշուած կ'ապրի Պոլիս եւ հեռուէն խանդաղա – տանքով կը հետեւի նորերու գործունէու – թեան, որոնց ճիգն ու աշխատանքը կը դնահատէ միշտ ։

Ալիքսանեանի մահուան թուականը ըս – տոյդ չեմ դիտեր։ Կը խորհիմ սակայն որ ան կ'ապրէր տակաւին Զինադադարէն անմիջապէս եաք, որովհետեւ մօտաւորա – պէս այդ միջոցներուն էր որ իրեն ծանօ – թացայ ։

Երիտասարդ սիրող մըն էի եւ մեր երի – տասարդական թատերական կազմակեր – պութիւններէն մէկուն մասնակցելու ա – ռաջարկ ընելու մտօք դիմեցի պատուա – կան դերասանուհի Տիկին Քնարին, որ այդ միջոցին կը բնակէր Գատըգիւղ ։

Տիկին Քնարի բնակարանին մէջ բախտը ունեցայ տեսնելու Ցարութիւն Ալիքսան – եանը ։

Տարիներու բեռը արդէն չոքած էր իր վրան։ Գրեթէ կորաքամակ էր ու կը յե – նուր իր դաւազանին ։

Սակայն հին օրերու կրակը կար աչքե – րուն խորը, աչքերուն՝ որ հակառակ Զա – րը ներկայացնող դերասանի մը աչքերը ըլլալուն, համակ բարութիւն և սէր կ'ար – տացոլէին ։

Սիրալիր խօսակցութիւն ունեցաւ ինծի հետ, եւ նոյնիսկ բարեխօսեց Տիկին Քնա – րին մօտ որ ընդառաջ երթար մեր առա – ջարկին եւ իր մասնակցութեամբ խրա – խուսէր մեզ ։

Այսօր, տարիներ յետոյ սիրտս երախ – տագիտութեամբ կը լեցուի երբ կ'ողեկո – չեմ յիշատակը այս համեստ Զինկիլէր – ցիին, որ էր երկար տարիներու վաստա – կով արեւմտահայ թատրոնի ջահակիրնե – րէն մին հանդիսացած է ։

ԱՐՏԱՇԷՍ ԳՄԲԷԹԵԱՆ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ· ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՁԵԱՆ ՁԵՄԱՐԱՆԻՆ

ՀԱՄԱՐ

Հայրենիքի վերջին թիւերէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները ։ —

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ հայութիւնը իր մեծ հայկե – րոյթի ընթացքին հանդանակած է 15·000 տոլար ։

ՖԻԼԱՏԵԼՖԻԱ ։— 12·500 տոլար ։

ՄԵՏԱԴՈՑՆ ՊՈՍԹՐՆԻ ՀԱՑՈՒԹԻԻ – ՆԸ ։— 12·000 տոլար ։ Հանգանակութեան մասնակցած է ՀՕՄԸ Կ· վարչութիւնը հազար տոլարով , ուրիշներ հազար եւ 500 տոլարով , իսկ Հայրենակցական Մի – ութիւններէն Զմչկածագինը 300, Պոսթը – նի Կիւրինի Հայր ·205, Կարնոյ հայրենակ – ցականը հարիւր տոլար։ Քէսրիկ Հայր· Միութիւնը երկու հարիւր տոլար ։

ՄԵՍԻՆԱՆ ։— 1015 տոլար ։

ՆԻՒ ՊՐԻԹՐՆ հազար տոլար ։

ԼՈՐԻՆՍ ։— 700 տոլար ։

ԷՔՐԸՆ ։— 500 տոլար ։

ԻՆՏԻՐՆ ՕՐՋԸՐՏ – ՍՓՐԻՆԿՖԻԼՏ 400 տոլար ։

ՔԼԻՎԼԸՆՏ ։— 2000 տոլար ։

ԹՐՈՑ – ՈՒՈԹԸՐՖԼԻԹ 400 տոլար ։

ԿՏԱԿՆԵՐ ՁԵՄԱՐԱՆԻՆ

ԴԱՏԵՄՅԻ ՍԵԴՐԱԿ ՀԱՊՈՑԵԱՆ, 5000 տոլար։ Ընկ· Յովհաննէս եւ ընկերուհի Նազելի Ձրիկեան կտակած են երկու հա – զար տոլար ։

Կարապետ Սեւոյեան երեք հազար տո – լարի իր ապահովագրութիւնը կը թողու ճեմարանին ։

ԼՈՒՐԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ

ՀԱՑՊԵՏՀՐԱՏԸ հրատարակած է Ե· Կ· Սարգիսովի « Աշխատասէր մասսաներէ վիճակը ժամանակակից Թիւրքիայում » ։ Շնորհով լոյս սլիտի տեսնէ Մ· Գ· Ներսիս – եանի «Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարը սուլթանական բռնակալութեան դէմ »։

ՄԱՕ ՅԷ ԹՈՒՆԻ ընթիր երկերու Բ· հատորը լոյս տեսած է հայերէն։ Գիրքը կ'ընդգրկէ 1937 – 1948ի ժամանակաշրջա – նը, երբ չին ժողովուրդը համայնավար կուսակցութեան առաջնորդութեամբ, կը պատերազմէր ճապոնցիներու դէմ ։

ԵԳԻՊՏԱՑՈՐԵՆԻ մշակոյթը լայնօրէն յառաջ սլիտի տարուի, նկատելով որ շատ լաւ կեր է եւ կը բարձրացնէ կովերու կաթնատուութիւնը ։

ՀԱՑԿ· ՋԱՐԴԱՐՈՒԵՍՏԻ հիմնական մոթիւներուն ծագման եւ զաղափարական բովանդակութեան հարցերուն նուիրուած դործ մը լոյս ընծայած է Ա· Շ· Մնացա – կանեան, նախաձեռնութեամբ Հայկ· Գի – տութեանց Ակադեմիայի հրատարակչու – թեան։ Կան հազարէ աւելի դարդեր, ընտրուած հայկ· մանրանկարչութեան , քանդակագործութեան, ճարտարապետու – թեան, յախճապակիի, մետաղագործու – թեան եւ այլ հնագոյն նմոյշներէն։ Ատոնք կը հրատարակուին եւ կ'ուսումնասիր – ուին։ Կան նաեւ զարդանկարներ ուրիշ եր – կիրներու եւ ժողովուրդներու մշակոյ – թէն։ Իրրեւ դլխագործ, օգտագործուած են միջնադարեան հայ մեծագոյն նկարիչ Թորոս Ռոսլինի լաւագոյն ստեղծագոր – ծութիւններէն 12 նմոյշ։ Իրրեւ վերջնա – կարդ օգտագործուած են միջնադարեան մանրանկարներ ։

Ա· ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ չարժանկարի աշխա – տանոցները վերջին տարիները պատրաս – տած են երկու հազարէ աւելի վաստա – կած թէ ինչպէս առաջնորդը դրքոյկը ձեռքին կը չրջագայէր, ջևմեռանդու – թեամբ այցելելով բոլոր նկարասրահները։ Կ'արժէր այդ դրամը ծախսել չաբթուան մը ազատութիւն վայելելու համար ։

Աքանչելի չաբաթ մը անցուցի։ Ուզածս ըրի, չուզածս չըրի։ Սակայն երբ այս առաջ ժամը 9ին աչքերս բացի եւ նչմա – րեցի փեկէթը կանգնած՝ դիմացս եւ լոյ – սին միջեւ, հասկցայ թէ վերջացած էր ա – զատութիւնս ։

— Ճուղարկաւորութիւնը լրացա՞ւ, սի – րելիս, թէ պիտի կատարուի տակաւին, ըսի ։

Փեկէթ չոր կատակէ չախորժիր ։ Լըր – ջութեամբ ինծի նայելով ։

— Ուրեմն լուր ունի՞ք։ Սըր Իօսէյս ։

—Ի՞նչ լուր, դոչեցի բարկացած ։ Դէմ – քիդ արտայայտութենէն կենթադրեցի թէ մօտաւոր եւ սիրելի ազգականներէդ մէկը պիտի թաղես այս առաջ ։

Փեկէթ կարեւորութիւն չտուաւ սրա – խօսութեանս ։

— Խորհեցայ որ լուր չունիք ասկէ , ը – սաւ, հեռագիրը ինծի երկարելով ։ Գիտեմ որ դուն մէջ, Ալիքսանեան նրբին ար – ուեստով մը կը մարմնաւորէր Զարը ...

Եղած են պարագաներ սակայն ուր Ա – լիքսանեան Մնակեանի վրայ ունեցած է դերազանցութեան պահեր, վասնզի մինչ այս վերջինը յաճախ իր դերին սահման – ները կ'անցնէր եւ ուռուցիկ հանդիսաւո – րութիւն մը կը դնէր հոն, Ալիքսանեան բնականութեան եւ ճշդութեան մարդը կը մնար միշտ։ Եւ մինչդեռ երբ յաճախ իր դերակատարութեան ընթացքին Մնակեա – նի դէմքը կը մնար միօրինակ, միապաղաղ եւ առանց որեւէ դիմախաղի, Ալիքսան – եանի դէմքը կենսաւէտ էր, հզօր ու հա – րուստ դիմախաղերով ։

Արեւմտահայ թատրոնի մեղսագրամա – թիֆ դերասաններու շարքին մէջ Ալիքսան – եան ամէն բանով յատկանշական ու բա – ցառիկ դէմք մըն է եղած ։

Շարասան իր «Թրքահայ բեմը եւ իր գործիչները » գրքին մէջ այդ պարագան կը նշէ հետեւեալ խօսքերով ։ —

« ... Իսկ պարագայ մը կայ ուր Ալիք – սանեան բացորոշապէս գերազանց է իր ընկերներէն , ան միակ դերասանն է որ տիմարութիւնը չգործէր իր խօսքերը հա – սարակութեան ուղղելու, բոլոր միւսները կը ճառախօսեն, Ալիքսանեան կ'ապրի բե – մին վրայ։ Ճշմարտութիւնն իր սկզբունքն է, մինչդեռ տարակուսելի ճշմարտանմա – նութիւն մը կը բաւէ միւսներուն։ Այս պատճառաւ է որ ժուժիկ, սեղմ, կեն – սալի եւ վերին աստիճանի համակրելի է, նոյնիսկ իր ամէնէն չար դերերուն մէջ ։ Եւ միւս կողմէն, ոչ ոք իր դերերուն այնքան հակառնեայ կերպով այնքան լաւ մարդ է իրապէս, եւ չարութեան բոլոր յատկութիւնն զգալու եւ զգացնելու մէջ ոչ ոք իրեն պէս կարող։ Ճաճախ իր մեծ – տրամաբիճ դերերը վար են իր արուես – տէն, եւ պէտք է հակառակորդի իր ոա – միկ դերերուն մէջէն լրտեսել ու վայելել պատկառելի բոմէտիէնը»։

Ընտանիքի պատուական հայր մըն էր Ալիքսանեան։ Իր կինը՝ Տիկին Սիրանուշ Ալիքսանեան, դերասանուհի, երկար տա – րիներ ծառայած է հայ թատրոնին, իր օգտակար մասնակցութիւնը բերելով մա – նաւանդ պոլսահայ Տրամաթիքի չրջանին, իսկ արտադրիչն եաք ալ Փարիզահայ Տրամաթիքի ներկայացումներուն ։

Ալիքսանեանները ունեցած են երկու զաւակներ։ Անդրանիկը՝ Նուպար Ալիք – սանեան, արուեստագէտ հոգիով, երա – ժշտութեան սիրահար դմայլելի հայորդի մը որ զժբախտաբար ցաւագին վախճան մը ունեցաւ ։

Կրտսերը՝ Օր. Ռուպինա Ալիքսանեան , որ նոյնպէս արուեստագէտի խոյանքով օժտուած, առեն մը հայ բեմերու վրայ յայտնութիւն մը եղաւ, սակայն դժբախ – տաբար շատ կանուխէն լքեց իր հօր ու մօ – րը այնքան սիրած ու փայփայած ասպա – րէզը ։

Այսօր, Տիկին Սիրանուշ Ալիքսանեան, տարիներու բեռան տակ կքած, քաշուած կ'ապրի Պոլիս եւ հեռուէն խանդաղա – տանքով կը հետեւի նորերու գործունէու – թեան, որոնց ճիգն ու աշխատանքը կը դնահատէ միշտ ։

Ալիքսանեանի մահուան թուականը ըս – տոյդ չեմ դիտեր։ Կը խորհիմ սակայն որ ան կ'ապրէր տակաւին Զինադադարէն անմիջապէս եաք, որովհետեւ մօտաւորա – պէս այդ միջոցներուն էր որ իրեն ծանօ – թացայ ։

Երիտասարդ սիրող մըն էի եւ մեր երի – տասարդական թատերական կազմակեր – պութիւններէն մէկուն մասնակցելու ա – ռաջարկ ընելու մտօք դիմեցի պատուա – կան դերասանուհի Տիկին Քնարին, որ այդ միջոցին կը բնակէր Գատըգիւղ ։

Տիկին Քնարի բնակարանին մէջ բախտը ունեցայ տեսնելու Ցարութիւն Ալիքսան – եանը ։

Տարիներու բեռը արդէն չոքած էր իր վրան։ Գրեթէ կորաքամակ էր ու կը յե – նուր իր դաւազանին ։

Սակայն հին օրերու կրակը կար աչքե – րուն խորը, աչքերուն՝ որ հակառակ Զա – րը ներկայացնող դերասանի մը աչքերը ըլլալուն, համակ բարութիւն և սէր կ'ար – տացոլէին ։

Սիրալիր խօսակցութիւն ունեցաւ ինծի հետ, եւ նոյնիսկ բարեխօսեց Տիկին Քնա – րին մօտ որ ընդառաջ երթար մեր առա – ջարկին եւ իր մասնակցութեամբ խրա – խուսէր մեզ ։

Այսօր, տարիներ յետոյ սիրտս երախ – տագիտութեամբ կը լեցուի երբ կ'ողեկո – չեմ յիշատակը այս համեստ Զինկիլէր – ցիին, որ էր երկար տարիներու վաստա – կով արեւմտահայ թատրոնի ջահակիրնե – րէն մին հանդիսացած է ։

ԱՐՏԱՇԷՍ ԳՄԲԷԹԵԱՆ

ՌԱՓԱՑԷԼ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ ՄԱՍԻՆ

Բարեգործականի գրասենեակէն ստա – ցանք հետեւեալ զեկոյցը ։—

Համաձայն հիմնարկութեան կանոնա – դրին, այս հիմնադրամով քաջալերուելիք արհեստագիտական ուսումներն են՝ ճար – տարապետութիւն, դործնական երկրա – չափութիւն, քիմիագիտութիւն, մեքենա – դիտութիւն, էլեկտրագիտութիւն , ճար – տարարուեստական դծագրութիւն, Ռա – տիօ , կաուչուկագործութիւն, ժամագործու – թիւն, կահագործութիւն եւ համանման ա րհեստագիտական ճիւղեր ։

Ըստ միեւնոյն կանոնագրութեան, իրա – ւաբանութիւն, բժշկութիւն, նկարչու – թիւն, երաժշտութիւն, դրականութիւն , մանկավարժութիւն եւ այլ մտաւորական ազատ ասպարէզներու պատրաստող ճիւ – ղեր դուրս կը մնան բարերարին առաջա – դրած եւ պարտադրած նպատակներէն ։

Տրուելիք ուսումնաթոշակները ամբող – ջական չեն, այլ սահմանուած են հոդալու մի միայն արհեստագիտական վարժարա – նին կողմէ պահանջուած տարեթոշակը , դասագիրքերը, դպրոցական գործիքները եւ տունէն վարժարան երթեւեկի ծախք – երը պլուտճէի սահմանին մէջ ։

Ատոնցմէ դուրս բոլոր ծախքերը, այ – սինքն՝ բնակութիւն, սնունդ, հագուստ , բժշկական խնամք , եւայլն պիտի ապա – հովուին ծնողքին կամ անոր պաշտպա – նութիւնը ստանձնող անձերու , հաստա – տութիւններու կամ ընկերութիւններու կողմէ ։

Հիմնարկութեան նիւթական քաջալե – րութիւնը երեք տարիէն աւելի չի կրնար տեւել ։

Հիմնադրամի թոշակներէն կ'օգտուին չքաւորութիւնը հաստատուած եւ ծագու – մով Հայ ընդունակ ուսանողները ։

Թեկնածուն որ առնուազն 15 տարեկան ըլլալու է, պարտի քաջահմուտ ըլլալ Փը – րանսերէն լեզուի, անկախաբար հայերէ – նէն զոր պարտի դիտնալ կամ սորվիլ ։

Թոշակի խնդրանքները ուղղուելու են Հ· Բ· Ը· Միութեան Եւրոպայի կեդր· յանձնաժողովին ստորեւ նշանակուած հասցէին, իւրաքանչիւր տարուան Մար – տէն մինչեւ Յունիսի վերջը, մասնաւոր ապեալ խնդրադրով մը որ կանխաւ կը դրկուի փափաքողներուն Միութեան Փա – րիզի դրասենեակին կողմէ, լեցուելով վերադարձուելու համար նոյն կեդր· Յանձնաժողովին, Բարեգործականի տե – ղական մասնաճիւղերուն միջոցաւ ։

Թեկնածուն պարտի կանխաւ յանձնա – ռու ըլլալ յարդելու հիմնարկութեան կա – նոնադիրը որ իրեն պիտի դրկուի խընդ – րանքի բանաձեւին հետ ։

Արհեստագիտական վարժարանին ըն – րութեան մէջ վերջին ձայնը կը պատկանի հիմնարկութեան յանձնախումբին ։

Հասցէ ։—

U.G.A.B., 11, Sq. Alboni Paris (16)
Tél. TRO. 03 - 18

ԳՈՐՇ ՋԳԵՍՏՈՎ ՄԱՐԴԸ

●

ԳԼՈՒԽ Զ·

— Առաջին կարգի, պատասխանեցի ։

Ճիշդ ժառանգած դումարս, բոլոր հաւ – կիթներս մէկ սակառի մէջ պիտի դնեմ ։ Հիմա այլեւս դէպի արկածախնդրու – թիւն կը դիմէի վերջնական կերպով ։

ԳԼՈՒԽ Ը·

(Հաստատներ խորհրդարանի անդամ Սըր Իօսթէյս Փեալըրի օրագրէն)։

Զարմանալի է որ երբեք հանդիստ չեմ ունեցած։ Մարդ մըն եմ որ կը սիրեմ հանդարտ կեանք։ Կը սիրեմ Ակումբս, «պրիճ»ը, լաւ պատրաստուած կերակու – րը, զօրաւոր գինին։ Ամառը կը սիրեմ Անգլիան։ Ռիվիերան, Միջերկրական ա – փերը՝ ձմրան։ Երբեք չեմ փափաքիր մաս – նակցել զայացոյնց դէպքերու։ Երբեմն, սակայն, կը սիրեմ, լաւ կրակի մը դի – մաց, առանց մասին կարդալ թերթերու մէջ։ Ատկից անդին չեմ ուզեր անցնիլ։ Ապրելուս նպատակն է՝ վարել հանդստա – էտ կեանք մը։ Այդ նպատակին հասնելու համար շատ մտածած եմ եւ վատնած՝ բաւականաչափ դրամ։ Սակայն չեմ կըր – նար ըսել թէ միշտ յաջողած եմ։ Եթէ դէպքերը չեն պատահիր ուղղակի անձիս հետ, կը պատահին շուրջս եւ յաճախ ինդրելի նիւթ կը դառնամ, հակառակ կամքիս։ Կ'տեսեմ այդ բանը։

Այս ամէնը անոր համար, որովհետեւ կի Փեկէթ սենեակս մտաւ այս առաւո ձեռքին հեռագիրը մը, տխրադէմ եւ համր, իրրեւ թէ թաղումի մը ներկայ ըլլար։

Կի Փեկէթ քարտուղարս է, գործըն – եայ, ամէն նեղութեան յանձնառու, չա – րաչար աշխատող, ամէն ինչով տեսնելու մարդ մը։ Չեմ ճանչնար ուրիշ մէկը, որ անոր չափ ձանձրացնէ դիս։ Երկար տաեն է դլուխս կը դարնեմ օձիքս իրմէ ազատե – լու համար։ Բայց չես կրնար ճամբել քար – տուղար մը, անոր համար որ խաղէն աւե – լի գործը կը նախընտրէ։ կը սիրէ առաւոն կանուխ ելլել։ մոլութիւններ չունի։ Մի – ակ ծիծաղելի բանը իր դէմք է։ — տաս – նըչորրորդ դարու թունաւորողներուն դէմքը։ Նման Պորճիասի մարդոց ։

Հոգս պիտի չընէի, եթէ Փեկէթ դիս ալ հետը մխասին չաշխատցնէր։ Իմ հասկա – ցողութեամբ աշխատանքը պէտք է կա – տարուի թեթեւութեամբ, կատակով ... Չեմ գիտեր, կեանքին մէջ որեւէ բանով զուարճացա՞ծ է արդեօք։ Այէն բան լուր – ջի կ'առնէ։ այդ պատճառով ալ իր հետ ապրիլը շատ դժուար է ։

Անցեալ չաբթու հրաշալի դաղափարն ունեցայ դինքը Ֆիորենցայ դրկելու։ Ես – սած էր Ֆիորենցայի մասին , թէ որքան կը փափաքէր այցելել այդ քաղաքը։

— Վաղը պիտի երթաս, սիրելիս, դո – չեցի։ Բոլոր ծախքերը պիտի վճարեմ ։

Ճունուար ամիսը Ֆիորենցա երթալու սովորական եղանակը չէ, բայց տարբե – րութիւն չ'ըներ Փեկէթի համար։ Կ'երե – ւակայէք թէ ինչպէս առաջնորդը դրքոյկը ձեռքին կը չրջագայէր, ջևմեռանդու – թեամբ այցելելով բոլոր նկարասրահները։ Կ'արժէր այդ դրամը ծախսել չաբթուան մը ազատութիւն վայելելու համար ։

Աքանչելի չաբաթ մը անցուցի։ Ուզածս ըրի, չուզածս չըրի։ Սակայն երբ այս առաւո ժամը 9ին աչքերս բացի եւ նչմա – րեցի փեկէթը կանգնած՝ դիմացս եւ լոյ – սին միջեւ, հասկցայ թէ վերջացած էր ա – զատութիւնս ։

— Ճուղարկաւորութիւնը լրացա՞ւ, սի – րելիս, թէ պիտի կատարուի տակաւին, ըսի ։

Փեկէթ չոր կատակէ չախորժիր ։ Լըր – ջութեամբ ինծի նայելով ։

— Ուրեմն լուր ունի՞ք։ Սըր Իօսէյս ։

—Ի՞նչ լուր, դոչեցի բարկացած ։ Դէմ – քիդ արտայայտութենէն կենթադրեցի թէ մօտաւոր եւ սիրելի ազգականներէդ մէկը պիտի թաղես այս առաւո ։

Փեկէթ կարեւորութիւն չտուաւ սրա – խօսութեանս ։

— Խորհեցայ որ լուր չունիք ասկէ , ը – սաւ, հեռագիրը ինծի երկարելով ։ Գիտեմ թէ չէք սիրեր առաւո կանուխ արթննալ ... բայց ժամը լինն է ։ — Անոր համար առ – առաւօտեան ժամը լինը օրուան կէսն է արդէն— ...«Եւ խորհեցայ որ, այս պայմաններուն տակ ... զարձեալ հեռագիրին նայելով ։

— Ի՞նչ է աս հարցուցի ։

— Հեռագիր մը՝ Մարլոյի ոստիկանու – թենէն ։

— Կին մը սպաննուեր է ձեր տան մէջ։ Ինդիրը կը լրջանայ ։

— Ինչ խայտառակ լրբութիւն։ Ինչո՞ւ իմ տանս մէջ։ Ո՞վ սպաններ է, դոչեցի ։

— Հեռագրին մէջ բան մը չէ ըսուած այդ մասին։ Կարծեմ պէտք է չուտով Անգլիա վերադառնանք ։

— Առանկ բան մը կարծելու պէտք չու – նիք։ Ինչո՞ւ պիտի վերադառնանք ։

— Ոստիկանութիւնը ...

— Ես ինչ գործ ունիմ ոստիկանութեան հետ ։

— Բայց ձեր տունն է ։

— Կը թուի թէ յանցանքէս աւելի դըժ – բախտութիւնս է այս ։

Կի Փեկէթ պլուխը օրօրեց տխրօրէն ։

— Ընտրողներուն վրայ շատ դէշ պի – տի ազդէ ։

Չեմ դիտեր թէ ինչու դէշ պիտի ազդէ ։

ԱԿԱԹԱ ՔՐԻՍԹԻ

Թարգմ· Ա· ՀԱԲԷԼԵԱՆ

(Շար·)

ձառը ղեպացուն կը նկատուի, որովհետեւ միւս պատուիրակները,իրենց բացման ճառին մէջ, խուսափած էին ընդհանրապէս բացէ ի բաց յարձակումներ կատարել է մէկ կողմին կամ միւս կողմին դէմ :

ԺՈՂՈՎԻՆ ՕՐԱԿԱՐԳԸ

× Որոշուած է արդէն ժողովին օրակարգը որ կը բաղկանայ հինգ կէտերէ :

1·— Տնտեսական համագործակցութիւն :

2·— Մշակութային համագործակցութիւն :

3·— Մարդկային իրաւունքի, եւ պատուէհան սկզբունքներ :

4·— Ոչ – անկախ ժողովուրդներուն պարտադան :

5·— Միջազգային խաղաղութիւն եւ համագործակցութիւն :

Հաւանաբար օրակարգին 4րդ կէտին տեղանի վրայ ղրուի Ֆրանսական հիւս· Ափրիկէի հարցը: Բայց իրագեկներու կարծիքով աշխատանքի չատ յատակ ծրագիր մը չի ներկայացներ այս բոլորը: Պատուիրակութիւնները պիտի պահանջ ընդհանրութիւններով, առանց չատ յառջ երթալու հարցերու խորացման մէջ : Եւ սոսկալի են այդպէս ընելու, եթէ նկատի ունենանք մասնակցող պետութեանց այլազան հանգամանքները ու բազմապիսութիւնը : Այլապէս, խորհրդաժողովը կրնայ յանգիլ կատարեալ ձախողութեան, եւ անկարելի կը դառնայ Ափրեասիական ներդաշնակութեան երեւութական արտաքին մը անդամ հրապարակել :

× Կը կարծուի թէ Պերմանիոյ վարչապետը Ու Նու, պիտի ունենայ «չափաւոր ոգի» կարեւոր դեր մը, եւ թէ պիտի միջնորդէ արդէն ուրուագծուած երկու կողմերուն միջեւ :

.....

ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ մէջ զաղանի ժողով մը գումարուած է արեւելեան երկիրներու հիւլէապէտներուն կողմէ, ինչպէս կը հաղորդեն կարգ մը աղբիւրներ: Կը մասնակին Ե· Միւթեան , Լեհաստանի , Չեխոսլովաքիոյ եւ Արեւ· Գերմանիոյ մասնագէտները: Կը կարծուի թէ կ'ուզեն ուեւլցնել Սեւէզիոյ պղպջափ արտադրութիւնը, զործարաններուն միացնելով հիւլէական ուժ արտադրող կեդրոն մըն ալ :

ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԵՐԵԿՈՑ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Ապրիլ 11 – 24ի առիթով :

Նախաձեռնութեամբ Նոր Սերունդին :

Այս ուրբաթ ժամը 21ին , Քափէ տիւ Նոռի սրահը, 4 Փլաս տը լա Մէրի :

Կը խօսին՝ ՏԷՐ ՊԱՐԳԵՒ Ք·ՀՆՑ· եւ ՏԻԿԻՆ ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ :

Կը հրաւիրուի հասարակութիւնը յարգելու համար մեր նահատակներուն յիշատակը :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Հովանաւորութեամբ Լիոնի եւ շրջանի Հայ Ազգ· Միութեան կեդր· վարչութեան :

Կազմակերպութեամբ Թորոսեանի - Ալէմեանի եւ Գայթանճեանի :

Կը մասնակին տեղւոյս լաւագոյն ուժերը: Այս չաբաթ երեկոյ ժամը 21ին , Ֆրանսուա Գոփէ սրահը (ռիւ Վիքթոր Իւիէն Սառուսւ) :

Կը ներկայացուի Շիրվանզադէի

« ԱԻԵՐԱԿՆԵՐԻ ՎՐԱՑ»Ն

Խնամեալ պատրաստութեամբ եւ ճոխ բեմադրութեամբ :

Տոմսերու գին՝ 250, 200 եւ 150 Ֆր· : Հասոյթը պիտի յատկացուի եկեղեցւոյ չինութեան : Տոմսերուն համար դիմել եկեղեցւոյ խորհրդարանը եւ յանձնախումբի անդամներուն :

«ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ»Ի ՕՐԸ ՎԻՆԻ ՄԷՋ

Խնջոյք պարահանդէս

Կազմակերպուած Նոր Սերունդի տաս – նամեակին առթիւ :

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 15էն 22, Համօ Օհանջանեան ակումբը :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին : Կը ներկայացուի « Շատախօս Սափրիչը » , Ծիծաղաշարժ կատակերգութիւն (երկու արար), ջերմ մթնոլորտ : Պիւֆէ :

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS 9e

1915ի ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ
ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱՅ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ
ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՀԱՆԴԻՍ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած 46 հանրային Մարմիններու , վերին հովանաւորութեամբ եւ մասնակցութեամբ Ֆրանսացի եւ Հայ ականաւոր անձնաւորութեանց

ԿԻՐԱԿԻ 24 ԱՊՐԻԼ, ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 20·30ԻՆ

PALAIS DE LA MUTUALITÉ, 24, Rue St. Victor

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

Հանրապետական պահակախումբի Զինուորական նուագախումբը

Իսիէն մասնաւոր օթօբարներ կը մեկնին ժամը 20ին : Արձանագրուիլ սրճարան – նպաստ Զաուիկեանի մօտ :

×

Շաբաթ, 23 Ապրիլ ժամը 17·30ին

Ֆրանս· Բանակի Հայ Նախկին Ռազմիկներու չքերթը դէպի Ցաղթական կամար արձարձելու Անծանօթ Զինուորին Բոցը

ՄԱՐՍԷՅԻ ՄԷՋ

Բարձր հովանաւորութեամբ երեք յանրանուանութեանց պետերուն :

Կազմակերպութեամբ եւ մասնակցութեամբ քաղաքին բոլոր կուսակցութեանց ինչպէս նաեւ բոլոր բարեսիրական, Երիտասարդաց, Համաղգային Մշակութային Միութեանց եւ «Արմենիա » երգչախումբին :

Տեղի կ'ունենայ 24 Ապրիլ , կիրակի առաւօտ ժամը 9·30ին Վարիէթէի մէջ :

Կը նախագահէ՝ Պ· Վ.ԱՀԱՐՈՆ ՍԱՀԱԹ – ՃԵԱՆ :

Կը խօսին՝ ՍԵՐՈՎԲԷ Ծ· Վ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ (Փարիզի Առաջնորդ եւ Կաթ· պատուիրակ), ՑՈՎՀ· Վ· ՉՈՒՀԱՃԵԱՆ (առաջնորդ Մարսէյլի Հայ կաթողիկէ առաքելութեան), վրդփ· Դ· ԽԱՑԻԿԵԱՆ (Նախագահ Ազետ· եկեղեցիներու) ինչպէս նաեւ՝

Ն· ՔԻՒԹԱՀԼԻԱՑԵԱՆ, Մ· ԽԱՉԻԿԵԱՆ, ՏԻԳՐԱՆ ԹԱՂՈՑԵԱՆ եւ Ա· ԱՐԱՊԵԱՆ :

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին՝ «Արմենիա» երգչախումբը, դեկ· Վարդան Սարգսեանի եւ բազմաթիւ արուեստագէտներ :

Երգ, արտասանութիւն, նուագ :

Մուտքը ազատ է :

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած երեք յանրանուանութեանց պետերու կողմէ, հովանաւորութեամբ Ազգ· Միութեան :

22 Ապրիլ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, Սալ ան Ֆէթի սրահին մէջ :

Կը նախագահէ եւ բանախօսէ Հայր· պատուիրակ ՍԵՐՈՎԲԷ Ծ·Վ·ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Խօսք պիտի առնեն Հ· ՊԱՊԵԱՆ վրդ· եւ վեր· Ի· ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ եւ Պ· ՎԱՐԴԱՆ ԵՂԻՇԷԵԱՆ :

Պիտի ըլլան աւտր պատչաճի մեներգ , արտասանութիւն եւ կենդանի պատկերներ :

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ազգ· Միութեան , միանականութեամբ 24 Ապրիլ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին 6րդ Թաղապետարանի սրահին մէջ :

Արժանի հանդիսաւորութեամբ եւ զեղարուեստական բաժինով :

Պատուոյ նախագահութեամբ Արեւմտեան Եւրոպայի կաթող· պատուիրակ Սե – բրովբէ Ծ· Վ· Մանուկեանի : Խօսք կ'առնեն նաեւ յարանուանութեանց ներկայացուցիչներ :

Իրրեւ ազգ· զերագոյն պարտականութիւն կը հրաւիրուի բովանդակ դաղութը ներկայ գտնուիլ նոյն ժամուն :

Կրկնապէս կը յանձնարարուի Հայ առեւտրականներու փակել իրենց խանութները, նոյն օրը ժամը 3էն 6 :

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Ապրիլեան եղեռնի fառասնամեակին առթիւ :

Նախաձեռնութեամբ՝ Ֆրանս· Բանակի Հայ Ռազմիկներու Միութեան եւ մասնակցութեամբ Տէսինի բոլոր կազմակերպութիւններուն եւ Միութիւններուն :

24 Ապրիլ , Կիրակի, կէսօրէ վերջ ճիշդ ժամը 3ին, Հ· Ց· Դ· Տան սրահը :

Կը խօսի ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Գեղարուեստական պատչաճ բաժին դպրոցին աշակերտներուն կողմէ : Պիտի ներկայացուի նաեւ ողբերգութիւն մը եղեռնէն, մասնակցութեամբ կարող ուժերու : Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

ԿՐՈՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի ժամը 16ին, եկեղեցական սրահը, Սէն Լուի, Ռիւ ժէյ :

Նախաձեռնութեամբ կրօնապէտ Հայ Ազգ· Եկեղեց· Միութեան, եւ մասնակցութեամբ Հ· Ց ·Դաշնակցութեան, Կապ· Խաչի, Բարեգործականի, Հայ Մարտիկներու Միութեան եւ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի :

ՊԱՏԱՐԱԳ – ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՍ
Sacré - Cœurի ՄԷՋ

Կիրակի, 24 Ապրիլ·— Մոնմարթրի Սաքրէ Քէօր եկեղեցին մէջ, առաւօտեան ժամը 9·15ին հայկական ծէսով ձայնաւոր պատարագ, հոգեհանգստեան պաշտօնով, Ապրիլեան արհաւիրքի համազգային զոհերուն համար :

Ժողովրդապետութիւն Ս· Խաչի

ՀԱՄԱԶԳ· ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՍԷՅԻ

Հերթական դասախօսութիւնը այս չորեքշաբթի ժամը 21ին Ֆրանսական համալսարանին ամփիթեատրոնը , 40 Ալլէ Լէօն Կամպէթա :

Կը խօսի՝ Մկրտիչ Հաճեան (երաժշտական քննադատ) :

Նիւթ՝ «Հայ ժողովուրդը եւ իր երգը» :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԸ

Համապետական վարչութեան եւ Ցարեւելեան գործադիր մարմնոյ անդամները ամիսպողարար ժողովի կը հրաւիրուին այս չորեքշաբթի, ժամը 6·30ին, սովորական հաւաքատեղին : Կը խնդրուի միասին բերել նաեւ նուիրատոմսի տետրակները :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Յառաջիկայ չորեքշաբթի երեկոյ Քառէ սրճարանի վերնայարկը, տեղի կ'ունենայ Լսարանի դասախօսութիւնը :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Ց· Դ· Ազբիւր Սերոբ – եօթնեղբայրեան խումբի ընդհ· ժողովը այս չաբաթ ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է : Բացակաները նկատի կ'առնուին :

Հ· Ց· Դ· ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ· կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանին Համազգասէր խումբը այս չորեքշաբթի ժամը 9ին :

Արամ խումբը այս հինգշաբթի ժամը 9ին·

Քրիստափոր Ենթակ· չաբաթ 23 Ապրիլ ժամը 9ին :

Զաւարեան Ենթակ· 23 Ապրիլ, չաբաթ ,ժամը 9ին :

Ակնունի Ենթակ· 23 Ապրիլ, ժամը 9ին :

Մոյն ժողովները տեղի կ'ունենան սովորական հաւաքատեղիները : Ժողովները չարունակելի են :

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Ց· Դ· Քրիստափոր խումբի ժողովը՝ այս երեքշաբթի ժամը 8·30ին, սովորական հաւաքատեղին :

Հ· Ց· Դ· Արեւմտեան Եւրոպայի Ուս· Միութեան ժողովը այս չորեքշաբթի ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին :

ՀԱՑՁԱԾԻՍ ՁԱՑՆԱՒՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ

Ֆուրվիէրի տաճարին մէջ, Ապրիլ 24 – ին, կիրակի առտուան ժամը ճիշդ 10ին :

Լիոնի Հայ կաթողիկէ առաքելութիւնը հաճոյքով կը հրաւիրէ ձեզ Ֆուրվիէրի սիրամօր պեղակերտ տաճարին մէջ մատուցուելիք հայածէս սուրբ եւ անմահ պատարագի, որ տեղի պիտի ունենայ 24 Ապրիլ, կիրակի առտուն ժամը ճիշդ 10ին, Ապրիլեան Հայ նահատակներու եւ վերջին պատերազմի ժամանակ պատուոյ դաշտին վրայ ինկած հայ զինուորներու համար :

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ՊԷՔԵԱՐԵԱՆԻ մահուան առաջին տարելիցին առթիւ իր աղջիկը Տիկին Զապէլ Փիլիպոսեան հազար Ֆր· նուիրած է Պանէզօ Քաշանի պարոցին :

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Մասնագէտ անթրփրնէօրներ չբմիպիէի : Անմիջապէս ներկայանալ ձեւուած եւ չձեւուած գործերու համար՝

Ets. HALIOT, 24, Bd, St. Denis

Սկսնակները չդիմեն :

*

Շբմիպիէ կարող վարժ գործաւորուհի – ներ, իրենց տանը մէջ աշխատելու համար :

Դիմել Ա· Պաղճեան

5, Rue Ordener, Paris (18)

ՊԱՇԱՏՈՒՐԵԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

244 - 246, Rue Vendôme, LYON

20, Rue Villeroy, LYON

Պահատուրեան նպարավաճառատունը իր յարգելի հայրենակիցները եւ յաճախորդները կը հրաւիրէ ընել իրենց նպարեղէնի գնում – ները, մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ դզալի զեղչերով :

Կը ներածենք մեր մասնագիտութեան յատուկ ուտելիքներ միշտ թարմ եւ համեղ, զոհ ձգելու մեր յաճախորդները: Բաւ է մէկ անգամ այցելել :

Ունինք թահին, հէլվա, եալանճի տօլմա եւ տերեւ, ձիթապտուղ յունական կալամաթա, տեղական եւ ֆրխական զուտ ձէթ, մասնագէտներու կողմէ յանձնարարուած, զարնանային բուժման համար :

Ձերմակ պանիր, բաշխավալ պալխանեան, պամիա եւ ամէն տեսակ ֆրանսական պահածոներ , կեսա – բիոյ մասնագիտութեամբ պատրաստուած ընտիր ապուխտ եւ երշիկ , փէստիլ ծիրանի, պիստակ եւ միջուկը, սահլէպ, մահլէպ, սումախ, սաղըզ, պահար, քիմիոն, չաման եւ բոլոր համեմները :

Մանաւանդ մեր «ՇԻՐԱԿ» զուտ խաղողէ պատրաստուած օղին ան – պակաս չմնայ ձեր սեղանէն: Քաշուած համեղ զուտ սուրճը, որ կը մոռցնէ ձեր բոլոր յոգնութիւնները:

Կրնանք Ֆրանսայի ամէն կողմերը ուղարկել նոյնիսկ Զուիցերիա եւ Պելժիա :

ՀԱՅՐԱՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 21 ԱՊՐԻԼ • JEUDI 21 AVRIL 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7653 — 31e ANNEE

ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3064

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՅԱՋԻՆՋ ԾՐԱԳԻՐԸ

*

Ո՛չ մէկ արդարացում ունին Թուրքերը չքմեղացնելու համար իրենց ոճիրը :

Ամէն քաղաքակիրթ պետութեան պար – տականութիւնն է երաշխաւորել իր հպա - տակներու կեանքն, ինչքն եւ պատուի ա– պահովութիւնը :

Պատմութիւնը երբեք չէ արձանագրած դէպք մը, երբ պետութիւն մը իր պաշտ– պանութեան ենթակայ ամբողջ ազգ մը բնաջինջ ընէ :

Թուրքերը տուին առաջին օրինակը ցե– ղասպանութեան, որուն մասին մարդիկ սկսան խօսիլ միայն Բ. համաշխարհային պատերազմէն վերջ, երբ ուրիշ ցեղ մը անարդարանալի հալածանքներու ենթար – կուեցաւ ուրիշ պետութեան մը կողմէ :

Հայերու բնաջնջումը կանխորոշուած ծրագիրը էր : Ցարմար առիթ մը միայն կը փնտռուէր : 1914ի պատերազմը դահիճին տուաւ լաւագոյն պատեհութիւնը :

Բարենորոգումներու ծրագրին մէջ Պոլ– սոյ ռուսական դեսպան ոը Կիրսի վճակ– ուած դերը բոլորովին կատղեցուցեր էր Իթթիհատի վարիչները, որոնք Հայերը կը նկատէին Ռուսիոյ պաշտպանեալները :

Արեւելեան նահանգներու վարչական բարենորոգումները պիտի սկսէին չու – տով : Երկու մարզպաններէն մէկը՝ Հոֆ արդէն 1914 Յուլիսի սկիզբը Պոլսէն մեկ– նած եւ էրզրումի ճամբով Վան հասած էր : Միւսը՝ Վէսթենէնք՝ Պոլսոյ մէջ կը սպասէր՝ պատրաստ մեկնելու դէպի էր – զրում :

Անիկա չկրցաւ ճամբայ ելլել դէպի իր պաշտօնատեղին : Իսկ Հոֆի պաշտօնին վերջ տրուեցաւ երբ Թուրքիա ընդհ. պո - րաչարժ յայտարարեց :

Օտար կառավարիչներու միջամտու – թիւնը Օսմանեան կայսրութեան ներքին վարչական գործերուն, հակակշռին տակ օտար պետութեանց, վիրաւորական էր օրուան Թունդ ազգայնական կառավա – րութեան համար : Մանաւանդ, որ Թու – րանի ճամբան ընդմիշտ կը փակուէր իր առջեւ :

Թուրքերը չէին կրնար մարսել բարե – նորոգումներու ծրագիրը, որ օտարներէն, մանաւանդ «Մոսկոֆ»էն պարտադրուած էր իրենց :

Հայ բարձրաստիճան պաշտօնատար մը կը գրէ թէ, 1914 Յուլիս 15ին Հալէպէն Պիթլիս ղացած առին նոյն կառքին մէջ ուղեկից ունեցած է Տիգրանակերտի երեք երեսփոխանները, որոնցմէ Ֆէյզի պէյ ը– սած է թէ Հայերը չատ դէշ վարուած են Թուրքերուն հետ : «Պալքանի պատերազ – մէն վերջ, մեր էն տկար միջոցին, Զաւէն պատրիարք, Էջմիածնի կաթողիկոս եւ Պողոս փաշա միանալով՝ մեր վրայ օտար տէրութեանց միջամտութիւնը հրաւիրե – ցին. ասոր համար շատ պիտի տուժէք. ձեր ապագան վտանգի տակ է » :

Երբ Ուրֆայի մէջ կ'իմանան թէ Վաս– չուրականի չրջանի մարզպան Հոֆ պաշ – տօնական եղած է, Ֆէյզի պէյ անսահման ուրախանալով կը սպասէ. «Այժմ պիտի տեսնէք թէ ձեր գլխուն ի՞նչ պիտի գայ» :

Ուրման Ապրիլ 11/24էն չատ առաջ Թուրք պաշտօնական չրջանակները տուած էին իրենց վճիռը Հայերու մասին :

կը մնար գործադրել :

Պոլսոյ ամերիկեան դեսպան Հէնրի Մորկընթաու իր յիշատակներուն մէջ կը գրէ թէ Հայերու բնաջնջումը որոշ գիժ - ուարութիւններ կը ներկայացնէր : 1895ի եւ միւս տարիներու ջարդերուն առին , կ'ըսէ, Հայերը դիմադրութեան միջոցներ չունէին, քանի որ պինուորութիւն բնակ– չութիւնը 1913 Հոկտ.ին զինաթափ ըրաւ Հայերը :

Սերասիոյ մէջ 1915 Փետր. եւ Մարտ ամիսներուն Հայերու զէնքերը հաւաքե – ցին : Անոնց վրայ ուրիչ պետական զէնքեր ալ աւելցնելով կառավարական պաշտօնա– տան առջեւ ցուցադրեցին՝ Թուրքերը զր – գեցնելու համար Հայերուն դէմ :

Այդ զէնքերուն լուսանկարը, ուրիշ բազմաթիւ նման պատկերներու հետ, հր– րատարակեցին եռքէն յաւուկ գրքի մը մէջ, որ Թուրքերէն, Ֆրանս. եւ գերմա - ներէն լեզուներով լոյս տեսաւ 1917ին, հանրային կարծիքին առջեւ արդարացնե – լու համար Հայկ. ջարդերը :

Այդ գրքին մէջ արտատպած էին նաեւ արտասահմանի հայ թերթերու կարգ մը հակաթուրք յօդուածները, հայ քաղաք– կան կուսակցութեանց չրջաբերականնե – րէն հատուածներ, Ֆրանս. ճակատի հայ կամաւորներու կոչը , հայկական դի՝նա – նշանը , բազմաթիւ զինեալ մարտական խումբերու նկարները եւ այլ փաստա - թուղթեր :

Ահռելի պատասխան մըն էր ճէյմս Պր – րայսի տեղեկագրին՝ ուղղուած Անգլիոյ արտաքին նախարար Սըր Էտուըրտ Կրէյի եւ որ կը պարունակէր ջարդերու մասին մանրամասն պաշտօնական դրութիւններ : Անգլ. կառավարութիւնը հրատարակած էր զայն 1916ին՝ Կապոյտ Տետրակներու չարքին մէջ :

Ո՛չ ոք հաւատաք կ'ընծայէր Թուրքերու ինքնարդարացման փորձերուն :

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱԻՍՏՐԻՈՅ ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ

*

Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՇՏԱՊԷ

Խ. Միութեան արտաքին գործոց նա – խարարը Մոլոթով յուշագիր մը յանձնեց առջի օր Մոսկուայի Ֆրանսական, ամե - րիկեան եւ անգլիական դեսպաններուն, որով կ'առաջարկէ Ժողովրդու ժողով մը գումարել չուտով Վիէննայի մէջ : Ժողովին պիտի մասնակցին արտաքին գործոց նախարարները եւ Աւստրոյ ներ– կայացուցիչը : Յուշագիրը կը խնդրէ նաեւ չուտափոյթ պատասխան մը : Մո – լոթով, հրաւիրած էր դեսպանները կրեմ– լին եւ անձամբ յանձնեց յուշագիրը, որմէ ետք պարզեց Խ. Միութեան տեսակէտը Աւստրիոյ մասին : Աւստրիական խնդրին ծալքերուն մասին խօսելէ ետք, ծանր – գաւ առաւելաբար այն պարագային վրայ թէ ապագայ անկախ Աւստրիան պէտք է ներշնչուի Զուիցերիոյ օրինակէն : Տարի - ներ չարունակ բանակցութեանց ծախտղե– լէն ետք, խնդիրը կ'արձանագրէ վճռա – կան անկիւնադարձ մը : Թէեւ վերջնա – կան համաձայնութեան մը համար դժ – ուարութիւնները հարթուած են, քանի որ Խ. Միութիւնը զգալի կերպով մօտեցած է Արեւմուտքի տեսակէտներուն, բայց կըր– նան ծագիլ կարգ մը դժուարութիւններ : Թուականի հարցը՝ երբ դիրքերը չրջուած կը թուին ըլալ, (Մոսկուա տարիներ ընդ– դիմացաւ հաշտութեան դաշինք մը կնքե– լու) երբ հիմա Խ. Միութիւնն է որ փութ– կոտութիւն ցոյց կուտայ : Ցետոյ թէ ի՞նչ ստիճանի վրայ պիտի գումարուի ժո - ղովը : Ուզղակի նախարարակա՞ն, ինչպէս կ'ուզէ Մոսկուա, թէ նախապէս Վիէննա– յի չորս մարզպաններուն միջեւ, ինչպէս կը փափաքի Լոնտոն :

Մոսկուայի դիւանագիտական չրջա – նակներուն կարծիքով, Մոլոթովի փութ – կոտութիւնը կը բացատրուի Փարիզի հա– մաձայնութեանց վաւերացումը կանխելու Խ. Միութեան չանքերով :

× Ուէշինկթընի կառավարութիւնը « համակրանքով կը քննէ » Մոսկուայի ա– ռաջարկը ինչպէս կը յայտնէ տեղեկատու պիւանը : « Միացեալ Նահանգները գոհու– նակութիւն կը յայտնէն, որ ի վերջոյ Խ. Միութիւնը կը փափաքի Աւստրիոյ հաշ – տութեան գաշնագիրը չուտով կնքել » :

× Ֆրանսական իրազեկ չրջանակները կը յայտնեն թէ արեւմտեան երեք պետու– թիւններ առաջարկած էին արդէն 5 Ապ - րիլին, Վիէննայի, որ չորս մարզպաննե – րու միջեւ ժողով մը գումարուի :

× Վիէննայի մէջ, ուր տարաձայնու – թիւններ կան թէ Ապրիլ 27ին կրնայ դու – մարուիլ ժողովը, եւ թէ գաշնագիրը կր – նայ առորագրուիլ մինչեւ Մայիս 15, կը սիրէ որոշ ժամանակ մը, Խ. Միութեան փութկոտութեան նկատմամբ : Մոսկուա– յի դիւանագիտական ձեռնարկը փոփո - խութեան կ'ենթարկէ բոլոր նախատեսու– թիւնները :

× Վերջին պահուն կը տեղեկանանք թէ Խ. Միութիւնը քանի մը ժամով կանխած է Երեք Մեծերու նոյն իմաստով մէկ ա – ռաջարկը : Գալ չարաթ իսկ պիտի սկսին աշխատանքներ՝ փորձագէտներու կողմէ : Իսկ նախարարներու ժողովը՝ հաւանա – բար Յունիսին :

ՇՈՒ ԱՆ ԼԷՅ «ՄԵՂՄ»

ՊԱՆՏՈՒՆԿԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Չինաստանի վարչապետը Շու Ան Լէյ , խօսք առաւ խորհրդաժողովին երկրորդ օրը : Անակնկալ մը եղաւ չատերու համար իր չափաւոր չեշտը .—« Զենք եկած հոս , իրարու հետ կռուելու» : Ցետոյ պարզեց Չինաստանի խաղաղասիրական նպատակ – ները եւ համագործակցութեան փափաքը ղրացի երկիրներուն հետ : Ծանրացաւ Պանտունկի խորհրդաժողովին «համերաշ– խութեան մէջ ընթանալու » անհրաժեշ – տութեան վրայ «որպէսզի հասարակաց պահանջները գոհացում գտնեն » :

« Չինաստանը նպատակ չունի փճացնե– լու ղրացի երկիրները, երբ կը տառապի ինքն ալ ամերիկեան քաղաքականութե – նէն : Եթէ կ'ուզէք , ղրկեցէք ձեր ներկա – յացուցիչները որ գան եւ տեղւոյն վրայ հասատատեն : Կրնան գալ : Պամպուկ վա – րագոյր չկայ սահմաններու երկայնքին» :

Ֆորմոզայի խնդրին անցնելով, առա – ջարկեց որ ժողովը ընդունի բանաձեւ մը, ըստ որուն, միջազգային ժողովի մը մէջ ռաջարկը ինչպէս կը յայտնէ տեղեկատու պիւանը : « Միացեալ Նահանգները գոհու– նակութիւն կը յայտնեն, որ ի վերջոյ Խ. Միութիւնը կը փափաքի Աւստրիոյ հաշ – տութեան գաշնագիրը չուտով կնքել » :

× Ֆրանսական իրազեկ չրջանակները կը յայտնեն թէ արեւմտեան երեք պետու– թիւններ առաջարկած էին արդէն 5 Ապ - րիլին, Վիէննայի, որ չորս մարզպաննե – րու միջեւ ժողով մը գումարուի :

× Վիէննայի մէջ, ուր տարաձայնու – թիւններ կան թէ Ապրիլ 27ին կրնայ դու – մարուիլ ժողովը, եւ թէ գաշնագիրը կր – նայ առորագրուիլ մինչեւ Մայիս 15, կը սիրէ որոշ ժամանակ մը, Խ. Միութեան փութկոտութեան նկատմամբ : Մոսկուա– յի դիւանագիտական ձեռնարկը փոփո - խութեան կ'ենթարկէ բոլոր նախատեսու– թիւնները :

× Վերջին պահուն կը տեղեկանանք թէ Խ. Միութիւնը քանի մը ժամով կանխած է Երեք Մեծերու նոյն իմաստով մէկ ա – ռաջարկը : Գալ չարաթ իսկ պիտի սկսին աշխատանքներ՝ փորձագէտներու կողմէ : Իսկ նախարարներու ժողովը՝ հաւանա – բար Յունիսին :

բանակցութեանց չնորհիւ՝ լուծում մը գտ– նէ հարցը :

Շու Ան Լէյ ճառը վերջացուց բուռն ծա– փերու մէջ : Ակնբախ էր չատերու զար – մանքը, երբ ընդհանրապէս կը սպասուէր թէ համայնավարութեան այդ կարեւոր ներկայացուցիչը պիտի ընէ բուռն յարձա– կումներ, պատասխանելով Իրաքի ներ – կայացուցիչին նախորդ օրուայ ճառին : Իրապէկ չրջանակներու կարծիքով, Շու էն Լէյ ամբողջ խորհրդաժողովին ընթացքին պիտի միշտ պահէ «ասիացիի պատարիւն երեւոյթը » : Իրմէ եռք խօսք առին արա - բական երկիրներու պատուիրակները : Յորդանանի ներկայացուցիչը Վալիտ Սա– լէմ, եւ Լիբանանի վարչապետը Սամի Սոլհ յարձակեցան սիոնականութեան վը– րայ, մին պահանջելով «արդարութիւն », միւսը աւելի մեղմօրէն«ներդաշնակութեան պէ որուն չնորհիւ կարելի պիտի ըլլայ յաղթել մեր դժուարութիւնները» :Փաքիս– տանի վարչապետ, Մոհամմէտ Ալիի հա - մար աշխարհակալութիւնը ժամանակա – վրէպ է :

×Պանտունկի խորհրդաժողովէն դուրս, Սէյլանի վարչապետը նախաձեռնած է դանիկ ժողովի մը հրաւիրել Չինաս - տանի, Թայլանտի, Ֆիլիփեաններու ներ– կայացուցիչները՝ Ցորմոզայի խնդիրին մասին խորհրդակցելու : Չինաստան դեռ չէ պատասխանած, կը կարծուի թէ հա – մանականութիւններ կան որ ընդունի :

× Այն պատգամաւորութիւնը որ ինքզինք կը յորջորջէ «Հիւս. Ափրիկէի պատուի - րակութիւն » հրապարակեց յայտարարու– թիւն մը, ուր կը խնդրէ Պանտունկի խոր– հրդաժողովէն որ գործնական քայլերառնէ «Մարոքի, Ալճերիոյ եւ Թունուզի ազա – տագրման համար » :

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ ԴԷՊՔԵՐԸ

Իմրէ Նաճիի չնորհազրկումէն եւ հաշ – ուեյարդարի ենթարկուելէն ետք, Անտ - րաս Հէգեդիւս ընտրուեցաւ վարչապետ : Դիւանագիտական չրջանակներու կարծի – քով սակայն, Հունգարիոյ իսկական տէրն ու տիրականը ոչ թէ նոր վարչապետը , այլ կուսակցութեան Կեդր. Կոմիտէի ընդ– հանուր քարտուղար Ռաքոզին է, որ քիչ մը չուքի մէջ մնացած էր, որովհետեւ կը բաժնէր երկրին ղեկավարութիւնը վար – չապետին հետ : Համայնավար պետու – թեանց մէջ, Սթալինի մահէն ի վեր, տե– սակ մը սովորութիւն դարձած էր կու – սակցութեան ընդհ. քարտուղարին միայն չյանձնել երկրին ղեկը : Հունգարիոյ նոր դէպքերը կ'ապացուցանեն, կարգ մը չր – չանակներու համաձայն, թէ այս դրու – թիւնը պիտի փոխուի, եւ վարչապետը պիտի ըլլայ անուանական ներկայութիւն մը միայն : Ուրիշ չրջանակներու համա - ձայն, իմրէ Նաճիի ուսպալումը կը բա – ցատրուի այլ պատճառներով : Ինչպէս Մալէնկով ան ալ կ'ուզէր ճարտարար – ուեստը մղել դէպի ընթացիկ առարկանե – րու չինութիւնը, ինչ որ հակառակ է Խ. Միութեան ճարտարարուեստին նոր յա – ռաջադրութեանց : Ռաքոզի մաքրազործեց Նէճին որպէսզի Հունգարիան կարենայ ըն– թանալ նոր ուղղութեամբ :

Ցատկանշական է իր մէկ յայտարարու – թիւնը ուր կ'ըսէ թէ զարկ պիտի տրուի ծանր ճարտարարուեստին եւ երկրագոր – ծութեան :

× Զօր. Ֆարկաս, Հունգարիոյ պաշտ – պանութեան նախկին նախարարը, իր կարգին արտաքսուեցաւ Քադ. Բիւրոյէն : Կը բաժնէր Նէճիի տեսակէտները :

ՖՐԱՆՔԵԻԹՈՒՆԻԶԱԿԱՆ բանակցու – թիւններուն համար պիտի դումարուի այ– սօր վերջին ժողով մը : Դժուարութիւն – ները դեռ չեն հարթուած, եւ դեռ կա – րելի չէ արդիւնքը նախատեսել : Ցամե – նայն դէպս Թունուզցի պատուիրակները պիտի մեկնին վազը, Ռամատանի սկսելուն պատճառով :

(Շար.ը կարդալ Դ. Էջ)

ՄԻՔ. ՆԱԼԲԱՆԴԵԱՆ

(ԾՆՆԴԵԱՆ 125ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ)

Ը.

Այս բոլորը ի հարկէ չէին կրնար չաղդել Նալբանդեանի հրապարակագրութեան վրայ. մինչեւ վերջն ալ ան պայքարեցաւ, բացառիկ խստութեամբ, խաւարամիտ կղերականութեան դէմ, ազգին ղրամները իւրացնող ազանեաւն դէմ, եկեղեցիի անիրաւ օրէնքներուն դէմ :

Նալբանդեանի հրապարակագրութիւնը հիմնուած չէ սակայն միայն պայքարի վրայ : Ակնարկ մը միայն բաւական է տեսնելու համար, որ «Հիւսիսափայլ»ի, «Մեղու»ի եւ այլ թերթերու մէջ հրատարակած իր յօդուածները կը պարունակեն բազմաթիւ չինիչ զաղափարներ, գիտական, գրական, լեզուաբանական, ազգային, համաչխարհային եւ համամարդկային նիւթերու մասին :

Առանձէ ամենակարեւորներէն մէկն է՝ աշխարհարարի տարածման հոդը : Յատկանշական է, որ Նալբանդեանէն մեզի հասած անդրանիկ հրապարակախօսական աշխատանքը «Ցաղագս հայկական մատենագրութեան» ճառն է, որ հաւանաբար գրուած է 1855 տարուան ընթացքին : Տարօրինակ կրնայ թուիլ այն պարագան, որ սկիզբէն մինչեւ վերջը աշխարհարարի նուիրուած այս ճառը Նալբանդեանը գրած է գրաբարով : «Արդ ակնարկ մը նետելով ամբողջ հայկական գրականութեան վրայ, ան կը հասնի այն եզրակացութեան, որ գրաբարը այլեւս մեռած է, դադրած է ժողովուրդին լեզուն ըլլալէ, հետեւաբար անկարելի է անով առաջ տանիլ նոր լուսաւորութեան գործը » :

« Հիւսիսափայլ »ի հրատարակութենէն յետոյ Նալբանդեան գրած է միայն աշխարհարարով եւ, ինչպէս ըսինք, չէ վրանած մտածելու բազմապիսի նիւթերու :

Այդ յօդուածներուն մէջն է, որ ուզած է վերլուծել ազգ եւ ժողովուրդ բառերուն գաղափարները, որոնց ճշդիւթ ըմբռնումը կ'առաջնորդէ նախ՝ դէպի ազգային գիտակցութիւն, ապա՝ դէպի ազգային միասնականութեան գաղափար, որ հասունալով իր բնական լուծումը կը գտնէ ազատութեան մէջ :

Նոյնպէս այդ յօդուածներուն մէջն է, որ Նալբանդեան մէջտեղ հանած է կալկացիայի կատակին ծալքերը, «Ազգային ժառանգութիւնք» վերնագրով յօդուածին մէջ (1859) : Շօշափած է գիտական նիւթեր «Աշխարհի կազմածը եւ նորա հրաշքներ», կամ « Թէ ինչպէս է երկրագունդի ներքին կազմակերպութիւնը» (1858) : Գրած է հայ թատրոնի ներողականը, Պոլսոյ մէջ հայկական ներկայացման մը առթիւ. («Ազգ. Թատրոն Պոլսի մէջ ». « Մեղու ». 1861) եւն. եւն. :

Գալով Նալբանդեանի գրութիւններուն երկրորդ խումբին, ի չգոյէ լաւագոյն կոչումի, զայն անուանենք «փիլիսոփայական» : Այս «ժանր»ի ամենալաւագոյն երկը, ի հարկէ, «Երկրագործութիւնը որպէս ուղիղ ճանապարհ» գիրքն է : Դժուար է այս գործը նկատել գուտ փիլիսոփայական գրութիւն, բայց ինչպէս արդէն յիշեցինք կենսագրութեան մէջ, տարօրինակ կառուցուածք մը ունի այս հատորը, որ ոչ երկրագործական գիրք է, ոչ քաղաքական տեսութիւն է, ոչ ալ գուտ փիլիսոփայական հատատած. այլ՝ այս բոլորը միասին, հայկական տնտեսութեան կացութեան մէջ անկիւնադարձ կազմող երկ մը, որուն կը պակսին գուցէ 19րդ դարու վերջին ծնունդ առած եւ 20րդ դարու սկիզբը այնքան մեծ նշանակութիւն ստացած տնտեսական տեսութիւնները, բայց չի զգրկեր, մինչեւ օրս ալ, մեր ժողովուրդին ու մեր երկրին հարցին լուծման համար կարեւոր գաստիարակ մը ըլլալէ :

Նալբանդեանի ուսումնասիրական աշխատանքներէն առաջինը կարելի է նկատել էօժէն Սիւի «Թափառական Հրէայ»ի թարգմանութեան կցուած Յիսուսեան Հայրերու կարգին պատմութիւնը, որ ի հարկէ չէր կրնար ինքնուրոյն հետաքրքրութեան մը արդիւնքը ըլլալ, որուած ըլլալով այն հակայական գրականութիւնը որ գոյութիւն ունի այդ հարցին շուրջ : Հարկ է նշել, որ Նալբանդեանը հետագային գրալիօրէն իւրացուցած եւ հիմնաւորած է իր տեղեկութիւնները 1858 թուականին գրած « Մխիթար Սեբաստացի եւ Մխիթարեանք » անունով թերաւարտ յօդուածին մէջ : Պէտք է նշմարել սակայն, որ այդտեղ, դժբախտաբար, Մխ. Նալբանդեանը կը թերագնահատէ Մխիթարեանց արժէքը, առաւելաբար այն պատճառով որ կուրացած էր նախկին Մխիթարեան վարդապետ եւ ապա առաքեալ կաթ. եկեղեցիին մէջ մտած Գաբրիէլ Այվազեան վարդապետի արարքներէն :

Նալբանդեանի լաւագոյն ուսումնասիրութիւններէն մէկը կարելի է նկատել իր «Հայոց լեզուի ուսումնասիրութիւնը եւ րոպայում եւ հայ գրականութեան պիտանի նշանակութիւնը », աշխատութիւնը, որ 1860 թուականին ներկայացուց Պետերպուրգի համալսարանի Արեւելեան Գրականութիւնների՝ «կանդիտատական աստիճան » ստանալու համար : Բնագիրը ռուսերէն է եւ կը պահուի Լենինգրատի համալսարանի գրադարանին մէջ :

Մէկ ուրիշ լուրջ ուսումնասիրութիւն է նաեւ «Պոլսահայ Լուսաւորչական համայնքը » (1862) վերնագրով գրութիւնը, նոյնպէս ռուսերէնով գրուած, որ տեղեկագիր մըն էր, պատրաստուած՝ Կ. Պոլսոյ ռուսական դեսպան Լօրանով – Ռոստովցեվի խնդրանքին վրայ : Այս տեղեկագրի մէջ Նալբանդեանը, առիթէն օգտուելով խիստ քննադատութեան կ'ենթարկէ Թրքահայոց տխուր վիճակը եւ կը չեշտէ անոնց օրըստօրէ աճող համակրութիւնը Ռուսերու նկատմամբ, միաժամանակ անհակ օգնութիւն ալ կը խնդրէ անկից – Ֆրանսական կառավարութիւններուն եւ անոնց միսիոներուն դէմ :

Նալբանդեանի գրական վաստակին մէկ ուրիշ խումբը կը կազմեն իր բանաստեղծութիւնները, որոնցմէ «Ազատ Աստուած» ու «Մեր հայրենիք»ը այնքան ընդհանրացած են ու ծանօթ բոլորին, որ պիտի չծանրանանք անոնց վրայ : Այսքանը ըսենք միայն, որ անժխտելի է այդ բանաստեղծութիւններուն ազիւն ազդեցութիւնը՝ Նալբանդեանի յաջորդող սերունդին վրայ. այդ նոյն սերունդին, որ ծը նունդ առաւ մեր քաղաքական կուսակցութիւններուն :

Իր գրական գործին վերջին ճիւղը, ժամանակագրական տեսակէտով, կը կազմեն իր քննադատական գործերը, գրուած բանտին մէջ : Առանձէ ամէնէն նշանաւորը «Սօս եւ Վարդիթեր»ի քննադատական ուսումնասիրութիւնն է, որուն վրայ ծանրանալ կ'արժէ, բայց այդ՝ արդէն առանձին գրաքննական մը նիւթը կրնայ կազմել :

Նալբանդեանի գործերուն այս արագ թռուցիկ մէջ, դիտումնաւոր կերպով է, որ պիտի չծանրանամ իր «Մէկին խօսք միւսին հարս» վիպակին ինչպէս նաեւ « Թափառական Հրէայ»ի իր թարգմանութեան վրայ, որոնցմէ առաջինին արժէքը գուտ անձնական է, ու առաւելաբար կը հետաքրքրէ իր կենսագիրները, իսկ երկրորդին արժէքը գուտ լեզուաբանական է, որովհետեւ թարգմանութիւնը կատար – ուած է իր ժամանակին համար չատ մա – քուր աշխարհարարով :

ՇԱՒԻՂ ՍԱԳԸԶ

(Մնացեալը յաջորդով)

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՄՔԵՐԸ

ԷՆԹԸՆԻ ԻՏԸՆ

•

Էնթընի Իտըն Անգլիոյ ներկայ վարչապետը, զաւակն է Ուիլեըմ Իտընի, որ կ'ըսէր իր զաւակներուն թէ՝ կեանքի մէջ միայն մէկ բան կայ որու համար կ'արժէ ապրիլ — հետեւիլ չիտակ ճամբուն : Երբեք մի' զաւաճանէք անոնց ուր ձեզի կը վտահին» : Այս խրատները կազմեցին Էնթընի Իտընի նկարագրին գլխաւոր տարրերը ,կը գրէ Էմըթ Ճոն Հիւկ Լայֆ պարբերաթերթին մէջ :

Էնթընի Իտըն ծնած է 1897ին Տըրհէմի կոմսութեան մէջ, որ Իտընները բնակավայրն էր չորս դարէ ի վեր : 1911ին Էնթընի կը յաճախէր էթընի դպրոցը ուր թէեւ ոչ փայլուն, սակայն բաւական լաւ թիւեր կը առնար :

Դպրոցին մէջ մասնաւոր հետաքրքրութիւն ցոյց կուտար քաղաքականութեան հանդէպ եւ մրցանակ մըն ալ շահեցաւ կրօնական դաստիարակութեան համար :

Ա. Աշխարհամարտին գինուոր էր եւ ա – մէնէն երիտասարդ օգնական գնդապետը եղաւ բրիտանական բանակին : Վարձա – տրուած է Զինուորական Խաչով :

Սոմի մօտ, երբ խրամներու ցեխերուն մէջ էր լրմէ քանի մը մեթր անդին կը դանուէր գերմանական ջոկատ մը, որու տասնապետներուն մէջն էր Ատոլֆ Հիթ – լէր : Մօտ քան տարի ետք, երբ յայտ եր – կուբը Գերլինի բրիտանական դեսպանատան մէջ, հացկերոյթի մը ընթացքին ի – րարու հանդիպեցան, անոնք վերակազմեցին ճաշացուցակին ետին այդ ճակատամարտը :

1919ի Հոկտեմբերին, Իտըն մաս. Օքսֆորդի համալսարանը, ուր բուռն թափով աշխատեցաւ լեցնել կորսուած տարինե – րու պակասը : Հոն արեւելեան լեզուներու մասնագիտութեան հետեւեցաւ, մասնա – ւորաբար պարսկերէնի եւ արաբերէնի : Իսկ արձակուրդներուն Ֆրանսա կ'երթար կատարելագործելու իր ֆրանսերէնը : Մեծ հիացող մը ըլլալով արդի նկարչու – թեան, իր թէզը ներկայացուց նկարիչ Սէզանի վրայ :

Զօրավար մը կոչ իր «Պատերազմի յու – շերուն մէջ» կը գրէ թէ «Այս անգլիացի նախարարը, թէեւ Անգլիացի է եւ նախա – բար, սակայն ցոյց կուտայ մտքի լայն հորիզոն եւ աւելի եւրոպական զգայնու – թիւն ունի քան կղզեբնակի, աւելի մարդկային քա վարչական : Այս դիւանագէտը ամբողջովին նուիրուած իր երկրի շահե – րուն, չէր արհամարհեր ուրիշ երկիրնե – ուն եւ կը մտահոգուէր միջազգային բարոյականով իր ժամանակի գարշելի բըր – տութեանց միջեւ : Շատ անգամներ երբ առիթ կ'ունենայի անոր հետ խօսելու, կը հիանայի ոչ միայն իր փայլուն մտքին, գործերու իր ծանօթութեամ եւ վարուե – լակերպի իր համայնքին, այլեւ այն որ – ուեւտին որով կը առեղծէր եւ կը պահէր բանակցութեանց մէջ համակրանքի այն – պիսի մթնոլորտ մը որ կը նպաստէր համաձայնութեան երբ առար կը յանդիպէին եւ կը խուսափէին վիրաւորանքներէ եթէ չկրնային յանդիլ համաձայնութեան : Անոր մէջ կը տեսնէի մասնաւոր սէր Ֆը – րանսայի հանդէպ , ուրիկ լայն բաժին մը առած է իր մշակոյթին համար :

Օքսֆորտէն ելլելէն ետք, նետուեցաւ քաղաքական ասպարէզ : Ընտրական պայքարին միջոցին էր որ ամուսնացաւ գե – ղեցկուհի Պէտթրիս Պեքէթի հետ :

26 տարեկան էր երբ Ուարվրպարանի անդամ ընտրուեցաւ : Ունէր կատարեալ պատրաստութիւն : Միշտ պարզ եւ յստակ լեզու մը կը գործածէր, առանց աւելոր – դաբանութեան եւ առանց հակասութեան ոգիի : Իր ասպղը բարձրացաւ 1930էն ի վեր : Ճաշօրդարար փոխ – քարտուղար , քարտուղար է արտաքին նախարարութեան մէջ եւ ի վերջոյ Արտաքին Նախարար 1935ին, երբ 38 տարեկան էր : Մէկ դարու ընթացքին չէր տեսնուած այդքան երիտասարդ մէկը որ այդ պաշտօնը գրաւէր :

Միջազգային պզտոր կացութեան մէջ ա՛լ աւելի կը բարձրանար իր փայլը : Աշխարհ անողոքաբար կը խրէր պատերազմի ան – դունդը : Մանօթ են դէպքերը որոնք առաջնորդեցին դէպի պատերազմ :

Զբրչիլ կ'ըսէր Իտընի մասին թէ «միակ նոր դէմքը, միակ առաջնակարգ մեծ ասպտն է այն սերունդին որ դառնօրէն են – թարկուեցաւ պատերազմի արհաւիրքնե – րուն » :

Երիտասարդ Արտաքին Նախարարին եւ վարչապետ Նեվիլ Չեմպրլէյնի միջեւ յարաբերութիւնները ա՛լ աւելի կը ծ-ուէին, քանի Չեմպրլէյն հաճոյակատար կը դառնար Մուսոլինիի հանդէպ : Այս պատմական չարաթուան ընթացքին, բրիտանական դահլիճին անձկալից նիստերէ ետքն էր որ Իտըն հրաժարեցաւ :

Ուինսթըն Զբրչիլ այս հրաժարման մասին կը գրէ թէ «ան կը մարմնացնէր բրիտանացի ազգին վերջին յոյսը եւ ահա – սիկ կը հեռանայ » :

1939 Սեպտեմբերի ահաւոր կիրակին երբ Իտըն Լոնտոնի իր յարկաբաժինն էր քանի մը բարեկամներով, անձկութեամբ եւ խոր լուրթեան մէջ կը լսէր Չեմպրլէյնի սա յայտարարութիւնը ձայնասփիւռէն — « Անգլիա պատերազմի մէջ է» :

Իտըն պատուհանը կը բանայ ու կը խորհրդածէ թէ արդեօք կրնար ինք բան մը ընել որպէսզի տեղի չունենար այս պատերազմը :

Եւ ահա 1940ի Մայիսին Իտըն Պատերազմական Նախարար է : 1945ի օր մը Օ – գոյին Նախարարութիւնը կը յայտնէ Իտընի թէ այլեւս ամէն յոյս կորսնցուցած է պահելու իր զաւակը Սիմոն, որուն օ – գտնուելը անհետացած է բիրմանական ե – զկնուտին մէջ : Այդ պահուն Իտըն ընտրական պայքարի մէջ էր Լիմընկթընի մէջ, եւ հրահանգեց որ չհրատարակեն տխուր լուրը, վախնալով որ քաղաքական անձանօթ զգացական նկատումներ խանգարեն պայքարը :

Այս բոլոր դէպքերը նպաստեցին որ Իտըն դառնար այն մարդը որու համար

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (128)

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԷՍ

•

« Մեզ՝ բաւական հայասէր տոքթ. Ը – չերը խորհուրդ կուտայ, որ առեն մը այս չերջանէն հեռանանք : Ան կ'ըսէ, որ եւրոպական քաղաքականութիւնը չատ աննը – պատ է մեզ այժմ » :

Այդ բացատրութիւններէն յետոյ, մենք էլ դառնք, որ Վանի չրջանում մնալ՝ պիտի նշանակէր կատարմարութեան մարտա – հրաւէր կարդալ : Իսկ այդ մարտահրաւէրին ոչինչ պիտի չտէինք, կրնար աւե – րում եւ կոտորած յառաջ գալ :

Այդեստանի ժողովուրդը վաղուց պի – տէր Անդրանիկի եւ Մուրատի տեղերը, ինչպէս նաեւ պիտէին Կոտոյի Հաճիին եւ Սմբատի տեղերը :

Մեր մէջ Կոտոյի Հաճին մի մեծ փա – փաք ունէր՝ «Մի հարատնիք սարքել Վա – նում» : Նա հաւատում էր, որ Բիւրոյի դրկած փամփուշտների մեծ մասը կրմնար Վանի մէջ, եւ չատ քիչ քանակութեամբ կը հասնէր մինչեւ Դուրան – Բարձրաւան – դակ : Նա չէր հաշտուեր այն մտքի հետ թէ՝ «Ինչո՞ւ Սասունը եւ Մուշը քանդուեցին, եւ ինչո՞ւ Վանը կանգուն պիտի մը – նար» : Նա կը հաւատար դեռ, որ « եթէ Վանի մէջ մի բան անէինք ամերիկեան եւ անգլիական ներկայացուցիչների միջո – ցով՝ այստեղ աւելի չատ եւ չուտ արձա – գանգ կը գտնէր քան այնտեղ (Սասուն) , ուր կռուեցինք » :

Մանր պայմաններ ստեղծուած էին : Մի կողմից, գնալու դժուարութիւնները կային : Միւս կողմից՝ այդտեղ մնալն էլ փափուկ հարց էր : Ընկերների հետ երկար խորհեցինք եւ ընտրեցինք «երկու չարեաց փոքրագոյնը» : Այն է՝ հեռանալ, ինչ որ էլ պատահէր մեզ : Արդէն մեր կեանքը ժողովուրդի բարօրութեան համար էր. թող մենք մեռնէինք, եւ նա ապրէր :

Վերջնական որոշումը տրուեց :

Մուրատ հարց տուեց Կոմսին թէ՝ ե՞րբ կրնայինք ճանապարհ ընկնել :

— Ամէն րոպէ, ասաց նա .— Այդ կախուած է Անդրանիկից :

Իսկ Անդրանիկ ասում էր. «Մի քիչ սպասեցէք, մեր գործը չատ չի ձգձգուի » :

Կոմսը չարունակեց .

— Ձեզ համար պատրաստել եմ մեր ամենահաւատարիմ քիւրտ վաչառներից մէկը, որ չատ լաւ գիտէ ձեր անցնելիք ճանապարհները. նա մեզ՝ բաբեկամ աշխարհներից է : Այս գործի համար յանձնարարուած է նաեւ ընկեր Յարութիւն Թովմասեանը : Նա ձեզ համար մինչեւ պարսկաստանի սահմանները երկարող հայ գիւղերի մէջ «կայան»ներ պիտի պատրաստէ : Ինչ որ հնար է անել արել ենք ձեզ համար : Եւ կը հաւատամ թէ՝ առանց ընդհարումի պիտի յաջողիք հասնիլ Մեհնաւոր (Թադէոս Առաքեալի վանքը) :

Առաջին անցնող խումբը 14 հոգիներից կը բաղկանար :

Որոշեցինք ապահովութեան համար, որ եօթը ընկերներ «պինուած» լինին, իսկ միւս եօթը «անդէն» : ««Պինուած» ընկերներն էին՝ Անդրանիկ, Մուրատ, Կայծակ, Աւօ, Սմբատ, Սէյտօ եւ Սեպուհ : Բաւական առատութեամբ փամփուշտներ ա – ռինք մեզ հետ այն հակակցողութեամբ թէ՝ երբ հասնէինք մեր վերջին կայանը՝ «Նազար Աւա», մեր փամփուշտների եւ հրացանների մի մասը պիտի թողնէինք հոն, տեղւոյն խմբապետին :

Այդ պատրաստութիւններէն յետոյ սեպտեմբեր 3ի օրը, Աչէան ու Արմենակը մեզ դուրս պիտի հանէին քաղաքից :

(Շար.)

ՍԵՊՈՒՀ

ՆԱՅՈՒՄ ՉԱՅՍ

ՎԱՎԱՆ Հ.

Իմայ այն տեսարանն ունեմ, որ փակ – ված էինք ես ու տասնվեցնոցի մի ընկերուհի մեր դպրոցի սահմանին մոտ, ձյուն էր եկել ու մենք կանգնած էինք ձյան մեջ: Ընկերուհիս ասեց ինձ, որ ես ուզում եմ ձյունը տանել տեղ մը ուրիշ տեղ, որ ձյուն չկայ: Ես ալ ըսի, որ ձյունը ինչպե՞ս կրնամ տանիլ, ինչո՞վ տանիլ: Ան ալ ըսավ, որ ես ձյունը ուզեմ, ինք կրնայ ինծի ձյուն տալ: Ես ալ ըսի, որ ձյունը չեմ ուզեր, ուրիշ տեղ մը ձյուն չկայ, որ ինք տանի: Ան ալ ըսավ, որ ինք ուրիշ տեղ մը ձյուն գիտնայ, ուր շատ ձյուն կայ: Ես ալ ըսի, որ ինք ուրկե՞ կրնայ ձյուն բերել: Ան ալ ըսավ, որ ինք ձյուն կրնայ բերել ուր որ ուզեմ: Ես ալ ըսի, որ ինք ինչպե՞ս կրնայ ձյուն բերել ուր որ ուզեմ: Ան ալ ըսավ, որ ինք ձյուն կրնայ բերել ուր որ ուզեմ, որովհետև ինք ձյունը կրնայ ուզել ուր որ ուզեմ: Ես ալ ըսի, որ ինք ինչպե՞ս կրնայ ձյունը ուզել ուր որ ուզեմ: Ան ալ ըսավ, որ ինք ձյունը կրնայ ուզել ուր որ ուզեմ, որովհետև

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍԱՅԿՈՆԻ վազոցներուն մէջ, բախում-ները կը չարունակուին ազանդաւորներու եւ պետական ուժերու միջեւ: Գործած – ուեցան նոյնիսկ ռումբընկեցները :

ՆԱՀԱՆԳԱՅԻՆ ընտրութեանց առեն իրենց կրած պարտութիւնը սահմանափա-կելու համար, համայնավար կուսակցու-թիւնը մեծ ջանքեր կը թափէ, այն յոյսով թէ կրնայ մասամբ վերաշահիլ կորսուած դիրքը :

ԼՈՆՏՈՆ որ ղրկուած էր քանըսհինգ օ – րերէ ի վեր իր մամուլին, ունեցաւ երէկ իր թերթերը: Համաձայնութիւն դոյացած է գործադիրներու եւ թերթի տէրերուն միջեւ :

ԴԱՆԻԱԿԱՆ խորհրդարանը վաւերա – յուց փարիզի համաձայնութիւնները, 24ի դէմ 145 ձայնով :

ԱՆԳԼԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆի ընտրական պայքարը, որ պաշտօնապէս Մայիս 5ին պիտի բացուի, երբ լուծուի նախկին և – բնափոխանական ժողովը, կարելի է նկա-տել արդէն սկսած : Սըր Էնթընի Իսըն, վարչապետ եւ պահպանողական կուսակ – ցութեան նոր պետը, ճառ մը խօսեցաւ խորհրդարանին մէջ ուր կը պարզէ կու – սակցութեան յառաջադրութիւնները, ար-տաքին քաղաքականութեան մասին : Ե - լեմուտքի նախարարն ալ ներկայացուց «հմայիչ հաշուեցոյց մը», ինչպէս կը դրեն անգլիական կարգ մը թերթեր :

ԹՈՒՐՔԻՈՅ նախագահը ձէլալ Պայար, որ գործադրութեան մը ենթարկուած էր, իր ապաքինումէն ետք պիտի այցելէ Իրան եւ Լիբանան :

Այրի Տիկին Ալիս Քարճեան, Տէր եւ Տիկին Համբարձում Քարճեան, Օր. Եղի-սաբէթ Քարճեան, Այրի Տիկին Ն. Քար - ճեան, Այրի Տիկին Մարի Աստուրեան, Տէր եւ Տիկին Յակոբ Աստուրեան, Տէր եւ Տիկին Ճէնաէրէճեան, Տէր եւ Տիկին Գումրուեան և Պօղոսեան ընտանիքը յա-ւուի կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, եղբօր, հօրեղբօր, մօրեղբօր եւ զղակա-նին՝

ԿԱՐԱՊԵՏ ՔԱՐՃԵԱՆի

մահը, որ տեղի ունեցաւ յետ երկարատեւ հիւանդութեան Թրնօն հիւանդանոցը ապ-րիլ 18ին :

Յուղարկաւորութիւնը այսօր հինգշաբ-թի ժամը 8·30ին: Հաւաքուիլ հիւանդա-նոցը 47 ռիւ Փէլփոր, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Փանթէոնի դերեզմանա-տունը :

Մասնաւոր մահագդ ղրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել :

ՇՐԵՂ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Կապոյտ Խաչի Պուլվար Օսմանի մասնաճիւղի :

Կը ներկայացուի « ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻՊ » :

Պատ Էնթէռնասիոնալի մէջ, 230 Շ· Մատրակ – Վիլ :

Այս շաբաթ ժամը 20·30ին, :

Մուտքը հրաւիրատոմսով :

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Վալան-սի Շրջ· նորընտիր կոմիտէի, մասնակ – ցութեամբ՝ Ֆ· Կ· Խաչի եւ Նոր Սերունդի :

Այս շաբաթ, ժամը 20·30ին, Ահարոն – եան սրահներին մէջ :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, հայ – կական երգապնակներով :

Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ :

Մուտքը ազատ է :

«ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ»Ի ՕՐԸ ՎԻՆԻ ՄԷՋ

Խնջոյք պարահանդէս

Կազմակերպուած Նոր Սերունդի տաս – նամեակին առթիւ :

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 15էն 22, Համօ Ohանջեանեան սրահները :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին : Կը ներկայացուի « Շատախօս Սափրիչը » , ծիծաղաշարժ կատակերգութիւն (երկու արար), ջերմ մթնոլորտ : Պուֆէ :

ՄԱՅՐԵՐՈՒ ՕՐԸ

Փարիզի մէջ կը տօնուի՝
ՄԱՅԻՍ 22ԻՆ
ժամը 14·30ին, Միւթիւալիթէի մէջ :

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS 9e

1915ի ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ
ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱՅ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ
ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած 46 հանրային Մարմիններու , վերին հովանաւորութեամբ եւ մասնակցութեամբ Ֆրանսայի եւ Հայ ակնառու անձնաւորութեանց

ԿԻՐԱԿԻ 24 ԱՊՐԻԼ, ԺԱՄԸ ՁԻՇԴ 20·30ԻՆ

PALAIS DE LA MUTUALITÉ, 24, Rue St. Victor

Նախագահութեամբ՝ ԳԵՐԱՊԱՅԾԱՌ ՌՈՒԻՖ (Փարիզի Ազգ·ի ներկայացուցիչ)

Ուղերձներ՝ Վ· Օրիոլէն, զօրավար Վէկանիէն, փաստաբան Տը Մօրօ ժաֆերիէն, Անտրէ Մալրոյէն, Անրի Պորտոյէն եւ Մորիս Շուամանիէն :

Ցարգանքի խօսք՝ **ՏԱՆԻԷԼ ՄԷՅԷՐ** *(Նախկին նախարար)*

Կը խօսին՝ Գերապայծառ Ամատունի , Վեր· Սիսլեան, Տիկին Իփէքեան – Պու-տաճեան, Յ· Եղիազարեան, Պ· Պալըգճեան, Տոքթ· Պէօյիւճեան և Ն· Վարդանեան :

ԴԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

Հանրապետական պահակախումբի Զինուորական նուագախումբը

Իսկէն մասնաւոր օթօբարներ կը մեկնին ժամը 20ին : Արձանագրուիլ սրճարա – նատան Զաւիկեանի մօտ :

Շաւիլէն օթօբարներ կը մեկնին ժամը 20ին, Փլաս տը Շաւիլէն:

Երթեւեկ 200 ֆրանճ, արձանագրուիլ Նոր Սերունդի անդամներու մօտ :

×

Շաբաթ, 23 Ապրիլ ժամը 17·30ին

Ֆրանս· Բանակի Հայ Նախկին Ռազմիկներու Հերթը Դէպի Ցաղթական Կամար արձարձելու Անճանոթ Զինուորին Բոցը

ՊԱՏԱՐԱԳ – ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ
Sacré - Cœur Ի ՄԷՋ

Կիրակի, 24 Ապրիլ·— Մոնմարթրի Սաքրէ Քէօր եկեղեցիին մէջ, առաւօտ – եան ժամը 9·15ին հայկական ծէսով ձայ-նաւոր պատարագ, Հոգեհանգստեան պաշ-օնով, Ապրիլեան արհաւիրքի համազգա-յին զոհերուն համար :

Ժողովրդապետութիւն Ս· Խաչի

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Բարձր հովանաւորութեամբ երեք յա – րանուանութեանց պետերուն :

Կազմակերպութեամբ եւ մասնակցու – թեամբ քաղաքիս բոլոր կուսակցու – թեանց ինչպէս նաեւ բոլոր բարեսիրա – կան, երիտասարդաց, Համազգային Մշա-կութային Միութեանց եւ «Արմենիա» երգչախումբին :

Տեղի կ'ունենայ 24 Ապրիլ , կիրակի առաւօտ ժամը 9·30ին Վարիէթէի մէջ :

Կը նախագահէ՝ Պ· Վ.ԱՀԱԳՆ ՍԱՀԱՔ – ՃԵԱՆ :

Կը խօսին՝ ՍԵՐՈՎԲԷ Ծ· Վ· ՄԱՆՈՒԿ-ԵԱՆ (Փարիզի Առաջնորդ եւ Կաթ· պատ-ուիրակ), ՅՈՎՀ· Վ· ՉՈՒՀԱՃԵԱՆ (ա-ռաջնորդ Մարսէյլի Հայ կաթողիկէ ա – ռաքելութեան), փրոֆ· Գ· ԽԱՉԻԿԵԱՆ (նախագահ Ազեա· եկեղեցիներու) ինչ – պէս նաեւ՝

Ն· ՔԻՒՐՄԱՀԼԻԱՑԵԱՆ, Մ· ԽԱՉԻԿ – ԵԱՆ, ՏԻԳՐԱՆ ԹԱԴՈՑԵԱՆ եւ Ա· ԱՐԱՊԵԱՆ :

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակ-ցին՝ «Արմենիա» երգչախումբը, դեկ· Վարդան Սարգսեանի եւ բազմաթիւ ար – ուեստագէտներ :

Երգ, արտասանութիւն, նուագ :

Մուտքը ազատ է :

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած երեք յարանուանու – թեանց պետերու կողմէ, հովանաւորու – թեամբ Ազգ· Միութեան :

22 Ապրիլ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, Սալ տէ Ֆէթի սրահին մէջ :

Կը նախագահէ եւ բանախօսէ Հայր· պատուիրակ ՍԵՐՈՎԲԷ Ծ·Վ·ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Խօսք պիտի առնեն Հ· ՊԱՊԵԱՆ վրդ· եւ վեր· Ի· ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ եւ Պ· ՎԱՐԴԱՆ ԵՂԻՇԷԵԱՆ :

Պիտի ըլլան աւուր պատշաճի մեներգ , արտասանութիւն եւ կենդանի պատկեր – ներ :

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի ժամը 16ին, եկեղեցական սրահը, Սէն Լուի, Ռիւ Ժէյ :

Նախաձեռնութեամբ Կրընպլի Հայ Ազգ· Եկեղեց· Միութեան, եւ մասնակցու – թեամբ Հ· Ց· Դաշնակցութեան, Կաթ· Խաչի, Բարեգործական, Հայ Մարտիկ – ներու Միութեան եւ Հ· Ց· Դ· Նոր Սե – րունդի :

ՑԱՐԳԱՆՔԻ ԵՐԵԿՈՑ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Ապրիլ 11 – 24ի առիթով :

Նախաձեռնութեամբ Նոր Սերունդին :

Այս ուրբաթ ժամը 21ին , Քափէ տու Նորի սրահը, 4 Փլաս տը լա Մէրի :

Կը խօսին՝ ՏԷՐ ՊԱՐԳԵՒ ՔՀՆՑ· եւ ՏԻԿԻՆ ԼԻԼԼԷ ԲԻՋԱՆԴ :

Կը հրաւիրուի հասարակութիւնը յար – դելու համար մեր նահատակներուն յի – շատակը :

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ազգ· Միութեան , միասնականութեամբ 24 Ապրիլ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Ճրդ Թաղապե – տարանի սրահին մէջ, 56 ռիւ տը Սէզ :

Արժանի հանդիսաւորութեամբ եւ զե – ղարուեստական բաժինով :

Պատուոյ նախագահութեամբ Արեւմտ – եան Եւրոպայի կաթող· պատուիրակ Սե – րովբէ Ծ· Վ· Մանուկեանի :

Կը նախագահէ Պ· Ա· ԿԻՒԼՊԻՆԿԵԱՆ

Խօսք կ'առնեն յարանուանութեանց եւ Ազգ· Միութեան ներկայացուցիչները :

Ուղերձներ՝ Նոր Սերունդի, Ժաֆի, եւ յարանուանութեանց երիտ· Միութեան կողմէ : Զինուորական նուագախումբ եւ աւուր պատշաճ գերազանցեստական բա – ժին : Մուտքը ազատ է

Կրկնապէս կը յանձնարարուի Հայ ա – զեւտարարներու փակել իրենց խանութ-ները, նոյն օրը ժամը 3էն 6 :

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Ապրիլեան եղեռնի հառաջամեակին առթիւ :

Նախաձեռնութեամբ՝ Ֆրանս· Բանակի Հայ Ռազմիկներու Միութեան եւ մաս – նակցութեամբ Տէսինի բոլոր կազմակեր – պութիւններուն եւ Միութիւններուն :

24 Ապրիլ , կիրակի, կէսօրէ վերջ ճիշդ ժամը 3ին, Հ· Ց· Դ· Տան սրահը :

Կը խօսի ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Գեղարուեստական պատշաճ բաժին դպ-րոցին աշակերտներուն կողմէ : Պիտի ներ-կայացուի նաեւ ողբերգութիւն մը եղեռ – նէն, մասնակցութեամբ կարող ուժերու : Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

ՊՈՒՏՈՅԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Պուտոյի Մուրատ խումբի :

Այս կիրակի, ժամը 15·30ին, Մուրատ խումբի ակումբը :

Բանախօսութիւն, եւ գեղարուեստական պատշաճ բաժին :

ՍԷՆԹ ԷՔԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ազգ· Միութեան եւ մասնակցութեամբ բոլոր կազմակեր – պութեանց :

Այս կիրակի, ժամը 20·30ին, Ռիւ Փիէռ Քիւրիի սրահը :

Կը խօսի Պ· Կ· ՏԻՐՄՈՑԵԱՆ :

ՆԻՍ

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ
ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ

Նիսի եւ Շրջակայից Կրօնական Ընկե – րակցութեան վարչութիւնս կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի Ս· Աստուածածին եկե – ղեցւոյ մէջ մեր բիւրաւոր նահատակներու քառասնամեակի յիշատակին տեղի պիտի ունենայ հանդիսաւոր Ս· պատարագ մաս-նաւոր հոգեհանգստեան պաշտօնով :

Կը հրաւիրուի հասարակութիւնը որ գայ յարգել իր նահատակներուն անմեռ յիշատակը :

ԻՐԵՐՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԱԿՈՒՄԲ

Հերթական պատախօսութիւնը, այս եր-կուշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, Քաւէ սր-ճարանին վերնայարկը (մէթրօ Քաւէի դիմաց): Նիւթը՝ «Կազմակերպուած Ի-րերօգնութիւնը Հայապահպանման միջոց է»: Կարծիքներու փոխանակութիւն եւ հաճելի անակնկալներ :

Մուտքը ազատ է :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Ց· Դ· Ազգ·ի Սէրոբ – Օթթենկրեանի խումբի ընդհ· ժողովը այս շաբաթ ժամը 21ին, սովորական հա – ւաքատեղին: Ներա կարեւոր օրակարգ : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը ան – հրաժեշտ է : Բացակաները նկատի կ'առ – նուին :

Հ· Ց· Դ· ՄԱՐՍԼԷՅԼԻ Շրջ· կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր չրջանին Արամ խումբը այս հինգշաբթի ժամը 9ին· Քրիստափոր ենթկ· շաբաթ 23 Ապրիլ ժամը 9ին :

Զաւարեան ենթկ· 23 Ապրիլ, շաբաթ ,ժա – մը 9ին :

Ակնունի ենթկ· 23 Ապրիլ, ժամը 9ին :

Սոյն ժողովները տեղի կ'ունենան սովո-րական հաւաքատեղիները: Ժողովները չարունակելի են :

« ԱԶԱՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»Ի ժողովը այս շաբաթ ժամը 20·30ին, սովորական հա – ւաքատեղին :

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ, Արծիւ Միութիւն (Մարսէյլ)· — Կը սպասենք թղթակցու – թեան Բ· մասին :

ՀԱՅԱՃԱԽ ՁԱՑՆԱՒՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ

Ֆուրվիէրի տաճարին մէջ, Ապրիլ 24 – ին, կիրակի առտուան ժամը ճիշդ 10ին: Լիոնի Հայ կաթողիկէ առաքելութիւնը հաճոյքով կը հրաւիրէ ձեզ Ֆուրվիէրի սիրամօր գեղակերտ տաճարին մէջ մա-տուցուելիք հայածէս սուրբ եւ անմահ պատարագին, որ տեղի պիտի ունենայ 24 Ապրիլ, կիրակի առտուն ժամը ճիշդ 10ին, Ապրիլեան Հայ նահատակներու եւ վերջին պատերազմի ժամանակ պատուոյ դաշտին վրայ ինկած հայ զինուորներու համար :

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՅԵՐ

Կարճ ժամանակէն իւիճաշարժ վա-րել սորվելուհամար դիմեցէք միայն հայ հաստատութեան

AUTO - ECOLE BEAUMONT
— BERBERIAN —
24,Bd.Vincent Ortusi Marseille(12)
Tél. GA. 72 - 61

Գրեցէք եւ «դպրոց իւիճաշարժ» Ձեր ժամադրութեան ներկայ պիտի ըլլայ: (Դիւրութեան մեքենա):

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Շրմիզիլ կարող վարժ գործաւորուհի – ներ, իրենց տանը մէջ աշխատելու հա – մար :

Դիմել Ա· Պագրճեան
5, Rue Ordener, Paris (18)

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԴԵՐՁԱԿՈՒՀԻ
ՀԱՅԿԱՆՈՅՇ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
Վկայուած Փարիզի կարուձեւի վար-ժարանէն :
ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԳՈՐԾ
ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ
1, Rue des Alpes, Valence Drome)

ՊԱՀԱՍՈՒՐԵԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱ – ՏՈՒՆԸ ԵՒ ՄՍԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ ,

20, Rue Villeroy, LYON

կը յայտնէ իր յարգելի հայրենա – կիցներուն թէ երկու հայ զործա – ւորները , սիրալիր կերպով եւ ժըպ-տադէմ կը սպասարկեն: Գոհ ձգե – լով յաճախորդները: Սպասարկու – թիւնը կը կատարուի արագ եւ ան – թերի :

Ունինք թարմ զառնուկի, առաջնա-կարգ հարթի, կովու միս (ժէնիս): Ձեր ներկայութեան կը քաջենք մա-քուր խըչմա, չիյ էէօփքէյի հա – մար: Յանձնարարելի է մանաւանդ մեր համեղ շիշ էէպապը, պատ – րաստ տանելու ձեր դաշտապտոյտ-ներուն :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ 22 ԱՊՐԻԼ • VENDREDI 22 AVRIL 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7654 31e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3065

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԸ ՄՐՑԱԴԱՇՏ

*

Ամբողջ աշխարհի ուշադրութիւնը դարձած է դէպի արեւելք, որ երկար տեսնէ ի վեր թաւերթաբեմ դարձած է դիւանագիտական, քաղաքական ու ռազմական խաղերու ;

Մեծ չափով խաղադաշտ է Միջերկրական Արեւելքը, որ համաչխարհային երկրորդ պատերազմը դադրեցնելէն ետք ռազմադաշտ դարձած էր՝ եղբայրասպան կռիւներու եւ միջազգային մրցակցութեանց :

Ճիշդ է թէ Քորէայի եւ Հնդկաչինի մէջ լռած են թնդանօթներն ու հրազէնները առ այժմ, սակայն վերջնական հաշտութիւն չէ կնքուած դեռ : Մէկ վայրկեանէն միւսը անակնկալ դէպքեր կրնան կրկին խառնել խաղադութիւնը :

Քորմոզայի խնդիրը օրակարգի վրայ է միշտ եւ նոր բռնկում մը անկարելի չի նկատուիր :

Երկու հսկայական ուժեր, Միացեալ Նահանգներն ու Խորհրդային Միութիւնը, որոնք իրենց ձեռքին մէջ առած են աշխարհի ճակատագիրը, մեծապէս չահագրգռուած են արեւելեան երկիրներով :

Մերձաւոր Արեւելքը նոյնքան կը վրաղեցնէ դիրենք, որքան Միջին ու Մայրադոյն Արեւելքը :

Խորհրդային Միութիւնը, իր ազդեցութեան ենթարկելէ ետք հսկայական Չինաստանը, կ'ուզէր տիրական դեր խաղալ հարաւ – արեւելեան Ասիոյ մէջ :

1950 Յունիս 25ը դարձակէտ մը եղաւ, երբ ժողովրդավար արեւմուտքը, առաջ – նորդութեամբ Մ. Նահանգներուն, սանձ մը դրաւ Մոսկուայի աշխարհակալական ախորժակներուն, Քորէայի մէջ թափը կանգնեցնով անոր դէմ :

Այդ օրէն ի վեր Արեւելքի ժողովուրդները երկու հակամարտ ուժերու ազդեցութեան ենթարկուած են :

Ասլանեան Ուխտը, որ սկզբնական շրջանին սահմանափակ խմասք մը ունէր, այժմ երկարած է մինչեւ Փաքիստան, Ասիոյ սիրտը :

Թուրքիա, որուն անունը մոռացութեան տրուած էր երկար տարի, դարձած է կեդրոնական դէմք ու տեղ մը ի վեր առաջնակարգ դեր կը խաղայ արեւելեան կողմն աշխարհի :

Արաբ եւ Ափրիկէի ժողովուրդները կ'ոտքի ելեւէին : Գաղթապետութեանց դէմ պայքարը, ազատագրական ձգտումները ուր հանդամանք ստացած են :

Խորհրդային Միութիւնը, խաղադութեան ձիթենին շրթունքին, ամէն ճիգ կը թափէ՝ խռովայոյզ վիճակի մէջ պահելու համար այն երկիրները, ուր հպատակ ժողովուրդներ գլուխ ցցած են օտար իշխանատորներուն դէմ :

Աշխարհ լուռ հանդիսատես է մղուած կռիւներուն :

Փոխուած են դարերն ու մտայնութիւնները :

Զարթօնքի շրջան մը կ'ապրին Ասիոյ ու Ափրիկէի ժողովուրդները :

Անոնցմէ չատեր վերջին տասնամեակին տիրացան արդէն անկախութեան եւ իրենց սեփական երկիրն ունին այսօր :

Հնդկաստան, Փաքիստան, Սէյլան, Ինտոնեզիա, Հնդկաչինի մէկ մասը այս չարքէն են : Ուրիշներ ապահովեցին որոշ ներքին ինքնավարութիւն : Ու հետզհետէ նուաճումներ կ'ընեն քաղաքական դեռնի վրայ :

Այս արդիւնքը ստացուեցաւ, չնորհիւ աշխարհակալ կոչուած պետութիւններու իրատես քաղաքականութեան :

Իսկ Խորհրդային Միութիւնը, որ ժողովուրդներու ինքնորոշման իրաւունքին եւ ազգերու անկախութեան մասին կը քարոզէ օրն ի բուն, հետզհետէ կը սեղմէ օղակները՝ իր բռնակալ իշխանութեան ենթարկուած ժողովուրդներու վրայ :

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՔԵՒԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

*

ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ ՄԵԿՆԵՑԱՒ ԼՈՆՏՈՆ

Ֆրանսայի արտաքին նախարարը Անթուան Փինէ, որ ինչպէս հաղորդած էինք հրաւիրուած էր Անգլիոյ արտաքին նախարար Մըք Միլընի կողմէ միասին տեսակցութիւն մը ունենալու՝ մեկնեցաւ եւրկ Լոնտոն : Երկու արտաքին նախարարներու միջեւ առաջին տեսակցութիւնն է այս, որ չի կրեր միայն քաղաքավարական բնոյթ : Քաղաքական բազմաթիւ հարցեր մասին միաքերու փոխանակութիւն – ներ պիտի ըլլան, Անթուան Փինէի եւ Անգլիոյ նոր արտաքին նախարարին մէջեւ : Տեսակցութիւնը ունի նաեւ ֆրանքեւանգլիական բարեկամական ելոյթի մը հանդամանքը, ապացուցանելու համար երկու երկիրներու բարեկամական յարաբերութիւնները որոնց մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն Փարիզ եւ Լոնտոն : Կը կարծուի թէ Մըք Միլըն, որ Եւրոպական Միութեան ուղղութեամբ աշխատողներէն եղած է, բրիտանական արտաքին քաղաքականութեան վրայ պիտի դնէ եւրոպական չահերուն համապատասխանել եւրոպական չարժումին չահերուն :

Անտարակոյս, պիտի մանաւանդ քննուի Ալսարիոյ հաշտութեան դաշնագրին հարցը : Զորսերու ժողով՝ Ալսարիոյ մասին նախ, յետոյ Գերմանիոյ մասին : Լոնտոն կ'ուզէ մարզպաններու կողմէ դումարուած ժողովի մը մէջ լուծել բոլոր առկախ խնդիրները, նախքան չորս արտաքին նախարարներու հանդիպումը Վիէննայի մէջ : Կը կարծուի թէ Մըք Միլըն անհրաժեշտ չի պաներ Փարիզի համաձայնութեանց դարձադրութեան դրուիլը, Վիէն – նայի դաշնագրին ստորագրուելէն առաջ, ինչ որ Մ. Նահանգներու արտաքին նախարար Ֆոսթըր Տըլլըսին տեսակէտն ըլլալ կը թուի : Անթուան Փինէի հետ պիտի ջանան համոզիչ փաստեր դտնել, այս մասին : Իրազեկ շրջանակներու համաձայն երկու նախարարները ընդհանուր ակնարկ մը պիտի նետեն նաեւ Ծայր. Արեւելքէն (Հնդկաչին, Քորմոզա) մինչեւ Մերձ. եւ Միջին Արեւելքի խնդիրներուն վրայ : Ցամենայն դէպս կը կարծուի թէ Արեւմտեան Եւրոպայի երկու մեծերը միացեալ ճակատ մը պիտի կազմեն դոնէ Եւրոպայի եւ Մ. Միութեան հարցերուն նկատմամբ :

× Անթուան Փինէ ընդունելեցաւ վարչապետ Սըը Էնթընի Իտընի կողմէ, կարճ տեսակցութիւն մը ունենալու : Պիտի վերադառնայ Փարիզ այսօր, Ուրբաթ :

ԱՅՆՇԹԱՅՆԻ ՈՒՂԵՂԸ

Աչնչթայնի ուղեղին քննութիւնը պիտի տեւէ երկու ամիս : Հանճարեղ դիանականը, ինչպէս հաղորդած էինք առջի օր կը տակած էր իր մարմինը «Գիտութեան », որպէսզի ուղեղն ու ներքին գործարանները ենթարկուին կենսաբանական զննութեան : Միայն ուղեղին քննութիւնը պիտի տեւէ երկու ամիս : Պիտի ըլլան այլ չուրջ :

Պանտունկի խորհրդաժողովին մէջ, Ասիոյ եւ Ափրիկէի 29 պետութիւնները, որոնք աշխարհի ամբողջ բնակչութեան հարիւրին 55ը կը ներկայացնեն, հակամարտ երկու ճակատներու տեսակէտները իրարու կը բախին :

Արեւելքը դարձած է մրցակցութիւնը : Ո՞ւր պիտի յանգի մեծերու մրցակցութիւնը :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՊԱՆՏՈՒՆԿԻ «4 ՄԵԾԵՐՈՒՆ» ՄԻՋԵՒ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻ՞ՒՆ

•

Պանտունկի խորհրդաժողովին բացման հանդիսէն ետք սկսան յանձնախումբերու աշխատանքները : Ժողովը դեռ չէ պարզած յստակ դիմագիծ մը : Որովհետեւ պաշտօնական նիստերուն եռեւ կը տարուի դիւանագիտական տենդոտ գործունէութիւն մը : Մանաւանդ խորհրդաժողովին «Չորս Մեծերուն»՝ Չինաստանի, Հնդկաստանի, Պիրմանիոյ եւ Եգիպտոսի միջեւ : Շու Ան Լէյ, Նեհրու, Ու Նու եւ Գնդ. Նասըր , չորս վարչապետները, տեսական յարաբերութեան մէջ են, եւ կ'երեւի թէ արդէն տիրական տեղ մը գրաւած են խորհրդաժողովին մէջ :

Անհանդանական չի նկատուիր որ հիմերը նետեն Գահիրէ – Ռանկուն - Նոր Տէլհի – Փեքին առանցքի մը, որ կրնայ ուրուագծուիլ կամ Պանտունկի խորհրդաժողովին մէջ, եւ կամ չորսերու ապագայ մէկ հանդիպումին ընթացքին : Երբ ժողովին քաղաքական չեշտը կը դնէ այս խմբակցութիւնը, բնականաբար միւս «փոքրե – րը» քիչ մը ջղայնացուցիչ կը դտնեն դէպքերուն ընթացքը : Փաքիստանը, Թուրքիան, Փիլիպեան կղզիները, Թայլանտը եւ Միջ. Արեւելքի կարգ մը պետութիւնները մանաւանդ, որոնք զանազան կապերով յարած են Արեւմուտքի պետութեանց, լաւ աչքով չեն նայիր «Չորս Մեծերուն» : Չինաստանը, միակ համայնավար պետութիւնը չորսերուն, մեծ ճկունութիւն ցոյց կուտայ, ապագայ համագործակցութիւնը ներկայացնելով առաւելապէս իբրեւ «ողիական եւ միաթիք» դաշնակցութիւն մը որ պիտի չունենայ քաղաքական հանդամանք :

Այս նոր խմբակցութեան կազմութեան մէջ աչքառու է Եգիպտոսի ներկայութիւնը : Մանաւանդ էին Պիրմանիոյ եւ Հնդկաստանի կապերը Փեքինի հետ : Եգիպտոսի դրեթէ նոյն յարաբերութիւններով կապուելու հանդամանքը համայնավար Չինաստանի հետ, չատ կարեւոր կը նկատուի ժողովին պատասխրակուռեանց կողմէ : Կը կարծուի թէ Գահիրէ չուտով պիտի ճանչնայ Փեքինի կառավարութիւնը :

× Զախոդեցաւ Սէյլանի վարչապետին Քորմոզայի մասին ժողով մը դումարելու ձեռնարկը : Պիտի մասնակցէին Պանտունկի ժողովը կազմակերպած Քոլոմպօ խմբակցութեան հինդ պետութիւնները, ինչպէս նաեւ Չինաստան, Թայլանտ եւ Փիլիպեան կղզիները : Դեռ յայտնի չէ թէ Չինաստա՞նն է մերժած, թէ Փիլիպեան – ները, որոնք կապուած են Ամերիկայի :

× Նեհրուի առաջարկով, կազմուած է մասնաւոր յանձնախումբ մը, Իսրայէլի խնդրով զբաղելու : Կը կարծուի թէ արաբական երկիրները սիրաչահելու համար է :

զան փորձեր ճշդելու համար թէ ինչ կապեր կան «հանճարին եւ ուղեղին կենսաբանական կազմութեան միջեւ» : Աչխատանքները կը կատարուին փրոֆ. Ջիմմըրմանի հսկողութեան տակ : Բժշկապետը յայտնեց արդէն թէ Աչնչթայնի ուղեղին ծանրութիւնն ու ծաւալը բնական չափերու կը համապատասխանեն , ինչ որ սպասելի էր, որովհետեւ այդ յատկանիշները կապ չունին խորունկ ուչիմութեան հետ : Փորձերը պիտի չարունակուին այլ ուղղութեամբ :

Դիանականին ուղեղը պիտի կարուի մէկ միլիմեթր հաստութեամբ չերտերու , որոնք պիտի քննուին զօրաւոր մանրադիտակներու միջոցաւ : Մանաւանդ դորշ հիւսկէնեանուն խոռոչիկները : Գործողութիւնները եւ ստացուած արդիւնքները չարժանկարի պիտի առնուին :

(Շար. ը կարդալ Դ. Էջ)

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԱՌԱՋԱՐԿԻՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

•

Երեք Մեծերը չուտով պիտի պատասխանեն Խ. Միութեան արտաքին նախարար Մոլոթովի յուչագրին, ուր կ'առաջարկուէր Չորս Մեծերու ժողով մը Կիէնայի մէջ, նախապատրաստական աստիճանի վրայ : Կը նախատեսուի հետեւեալ պատասխանը :

Արեւմուտքի մեծերը անհրաժեշտ կը նկատեն նախապատրաստական ժողով մը Ալսարիոյ մարզպաններուն միջեւ, սակիսի սկիզբին (թուականը կրնայ ձգձգուիլ քանի մը օրէն) : Ուրեմն անկարելի է այժմէն որոչել նախարարներու ժողովին ճշդրիտ թուականը : Այդ կախում պիտի ունենայ մարզպաններու ժողովէն՝ ուր պիտի քննուին դաշնագրին վերջնական խմբագրութիւնը, հաւանական փոփոխութիւնները, եւ Մոսկուայի Ալսարեւմտեան հրդային վերջին համաձայնագիրը :

× Ալսարիոյ արտաքին նախարար Ֆիկլ, համոզում յայտնեց թէ Ալսարիոյ հաշտութեան դաշնագիրը պիտի ստորագրուի մինչեւ այս ամառ : Այն հարցումին թէ Խ. Միութիւնը պիտի պահանջէ՞ որ դաշնագրին մէջ դրուի մասնաւոր յօդուած մը Ալսարիոյ չէզոքութեան մասին, պատասխանեց .— « Ամէն պարագայի Ալսարիան միշտ նպատակ ունեցած է չէզոքութիւն յայտարարելու, իբրեւ ազատ երկիր, որ պիտի չմասնակցի ոչ մէկ դաշնակցութեան, եւ թոյլ պիտի չտայ որ օտար խարիսխներ չիմուին իր հողին վրայ» :

×

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ամերիկեան մարզպանը, մեծ չուքով, վարչ. Առըն – առըրի յանձնեց, Փարիզի համաձայնութեանց վաւերացման պաշտօնագիրերը : Այս արարողութիւնը կը համապատասխանէ Արեւմտ. Գերմանիոյ ինքնիչխանութեան պաշտօնական ճանաչումին Մ Նահանգներու կողմէ : Ուչադիկները տեղեկացած էր նախօրօք իր որոշումը դաշնակիցներուն : Կը կարծուի թէ Ամերիկայի որոշումը կը բիւր երկու նկատումներէ :

1.— Ապացուցանել թէ Ալսարիոյ պարագան փոփոխութիւն չէ մտցուցած իր քաղաքականութեան մէջ :

2.— Հրաւիրել Արեւմտեան միւս պետութիւնները որ հետեւին Ամերիկայի օրինակին , եւ Ալսարիոյ մասին չորսերու ժողովէն առաջ պաշտօնապէս ճանչնան Գերմանիոյ անկախութիւնը :

Որովհետեւ Փարիզի համաձայնութիւնները չեն կրնար գործադրութեան մէջ դրուիլ, եթէ չհաստատուած բոլոր պետութիւնները չկատարեն պաշտօնական այս արարողութիւնը, յամենայն դէպս Մ. Նահանգները կը հանդիսանան առաջին պետութիւնը՝ որ կը ճանչնայ Արեւմտ. Գերմանիոյ ինքնիչխանութիւնը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ընկերվարական կուսակցութեան վարիչ մարմինը հրաւանդեց նահանգային ընտրութեանց իր թեկնածուներուն որ չքաչուին ընտրութիւններէն, ի նպաստ համայնավարներուն : Բայց քանի մը թեկնածուներ չհնազանդեցան : Համայնավարներ ալ կարգ մը տեղեր , քաչուեցան ի նպաստ ընկերվարականներուն :

ԼՈՆՏՈՆԻ մէջ լոյս տեսան առաջին թերթերը գործադուլէն ետք : Բոլորն ալ կուտան ամփոփումը 25 օրուան անցուդարձերուն, եւ ներողութիւն կը խնդրեն իրենց ընթերցողներէն որ չեն կրցած օրը օրին վերլուծումներ ընել : Գործադուլի լուծումը, ժամանակաւոր կարգադրութիւն մըն է :

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ նոր կառավարութիւնը բարձրացուց ռազմական վարկերուն սահմանը :

ԱԼՊԷՐ ԱՅՆՇԹԱՅՆ

•

Ինչպէս պրուած էր արդէն երկուշաբթի, 18 Ապրիլ, Միացեալ Նահանգներու Փրինսթըն քաղաքի հիւանդանոցին մէջ մեռած է Ալպէրտ Այնշթայն, 76 տարեկանին։

Վերջին կէս դարու ընթացքին, Ալպէրտ Այնշթայն միակ մարդը եղաւ որ բովանդակ աշխարհի նպաստաւոր կարծիքը հրաւիրեց իր վրայ, հակառակ անոր որ իր գիտական տեսութիւնները չափազանց խրթին էին։

Իր խոստովանութեամբ իսկ, վեց մասնագէտներ միայն կարողացած էին հասկընալ իր հաշիւներուն ճշդութիւնը։ Ամբողջը սակայն, հասարակ մը վրան տեղեկացեալի մը վրան տեղեկութեամբ, կը տեսնէր իր մէջ քսաններորդ դարու ամենամեծ գիտունը որ երբեւիցէ զոյութիւն ունեցած ըլլար նեւտոնէն յետք։

Միակ բառի մը հաւատքով՝ «յարաբերականութիւն», Այնշթայն յաջողեցաւ վերիվայր շրջել մարդկութեան մօտեցումը տիեզերական դրութեան մասին։

Այս մեծ գիտունը, որ իր տեսութիւններով աշխարհը յեղաշրջեց, ունեցած է չափազանց համեստ սկզբնաւորութիւն մը։

Արդարեւ, 1905ին էր որ երիտասարդ մը ներկայացաւ Զուիցերիոյ Պերն քաղաքին մէջ հրատարակուող բնագիտական հանդէսի մը խմբագրատունը եւ խմբագրապետին ներկայացուց երեսուն էջերէ բաղկացած տետրակ մը եւ ըսաւ. «Գուցէ կրնաք ասիկա դետեղել ձեր թերթին մէջ»։ «Ասիկա»ն ուրիշ ոչինչ էր եթէ ոչ նշանաւոր տեսութիւնը մեծանուն գիտնականին, որ հետագային հիմը պիտի դառնար աշխարհը յեղաշրջող Այնշթայնեան տեսութեան։

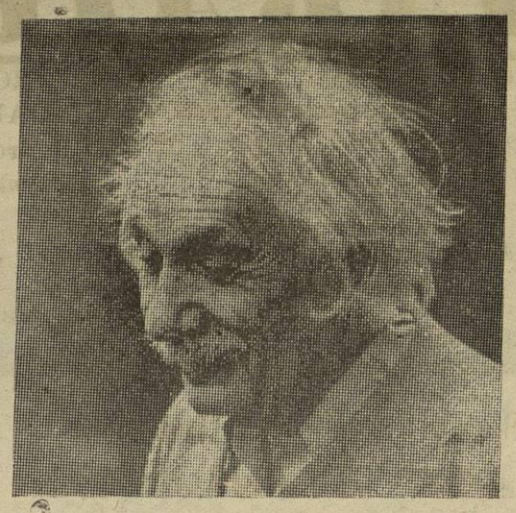
Այնշթայն այդ թուականին 26 տարեկան էր եւ իբր պարզուկ ճարտարագէտ մը կ'աշխատէր Պերնի մէկ լապօրաթուարին մէջ։

Այնշթայն ծնած է Գերմանիոյ Ուլմ քաղաքին մէջ, 14 Մարտ, 1879ին։

Իր մանկութիւնը անցուցած է Միւնիխի եւ ապա Միլանոյի մէջ ուր իր հայրը հաստատած էր էլեկտրականութեան գործ մը։ Իր տղայութեան ժամանակ արտակարգ ընդունակութիւն մը ցոյց տուած չէ եւ շատ ուշ խօսիլ սկսած ըլլալով, երկար ժամանակ իր ծնողքը կարծած են որ իրենց զաւակը թերածնութեան հետեւանքով յետամնաց պիտի ըլլայ։

Իր դպրոցական շրջանը անցուցած է շատ անկանոն կերպով։

Սակայն զարմանալի արագութեամբ մը պատանի Այնշթայն կերպարանափոխուած է 18 տարեկանին դինքը կը գտնենք արդէն Ցիւրիխի բազմարուեստեան վարժարանին մէջ եւ քիչ ժամանակ ետք դասախօսը։ Հինգէր հիմնուելով իր կողմէ ստեղծուած ցեղապաշտական օրէնքին վրայ, կը բանադրաւէ Այնշթայնի բոլոր ունեցածը։

Զբաղեցնելով այդքանով, մասնաւոր հրամանագրով մը գրաւի կը դրկուի պիտունին գլուխը, իբրեւ հասարակ ոճրագործ 20·000 մարքի (մօտ երկու միլիոն ֆրանք)։

— Չէի խորհեր որ գլուխս այդքան սուղ կ'արժէ եղեր, կ'ըսէ պիտունը սառցիկեան պաղարիւնով մը։

Ֆրանսայի, Պելժիոյ եւ Անգլիոյ մէջ երկար տարիներ բնակելէ ետք Այնշթայն կ'ընդունի Փրինսթընէն իրեն եղած հրաւէրը եւ մեկնելով հոն կը տառապայ Ամերիկեան քաղաքացիութիւնը։

Փրինսթընի մէջ բոլորը կը սիրէին այս մարդը որ իր համաչխարհային փառքը կը կրէր մեծ պարզութեամբ մը։

Ամէն օր դրեթէ, գլխարաց, իր սպիտակ մազերը հովին, կը շրջապտյէր փողոցներէն եւ խօսելով բոլորին հետ կը յայտներ համամարդկային դաղափարներ, հաղորդելով նորանոր գիւտեր։

1939ին նամակով մը առաջարկած էր Ռուզվելթին եւ բացատրած էր անոր հիւլէական ուժին մարդկութեան բարիքներուն ի նպաստ օգտագործելու կարելիութիւնները։

Վերջերս ալ, 7 Դեկտեմբեր 1954ին, նամակով մը կը դիմէր Ֆրանսայի դիտուն Շառլը Նօէլ Մարթէնի եւ իր պատրաստակամութիւնը կը յայտնէր օգնելու անոր հիւլէական ռումբին չարաշէտ վտանգին դէմ մղած պայքարին։

Այնշթայն կ'ապրէր անշուք կեանք մը եւ կ'ապրէր իբրեւ համեստ մտաւորական մը։ Իր մեծագոյն գրօսանքն էր քալել եւ առաւօտահաս վարել եւ մանաւանդ՝ ջութակ նուագել։

Իր նախընտրած հեղինակներն են եղած՝ Պախ, Մոցարդ, Վիվալտի, Պէթհովէն։ Վակներ գինքը կը անհանդստացնէր եւ յաճախ անցնելով իր դաշնամուրին առջեւ կը նուագէր իր նախընտրած վերոյիշեալ հեղինակներուն գործերը։

Այնշթայն չափազանց սրամիտ էր։ Իր խրթին տեսութիւնները ժողովրդեան խոնարհ խաւերուն մատչելի դարձնելու համար կը դիմէր երբեմն հաճելի եւ վիպային բացատրութիւններու որոնք հասկըպաղպաղ մը յղացան։ Յեղափոխութենէն առաջ ապրող ու արտադրող այն հեղինակները դոր կ'ուզէին արդիպրել, յորջորջեցին «բուրժուական դեմոկրատ»ներ։

Ահա ուրեմն, մեր Միքայէլ Նալբանդեանն ալ բացառիկ պատուի արժանանալով կը կոչուի «բուրժուական դեմոկրատ»։

Սովետական միութեան մէջ այս ձեւով օդէն ինկած բնորոշումները ընդհանրապէս ծայրայեղ են ու յաճախ չեն յարմարիլը ենթակայներուն։ Բայց փուռ իսկ փուռ, ինչպէս կ'ըսեն Ֆրանսացիները, այս յորջորջումը չյաջողէ, ինչ կը վերաբերի Նալբանդեանին։

Ահա թէ ինչու։

60ական թուականներու հայ իրականութեան մէջ գոյութիւն ունէր երկու տեսակ ազատականութիւն (լիպերալիզմ)։ Առաջինին կեմ պաշտպանն էր Մեւփանոս Նազարեանցը, որ չափաւոր յառաջդիմական ըլլալով, կը պայքարէր խաւարամտութեան դէմ։ բայց ինչ կը վերաբերէր ազգային խնդրին, ան համոզուած էր որ մեղի համար լաւագոյն լուծումը ռուսական հսկողութեան տակ ապրիլն է։

Բայց Նալբանդեանը աւելի ծայրայեղ ազատականութեան մը ռահվիրան էր, ան համոզուած էր, որ զիւղացիական հարցը կայծիով միայն կը լուծուի, այսինքն՝ յեղափոխութեամբ։ Այս պատճառով ալ ան կոմունակից էր ցարիզմի դէմ յեղափոխական պայքարի, իսկ ցարիզմի անկումէն յետոյ նկատի ունէր՝ ազգային անկախութիւն։

Այս ձեւով կը բացատրուի «բուրժուական դեմոկրատ» յորջորջման առաջին բառը։

Գալով երկրորդին, Նալբանդեան ոչ միայն հետաքրքրուած էր մեր ազգային ազատագրութեան հարցով, այլ նաեւ կեմ պաշտպանն էր բոլոր ժողովուրդներու ազատութեան եւ համերաշխութեան։ Այս հարցին առնչութեամբ ան բազմաթիւ տեսակցութիւններ եւ խօսակցութիւններ ունեցած էր Եւրոպայի մէջ ոչ միայն ռուս

ՄԻՔ. ՆԱԼԲԱՆԴԵԱՆ

(ԾՆՆԴԵԱՆ 125ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ)

•

(Թ. եւ վերջին մաս)

Առանց վրայ եթէ աւելցնենք Նալբանդեանի նօթագրութիւնները «ինչպէս օրինակ՝ «ցուցատետրի նկատողութիւններ», «Դրական նօթեր», «Կոմս Խմմանուէլի յիշատակարանը», «Բերզի յիշատակարանը», որոնք առաջին անգամ տպագրուած են 1935ին, եւ իր բազմահարիւր նամակները, ուղղուած իր բարեկամներուն ու ծանօթներուն, որոշ պաղպաղ մը ունեցած կ'ըլլանք Նալբանդեանի գրական գործին վրայ։

Կը կրկնեմ դարձեալ, որ մեր ըրածը պարզ յիշատակութենէ մը անդին չանցնելու եւ այս հարցով հետաքրքրուողները կրնան մեծապէս օգտուիլ Հայաստանի մէջ 1935ին, 1948էն 1949ին հրատարակուած եւ նոր տպագրութեան տրուած Միքայէլ Նալբանդեանի «Երկերի լիակատար ժողովածու»ի նիւթերէն եւ բացատրական ծանօթագրութիւններէն։

Վերջացնելէ առաջ, երկու խօսք ալ Նալբանդեանի գաղափարներուն մասին։

Սովետական միութեան մէջ գրողները երկու խումբի կը բաժնուին. անոնք, որ ըստ Սթալինեան բնորոշումի «սոցիալ բէալիզմ»ի փայլուն դաղափարը տակաւին չէր տեղեզած Սթալինի կողմէ։

Հապա՞ յեղափոխութենէն առաջ ապրողները, պէ՞տք էր բոլորը միասին ժխտել, որովհետեւ «սոցիալ բէալիստ»ներ չէին։ Այստեղ ալ սովետական միութեան գրականութեան իրաւարարները փայլուն կերպով կը դարձնէին իր «յարաբերականութեան» տեսութիւնը։

Օրինակ՝ կ'ըսէր. «Եթէ դուք երկու ժամ պլուխ պլսի անցընէք գեղանի կնոջ մը հետ, ձեզի այնպէս կը թուի որ մէկ վայրկեան միայն վայելած էք այդ հաճոյքը։ Իսկ ընդհակառակն՝ եթէ ձեզ նստեցնեն վառած կրակարանի մը վրայ մէկ վայրկեան միայն, այնպէս պիտի թուի ձեզի որ այդ տանջանքը երկու ժամէ ի վեր կը կրէք»։

Փառքի, պատուի եւ ընդհանուր դուրգուրանքի առարկայ այս մեծ գիտնականը սակայն ինքզինքը միանակ կը զգար։ Կ'ապրէր մեկուսացած կեանք մը։

«Այսպիսի մեկուսացում մը յաճախ դառն է ու լեղի, կ'ըսէր Այնշթայն, սակայն չեմ ցաւիր երբեք ու չեմ զղջար։ Ճիշդ է որ բան մը կը կորնչցնեմ, սակայն միւս կողմէ կը ձերբազատուիմ աւելորդ սովորութիւններէ եւ կանխակալ կարծիքներէ»։

Այնշթայնի այս ձերբազատումը իրեն հաճելի կը թուէր, այս մեկուսացումը՝ տանելի, իրեն որ այնքան չարչարուած էր մարդոց մոլեռանդութենէն եւ յաճախ իր բարի եւ խելօք աչքերը սեւեռելով թշուառ մարդկութեան վրայ, կը մրմնջէր.

— Ի՜նչ տխուր դարաշրջան ուր աւելի դժուար է փշրել կանխակալ կարծիք մը քան հիւլէ մը...

Այնշթայնի մահով կ'անհետանայ քսաներորդ դարու մեծագոյն գիտնականը եւ բովանդակ մարդկութեան հետ այսօր անոր մահը կ'ողբան նոյնպէս ուրիշ մեծ գիտուններ՝ Հատամար, Լուի եւ Մօռիս որ Պրոկլի, Ժոլիո – Քիւրի եւ ուրիշներ։

Քաղեց՝ Ա. Գ.

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԷՍ

•

Որոշուած օրը, «մնաս բարով» ասինք Կոմսին եւ ներկայ եղող ընկերներին եւ շալակած մեր մօսիններէն՝ հետեւեցինք Ալէքսին եւ Արմենակին։ Նրանք մեզ դուրս հանեցին Ուբրաթ Առուի կողմից։

Երբ որոշ տեղ հասանք, մեզ կը սպասէին քիւրտ վալտար՝ Նուռօն եւ Յարութիւնը։

Ալէքն ու Արմենակը եա վերադարձան արտասուաթոր աչքերով։

Մեր բարեւները դրկեցինք Կոմսին, ինչպէս նաեւ մեր շնորհակալութիւնները իր տուած ասպնջականութեան համար։

*

Մաղաղ գիշեր էր։ Ջով քամին կը փչէր մեր երեսին։ Այդ մեզ աւելի ուժ ու կորով կը տար քալելու։

Առաւօտուն արշալոյսին հասանք Խարակոնիս գիւղը։ Գիւղացիներն էլ գիտէին խումբի հասնելու մասին, եւ Անդրանիկի եւ Մուրատի բնակարանը դարձաւ մի տեսակ ուխտատեղի։ Բոլորն էլ կ'ուզէին տեսնել հերոսներին, որոնց անուններն էին միայն լսել։ Կը հարցնէին «Անդրանիկ»ը։ Մեր մէջ «Անդրանիկ» չկար. նա կը կրէր «Շահէն» անունը։ Իսկ խումբի կարգադրութիւնները կ'անէը Մուրատը։

— Աստ, պարոն Մուրատ, ո՞ւր է Անդրանիկը, կը պնդէին գիւղացիները։

Բայց նրան խստիւ պատուիրուած էր չասել։

Աբեւը մայրը մտած էր եւ բացուած՝ խումբին «արշալոյսը»։ Խումբը պատրաստ էր ճանապարհուելու։ Ցանկարծ մի յուզիչ տեսարան պարզուեց։ Ամէն մէկը իրար հրելով, կը մօտենար եւ կը համբուրէր «Շահէն»ի ձեռքը։

— Ղուրպան գամ այդ ձեռքիդ, որ շամբուրեց Խալիլին, կ'ասէին եւ գաղտագողի կը փափաքային իրար թէ՝ «Շահէն»ը Անդրանիկն էր։

Անկարելի եղաւ դիմադրել գիւղական այդ յորձանքին։

Հաւաքուեցին բոլորը մեր դրան մօտ՝ կին, երեխայ, ճիժ ու բիժ, եւ կ'աղօթէին մեզ համար։

Եկաւ գիւղի ծերունի քահանան, խաչը ձեռին եւ ասաց.

— Ձեզ պիտի առաջնորդեմ մինչեւ մեր գիւղի սահմաններէն անդին։

Անդրանիկը մի քանի խօսքեր ուղղեց գիւղացիներին, յոյս ու հաւատ ներշնչեց եւ ասաց, որ բարձր պահեն Հ. Ց. Դաշնակցութեան դրօշը, «որովհետեւ նա ձեզ պիտի առաջնորդէ դէպի ազատութիւն»։

Քահանան իր աղօթքը մրմնջելով կը քալէր մեր առջեւից։

Ընկերներով կը զարմանայինք այս չըրջանի գիւղերի կազմակերպութեան վրայ։ Վարդվճոի եւ Կոմսի ջանքերի չնորհիւն էր եղել այդ։

Արտերը հերկուել էին ժամանակին Նիկոլների, Վարդանների եւ Իշխանների կողմից, եւ այդ վերջինները ցանել էին այս պարարտ հողին մէջ Հ. Ց. Դաշնակցութեան հունտերը, որոնք այսօր աճել մեծացել էին եւ տուել ազգասէր եւ նուիրուած մի սերունդ։

Գիշերուան ապահով հասանք Արճակ գիւղը։

Արճակի գիւղը շինուած էր համանուն լճի եղերքին վրայ։ Գիւղին մէջ կը բնակէին նաեւ Թուրքեր եւ Քիւրտեր, բայց մեծամասնութիւնը Հայեր էին։ Լաւ եւ ուժեղ կազմակերպութիւն ունէինք այդ տեղ։ Մեզ ընդունեցին ղրկաբաց։ Ամէն մի ընկեր կ'ուզէր մեզ իր տունը տանել։

Բայց Ցարութիւնը միջամտեց եւ ասաց.

— Պիտի որոշուի այնպիսի մի տուն, որ ճանապարհից դուրս լինի։

(Շար.) ՍԵՓՈՒՀ

ՆՎԱՐԴ ՊՈՍՏՈՎԵՑ ՀԱՅՍ

ՂԱՂՑԱՀԱՅԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

ՅՈՒՆԱՔԻ ԹՂԹԱԿՑԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

•

ՎԱՀԱՆ Ջ.

Լա՛ւ, լա՛ւ սա՛ ամե՛ն տեսա՛կ բա՛ն, ասի՛ր, ինչպե՛ս ասի՛ր ու ի՞նչ ձե՛ւով, ես ալ կ՚ընդունիմ։ Հիմա ասի՛ր, ինչո՞ւ համար ինծի հետ եկա՛ր։

— Ես, պա՛րոն, ուզեցի որ ինծի հետ գա՛ս Ամերիկա։ Ես ալ կ՚երթամ։ Ինչո՞ւ համար, ինչո՞ւ համար ես ալ չեմ գա՛ր։ Ես ալ կ՚երթամ։ Ես ալ ուզեցի որ ինծի հետ գա՛ս Ամերիկա։ Ես ալ կ՚երթամ։ Ինչո՞ւ համար ես ալ չեմ գա՛ր։

— Ես ալ կ՚ուզեի որ դո՛ւն ալ գա՛ս, բայց ես ալ չեմ գա՛ր, որովհետեւ ես ալ կ՚երթամ

ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ վարչապետը Սիրանքիէ – վիճ որ Մոսկուա կը պահուի լեհեախոր – հրդային դաշինքին կնքման առանամեա – կին առթիւ ճառ մը խօսեցաւ ուր կ'ա – ռաջարկէ արեւելեան երկիրներու պինուա – րական ուժերուն համախմբումը մէկ հը – րամանատարութեան տակ, որպէսզի «Փա – րիզի համաձայնութիւններէն ծագելիք ա – մէն հաւանականութեան առաջքն առ – նուի» :

× Ասուչչեւ, ընդհ· քարտուղարը Ա· Միութեան համայնավար կուսակցու – թեան, որ այս առթիւ Վարչաւիա կը գա – նուի, խօսեցաւ նմանօրինակ ճառ մը : Բայց աւելցուց թէ կարելի է համայնա – վարութեան եւ ղրամատիրութեան խա – ղաղ համակեցութիւնը :

Այրի Տիկին Տաճատ Օսկանեան, Օր· Հայկուհի Օսկանեան, Պ· Օսկան Օսկան – եան, Տէր եւ Տիկին Գեղամ Օսկանեան, Օր· Մերոնիկ Օսկանեան, Այրի Տիկին Մարիամ Մոսկովեան (Հայաստան), Տէր եւ Տիկին Կարապետեան (Հայաստան), Տէր եւ Տիկին Ասաչերեան եւ զաւակը (Հայաստան), Տէր եւ Տիկին Լեւոն Թոնկար եւ զաւակները (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Սանոսեան եւ զաւակը (Պոլիս), Տէր եւ Տիկ·Օհանեան եւ զաւակները (Պոլիս), Այրի Տիկին Կուպպաչեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Բարսեղ Կուպպաչեան, Օհան – նէս Օհաննէսեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Փաչաեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Քամիչեան եւ զաւակը, Տորոզ – եան, Ժամկոչեան, Աւետիսեան, Թոլոյ – եան, Սարգիսեան ընտանիքները յայով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի ա – մուսնոյն, հօր, մեծհօր, եղբօր, մօրեղ – բօր, քեռայրին, աղգականին

ԳԻՈՐԳ ՕՍԿԱՆԵԱՆԻ
(Օրթագիւղցի)

մահը որ տեղի ունեցաւ յետ կարճատեւ հիւանդութեան :

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատար – ուի այս շաբաթ, ժամը 3ին :

Հաւաքուիլ իր բնակարանը, 10 Ռիւ Վիքթոր Հիւկօ, Ժանթիյի, Սէն :

Ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Ժան – թիյիի դերեզմանատունը :

Մասնաւոր մահագդ ղրկուած չըլլալով ներկայս իբր այդ նկատել :

ԻՐԵՐՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԱԿՈՒՄԲ

Հերթական դասախօսութիւնը, այս եր – կուշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, Քատէ սր – ճարանին վերնայարկը (մէթրօ Քատէի դիմաց) : Նիւթը՝ «Կազմակերպուած Ի – րերօղնութիւնը Հայասիրութեան միջոց է» : Կարծիքներու փոխանակութիւն եւ հաճելի անակնկալներ :

Մուտքը ազատ է :

ՇՔԵՂ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Նախաձեռնութեամբ Ֆ· Կապոյտ Ասչի Պուլվար Օսմոյի մասնաճիւղի :

Կը ներկայացուի « ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻՊ » :

Պատ Ինթէռնասիոնալի մէջ, 230 Շ· Մատրակ – Վիլ :

Այս շաբաթ ժամը 20·30ին, :

Մուտքը հրաւիրատոմսով :

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Վալան – սի Շրջ· Նորընտիր կոմիտէի, մասնակ – ցութեամբ՝ Ֆ· Կ· Ասչի եւ Նոր Սերունդի :

Այս շաբաթ, ժամը 20·30ին, Ահարոն – եան սրահին մէջ :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, հայ – կական երգապնակներով :

Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ :

Մուտքը ազատ է :

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կազմակերպուած՝

«Միջազգային բանաստեղծութեան Վե – բեր» ընկերակցութեան կողմէ :

Հինգշաբթի, 28 Ապրիլ, ժամը 20·45ին, Ազգ· Տան թատերասրահին մէջ, 32 Ռիւ Թրէվիզ :

Կը խօսի ԿՈՄՄՈՒՀԻ ՏԸ ՊՕՆԼ :

Նիւթն է՝ Միջին դարու հայ բանաս – տեղծութիւնը :

Կը նախագահէ բանաստեղծ ՓՕԼ ՖՕՌ :

Իսկ Չորեքշաբթի իրիկուն Թրիպիւն ար Լա Ֆամ, ժամը 18·20ին, 32 Ավընիւ ար Լ'Օփերա :

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS 9e

1915ի ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ
ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱՅ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ
ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած 46 հանրային Մարմիններու, վերին հովանաւորութեամբ եւ մասնակցութեամբ Ֆրանսացի եւ Հայ ականաւոր անձնաւորութեանց

ԿԻՐԱԿԻ 24 ԱՊՐԻԼ, ԺԱՄԸ ՁԻՇԴ 20·30ԻՆ

PALAIS DE LA MUTUALITÉ, 24, Rue St. Victor

Նախագահութեամբ՝ ԴԵՐԱՊԱՑԵԱՆ ՌՈՒԲԷՆ (*Փարիզի Արք·ի ներկայացուցիչ*)

Ուղերձներ՝ Վ· Օրիոլէն, զօրավար Վէկանէն, փաստաբան Տը Մօրօ Ժաֆերիէն, Անտրէ Մալրոյէն, Անրի Պորտոյէն եւ Մորիս Շուման էն :

Ճարպանքի խօսք՝ **ՏԱՆԻԷԼ ՄԷՅԷՐ** (*Նախկին նախարար*)

Կը խօսին՝ Գերապայծառ Ամատունի, Վեր· Սիպլեան, Տիկին Իփէքեան – Պու – տաֆեան, Յ· Եղիազարեան, Պ· Պալըգճեան, Տոքթ· Պէօյիւքեան և Ն· Վարդանեան :

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

Հանրապետական պահակախումբի Ջինուորական նուագախումբը

Իսիէն մասնաւոր օթօբարներ կը մեկնին ժամը 20ին : Արձանագրուիլ սրճարան – նապետ Զաուիկեանի մօտ :

Շաւիլէն օթօբարեր կը մեկնին ժամը 20ին, Փլաս տը Շաւիլէն :

Երթեւէկ 200 ֆրանք, արձանագրուիլ Նոր Սերունդի անդամներու մօտ :

Ալֆորվիլէն օթօբարերը կը մեկնին ժամը 20ին, Պուլվար Քառնոյէն :

×

Շաբաթ, 23 Ապրիլ ժամը 17·30ին

Ֆրանս· Բանակի Հայ Նախկին Ռազմիկներու Հիմնարկէքը դէպի Ճալթիական Կամար արձարձելու Անծանօթ Զինուորին Բոցը

ՊԱՏԱՐԱԳ – ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ
Sacré - Cœur ի ՄԷՋ

Կիրակի, 24 Ապրիլ·— Մոնմարթրի Սաքրէ Քէօր Եկեղեցիին մէջ, առաւօտ – եան ժամը 9·15ին հայկական ծէսով ձայ – նաւոր պատարագ, հոգեհանգստեան պաշ – օնով, Ապրիլեան արհաւիրքի համազգա – յին զոհերուն համար :

Ժողովրդապետութիւն Ս· Խաչի

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Բարձր հովանաւորութեամբ երեք յա – րանուանութեանց պետերուն :

Կազմակերպութեամբ եւ մասնակցու – թեամբ քաղաքիս բոլոր կուսակցու – թեանց ինչպէս նաեւ բոլոր բարեսիրա – կան, Երիտասարդաց, Համազգային Մշա – կութային Միութեանց եւ «Արմենիա» երգչախումբին :

Տեղի կ'ունենայ 24 Ապրիլ, կիրակի առաւօտ ժամը 9·30ին Վարիէթէի մէջ :

Կը նախագահէ՝ Պ· ՎԱՀԱԳՆ ՍԱՀԱՔ – ՃԵԱՆ :

Կը խօսին՝ ՍԵՐՈՎԲԷ Ծ· Վ· ՄԱՆՈՒԿ – ԵԱՆ (Փարիզի Առաջնորդ եւ Կաթ· պատ – ուիրակ), ՅՈՎՀ· Վ· ՉՈՒՀԱՃԵԱՆ (ա – ռաջնորդ Մարսէյլի Հայ կաթողիկէ ա – ռաքելութեան), փրոֆ· Դ· ԽԱՉԻԿԵԱՆ (նախագահ Աւետ· եկեղեցիներու) ինչ – պէս նաեւ՝

Ն· ՔԻՒԹԱՀԻԱՑԵԱՆ, Մ· ԽԱՉԻԿ – ԵԱՆ, ՏԻԳՐԱՆ ԹԱԴՈՑԵԱՆ եւ Ա· ԱՐԱՊԵԱՆ :

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակ – ցին՝ «Արմենիա» երգչախումբը, դեկ· Վարդան Սարգսեանի եւ բազմաթիւ ար – ուեստագէտներ :

Երգ, արտասանութիւն, նուագ :

Մուտքը ազատ է :

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած երեք յարանուանու – թեանց պետերու կողմէ, հովանաւորու – թեամբ Ազգ· Միութեան :

22 Ապրիլ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, Սալ ոտ Ֆէթի սրահին մէջ :

Կը նախագահէ եւ բանախօսէ Հայր· պատուիրակ ՍԵՐՈՎԲԷ Ծ·Վ·ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Խօսք պիտի առնեն Հ· ՊԱՊԵԱՆ վրդ· եւ վեր· Ի· ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ եւ Պ· ՎԱՐԴԱՆ ԵՂԻՇԷԵԱՆ :

Պիտի ըլլան աւուր պատշաճի մեներգ, արտասանութիւն եւ կենդանի պատկեր – ներ :

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի ժամը 16ին, եկեղեցական սրահը, Սէն Լուի, Ռիւ Ժէյ :

Նախաձեռնութեամբ կրընպլի Հայ Ազգ· եկեղեց· Միութեան, եւ մասնակցու – թեամբ Հ· Ց·Դ·պչնակցութեան, Կապ· Խաչի, Բարեգործականի, Հայ Մարտիկ – ներու Միութեան եւ Հ· Ց· Դ· Նոր Սե – րունդի :

ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԵՐԵԿՈՑ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Նոր Սերունդին :

Այս ուրբաթ ժամը 21ին, Քափէ տիւ Նորի սրահը, 4 Փլաս տը լա Մէրի :

Կը խօսին՝ ՏԷՐ ՊԱՐԳԵՒ ՔՀՆՑ· եւ ՏԻԿԻՆ ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ :

Կը հրաւիրուի հասարակութիւնը յար – գելու համար մեր նահատակներուն յի – շատակը :

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ազգ· Միութեան, միանակնութեամբ 24 Ապրիլ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին 6րդ Թաղապե – տարանի սրահին մէջ, 56 ռիւ տը Սէզ :

Արժանի հանդիսաւորութեամբ եւ գե – ղարուեստական բաժինով :

Պատուոյ նախագահութեամբ Արեւմտ – եան Եւրոպայի կաթող· պատուիրակ Սե – րովբէ Ծ· Վ· Մաճուկեանի :

Կը նախագահէ Պ· Ա· ԿԻՒԼՊԻՆԿԵԱՆ

Խօսք կ'առնեն յարանուանութեանց եւ Ազգ· Միութեան ներկայացուցիչները :

Ուղերձներ՝ Նոր Սերունդի, Ժաֆի, եւ յարանուանութեանց երիտ· Միութեան կողմէ : Զինուորական նուագախումբ եւ աւուր պատշաճ գեղարուեստական բա – ժին : Մուտքը ազատ է

Կրկնապէս կը յանձնարարուի Հայ ա – ռեւտրականներու փակել իրենց խանութ – ները, նոյն օրը ժամը 3էն 6 :

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Ապրիլեան եղեռնի ֆառասնամեակին առթիւ :

Նախաձեռնութեամբ՝ Ֆրանս· Բանակի Հայ Ռազմիկներու Միութեան եւ մաս – նակցութեամբ Տէսինի բոլոր կազմակեր – պութիւններուն եւ Միութիւններուն :

24 Ապրիլ, կիրակի, կէսօրէ վերջ ճիշդ ժամը 3ին, Հ· Ց· Դ· Տան սրահը :

Կը խօսի ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Գեղարուեստական պատշաճ բաժին դպ – րոցին աշակերտներուն կողմէ : Պիտի ներ – կայացուի նաեւ ողբերգութիւն մը Եղեռ – նէն, մասնակցութեամբ կարող ուժերու : Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

ՊՈՒՏՈՅԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Պորտոյի Մուրատ խումբի :

Այս կիրակի, ժամը 15·30ին, Մուրատ խումբի ակումբը :

Բանախօսութիւն, եւ գեղարուեստական պատշաճ բաժին :

ՍԷՆԹ ԷՔՒԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ազգ· Միութեան եւ մասնակցութեամբ բոլոր կազմակեր – պութեանց :

Այս կիրակի, ժամը 20·30ին, Ռիւ Փիէռ Քիւրիի սրահը :

Կը խօսի Պ· Կ· ՏԷՐՄՈՑԵԱՆ :

ՆԻՍ

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ
ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ

Նիսի եւ Շրջակայից Կրօնական Ընկե – րակցութեան վարչութիւնս կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի Ս· Աստուածածին եկե – ղեցւոյ մէջ մեր բիւրաւոր նահատակներու քառասնամեակի յիշատակին տեղի պիտի ունենայ հանդիսաւոր Ս· պատարագ մաս – նաւոր հոգեհանգստեան պաշտօնով :

Կը հրաւիրուի հասարակութիւնը որ գայ յարգել իր նահատակներուն անմոռ յիշատակը :

×

ՊԱՏԱՐԱԳ ՄՈՆՄՈՐԱՆՍԻԻ ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՏԱՆ ՄԷՋ

Այս կիրակի առաւօտ պատարագ պիտի մատուցուի Մոնմորանսիի հանգստեան տան մէջ : Կը պատարագէ Ազգ քհնյ· Փայլակեան : Կը մասնակցին Առնուվիլի եկեղեցւոյ դպիրները :

Օր· Զեփիւռ Պետեան
(Շաւիլի Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդէն)

Պ· ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՇՏՕՑԵԱՆ
Նշանուած

Շաւիլ — Սէնթ Անթուան
(Մարսէյլ)

*
**

Այս առթիւ Պ· Պատրիկ Պետեան հազար ֆր· կը նուիրէ Համազգայինի ճեմարա – նին :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Ց· Դ· Աղբիւր Սերոբ – եօթնեղբայրեան խումբի ընդհ· ժողովը այս շաբաթ ժամը 21ին, սովորական հա – ւաքատեղին : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը ան – հրաժեշտ է : Բացակաները նկատի կ'առ – նուին :

Հ· Ց· Դ· ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ· կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանին Արամ խումբը այս հինգշաբթի ժամը 9ին· Քրիստափոր ենթակ· շաբաթ 23 Ապրիլ, ժամը 9ին :

Զաւարեան ենթակ· 23 Ապրիլ, շաբաթ, ժամը 9ին :

Ակնունի ենթակ· 23 Ապրիլ, ժամը 9ին :

Սոյն ժողովները տեղի կ'ունենան սովո – րական հաւաքատեղիները : Ժողովները շարունակելի են :

ԱՆԻԷՌ ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊԻ «Արամ» են – թակոմիտէի ընդհ· ժողովը այս երկու – շաբթի ժամը 21ին, սովորական հաւաքա – տեղին : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

« ԱԶԱՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»ի ժողովը այս շաբաթ ժամը 20·30ին, սովորական հա – ւաքատեղին :

ՀԱՅԱՇԷՍ ՁԱՅՆԱՒՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ

Ֆուրվիէրի տաճարին մէջ, Ապրիլ 24 – ին, կիրակի առտուան ժամը ճիշդ 10ին :

Լիոնի Հայ կաթողիկէ առաքելութիւնը հաճոյքով կը հրաւիրէ ձեզ Ֆուրվիէրի սիրամօր զեղակերտ տաճարին մէջ մա – ուսցուելիք հայածէս սուրբ եւ անմահ պատարագի, որ տեղի պիտի ունենայ 24 Ապրիլ, կիրակի առաւօտ ժամը ճիշդ 10ին, Ապրիլեան Հայ նահատակներու եւ վերջին պատերազմի ժամանակ պատուոյ դաշտին վրայ ինկած հայ զինուորներու համար :

«ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ»Ի ՕՐԸ ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ
Խնջոյք պարահանդէս

Կազմակերպուած Նոր Սերունդի տաս – նամեակին առթիւ :

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 15էն 22, Համօ Օհանջանեան ակումբը :

ՖՐ· Կ· ԽԱՉԻ ՕԴԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՑԱՆԻ ՇԷՆՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

Ֆ· Կ· Ասչի Շրջ· վարչութիւնը շնոր – հակալութեամբ առացած է ի նպաստ իր կայանի չէնքին հինգ հազար ֆր· Տէր եւ Տիկին Մխրան Կարապետեանէ փոխան Ծաղկեպսակի իրենց եղբօր Մանուկ Կա – րապետեանի (Ժընեւ) մահուան առթիւ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Վիէն·— Տէր եւ Տիկին Օննիկ Ազպը – յըզեան եւ զաւակները իրենց խորին չը – նորհակալութիւնները կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք իրենց մօր եւ մեծ մօր՝ Այրի Տիկին Մարիամայ Ագպըյըգեանի կսկծալի մահուան առթիւ մասնակցեցան իրենց անհուն վշտին եւ քառասունքին (10 ապ – րիլ) հոգեհանգստեան պաշտօնին ներկայ գտնուելով յարգեցին հանգուցեալին յի – շատակը :

*

ՊԱՆԵՒՕ–ՔԱՇԱՆԻ Ֆ· Կ· Ասչի մաս – նաճիւղը շնորհակալութեամբ առացած է, Օր· Լիւսի Ազապապեանէ հազար ֆր· իր քրոջ մահուան առթիւ հիւանդներու բաշխելու համար :

ՓՆՏՌԵՑԷՔ

Արպիլեան եղեռնի քառասնամեակին առթիւ, ամէնէն այժմէական գիրքը՝

ԾԱՏՈՒՐ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆի

ԽԱՉԻՆ ՃԱՄԲԱՆ

Գինը՝ 400 ֆրանք : Դիմել հեղինակին՝ Z, Berberian՝ 104, Av. d'Italie, Paris (13) եւ Փարիզահայ գրավաճառներու :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆ ր·, վեցամս· 1600

Արտասահման տարեկ· 3500 ֆր· կամ $ 10 հատը 12 ֆր·

ՇԱԲԱԹ 23 ԱՊՐԻԼ • SAMEDI 23 AVRIL 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7655 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3066

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԿԱՐԵԼԻ՞ Է՛Ր ԽՈՒՍԱՓԻԼ

*

Ցիշողութիւնները թարմացնելու համար, համառօտ դիծերով պարզեցինք այն կացութիւնը, որուն մէջ կը գտնուէր Թրքա - Հայաստիւնը 1914ին, երբ պայթեցաւ Համաշխարհային առաջին պատերազմը :

Այսօր, 40 տարի վերջ, երբ յետադարձ ակնարկ մը կը նետենք կատարուածին վրայ, ինքնաբերաբար կը տարուինք հարց տալու թէ՝ կարելի՞ էր խուսափիլ ահա - ւոր եղեռնէն :

Բոլոր վիճաբանները ցոյց կուտան թէ կարելի էր :

Այդ օրերուն օսմանեան կայսրութեան ղեկը կը գտնուէր ձեռքը ոճրագործ կուսակցութեան մը, որ ամբողջ տասը տարի (1908 – 1918) ազէտէ ազէտ առաջնորդեց Օսմ. կայսրութիւնը, կորնչցնել տալով անոր հողամասերուն կէսէն աւելին :

Յայտնի թուրք պատմաբան Ահմէտ Րէֆիք 1919ին հրատարակուած գրքոյկի մը մէջ կը գրէր թէ օսմ պատմութեան մէջ չատ խառնակ, նոյնիսկ նսեմանքով յիշ - ուելիք չրջաններ եղած են, բայց ո՛չ մէկ տեղ կայսրութիւնը ա՛յնքան խայտառակ վիճակ ներկայացուցած է, որքան՝ Իթթիհատի իշխանութեան չրջանին :

« Սուլթան Մէհմէտ Րէշատ Ե · լաւ իսկ չունէր իր շուրջ թափուղ արիւններէն եւ մտաղ օձախներէն : 4–5 գօրդաներ եր - կիրը կործանումի մղեցին » :

Սահմանադրութիւն հռչակուելու օրե - րուն վերջնապէս կորնչցուցին Գանա - Հէրսէքը, յետոյ Կրետէն, 1911ին Ափրիկեան Տրիպոլիսը : Իսկ 1912 – 13ի Պալքան - եան պատերազմը իրենցմէ խլեց ամբողջ եւրոպական Թուրքիան, Թրակիայէն մին - չեւ Ադրիանոպոլ :

Օսմ. կայսրութեան անդամահատումը մեծապէս չնպաստեց Իթթիհատի վա - րիչները, որոնք երբե՛ք չհետեցին Հայե - րուն, երբ նուաստացուցիչ պարտութեան մը վազորդային, Ամենայն Հայոց կաթո - ղիկոսն ու Թուրքիոյ «Հայոց պատրիարքը (այսինքն ամբողջ հայութիւնը՝ իր արե - ւելեան եւ արեւմտեան հատուածներով) դիմեցին մեծ պետութեանց, մանաւանդ Ռուսիոյ՝ Բարենորոգումներ պահանջելու համար :

Թշնամութիւնը Հայերուն դէմ իր գա - գաթնակէտին հասաւ այդ օրերուն :

Արեւելեան նահանգներուն մէջ հարս - տահարութիւնները քաղաքերուեցան :

Պատրիարքի թագրիրները ո՛չ մէկ պա - տասխանի արժանացան :

Հայերէն թերթերը քանիցս խափանուե - ցան :

Գրերու գիւտի եւ տպագրութեան կրկ - նակ յոբելեաններու տօնակատարութիւ - նը խանդավառ ցոյցերով՝ նախանձը ղըր - դուեց Թուրքերուն, որոնք հասկցան թէ առ նուազն չիսուն տարի ետ մնացած էին Հայերէն :

Երկար տեղն միլլէրը ռատըգա (հաւա - տարիմ ազգ) նկատուելէ վերջ, Հայերը դարձեր էին կասկածելի, առւսասէր :

Հայկ· Դաշը, որ պարզապէս Բարե - նորոգմներու խնդիր էր, մղձաւանջ դարձեր էր Իթթիհատի վարիչներուն, ո - րոնք ամբողջ Բումէլին կորնչցնելէ վերջ, կը վախնային ձեռքէ հանել նաեւ Անա - տոլուի հայաբնակ նահանգները, այնպէ - սի տեղն մը, երբ Թուրք նոր սերունդին աչքերը կ'ուղղէին դէպի Թուրան :

Մէկ քարով երկու թռչուն կ'ուզէին զարնել : Հայերը բնաջնջելով, ընդմիշտ պիտի թաղէին Հայկական Դաշը եւ հար - թէին Թուրանի ճամբան :

Յաջողեցան արմատախիլ ընել հայու - թիւնը իր հայրենի հողերէն եւ կոտորեցին մէկ միլիոն անդէն ու անպաշտպան Հա - յեր : Սակայն ո՛չ Հայկական Դաշը կըր - ցան թաղել, ոչ ալ՝ բանալ Թուրանի ճամբան :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԹՈՒՆՈՒԶ

*

ԱՌԿԱՒ ԿԱՏԵՐ ԿԱՆ ԴԵՌ, ԲԱՑՁ

«ՍԿԶԲՈՒՆՔԻ» ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ

Վերջին նիստէ մը եաք, առջի վիշեր, ֆրանքեւիմուսլական բանակցութիւնները յանգեցան «սկզբունք»ի համաձայնութեան մը առորակրութեան : Թունուզի պատուիրակութիւնը անմիջապէս եաքը մեկնեցաւ Փարիզէն, Իամազանի ոսնե - րուն պատճառով : Ինչպէս հաղորդած է - ինք, զանազան եզերչներէ եաք բանակ - ցութիւնները իսկած էին ասեմի մը մէջ, առջի առաւօտ : Վարչապետ էտ· Ֆոռի վերեւ վերի երկար տեսակցութիւնը Թու - նուզի վարչապետ Թահար Պէն Ամարի հետ չէր տուած յուսացուած արդիւնքը : Թունուզի պատուիրակութիւնը, որ մերձ յարաբերութեան մէջ մնաց ազգայնական կուսակցութեան (Նէօ Տէսթուր) պարա - գլուխներէն Հապիպ Պուրկիպայի հետ, առանց ընդհատելու բանակցութիւնները, — նոյնիսկ յետաձգած էր իր մեկնումը 24 ժամով—, խուսափողական դիրք մը կը բռնէր : Յայտնի էր թէ, Պէն Ամար կ'ու - զէր ունենալ նաեւ Նէօ Տէսթուրի՝ Թու - նուզի այդ ազդեցիկ կուսակցութեան հաւանութիւնը : Այս պատճառով է որ վարչապետ էտ· Ֆոռ, վերջին ճիդ մը ը - րաւ բանակցութիւնները անելէն դուրս հանելու, եւ որոշեց տեսակցութեան մը կանչել Պուրկիպան, որ Փարիզ կը գա - նուի ժամանակէ մը ի վեր Ֆրանսական իշխանութեանց մէկ որոշումով : Վարչա - պետը առաջաւ կուսակցութեան ղեկավա - րին հաւանութիւնն ալ, եւ համաձայ - նութեան նախագիծը կը առորագրուէր նոյն դիշեր : Բանակցութիւնները պիտի վերսկսին Ռամազանի ոսներէն եաք, ա - մէնէն ուշ Մայիս 30ին, որպէսզի ճշդուին մանրամասնութիւններն եւ լուծուին կարգ մը առկախ հարցեր : Համաձայնութեանց նախագիծը կը ճշդէ Թունուզի ներքին ինքնավարութեան ընդհանուր պայմանները, եւ ի զօրու պիտի դառնայ Ֆրանսա - կան խորհրդարանի ինչպէս նաեւ Թու - նուզի պէտքին վաւերացումէն եաք :

× Վարչապետ էտ· Ֆոռ որոշ վերապա - հութիւն մը ցոյց տուաւ իր յայտարարու - թեան մէջ, եւ ըսաւ թէ պիտ էր տա - կաւին ստանար կառավարութեան հաւա - նութիւնը, եւ խորհրդարանին վաւերա - ցումը :

ՊԱՆՏՈՒՆԿԻ ՄԷՋ՝

«Ա· ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԴԱՂԹԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ »

Սէյլանի վարչապետը, Սըր Ճ· Քոթէ - լաւալա, դատապարտելէ եաք գաղթային ամէն դրութիւն, պահանջեց որ ընդունի անոնք, ինչ ձեւով ալ ներկայանան.— « Ինչ որ դեռ կը մնայ հին ձեւերէն Ասիոյ եւ Ափրիկէի մէջ, բայց նաեւ գաղթային նոր ձեւ մը՝ Խորհրդայինը, որ կը ճնշէ Արեւելեան Եւրոպայի վրայ» : Այս առթիւ առաջարկեց որ ժողովը ընտրէ մասնաւոր յանձնախումբ մը որ պիտի քննէ «խորհր - դային գաղթապետութեան » պարագան : Թուրքիոյ փոխ - վարչապետը Ֆաթիհ Ռիւսթիւ, եւ Լիբանանի վարչապետը Սա - մի Սոլհ, երկրորդեցին այս առաջարկը : Իսկ Նեհրու առարկեց թէ օրակարգին մաս չէր կազմեր այդ հարցը : Շու Ան Լէյ, ժողովէն եաք ըսաւ Սէյլանի վարչապե - տին.— «Հաւաքուած ենք չինարար յոյ - սերով , եւ կը կարծէի թէ միայն Ասիան եւ Ափրիկէն պիտի ըլլային մեր աշխա - տանքներուն չարժառիթը » : Ցետոյ սեղմեց անոր ձեռքը :

× Պանտունկի խորհրդաժողովին պարզած ներկայ պատկերէն կը յայտնուի թէ մաս - նակցող 29 պետութիւնները զրեթէ հա - մաձայն են հետեւեալ կէտերուն շուրջ :

— Պաշտպանել արաբական երկիրներու

✤ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ✤

•

ՄԻԼԱՆԻ ՀԱՑ ՏՈՒՆԸ

Ճիշդ է, մեծ գաղութ մը չեն կազմեր Միլանի Հայերը, հազիւ 300 – 350 հոգի, բայց ոյեաս ասասրաշը , ձեռ ձեռի կ'աշխատին պատել ոայ ոգին ու հայ սիրտը առեղծ, իրենց երեք կազմակերպու - թիւններով եւ Հայ Տունով :

Ազգ· վարչութիւն, Աշակերտական Մի - ութիւն եւ Հայ Տան վարչութիւն, ան - ուանական Միութիւններ չեն : Իւրաքան - չիւրը դեր մը ստանձնած է, գաղութին հանրային պարտականութիւնները լաւա - գոյն կատարելու համար, իրրեւ Սգնու - թեան Սժանդակ մարմին ուսանողով Տիկ - նանց Միութիւնը :

Ունին նաեւ հոգեւոր հովիւը առանց մատուռի, որուն շինարեան կը սպասեն միշտ :

«Հայ Տուն» կոչեր են իրենց Ակումբը : Յատկանշական առանձ մը կրկնակ տեսա - կէտներով, նախ Հայը միայն կրնայ մտա - ծել եկեղեցի, դպրոց կամ ակումբ շինե - լու, իր անձնական գործին հետ զուգըն - թաց : Հայն է որ մտահոգ՝ հաւաքական կեանքին պէտքը կը զգայ, չկորսուելու համար, յարդի շիւղի մը նման էշուելով յորձանքին ի վար :

Եւ ահա չիղերը կը լարուին, կամէրը կը պրկուին, էսակտերը լայն կը բացուին ու կ'ունենան գեղեցիկ յարկաբաժին մը բոլոր յարմարութիւններով, որ գաղու - թին կ'արժէ 22·000·000 լիր :

Կը հպարտանան, երբ ասոր կը մտնեն Հայ Տունին սեմէն : Իրենէ ալ հպարտ եւ ուրախ, երբ կը բացատրեն էզի իլեցը նպատակը :— «Ոով, էովի, ձեռ ձեռի աշխատիլ, որպէսզի գաղութը չորս ևո - վերէն տարուբեր չկորսնցնէ իր Հայու - դիմագիծը, եւ ինչպէս Ապրիլ 16ի գիչե - րը, հոն հայ պատանին լսէ հայ խօսուը , հայ երգը, արտասանէ իր գոռար լեզուով հայ գրագէտին ներշնչուածքը, եաեւ ալ հպարտանայ իր ազգային արժէքներով եւ ճանչնայ հայկ· մշակոյթը :

Այդ գիշեր յուշատախտակ մը գետնե - ցին պարզ հանդիսաւորութեամբ մը, «1915 ԱՊՐԻԼ 11 – 24 » թուական մը որ միշտ պիտի յիշեցնէ ներս մտնողին — «Ցարշ, անհամար գոհերը եւ եղիր մերձ հաւատա - րիմ անոնց պատգամին : ՍՕՍԻ

ՄԵՐ ԱՑՑԵԼՈՒՆԵՐԸ

Հինգշաբթի իրիկուն Փարիզ ժամանե - ցին Տէր եւ Տիկին Ճակոբ Տէր Մելքոնեան եւ զաւակը, Պէյրութէն : Պ· Ճակոբ Տէր Մելքոնեան նախագահն է Համազգայինի Կեդր· վարչութեան, ինչպէս նաեւ փոխ - նախագահ Ընդհանրական Կեդր· Ցանձնա - խումբին եւ առաջին առթիւ իսկ 25·000 լիր· ոսկիով բացումը կատարած էր հան - դանակութեան :

ԱՆԹՈՒԱՆ ՓԻՆԷ

ԵՒ ՄԸՔ ՄԻԼԻՆ ԿՐ ԲԱԺՆԵՆ

ՆՈՅՆ ՏԵՍԱԿԷՏՆԵՐԸ

*

Ֆրանսայի արտաքին նախարարը, որ ինչպէս հաղորդած էինք, Լոնտոն մեկնած էր մէկ օրուան համար, վերադարձաւ ե - րէկ : Լոնտոնէն հասած տեղեկութեանց համաձայն երկու արտաքին նախարարնե - րը համաձայնած են բազմաթիւ հարցերու մասին, եւ եւրոպական խնդիրներու չուրջ ունին տեսակէտներու կատարեալ նոյնու - թիւն : Անթուան Փինէ առաջարկած է որ Երեք Մեծերուն փորձագէտները ժողով մը գումարեն Ապրիլ 27ին, ուր պիտի պատ - րաստուի Գերմանիոյ մասին Ցորսերու ժողովի մը օրակարգը : Մըք Միլէն ըն - դունած է, եւ առաջարկը երկու նախա - րարներուն կողմէ պիտի փոխանցուի Ուա - շինկթընի : Աւստրիոյ խնդիրն ալ քըն - նուած է : Իրազեկ չրջանակներու համա - ձայն, Ֆրանսա եւ Անգլիա կը բաժնեն նոյն տեսակէտները այդ մասին : Արտա - քին նախարար Ա· Փինէ, Սարի նկատ - մամբ Ֆրանսայի դիրքը Մըք Միլէնի պարզելէ եաք, կարճ տեսակցութիւն մը ունեցաւ վարչապետ Սըր Ընթընի հետ, Հնդկաչինի մասին : Կը կարծուի թէ Ֆրանսա եւ Անգլիա հոս ալ պիտի որ - դեգրեն նմանօրինակ դիրքեր : Երկու նա - խարարները այս խնդիրը աւելի՛ մօտէն քննած են, երեկոյեան վերջին հանդիպում - ին : Ասօսկացութեանց ձգած ընդհանուր տպաւորութիւնը դիւանագիտական չրջա - նակներուն վրայ այն է թէ Անգլիոյ նոր արտաքին նախարարը Մըք Միլէն ակնբախ փափաքն ունի սերտօրէն զործակցելու Ֆրանսայի հետ :

դիրքը Պաղեստինի մասին եւ Ինտոնեզիոյ տեսակէտը՝ Հոլանտական Կուինէի նկատ - մամբ :

— Պահանջել Ալճերիոյ , Մարոքի եւ Թունուզի անկախութիւնը եւ ինքնօրինու - թեան իրաւունքը :

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ԱՊՐԻԼ 11 — 24Ր

40ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՒԹՐԻ

ՑԱՌԱՋի վաղուան թիւը ամբողջովին նուիրուած է Ապրիլեան Եղեռնի տարե - դարձին : Նիւթերու առատութեան պատ - ճառով՝ կարգ մը յօդուածներ կը հրատա - րակենք կիրակիի թիւով, մնացեալը յա - ջորդաբար չաբթուան ընթացքին :

«ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՒ ՎՐԱՍՏԱՆ_ԳԵՐԻ»

ԽՄԲ.— Այս խորագրին տակ Անդր Պէ - նազէ խմբագրական մը գրած է «Սուօռ»ի Ապրիլ 22ի թիւին մէջ : Ստորեւ կուտանք Հայաստանի վերաբերեալ մասը :—

Հայ բանաստեղծ Ցովհաննէս Թուման - եան իր հայրենակիցներուն անսահման ցաւը կը նմանցնէր անափ ծովու մը :

Արդարեւ, աշխարհի վրայ ոչ մէկ ժո - ղովուրդ, դարերու ընթացքին տեսած է այնքան չարչարանք եւ արիւնալի զոհո - ղութիւն :

Ցրուած երկրագունդին չորս կողմը եւ մասնաւորապէս մեր երկրին մէջ — չէ՞ որ 150·000 Հայեր, մեծ մասը Ֆրանսական քաղաքացիութիւնը ընդունած, հաստատ - ուած են մեր մէջ—կը պատրաստուին ո - գեկոչելու իրենց պատմութեան ամէնէն արիւնոտ մէկ դրուագը՝ 1915 Ապրիլի չարդերը, կատարուած առաջին աշխար - համարտի ընթացքին , Օսմանեան կայս - րութեան օրով :

Այս չարդերուն հրամանը արձակեց Ապ - տիւլ Համիտ, կարմիր Սուլթանը (ԽՄԲ. — Ցարգելի խմբագիրը կը շփոթէ Սուլ - թան Համիտը Իթթիհատի կառավարու - թեան հետ) : Որովհետեւ Հայերը մերժե - լով կռուիլ յօդուտ Գերմանացիներուն , կ'ուզէին հաւատարիմ բարեկամները մնալ Ֆրանսայի :

Քառասուն տարիներ անցած են այդ չա - րաչուք օրերէն ի վեր : Աւա՛ղ, իրենց դժ - բախտ հայրենիքը, երկուքի բաժնուած ,կը կրէ օտարին դրաւման լուծը : Բայց ոչ ոք պիտի կարողանայ ետնձել անոնց ազգ· ոգին, հպարտ եւ ազնիւ, որ նախանձա - խնդրութեամբ կը պահէ իր լեզուն, իր ա - ւանդութիւնները եւ իր Աստուածը :

Ա՛հ, ինչպէ՛ս կը հասկցուի իր հերոսա - կան յամառութիւնը : Ան, որ կը հպար - տանար իր հինաւուրց անցեալով — Հայ - կով, Թորը Նոյ նահապետին — որ պի - մադրեց բազմազան ներխուժումներու , յաջորդաբար կատարուած Ասորեստանի , Մեծն Աղեքսանդրի, Արաբներու, Պար - սիկներու, Մոնկոլներու կողմէ, յանդելու համար Թուրքերու եւ Ռուսերու կողմէ կատարուած խաղերուն :

Եւ այսօր ան կը պահէ իր սրտին խորը հաւատքը վերականդնելու, իր հայրենի հողին վրայ, ա՛յն հողին որ այնքան խո - րապէս հեղեղուած է իր նահատակներուն արիւնով :

ՍՐԲԱԶԱՆ ՍԿԻՀԸ

*

ՄՄԲ.— Ահաւասիկ ճառը, զոր կարդաց Շ. Նարդունի, Պրիւսէլի մէջ, անցեալ կիրակի, Համազգային Մշակութային ընկերութեան եւ Փալանճեան Ձեմարանի 25ամեակի հանդէսին :

Կ'ուզեմ ձեզի պատմել, նախ, աւանդութիւն մը, որ այնքան սիրելի է Միջին-Հարաբեան տալասացներուն, Եւրոպայի մէջ, Հռենոսէն ասդին, Հռենոսէն անդին : Նպատակ չունիմ պնդելու կամ ապացուցանելու թէ այդ աւանդութեան հէնքին մէջ բաժին ունի հայկական հանճարը եւս, — ասիկա աշխատանք մըն է, որ վայել է կատարել ակադեմական արհեստագոսի մը առջեւ: Այստեղ, այս պահուս, դիս կը հետաքրքրէ հանդիսութիւնը որ կը նշէ-մարուի այդ աւանդութեան եւ մեր առաքելութեան միջեւ, Ֆրանսացի տաղանդացներու խորհրդերդութեան եւ Հայկական տեսլապաշտութեան միջեւ :

Աշդարեւ, Սրբազան Սկիհին աւանդութիւնը (Լա Լէժանտ տը Սէն Կրալ), որ խորհրդապաշտ եւ հրաշանուէր դրուագ մըն էր սկզբնաբար, քրիստոնէական ընտրակ առասած՝ յետսաբար, թէեւ ուրիշ բան չէ՝ բայց եթէ թանկագին քարէ չին-ուած անօթի մը կախարդանքը, իրակա-նին մէջ վկայութիւն մըն է այն հոգեկան պահանջին, զոր ժողովուրդները կ'ար-տայայտեն՝ ահմանելով բան մը որ նուի-րական է, սրբազան, անբռնաբարելի, անհասանելի, անապական ու կուսական : Կեանքի մէջ, առօրեայ եւ ընթացիկ դէպ-քերու կամ պարագաներու մէջ՝ մարդ ա-րարածը պահանջ կը դգայ, կարծես, ու-նենալու բան մը՝ որ ըլլայ անեղծ, զեր-բնական, նոյնիսկ բնազանցական, անհաս-կելի, սուրբ, ինչպէս է Աստուած : Պատմու-թիւնը կը վկայէ թէ երբեմն զազափար մըն է որ կը մարմնաւորէ այդ պահանջը՝ առանալով վիպական փաթուլա, եւ կա-խարդական տիճամիսմ, երբեմն ալ ... ա-ռարկայ մը,— ինչպէս Սրբազան Սկիհը, որ, կ'աւանդուի թէ, յօրինուած էր հա-մակ զմրուխտ քարէ : Կանանչ այս քարը օժտուած էր կենարար եւ սրբարար զո-րութեամբ մը : Զայն երկինքէն երկիր ի-ջեցուցեր էին հրեշտակները եւ յանձներ առաքեալներու, որոնք, իրենց կարգին, զայն տարեր բարձրացուցեր էին անմատ-չելի լերան մը կատարը, զետեղեր՝ տա-ճարի մը մէջ, ու պահակ կանգներ տա-ճարին չուրջ, դէպի տաճար բարձրացող ճամբաներուն վրայ եւ լերան ստորոտը : Ահա թէ ինչո՛ւ տաճարական կը կոչուէին այդ առաքեալները :

Ամէնուն տրուած չէր տաճարական ըլ-լալ, — կոյս եւ զգաստ առաքեալներ էին ա-նոնք, « պարկեշտ ի ցանկութիւնս մարմ-նոյ եւ մտաց» : Զէին ամուսնանար երբեք, ամբողջովին նուիրուելու համար Սրբա-զան Սկիհին պահպանութեան :

Իսկ տեսնե՞լ Սրբազան Սկիհը, — տա-ճարական առաքեալներո՛ւն միայն չնորհ-ուած էր յերկնուստ, որոնք, ի տես ան-ճառելի եւ աննկարագրելի անօթին, կը թրթռային միսքիմ սարսուռով մը եւ կը լեցուէին զերբնական կարողութեամբ : Արդարեւ, այն առակաը, որ կը մարտնչէր թշնամիին դէմ՝ ա՛յն օրը երբ Սկիհը տես-նելու արժանացեր էր, վէրք չէր առնար ու չէր պարտուեր երբեք : Սկիհը տեսնե-լէն ութ օր առքը պատերազմելու պարա-պային՝ հաւանական էր, որ վէրք առնար առակաը, բայց չէր սպաննուեր :

Գերահրաչ Սկիհը, սակայն, անտեսա-նելի կը դառնար՝ երբ հեթանոս մըն էր դիտողը, անհաւատ մըն էր հետաքրքիրը կամ օտար մըն էր մօտեցողը : Սրբազան Սկիհը իրենները՛ն միայն կը չնորհէր վայելում ամէն մարդու յանկութեան : Եւ տաճարական առաքեանները կը հաստնէին կատարեալ երջանկութեան :

Աւանդութեան ուրիշ ճիւղ մը կը վկա-յէ, դարձեալ, թէ նոյն այդ Սկիհն էր, ո-րով պինի խմեց Յիսուս, վերջին ընթրի-քին պահուն, Բազարջակերաց առնին : Վերջապէս, Յովսէփ Արիմաթիացի նոյն այդ Սկիհին մէջ հաւաքած էր արիւնը, որ կը ծորէր Յիսուսի վիրաւոր կողէն, երբ վար կ'իջեցնէր խաչէն՝ վարշամակե-լու եւ թաղելու համար զերեզմանի մը մէջ : Ահա թէ ինչո՛ւ, կ'ըսեն, հրաշք կը դործէր Սկիհը, կենարար եւ սրբարար :

Այդ Սկիհը, կը չարունակէ աւանդու-թիւնը, կորսուած է հիմա : Ի դո՞ւր կը փնտռեն դայն առաքեանները՝ երկրէ երկիր : Ըստ ոմանց՝ հրեշտակները երկինք բար-ձրացուցած են կրկին, խոստանալով եր-կիր իջեցնել ա՛յն օրը, երբ արժանաւոր առաքեանը երեւան աշխարհի մէջ :

Սիրելի հայրենակիցներ ,

Այսօր եկած եմ ձեր մէջ՝ յայտարարելու համար ձեզի թէ Հայերս ալ ունինք Սրբա-զան Սկիհ : Հայկազանց հանճարը զայն յօրինած է աւելի թանկագին քարով՝ քան զմրուխտը : Հայկազանց արիւնէն կաթիլ-ներ կան անոր մէջ՝ ի վկայութիւն առեղ-ծագործական մեր երկունքին, որ հաւա-սար է մարտիրոսութեան : Հրա՛շք է զոր-ծած Հայկազանց Սրբազա՛ն Սկիհը, մար-նչելով դարերուն դէմ, յաւիտենական նուիրին չնորհելու համար մեզի :

Մեր Սկիհը չի նմանիր, թերեւս, իրա-կան սկիհի : Թերեւս նման է լերան մը, որ Արարատն է,— երբ վեր կը բարձրա-նայ դաչտերէն, վեր կը բարձրանայ հո-րիզոնէն, ինչպէս Յիսուս՝ սկիհ ի ձեռին, Աստուծոյ մատուցանելու համար զոհա-բերուած ժողովուրդի մը դառնութիւնը և նուիրումը : Թերեւս նման է տաճարի մը, որ էջմիածինն է,— որ կը հեգնէ ժամա-նակներուն թշնամութիւնը, ամուր կառ-չած իր հաւատքին, իր խոչալին, ի վկա-յութիւն այն հաւատարմութեան՝ զոր մեր ժողովուրդը ցոյց կուտայ բոլոր սուրբ , երկնառաք եւ յաւիտենական սկզբունք-ներուն : Թերեւս նման է դեպի մը, որ Ա-րարատեան է, — որ, վիրաւոր բայց միշտ զո-հոտ, կը հոսի եւ չի սպառիր երբեք, կեն-դանութիւն կուտայ եւ չի ցամքիր երբեք, կ'օրհնէ զաշտերը, կը ծաղկեցնէ բլուր-ները եւ կ'ուսուցանէ պիւղացիներուն՝ ըս-տեղծագործութի՛ւն, ստեղծագործու-թի՛ւն :

Թոյլ տուէք, որ Հայկազանց Սրբազան այդ Սկիհը անուանեմ «Բաժակ ոսկի ի ձեռն Տեառն, որ արբեցուցանէ զամենայն երկիր ի դինւոյ իւրմէ» : Ահա թէ ինչո՛ւ մեր սկիհը կը համարիմ աւելի հզօր քան Սուրբ Կրաալը :

Հայոց Սուրբ Կրաալը կը կոչուի Մշա-կոյթ Հայոց :

Փոքր ժողովուրդ , բայց մեծ՝ իր Մշա-կոյթով, անպաշտպան ժողովուրդ բայց հզօր՝ իր Մշակոյթով, իր բեկորներուն վրայ, որ դո՛ւք էք, անիկա պարտականու-թիւն կը դնէ ցուցադրել մեր հպարտու-թիւնը, մեր հայրենասէր ժառանգու-թեանց փառքը, Հայ Մշակոյթին դերա-հրաչ սկիհը՝ այս օտար պողոտաներուն վրայ, ուր չեկանք մեր մեղքով, չեկանք նաեւ երեւնալու իրրեւ աղքատ Ղազարոս : Հարուստ ենք մենք, հպարտ եւ պերճա-փառ : Ուստի կ'ըսեմ ձեզի, երբայեցի մարգարէներուն ոճով ,— Հագուեցէ՛ք, հագուեցէ՛ք, ո՛վ դուք Արարատի հարս-ները, հագուեցէք յիշեցնելու համար Ա-տաւարդի եւ Արտաշէսի, Տրդատի եւ Տիգրանի արքունական ընդունելութիւն-ները : Ո՛վ երիտասարդներ, Թող Մասեաց ողինները ներշնչեն ձեզ՝ վերարծարծելու համար Նաւասարդեան աւանդութիւննե-րը : Գիտցէք որ ոտն է այսօր՝ մեծարե-լու համար Հայութեան ամէնէն նուիրա-կան արժէքները : Պարծենալու համար հայ մշակոյթով :

Ես ղրպտէա, միայն ու միայն ղրպտէա, մէկն եմ այն ասպետներէն կամ տաճարա-կաններէն, որոնք կոչուած են պահել պահպանել Հայ Մշակոյթին Սկիհը, մեր Սրբութիւն Սրբոցը, ինչպէս եւ պարծե-նալ Հայու մեր արժէքներով : Վարանում չկայ ինձ համար, — աշխարհ մէկ կողմ, Հայ Մշակոյթը մէկ կողմ : Ազգայնամո-լութիւն չկայ այս խօսքին մէջ : Ամէն ազ-նիւ զաւակ կ'ընդունի իր մայրը բոլոր օ-տար մայրերէն բարձր : Արդ, մեր ամէ-նուս մայրը, Հայութիւնը, բարձր է եւ սուրբ : Ու կը հաւատամ թէ Հայկազանց ստեղծագործ ժողովուրդին ստուածա-փառ այդ ժառանգութիւնը, Մշակոյթը , հրեշտակնե՛րն են իջեցուցած երկինքէն , յանձնելու համար մեզի, սերունդէ սե-րունդ փոխանցելու ուխտով :

Վերջապէս, կը հաւատամ թէ հրաշա-զօր այդ ժառանգն էր, որ պահպանեց մեզ բոլոր այն վտանգներուն դէմ, որոնց չէր-ցան տակալ Ասորեստանցիները, Քաղդէա-ցիները, Փռիւգացիները, Քեռացիները եւ Հիթիթները :

Այսօր, ուրեմն, հաւաքուած ենք այս-տեղ՝ հաղորդուելու համար Սրբազան այդ Սկիհին պարունակութեամբ : Կը կրկնեմ, — պարծենալու համար մեր արուեստով , ոգեւորուելու համար մեր մշակոյթով , խանդավառուելու համար մեր ստեղծա-դործութիւններով, ճաչելու համար մեր յաւիտենական արժէքներով : Թող ամէնուս այն որ, տափաստաններու հովիւ կարծեց մեզ՝ տեսնելով զաղթականի ցուպը մեր ձեռքին :

Հայրենակիցնե՛ր, ղիտե՞մ, ծանր են օ-րերը՝ ուր կ'ապրինք: Բայց ես, որ քան-դած եմ Լացի պատը, բայց ես, որ Սրբա-զան Սկիհը կը կրեմ սրտիս վրայ, կ'ըսեմ ձեզի :—Մենք պիտի հասնի՛նք մեր խոչա-լին : Մենք անպարտելի ենք, որովհետեւ Սրբազան Սկիհ մը կայ մեր կուրծքին տակ : Պիտի նետենք զաղթականի ցուպը, պիտի առնենք արքունական սասան : Մենք ստեղծուած ենք ոչ թէ ապրելու համար առանց խոչալի, ինչպէս ամուլ թզենի , այլ ապրելու համար յանուն խոչալի մը, մշակելու համար մեր մրգաստանը, լու-սաւորելու համար դարերու դարպասը :

Խոչալը ճակատագի՛ր է Հայուն համար :

(1) Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՏԱՐԻ

●

Ամէն տարի Ապրիլին, Մեծ Եղեռնի տարեդարձին, երբ ղրկէ ձեռք կ'առնենք ոդեկոչելու համար մեր նահատակները , յաւերժացնելու համար անոնց խնկելի յի-չատակը եւ նկարագրելու համար զոր-ծուած անլսելիքներու ոճիրը, վրէժով ու սարսուռով կը լեցուի մեր հոգին , կը բոկտուի ու կը ճանկռտուի մեր սիրտը :

Լուսաւոր եւ աշխատունակ ,չինարար ու խաղաղ մեր ժողովուրդը, տասնեակ դա-րերով փարած էր իր հողին, լեռներուն ու դաշտերուն, դետերուն ու աղբիւրներուն, դիւղերուն ու քաղաքներուն : Մարդակեր ցեղ մը, կեդրոնական Ասիոյ անապատնե-րէն ու Մոնկոլեան բոյնէն փրթած, եկած ինկած էր մեր հայրենիքը եւ զարեր չա-րունակ կը ծծէր մեր արիւնը : Ու օր մըն ալ կ'որոշէ մորթոտել մեզ մէկ անդամէն, ամբողջութեամբ եւ ազդովին, անյապօրէն լակելով մեր արիւնը :

Քառասուն տարիներ են անցեր այդ ա-րիւնոտ ու մահաչունչ թուականէն ա-ռաջ : Սակայն, Արհաւիրքը այնքան թարմ է տակաւին, որ կարծէք դեռ երէկ էր : Եւ ոչ թէ երէկ՝ այլ այսօր, երբ, մեր մանկական աչուըներուն առջեւ, ոճրա-զործ եւ լիժածին ցեղը նետուած էր մեր վրայ ու մեզ կ'անճիտէր մեր անոյշ հայ-րենիքին քաղաքներուն ու դեղուանց մէջ, ճամբաներուն ու լեռներուն վրայ, ձորե-րու ամայութեանը մէջ ու վերջապէս ամ-բողջ մեր հայրենիքին տարածքին մինչեւ Միջագետք եւ Արաբիոյ անապատները :

Բոբենիներու կոտրտելիք ձեռքերուն մէջ անխնայ գործեցին կացինն ու դաշոյ-նը, քարն ու երկաթը, հրացանն ու թըն-դանօթը, հուրն ու ջուրը :

Մենք տեսանք եւ ապրեցանք այս բոլո-րը՝ երբ տակաւին մէկ մաս երեխաներ

գործութիւններով, ճաչելու համար մեր յաւիտենական արժէքներով : Թող ամէնուս այն որ, տափաստաններու հովիւ կարծեց մեզ՝ տեսնելով զաղթականի ցուպը մեր ձեռքին :

Հայրենակիցնե՛ր, ղիտե՞մ, ծանր են օ-րերը՝ ուր կ'ապրինք: Բայց ես, որ քան-դած եմ Լացի պատը, բայց ես, որ Սրբա-զան Սկիհը կը կրեմ սրտիս վրայ, կ'ըսեմ ձեզի :—Մենք պիտի հասնի՛նք մեր խոչա-լին : Մենք անպարտելի ենք, որովհետեւ Սրբազան Սկիհ մը կայ մեր կուրծքին տակ : Պիտի նետենք զաղթականի ցուպը, պիտի առնենք արքունական սասան : Մենք ստեղծուած ենք ոչ թէ ապրելու համար առանց խոչալի, ինչպէս ամուլ թզենի , այլ ապրելու համար յանուն խոչալի մը, մշակելու համար մեր մրգաստանը, լու-սաւորելու համար դարերու դարպասը :

Խոչալը ճակատագի՛ր է Հայուն համար :

(1) Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹՐԹՈՆԸ (130)

ՅԵՂԱՓԽԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԷՍ

●

Եւ, բացի այդ, Աստուած մի արասցէ եթէ մի ձախորդութիւն պատահի, պէտք է որ նրանք անմիջապէս ապահով դիրքեր հասնին : Միայն երկու տեղերի մէջ պէտք է խումբը երկու մասերի բաժանուի : Այս որոշումին ի՞նչ կ'ասես, պարոն Անդրանիկ :

« Անդրանիկ» անունը՝ ուսմբի պէս պայթեց : Մեր Յարութիւնն էլ չուարեց. նա փոխան Մուրատ ընելու, Անդրանիկ ասած էր :

Ամէն ոք ուզում էր Անդրանիկը իր յար-կի տակ տեսնել: Վէճը երկար պիտի տե-ւէր, եթէ Աւօն բարկացած չեչոով չբռնէր.

— Դէ չուտ արէք, հիմա վիճելու ժա-մանակը չէ : Յողնած ենք :

Խումբը երկու մասերու բաժնուեց՝ 4 հրացանաւոր եւ չորս անպէն մի տեղ եւ երեք հրացանաւորներ եւ երեք անպէններ մի տեղ :

Արճակի հիւրասէր ընկերները մեզ հիւ-րասիրեցին խորոված ոչխարով : Յարու-թիւնը մեզ հետ չէր, միայն վալտա Նու-ռօն եղաւ մեզ հետ .

Երբ հարցուցինք Յարութիւնի մասին թէ՝ «ի՞նչ եղաւ, ո՞ւր գնաց» , մեզ ասին.

— Նա մեզի ընկեր է, բայց անդիկի նը-ման է, ոչ մի տեղ չի նասիր : Օրն ի բուն կը թափառի :

Ներկաներից մէկն ասաց թէ՝ տեսած է նրան, որ ռէսի հետ, ձիեր նռատած, դը-նում էին դէպի լեռը, Ապտուրահման պէ-կի քով .

Այդ բէկը բարեկամ ցեղապետներից էր : Աւում էին, որ նա Պեար - խան բէկի ցե-ղից էր :

Կոմսը նախապէս լուր էր տուած նրան մեր խումբի մասին, եւ նա ասել էր թէ՝ « երբ խումբը կը հասնի Արճակ, իմացու-ցէք ինձ, որպէսզի մեր լեռների մէջ ա-պահով տեղ պատրաստել տամ» : Եւ Յա-րութիւնը ռէսի հետ գնացել էր բէկի մօտ, որպէսզի տեղեկանան նրա ընելիք կար-գադրութիւնների մասին :

Երբ բէկը կը տեղեկանայ խումբի Ար-ճակ հասնելու մասին, կը հրամայէ իր մարդոց մէկին, որ «քիրվա»ներով վեր-դառնան Արճակ, եւ խումբին հետ բարձ-րանան Մալ Աւա կոչուած քարայրը :

Այդ քարայրը «Մալ – Աւա » կը կոչէին այն պատճառով, որ հարիւրաւոր վայրի այծեամներ կ'արածէին այդտեղ եւ այն-պէս ընտելացած էին , որ չէին փախչեր մարդոցմէն :

Երեկոյեան դէմ Յարութիւնը վերա-դարձաւ մի Քիւրտի հետ :

Երբ հարցուցինք նրան իր բացակայու-թեան մասին, նա ասաց թէ՝ գնացել էր Դաշնակցութեան մէկ հրամանը կատարե-լու Ապտուրահման բէկի մօտ : Մեզ ներ-կայացուց իր հետ բերած Քիւրտը, որ բէ-կի նշանաւոր մարտիկներից մէկն էր : Եւ իրաւ էլ այդ Քիւրտը լեռնականի տիպ էր, բարձրահասակ, սեւաչեայ , փչալից երեսով, մեծ ընչացքներով, հասարա-կուկ մէկը : Նրա աչքերը կը խաղային , եւ իր հասարակուն կեցուածքը կուսղի տպաւորութիւն կը թողնէր : Նա բարեւեց մեզ կէս քիւրտերէն, կէս թուրքերէն :

Երբ Մուրատը հարցրեց նրա որպէսու-թիւնը, նա պատասխանեց .

— Ղուլամաթա եմ (ձեր ծառան) :

Նա հաղորդեց, որ վաղը բէկը կը լինի մեզ մօտ , Մալ Աւա կոչուած տեղը :

Հրաման տրուեց խումբին պատրաստ լինելու :

Արճակի մէջ, կառավարիչի նման՝ ցոյ-ցեր տեղի չունեցան :

Անդրանիկը տեսնելու համար ամէն մարդ իր մուրային հասած էր : Տեսած է-ին նրան յերեկ առեն :

Պատուիրուած էր որ Քիւրտի մօտ՝ նը-րա մասին բան չհօսուի որպէսզի նորեկ Քիւրտը բան չիմանայ :

Ապտուրահման բէկը պիտէր , նա էլ պատուիրեր էր մեր Դաշնակցական ըն-կերներին ,որ բացի իրանից, ոչ մի Քիւրտ տեղեակ չըլլար այդ մասին :

Սովորական կանխզգուշական միջոց-ները ձեռք առնելէ յետոյ՝ ճանապարհ ընկանք դէպի Մալ Աւա : Տեղը բաւական հեռու էր եւ լեռ պիտի բարձրանայինք , Քիւրտը Մուրատին ասաց, որ տղաները մի քիչ արագացնեն իրենց քայլերը, որ-պէսզի լուսաբացէն առաջ որոշեալ տեղը հասնէինք :

Տղաները կաքաւի նման կը թռչէին, պէտք է ասեմ, որ բացի ինձանից ամէնքն էլ Սասնոյ խումբի ամենալաւ քալողներն էին :

(Շար.) ՍԵՊՈՒՀ

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ նախագահը Այզն-հաուըր , ամերիկեան խորհրդարանին ա-ռաջարկեց յատկացնել վարկեր «Ազատ Ա-սիային» համար, եւ նոր ծրագիր մը՝ նախկին Մարշըլի ծրագրէն օգտուած եր-կիրներուն համար : 2720 միլիոն տոլարի վարկ մը կ'ուզէ բանալ ազգմական պէտ-քերու եւ 700 միլիոն ալ տնտեսական օգ-նութեան համար :

ՓԱՐԻԶԻ անդլիական դեսպանը, Սըր Կլէյտուին Ճէպ, որ Ալճերիա կը գտնուի, ճառի մը մէջ ըսաւ թէ Անգլիա եւ Ֆը-րանսա չեն կրնար տարբեր տեսակէտներ արդելդրել միջազգային հարցերու մասին, առանց վտանգուելու :

ՅԱՅՏՈՒՆԻ ՁԱՅՆ

(26)

«ԱՍՈՒԱԾ Ի ԾՈՎԵՐԷ»

ԳԼՈՒԽ Ը.

Կեցցէ ալեկոծութիւնը, որ ինձ կը տանի ծովեզերք։

— Ի՛նչ, տիկին, դուք ալ ծովակալ էք, որ նոյնիսկ փոթորիկներ կը սիրէք։

Ես ոչինչ պատասխանեցի։ Ինձ համար անտանելի էր ծովուն վրայ ամբողջ օր մը անցնելու միտքը։ Ես ատելութեամբ կը նայէի ալեկոծ ծովուն, որ ինձ կը զատէր իմ սիրելի Ռոզայէս։ Ես կ՚ուզէի ինքնաթիռով թռչիլ, ինչպէս թռչունները, ուղիղ գետինէն։

— Ներողութիւն, տիկին, ես ձեզ կը նեղացնե՞մ, ըսաւ ինձ ծանօթ ձայն մը։

Ես դարձայ։ Ան էր։ Ան, որ ինձ կը հետապնդէր ամէն տեղ։ Ան, որ ինձ կը սպասէր Ռոզայի մօտ։ Ան, որ ինձ կը հետեւէր Ռոզայի տունէն մինչեւ նաւահանգիստ։ Ան, որ ինձ կը հետեւէր նաւահանգիստէն մինչեւ նաւ։ Ան, որ ինձ կը հետեւէր նաւէն մինչեւ ծովեզերք։ Ան, որ ինձ կը հետեւէր ծովեզերքէն մինչեւ հիւրանոց։ Ան, որ ինձ կը հետեւէր հիւրանոց

× Երկար վիճաբանութիւններէ հաք, միաձայնութեամբ ընդունուեցաւ եզիպտոսի ներկայացուցած մէկ որոշումը, հիւսիսային Ափրիկէի մասին։ Ժողովը կ'որոշէ պաշտպանել Ֆրանսական հիւս. Ափրիկէի ժողովուրդներուն երաւունքներն եւ օգնել անոնց ինքնաւար դառնալուն։ Կոչ կ'ուղղէ Ֆրանսական կառավարութեան որ «առանց յապաղումի խաղաղ յուծում մը գտնէ այս խնդրին մասին»։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԱՐՈՒԲԻ մէջ բացումը կատարուեցաւ պին էլ Ուիտանի էլեկտրական ջրաթումբին։ Ափրիկէի ամէնէն մեծ ջրաթումբն է, իսկ աշխարհի մէջ կը գրաւէ 10րդ տեղը։

ԵՐԵՔ ՄԵԾԵՐԸ պիտի պատասխանեն հաւանաբար այսօր կամ վաղը Մոսկուայի Աւստրիոյ մասին ըրկած յուշագրին։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ մէջ երկրաշարժ մը տեղի ունեցաւ (Ուլոս) որուն զոհ գացին վեց հոգի։ Կան 70 վիրաւորներ, եւ 3500 անաղարկիներ։

ՓԱՐԻԶ հասաւ երէկ Դանիոյ թագաւորական ամոլը։

ԱՐԵՒՄՏ · ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ վարչապետը, Աբրնաուերը, լաւատեղեակ չրջանակներու համաձայն, Փարիզ պիտի գայ Մայիս եւ–ր։ Պիտի տեսակցի երեք Մեծերուն արտաքին նախարարներուն հետ։

ՄԱՐ · ԹԻԹՕ, ճառ մը խօսելով Պրիւքսէլի մէջ, ըսաւ.— «Այէնէն մեծ վտանգը որ կը սպառնայ աշխարհի, հակառակորդ խմբակցութիւններու զոյութիւնն է»։

× *Գահիրէէն կը հաղորդեն թէ գնդ· Նասըը, Եգիպտոսի վարչապետը, պիտի հրաւիրէ Մար·Թիթօն Եգիպտոս՝ յառաջիկայ աշնան։*

ԱԻՍՏՐԱԼԻԱ իր պինուորական ուժը պիտի աւելցնէ, եթէ նոր բարդութիւններ ծագին ասիական հարաւ · արեւելքին մէջ։

«ՁԱՓՈՆԵԻԽՈՐՀՐԴԱՑԻՆ բանակցութիւնները կրնան սկսիլ Մայիսին Թոքիոյ մէջ», յայտնեց Ձափոնի վարչապետը Հաթոյամա։

ՍԸՐ ԷՆԹՐՆԻ ԻՏԸՆ, ընարուեցաւ պահպանողական կուսակցութեան պետ։ Կը յաջորդէ Սըր Ուինսթըն Զըրչիլի, որ կուսակցութեան ղեկը կը վարէր 15 տարիէ ի վեր։ Իրմէն ընարութիւնը, պաշտօնական վաւերացում մրն է միայն։

× *Աշխատաւորական կուսակցութիւնը, կարզ մը ազրիւրներու համաձայն, ընդունակ պայքարին առանցք պիտի դարձնէ Սըր Իրընի դէմ յարձակումները։*

ԿԻՊՐՈՍԻ «Թրքական Միութիւն» կուսակցութիւնը խնդրած է Անգարայի կառավարութենէն որ Թուրքիա պաշտպանէ Կիպրոսի Թրքութիւնը եւ գրաւի անոր ապահովութեամբ։

ԼՈՆՏՈՆԻ թերթերուն դիմը բարձրացաւ մէկ երրորդով։

ՇՈՎԱԿԻՍ ՌԷՏՑՈՐՏ ամերիկեան սպայակոյտերու խորհուրդին նախագահը, որ յանկարծական կերպով փորմոզա մեկնեցաւ վերջերս, տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ վաղը Մար· Զան Քայ Չէքի հետ Ֆորմոզայի խնդրին մասին։

ՁԱՇ Ի ՊԱՏԻՒ Պ· Ց· ՏԷՐ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆԻ

Համայնքային նախագահ եւ Նչան Փալանճեան ձեմարանի Ցոր· կեդր· Ցանձ – նախումբին փոխ առենապետ Պ· Ց· Տէր Մելքոնեանի ի պատիւ տրուած հացկե – րոյթը տեղի պիտի ունենայ այս հինգ – շաբթի, ժամը 21ին։

Արձանագրուելու համար դիմել «Ցա – ոյ»ի խմբագրատունը, Փրո· 86-60, ինչպէս նաեւ Գրատուն Պարսամեան՝ Փրո· 64-90, ամէնէն ուշը չորեքշաբթի երեկոյ։ Ծախքերու մասնակցութիւն հազար Ֆր·։

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի Լիոնի մասնաճիւղը թէյասեղան մը կազմակերպած է ի պատիւ զրադէտ Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻԻ, այս երեքշաբթի, երեկոյեան ժամը 9ին, Ցոյներու սրահը (5 ռիւ Պոճ Ֆռուա)։ Կը հրաւիրուին մեր բոլոր բնակուհիները եւ համակիրները։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԼԻՈՆ.— Շնորհակալութիւն կը յայտնեն Ֆ· Կ· Խաչին եւ բոլոր այն բնակիրներուն եւ բարեկամներուն, որոնք ինքնաշարժի դժբախտ արկածին առթիւ, տուրը եւ հիւանդանոցը իրենց այցելութիւններով մխիթարեցին զիս։

Կարապետ Յովակիմեան

1915ի ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ
ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱՅ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ
ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ՍՓԱՀԱՆԴԷՍ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած 46 հանրային Մարմիններու, վերին հովանաւորութեամբ եւ մասնակցութեամբ Ֆրանսայի եւ Հայ ականաւոր անձնաւորութեանց

ԿԻՐԱԿԻ 24 ԱՊՐԻԼ, ԺԱՄԸ ՁԻՇ 20·30ԻՆ

PALAIS DE LA MUTUALITÉ, 24, Rue St. Victor

Նախագահութեամբ՝ ԳԵՐԱԳԱՑԾԱՒ ՌՈՒԻՓԻ (Փարիզի Աբգ·ի ներկայացուցիչ)
Ուղերձներ՝ Վ· Օրիոլէն, գօրավար Վէկանէն, փաստաբան Տը Մօրօ Ժաֆերիէն, Անտրէ Մալրոյէն, Անրի Պորտոյէն եւ Մորիս Շուամանէն։

Ցարգանքի խօսք՝ **ՏԱՆԻԷԼ ՄԷՑԷՐ** *(Նախկին նախարար)*

Կը խօսին՝ Գերապայծառ Ամատունի, Վեր· Սիսլեան, Տիկին Իփէֆեան – Պուտաճեան, Յ· Եղիազարեան, Պ· Պալըգճեան, Տոքթ· Պէօյիւճեան և Ն· Վարդանեան։

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

Հանրապետական պահակախումբի Զինուորական նուագախումբը
Իսկէն մասնաւոր օթօբարներ կը մեկնին ժամը 20ին։ Արձանագրուիլ սրճարան Զաուիկեանի մօտ։

Շաւիլէն օթօբարեր կը մեկնին ժամը 20ին, Փլաս տը Շաւիլէն։
Երթեւէկ 200 ֆրանք, արձանագրուիլ Նոր Սերունդի անդամներու մօտ։
Ալֆորվիլէն օթօբարերը կը մեկնին ժամը 20ին, Պուլվար Քառնոյէն։

×

Շաբաթ, 23 Ապրիլ ժամը 17·30ին

Ֆրանս· Բանակի Հայ Նախկին Ռազմիկներու հերթը դէպի Ցաղթական կամար արձանագրելու Անծանօթ Զինուորին Բոցը

ՊԱՏԱՐԱԳ — ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ
Sacré - Cœur Ի ՄԷՋ

Կիրակի, 24 Ապրիլ.— Մոնմարթրի Սաքրէ Քէօր եկեղեցիին մէջ, առաւօտեան ժամը 9·15ին հայկական ծէսով ձայնաւոր պատարագ, Հոգեհանգստեան պաշտօնով, Ապրիլեան արհաւիրքի համազգային զոհերուն համար։

Ժողովրդապետութիւն Ս· Խաչի

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Բարձր հովանաւորութեամբ երեք յանրանուանութեանց պետերուն։

Կազմակերպութեամբ եւ մասնակցութեամբ քաղաքիս բոլոր կուսակցութեանց լինչպէս նաեւ բոլոր բարեսիրական, երիտասարդաց, Համազգային Մշակութային Միութեանց եւ «Արմենիա» երգչախումբին։

Տեղի կ'ունենայ 24 Ապրիլ, կիրակի առաւօտ ժամը 9·30ին Վարիէթէի մէջ։

Կը նախագահէ՝ Պ· ՎԱՀԱԳՆ ՍԱՀԱՔ – ՃԵԱՆ։

Կը խօսին՝ ՍԵՐՈՎԲԷ Ծ· Վ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ (Փարիզի Առաջնորդ եւ Կաթ· պատուիրակ), ՅՈՎՀ· Վ· ՉՈՒՀԱՃԵԱՆ (առաջնորդ Մարսէյլի Հայ Կաթողիկէ ազգութեան), փրոֆ· Դ· ՀԱՑԻԿԵԱՆ (նախագահ Աւետ· եկեղեցիներու) ինչպէս նաեւ՝

Ն· ՔԻՒԹԱՀԼԻԱՑԵԱՆ, Մ· ՀԱՋԻԿԵԱՆ, ՏԻԳՐԱՆ ԹԱԴՈՑԵԱՆ եւ Ա· ԱՐԱՔԵԱՆ։

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին՝ «Արմենիա» երգչախումբը, դեկ· Վարդան Սարգսեանի եւ բազմաթիւ արուեստագէտներ։

Երդ, արտասանութիւն, նուագ։

Մուտքը ազատ է։

ԿՐՕՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի ժամը 16ին, եկեղեցական սրահը, Սէն Լուի, Ռիւ Ժէյ։

Նախաձեռնութեամբ Կրօնապլի Հայ Ազգ· եկեղեց· Միութեան, եւ մասնակցութեամբ Հ· Ց· Դաշնակցութեան, Կապ· Խաչի, Բարեգործական, Հայ Մարտիկ – ներու Միութեան եւ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի։

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ՎԱՀԱՆՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Վահանի Շրջ· կոորտինար կոմիտէի, մասնակցութեամբ՝ Ֆ· Կ· Խաչի եւ Նոր Սերունդի։

Այս շաբաթ, ժամը 20·30ին, Ահարոնեան սրահին մէջ։

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, հայկական երգապնակներով։
Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ։

Մուտքը ազատ է։

ԻՐԵՐՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԱԿՈՒՄԲ

Հերթական դասախօսութիւնը, այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, Քատէ սրճարանին վերնայարկը (մէթրօ Քատէի դիմաց)։ Նիւթը՝ «Կազմակերպուած իրերօդնութիւնը Հայաստանեան մէջ»։ Կարծիքներու փոխանակութիւն եւ հաճելի անակնկալներ։

Մուտքը ազատ է։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Ց· Դ· Ազբիւր Սերոբ – եան երգչախումբի ընդհ· ժողովը այս շաբաթ ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Բացակաները նկատի կ'առնուին։

Հ· Ց· Դ· ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ· կոմիտէն ընդհ· ժողովը կը հրաւիրէ իր չրջանին Քրիստափոր հնթկ· շաբաթ 23 Ապրիլ ժամը 9ին։

Զաւարեան հնթկ· 23 Ապրիլ, շաբաթ, ժամը 9ին։

Ակնունի հնթկ· 23 Ապրիլ, ժամը 9ին։

Սոյն ժողովները տեղի կ'ունենան սովորական հաւաքատեղիները։ Ժողովները չարունակելի են։

ԱՆԻԷՆ ՊՈՒԱ. ԿՈԼՈՄՊԻ «Արամ» եան թատրոնի ընդհ· ժողովը այս երկուշաբթի ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

«ԱԶԱՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»ի ժողովը այս շաբաթ ժամը 20·30ին, սովորական հաւաքատեղին։

ՀԱՑԱԾԷՍ ՁԱՑՆԱՒՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ

Փարվիէրի տաճարին մէջ, Ապրիլ 24 – ին, կիրակի առտուան ժամը ճիշդ 10ին։

Լիոնի Հայ կաթողիկէ առաքելութիւնը համայքով կը հրաւիրէ ձեզ Փարվիէրի սիրամօր գեղակերտ տաճարին մէջ մատուցուելիք հայածէս սուրբ եւ անմահ պատարագի, որ տեղի պիտի ունենայ 24 Ապրիլ, կիրակի առաւտն ժամը ճիշդ 10ին, Ապրիլեան Հայ նահատակներու եւ վերջին պատերազմի ժամանակ պատուոյ դաշտին վրայ ինկած հայ պինուորներու համար։

«ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ»Ի ՕՐԸ ՎԻԼԼԻ ՄԷՋ

Խնջոյք պարահանդէս

Կազմակերպուած Նոր Սերունդի տաս· նամեակին առթիւ։

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 15էն 22, Համօ Օհանջանեան սիւմբը։

ՇՈՒԵՂ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Նախաձեռնութեամբ Ֆ· Կապոյտ Խաչը, Պուլվար Օսմանի մասնաճիւղի։

Կը ներկայացուի «ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻՊ»։

Պատ Էնթէռնասիոնալի մէջ, 230 Շ· Մատրակ – Վիլ։

Այս շաբաթ ժամը 20·30ին,։

Մուտքը հրաւիրատոմսով։

ՊԱՀԱՏՈՒԻՐԵԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

244 - 246, Rue Vendôme, LYON
20, Rue Villeroy, LYON

Պահատուրեան նպարավաճառատունը իր յարգելի հայբեռնակիրները եւ յաճախորդները կը հրաւիրէ ընել իրենց նպարեղէնի գնում–ները, մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ ղղալի ղեղչերով։

Կը ներածենք մեր մասնաղիտութեան յատուկ ուտելիքներ միշտ թարմ եւ համեղ, գոհ ձգելու մեր յաճախորդները։ Բաւ է մէկ անգամ այցելել։

Ունինք թահին, հէլվա, եալանճի տօլմա եւ տերեւ, ձիթապտուղ յունական կալամաթա, տեղական եւ քրէական գուտ ձէթ, մանաղէտներու կողմէ յանձնարարուած, գարնանային բուժման համար։

Ձերմակ պանիր, ֆաշխավալ պալխանեան, պաստրմա եւ ամէն տեսակ Ֆրանսական պահածոներ, կեսա–րիոյ մասնաղիտութեամբ պատրաստուած ընտիր տոլմա եւ երշիկ, փէստիլ ծիլռանի, պլիստակ եւ միջուկը, ոսկիլպ, մահլէպ, սումաղ, սոպըզ, պահար, քիմիոն, չաման եւ բոլոր համեմները։

Մանաւանդ մեր «ՇԻՐԱԿ» գուտ խաղողէ պատրաստուած օղին ան–պակաս չմնայ ձեր սեղանէն։ Քաշուած համեղ գուտ սուրճը, որ կը մոռցնէ ձեր բոլոր յոգնութիւնները։

Կրնանք Ֆրանսայի ամէն կողմերը ուղարկել նոյնիսկ Զուիցերիա եւ Պելժիա։

Կնունքի եւ հարսնիքի համար խմիչքներու համար մասնաւոր պին։

ՊԱՏԱՐԱԳ ՄՈՆՄՈՐԱՆՍԻԻ ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՏԱՆ ՄԷՋ

Այս կիրակի առաւօտ պատարագ պիտի մատուցուի Մոնմորանսիի Հանգստեան տան մէջ։ Կը պատարագէ Ադգ քհնյ· Փայլակեան։ Կը մասնակցին Առնուվիլի եկեղեցւոյ զպիրները։

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS 9e

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ 24 ԱՊՐԻԼ • DIMANCHE 24 AVRIL 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7656 31e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3067

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՈԻԽՏԻ ՕՐ

*

Մեր պատմահայր Խորենի սին Հայոց պատմութեան արշալոյսը կը բանայ եքանչելի դիւցազնավէպով մը, որ հա - զարամօրէն կը խորհրդանշէ մեր ազգային յատկանիշը :

Ազատութեան սէրն է այլ· անոր հա - մար կռուելու, արիւն թափելու եւ ի վեր - ջոյ յաղթելու անսասան հաւատքն ու ան - յողոդ կամքը :

« Գեղապատշաճ եւ անձնեայ, քաջա - պանդուը, խայտակն եւ հասատաբազուկ » Հայկ նահապետ կ'ըմբռնանայ ամենա - վօր Բելի դէմ : Զուգեր վայելել Բաբելոնի հանգստաւէտ ու ճոխ կեանքը, իրրեւ հը - պատակ բռնակալին : Կը թողու Միջա - գետի արգաւանդ դաշտերը ու կը գաղթէ դէպի «երկիրն Արարատայ» , բնակութիւն հաստատելով « ի բարձրաւանդակ դաշտի միում » : Կը նախընտրէ ապատ ապրիլ «ի մէջ ցրտութեան առնամանեայց» : Ու անհաւասար կռիւի մը մէջ իր լայնալիճ ազեղին մէկ հարուածով դիտապաստ գեհին կը տապալէ ահարկու ախտանը :

Ազատութեան սէրը մեր ժողովուրդին՝ կուպայ ղարերու խորէն : Այդ սէրը չէ մարած երբեք : Ազատութեան սիրոյն կռուած է միշտ եւ անոր ճանապարհին զոհուած, սակայն երբե՛ք չէ ընկճուած :

Հայոց պատմութեան էջերը արձանա - գրած են բազմաթիւ դէպքեր, երբ աւելի զօրաւոր ազգեր արշաւած են մեր երկիրը եւ իրենց քաղաքական ազդեցութեան են - թարկած զայն :

Սակայն ո՛չ մէկ բռնակալ կրցած է տի - րել Հայու հոգիին, խախտել անոր հա - ւատքը եւ արմատախիլ ընել ազատու - թեան ու հայրենիքի սէրը անոր սրտէն :

Քառասուն տարի առաջ, մեր մէկ մի - լիոն նահատակները զոհուեցան անոր հա - մար որ Հայ էին ծնած :

Որովհետեւ իրրեւ Հայ՝ կը սիրէին ա - զատութիւնը :

Չէին ուզած ուրանալ իրենց կրօնքն ու ազգութիւնը :

Չէին ուզած ղլուխ ծռել բռնակալին :

Ամուր կառչած էին իրենց հաւատքին ու հպարտութիւնն ունէին իրենց ծագումին :

Իրենցմէ առաջ նոյն «մեղք»երուն հա - մար զոհուած էին 1895 – 96ի 300·000 եւ 1909ի 30·000 նահատակները :

Ինչպէս որ իրենց նախահայրերն ալ կուրծք տուած էին, դարէ ի դար, ամէն բոլոր աշխարհակալներուն, գրաւ - ման էին դրժուցած մեր դրախտա - վայրը, արեւելքէն արեւմուտք, հիւսիսէն հարաւ իրենց անվերջ արշաւանքներու ըն - թացքին :

Հիանալի ժողովուրդ, որ ապրելու եւ տոկալու իր արտակարգ ընդունակու - թեամբ եւ անընկճելի կամքով եկած հա - սած է մինչեւ մեր օրերը, մինչ իրեն ժա - մանակակից աշխարհակալ բազմաթիւ ազ - գեր ընդմիշտ անհետացած են երկրիս կ - երեսէն եւ ապրուստան գտած՝ Հին Ազգաց Պատմութեան էջերուն մէջ :

Հայկ դիւցազնի, Մեծն Տիգրանի եւ Վարդան Մամիկոնեանի ազատատենչ հո - գին է որ առաջնորդած է հայ ժողովուրդը եւ արտայդտած զայն, իր ազատագրական պայքարներուն մէջ :

Հակառակ իր պարտութիւններուն, Հա - յը երբեք չէ ընկճուած եւ Փիւնիկի պէս վերստին ծնած է իր մոխիրներէն :

Ահա՛ փոքրիկ Հայաստանը, որ ստեղ - ծուեցաւ 1918 Մայիս 28ին Արարատեան դաշտին վրայ եւ որ կը կազմէ կորիզը ա - պագայ մեծ ու ազատ Հայաստանին :

« Սուգի օր » չէ, որ կը տարբենք այսօր վերապարողներս, այլ « Ուխտի օր» : Ուխտ՝ ցմահ հաւատարիմ մնալու մեր մէկ միլիոն նահատակներու ազատութեան եւ անկախ հայրենիքի իտէալին, որու հա - մար զոհուեցան դիւցակցօրէն :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

Գծագրութիւն՝ Բ. ՊՈՏՈՍԵԱՆ — Քլիշէ՝ ԳԱՐԱԳԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

1915

Յիշո՞ւմ ես, Աբով·— Կռիւ էր ընդից ,
Լիզում էր աշխարհն հրդեհը բանդիչ ,
Տուել էր կեանքին մահը մի ընդ կից
Ու սիրտը մարդուն դարձըրել արձիճ :
Նորից բանակներ բանակների դէմ ,
Նորից բռնութեան խելագար արշաւ
Իսկ մեր հողերում, ոսոխը խարդախ
Նիւթել էր ծածուկ ահաւոր մի դաւ ,
Բացել մեր առաջ անհուն մի դագաղ ···

Ու կարաւաններ անվերջ ու անծայր ,
Անդաստաններում՝ արհաւիրք ու սուր,
Քաղաքները շէն գետնին հաւասար
Ու ճամբաներին գանկերի բլուր ···
Ոռնում էր խուժանն անկուշտ ու վայրագ
Եւ իր սեւ հոգուն ու եղեռնի վրայ ,
Որպէս անթափանց խաւարի վերմակ՝
Փռուել էր նեխած խիղճը մարդկութեան:
Ցիշո՞ւմ ես, Աբով ·— եղել է մի օր,

Անցած ու գալիք օրերից բոլոր
Անջատուած մի օ՛ր,
Ապրիլ է եղել, դաշտերում ծաղիկ,
Եւ մի հեռու տեղ, մի գետի ափին ,
Եղել է արեան կարմիր բաղանիք ···
Եղել է մի օ՛ր,
Եւ արաբական տաք աւազներում՝
Եղել Ռաս - Իլ – Այն, եղել է Դէր–Զօր
Ցիշո՞ւմ ես, Աբով ·—
Եղել է Դէր – Զօր···

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԾԱՌՈՒԿԵԱՆ
(Թուղթ առ Երեւան)

1955

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԳՈՀՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ՖՐԱՆՔՓԻԹՈՒՆՈՒՋԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԵՆԷՆ ՅԵՏՈ

*

Թէեւ առջի վիշեր սաոբապրուած պաշ - տօնապիրը, խնչպէս հաղորդած ելլ՞ք ե - րէկ, նախաբան մըն է առաւելաբար եւ «սկզբունք»ով համաձայնութիւն մը՝ բայց արդէն որոշ զոհունակութիւն մը կը պատճառէ դիւանագիտական շրջանակնե - րուն : Ընդհանրապէս նպաստաւոր են հակազդեցութիւնները Փարիզի եւ օտար մայրաքաղաքներու մէջ : Կարճատեսը , Պ·էտ· Փոռ, կը Մոնտր թղթակիցը յայ - տարարութիւն մը ըրաւ ուր կ'ըսէ· «Հա - կառակ որ տակաւին չեն վերջացած բա - նակցութիւնները, դոյացած համաձայ - նութիւնը վճռական անկիւնադարձ մըն է : Նախ՝ որովհետեւ հիմնական կէտերու մասին լուծում մը գտնուեցաւ, եւ յետոյ որովհետեւ ապագայ աշխատանքներուն համար ստեղծուեցաւ հասկացողութեան նպաստաւոր դետին մը : Վերջնական հա - մաձայնութիւնը կը յուսամ որ պիտի գո - հարցնէ թէ Թունուզցիները, տալով անոնց ներքին ինքնավարութիւն, եւ թէ Ֆրան - սացիները որ կ'ապրին հոն » : Վարչա - պետը չէշտեց մանաւանդ այն պարագան թէ համաձայնութեանց «դիրերուն ընդ - մէջէն եւ աւելի անդին» կարեւորը՝ ապա - գայի հաւանականութիւններն են :

Լոնտոնի դիւանագիտական շրջանակ - «անհրաժեշտ քայլ մը» առնուած է հիւս· Ափրիկէի մէջ եւ լաւագոյն պատասխանը տրուած՝ Գանտունկի ժողովին մէջ Ֆը - րանսայի դէմ եղած անարդար յարձա - կումներուն : Իտալական շրջանակներն ալ կ'արտայայտուին նոյն ուղղութեամբ , յայտնելով «մեծ զոհունակութիւն» : Իսկ ՄԱԿի Արաբական Լիկայի պաշտօնական ներկայացուցիչը կը յայտարարէ թէ Ֆը - րանքեթունուզական համաձայնութիւնը պիտի բարելաւէ Ֆրանքեւարաբական յա - րաբերութիւնները ընդհանրապէս :

Բայց ամէնէն յատկանշականը, Գան - տունկի կարգ մը պատուիրակներուն հա - կազդեցութիւնն է : Որոշապէս նպաստա - ւոր : Եգիպտոսի վարչապետը դնդ· Նա - սըը, որ հեղինակն էր Ֆրանսայի համար աննպաստ բանաձեւի մը, յայտարարեց : « Մեծ ուրախութեամբ կ'ողջունենք այս համաձայնութիւնը : Կը յուսանք որ առ - կախ մնուս հարցերն ալ պիտի գտնեն չու - տով լուծում մը » : Լիբանանի եւ Սուրիոյ ներկայացուցիչներն ալ արտայայտուե - ցան նոյն կերպով :

× Թունուզ դրօշազարդուած է, եւ ու - րախութեան մէջ :

ՆԱՀԱՆԳԱՅԻՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Նահանգային խորհուրդի ընտրութեանց երկրորդ քուէարկութիւնները տեղի կ'ու - նենան այսօր, կիրակի : Ինչպէս հաղոր - դած էինք, եթէ առաջին քուէարկութեան պէտք է դոյանայ բացարձակ մեծամաս - նութիւն, երկրորդին բաւական է համե - մատական մեծամասնութիւնը : Պիտի ընտրուին Նահանգային Խորհուրդի 574 անդամներ : Կը կարծուի որ ընկերվարա - կան կուսակցութիւնը պիտի չահի որոշ դետին մը, համայնավար կարգ մը թեկ - նածուներուն ընտրութիւններէն քաշուե - լուն պատճառով : Ցամենայն դէպս ընտ - րութեանց արդիւնքին մասին կարելի չէ դեռ հաւանական ենթադրութիւններ ընել :

ՏԻՒՄԼՏՈՐՖի մէջ կը տօնուի « Փա - րիզի չաբաթը» մեծ հանդիսութեամբ : Տիւէլտորֆ կը կոչուի ինչպէս դիտէք , «Ռուհրի պղտիկ Փարիզ »:

(Շար·ը կարդալ Դ· Էջ)

ՎԱՀԱՆ ՏԻՐ-ՅՈՐ

*

(Հատված մի «ՏԻՐ-ՅՈՐԻՆ ՊԱՏԿԵՐՎՈՂ ՊԱՏՄՎԱԾՔԻՑ»)

12 Մայիս 1954.— ՏԱՆԻԼ Փիթո – ու... Մի բառ ասացեք նրա մասին և մեր աչքի առաջ կդիմ, երբ, առաջ ևս – նորից, ինչպես միշտ ես, կտեսնեմ նրան, ինչպես միշտ, ուղղակի ձեռքս կտարածեմ և կ՚ասեմ՝ «Ողջո՛ւյն, Տիգրա՛ն ... ես շատ ուրախ եմ քեզ տեսնելով»: Տիգրա՛ն Փիթո ... ես շատ եմ ուրախ քեզ տեսնելով: Տիգրա՛ն Փիթո ... Ես ուզում եմ, որ ինձ ճանաչես ոչ միայն որպես ճարտարապետի, այլև որպես մարդու, որպես ընկերոջ, որ ինձ համար թանկ է ամեն մի մարդ, որ ինձ համար թանկ է ամեն մի ստեղծագործություն, որ ինձ համար թանկ է ամեն մի ստեղծագործություն, որ ինձ համար թանկ է ամեն մի ստեղծագործություն

ՊԱՏԿԵՐԱՑՈՒՅՑ ԱՆԴԱՄԱՀԱՐ ՀԱՅ ԱՂՋԿԱՆԻ

Ներքին ներկայացուցչական ժողովի ընտրությունների առթիվ, որոնք տեղի պիտի ունենան Հոկտեմբեր 1-ին, Ազգային Պատվիրակությունը հրավիրած էր ամերիկահայ կանանց ներկայացուցչուհիներու ժողով մը, որ տեղի ունեցավ Հոկտեմբեր 3-ին, կիրակի օր, Ազգային Առաջնորդարանի սրահին մեջ։

Ժողովը բացվեցավ ժամը 2-ին։ Ներկա էին 200-ի չափ կանայք։ Ժողովին նախագահեց տիկին Զապել Եսայեան։

Ժողովի սկզբին, տիկին Եսայեան հետևեալ ճառը խոսեցավ։

— Ներկայ պայմանները, որոնց մեջ կը գտնուի մեր ազգը, ամենէն ծանր պայմանները եղած են մեր պատմութեան մեջ։ Ամենէն ծանր պայմանները, որոնց մեջ կրնայ գտնուիլ ազգ մը

ՄԱՐԺՈՒԻՆ ՊՈՒՏԱՓԵԱՆ
ԲԱԲԿԷՆ ՍԱՄՈՒՆԻ
Ամուսնացած
Փարիզ, 23 Ապրիլ, 1955

«ԵՐԵՔ ՄԵԾԵՐՈՒՆ»
ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ

« Երեք Մեծերը » պատասխանեցին և – իկ Ե. Մխիթեան 19 Ապրիլի յուշագրին, Ատարիոյ մասին։ Ֆրանսայի, Անգլիոյ, եւ Ամերիկայի դեսպանները բացակայ էին Մոսկուայէն, եւ իրենց ներկայացու – ցիչներն են որ առաքին նախաբարու – թեան յանձնեցին յուշագիրը։ Արեւմուտքի Մեծերը կը յայտնեն թէ չեն քննութեան ձայնադրին, «անհրաժեշտ կը նկատուին նախապատրաստական աշխատանքներ » նախքան արտաքին նախարարներու ժո – ղովը։ Եւ ուրեմն Ֆրանսա, Ամերիկա եւ Անգլիա կ'առաջարկեն որ Մայիս 2ին Վիէննայի մէջ ժողով մը գումարուի Չորս մարզպաններուն եւ Ատարիայի ներկայա– յուցիչներուն մասնակցութեամբ։ Երբ ան– հրաժեշտ նախապատրաստութիւնները աւարտին «կարելի ամէնէն մօտ թուա– կանը» պիտի որոշուի, նախարարական ժողովին եւ գաշնագրին ստորագրու – թեան համար։ Կարգ մը աղբիւրներու հա– մաձայն Ե. Մխիթեանը պիտի ընդունի « Երեք Մեծերուն» առաջարկը։

ԴԻՒԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՏԵՆԴՈՍ
ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ արտաքին նա – խարարներուն վերջին հանդիպումին իր – րեւ արդիւնք, դիւանագիտական ծանրա – բեռնուած «օրացոյց» մը որոշուած է։ Ինչպէս հաղորդած էինք, Ապրիլ 27ին ժողով մը՝ Ֆրանսայի, ամերիկացի եւ անգլիացի փորձագէտներու միջեւ, պատ – րաստելու համար Ջորսերու ապագայ ժո– ղով մը Արեւելքի եւ Արեւմուտքի յարա – բերութեանց մասին։

— Մայիս 2ին Վիէննայի մարզպաննե – րուն ժողովը՝ (եթէ Ե. Մխիթեանը ըն – դունի) Ատարիոյ հաշտութեան դաշնա – գրին մասին։

— Մայիս 5ին, Փարիզի համաձայնու – թեանց վաւերացման պաշտօնագրերուն յանձնումը՝ պաշտօնապէս, չահակից պե– տութիւններուն։ Անգլիա եւ Ֆրանսա մի– ասնաբար պիտի կատարեն այս գործողու– թիւնը։

— Մայիս 9ին, Ատլանտեան Ուխտի պետութեանց համաժողովը, Փարիզ, ուր պիտի քննուին չարք մը հարցեր, Գեր – մանիոյ Ատլանտեան Ուխտին մէջ մտնե – լուն առթիւ։

ՊԱՆՏՈՒՆԿԻ ԺՈՂՈՎԸ ԱԼԵԿՈՄ

Սէյլանի վարչապետին առաջարկը, « խորհրդային դաղթապետութեան» պա – րապան քննելու յանձնախումբ մը կազմե– լու մասին, մեծ յուզում պատճառած էր, ինչպէս դրած էինք երէկ։ Հակառակ թափուած ջանքերուն, որպէսզի ափրեւ – ասիական որոշ համերաշխութիւն մը ցուցադրուի, բացորոշ են անհամաձայ – նութիւնները։ Ընդհանուր տպաւորութիւ– նը այն է թէ խորհրդաժողովը լաւ պատ – րաստուած չէր։ «Համերաշխ» նկատուած խմբակցութիւններու մէջ անգամ երբեմն կը ծագին անհամաձայնութիւններ, ինչ որ կը ստեղծէ պատուիրակութեանց մէջ որոշ չզայնութիւն մը։

Պիրմանիոյ վարչապետը Ու Նու, յայո– վիցաւ քիչ մը հանդարտեցնել ձգտուած վիճակը, համոզելով Սէյլանի վարչապե– տը որ եա քաշէ իր առաջարկը։ Այս վեր– ջինը յայտարարեց թէ ինք առաջարկ մը չէր ներկայացուցած այլ ժողովին ու – շադրութիւնը հրաւիրած էր կարգ մը կէ– տերու վրայ։

× Նեհրու, Հնդկաստանի վարչապետը, պատրաստակամութիւն յայտնեց այս կամ այն կողմը յա – րելու եւ դաշնագիրներով ռազմական ցանցերու մէջ մտնելու դրութիւնը։ Չատագովելով չէզոքութիւնը, «անտա – նելի վիրաւորանք մը Ասիացիներուն հա – մար»յորջորջեց այդպիսի դաշնագիրները։

× Չինաստանի վարչապետը յայտա – րարեց թէ զաղափարական պայքարները Պանտունկի խորհրդաժողովին համար «անպէտք » են։

× Ժողովը հաւանաբար փակուի այսօր, Ապրիլ 24ին։

×

ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ սպայակոյտին փոխ նա – խագահը, գնդ. Լամքի, որ կարեւոր դեր մը խաղաց Զօր. Զիչէլիի տապալման մէջ, սպանուեցաւ տասնապետի մը կող– մէ, գնդախաղի մրցումի մը ընթացքին։ Ոճրագործը անճնասպան եղաւ անմիջա – պէս եաք։

1915ի ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ
ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱՅ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ
ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ
ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած 46 հանրային Մարմիններու, վերին հովանաւորութեամբ եւ մասնակցութեամբ Ֆրանսայի եւ Հայ ականաւոր անձնաւորութեանց

ԿԻՐԱԿԻ 24 ԱՊՐԻԼ, ԺԱՄԸ ՀԻՇԴ 20·30ԻՆ

PALAIS DE LA MUTUALITÉ, 24, Rue St. Victor

Նախագահութեամբ՝ ԴԵՐԱՊԱՅԾԱՆ ՌՈՒԲԷ (*Փարիզի Ազգ·ի ներկայացուցիչ*)
Ուղերձներ՝ Վ. Օրիոլէն, զօրավար Վէկանէն, փաստաբան Տը Մօրօ Ժաֆֆերիէն, Անտրէ Մալրոյէն, Անրի Պորտոյէն եւ Մորիս Շուամանէն։

Ճարպանքի խօսք՝ **ՏԱՆԻԷԼ ՄԷՅԷՐ** (*Նախկին նախարար*)

Կը խօսին՝ Գերապայծառ Ամատունի, Վեր· Սիպէեան, Տիկին Իփէֆեան – Պուտաֆեան, Յ· Եղիազարեան, Պ· Պալըգեեան, Տոքթ· Պէօյիւքեան և Ն· Վարդանեան։

ԴԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

Հանրապետական պահակախումբի Զինուորական նուագախումբը

Իսկէն մասնաւոր օթօբարներ կը մեկնին ժամը 20ին։ Արձանագրուիլ սրճարան – Նապոլէոն Յաւրիկեանի մօտ։

Շաւիլէն օթօբարեր կը մեկնին ժամը 20ին, Փլաս տը Շաւիլէն։
Երթեւեկ 200 ֆրանք, արձանագրուիլ Նոր Սերունդի անդամներու մօտ։
Ալֆորվիլէն օթօբարերը կը մեկնին ժամը 20ին, Պուլվար Քառնոյէն։

ՊԱՏԱՐԱԳ — ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՍ
Sacré - Cœur Ի ՄԷՋ

Կիրակի, 24 Ապրիլ·— Մոնմարթրի Սաքրէ Քէօր եկեղեցիին մէջ, առաւօտեան ժամը 9·15ին հայկական ծէսով ձայ– նաւոր պատարագ, հոգեհանգստեան պաշ– օնով, Ապրիլեան արհաւիրքի համազգա– յին զոհերուն համար։

ԺողովրդապետուԹիւն Ս· Խաչի

ՁԱՇ Ի ՊԱՏԻՒ
Պ. Յ· ՏԷՐ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆԻ

Համազգայինի նախագահ եւ Նշան Փա– լանճեան Ճեմարանի Ցոր· կեդր· Յանձ – նախումբին փոխ առենապետ Պ· Յ· Տէր Մելքոնեանի ի պատիւ հայկերոյթը տեղի պիտի ունենայ այս հինգշաբթի, ժամը 21ին։

Արձանագրուելու համար դիմել «Յա – ռաջ»ի խմբագրատունը, Փրօ· 86-60, ինչպէս նաեւ Գրատուն Պարսամեան՝ Փրօ· 64-90, ամէնէն ուշը չորեքշաբթի երեկոյ։ Տախքերու մասնակցութիւն հազար Ֆր·։

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի Լիոնի մաս– նաճիւղը թէյասեղան մը կազմակերպած է ի պատիւ զրադէտ Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻԻ, այս երեքշաբթի, երեկոյեան ժամը 9ին, Ցոյ– ներու սրահը (5 ռիւ Պոն Ֆուա)։ Կը հրա– ւիրուին մեր բոլոր ընկերուհիները եւ հա– մակիրները։

MORY et Cie
SERVICE VAUQUELIN
Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ
(U. R. S. S.)
Հաստատութիւնը արտօնուած է ՄԻ – ԱՑՆ ՆՈՐ ՉԳԻՍՏՆԵՐԸ ղրկելու, պաշտօնական հաշուեցոյցներով, իսկ գործածուած հագուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ։
3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.:TRU. 72-60(Poste 89)

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս չո – րեքշաբթի, իրիկուան ժամը 9ին, Փրան – սական Համալսարանի ամփիթեատրոնին մէջ (40, Ալէ Էօճո կամպէբա)։

Կը խօսի՝ Կ· ՓՕԼԱՏԵԱՆ

Նիւթ՝ Ի՞նչ տեսայ Տէր Զօրի մէջ, բա– ռասուն տարի յետոյ։

Մուտքը ազատ է։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Յառաջիկայ հաւաքոյթը այս չորեքշաբ– թի երեկոյ Քառէի արճարանի վերնայար– կը։ Պ· ՆՇԱՆ ՊԻԵՐԿԱԶԵԱՆ կը նե – կայացնէ՝ իր աւետիս եւ կարեւոր գործե– րէն մէկը։ Մուտքը ազատ է։

Ի ԲԵՐՕԶՆՈՒԹԵԱՆ ԱԿՈՒՄԲ

Հերթական դասախօսութիւնը, այս եր– կուշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, Քառէ սր– ճարանին վերնայարկը (մէթրօ Քառէի դիմաց)։ Նիւթը՝ «Կազմակերպուած Ի– բերօզնութիւնը Հայապահպանման մէջոց է»։ Կարծիքներու փոխանակութիւն եւ հաճելի անակնկալներ։

Մուտքը ազատ է։

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Լիոն·— Ֆ· Կ· Խաչի մասնաճիւղը յա – ւակցութիւն կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին Անդրանիկ Օպոզեանի, Տէր եւ Տիկ· Շեմ– չիրեանի, Տէր և Տիկին Մուշեղ Կարա – պետեանի, Տէր եւ Տիկին Միհրան Կարա– պետեանի (Փարիզ), Պ· Յարութիւն Գաս– պարեանի (Մաքօն) եւ բոլոր պարադանե– րուն, իրենց մօրեղբօր, եղբօր, հօրեղ – բօր եւ ապրականին Մանուկ Կարապետ – եանի (Ժընեւ) մահուան առթիւ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Նաթալի Ա· Աբէղեան եւ պատկառները Տիկին Ռուզան եւ Վաչէ ի – րենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտ– նեն բոլոր ընկերներուն եւ բարեկամնե – րուն՝ որոնք անձամբ, հեռագրով կամ նամակով ցաւակցութիւններ յայտնեցին իրենց ամուսնոյն եւ հօր ԱՐՏԱՇԵՍ Ա.ԲԵՂԵԱՆի մահուան առթիւ։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

Ալֆորվիլի Ֆ· Կ· Խաչի վարչութիւնը չնորհակալութեամբ առաջաւ Տէր եւ Տիկ· Յովսէփ Սահակեանէ 2000 Ֆր· նուէր։

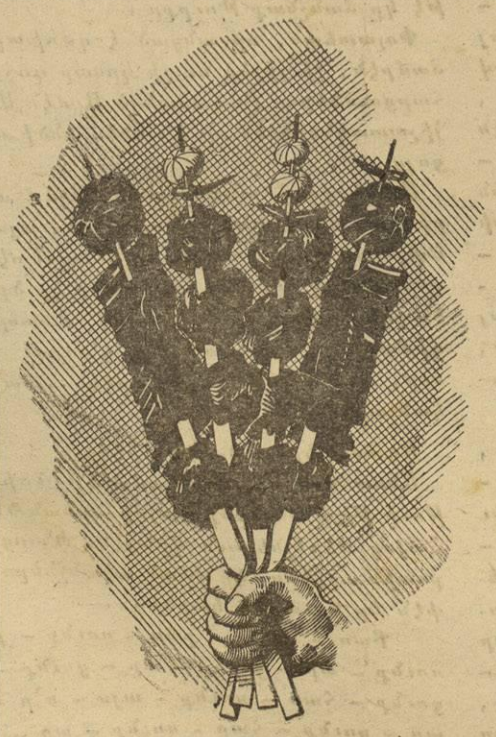
ԿՈՒԶՈՒԻՆ

Գործաւորուհիներ չըմիլիէի (քօնֆէք – սիօն) համար, տուն աշխատելու պայման – նով։ Դիմել ամէն օր ժամը 14էն 18։

Baltayan, 26, Rue d'Enghien, 3e étage

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ·— Զմշկածալի եւ չորա – կայից, ժողովրդական երգերու, պարե – րու, եւ բանահիւսութեանց հաւաքածոն, նօթագրուած չքեղ տպագրութեամբ եւ գեղարուեստական կողքով։ Գինն՝ 500 Ֆրանք, Ամերիկայի համար երկու տո – լար, փոստի ծախքով միասին։

Դիմել Ճ· Աճէմեանի
202, Rue du Fg. St. Martin, Paris (10)
եւ Պ· Ցով· Աճէմեանի
1855, Columbus Ave. Royburg, 19, Mass· U.S.A.

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ
Հիմնադիր–տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԻՒԱՆԵԱՆ
★
Ֆրանսական – հայկական եւ կովկաս– եան ընտիր հերակուրներ
ՇԱՆ Չ'ԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՅ
4, Rue Robert - Estienne
(Rue Marbeuf) PARIS (8e)
(Métro: F. D. Roosevelt)
★
Հաճելի մթնոլորտ
Առաջնակարգ կովկասեան խորոված– ներ, «չաշլիք », «քարսքի»
★
BAR AMERICAIN

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՅԵՐՈՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

Մարսէյլի Հայ Աւետ· եկեղեցիներու 50 հոգինոց երկսեռ երգչախումբը կուտայ իր համերգ–նուագահանդէսը, մեծ պատ– րաստութեամբ։

Կիրակի, Մայիս 8, ժամը հինգ 3ին։

Քաղաքին ամէնէն հզօր երաժշտասրահին՝ Թէաթրը տը Փիմնազի մէջ (Քանըպիէռի կեդրոնը) որ առաջին անգամ կը տրա – մադրուի Հայերու։

Կը ղեկավարէ Յակոբ Քիւրքճեան, պատ– րաստի երաժշտանոցէն։

Կը մասնակցին փրանսական Ռատիոյի եւ Քօնսեռ Փլասիքի սոլիստները (ջու – ֆակ, քաւ ջուֆակ, եւայլն)։

Պիտի նուագուին երգուին քսանէն աւելի գործեր, տասնեակ մը հեղինակ – ներէ։

Ֆրանսահայ բեմի վրայ առաջին անգամ պիտի լսուին Հէնռիէլի գլուխ գործոց օ – րաթորիօներէն հռչակաւոր եւ մեծաչուք խմբերգները, հայերէն, Ֆրանսերէն, անգ– լերէն։

Տոմսերու թիւը սահմանափակ է։ — Խոհեմութիւն է կանուխէն ապահովել զա– նոնք։ Գիները՝ ժողովրդական։

Դիմել՝ Պ· Վ· Խայիկեանի, Մոնտիա – Սիօն, 75 Լա Քանըպիէռ։ Պ· Կիւլէսէր – եանի, Լը Պոսֆոր, 2 ռիւ Լուի Ասթուէն։ Երգչախումբի անդամներուն, ինչպէս եւ զեկավարին 52 Պուլվ· տը Վօճուա (Ռօ – մոն)։ Սէնթ Անթուանի մէջ՝ տեղւոյն Աւետ· եկեղեցւոյն։

Ուշադրութիւն·— Հանդէսին օրը կիշէն տոմսակ չի ծախուիր։

ՄԱՐԴԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳ

Ֆրանսահայ Կաթողիկէ Միութեան Մարդական Պատարագը կը մատուցուի Ս· Ֆրանչիսկոս Ասիզացի եկեղեցւոյն մէջ (Ռիւ Սէնթ Անթուան) Կիրակի, 24 Ապրիլ, ժամը 10ին։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ

Ֆրանսահայ Մանկապարտէզ Միութեան Ընդհանուր Ժողովը տեղի պիտի ունենայ Ուրբաթ, 29 Ապրիլ, ժամը 20·30ին, Ռիւ Սէնթ Անթուանի 59 թիւով տունը։

Ներկայ պիտի գտնուին Ֆրանսահայ Կաթողիկէ Միութեան Վարչութեան ներկայացուցիչները։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ

Ֆրանսահայ Մանկապարտէզ Միութեան Ընդհանուր Ժողովը տեղի պիտի ունենայ Ուրբաթ, 29 Ապրիլ, ժամը 20·30ին, Ռիւ Սէնթ Անթուանի 59 թիւով տունը։

Ներկայ պիտի գտնուին Ֆրանսահայ Կաթողիկէ Միութեան Վարչութեան ներկայացուցիչները։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԲԱԲԵՐԴ ԵՒ ԻՐ ՇՐՋԱՆԸ

Գրեց՝ Մաղաքիա Ասլանեան
(ԲԱԲԿԷՆ ՔԱՀԱՆԱՅԻ)

Կը պարունակէ տեղագրական եւ ազ – գագրական մանրամասնութիւններ, Հա – յաբնակ սարահարները, բուռ մը քաղեր ու բշաւը զէպի Կովկաս եւ ուրիշ անտիպ տեղեկութիւններ։ (308 էջ)։

Գիրքը պարզարուած է շատ մը հոյ – ակատիպ պատկերներով։

Գինն 500 Ֆրանք

Դիմել Եփրեմ Թէւանեանի, կամ Վահ – րիճ Եսայեանի,
38 - 40, Rue de la Montagne Ste. Geneviève, Paris (5)
Իսկ Մարսէյլի մէջ·—
Յարէն Նազարէթեանի
7, Bld. Mouren la Cabucelle
Ինչպէս նաեւ Հայկ· գրատուներէն։

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS 9e

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fonde en 1925 — Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 26 ԱՊՐԻԼ • MARDI 26 AVRIL 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7657 31e ANNEE — Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3068

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՊԱՆՏՈՒՆԿԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ

*

Առաջին անգամն է, որ Ասիոյ եւ Ափրիկէի 29 երկիրները կարեւոր հաւաքոյթ մը կ'ունենային Պանտունկի մէջ, աշխարհի միւս ծայրը, իրենք իրենց, դլուխ դլխի, հեռու Արեւմտեան աշխարհէն, որուն մեծերը տիրապետող դեր կը խաղան միչտ ՄԱԿի եւ միջազգային այլ հաւաքոյթներու մէջ :

Ամբողջ աշխարհ հետաքրքրութեամբ հետեւեցաւ խորհրդաժողովի աշխատանքներուն :

Օրակարդի հարցերուն մէջ ամէնէն կարեւոր տեղը գրաւեց գաղթավայրերու ցաւոտ խնդիրը :

Ժողովին չէին մասնակցեր աշխարհական պետութեանց ներկայացուցիչները : Ուստի եւ պատգամաւորները ազատօրէն արտայայտեցին իրենց տեսակէտները :

Բոլորն ալ համաձայն էին այն կէտին չուրջ, որ գաղթավայրերու բնակիչները ազատութիւն պէտք է ստանան, աստիճանաբար եւ խաղաղ միջոցներով :

Իսլամ ու արաբ երկիրներու պատուիրակները, որոնց ձայնակցեցաւ Փաքիստանի ներկայացուցիչը, չեզոք դրին Ալճերիոյ, Թունուզի եւ Մարոքի վրայ : Ի վերջոյ ընդունուեցաւ Եգիպտոսի չափաւոր բանաձեւը, որ կ'առաջարկէ հրաւիրել Ֆրանսան, որպէսզի պոհայում տայ Հիւսիսային Ափրիկէի բնակչութեանց պահանջներուն :

Այս որոշումը կը տրուէր ճիշդ այն պահուն, երբ Փարիզի մէջ սկզբունքային համաձայնութիւն մը կը կնքուէր՝ վաբչական որոշ ինքնավարութեամբ օժտելու համար Թունուզը :

Խորհրդաժողովին մէջ առաջնակարդ դեր խաղաց Զինաստանի վարչապետը Շու Ան Լէյ, որ սերտ կապեր հաստատեց իսլամ - արաբ երկիրներու պատուիրակներուն հետ :

Եգիպտոս, Սուրիա, Սէուտ Արաբիա եւ Եմէն խոստացած են մօտ օրէն ճանչնալ համայնավար Զինաստանը, որուն հետ առեւտրական - տնտեսական յարաբերութիւններ պիտի մշակեն :

Ամէնէն յատկանշական երեւոյթն էր խորհրդային աշխարհակալութեան դէմ եղած յարձակումը, երբ «գաղթապետութեանց» խնդիրը կը քննուէր : Իրաքի պատուիրակ Ֆաադիլ Էլ Ճէմալին խորհրդաժողովի առաջին օրն իսկ բուռն ճառով մը խարազանած էր Մոսկուայի բռնատիրական քաղաքականութիւնը :

Սէյլանի վարչապետը աւելի սուր կերպով արծարծեց նոյն հարցը՝ մեծ փոթորիկ յարուցանելով : Իսկոյն օգնութեան հասաւ Շու Ան Լէյ, որ անուշի կապեց խնդիրը, յայտնելով թէ Պանտունկի մէջ պիտի քննուին միայն Ասիոյ եւ Ափրիկէի խնդիրները ...

Ժողովի կնճիռին անդրադառնալով, Զինաստանի վարչապետը յայտարարեց թէ՝ պատրաստ է խաղաղ միջոցներով լուծելու բոլոր վիճելի հարցերը Ամերիկայի հետ :

Ցաւոյ խաղաղ կենակցութեան համար եօթը սկզբունքներ առաջարկեց, յիշեցնելով նախագահ Ուիլսընի 14 կէտերը :

Պանտունկի ժողովին մէջ կարեւոր քայլ մը առնուեցաւ՝ պատերազմի վտանգը ժամանակ մը եւս հեռացնելու եւ խաղաղութիւնը ամրապնդելու համար :

Ասուած ճառերն ու տրուած որոշումները յայտնի օրէն ցոյց տուին թէ՝ Ասիոյ եւ Ափրիկէի ժողովուրդները արթնցած են եւ ազատութիւն կը պահանջեն հրապարակաւ, ի լուր աշխարհի :

Իսկ անդին, երկաթեայ վարագոյրին ետեւ քանի՛ ժողովուրդներ կը հեծեծեն բռնակալ վարչակարգի մը տակ, լուռ ու մունջ, առանց համարձակելու ձայն - ծպտուն հանելու :

ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՈՐՄՈԶԱՅԻ ԽՆԻՐԸ

•

ՋԻՆԱՍՏԱՆ ԿՈՒԶԷ ԲԱՆԱԿՑԻ

Նախքան Պաստուվը լսողութիւն փակուելը, Կրբակը, Հրամատարը վարչապետը Օու Ա՝ էյ յայտարարութիւն մը յանձնած էր Լրագրողներուն ուր կը յայտնէր Փեքինը վտարելը՝ Ֆորմոզայը մասին Հնդկաստանի հետ «գլուխ գլխի» բանակցելու : Այդ խնդիրը քաոսած էր ճաշկերոյթի մը ընթացքին, որուն ներկայ էին Հնդկաստանի վարչապետը Նէհրու, Ինդոնէզիոյ վարչապետը, Սաստրօա - միճօճօ եւ « Ֆոլմոզա » խմբակցութենէն չորս պետութեանց ներկայացուցիչներ : Երկու ժամ վիճաբանութիւններէ ետք Շու Ան Լէյ, յանկարծ մէջտեղ նետեց Մ. Նահանգներու հետ ուղղակի բանակցութեան կարելիութիւնը : « Զրպաստան պատերազմ մը չուզեր Մ. Նահանգներու հետ, եւ պատրաստ է բանակցելու, որպէս զի ծայրագոյն արեւելքի մէջ սրրող ճգնաժամը վիճակը, մանաւանդ Ֆորմոզայի չուրջ, լուծում մը գտնէ » :

Կիրակի, Պանտունկի ժողովին վերջին նիստին, Շու Անլէյ ըրաւ նոյն բովանդակութեամբ յայտարարութիւն մը, բայց աւելցուց. — « Բանակցութիւնները սա կայն, որեւէ կերպով չեն կրնար կաշկանդել Զինաստանի իրաւունքը՝ Ֆորմոզան ազատագրելու » :

Պանտունկի մէջ, խոր արձագանգ ձգեց Զինաստանի վարչապետին վերջին պահուն ըրած առաջարկը : Նոյնիսկ հակառամայնավար պատուիրակութիւններ, ինչպէս Փիլիպեանները կամ Իրաքը, « նպաստաւոր եւ հետաքրքրական» գտան զայն :

× Ուշինկթըն վերապահութիւն ցոյց կուտայ Շու Ան Լէյի առաջարկին նկատմամբ : Ղեկավար դէմքեր մայրաքաղաքէն բացակայ էին, եւ արտաքին փոխնախարարը Հովվըր երկու ժամ խօսեցաւ նախագահ Այզընհաուըրի հետ հեռաձայնով, նախքան արտաքին նախարարութեան յայտարարութեան հրատարակութիւնը : «Եթէ Զինաստան անկեղծ է, պէտք է նախ չարք մը միջոցներ ձեռք առնէ ապացուցանելու համար իր բարի դիտաւորութիւնները », օրինակի համար կռիւներու անմիջական դադարումը Ֆորմոզայի շրջանին մէջ. նաեւ Ազահովութեան Մորհուրդի հրաւէրին ընթացք տալ, եւ մասնակցիլ այդ մասին սկսած վիճաբանութիւններուն : Ուշինկթընի յայտարարութենէն բացորոշ կ'երեւայ թէ Ամերիկան բնաւ պիտի չընդունի գլուխ գլխի բանակցութիւնները, եւ միչտ պիտի պահանջէ Զանկ Քայ Չէքի կառավարութեան մասնակցութիւնը ժողովներուն :

× Ազգայնական Զինաստանի արտաքին նախարարը յայտարարեց թէ չեն կրնար փէքինի կառավարութեան հետ մէկ սեղանի չուրջ նստիլ :

× Լոնտոնի մէջ աւելի ապատողական դիրք մը կը տիրէ Զինաստանի առաջարկին մասին : Դիւանագիտական չրջանակները թէեւ հետաքրքրական կը գտնեն Շու Ան Լէյի առած քայլը, բայց կը փափաքին որ աւելի լայն եւ յստակ տեղեկութիւններ հաղորդուին :

× Շու Ան Լէյ ստացած էր Մաօ Ցէ Թունկի հաւանութիւնը, Ֆորմոզայի մասին իր ըրած վերջին պահուն ընդ առաջարկէն առաջ : Կ'ըսուի թէ Նէհրու, Ֆորմոզայի խնդրին համար տարուած աշխատանքներուն մէջ կարեւոր դեր մը խաղացած է :

Ս. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

վարչապետը Մար. Բուլկանին, ընդունելութեան մը ընթացքին պատասխանելով ամերիկացի թղթակիցներուն, ըսաւ որ Զորս Մեծերու վարչապետներուն մէջ ժողովի մը թուականը «պէտք է հարցնել Այզընհաուըրի եւ իրն »է :

ԱՊՐԻԼ 11_24Ի ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱԿԸ

Փ_Ա_Ր Ի Զ Ի Մ Է Զ

Կիրակի դիշեր աւելի քան 1500 հոգի եկած էին լեցնելմիւթիւալիթէի մեծասրահը ի յարգանս մեր բիւրաւոր նահատակներուն :

Քառասուն տարիներ անցած են հայ ժողովուրդին պատմութեան ամէնէն եղերական էջէն, սակայն ամէն Հայու սիրտին եւ հոգիին մէջ միչտ թարմ է իր միլիոնաւոր նահատակներու անմահ յիչատակը :

Սպահանդէսին բացումը կատարեց գինուորական նուագախումբը Շօփէնի մահերգով, դոր երկիւղածօրէն ժողովուրդը ունկնդրեց յոտնկայս : Օրուան նախագահը՝ դերապայծառ Ռուփ, որ նոյն առաւօտը այնքան յուղիչ քարոզ մը խօսած էր Սաքրէ Քէօրի պատարագին, կը ներկայացնէր Փարիզի Արքեպիսկոպոս դերապայծառ Ֆէլթէնը : Կարճ խօսքերով, դերապայծառ Ռուփ, յանուն Փարիզի Առաջնորդարանին բերաւ իր յարգանքի խօսքը եւ չեչտեց թէ այս տխուր առիթով «Ֆրանսայի Եկեղեցին ձեղի հետ է» :

Գ. Ժոուխս (Ֆոմէտի Ֆրանսեզէն) կարդաց բազմաթիւ նամակներ Ֆրանսայի ականաւոր դէմքերէ, որոնք զանազան պատճառներով չէին կրցած ներկայ ըլլալ հանդէսին, սակայն ընդունած էին հանդէսին պատուակալ հովանաւորութիւնը :

Առանց կարդին յիչենք հանրապետութեան նախկին նախագահ Օրիոլի, զօրավար Տիւֆիէօյի, ակադեմական Աբել Պոտոյի, դերպէտ Փէօռ Պընուայի, Ժորժ Տիւհամէլի, Անտրէ Մալրոյի, Մորիս Շումանի, էմանուէլ Թոմլի եւ վաստաբան Տը Մօրօ Ժաֆֆէռիի նամակները : Ֆրանսայի մեծ Լաբբութապետին ներկայացուցիչ Լաբբի Շէյխի ճառէն յետոյ, երկար ճառ մը խօսեցաւ Գ. Տանիէլ Մէյէր : Նախկին նախարարը որ ներկայիս նախագահն է Արտաքին նախարարութեան կից յանձնախումբին, պատմականը ըրաւ ջարդերուն զոր Իթթիհատականները կազմակերպած էին : Շեչտեց թէ անոնք ոչ միայն Հայոց պատմութեան մէջ, այլեւ Մարդկութեան պատմութեան մէջ տխուր էջ մը կը կազմեն : Բանախօսը յիչեց նաեւ որ պատմական սխալ մըն է կարծել թէ Վասպուրականի ինքնապաշտպանութիւնները եւ ուրիչ զաւառներու ապստամբութիւնները պատճառ եղած են ջարդերուն : Իր ճառը վերջացուց Անաթոլ Ֆրանսի մէկ խօսքով (6 Ապրիլ 1916), երբ Ֆրանսացի մեծ դրագէտը կ'ըսէր «մեր ամէնէն նուիրական պարտականութիւնն է տալ Հայերուն ազատութիւն եւ ըսել Հայաստանին՝ քայլ, ոտքի ելիր» :

Ծրկրէս Հուբի Բիչկեան իր կարգին ոգեկոչեց բոլոր նահատակները որոնք պաշտելի նպատակին մահը : «Լայց, չարուհա - կեց տիկինը, այս մտածուած եւ ծրագրուած ոճիրը չհասաւ իր նպատակին, քանի որ կ'ապրինք այսօր Հայերը եւ բոլոր զոհերուն տեղ այսօր ունինք դարձեալ գրագէտներ, բժիչկներ, բանաստեղծներ, փաստաբաններ, այս է Հայութեան յաղթանակը եւ պատասխանը իր դահիճին » :

Ծրանսերէն դեղեցիկ ճառով մը, Գ. Յովհաննէսեան չեչտեց թէ Իթթիհատականներու կատարած ջարդը՝ 1915ին կարելի չէ նմանցնել ուրիչ ոեւէ ջարդի, «կատարուածը աննախընթաց է աչխարհի պատմութեան մէջ, այսօր քառասուն տարի յետոյ մենք կ'ուզենք դաս մը առնել այդ եղածէն :

Եթէ մեր նահատակները չունին ոչ դերեզման, ոչ իսկ քար մը, ունին սակայն մեր բոլորիս սրտերուն մէջ հաւատարմութեան յուչարձան մը որ ոչ մէկ բան կրնայ քանդել : Այս բոլորը կ'ուզէինք յիչեցնել անոնց որոնք կը խօսին մեր դահիճին քաղաքակրթութեան մասին : Մեր յիչատակի օրը կը զուգադիպի նաեւ Ֆրանսայի յիչատակի օրուան : Ֆրանսան ալ այսօր կը յիչէ իր վերջին պատերազմին տուած զոհերը, աքսորուած «զանդաղ մահուան կայաններուն մէջ», մենք կը միանանք այսօր ոգեկոչելու համար բոլորը » :

Վերջացնելէ առաջ բանախօսը ըսաւ « արդարութիւն չեղաւ մեզի համար, թէեւ շատ մը օտարներ իրենց ձայնը բարձրացուցին բողոքելու համար, ինչպէս Պրայս, Տէշանէլ, Ա. Ֆրանս, բայց մեր դահիճն ալ չհասաւ իր նպատակին, որովհետեւ բիրտ ուժը չի կրնար յաղթել հոգեկան ուժին» :

Ասոք առին նաեւ Գ. Գ. Գալըգճեան որ չեչտեց հայ ընտանիքի եւ հայ լեզուի կարեւորութիւնը մեր ապագային համար, Տ.Ք. Արամ Պէօյիւքեան ծանրացաւ համերաչխութեան անհրաժեչտութեան վրայ հայ իրականութեան մէջ : Հայ Աւետարանական եկեղեցւոյ կողմէ վեր. Սիս - լեան, հարց տուաւ թէ «արդեօք սիրտ, միտք եւ խիղճ ունէին անոնք որ ջարդեցին, եւ եթէ ունէին, ինչպէ՞ս կրցան Զօհրապներու, Զարդարեաններու, Վարդգէսներու մօտենալ եւ առ յաւէտ սպանել անոնց լոյսը : Բայց անոնք որ ուզեցին մեզ բնաջնջել, չհասան իրենց նպատակին, այսօր մենք ունինք Հայաստան մը որ այդ եղածին պատասխանն է » :

Ծրանսական Բանակի Նախկին Հայ Ռազմիկներու կողմէ խօսք առաւ Գ. Վարդանեան որ ֆրանսերէն կարճ ճառով մը ըսաւ «եթէ այսօրուան Միացեալ Ազգերու կազմակերպութիւնը ըլլար այն ատեն այս ջարդերը չէին կրնար տեղի ունենալ» :

Վերջին խօսողն էր դերապայծառ Կ. Ծ. վարդապետ Ամատունի, առաջնորդ Ֆրանսայի Հայ Կաթողիկէ համայնքին. — « Ցարդանք եւ հիացում հանդէպ բոլոր անոնց որ ինկան անհաւասար կռիւ մը մէջ : Ես չեմ տատամսիր ըսելու, սպատօն մը չէ այս, այլ փառատօն մը որովհետեւ մեզ անհետացնելու ծրագիրը իր պատկառելի չունեցաւ : Ինկան միլիոններ պատուի եւ անմահութեան դաչտին վրայ : Այս բոլորին դէմ մէկ բան՝ Հաւատք : Հաւատք, կը պարտադրեն մեր նահատակները » :

Ժողովուրդին յոտնկայս « Հայր մեր »ով եւ դերապայծառ Ամատունիի պահպանեցաւ, որուն յաջորդեց գինուորական նուագախումբին « Քրիստոսի մէջ մեզ յայտնեցաւ »ը վերջացաւ Ապրիլեան եղեռնի քառասնամեակի ոճնակատարութիւնը :

Օր. Տիրատուրեան հանդէսին ընթացքին երգեց նախ «Տէր Ողորմեան» ապա « Տէր կեցո»ն, Գ. Ժոուխս արտասանեց Վ. Հիւկոյի «Խիղճ»ը : ՇՐՋՈՒՆ ԹՂԹԱԿԻՑ

ՄԻԹԷ ԿԱՐԵԼԻ՞Է ՄՈՌՆԱԼ

•

Ոչ թէ քառասուն տարիները, այլ եթէ դարեր ալ անցնին, այնքան առեն որ հայ ժողովուրդը կ'ապրի երկրի վրայ, մեղի յայտնղող սերունդները, որոնք ղբլեթէ բոլորն ալ արեան գծով կապուած են Մեծ եղեռնի նահատակներուն հետ, չեն կրնար մոռնալ անոնց դիւցազնական մահը վառ կրօնի եւ հայրենիքի, ինչպէս տառնեւհինգ դարերէ ի վեր չէ մոռցուած եւ ամէն տարի կը տօնուի Վարդանանքը, եկեղեցական փառաւոր արարողութիւններով եւ աշխարհական հանդէսներով։

Ինչպէ՞ս մոռնալ «Իթթիհատ Թէրաքքը» յորջորջուած տխրահռչակ կառավարութեան ճիւաղային ուղեղով անդամներուն «Պրչկի Թըրըսի»ին յղացած եւ արձակած դիւային հրամանը Հայերու բնաջնջումին համար։

«Պիլա թէրէտտիւթ վէ մէրհամէթ, պիր այլըղտան տողտան եաշընա զաատար իթիլաֆը», որ Թարգմանի.— անխտիր, առանց ողորմելու մէկ ամառականէն մինչեւ իննսուն տարեկանին, ոչնչացումը։

Այս չրջաբերական հրամանը ուղղուած Անատոլուի ծովեզերեայ քաղաքներէն մինչեւ դաւառին խորերը գտնուած զին-ուորական եւ քաղաքական իշխանութիւններուն, ըստ որում՝ «Իթթիհատ Թէրաքքը» կուսակցութեան չարքերը բազմացան ուրիչ նորանոր անդամներով, անոնք ա-մէնուրեք գործի ձեռնարկեցին ամենա-սոսկ գաւերով եւ միջոցներով։ Բազմաթիւ քաղաքներու եւ գիւղերու մէջ հայ ընտանիքներու հետ խաղաղութեամբ, բարեկամօրէն, բարի դրացնութիւնով ապրող Թուրք ընտանիքներէն սկսեալ մինչեւ լեռնաբնակ, վայրագ, ընչաքաղց, բիրա, խալամ ցեղերուն (Թուրք, Քիւրտ եւ այլն) հաւատացուցին,

Թէ «կեավուր» Մոսկոֆներու, Ֆրէնկ-ներու, Ինկիլիզներու դէմ իրենց մղած պատերազմին ղրղզստանցառը Թուրքիոյ մէջ ապրող քրիստոնեայ Հայերն էին։

Թէ իսլամական կրօնքին համապատասխան սուրբ դործ էր «կեավուր» հայ ցեղը կոտորելը, անոնց ինչքերը՝ տուն-տեղ, հարստութիւն գրաւելը, դեռապատ աղչիկներն ու կիները առեւանգելը։

Թէ Ալլահն ալ իսլամներուն հետ էր։

Թէ եւրոպական մեծ պետութիւններու կողմէ Թուրքիոյ պարտադրուած «քափիթիւլասիոն»ներուն օրէնքը ջնջուած էր եւ հայկական վեց նահանգներու բարենորոգումներուն համար նշանակուած Հոֆ եւ Վէսթֆէնէնի մարզպանները Թուրքիային հեռացած էին։

Թէ այլեւս հայկական հարց դոյութիւն չունէր։

Թէ Հայերու դանկերէն կառուցուելիք աշտարակներու վրայ Թուրքին արիւն-Թաթախ կարմիր դրօշակը պէտք էր ծածանէր, իբրեւ նշան՝ Մահիկին յաղթա-նակը Խաչին վրայ։

Այս եւ նման դրդռիչ, խաբէական քարոզութիւններով, չռայլօրէն տրուած խոստումներով, մոլեգնութեան հասցուցին ատելութիւնը Հայերու դէմ։

1915ի Ապրիլ 24ին էր, որ Պոլսոյ մէջ, յանկարծակի, մէկ դիշերուան ընթացքին Թուրք ոստիկաններ ձերբակալեցին եւ բանտարկեցին բոլոր մտաւորական Հայերը, — երեսփոխանները, լրագրող-ները, դրագէտները, բանաստեղծները, փաստաբանները եւ այլ ծանօթ անձնաւորութիւնները, ու տարագրեցին Անատոլուի խորերը, անապատային վայրեր եւ վտարար սպանդեցին։

Այս Թուականը եղաւ սկիզբը Հայկական Մեծ Ողբերդութեան, որուն տրուեցաւ Ապրիլեան Եղեռն անունը, աղգային սուդը, յաւէտ անմոռանալի։

Արդար ըլլալու համար խոստովանինք որ գտնուեցան փոքրաթիւ խղճամիտ Թուրքեր, որ չկրնացին կառավարութեան տուած ամարդի, հրէշային հրամանին, ոմանք իրենց դիրքն ու կեանքը վտանգելու ատիճան։ Անոնք կը նախատեսէին գործադրուած ծայրայեղ չարիքներուն իրբեւ հետեւանք աստուածային ահաւոր պատիժներ Թուրքիոյ եւ Ջարդարարներու դլխուն։

Անոնք կը հաւատային որ իրենց խա-դաղ, հանդստաւէտ տուներէն անդթաբար դուրս ձգուած, հալածական, տարագրուած, փշրուտ, փոշիոտ, խոպան ճամբաներու վրայ, լեռներու եւ ձորերու մէջ չա-նպատակաս էին։

Իրենց մասին դրեթէ մտերմասանութիւն չէին տար, միայն դիտէինք թէ կատորակուած է կօշիկակարին ընտանիքը։ Ջափահաս զաւակները նահանջի իրարան-գումին մէջ մեկներ էին հակառակ ուղ-ղութեամբ։

Այսպէսով հողեկան անձկահար վիճակ մը կը ներկայացնէր Բիւրակնեցի ընտանիքը։ Մշտական սպասումի մէջ։ Կ'ուղէին յուսալ եւ հաւատալ բաժնուած զաւակ-ներու եւ սիրելիներու վերադարձին։ Եւ երջանիկ ապագային։

Մեր կարդին մենք ալ լեցուած ենք բարձր արամադրութեամբ։ Կ'երեւակա-յենք մեր Հայաստանը։ Ուրեմն արիւնով նուիրագործուած մեր գաղը վերջապէս գտած էր արդար հատուցումը։ Ինչ երա-նութիւն։ Կ'ուղենք լսել աստղ հաւաս-տիքներ հեռուներէն եկած հայ դինուորի մը բերնէն։

Անձրեւոտ իրիկուն է եւ ցուրտ։ Մարտ ամսուան սկիզբները, 1919ին։ Օրերէ ի վեր թափող տեղատարափ անձրեւը ջուրի լճացումներ կը ձեւացնէր փողոցին անկա-նոն սալայատակին վրայ։ Մութ է, կեն-դանութիւն չկայ։

Ներս կը մտնենք երկար ու նեղլիկ դեհ-նայարկէ մը, ուր՝ ծխախոտի գոլորշին մշուշով պատեր է քարիւղի լամբարը, որուն դէմ յանդիման նստած է օրուան հիւրը, խարխուլ բազմոցի մը վրայ, կողք կողքի տունին ծերունազարդ հայրիկին։

Սովորական բարեւներ։ Սենեակին խո-րը պատին տակ տեղ կուտան մեղի։ Կը նստինք թաղիքին վրայ իրարու սեղմը-ւած։ Մեր մօտ կուգան տեղ գրաւել կօշ-կակարին կինը, նորահաս աղջիկը, անջա-փահաս մանչուկը։ Նաեւ Բիւրակնեցի կին մը, որ կ ըծեմ նահանջի ճամբու ըն-կեր մըն էր։

Ժպտուն եւ հետաքրքիր աչքերով կը դիտենք անցորդ Հայը, որ կը ծխէ անընդ-հատ։ Արտայայտութիւնը յոգնարեկ է եւ թախծադին երեւոյթ մը ունի։ Անտար-բեր նայուածքով մը դլուխը կը կախէ, թերեւս նոյնիսկ անգիտակից կը գտնէ կեն-ջական այս չհաղորդութիւնը իրեն հան-դէպ։ Անչուշտ իր փնտռածը տաք անկո-ղին մըն է, առանձին անկիւնի մը մէջ, հանդստանալու համար։

Տանտիկինը գոգուած լռութեան մը մէջ։ Կ'ուզէ հարցնել չատ բաներու մասին, որոնք կը ճնշեն իր մայրական հո-գին։ Մանաւանդ՝ իրա՞ւ Հայոց աշխարհը յանձնուած է իր օրինաւոր տէրերուն։

Բայց սակայն է բերանը փակ պա-հել։ Պատշաճութիւնը չի ներեր, ներկայ են իր ամուսինն ու կեսրայրը։

Երիտասարդ դինուորը կը խօսի Թուրք հիւանդախնամներու մէջ իր կրած ցաւերու մասին։ Հիմա աղէկ է։ Արձակուած՝ դին-ուորական ծառայութենէ, կը մեկնի իր ծննդավայրը Երզնկա, ուր իր ընտանիքէն ոչ մէնացեր է միակ քոյր մը որ ակնդէտ իրեն կը սպասէ։

Այս հատ ու կտոր տեղեկութիւնները չեն գոհացներ մեր հետաքրքրութիւնը։ Բոլորը լուռ են։

Մեծ հայրիկը ծխիկ մը կը դնէ հիւրին առջեւ, եւ ձայնը անուշցնելով կը ծոր դէպի Երզնկացի Հայորդին ու կ'ըսէ.

— Քեզ մատաղ, դուն ի՞նչպէս Թուրքին կրակէն ողջ ելեր ես եւ տունդ կ'երթաս ապատօրէն։

—Ապատօրէ՞ն, կը կրկնէ դինուորը հեգ-նութեան մաղճով, իմ ողջ մնալս հրաշք մըն է։

Այն տեն Բիւրակնեցիները, հայր ու որդի, կը թախանձեն որ պատմէ այդ աներեւակայելի հրաշքը։

— Զորս էինք, չորս երիտասարդներ, ո-րոնց ամէնէն տարեցները 30–35 տարե-կան։ Ես՝ 24։ Ամէնէն փոքրը 21 տարե-կան, կեսարացի։ Ձիշդութեանս մէջ միշտ թարմ է անոր դէմքը։ Այդ սարսա-փելի դիշերուան մէջ երկուքիս թեւերը իրարու կապուած էին։

Մահուան ճամբուն վրայ լուռ եւ արագ կը քշէին մեզ երկու Թուրք դինուորներ։ Մութ էր, բայց կը տեսնէինք դիրար։ Մահուան սարսուռը կը փոխանցուէր հո-դիէ հոդի... եւ մեր վերջին հայուածք-ները կը խուսափէին իրարու հանդիպելէ։

Բաւական քալելէ ետք կեցուցին։ Եր-կու դինեալ պահակ պատրաստ կը սպա-սէին մեզի։ Ցած դնէ մը ներս հրեցին մեզ իրարու եաեւէ։ Մէկը աքացիներ

ՀՐԱՇՔ...

*

Իրիկուան ընթրիքէն առքը, կը պատ-րաստուինք այցելել դրացի կօշիկակարին տունը, ուր՝ հիւրընկալուած է հայ դին-ուոր մը, դոր տեսնելու մանաւանդ լսելու համար յատկապէս հրաւէր առացած ենք տանտիկնոջ կողմէ։

Կը յուսայինք լսել նորութիւններ աչ-խարհի անցուդարձերէն, որոնց ամէնէն կենսական ու չահեկանը Հայուն Հա-յաստանն էր, որ լեցուցեր էր մեր ա-կանջներն եւ հոդին։

Գրեթէ բոլոր աւետաբեր լուրերը կօշ-կակարի տունէն կ'ելլէին այն տեն։ Այս Բիւրակնեցի ընտանիքը, Նահանջի օրե-րուն, 1915ին, Թուրք կարաւաններու ըն-կերացած եկեր եւ ապահով կերպով մեր չրջաններն էր հասեր, մեծ դարմանք պատճառելով մեղի։ Որովհետեւ կը ճանչ-նայինք Տիգրանակերտի ու չրջաններու արիւնկզակ Թուրքը։

Բիւրակնեցի կօշկակարը խանութի նը-մանող անկիւն մը վարձեր էր ճամբու վրայ, ուր տեղաւորուած՝ կը կարէր ու կը կարկտէր։ Իր օրապահիկը ապահովելէ դատ կը քաղէր քաղաքական զանազան լուրեր հանդիպած ճամբորդներէն, որոնք ծանէր, իբրեւ նչան՝ Մահիկին յաղթա-նակը Խաչին վրայ։

Այս եւ նման դրդռիչ, խաբէական քա-րոզութիւններով, չռայլօրէն տրուած խոստումներով, մոլեգնութեան հասցու-ցին ատելութիւնը Հայերու դէմ։

1915ի Ապրիլ 24ին էր, որ Պոլսոյ մէջ, յանկարծակի, մէկ դիշերուան ընթացքին Թուրք ոստիկաններ ձերբակալեցին եւ բանտարկեցին բոլոր մտաւորական Հայերը, — երեսփոխանները, լրագրող-ները, դրագէտները, բանաստեղծները, փաստաբանները եւ այլ ծանօթ անձնաւորութիւնները, ու տարագրեցին Անատոլուի խորերը, անապատային վայրեր եւ վտարար սպանդեցին։

Այս Թուականը եղաւ սկիզբը Հայկական Մեծ Ողբերդութեան, որուն տրուեցաւ Ապրիլեան Եղեռն անունը, աղգային սուդը, յաւէտ անմոռանալի։

Արդար ըլլալու համար խոստովանինք որ գտնուեցան փոքրաթիւ խղճամիտ Թուրքեր, որ չկրնացին կառավարութեան տուած ամարդի, հրէշային հրամանին, ոմանք իրենց դիրքն ու կեանքը վտանգելու ատիճան։ Անոնք կը նախատեսէին գործադրուած ծայրայեղ չարիքներուն իրբեւ հետեւանք աստուածային ահաւոր պատիժներ Թուրքիոյ եւ Ջարդարարներու դլխուն։

Անոնք կը հաւատային որ իրենց խա-դաղ, հանդստաւէտ տուներէն անդթաբար դուրս ձգուած, հալածական, տարագրուած, փշրուտ, փոշիոտ, խոպան ճամբաներու վրայ, լեռներու եւ ձորերու մէջ չա-նպատակաս էին։

Իրենց մասին դրեթէ մտերմասանութիւն չէին տար, միայն դիտէինք թէ կատորակուած է կօշիկակարին ընտանիքը։ Ջափահաս զաւակները նահանջի իրարան-գումին մէջ մեկներ էին հակառակ ուղ-ղութեամբ։

Այսպէսով հողեկան անձկահար վիճակ մը կը ներկայացնէր Բիւրակնեցի ընտա-նիքը։ Մշտական սպասումի մէջ։ Կ'ուզէին յուսալ եւ հաւատալ բաժնուած զաւակ-ներու եւ սիրելիներու վերադարձին։ Եւ երջանիկ ապագային։

Մեր կարդին մենք ալ լեցուած ենք բարձր արամադրութեամբ։ Կ'երեւակա-յենք մեր Հայաստանը։ Ուրեմն արիւնով նուիրագործուած մեր գաղը վերջապէս գտած էր արդար հատուցումը։ Ինչ երա-նութիւն։ Կ'ուզենք լսել աստղ հաւաս-տիքներ հեռուներէն եկած հայ դինուորի մը բերնէն։

Անձրեւոտ իրիկուն է եւ ցուրտ։ Մարտ ամսուան սկիզբները, 1919ին։ Օրերէ ի վեր թափող տեղատարափ անձրեւը ջուրի լճացումներ կը ձեւացնէր փողոցին անկա-նոն սալայատակին վրայ։ Մութ է, կեն-դանութիւն չկայ։

Ներս կը մտնենք երկար ու նեղլիկ դեհ-նայարկէ մը, ուր՝ ծխախոտի գոլորշին մշուշով պատեր է քարիւղի լամբարը, ընչաքաղց խողխողուած, անօթութենէ եւ ծարաւէ հիւծած, հիւանդացած, մահա-ցած, բազմահազար անմեղ անպաշտպան, կիներու անմեղունակ փոքրիկներու, ա-ռեւանգուած դեռատի աղջիկներու, հար-սերու, կրօնաւորներու անէծքները պիտի կատարուին օր մը։

Իսկապէս չատ չանցած, առաջին պա-տիժը կատարուեցաւ Թուրքիոյ պար-տուելովը, պատերազմին մէջ օսմանեան ընդարձակ կայսրութեան անդամահատ-ուելովն ու երկրին մնացած կարեւոր մէկ մասին քառասային վիճակի մը ենթար-կուելովը։

Ամբարիշտ իթթիհատական կառավա-րութեան անդամներուն եւ մեղսակիցնե-րուն համար եւս ահաւոր պատիժ մը եղաւ Հայաստանի վերականդնումը, մինչ Հա-յոց վերջնական անհետացումը կը ցանկա-յին, ամենախժդուժ միջոցներով բնաջն-ջումի ենթարկելով հայ ժողովուրդը։

Իսկ ի՞նչ ըսել այն դլխաւոր ոճրագործ-ներուն, որ կայէնի նման Արդարութեան հետապնդումէն ահաբեկած՝ փախուստի ճամբան բռնեցին, սակայն չկրցան Ար-դարութեան ձեռքէն ճողոպրիլ։

Հրէշ Թալէաթները, Ինվէրները, Ճէ-մալները, Պէհաէտտին Շաքիրները, Ճէմալ Ազմիները եւ չատ ուրիշ Ջարդարարներ, որոնց չարքը երկար է, հետապնդուեցան մինչեւ օտար երկիրներ եւ դնդակահար դատաստուեցան։

Այս բոլորը, փոյթ չէ Թէ պատմութեան անցնին, պիտի երբեք չմոռցուին։

ՕԹՈՆ ՀԻՔԻՄԵԱՆ

ՄԻԹԷ ԿԱՐԵԼԻ՞Է ՄՈՌՆԱԼ

•

Ոչ թէ քառասուն տարիները, այլ եթէ դարեր ալ անցնին, այնքան առեն որ հայ ժողովուրդը կ'ապրի երկրի վրայ, մեղի յայտնղող սերունդները, որոնք ղբլեթէ բոլորն ալ արեան գծով կապուած են Մեծ եղեռնի նահատակներուն հետ, չեն կրնար մոռնալ անոնց դիւցազնական մահը վառ կրօնի եւ հայրենիքի, ինչպէս տառնեւհինգ դարերէ ի վեր չէ մոռցուած եւ ամէն տարի կը տօնուի Վարդանանքը, եկեղեցական փառաւոր արարողութիւններով եւ աշխարհական հանդէսներով։

Ինչպէ՞ս մոռնալ «Իթթիհատ Թէրաքքը» յորջորջուած տխրահռչակ կառավարութեան ճիւաղային ուղեղով անդամներուն «Պրչկի Թըրըսի»ին յղացած եւ արձակած դիւային հրամանը Հայերու բնաջնջումին համար։

«Պիլա թէրէտտիւթ վէ մէրհամէթ, պիր այլըղտան տողտան եաշընա զաատար իթիլաֆը», որ Թարգմանի.— անխտիր, առանց ողորմելու մէկ ամառականէն մինչեւ իննսուն տարեկանին, ոչնչացումը։

Այս չրջաբերական հրամանը ուղղուած Անատոլուի ծովեզերեայ քաղաքներէն մինչեւ դաւառին խորերը դտնուած դին-ուորական եւ քաղաքական իշխանութիւններուն, ըստ որում՝ «Իթթիհատ Թէրաքքը» կուսակցութեան չարքերը բազմացան ուրիչ նորանոր անդամներով, անոնք ա-մէնուրեք գործի ձեռնարկեցին ամենա-սոսկ գաւերով եւ միջոցներով։ Բազմաթիւ քաղաքներու եւ գիւղերու մէջ հայ ընտանիքներու հետ խաղաղութեամբ, բարեկամօրէն, բարի դրացնութիւնով ապրող Թուրք ընտանիքներէն սկսեալ մինչեւ լեռնաբնակ, վայրագ, ընչաքաղց, բիրա, խալամ ցեղերուն (Թուրք, Քիւրտ եւ այլն) հաւատացուցին,

Թէ «կեավուր» Մոսկոֆներու, Ֆրէնկ-ներու, Ինկիլիզներու դէմ իրենց մղած պատերազմին ղրղզստանցառը Թուրքիոյ մէջ ապրող քրիստոնեայ Հայերն էին։

Թէ իսլամական կրօնքին համապատասխան սուրբ դործ էր «կեավուր» հայ ցեղը կոտորելը, անոնց ինչքերը՝ տուն-տեղ, հարստութիւն գրաւելը, դեռապատ աղչիկներն ու կիները առեւանգելը։

Թէ Ալլահն ալ իսլամներուն հետ էր։

Թէ եւրոպական մեծ պետութիւններու կողմէ Թուրքիոյ պարտադրուած «քափիթիւլասիոն»ներուն օրէնքը ջնջուած էր եւ հայկական վեց նահանգներու բարենորոգումներուն համար նշանակուած Հոֆ եւ Վէսթֆէնէնի մարզպանները Թուրքիային հեռացած էին։

Թէ այլեւս հայկական հարց դոյութիւն չունէր։

Թէ Հայերու դանկերէն կառուցուելիք աշտարակներու վրայ Թուրքին արիւն-Թաթախ կարմիր դրօշակը պէտք էր ծա-

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԷՍ

•

Մոկացի Գրիգորը, որ մխասին էր եւ դէնք չունէր, ախ քաչելով կ'ըսէր Անդ-րանիկին։

— Հաւատա, պարոն Անդրանիկ, իմ մօ-սինը Վարդան Մամիկոնեանի ձեռքին դէնքն էր։ Ի՞նչպէս բաժնուեցի ես անկից։

Անդրանիկ ծիծաղելով ասաց.

= Ախր, Մոկացի, Վարդանի ժամանակ մօսին չկար։

— Մեթէ Դարաբաղցի Վարդան Մամի-կոնեան չէ՞ր։

Եւ բոլորս մէկ ծիծաղեցինք։ Եւ նա կը պնդէր, որ Վ. բդան Մամիկոնեանը Դաշ-նակցական էր։

Տղաները, առանց յոգնելու, կը քալէին քիւրտ վաչատի եւ Ցուրուբիւնի հետէն։

Քիւրտը կը զարմանար տղայոց քալ-ուածքին ու չարժուձեւերուն եւ կասկա-ծանքով մը կ'ըսէր Ցարուբիւնին.

— Ասոնք լերան ժողովուրդ կը թուին. չեւնի թէ՝ Սասունի Քեռայիներն են։ Կ'ը-սէին թէ նրանք էլ այս կողմերն են անցել։

= Ո՞վքեր են ըսողները։

— Երկկ Թուրք ոստիկանները կը պատ-մէին բէկին եւ կը չեչտէին, որ Անդրանիկ նրանց հրամանատարն է։

= Բէկը, ի՞նչ կ'ըսէր։

— Նա կ'ըսէր, որ ինքը ոեւէ բանից տեղեկութիւն չունի եւ չի դիտեր թէ ո՞ւր է Անդրանիկը։

= Քիւրմա, բէկին հրաման չեկա՞ւ Անդ-րանիկի դէմ կռուի երթալու։

— Բէկը այդ տեն հիւանդ էր։

Ցարուբիւնը մեղ պատմեց որ բէկը Աղ-Թամարի կռուի օրերին քաղաքականու-թիւն էր խաղցել Թուրքերուն հետ։

Աչալոյսին հասանք որոշուած վայրը։ Բոլորս մտանք փոքրիկ քարայրների մէջ։ Քրանած էինք։ Մի քիչ պաղէն կը սար-սայինք, որովհետեւ բաւական ցուրտ էր այդ լերան կատարի վրայ։

Մեր ճանապարհի անունդն էր հալվա եւ մեղրամոմ։

Ցարուբիւն մեղ ասաց. «Ապտուրահման բէկը այսօր կէսօրին մեղ պիտի տայ մի կարմրցուած ոչխար»։

Մուրատն ասաց. «Մինչեւ նրա դալը մեր աղքատիկ նախաճաշիկն անենք»։

Եւ մեր պարկերից կերանք մի քիչ հալ-վա։

Պահապաններ նչանակեցինք եւ քնա-ցանք։

Կէսօրին Աւօն կը զարթնի եւ կը տեսնէ որ մեր պահապանները, ընկողմանած մի կողմի վրայ, կը դիտեն մի տատնեակ վայրի այծեամներ։

Քիւրտը կը բացատրէ, թէ այդ այծ-

ՅԱՆՈՒ ԽՍՏՈՎԵՑ ՁԱՅՆ

— Մեկ երեսր ալ ես պէտք ունիմ ըսելու, ըսաւ Թաւուշ։ Մեր ամուսնութեան առթիւ ես ալ ուզեցի նուէր մը ընել ձեզի։ Ես ալ ձեզ պիտի տամ ձեր ամուսնութեան նուէրը։

Ելաւ ոտքի։

— Ես ալ ձեզ պիտի տամ ձեր ամուսնութեան նուէրը, ըսաւ։ Ես ալ ձեզ պիտի տամ ձեր ամուսնութեան նուէրը։

Ելաւ ոտքի։

—

ՊԱՆՏՈՒՆԿԻ ԺՈՂՈՎԻՆ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՅՑԸ

Պանտուկի ժողովը վերջապէս կիրակի, Ապրիլ 24ին : Ինչպէս կը սպասուէր , — առանց նկատի առնելու կողմնակի աչխատանքներն ու առաջարկները, — բուն խորհրդաժողովին տասած արդիւնքները կ'ամփոփուին պաշտօնական զեկոյցի մը մէջ մշակ, որ կը յայտնէ ափերեւսիա - ցիներուն հակազդեցային սկզբունքները, խաղաղասիրական նպատակները եւ ազգերու միջեւ համագործակցութեան փափաքը : Զորս հիմնական կէտեր՝ որոնց չուրջ համաձայնութիւն գոյացած է Պանտունկի մէջ .

1 .— Գաղթային խնդրին մասին

— Գաղթապետական դրութիւնը, որ չարիք մըն է իր բոլոր ձեւերուն մէջ , պէտք է վերջ դնել :

— Ան կ'ոտնակոխէ մարդկային իրաւունքները եւ հակառակ է ՄԱԿի հանդանակներուն :

— Պէտք է օժանդակել օտար տիրապետութեան տակ գտնուող երկիրներու ազատագրման գաղափարին :

— Կոչ ընել տիրող պետութեանց որ այդ ժողովուրդներուն տան անկախութիւն :

2 .— Աշխարհի խաղաղութեան մասին : Խաղաղութիւն, համակեցութիւն եւ համագործակցութիւն հետեւեալ հիմերուն վրայ :

— Մարդկային իրաւունքներ :

— Ժողովուրդներու ինքնիշխանութիւն եւ անկախութիւն :

— Ցեղերու մէջ հաւասարութիւն :

— Միջամուխ չըլլալ ուրիշ պետութեան մը ներքին գործերուն :

— Իւրաքանչիւր պետութեան իրաւունք՝ պաշտպանուելու առանձինն կամ ուրիշներու հետ հաւաքաբար, Ազգերու Ուխտին տրամադրութեանց համաձայն :

— Զսյարիլ այնպիսի զաշնագիրներու , որ կը ծառայեն մեծ պետութեանց չահերուն, ով ալ ըլլան անոնք : Մերժել որեւէ ճնշում, օտար պետութեան մը կողմէ :

3 .— Ընդհանուր վերնթափութիւնը անհրաժեշտութիւն մըն է մարդկութեան համար, եւ հիւլէական ռումբերու գործածութիւնը պէտք է արգիլուի :

4 .— Տնտեսական եւ Մշակութային համագործակցութեան մասին :

— Տնտեսական անմիջական եւ սերտ յարաբերութիւններ ափրեւսիական պետութիւններուն միջեւ :

—Փոխադարձ օգնութիւն, ճարտարարուեստի գեղին վրայ :

—Հասարակաց վարկ մը բանալ չուտով, այս նպատակներուն համար :

× Նեհրուի առաջարկը, Հնդկաչինով ալ զբաղելու, մերժուեցաւ ժողովին կող - մէ որ ինքզինք չնկատեց իրաւասու :

Հարաւ. Հնդկաչինի ներկայացուցիչին ընդդիմութիւնը այս մասին, վճռական եւ պա. :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ա. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ խոստացած էր ճարտարապետներ զրկել Չինաստան : Կը կարծուի որ պէտք եղածին չափ ինքն ալ չուներ, որովհետեւ 72 լեհ ճարտարապետներ կը մեկնին Փէքին, երկու տարուայ պայմանագիր ստորագրելէ ետք: Մեծ մասով նաւային չինարարութեան մասնագէտներ են : Վարչապետն կը մեկնին նաեւ երկրագործական քանի ճարտարապետներ , մէկ մասը Հիւս. Քորէա, միւսը՝ Հիւս. Վիէթնամ :

ՄԱՐՋԱԿԱՆ .— Ֆրանսայի ախոյեան Սէրթիէն Ֆէոէռ ծանր պարտութիւն մը կրեց Սեւ Պասեթիէն կիրակի օր, հակառակ կռփամարտի չըլլանակներուն իր վրայ դրած մեծ յոյսերուն : Մեր բարեկամ Հ. Սասունիի նախկին օգնական — խոհարարը, առաջին ռաունտին իսկ հակառակորդը զետին փռեց ինը երկվայրկեանի համար , բայց մնացեալ ինը ռաունտնե - րուն , նոյնիսկ որոշ առաւելութիւններով վերջացնելով հինգ հատը, չկրցաւ զիմագրել Պասեթիին որ վերջին ռաունտին զե - տին փռեց երիտասարդ Ֆրանսային : Այս պարտութիւնը հաւանաբար պատճառ ըլ - լայ որ Ֆէոէռ իրաւունք չունենայ Մա - յիս 19ին հանդիպիլ եւրոպայի խաղայի ախոյեանին Լոյի : Կանոնագրին համա - ձայն ոեֆ առաք եղած կռփամարտիկ մը իրաւունք չունի կրկին բիճկ բարձրանալ մէկ ամիսէն առաջ : Ֆութպոլի հանդիպումներու կարգին Ռէնս յաղթեց Սօշոյի 1ի դէմ 3ով, 42ի բարձրացնելով իր կէտերը ընդհանուր դասաւորման մէջ :

ՁԱՇ Ի ՊԱՏԻՒ Պ. Յ. ՏԷՐ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆԻ

Համազգայինի նախագահ եւ Նշան Փալանճեան ձեմարանի Ցոր. կեդր. Յանձ - նախումբին փոխ առենապետ Պ. Յ. Տէր Մելքոնեանի ի պատիւ հոգեվերցութիւնը տեղի պիտի ունենայ այս հինգշաբթի, Ժամը 21ին :

Արձանագրուելու համար դիմել «Ցա - ռաջ»ի խմբագրատունը, Փրո. 86-60, ինչպէս նաեւ Գրատուն-Պարսամեան՝ Փրո. 64-90, ամէնէն ուշը չորեքշաբթի երեկոյ : Մահիքերու մասնակցութիւն հազար Ֆր. :

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Ֆրանսահայ կազդայ Յաչէ Լիոնի մասնաճիւղը թէյասեղան մը կազմակերպած է ի պատիւ զբազէտ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻԻ, այս երեքշաբթի , երեկոյեան Ժամը 9ին, Ցոյ - ներու սրահը (5 ռիւ Պոն Ֆուա) : Կը հրաւիրուին մեր բոլոր ընկերուհիները եւ համակիրները :

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Տեսչութիւնը կը հրաւիրէ ծնողները , վարժարանին բարեկամները, եւ համա - կիրները, աչակերտներու տարեկան մարզահանդէսին, որ տեղի պիտի ունենայ 15 Մայիսին, վարժարանի պարտէզներուն մէջ: Ողեւորիչ մրցումներ :

Մարզական խաղերու պիտի յաջորդեն , Ծնողաց Միութեան կազմութեան երրորդ տարեդարձի հանդէսները, երեկոյեան ընթրիքով, Պէշիկթաշլեան — Գ. Մ. Ալեմշահ թատերասրահին մէջ:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Ցառաջիկայ հաւաքոյթը այս չորեքշաբթի երեկոյ Քատէի սրճարանի վերնայարկը: Պ. ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ կը ներկայացնէ՝ իր անտիպ եւ կարեւոր գործերէն մէկը: Մուտքը ազատ է :

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կազմակերպուած՝

«Միջազգային բանաստեղծութեան վէրլէ » ընկերակցութեան կողմէ :

Հինգշաբթի, 28 Ապրիլ, Ժամը 20·45ին, Ազգ. Տան թատերասրահին մէջ , 32 Ռիւ Թրէվիզ :

Կը խօսի ԿՈՄՈՒՒՀԻ ՏԸ ՊՕՆՆ :

Նիւթն է՝ Միջին դարու հայ բանաս - տեղծութիւնը :

Կը նախագահէ բանաստեղծ ՓՕԼ ՖՕՒ :

Իսկ Չորեքշաբթի իրիկուն Թրիպլիւն տը Լա Ֆամ, Ժամը 18·20ին, 32 Ավընիւ տը Լ'Օփերա , քօքթէյ :

ԿԸ ՓՈՒՆՏՈՒԻ

Կը փնտռեմ քոյրս, բնիկ Տիվրիկցի, որ առաջին պատերազմէն առաջ մեկնած է Ա - մերիկա, հօրը անունը Պօղոս Ջաղաց - պանեան, մօրը անունը Էլմաս Բոչնաց - դոսեան : Տեղեկացնել Սեդրակ Ջաղաց - պանեանի :

Balane-Mirée (Indre et Loire) France

Ամերիկահայ թերթերէն կը խնդրուի արտատպել :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Այց դէպի Հ. Ց. Դ. Թանգարանը, Մոն - մոռանսի, Մայիս մէկին :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ

Հերթական դասախօսութիւնը այս չո - րեքշաբթի, իրիկուան Ժամը 9ին, Ֆրան - սական Համալսարանի ամփիթատրոնին մէջ (40, Ալէ Լէօն Կամպէթա) :

Կը խօսի՝ Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ

Նիւթ՝ Ի՞նչ տեսայ Տէր Զօրի մէջ, բա - ռասուն տարի յետոյ :

Մուտքը ազատ է :

ԱԶԳԱՅԻՆ ՈՒԽՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ՍՈՒՐԲ ՂԱԶԱՐ (ՎԵՆԵՏԻԿ)

Տեղի պիտի ունենայ Օգոստոս 12ին , յարմար պայմաններով ու ծրագրով :

Լրացուցիչ տեղեկութիւններու եւ ար - ձանագրուելու համար դիմել ՝

Տոքթ. ԱՐԱՄ ՃԻՆՃԵԱՆ

29, rue Bleue, Paris (9), PRO. 79-09

կամ Պ. ԳՐԻԳՈՐ ԱԴԱՄԵԱՆ

53, rue de Châteaudun,(9), TRI. 57-74

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Լիոնի Եկեղեցաշէն Տիկնանց Միութիւ - նը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուիրատուութիւնները ի նպաստ եկե - ղեցւոյ շինութեան , Պ. Աւետիս Տիւյմէ - ճեանէ հազար Ֆր. իր անուան ոսկեայ մ - բութեան առթիւ :

Տոքթ. Նուպար Աւագեանէ տասը հա - զար Ֆրանք իր զաւկին մկրտութեան առ - թիւ : Նոյն առթիւ կնքահայրէն Պ. Գէորգ Մարանկէօզեանէ 10·000 Ֆրանք :

Աղքատախնամ Տիկնանց Միութիւնը շը - նորհակալութեամբ ստացած է Տիկին Ա - զանի Մակէսեանէ 11. տուգէն հաւելեալ աղքատներու բաժնուելու համար : Տիկին Մենուհի Քէշիշեանէ հազար Ֆր. :

×

ՄԱՐՍԷՅԼ .— Աղքատախնամ - Որբա - խնամ Միութիւնս շնորհակալութեամբ ստացած է, ողբացեալ Տիկին Սերոբա Յակոբեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուու - թիւնները : Պ. Ռուբէն Ասարլըքեան հա - զար Ֆրանք, Մինաս Մինասեանէ հազար, Պ. Անտոն Սահատլեանէ հազար, Պ. Վա - րուժան Անտոնեանէ 500, Պ. Յարութիւն Ներսէսեանէ 500, նաեւ Սէն Ժեռոմի կա - պոյտ Յաչէ համար հետեւեալները.— Պ. Կղեմէս Պետրոսեանէ հազար, Պ. Կղեմէս Յոչեանէ 500 : Մտանալ Ազգ. Առաջնոր - դարանի քարտուղարութենէն : 57 ռիւ Թափի Վէր, Մարսէյլ :

ՄԱՐՍԷՅԼ
SOLICITOR YAVER & Cie

Վարիչ՝ Մ. ԵԱՎԷՐ
37bis, Rue Thubaneau

Խմբագրութիւն, պատրաստութիւն , հետապնդում եւ մեքենագրութիւններ
վարչական
դաղաթային
հպատակութեանց
ընկերակցութեան
տուրբերու
եւ ամէն տեսակ ԴԱՏԱԿԱՆ ԹՂԹԱ - ԾՐԱԲՆԵՐՈՒ :

Առեւտրական եւ բնակութեանց վարձքերու չափաւորում, նոր օրէնք - ներու համաձայն :

20 ՏԱՐՈՒԱՑ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԻՒՆ

ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՈՐՈԳՈՒԹԵԱՆ
ԲԱՑԱՌԻԿ ՁԱՐԴԵՐԸ ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹՈՒԻՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵՆԷՆ
Ets. THOMLAC
16bis, Bd. Sébastopol, Paris (4)
52, Rue de Chalon, Paris (12)
4bis, Rue Vaillant Couturier, Argenteuil
10, Ave. de Gennevilliers, Villeneuve-la-Garenne
ՊԱՏԻ ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԻՂԱՆԵՐԿ՝ ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
THOMLAC
Ձեր բնակարաններուն կուտայ գեղարուեստական հաճելի և ջերմ մթնոլորտ, իսկ ձեր պիւտճէին վրայ կը կատարէ խիստ կարեւոր խնայողութիւններ :

Օր. ՍՕՆԱ ՀԻՒՍԵԱՆ

Պ. ԱՐՏԱՒԱԶԴ ՊԱԼԱՊԱՆԵԱՆ

Ամուսնացած
23, Ապրիլ, 1955, Տէսիճ

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՅԵՐՈՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

Մարսէյլի Հայ Աւետ. եկեղեցիներու 50 հոգիանոց երկսեռ երգչախումբը կուտայ իր համերգ-նուագահանդէսը, մեծ պատրաստութեամբ :

Կիրակի, Մայիս 8, ժամը ճիշդ 5ին : *Քաղաքին ամէնէն չքեղ երաժշտասրահին՝* Թէաթրը տիւ Ժիմնազի *մէջ (Քանըպիէռի կեդրոնը) որ առաջին անգամ կը տրամադրուի Հայերու :*

Կը ղեկավարէ Յակոբ Քիւրքճեան, Պոսթընի երաժշտանոցէն :

Կը մասնակցին ֆրանսական Ռատիոյի եւ Քօնսեռ Քլասիքի սոլիստները (Ջութակ, թաւ ջութակ, եւայլն) :

Պիտի նուագուին եւ երգուին քսանէն աւելի գործեր, տասնեակ մը հեղինակներէ :

Ֆրանսահայ բեմի վրայ առաջին անգամ պիտի լսուին Հէնռիէլի գլուխ գործոց օ - րաթրիօներէն հռչակաւոր եւ մեծաշուք խմբերգներ, հայերէն, ֆրանսերէն, անգլերէն :

Տոմսերու թիւը սահմանափակ է . — Խոհեմութիւն է կանուխէն ապահովել զաւնիճ : Գիները՝ *ժողովրդական :*

Դիմել՝ Պ. Վ. Խայիկեանի, Մոնտիա - Սփօռ, 75 Լա Քանըպիէռ : Պ. Կիւլէսէր - եանի, Լը Պոսփոր, 2 ռիւ Լուի Ասթուէն : *Երգչախումբի անդամներուն, ինչպէս եւ* ղեկավարին 52 Պուլվ. տը Վօֆուա (Պո - մոն) : *Սէնթ Անթուանի մէջ՝ տեղւոյն Աւետ. եկեղեցւոյն :*

Ուշադրութիւն.— Հանդէսին օրը կիշէն տոմսակ չի ծախուիր :

ՅԵՂԻՆ ՁԱՅՆԸ

Քիւրտիստանի լեռներուն մէջ եւ ուրիշ պատմուածքներ, պատկերներով :

Գրեց՝ ԱՐԱՄ ՀԱՅԿԱԶ

Գին 750 Ֆրանք : Դիմել ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ Գրատուն, 46 ռիւ Ռիշէ կամ «Ցառաջ»ի :

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Գործաւորուհիներ չզմխլիկի (քօնֆէք - սիօն) համար, տունը աշխատելու պայմա - նով : Դիմել ամէն օր ժամը 14էն 18 :

Baltayan, 26, Rue d'Enghien, 3e étage

ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱ - ՏՈՒՆԸ ԵՒ ՄՍԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ ,

20, Rue Villeroy, LYON

կը յայտնէ իր յարգելի հայրենա - կիցներուն թէ երկու հայ գործա - ւորներ , սիրալիր կերպով եւ ժըպ - տադէմ կը սպասարկեն : Գոհ ձգե - լով յաճախորդները : Սպասարկու - թիւնը կը կատարուի արագ եւ ան - թերի :

Ունինք թարմ զառնուկի, առաջնա - կարգ հորթի, կովու միս (ժէնիս) : Ձեր ներկայութեան կը քաչենք մա - քուր խըչմա, չիչ էօփքէյի հա - մար : Ցանձնարարելի է մանաւանդ մեր համեղ շիշ էպապը, պատ - բաստ տանելու ձեր ղաչտապատոյ - ներուն :

ՎԱՐՁՈՒ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ

Անկէնի մէջ վարձու են օդասուն, կա - հաւորուած սենեակներ, ի հարկին խոհա - նոցով եւ կառաւտունով : Ընդարձակ պար - ակ : Հանրակառքը կը կենայ դրան առ - ջեւ, իսկ տունը լիճին ճիշդ դիմացն է : Հինգ վայրկեան երկաթուղիի կայարա - նէն :

Դիմել 105 ռիւ ժէնէռալ տը Կօլ, Անկէ - ի՛ Պէն (Սէն է Ուազ) : Հեռ. 12–18 :

Պ. ՑՈՎՆԱՆԵԱՆի :

LUCIEN DURAND
ՓՈՐՁԱԳԷՏ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼ
23, Rue Notre Dame des Victoires, Paris (2) GUT. 36-71

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS 9e

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 27 ԱՊՐԻԼ • MERCREDI 27 AVRIL 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7658 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3069

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՄԱԿԵՑՈՒԹԻՒՆ

*

Խաղաղ համակեցութիւն մը կարելի՞ է՝ աշխարհը բաժնող երկու հակամարտ դաշինքներու միջեւ :

Այս հարցը քանիցս արծարծուած է այն օրէն ի վեր, որ աշխարհի մէկ վեցերորդ մասին վրայ հաստատուեցաւ համայնատիրական վարչակարգը :

Պահ մը կարծուեցաւ թէ կարելի պիտի ըլլայ գտնել համաձայնութեան դաշին մը :

Համաշխարհային վերջին պատերազմի ընթացքին, երբ Հիթլէրի բանակները, պինովցած ձեռք բերուած դիւրին յաղթանակներէն, յարձակեցան Խորհրդային Միութեան վրայ, Անգլիա ու Ամերիկա օգնութեան փութացին՝ խորտակելու համար այն ահարկու ուժը, որ կը սպառնար ամբողջ Եւրոպան դարձնել նացիական դաղթավայր մը :

Առիթէն օգտուեցաւ Սթալին՝ խորհրդային

ՄՌԱՑԼ ՎԵՐՑԻՇՈՒՄՆԵՒ

•

Տիգրան Զէօկիւրեանի յիշատակին

Համաշխարհային առաջին պատերազմի սկիզբը մենք կը բնակէինք Սկիւտարի Վանքին Այդին կոչուած թաղը : Մեր տունը կը գտնուէր երեք բա – ժանումներէ բաղկացած ընդարձակ պար – տէզներու մէջ : Հետեւաբար տունէն ներս կարենալ մուտք գործելու համար նախ պէտք էր պարտէզին դուռնէն անցնիլ : Ցետոյ տասնեակ մը ճեմուկ մարմարեայ սանդուխներէ վեր բարձրանալ եւ ճենոզ – կուզակներով , որթատունկներով , բաղեղ – ներով , այծաերեւուկներով , յասմիկնե - րով ծածկուած վեռանտայի մը տակէն բակէն անցնելով բուն տան դռնէն ներս մտնել :

Մարմարեայ սանդուխները զոյգ կող – մերէն մշտադալար կանանչներով շրջա – պատուած էին եւ տարուան 4 եղանակ – ներուն գոյնզգոյն , բուրումնաւէտ ծա – ղիկներով կը զարդարուէին :

Պարտէզին դուռը , բուն տան դուռը եւ պարտէզին երրորդ հետեւոր մասը որ մին – չեւ Պաղլար Պաշի կ'երկարէր , իրարու հետ հաղորդակցութեան մէջ էին , մետաղէ թելերով , որոնց վրայ զանազան զանգակ – ներ հասատատուած էին : Այնպէս որ երբ դուռը բախէին , բոլոր զանգակները կ'ազ – մըկէին եւ պարտէզին հետեւոր մէկ ան - կիւնը զգնուող տան անհատը եւ կամ վերնատունը ապաստանած անձնաւորու – թիւնը , կ'իմանար որ դուռը կը զարնուի :

Պարտէզին դուռը դուրսէն ինքնաբեր – բար բացուելու համար զաղանիք մը ու – նէր : Տան անդամները եւ շատ մտերիմ - ները այդ զաղանիքին տեղեակ էին եւ կը – նային ներս մտնել առանց դուռը բախ – լու : Սակայն այդ պարագային ալ զոյգ մը զանգակներ երկար կը ճօճէին եւ կ'ազդէ – կէին աննկիներուն զգացնելով տան մէկ անդամին կամ մտերմին մուտքը :

1915ի Ապրիլ 11-24ի շաբաթ առաւօտ , շատ կանուխ , երբ տան բոլոր անդամները տակաւին կը քնանային , բացի հայրիկէս որ առաւօտները շատ կանուխ ելլելու սո – վորութիւն ունէր , պարտէզին դուռը բացուելուն եւ զոյգ զանգակները սկսան ազդել : Իսկոյն բոլորս ալ վեր ցատկե – ցինք , երկրորդ յարկի պատուհաններէն դիտելու թէ ո՞ր խելառը այդ պահուն այ – ցելութեան կուգար եւ կամ ի՞նչ արտա - կարգ դէպք մը պատահած պէտք էր ըլլար գոյն անժամանակ , հապճեպ լոյսը բաց – ուած , այս այցելութեան պարագային տակ դնելու համար :

Այցելու հիւրը տան անդամը նկատ - ուած , տան փեսացուն , Տիգրան Զէօկիւր – եանն էր : Մենք բոլորս վարժուած էինք անոր անտեղի ժամերու ըրած այցելու – թիւններուն : Ներքի փչած ժամանակ , մտաւորական մը առջեւը ձգած , ճաշի կու – գար , նոյն իսկ առանց մտահոգուելու թէ տանը մէջ արդեօք օտարներ հիւրասիրե – լու պատրաստ ուտելիք մը կա՞յ :

Իրեն ընկերացողները ընդհանրապէս իր անձնական շատ մտերիմ ընկերները կ'ըլ – լային , ինչպէս Արիս Իսրայէլեան , Ռու – բէն Սեւակ , Արտաշէս Յարութիւնեան , Վարդգէս (Սկիւտարի երեսփոխան) , Գե – ղամ Բարսեղեան , Շաւարշ Քրիսեան , Գէ – որգ Փիլիպոսեան , Երուանդ Սրմաքէշ – խանլեան , Դանիէլ Վարուժան , Միքայէլ Շամտանճեան եւն .եւն . :

Բայց երբեւիցէ Զէօկիւրեան , առաւօտ – եան այդ պահուն մեզ այցելութեան եկած չէր : Նոյնիսկ մեզի դիշերած առեն , ա – ռաւօտները այդքան կանուխ անկողնէն չէր ելլեր :

Որով անպայման վրդովիչ պատ – ճառ մը , արտակարգ դէպք մը պատահած պէտք էր ըլլար :

Զանգակներու ձայնէն անդամ մը ար – թընցած էինք , ուստի վար իջանք մեր հե – տաքրքրութիւնը գոհացնելու համար :

Հայրիկս ու Զէօկիւրեանը պարտէզին երկու հակայ ծիրանիներուն տակ , վար – դենիներու թուփերուն եւրն նստած կը խօսակցէին : Երբ իջանց մօտեցանք այլ – եւս լռեցին :

Տիգրանը ժպտադէմ մեզ բոլորս համ – բուրեց : Անիկա արտասովոր երեւոյթ մըն էր , որովհետեւ ան մեզ կը համբուրէր միայն երկար ճամբորդութիւններու մեկ – նած առեն , երկար ճամբորդութենէ մը վերադարձած առեն եւ կամ երկարատեւ ու ծանր հիւանդութեան մը պարագային :

Համբոյրներէն վերջ , առերեսութիւնը իր պիտին յայտնեց խոր թախիծ մը , եղե – րական լռութիւն մը , տեսակ մը զսպուած յուզում մը քաղաղերծելով անոր վրդով – ուած դէմքին վրայ :

Մայրս էր որ լռութիւնը խզեց իր զանա – զան հարցումներով : — Տիգրա՛ն , խօսէ նայինք , բարի ըլլայ , այսքան կանուխ ի՞նչ պատահեցաւ , ո՞ւր դիշերեցիր , ի՞նչ – պէս Սկիւտար անցար :

Այն առեն Զէօկիւրեան մեզի բացատրեց թէ իմանալով որ կասկածելի եւ վտանգա – ւոր նկատուած մտաւորականները իրր յե – ղափոխականներ պիտի ձերբակալուին հայ մտաւորիչներու ցուցմունքով , դիշեր – յին խաւարին Թանձրութեանը ապաւինե – լով Պէշիկ Թաշ անցած էր եւ առաւօտեան աղջամուղջին ալ նաւակ մը վարձելով Սկիւտար եկած , վերջին անդամ մեզ տես – նելու , համբուրուելու եւ յղնաւատանջ միտքը հանդչեցնելու համար :

Անոր խօսքերը իսկապէս այնքան զար – հուրելի ապաւորութիւն ձգեցին մեր վրայ որ բոլորս ալ իրարմէ օրինակուելով սկը – սանք լալ , կարծես մեզմէ առ յաւէտ բաժ – նուած սիրելի մը զադային առջեւ կը զտնուէինք :

Տիգրան անակնկալի եկած՝ մեր ար – ցունքներէն ու հեկեկանքներէն , զղջաց իր ըրած անկեղծ արտայայտութեանը հա – մար եւ պահ մը իր յուզումը զսպելով խա – կոյն աւելցուց , թէ ինչ վախ չունի , եթէ Լիճը հետեւ չէր մեզմէ :

Ո՞վ գիտէ , որքան արիւն եւ զուլում էր տեսել այդ լճակը : Հայոց այրուձին այդ ճանապարհով էր անցել , եւ ներանց ձիերը զովացել էին այդ լճի զուլալ եւ քաղցրա – համ ջուրով :

Քանի կը մօտենայինք պարսից սահմա – նին , այնքան վատ կը զգայինք մենք բո – լորս , որ հետզհետէ կը հետանայինք մեր հայրենի աշխարհից :

Կէս օր էր : Քիւրդ հովիւների չները հաջելով կը մօտենային մեզ : Մի քիւրդ հովիւ իր սրինդով կը կանչէր ոչխարները դէպի լիճ : Շները իրենց անախորժ ձայ – նները կարեցին եւ հետեւեցին սրինդի ելե – ւէջներին :

Նեղիչ տաք արաւ : Ծարաւից կը պա – պակէինք : Կ'երեւի խորված մխան էլ մի քիչ ազի էր : Ամէն մէկը կ'ուզէր մինչեւ լիճը գնալ եւ լճի անուշ ջուրով յագեցնել իր պապակը , բայց այդ արդիլուած էր :

Գիշեր եղաւ : Կը խորհէինք որ լճի մօ – տէն պիտի անցնէինք , բայց լիճը Թողու – ցինք մեր ձախ թեւին վրայ :

Լերան կատարից վար իջանք : Մէկ էլ մի ձայն լսեցինք . «Ջուր , ջուր» :

Սէյոն էր որ դեռ էր մի աղբիւր : Ա – մէնքս ուղղուեցինք դէպի Սէյոն , որ մի քար ցոյց տուեց : Սահմանաքարի կամ մղոնաքարի նման մի քար էր , լերան ստորոտին : Այդ քարի մէջ ջուր կար :

Անդրանիկը ասաց թէ հաւանական է , նոյնիսկ շրջող շարաւշակ լուրերը իրա – կանանան :

— Առանք ըսաւ թէեւ վատ , բարբարոս եւ կիսավայրենի են , սակայն մեզի ձեռք չեն դպցներ , քանի որ մենք օտար դես – պանութեան պաշտպանութիւնը կը վայե – լենք : Կը խորհիմ որ հատանաբար մեզ բո – լորս ալ բանտարկեն մինչեւ պատերազմի վերջաւորութեան եւ կամ շատ շատ մօ - տաւոր քաղաք մը աքսորեն եւ հոն պահեն ոստիկանական հսկողութեան տակ , մին - չեւ հաշտութիւն : Եւ աւելցուց , ես աւելի Հաճի Պէյէն կը վախնամ : Մեր քաղած տեղեկութիւններուն համաձայն այս մար – դիկը որոշած են տակաւ բոլոր նախկին յեղափոխականները եւ պատասպինները ձերբակալել , աքսորել ու բնաջնջել : Նկա – տի ունենալով որ Հաճի Պէյն ալ մատ – նուած է Պապը Ալիի դէպքերուն իբր դէնք փոխադրող , կրնայ գործակալ փորձանքի մը հանդիպիլ : Զեզ զգուշացնելու եւ ամէն պատահականութեան հանդէպ պատրաստ դտնուելու համար այսքան կանուխ Սկիւ – տար անցայ :

Հայրս սկսաւ ծիծաղիլ եւ մեզ բոլորս խանդավառել եւ խնդացնել : — Դո՛ւն իմ մասիս մի խորհիր ըսաւ , ինձ այլեւս բան չի պատահիր , ես փորձառու եմ , ոսոխ - կանին քովէն անհետանալու ձեւը գիտեմ եւ անոնց ձեռքէն ճողոպրելու զաղտնիքը ուսումնասիրած եմ : Ցետոյ իմ միսս այնքան կարծրացած է որ ոսկոր զործած է , կասկածողները եթէ խածնեն իրենց ակռան կը փշրուի :

«Ներկայիս մարդոցը ձեռքէն երկու ձեւով կարելի է ազատիլ , կամ փախիլ եւ կամ պահուըտիլ : Հետեւաբար այս օր – ուընէ սկսեալ վեր կ'ելլես եւ մեր թաքս – տոցին մէջ կը մնաս , մինչեւ լաւ օրերուն վերադարձը , մինչեւ զաղափարին յաղ – թանակը բերա ուժին զէմ» :

Մնողքիս բոլոր խրատները ի զուր ան – ցան : Զէօկիւրեան մերժեց տան թաքստո – ցին մէջ պահուըտիլ , այդ բանը նուաստա – ցուցիչ ու անարդական զտնելով : Հակա – ռակ պարագային երբ մեր կեանքը վտան – գուի , Տիկին Կիւլիւկը ողջ ըլլայ , ան ի վիճակի կ'ըլլայ մեզ բոլորս ազատելու իր փրկարար ու համոզիչ լեզուովը , ըսաւ :

Այդ չրջանին մեր տան վերի յարկին երկու կողմերը , տանիքներուն տակ բա – ցառիկ առաւելութիւններով օժտուած թաքստոցներ կային եւ հակառակ կրկնակ մտտնութիւններու եւ բաղմաթիւ խուզար – կութիւններու երբեւիցէ այդ թաքստոց - ներուն մէջ պահուրտած ընկերները երե – ւան չհանուեցան : Հոն մնացին ժամանա – կաւոր կերպով Սուրէն Բաբախեան , Մու – շեղ Եսայեան , Արիս Իսրայէլեան , Ցով - հաննէս Զէօկիւրեան , Արտաշէս Յարու – թիւնեան , Գաբրիէլ Թաղաւրեան , Արամ Քիթապճեան եւ դեռ շատ մը ուրիշներ :

Դժբախտաբար , բոլոր փախստական – ներն ալ , մտաւորականներ , տաեն մը հան – դարտ մնալէ վերջ , հօրս շատ համեստ , ծայրայեղ բարի , անձնազոհ եւ մտերմիկ նկարագրէն քաջալերուած , ինքնաբերա - բար տան անդամը կը դառնային եւ օր – ուան որեւէ մէկ ժամուն բոլոր անպատա – հութիւնները եւ վտանգները արհամար – հելով , երբեմն նոյնիսկ անեցիներուն կեանքը վտանգելով , պարտէզին դուռն զանգակներուն ապաւինած , վերնատուն ծակին մէջ պահուրտելէ ձանձրացած , կարդալէ եւ երազելէ յոգնած , վար կ'իջ - նէին , հրապարակը չրջող զաղտնի լուրե – րուն շուրջ ծնողքիս տեղեկութիւններ քա – ղելու եւ մտանաւանդ իրենց հեղինակաւոր կարծիքը յայտնելու իրենց մտքին ու երե – ւակայութեանը ազատ թռիչք տալով :

Վրոյր Հալէպլեան

ՀՐԱՇՔ...

*

(Ր . եւ վերջին մաս)

Որքան երկար կը տեւէ այս լուռ տա - ռապանքը , չեմ գիտեր ...

Ոտքի եմ ահա : Սիրտս կը զարնէ , կը զարնէ , կը զարնէ ... :

Եւ մահուան թանձրացեալ խաւարին մէջէ , ծխնելոյզին բարերար նշոյլովը , կիսատաց զռնէն դուրս կը սողոսկիմ :

Եւ կը վազեմ , կը վազեմ , կը վազեմ :

Ինչքան վազած եմ չեմ յիշեր : Ցանկարծ ծունկերս կը կթոտին : Ալ չեմ կրնար յա – ռաջ երթալ : Շունչս կտրած , կոկորդս ցամքած , կ'իյնամ կեցած տեղս :

Խաղաղ գիշեր է : Յորենի արտի մը մէջ եմ : Հովը կը չարժէ հասկերը , որոնք բարձրացեր են եւ կ'օրօրուին լեցուն հա – տիկներով :

Երա՞զ էր արդեօք : Ոչ , ահա չապիկս , որ կռնակիս փակած է , ու մատներուս սկրթուքները կը մղմղան թեւերս ազատ՝ բայց ջլատուած են : Ամրողջ էութիւնս ջարդ ու փշուր :

Քրտինքի կայլակներ կ'իջնեն երդնակցի Հայուն ճակատէն : Աչքերը լայնցած են դերագոյն յուզումով : Ձայնը կը դողայ : Մահուան սարսուռը լեցուցեր է Բիւրակ – նեցի կօշկակարին ընդունարը : Դէմքերը գունատ են եւ լուռ :

Ոչ ոք կը համարձակի հարցում ընել , թէ ո՞ւր , ո՞ր քաղաքին կամ գիւղին մօտ կը կատարուէր ոճիրը : Ընդհանրական ո – ճիր , ամէն տեղ ... ուֆ : Սոսկալի է վեր – յիշելը :

Մեծ հայրիկը կը լեցնէ իր ծխամորճը , եւ ծխիկ մըն ալ կուտայ երիտասարդին , որ քանի մը վայրկեան դադարէ եւ ոքը կը չարունակէ : Արտի հով ու զով ախօսնե – րուն մէջ կ'երդնում : Լուռ դիշերուան խաղաղութիւնը կը հանդարտեցնէ կը թուլցնէ խոշտանգուած մարմինս : Թմ – րութիւն կուգայ վրաս եւ աչքերս կը փակ – ուին :

Վախով կը բանամ աչքերս : Որչափ մը – նացեր եմ անչարժութեան մէջ , չեմ կր – նար հասկնալ : Դաժան ձայներ կը հասնին ականջիս : Մարդկային երթ ու զարձ : Ընդհանուր աղմուկ :

Ցետոյ յստակ ու ծակող չեչտով խօսք բար տան անդամը կը զառնային եւ օր – ուան որեւէ մէկ ժամուն բոլոր անպատա – հութիւնները եւ վտանգները արհամար – հելով , երբեմն նոյնիսկ անեցիներուն կեանքը վտանգելով , պարտէզին դուռն զանգակներուն ապաւինած , վերնատուն ծակին մէջ պահուրտելէ ձանձրացած , կարդալէ եւ երազելէ յոգնած , վար կ'իջ - նէին , հրապարակը չրջող զաղտնի լուրե – րուն շուրջ ծնողքիս տեղեկութիւններ քա – ղելու եւ մանաւանդ իրենց հեղինակաւոր կարծիքը յայտնելու իրենց մտքին ու երե – ւակայութեանը ազատ թռիչք տալով :

Վրոյր Հալէպլեան

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԷՍ

•

Նուռօն մեզ պիտի տանէր մինչեւ Ապա – զան լճի մօտ , ուր թէեւ խմելու ջուր չկար , բայց ապահով տեղ էր : Միւս օրը պիտի հասնէինք Նազար Աւա եւ պաշար պիտի առնայինք զիւղէն :

Անդրանիկը մէկ մէկ նուէր տուաւ Քիւրտերին եւ ճանապարհ դրաւ : Մենք էլ մեր ճանապարհը չարունակեցինք :

Ցարութիւնը եւ Աւօն Նուռօյին հետ կը քալէին : Արշալոյսին հասանք Ապազոն լճի մօտ , որ լերան ստորոտն էր : Երբ լե – րան բարձր զագաթին հասանք , ցուրտը սաստիկ էր : Բոլորս ճանապարհին յոգ - նած ու քրտնած էինք :

Արշալոյսը բացուել էր : Հեռուէն հո - վիւների չների ձայնը մեզ կը հասնէր : Ամէն մէկս մի ժայռի եւեւ զիրք բռնե – ցինք : Քիւրդ–վալատը մեզ կը վտահա – ցնէր , որ որեւէ վտանգ չկար , եթէ նոյն – իսկ հովիւներն էլ մեզ տեսնէին :

Ըստ մեր սովորութեան՝ պահապաններ որոշեցինք :

Պայծառ արեւը լուսաւորեց սար ու ձոր , Ապազոն լիճը ադամանդի նման կը պսպը – ղար , Հայոց աշխարհի լեռների ոտին :

Լիճը հեռու չէր մեզանից :

Ո՞վ գիտէ , որքան արիւն եւ զուլում էր տեսել այդ լճակը : Հայոց այրուձին այդ ճանապարհով էր անցել , եւ ներանց ձիերը զովացել էին այդ լճի զուլալ եւ քաղցրա – համ ջուրով :

Քանի կը մօտենայինք պարսից սահմա – նին , այնքան վատ կը զգայինք մենք բո – լորս , որ հետզհետէ կը հետանայինք մեր հայրենի աշխարհից :

Կէս օր էր : Քիւրդ հովիւների չները հաջելով կը մօտենային մեզ : Մի քիւրդ հովիւ իր սրինդով կը կանչէր ոչխարները դէպի լիճ : Շները իրենց անախորժ ձայ – նները կարեցին եւ հետեւեցին սրինդի ելե – ւէջներին :

Նեղիչ տաք արաւ : Ծարաւից կը պա – պակէինք : Կ'երեւի խորված մխան էլ մի քիչ ազի էր : Ամէն մէկը կ'ուզէր մինչեւ լիճը գնալ եւ լճի անուշ ջուրով յագեցնել իր պապակը , բայց այդ արդիլուած էր :

Գիշեր եղաւ : Կը խորհէինք որ լճի մօ – տէն պիտի անցնէինք , բայց լիճը Թողու – ցինք մեր ձախ թեւին վրայ :

Լերան կատարից վար իջանք : Մէկ էլ մի ձայն լսեցինք . «Ջուր , ջուր» :

Սէյոն էր որ դեռ էր մի աղբիւր : Ա – մէնքս ուղղուեցինք դէպի Սէյոն , որ մի քար ցոյց տուեց : Սահմանաքարի կամ մղոնաքարի նման մի քար էր , լերան ստորոտին : Այդ քարի մէջ ջուր կար :

Անդրանիկը ասաց թէ հաւանական է , որ անձրեւի ջուր է եւ , ով գիտէ , քանի օրերէ ի վեր մնացել է , այդտեղ , հոտած կարող է լինել : Լաւ է , որ չխմենք :

Սէյոն Պօղոսը համոզեց նրան թէ՝ ա – նուշ եւ սառ ջուր է :

Մուրատն ասաց . «Հրաշք-Աղբիւր» դնենք սրա անունը : 14 հոգի խմեցինք կուշտ ու կուռ : Ջուրը ոչ կը պակսէր , ոչ էլ կ'աւել – նար :

Սմբատը մերձեց իր ձեռնափայտը քա – րի ծակի մէջ : Ցետոյ որ քարը ծակ էր : Այնպէս խորհեցանք , որ այդ աղբիւրին ակը ջուրի մակերեսին հաւասարութեամբ բարձր լինելու էր , քարի մէջ ջուրը կը լեցուէր մինչեւ բերանը , բայց դուրս չէր թափեր :

«Հրաշք–Աղբիւր»ը փրկեց մեզ ծարաւու – թիւնից :

Հետացանք՝ այն յոյսով , որ երբ վերա – դառնայինք , կրկին պիտի գայինք այս Հրաշք–Աղբիւրին մօտ՝ նրա վճիտ ջուրը խմելու :

Շարունակեցինք մեր ճամբան : Վալա - տը , Ցարութիւնը եւ Սմբատ կ'երթային խումբին առջեւէն , Աւօն եւ Սէյոն կող – մերի պահապան եղած էին , իսկ Ապան էլ վերջապահ էր այդ օրը :

Կէս դիշեր էր : Մի ժայռի տակ նստանք : Կերանք մէկ մէկ կտոր մեղրամոմ , որ մեր պարկերի մէջ վերջին պաշարն էր :

Վալատը չտապեցրեց մեզ՝ ասելով թէ բաւական վտանգաւոր տեղերից պիտի

(Շար .) ՍԵՊՈՒՀ

ՅԱՆՈՒՆ ԽՈՏՈՎԻՉ ՉԱՅԻՑ

ԳԼՈՒԽ Ա

— Երկու հոգուց ոչ մեկը չէր ուզում ապաստանել այդ տան մեջ, որտեղ մենք կանգնած էինք։ Ամեն անկյունից, ամեն ճեղքից մեզ էր նայում մահը։ Ամեն վայրկյան կարող էր տանիքը մեր գլխին փլվել։ Ամեն քայլափոխի մենք կարող էինք ոտքի տակ ընկնել ու ոտքերս կոտրել։ Ամեն շունչ քաշելիս մենք կարող էինք թոքերս պատռել։ Ամեն ինչ կարող էր պատահել։ Ամեն ինչ կարող էր պատահել։

Ես ու Ջոն Ռեդֆորդ, որ ինձ հետ էր եկել, ոչ մի խոսք չէինք ասում։ Մենք միայն նայում էինք միմյանց ու գլուխներս շարժում էինք։ Ամեն անգամ, որ մեկը մյուսին նայում էր, նա գլուխը շարժում էր։ Ամեն անգամ, որ մեկը մյուսին նայում էր, նա գլուխը շարժում էր։

Ջոն Ռեդֆորդը ինձ հետ էր եկել, որ ինձ օգնի գտնել Ջեյմս Ռեդֆորդին, որ նրա հայրն էր։ Ջեյմսը ինձ հետ էր եկել, որ ինձ օգնի գտնել Ջոն Ռեդֆորդին, որ նրա հայրն

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ե. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ պիտի արձակէ 613 աւտարիայի կալանաւորները, հաշուու - թեան դաշնագրին ստորագրուելէն առաջ :

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ մէջ, զնդ. Մալթիի ա՛ա - բեկումէն եաք բազմաթիւ ձերբակալու - թիւններ կատարուեցան :

ՆԵԻԱՏԱՑԻ մէջ հիւլէական նոր փորձի մը ընթացքին, արուեստական ամբողջ քաղաք մը պիտի «հիւլէահարուի » :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ ամերիկեան դեսպանը պոհլէն, որ 15 օրուան ճամբորդութիւն մը կը կատարէ Ե. Միութեան մէջ, կով - կաս այցելելէն եաք պիտի երթայ կեդր. Ասիա :

ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՁՋԸՆՀԱՈՒԸՐ յանձնեց Տօքթ. Սոքի մասնաւոր չնորհակալագիր մը, մանկական անդամալուծութեան դէմ պատճ չիճուկին համար : «Բաւերս կը պակսին, Տօքթ. Սոք, ձեզի յայտնելու Ամերիկայի եւ ամբողջ աշխարհի երախ - տագիտութիւնը» ըսաւ նախագահը :

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ինքնաշարժներու ճարտա - րարուեստը արձանագրեց մրցանիշ մը Մարտ ամսուն արտադրելով ինքնաշարժ - ներու ամէնէն բարձր քանակը մինչեւ հի - մա.— 66·947 հատ :

ԴԱՆԻՈՑ թագաւորական ամոլը մեկնեց աւ Փարիզէն, առջի օր :

ԴԱՆԻՈՑ մէկ փոքրիկ կղզիին մէջ, Ֆէրէօ, ծագած է ըմբոստութիւն մը կա - ռավարութեան դէմ : Պատճա՞ռը... չեն ուզեր որ իրենց բժիշկը փոխուի : Կառա - վարութիւնը ղրկած է 130 ոստիկաններ ըմբոստաներուն դէմ : Բայց այս վերջիննե - րը որոշած են պաշտպանուիլ : Ուժանա - կով փակած են նաւահանգստին մուտքը, եւ պիտի դիմադրեն որսի հրացաններով : Դեռ չի տիտցուիր թէ ո՞ւր հասած է ոս - տիկանական նաւը : Կ'ըսուի թէ ըմբոստ - ները պիտի դիմեն ՄԱԿի :

ՓԻԼԻՊԵԱՆՆԵՐՈՒ մէջ ժողով մը դումար - ուած է ռազմական փորձագէտներու կողմէ, հարաւ. արեւելեան Ասիոյ պաշտպա - նութեան մասին : (Մանիլայի ուխտ) :

ՃԱՓՈՆ պաշտօնապէս առաջարկած էր Ե. Միութեան որ հաշուութեան ժողովը դումարուի Լոնտոնի մէջ : Ե. Միութիւնը ընդունուած է ժողովին վայրը : Նախքան Լոնտոն առաջարկելը, Ճափոն առած էր Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան հա - ւանութիւնը : Ինչպէս պիտէք Ճափոնեւ - խորհրդային հաշուութեան խնդիրը երկար տեւնէ ի վեր կը ձգձգուէր ժողովին վայ - րի մասին անհամաձայնութեան պատճա - ռով :

ՏԻՒՍԻԼՏՈՐՖի մէջ «Փարիզի Շաբա - թ»ին առթիւ, փողոցներու չրջագայութիւ - նը մասամբ պիտի կանոնաւորեն Ֆրանսա - ցի ոստիկանները :

ՉՕՐ. ՌԻՃՈՒԻՑ յայտարարեց թէ ներ - կայիս Ե. Միութիւնը ունի աշխարհի ա - մէնէն զօրաւոր բանակը :

ԱՊՐԻԼ 8ԻՆ

Լրացաւ «Ցառաջ»ի վերհրատարակ - ման տասնամեակը : Իրենց վճարումները պիւրացնելու համար մեր բաժանորդները կրնան դիմել հետեւեալ հասցէներուն .—

ՆՆԻՒՆ – ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊ՝ ընկերները Յ. Հիսայեանի եւ Ա. Աւետիսեանի :

ԳԱՆԵՀՕ ՔԱՇԱՆ՝ ընկեր Բ. Պասմա - ճեանի :

ԻՍԻ, ՄԷՕՏՕՆ, ՔԼԱՄԱՐ՝ ընկեր Ե. Ատանալեանի, Ն. Դարբինեանի կամ սբր - ճարանապետ Պ. Զատիկեանի :

ՇԱՒԻԼ, ՎԻՐՕՖԼԷ՝ ընկ. Գ. Կիւլեանի :

ԱՌՆՈՒՎԻԼ – ՍԱՐՍԷԼ՝ ընկ. Ա. Մարտիրոսեանի :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ՝ ընկեր Բարթող Փափազեանի :

ՄԱՐՍԷՅԼ (քաղաք)՝ Պ. Գ. Ծերիկեա - նի, ընկեր Ա. Քէօսէեանի :

ՎԱԼԱՆՍ՝ ընկ. Ա. Առաքելեանի :

ՎԻԼՆ՝ ընկեր Մ. Մուրատեանի :

ՊՈՐՏՕ՝ ընկեր Տօնէրեանի :

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ՝ ընկ. Ս. Ընտրիկեանի :

ՏԻՍԻՆ՝ Պ. Վ. Հիւսեանի :

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ՝ ընկ. Վ. Խրիմեանի :

ՆԻՄ՝ ընկեր Գ. Խոսրովեանի :

ԿՐԸՆՈՊԼԸ՝ ընկեր Քիւրէեանի :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ա Զ Դ

Անոնք որ կը փափաքին ունենալ Տիկ - նանց Միութեան Որբերու Օգնութեան մարմնի մանուկներու ծպտեալ հանդէսին նկարները, կրնան դիմել Փարիզի եկեղե - ցւոյ դիւանատունը :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

ՁԱՇ Ի ՊԱՏԻՒ Պ. Յ. ՏԷՐ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆԻ

Համազգայինի նախագահ եւ Նշան Փա - լանճեան Ձեմարանի Ցոր. կեդր. Ցանձ - նախումբին փոխ առենապետ Պ. Ց. Տէր Մելքոնեանի ի պատիւ հայկերոյթը տեղի պիտի ունենայ այս ուրբաթ, ժամը 21ին :

Արձանագրուելու համար դիմել «Ցա - ռաջ»ի խմբագրատունը, Փրօ. 86-60, ինչպէս նաեւ Գրատուն Պարսամեան՝ Փրօ. 64–90, ամէնէն ուշը հինգշաբթի երեկոյ : Մասնակցութիւն հազար ֆր. :

Համազգայինի վարչութեան եւ Ցոր. պործադիր մարմնին անդամները, խորհր - դակցութեան կը հրաւիրուին նոյն օրը ժամը 7ին, ճաշարան Քոլմար, 13 Ռիւ տը Սբրազպուրկ :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Ցառաջիկայ հաւաքոյթը այս չորեքշաբ - թի երեկոյ Քառէի սրճարանի վերնայար - կը : Պ. ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ կը ներ - կայացնէ՝ իր անտիպ եւ կարեւոր գործե - րէն մէկը : Մուտքը ազատ է :

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կազմակերպուած՝

«Միջազգային բանաստեղծութեան վէ - րբիլ » ընկերակցութեան կողմէ :

Հինգշաբթի, 28 Ապրիլ, ժամը 20·45ին, Ազգ. Տան Քառերասրահին մէջ, 32 Ռիւ Թրեվիզ :

Կը խօսի ԿՈՄՄՈՒԶԻ ՏԸ ՊՕՆԷ :

Նիւթն է՝ Միջին դարու հայ բանաս - տեղծութիւնը :

Կը նախագահէ բանաստեղծ ՓՕԼ ՖՕՌ :

Իսկ Չորեքշաբթի իրիկուն Թրիսթիւն տը Լա Ֆամ, ժամը 18·20ին, 32 Ավընիւ տը լ'Օփերա, քօքթէյ :

Այրի Տիկին Եղիսաբէթ Թէրզիպաշեան, Պ. Յակոբ Թէրզիպաշեան, Պ. Աւետիս Թէրզիպաշեան, Տէր եւ Տիկին Թորգոմ - եան եւ զաւակը, այրի Տիկին Մ. Մակար - եան (Մարսէյլ) եւ բոլոր պարագաները խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց ա - մուսնոյն, հօր, մեծ հօր եւ եղբօր՝

ՄԱՐՏԻՐՈՍ ԹԷՐԶԻՊԱՇԵԱՆԻ

մահը որ տեղի ունեցաւ ապրիլ 23ին, 76 տարեկանին, յետ կարճատեւ հիւանդու - թեան :

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր չորեքշաբթի ժամը 14·45ին Փարի - զի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցին, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Քանթէնի դերեզմանատունը :

Մասնաւոր մահագդ ղրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել :

Այրի Տիկին Սահփան Դանիէլեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Կ. Դանիէլեան, Տէր եւ Տիկին Հայկ Դանիէլեան եւ զա - ւակները, Տէր եւ Տիկին Օննիկ Դանիէլ - եան եւ զաւակները (Հայաստան) խոր ցա - ւով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, պապիկին, եղբօր եւ հօրեղբօր՝

ՍՏԵՓԱՆ ԴԱՆԻԷԼԵԱՆԻ

մահը որ տեղի ունեցաւ երկուշաբթի, ապ - րիլ 25ին :

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այս հինգշաբթի ժամը 10·45ին, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցին, ուրկէ մար - մինը պիտի փոխադրուի Լիվրի կառևանի դերեզմանատունը :

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊԱՍԱԿԻ

Գէորգ Ոսկանեանի մահուան առթիւ Տէր եւ Տիկին Սեդրակ Գասպարեան, Տէր եւ Տիկին Րոպէր Գասպարեան երկու հազարական ֆրանք եւ Տիկին Աննա Թո - փալեան հազար ֆրանք կը նուիրեն Ֆ. Կ. Ազատ Անիէռի մասնաճիւղին :

★

Պ. ՈՍԿԻԱՆ ՂՈՒԿԱՍԵԱՆ (խոհարար Սասունի) իր հօրեղբօր տղուն Մխիթեան Ղուկասեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրէ հազար ֆր. Աղ - քատախնամի ծերանոցներուն եւ հազար ֆրանք «Ցառաջ»ի :

Imp. ARAXES. 46. rue Richer. PARIS 9e

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՃԵԱՆ ՁԵՄԱՐԱՆԻՆ

ԴՍԱՆՀԻՆԳԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

ԺԴ. ՑԱՆԿ

Գ. Թէւանեան	10·000
Անդրանիկ Մալաճեան	2·000
Սաքեոնիկ Պատուականեան	1·000
Տիկին Եփրեմեան	500
Բ. Չիլինեան	500
Գումար	14·000
Նախորդ գումարը՝	790·700
Ընդհ. գումար	804·700

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ

Հերթական դասախօսութիւնը այս չո - րեքշաբթի, իրիկուան ժամը 9ին, Ֆրան - սական Համալսարանի ամփիթատրոնին մէջ (40, Ալէ Լէօն Կամպէթա) :

Կը խօսի՝ Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ

Նիւթ՝ Ինչ տեսայ Տէր Զօրի մէջ, ֆա - ռասուն տարի յետոյ :

Մուտքը ազատ է :

ՄԱՅՐԵՐՈՒ ՕՐԸ

Փարիզի մէջ կը տօնուի՝
ՄԱՅԻՍ 22ԻՆ
ժամը 14·30ին, Միւթիւալիթէի մէջ :

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՕԴԱՓՈՒԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՑԱՆԻ ՇԷՆՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

Ֆ. Կ. Խաչի Շրջ. վարչութիւնը չնո - հակալութեամբ ստացած է ի նպաստ իր կայանի չէնքին երկու հազար ֆր. Տէր եւ Տիկին Պետրոս Արսլանեանէ, փոխան ծաղկեպսակի իրենց հօրեղբօր Մանուկ Կարապետեանի (Ժընեւ) մահուան առթիւ :

Շնորհակալութեամբ ստացած է նաեւ Իսիի մասնաճիւղէն, երեսուն հազար ֆր., ուր հանգանակութիւնը դեռ կը շարու - նակուի :

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՕՐԸ

Սարպոնի մեծ Ամփիթատրոնին մէջ
Կիրակի, 15 Մայիս, ժամը 14ուկէսին

Մասնակցութեամբ տաղանդաւոր ար - ուեստագէտներու եւ արուեստագիտուհի - ներու :

Կանխաւ ապահովեցէք ձեր տոմսերը :

Հայ Կարմիր Խաչի կեդրոնէն, 15, Ռիւ ժան Կուժօն, Փարիզ :

Ինչպէս նաեւ փարիզեան չրջանի մաս - նաճիւղերէն :

Տոմսերու գինը.— 100, 200, 300 եւ 500 ֆրանք :

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Խաբերդէն Թադուհի Անանեան կը փնտռէ իր քոյրը Մարիամ Անահեանը, Բալուի Գումպաթ գիւղէն, 1922ին Խարբերդի Նիւ Իսթ Բըլիֆի որ - բանոցէն փոխադրուած է Պէյրութ, 1924–ին եղած է Պէյրութ, յետոյ փոխադրուած է Ղազիրի որբանոցը : Անկէ մեկնած է Մարսէյլի գիւղերը եւ ամուսնացած Խար - բերդցի երիտասարդի մը հետ : Կը խնդ - րուի տեղեկացնել՝ Մովսէս Սարգիսեան, 5, Rue Bernard du Bois, Marseille

Ե. Խ. կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել :

ՓՆՏՌԵՑԷՔ

Արպիլեան Եղեռնի քառասնամեակին առթիւ, ամէնէն այժմէական գիրքը՝

ԾԱՏՈՒՐ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆԻ

ԽԱՉԻՆ ՃԱՄԲԱՆ

Գինը՝ 400 ֆրանք : Դիմել հեղինակին՝ Z. Berberian, 104, Av. d'Italie, Paris (13)
եւ Փարիզահայ գրավաճառներու :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Կը փնտռեմ քոյրս, բնիկ Տիվրիկցի, որ առաջին պատերազմէն առաջ մեկնած է Ա - մերիկա, հօրը անունը Պօղոս Ջաղաց - պանեան, մօրը անունը Էլմաս Բոշնպօ - ղոսեան : Տեղեկացնել Սեդրակ Ջաղաց - պանեանի՝

Balane-Mirée (Indre et Loire) France

Ամերիկահայ Թերթերէն կը խնդրուի արտատպել :

ԱՅՑ «Հ. Յ. Դ. ԹԱՆԳԱՐԱՆ»

Այս կիրակի Մայիս մէկ, կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Փարիզի Ահարոնեան խումբի կողմէ :

Նեղոյ կ'ըլլան Երջ. եւ կեդր. վարչու - թիւնները :

Ոտքի բոնի այցելութենէն եաք, նոր տեղերէ, կէս երդմեան արարողութիւն :

Եւ մէջ 16·30ին խնջոյք – թէյասեղան :

Կէս, ծանրաբեռն բոլոր քոյր մասնաճիւ - ղերուն :

Մեծ կռիւ պայ·— կար տիւ Նոռէն Տէ - փիէ Պաղլիէօ ժամը 10·30ին, չորեկատ 11·15, 12·15, 13·59 եւ 14·29 :

Իջնել Անկէն :

ՑՆՇԱՏԱԿԻ ՕՐ

Կազմակերպուած Մարսէյլի Խարբերդի Նահանգային Եփրատ Միութեան կողմէ :

Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն Պիվէյրի մէջ (Կարտան) : Հոգեհանգստի արարողութիւն պիտի կատարուի մեր բո - լոր ննջեցեալներու հոգւոյն :

Լ. Գեղունի սրահին մէջ գեղարուես - տական բաժին, գեղավարութեամբ հայ - րենակից Ն. Սարգիսեանի, հայկական պարեր, պուլի մրցում, հաւկթախաղ, եւն. : Ճոխ պիւֆէ : Վարձուած են օթո - քարները, որոնք կը մեկնին առաւտեան ժա - մը 9ին, Քլաս տ'Էքսէն : Արձանագրուելու համար դիմել հետեւեալ հայրենակիցնե - րուն— Մարսէյլ Ց. Դաւիթեանի (Պար Րաֆֆի), Գինոսեանի՝ Սէն Լու, Անես - բէկեանի, Սէնթ Մարգրիտ, Ե. Արզու - մանեանի (Պուլ. Օտտօ), Ց. Սահակեանի (Քըթիթ Վիթթ) : Երեւելիի համար 240 ֆրանք :

ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆ. ՄԱՐՄՆՈՑ

(ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ)

Տարեկան պարահանդէսը
20 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻՆ
GRAND HOTEL

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Գործաւորուհիներ չըմիլիէի (քօնֆէք - սիօն) համար, տունը աշխատելու պայմա - նով : Դիմել ամէն օր ժամը 14էն 18 :

Baltayan, 26, Rue d'Enghien, 3e étage

×

Երիտասարդ կին մը թայէօրի համար որ պիտանի կար կարել եւ կերակուր ե - փել, ճաշը ապահովուած է, բայց ոչ բը - նակութիւնը : Հեռաձայնել Լըքուռպ 73-97 :

ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

244 - 246, Rue Vendôme, LYON
20, Rue Villeroy, LYON

Պահատուրեան նպարավաճառատու - ն իր յարգելի հայրենակիցները եւ յաճախորդները կը հրաւիրէ ընել իրենց նպարեղէնի գնում - ները, մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ զգալի զեղչերով :

Կը ներածենք մեր մասնագիտու - թեան յատուկ ուտելիքներ միշտ թարմ եւ համեղ, գոհ ձգելու մեր յաճախորդները : Բաւ է մէկ անգամ այցելել :

Ունինք թահին, հէլվա, եալանճի տօլմա եւ տերեւ, ձիթապտուղ յու - նական կալամաթա, տեղական եւ բրբական զուտ ձէթ, մասնագէտներ - ու կողմէ յանձնարարուած, գար - նանային բուժման համար :

Ձերմակ պանիր, բաշխավալ պալ - խանեան, պամբա եւ ամէն տեսակ Ֆրանսական պահածոներ, կեսա - րիոյ մասնագիտութեամբ պատրաս - տուած ընտիր ապուխտ եւ երշիկ, փէստիլ ծիրանի, պլիտաք եւ միջու - կը, սահլէպ, մահլէպ, սումաղ, սա - պըզ, պահար, քիմիօն, չաման եւ բոլոր համեմներ :

Մանաւանդ մեր «ՇԻՐԱԿ» զուտ խաղողէ պատրաստուած օղին ան - պակաս չմնայ ձեր սեղանէն : Քաշ - ուած համեղ զուտ սուրճը, որ կը մոռցնէ ձեր բոլոր յոգնութիւնները :

Կրնանք Ֆրանսայի ամէն կողմերը ուղարկել նոյնիսկ Ջուխցերիա եւ Պելժիա :

Կնունքի եւ հարսնիքի համար իր - միչքներու համար մասնաւոր զին :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆԱՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 28 ԱՊՐԻԼ • JEUDI 28 AVRIL 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7659 31e ANNEE

խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3070

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՅԻՍՆԱՄԵԱԿ ՄԸ

*

Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութիւնը իր յիսնամեակը ոչնչեց կիրակի օր՝ Պուլվար տը Սթրազպուրկի կլոզ ճաշա – բանի ընդարձակ սրահին մէջ.:

Հո՛ն էր, որ 1905ին հիմը դրուած էր Միացեալ ընկերվարական կուսակցութեան :

Շատ հին է Ֆրանս. ընկերվարութեան պատմութիւնը : Սկիզբը կը հասնի մինչեւ Պապէօֆ, որուն «դաւադրութիւնը » Տիրէկթուարին դէմ՝ կառափնատ առաջնորդեց զինքը 1797ին :

1820էն սկսեալ ընկերվարական գաղա – փարարութիւնը սկսաւ ծաւալիլ՝ չնորհիւ Սէն Սիմոնի, Շառլ Ֆուրիէի, Վիկտոր Քոնսիտէրանի, Անֆանթէնի, Փրուտոնի, Լուի Պլանի, Պլանքիի եւ ա – ւելորդներուն :

1848ի յեղափոխութեան առեն որոշ դեր խաղացին ընկերվարականները : Նոյն տարին էր, որ հրատարակուած էր Մարքս – Էնկէլսի «Մանիֆէստ կոմունիստ»ը :

1866ին, երբ Կարլ Մարքս Լոնտոնի մէջ հիմնեց Առաջին Ընկերվարական Միջազ – գայինը, իր դլխաւոր ուժը կը կազմէին Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի բանուորները :

1870 – 71ի Ֆրանքֆուրտեան պատե – րազմի թոհուբոհին մէջ քանդուեցաւ Ա. Միջազգայինը : Պէտք եղաւ սպասել մին – չեւ 1889, վերակազմելու համար զայն՝ երկրորդ Միջազգային անունով :

Ֆրանսայի ընկերվարականները 1879ին Մարսէյլի համաժողովին մէջ ընդունած էին Մարքսի սկզբունքները : 1881ին Ռէնսի մէջ պառակտում առաջ եկաւ : Ժիւլ Կէսի կազմնակից «ուղղափառ » մարքսականները բաժնուեցան Պլնուա Մալընի եւ Պրուսի հաւուածէն, որ «ամ – բողջական ընկերվարութիւն» կը քարո – զէր :

1882էն վերջ հինդ հաւուածներու բաժ – նուեցան Ֆրանսայի ընկերվարականները : Ուղղափառները, որոնց առաջնորդն էր Ժիւլ Կէսէ, Պլանքիի աշակերտները, ղեկ – խաւորութեամբ Էտուար Վայեանի, Պրուսի թեւը, Ալլեմանի կուսակիցները եւ Ան – կախ ընկերվարականները, որոնց վարիչ – ներն էին Ժան Ժորէս, Ալ. Միլլեան, Վի – վիանի եւ Մալընի կազմնակիցները :

Այս էր Ֆրանսայի ընկերվարական կու – սակցութեան վիճակը 1905էն առաջ : Գա – ղափարական դետնի վրայ, որոշ տարա – կարծութիւններ կը բաժնէին այս հինդ հաւուածները, որոնք անդամ էին երկ – րորդ Միջազգայինին :

1904ին Միջազգայինի Ամստէրտամի համագումարը որոշեց ամէն երկրէ մի – այն մէկ ընկերվարական կուսակցութիւն ընդունիլ իր ծոցին մէջ : Ու յանձնարարեց Ֆրանս. ընկերվարականներուն ,որ ձուլ – ուին միակ կուսակցութեան մը մէջ եւ յաջորդ համագումարին ներկայանան մի – ացեալ ճակատով :

Այդ միութիւնը իրագործուեցաւ 1905 Ապրիլ 23էն 25 դումարուած ժողովներու ընթացքին, ուր կազմուեցաւ «Միացեալ » ընկերվարական կուսակցութիւնը :

Ահա՛ այս պատմական դէպքին յիսնամ – եակն է, որ տօնեցին կիրակի օր :

1905էն վերջ ալ դաղափարական վէճե – րը չդադրեցան՝ կէսի եւ Ժօրէսի համախոհներուն միջեւ :

Միացեալ ընկերվարական կուսակցու – թիւնը ունեցաւ իր պաշտօնաթերթը՝ Հիւմանիթէ, որուն խմբագրապետն եղաւ Ժօ – րէս՝ մինչեւ իր եղերական սպանութիւնը՝ 1914 Յուլիսի վերջը, ընդհանուր պատե – րազմի նախօրեակին :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԴԷՊԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԵԱՆ ԲԱՐԵԼԱՒՈՒՄ

Վերջին երկու չաբաթները արձանա – դրեցին ղեկանագիտական տենդոտ պոը – ծունէութիւն մը Ասիայէն մինչեւ Եւրո – պա և Ամերիկա : Ընդհանրապէս՝ աշխար – հը պառակտող խնդիրներուն լուծում մը դանելու չուրջ : Այդ ուղղութեամբ , պա – տասխանատու անձնաւորութեանց կողմէ՝ յայտարարութիւններ , բանակցութեանց առաջարկներ , ժողովի հրաւէրներ : Թէեւ տակաւին ձեռք չեն բերուած գրական որ – ոշումներ , բայց Ֆրանքֆուրտ-զուգական համաձայնագրէն , եւ հաւանաբար Աւս – տրիոյ հաչտութեան դաշնագրէն , թէեւ դեռ առաւելաբար յայտարարութեանց , առաջարկներու եւ ժողովներու չափանի – չով կարելի է դատել քաղաքական հոլո – վոյթը, բայց այս բոլորին վրայ կը թուի դրուած ըլլալ ընդհանուր համաձայնու – թեան մը գալու չեչտը : Դիւանագիտական շրջանակներու կարծիքով , ուրուագծ – ուած են արդէն յուսադրիչ հեռանկար – ներ : Կը կարծուի որ մայրաքաղաքներէն սկսած է փչել «ջերմ» հով մը : Վերջին լուրերը ապացոյց մը կրնան նկատուիլ այս մասին :

ԱՄԵՐԻԿԱ Կ'ՈՒԶԷ ԲԱՆԱԿՑԻԼ

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը Ֆ. Տըլլըս յայտնարարեց առջի օր լրագրա – կան ասուլիսի մը ընթացքին, թէ Ուա – շինկթըն պատրաստ է Փէքինի հետ դլուխ դլխի բանակցութեանց սկսելու, Ֆորմո – զայի շրջանին մէջ վինաղադար մը կըն – քելու համար : Յատկանշական է իր յայ – տարարութեան նախադանը :

« Այն տպաւորութիւնն ունիմ , թէ վեր – ջին տասը օրերու դէպքերը կրնան վճռա – կան կարեւորութիւն մը ունենալ Եւրո – պայի եւ Ասիոյ համար »:

Անշուշտ Ամերիկայի արտաքին նա – խարարին պատասխանը չինական առա – ջարկին , որքան ալ պարունակէ որոշ դի – ջողութիւն մը, պայմանաւորեալ է : Փէ – քին – Ուաշինկթըն հաւանական բանակ – ցութեանց ընթացքին՝

Ա) Պէտի քննուի վինադադարի մը հար – ցը, որովհետեւ «կարելի չէ խօսիլ առը – ճանակի մը սպառնալիքին տակ » :

Բ) Կարելի չէ Ազգ. Չինաստանի կռնա – կին, եւ բացակայութեան, բանակցիլ զայն չհաղորդող խնդիրներու մասին :

Գ) Սակայն խնդիրներ կան որոնք կը – նան քննուիլ Փէքինի եւ Ուաշինկթընի կողմէ, առանց Ֆորմոզայի կառավարու – թեան անհրաժեշտ ներկայութեան : Եւ Մ.Նահանգները պայման չեն դներ առաջ – ուընէ , որ Ազգ. Չինաստանն ալ մասնակ – ցի ժողովներուն, պայմանաւ որ օրակար – դը խնդրոյ առարկայ չդարձնէ Ֆորմոզա – յի ճակատագիրը :

Ֆոսթըր Տըլլըս, վերջացուց իր յայտա – բարութիւնը, միանալով նախագահ Այ – զընհաուըրի յայտնած առջի օրուայ պա – զափարին , թէ դիւանագիտական « քա – զաքավարութիւն»ը աւելորդ է չատ մը պարագաներու մէջ, եւ թէ կարեւոր չէ նման հիմնական հարցերու առթիւ դիտ – նալ, թէ ո՞վ պէտք է առնէ երկրորդ քայ – լը :

Թէեւ Ամերիկայի ներկայ դիրքը Չի – նաստանի հանդէպ չի նշանակեր թէ Ուա – շինկթըն Փէքինի կառավարութիւնը պաշ – տօնապէս ճանչցած է, բայց դիւանագի – տական շրջանակներու կարծիքով չդիա – յարերծուած է երկու երկիրներուն միջեւ յարաբերութեանց որոշ բարելաւում մը : Անգլիական շրջանակները, որ քննադա – տած էին Ուաշինկթընի սկիզբնական դիր – քը Չինաստանի առաջարկին հանդէպ ,

(Շար.ը կարդալ Գ. էջ)

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

•

ՆՈՐ « ՖԻՍՏԱՆԸ »

— Զատիկին եկեղեցի գացի՞ր, Սօնա…

— Ի հարկէ գացի. նոր հագուստ մը առած էի անցեալ շաբթու. ամէնէն լաւ առիթն էր որ հագնէի :

— Շատ մարդ կա՞ր …

— Ասեղ ձգելու տեղ չկար, բայց ես ինչ մը կանուխ գացի որ ամէնէն առջեւը կենամ …

— Ծանօ՞թ, բարեկա՞մ …

— Օ՛, ամէն մարդ հոն էր… Զարու – ին խենթ գլխարկ մը դրած էր. կարմիր՝ վրան ալ կանաչ ծաղիկներ …

— Վարդապետը խրոց տուա՞ւ :

— Միտքս չէ, շիտակը, կարծեմ տուաւ … Գեղուհիին ձեռքը շատ սիրուն պայու – սակ մը կար. կարծեմ շրջանակը իրական ոսկի էր. կապոյտ կաշի, վրան՝ իր սկզ – բնատառերը …

— Դպրաց դա՞սը ինչպէս էր, լաւ եր – գե՞ց …

— Ուշադրութիւն չընի, բայց կարծեմ լաւ էր… Գոհարիկին նշանածը հոն էր. կարելիկ բան մը, ինչ մը գիրուկ. աղջի – կը, ոսվը բարտիի կը նմանէր. կապոյտ վերարկու մը հագած էր, օձիքը թաւիշ. այ կողմը ծաղիկ. չհաւնեցայ …

— Առաջնո՞րդն ալ եկած էր…

— Չեմ գիտեր… Դասը ինչի մը վար – դապետներ կային կարելի է անոնցմէ մէ – կըն էր… Փիչ մնաց մոռնայի… Մա – րիամ հօրքուրը ոսվս էր … Գիտե՞ս ինչ եղեր է… Թոռը փարիզ գացեր, փրան – սացի աղջկան մը հետ կարգուեր, եղեր ե – ւրը է …

— Երուսաղէմի համար պնակ պտըտ – ցուցի՞ն …

— Պնակ մը անցաւ, առջեւէս, բայց այնչափ խօսքի բռնուած էի որ չկրցայ տասնոց մըն ալ ձգել … Կանեփեաննե – րուն նոր կառքը սքանչելի բան մըն է. ճիշդ եկեղեցիին դրան առջեւ կեցուցած էին որ ամէն մարդ տեսնէ. կախ – կանաչ բան մը …

— Ըսել է վարդապետը բարոզ չտուաւ :

— Ամա՛ն, բարո՞զս ինչ է. մտիկ ընո՞ – ղը ով է. ի՞նչ հին գլուխ բան ես, դուն ալ … ես եկեղեցի գացող չեմ, բայց տարին մէյ մը, Զատկէ Զատիկ երթալ կ'արժէ. ձգէ որ եթէ նոր հագուստ առած չըլլայի , տեղէս չէի շարժեր ես …

— Սա ըսէ նայիմ, երբ եկեղեցի կ'եր – թաս, աղօթք կ'ընե՞ս …

— Աղօթքի ատե՞ն կը մնայ որ… Ամէն անգամ որ գացած եմ, բովս ծանօթ մը ելած է… Անգամ հօրքուրը երկու տարի է տեսած չէի… Այնպէս որ չէի կրնար հե – տը խօսքի չբռնուիլ… Աճպետաները, ա – նանկ ալ համով հոտով կը խօսի որ …

— Ուրեմն չե՞ս խաչակնքեր …

— Մատնիս դրած չէի որ խաչ հանէի… Առջեւի կարգը Թամիանոսեաններն կնիկը նստած էր… խաչ հանած ատենը, ադա – մանդները անանկ կը շողային որ աչքս վրան մնաց… Մերկ մատներով խա՞չ կը հանուի, ճանըմ …

— Ուրեմն եկեղեցի երթալդ ի՞նչ օգուտ ունեցաւ. բարոզը մտիկ չես ըներ, աղօթք չես ըներ, խաչ չես հաներ եւ …

— Օգո՞ւտ, Թագուկը նոր փիստանս եւ նոր գլխարկս տեսաւ. կը բաւէ. թող ճա – բի. եկող տարի ուրիշ փիստան մը հագած պիտի ըլլամ …

— Հագիր, հագիր… ինչո՞ւ չէ, Զա – տիկը եղած է որ էեզիպէսները իրենց վր – րան գլուխը ցուցադրեն …

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

ՓԷՔԻՆ ԿՐՆԱՅ ԲԱՆԱԿՑԻԼ

ՁԱՆ ՔԱՅ ՁԷՔԻ ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԵԱՆ

*

Պանաունկէն հասած տեղեկութեանց համաձայն, Չինաստանի վարչապետը Շու Ան Լէյ եւ Փաքիստանի վարչապետը Մո – համէտ Ալի, Առջի օր 2 ժամուան տե – ւակցութիւն մը ունեցան, որուն ընթաց – քին Շու Ան Լէյ յայտնեց թէ Չինաստանը —որ պատրաստ էՄերիկայի հետ բանակ – ցելու Ֆորմոզայի մասին , — կրնայ ըն – դունիլ որ Մար. Չանկ Քայ Չէքի ներկա – յացուցիչն ալ ներկայ գտնուի խօսակցու – թեանց: Չինաստան պատրաստ է նաեւ ամերիկացի օդանաւորդները ազատ ար – ձակելու, եթէ Ուաշինկթըն ընդունի բա – նակցելու իր առաջարկը: Կ'ըսեն թէ Փա – քիստանի վարչապետը մեծ դժուարանքով արտայայտած է Շու Ան Լէյի մասին ,հա – կառակ որ Պանաունկի խորհրդաժողովին ընթացքին բուռն ելոյթներ ունեցած էր անոր դէմ: « Շու Ան Լէյ, կրկին բացու դուռը որ դոցուած էր Ուաշինկթընի առա – ջին պատասխանին պատճառով: Նոյնիսկ կ'ընդունի թէ իր ալ առաջին հակազդե – ցութիւնը այդ պատասխանին առթիւ, բնաւ նպաստաւոր չէ եղած »:

Փաքիստանի վարչապետը, որ կը կար – ծուի թէ Պանաունկի ժողովին ընթացքին միշտ չարաբերութեան մէջ մնացած է Ուաշինկթընի հետ, առաջարկեց Ֆորմո – զայի խնդրին լուծման համար կարդ մը հիմնական միջոցներ :

— Մացու եւ Քէմոյ կղզիներու պար – պումը՝ Ազգ. Չինաստանի կողմէ :

— Ընդունիլ Փէքինի կառավարութիւնը ՄԱԿի մէջ :

— ՄԱԿի ձգել Ֆորմոզայի դոյավիճա – կին համար վերջնական որոշումը :

× Փաքիստանի վարչապետը յայտնեց նաեւ, թէ Շու Ան Լէյ ունէր դրական ծը – րագիր մը, Մար. Չանք Քայ Չէքի մա – սին , որովհետեւ չատ լաւ գիտէր թէ Մ. Նահանգները չէին կրնար պարզապէս լքել իրենց վաղեմի դաշնակիցը :

× Դիւանագիտական շրջանակները մեծ

Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԸՆԴՈՒՆԵՑ

«ԵՐԵՔ ՄԵԾ»ԵՐՈՒ ԱՌԱՋԱՐԿԸ

*

Ինչպէս հաղորդած էինք, պատասխա – նելով Վիէննայի մէջ արտաքին չորս նա – խարարներու ժողով մը գումարելու Մոս – կուայի առաջարկին, «Երեք Մեծերը» յանձնած էին Ապրիլ 22ին յուշագիր մը , ուր կ'առաջարկէին չորս մարզպաններու հանդիպում մը նախապէս , Մայիս 2ին : Խ. Միութիւնը երէկ ընդունեց թէ՛ նախա – պատրաստական ժողովի մը գումարումը , եւ թէ թուականը՝ Մայիս 2: Բայց իր յուշագիրը, որ որոշապէս սիրալիր չէր մը կը կրէ , կ'ընդդէմ այն պարագան թէ մարզպաններուն ժողովը պէտք է նկատել մեկայն իբրեւ նախապատրաստութիւն մը արտաքին նախարարներու ժողովին հա – մար : Թէեւ մարզպանները կրնան համա – ձայնիլ կարդ մը կէտերու մասին, բայց ուրիշ հիմնական հարցեր պէտք է քննուին նախարարներու կողմէ : Եւ ուրեմն, Չոր – սերու ապագայ ժողովը, դաշնագիրը ըս – տորագրելու պարզ արարողութիւն մը պիտի չըլլայ: Ինչպէս դիտէք, « Երեք Մեծերը» կը փափաքէին որ մարզպաննե – րու ժողովը նախապէս հարթէր դժուա – րութեանց մեծ մասը :

× Վիէննայի մէջ մեծ դոհունակու – թիւն կը տիրէ , Մոսկուայի պատասխա – նին առթիւ: Իրագէկ շրջանակներու կար – ծիքով, Խ. Միութեան «Երեք»ներուն ա – ռաջարկը ընդունիլն անդամ ապացոյց մըն է, թէ կրեմլին «վճռած է Աւստրիոյ խընդիրը լուծել» :

× ԵՐԵՔ ՄԵԾԵՐՈՒՆ մարզպաններն ու փորձագէտները նորէն ժողով մը դումա – րեցին Վիէննայի մէջ, պատրաստելու համար երկուշաբթի օրուայ Չորսերու ժողովը :

կարեւորութիւն կ'ընծայեն Փաքիստանի եւ Չինաստանի վարչապետներուն տե – սակցութեան, եւ ուշի ուշով կը քննեն եղած յայտարարութիւնները :

ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

*

ՄԻԼԱՆ, (Յառաջ)։— Ահաւասիկ ամփոփումը այն ճառին զոր խօսեցաւ Տ. Միսաէեան Հայ Տունի մէջ, Հայաջինջ Սպանդի Քառասնամեակին առթիւ ։—

1922ին, երբ վերջին անգամ Պոլսոյ մէջ Ապրիլեան սպահանջին տարեդարձը կը տօնուէր, աղաղակ մը փրթաւ արտէս, — « Ժողովուրդի մը կէսը յուղարկաւորներուն թիւը պակսեցաւ։ Եւ այսօր աղմկիչներ ունինք որոնք հարց կուտան սրտառուչ պարզամտութեամբ ։ — Ի՞նչ է 1915 Ապրիլ 11/24ը ... Այո, կան աղմկիչներ որոնք չեն գիտեր իրենց կամքէն անկախ պատճառներով։ Բայց, ներելի՞ է չգիտնալ, չհետաքրքրուիլ, չտեղեակ ըլլալ այսքան հրատարակութիւններ եւ պատեհութիւններ կան։ Ժողովուրդներու յարատեւութեան պայքարին մէջ պարտուելու դատապարտուած են ամէնէն առաջ անոնք որ կը կորսնցնեն իրենց յիշողութիւնը ։ Ոգեկոչել անցեալը՝ չի նշանակեր կառչիլ անցեալ յիշատակներու եւ կանգ առնել ։ Ոգեկոչել աւելի քան մէկ միլիոն զոհերու հոգեհանգստեան տարեդարձը՝ կը նշանակէ ամուր պահել կապը երէկուան եւ այսօրուան միջեւ, գտնելու համար վերջնական յաղթանակի ճամբան ։

Ինչ որ տեղի ունեցաւ 1915 Ապրիլ 11–24ին եւ չարունակուեցաւ տարիներով, իրագործումն էր արիւնաղանդ ծրագրի մը։ Թուռները ուզեցին «դարմանել » պատմական սխալ մը։ Բազմաթիւ թուրք մտաւորականներ եւ վարիչները յաճախ կը գանգատէին թէ Սուլթան Մէհմէտ, Բիւզանդիոնի յաղթականը, ծանր սխալ մը գործած էր ողջ ձգելով ոչ – թուրք փոքրամասնութիւնները։ Տարիներով քարոզութիւններ կը կատարուէին այս ուղղութեամբ, նոյն իսկ Օսմ. Սահմանադրութեան շրջանին, երբ յարաբերական ազատութիւն մը կը տիրէր։ Գրագէտ հրապարակագիրներ, այժմ զառամած, նոյն տեսակէտը կը պաշտպանէր մոլեգնօրէն (Հիւսէյին Ճահիտ)։ Պետական վարիչներ ալ ծրագիրներ կ'որոճային, սպասելով նպաստաւոր պատեհութեան մը։ Մեծ – եպարքոս մը, Թուատ փաշա, դեռ 1869ին կտակ մը կը ձգէր իր մահուան անկողնին մէջ, հետեւեալ բովանդակութեամբ ։

— « Օսմ. կայսրութիւնը վտանգի մէջ է։ Մեր նախահայրերուն գործած անբարոյականութիւնները այսօր մեզ կը դնեն չափազանց տագնապալի կացութեան մը մէջ։ Ներքին գործերու մէջ մեր բոլոր ջանքերը պէտք է ձգտին դէպի մէկ նպատակ, — ցեղերու միաձուլում ... Մահմետական Հայերը հակում ցոյց կուտան դէպի ռուսական դիւանագիտութիւն։ խելացութիւն է չափազանցել անոնց եռանդը »։

Բացատրութեան չի կարօտիր վերջին խօսքը, — «չափազանցել եռանդը »։ Եւ պարբերաբար կոտորածներ ու կողոպուտներ կը տեսնէին, համաձայն կանխորոշ ծրագրի մը, — թոյլ չտալ որ ղլուխ վերցնէ այս չինարար ժողովուրդը ։ Նպաստադիմը կը բարձրանար, ամէն անգամ որ բարենորոգում, զոնէ քիչ մը արդարութիւն պահանջէինք ։

Բարենորոգման վերջին ծրագիրը մշակուած ու վաւերացուած էր 1913ին, եւ այս անգամ ալ արիւնածարաւ իթթիհատը առաջին պատեհութեան կը սպասէր, զայն ջուրը ձգելու համար ։

Դժբախտաբար չուշացաւ այդ պատեհութիւնը, — Համաշխարհային պատերազմ՝ 1914 Յուլիսին։ Տպաւորը կը դրծէր արդէն, երբ Թուրքիան տակաւին չէր մասնակցած պատերազմին ։ Դժոխային կացութիւն մը ստեղծուած էր մասնաւորապէս «արեւելեան նահանգներուն» մէջ, պինուորագրութեամբ, խուզարկութեամբ, աւարառութեամբ եւ պինուորներու կողմէ կատարուած առեւանգումներով։ Ամէն տեղ հայժողովուրդը ստանձնած էր անհնարին զոհողութիւններ, նոյն իսկ ինվէնթի վկայութեամբ։ Եւ երբ Թուրքիան ալ միացաւ պերմանական ճակատին, վիճակը ձգուած էր արդէն։ Որեւէ պատրուակ բաւական էր, մահացու հարուած մը տալու համար « ըմբոստ» ժողովուրդին ։

Չուշացաւ այդ պատրուակը, եւ Գազաները բնակչութեան ծրագիրը գործադրել ըսկսաւ վարիչ տարրերու դէմ յատուկ։ Երբ առաջին առթիւ աւելի քան 280 անձեր կը ձերբակալուէին Պոլսոյ մէջ 1915 Ապրիլ 11ին, կարծուեցաւ թէ միայն մայրաքաղաքին յատուկ ձեռնարկ մըն էր ։ Մինչդեռ նոյն գործողութիւնը կատարուած էր Թուրքիոյ բոլոր մասերուն մէջ ։ Նոյն դիչերը ձերբակալուած էին բոլոր անոնք որ ծանօթ էին իբրեւ վարիչ, թէ – մտաւոր առաջնորդին մինչեւ յետին դիւղաքոյը ։

Միւսնոյն առեն կաչկանդուած էր երեւոյթութիւնը, իբրեւ դինուոր, աւելի ճիշդ՝ իբրեւ բանուոր, մինչեւ 45 տարեկանը։ Այսպէս, ոչ միայն զլուխներն եւ թեւերը կաչկանդած, այլեւ մնացեալը անշարժութեան դատապարտած էին, ահու սարսափով եւ արիւնածարաւ ախորժակներով ...

Բանախօսը այստեղ բացատրեց թէ օրուան վարիչները կ'ըմբռնէին սպառնացող վտանգը, ամէնէն յուսահատական միջոցները մտածելով, ադէտը սահմանափակելու համար։ Եւ յիշեց օրինակներ անձնազոհութեան, հերոսական դիմադրութենց։ Ապա զանց առնելով բնաջնջումի մանրամասնութիւնները, եզրակացուց ։

— Թշնամին կը յուսար յաւիտենական դերեզման մը պատրաստել դարաւոր ժողովուրդի մը համար, բայց, երեք տարի առաջ, իր դիմացը կը դտնէր հայկական հայրենիքի մը կորիզը, իրրեւ արդիւնք հերոսական դոյամարտի մը։ Անկախ՝ իր վարչական կարգուսարքէն, այդ հայրենիքը արդէն զարճած է հաստատուն կրնուան մը։ Բանաստեղծ Ա. Իսահակեան կ'ըսէր առիթով մը։— «Ինչ որ վատ է Հայաստանի մէջ, դնայուն է, ինչ որ լաւ է՝ մնայուն է »։ Աչխատինք որ մնայունը դերազանցէ դնայունը։ Ինչ ընկերային կամ քաղաքական դաւանանք ալ ունենք, պիտի ըլլանք միակամ՝ հայրենիքի դերագոյն շահերուն, տարազիր բազմութեանց իրաւունքներուն պաշտպանութեան մէջ։ Վերջնական չենք հողային սահմանները եւ վարչաձեւերը ։ Այստեղ, արտասահմանի մէջ, ուր որ հայկական համրանք մը կը շնչէ, պէտք է կազմակերպէ իր ինքնապաշտպանութիւնը ։ Արհաւիրքի օրերուն, դողդոջուն մամիկներ անկարելին կը փորձէին, իւրաքանչիւր տունէ ճրագ մը փրկելու համար։ Այսօր այդ ճրագները կը վառին ձեր աչքերուն առջեւ, ձեր բոլորտիքը, ամէն տեղ եւ ամէն ճակատի վրայ։ Ունինք հասուն երիտասարդութիւն մը կրակոտ աչքերով եւ չինարար բազուկներով։ Ինքնապաշտպանութեան պայքարը կը պահանջէ, այսօր ալ, կարելին փորձել, ճրագները փրկելու համար օտարութեան մէջ։ Որքան ալ մը – նայ երեւոյթ հորիզոնը, պարտաւոր ենք անսասան պահել մեր հաւատքը՝ լաւատեսութեան ոգիով։ Ներկայ ատենը ոչ մեզի կը պատկանի, ոչ ալ մեր զաւակներուն։ Ապագան մեր զաւակներուն կը պատկանի, եթէ մենք կրնանք ազատել զանոնք ներկայէն։ Ապագան մեր զաւակներուն կը պատկանի, եթէ մենք կրնանք ազատել զանոնք ներկայէն։ Ապագան մեր զաւակներուն կը պատկանի, եթէ մենք կրնանք ազատել զանոնք ներկայէն։

ՄՌԱՑԼ ՎԵՐՑԻՇՈՒՄՆԵՐ

Տիգրան Չէօկիւրեանի յիշատակին

Բ.

Օր մը սակայն երբ վարժարանի մը վարդապետական անօրէնը Գ. Թ. առաջին յարկի սենեակը լքած էր, յանկարծ դուռը զարնուեցաւ։ Մինչեւ դռան բացուիլը եւ լրտեսներուն սենեակ բարձրանալը Գ. Թ. տէպարային դաղտնի դուռնէն տան նկուղը փախչելով կեանքը փրկեց։ Երեկոյին երբ մութ խաւարը իջածէր, ցանկապատէն զայն փախցուցինք ամայի ճամբաներով ուրիչ տուն մը ։

Չէօկիւրեան քանի մը ժամ մնալէ եւ ծնողքին հետ խորհրդակցելէ առք, գնաց Պէրպէրեան դպրոց դասաւանդելու ։

Աչակերտներու բացառիկ հրճուանքով կ'ողնդրկինք Տիգրան Չէօկիւրեանի դասերը։

Սակայն 1915 Ապրիլ 11-24ի չաբաթ առաւօտ երբ ան դասարանէն ներս մտաւ, այլեւս չդասաւանդեց։ Շառագունած մըռայլ դէմքով մը եւ յուզուած ըսաւ թէ իրրեւ երէց եղբայր, մեզ բոլորիս կարեւոր ըսելիքներ ունի, իրրեւ վերջին դասախօսութիւն ։

— Տղա՛ք, օրերը յղի են անակնկալներով եւ աննախընթաց պատուհասներով ։ Ասոնք, դատապարտուած են պարտուելու եւ փլելու։ Քաղաքակիրթ նկատուած ազգերը պիտի դադրէին այլեւս փոքրերուն յօյսին եւ յարգանքին առարկան դառնալէ, եթէ այս առիթը օգտագործելով, չմաքրագործէին աչխարհի ամէնէն բարբարոս ու յետամնաց ազգերէն մէկը։ Սակայն մինչ այդ ասոնք պիտի աչխատին դեհենային վայրագութեամբ մը իրենց վրէժը լուծել տկարներէն, անզէններէն, այսինքն մեզմէ ։

Սեւ Ծովու մէջ, ռուսական պատերազմական նաւերը արդէն գործի են ձեռնարկած եւ թրքական չորենաւերը ընծդովեալի վերածած ... ։ Դուք, որ Վասպուրականի, Տարօնի, Խարբերդի, Էրզրումի, վերջապէս հայրենիքի հեռաւոր ան– կիւնները Պոլիս ապաստանած էք, մտաւորականները դառնալու, եւ պաչար հատաքելով ձեր ծննդավայրերը վերադառնալու, եւ մարդկային տարրական իրաւունքներուն առանցքը եւ խարխափը եղող ազատութեան ոգին տանելու։ Բոցավառելու փաղանգը այն համեստ հայդուկներուն որ ծառացան բռնակալութեան դէմ, փրկելու համար իրենց ժողովուրդին տարերութեան կապանքները ու չղթաները, պէտք է որ այլեւս ամէն պատահականութեան առջեւ պատրաստ դտնուիք ։ Զենէ չատերը արդէն պինուորական տարիքի մէջ կը դտնուին եւ չնորհիւ իրենց դիչերօթիկի հանդամանքին տակաւին չեն ձերբակալուած ։ Բայց անկարելի է որ ներկայ այս վիճակը չարունակուի։ Մեր այս վերջին տեսակցութիւնը եղբայրական, սրտցաւ ու մտերմիկ խորհրդածութիւն – ներով պէտք է վերջանայ ։ Դո՛ւք, սիրելի աչակերտներս, եթէ ողջ մնանք, իմ վաղուան ընկերներս ու բարեկամներս, ըռնելով տուաք իր խրատները եւ իր կեանքին վերջին պատգամները մեզ հաղորդեց ։

Տարօրինակ մարդ էր, ակնթարթի մը ջէջ երկսեռ ունկնդիրները կամ աչակերտները կըմագնիսացնէր ըսթափեցնելով իրենց թմրութիւնէն ։ Հոեռորի յատկութիւններով օժտուած, հազիւ բերանը բացած ինքնապաչտպանութեան, պայքարի, զոհաբերութեան, հայրենասիրութեան խանդավառ մթնոլորտ մը կը ստեղծէր ։ Հակառակ իր խոստութեան բոլոր աչակերտներուն սիրոյն ու յարգանքին առարկան էր ։

Երբ պարտէզը կը պատչինք, ընկեր մը հարցուց ։

— Պ. Չէօկիւրեան քանի որ դիտէք թէ ձեր անունները արդէն ցանկի մը վրայ արձանագրուած են, ինչո՞ւ չէք փախիր, կամ չէք պահուըտիր քանի մը ամսուան համար, մինչեւ որ պատերազմը վերջանայ ։

— Այո, չենք փախիր, չենք պահուըտիր, որովհետեւ ազատութիւնը փախուստով եւ պահուըտելով չէիրականանար, այլ զոհաբերութեամբ ։

Դո՛ւք, վաղուան սերունդը եւ ապդին առաջնորդները, մեզմով պիտի ներչնչուիք եւ մեր օրինակին հետեւելով ձեր դէմքերուն, տարազիր բազմութեանց իրաւունքներուն պաշտպանութեան մէջ։ Վերջնական չենք հողային սահմանները եւ վարչաձեւերը ։ Այստեղ, արտասահմանի մէջ, ուր որ հայկական համրանք մը կը շնչէ, պէտք է կազմակերպէ իր ինքնապաշտպանութիւնը ։ Արհաւիրքի օրերուն, դողդոջուն մամիկներ անկարելին կը փորձէին, իւրաքանչիւր տունէ ճրագ մը փրկելու համար։ Այսօր այդ ճրագները կը վառին ձեր աչքերուն առջեւ, ձեր բոլորտիքը, ամէն տեղ եւ ամէն ճակատի վրայ։ Ունինք հասուն երիտասարդութիւն մը կրակոտ աչքերով եւ չինարար բազուկներով։ Ինքնապաչտպանութեան պայքարը կը պահանջէ, այսօր ալ, կարելին փորձել, ճրագները փրկելու համար օտարութեան մէջ։ Որքան ալ մը – նայ երեւոյթ հորիզոնը, պարտաւոր ենք անսասան պահել մեր հաւատքը՝ լաւատեսութեան ոգիով։ Ներկայ ատենը ոչ մեզի կը պատկանի, ոչ ալ մեր զաւակներուն։ Ապագան մեր զաւակներուն կը պատկանի, եթէ մենք կրնանք ազատել զանոնք ներկայէն։ Ապագան մեր զաւակներուն կը պատկանի, եթէ մենք կրնանք ազատել զանոնք ներկայէն։ Ապագան մեր զաւակներուն կը պատկանի, եթէ մենք կրնանք ազատել զանոնք ներկայէն։

ՑԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՑՈՒՇԵՐԷՍ

●

Առաւօտ կերուխում ունեցանք։ Արդէն պարսից սահմանապլխին մօտ էինք ։

Խոսրովը մեզ պատմեց, որ երկու օր առաջ Վարդանը եօթը հոգինոց մի խումբով անցել էր այս տեղից։ Այն օրը որ մենք նստած էինք Ապաղան լճի հիւսիս – արեւելեան կողմը, Վարդանի խումբն էլ նրա հակառակ կողմը ժայռերի մէջ է եղել ։

Տես աչխարհի բանը։ Մենք խումբով հայրենիքից դուրս էինք գնում, իսկ Վարդան Շահպազը հայրենիք էր գնում իր չուրջ հաւաքած եօթը քաջերով ։

Տղայոց արտի վրայով մի ամպ անցաւ։ Տխրեցին բոլորը։ Ինչո՞ւ կը հեռանայինք։ Մեր խնդիրը հանդիսա չէր, որքան որ էլ պայմանները կը պահանջէին, որ մենք հեռանանք։ Երանի էինք տալիս Գէորգ Զաւուչին եւ Ռէս Իսոյին, որ պիտի մը – նային ։

Հազիւ մեր նախաճաչը լրացած էր, երբ Անդրանիկն հարցուց Քիւրտին ։

— Ո՞ւր ենք այժմ։ Ի՞նչ է այս դաչտի անունը ։

= Այդ Ապաղան է։ Հեռուէն երեւցած մեծ դիւղին անունը Կորոնէն է ։ Հոն կը բնակին Պարսիկներ եւ Հայեր ։ Հայերը աղաների մօտ առեւտուրով կը պարապին եւ քիւրտ պէկերի եւ աղաների վրայ բռնական ազդեցութիւն ունին։ Նրանք մեծ դեր կը խաղան դէնքի եւ փամփուչտի փոխադրութեանց մէջ։ Եթէ մի քիչ արագ քալենք, լուսաբացէն առաջ կը հասնինք վանք ։

Անդրանիկ, այդ տեղեկութիւնները քաղելէ յետոյ, դնաց եւ կակուղ խոտին վրայ երկարեցաւ՝ մի քիչ հանգստանալու համար ։

Մուրատ իր մօտ կանչեց Խոսրովը եւ հարցուց ։

— Աստ, Խոսրով, այստեղէն քանի՞ յեղափոխականներ անցել են ։

= Շատ, շատ, պարոն Մուրատ։ Շատերի անունը մոռացել եմ ։ Ձեր հետ եղած պարոնը (ակնարկելով Անդրանիկին) այն առեն զինուոր էր, Նէմրութի հսկան՝ Աղբիւր Սեբոսը, Վահան Տօղրամաճեանը եւ ուրիչ շատեր։ Հոս կռիւ էլ պատահեց ։ Կը տեսնես դէմի սարը։ Այդ տեղ Նիկոլ Դումանը, կռուի բռնուեց Հայտարան – ցիների հետ։ Սպանուեցին երկու նշանաւոր ցեղապետներ։ Այս տեղը Դաշնակ – ցութեան «ղօնախ»ն է։ Բոլոր երկրէն դուրս գնացող եւ երկիր մտնող հայ յեղափոխականները այս տեղից են անցել։ Ես իր քաջ եւ կարիճ աղաներով դիչեր ցերեկ պատրաստ եմ ազգին ծառայելու ։ Ազգը ողջ մնայ ։

— Խոսրով, քեզ պիտի յանձնեմ երեք հրացաններ եւ 900 փամփուչտ։ Ատոնց համար ատացական կը տաս եւ վերջը կը ղրկես Վան՝ Պ. Կոմսին ։

= Աչքիս վրայ, պարոն Մուրատ ։

Վաղտը պարապ նստած չէր։ Նա բարձրացել էր լերան կատարը եւ այն տեղէն դիտել Ապաղայի ամբողջ դաչտն ու մեր անցնելիք ճանապարհը։ Վերադարձաւ մեզ մօտ եւ ասաց Անդրանիկին ։

— Մեր ճանապարհը պէտք է մի քիչ փոխենք։ Որովհետեւ մեր անցնելիք ճանապարհի մօտ կան Հայտարանցիների վրանները։ Ինչպէս կ'երեւի, նրանք դեռ այս ցեղից չիրենուր չեն բաժանուած։ Եւ ինչո՞ւ պիտի բաժանուէին, քանի որ կանաչութիւնը բարձրացած է դեռ մինչեւ մեր ծունկերը եւ այդ մարդագետինների վրայ կ'արածին տակաւին նրանց ձիերն ու տաւարները։ Մեր տղաների մի մասը դեռ կը քնանար, մի մասն էլ կը ծխէր ։

Այդ օրն էլ առանց վտանգի անցաւ ։

Արեւը թռաւ Ապաղայի դաչտից եւ Նադար Աւայի լեռներից։ Խոսրովն էր պատրաստ էր մեկնելու ։ Խոսրովին եւ նրա ընկերներին չնորհակալութիւն յայտնեցինք, «մրնաս բարով» ասինք եւ հետեւեցինք Վասլատին ։

Մուրատ, ես եւ վալատը միասին կը քալէինք։ Ճարութիւնը մեզ հետ չէր։ Գընացել էր դիւղ Խոսրովի հետ եւ այնտեղից պիտի մեկնէր Վան ։

(Շար.)

ՍԵՊՈՒՀ

ԾԱՆՕԹ ԽՄԲԱՎԱՐ Անճէլօ Էփրիկեան, որ առենի մը ի վեր Պոլիս է, սկսած է պատրաստել հայկական սիւիթ մը։ Հանրօրէն մաս կազմէ իր Մայիս 2ի նուագահանդէսին, Պոլսոյ մէջ ։

ՅԱՆՈՒՄ ԽՍՏՈՎԱՆԵՑ ՉՅՍԽ

ԳԼՈՒԽ Ի.

Ութսուն Մեր Ըսթանալը, Մեր Ըսթանալ փաթաթուեցաւ, Հոգին մեզի տուաւ ու մեզմէ առաւ մեր ամէն ուժերը: Ութսուն մեր թեւերուն մէջ, մեր ոտքերուն տակ, մեր գլխուն վրայ, մեր ամէն կողմերը, մեր ամէն կողմերուն մէջ, մեր ամէն կողմերուն մէջ, մեր ամէն կողմերուն մէջ

դանելով զայն քիչ մը «ձախորդ եւ ձախաւեր», մեծ զոհունակութիւն կը յայտնեն Ֆոսթըը Տըլըսի յայտարարութեանց առթիւ : Տիրող կարծիքը այն է , թէ արտաքին նախարարութեան առաջին պատասխանը որ հրատարակուելու Տըլըսի բացակայութեան, ճարտարօրէն սրբագրուելու այս վերջնոյն վերադարձին : — «Արտաքին նախարարը փրկեց կացութիւնը » : Նոյն զոհունակութիւնը փարի – զի մէջ, ուր իրագեկ շրջանակներու կարծիքով, մեծ են հաւանականութիւնները ընդհանուր կացութեան բարելաւման համար :

ԼՈՆՏՈՆԻ ԺՈՂՈՎԸ ՍԿՍԱՒ

Ֆրանսայի, անգլիայի եւ ամերիկայի փորձագէտները սկսան երէկ իրենց աշխատանքներուն, Զորսերու հաւանական ժողով մը նախապատրաստելու մասին : Ինչպէս դիտէք, Զորսերու ժողովը, եթէ յաջողի, պիտի քննէ նախ Գերմանիոյ խնդիրը, յետոյ Արեւելքի եւ Արեւմուտքի պետութեանց միջեւ յարաբերութիւնները ընդհանրապէս : Թէեւ Մոսկուայի դրական պատասխանը վիճելի հանդիպումին մասին որոշ ղիջողութիւն մը կը մատնէ , բայց Լոնտոնի իրագեկ շրջանակները չատ լաւատես չեն, եւ կը կարծեն թէ Խ· Միութիւնը Գերմանիոյ միացման մասին համաձայնութեան մը գալու համար նոյն ճիդերը պիտի չթափէ :

Մանաւանդ որ այդ խնդրին պատճառաւ Մոսկուա արդէն չեղեալ կը նկատէ Անգլեւխորհրդային բարեկամութեան դաշինքը : Բայց եւ այնպէս , երեք Մեծերու փորձագէտները պիտի ջանան Զորսերուն կողմէ ընդունելի օրակարգ մը մշակել, ուր մեծ տեղ պիտի տրուի Եւրոպայի ապահովութեան վերաբերեալ խնդիրներուն : (Գերմանիոյ ապադան, ընդհանուր զինաթափութիւն եւն.) Արեւմուտքի մեծերը արդէն առաջարկած էին Խ· Միութեան զինուորական ուժե – րու որոշ սահմանափակում մը .— Զինաստան, Խ· Միութիւն եւ Մ· Նահանգները պէտք էր միաժամանակ ունենային առաւելագոյն 1·500·000 զինուոր, իսկ Ֆրանսա եւ Անգլիա՝ 650·000 : Մոսկուա մերժած էր : Լոնտոնի փորձագէտներու ժողովը անշուշտ պիտի փորձէ նոր տարազներ դտնել, միջազգային զինաթափութեան մասին : Որովհետեւ Գերմանիոյ խնդիրը սերտօրէն կապուած է այդ հարցին :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍԸՐ ՈՒԻՆՍԹՐՆ ԶՐՋԻԼ վերադարձաւ Լոնտոն, մասնակցելու համար երեսփոխանական ընտրութեանց պայքարին : Ինչպէս հաղորդած էինք, պայքարը պիտի պաշտօնապէս բացուի Մայիս 5ին, իսկ ընտրութիւնները տեղի պիտի ունենան Մայիս 27ին :

ՍՈՒՐԻՈՑ վարչապետը յայտարարեց թէ դնդ· Մալքէյ ահաբեկումին կազմակերպիչները, դրդուած էին օտար պետութենէ մը եւ կ'ուզէին տապալել ներկայ կառավարութիւնը, որպէսզի Սուրիա իր ներքին եւ արտաքին քաղաքականութիւնը փոխէ : Սէուտական Արաբիոյ վերահսկան ալ յայտնեց նոյն կարծիքը : Կ'ըսեն թէ խնդիրը կապ ունի Թուրքեւսուրիական յարաբերութեանց հետ, մէկ կողմէ , եւ Սուրիա — Իրաք միացման ծրագրին հետ, միւս կողմէ : Դամասկոսի մէջ ձերբակալուած են 105 հոգի, որոնցմէ 30ը պետուորականներ :

ՕԴՈՒՆԱՒ մը ինկաւ տան մը վրայ, վանսիէնի մօտ, խլելով չորս զոհեր : Օդանաւորդը «փախած» էր Լոնտոնի օդակայանէն : Անգլիական օդատորմիղէն երիտասարդ հնդիկ մըն էր որ կ'ուզէր մեկնիլ իր երկիրը : Բայց 8 ժամուան համար միայն վառելանիւթ ունէր :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ արտաքին նախարարը Անթոան Փինէյ եւ Արեւմ· Գերմանիոյ վարչապետ Ատենաուերի Ապրիլ 29ի տեսակցութեան օրակարգը որոշուած է· — Սար, տնտեսական եւ մշակութային համագործակցութիւն ,Գերմանիոյ միացում, Զորսերու ժողով :

ԿԱԶԱՑԻ շրջանին մէջ, նոր միջադէպ մը պատահեցաւ եգիպտական եւ իթալեան ուժերու միջեւ :

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ նախկին նախագահը Վ· Օրիոլ մեկնեցաւ Լիուպլիանա, ուր պիտի մասնակցի Եուկոսլաւ նախկին ռազմիկներու համագումարին :

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ վարչապետը Շու Ան Լէյ հասաւ Ճքարթա , ուր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Եգիպտոսի վարչապետին դնդ· Նասըրի հետ :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

ՁԱՇ Ի ՊԱՏԻՒ Պ. Ց· ՏԷՐ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆԻ

Համազգայինի նախագահ եւ Նշան Փալանճեան ձեմարանի Ցոր· կեդր· Ցանճ – նախումբին փոխ առենապետ Պ· Ց· Տէր Մելքոնեանի ի պատիւ հացկերոյթը տեղի պիտի ունենայ այս ուրբաթ, ժամը 21ին :

Արձանագրուելու համար դիմել «Ցա – ռաջ»ի խմբագրատունը, Փրօ· 86-60, ինչպէս նաեւ Գրատուն Պարսամեան՝ Փրօ· 64–90, ամէնէն ուշը հինգշաբթի երեկոյ : Ծախքերու մասնակցութիւն հազար Ֆր· :

Համազգայինի վարչութեան եւ Ցոր· դործադիր մարմնին անդամները, խորհրդակցութեան կը հրաւիրուին նոյն օրը ժամը 7ին, ճաշարան Քոլմար, 13 Ռիւ տը Սթրազպուրկ :

ՀԱՅԱՄԷՆ ՊԱՏԱՐԱԳ

ՔՈՄՓԻԷՆՅԻ ՄԷՋ Ուազ

Այս կիրակի, ձայնաւոր պատարագ պիտի մատուցուի Քոմփիէնյի Մայր եկեղեցւոյ մէջ, ժամը 11ին :

Երգեցողութեան կը մասնակցի Առնու – վիւի Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ երկսեռ խումբը :

Կը հրաւիրենք մեր հայրենակիցները ներկայ ըլլալ սոյն պատարագին :

Պատարագէն վերջ դաշտաղնացութիւնը Քոմփիէնյի անտառը :

Հոգաբարձութիւն Ս· Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այս կիրակի յետ պատարագի, փարիզի Ս· Ցովհ· Մկրտիչ եկեղեցին տեղի պիտի ունենայ տարեկան հոգեհանդիստ ԴՊՐՈ – ՑԱՍՏԻՐի հիմնադիրներուն յիշատակին :

Կը խնդրուի ողբացեալներուն յիշատա – կը յարդողներէն ներկայ ըլլալ :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Ֆ· Կ· Խաչի Առնուվիլի մասնաճիւղը կազմակերպած է տեղւոյն Սալ Կալմանի մէջ (կայարանին դիմաց) , 15 Մայիս , կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 15էն մինչեւ 23 թատերական չքեղ ցերեկոյթ եւ պարահանդէս : Ի նպաստ Ֆ· Կ· Խաչի կայանի չէնքին նորոգութեան :

Կը ներկայացուի փարիզահայ սիրուած դերասաններու ամբողջական կազմով :

Մեծանուն երգիծաբան Ց· Պարոնեանի

ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՔԲԱՐԸ

Խիստ ծիծաղաշարժ կատակերգութիւն եւ – րեք արար :

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՅԵՐՈՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

Մարսէյլի Հայ Աւետ· եկեղեցիներու 50 հոգինոց երկսեռ երգչախումբը կուտայ իր համերգ–ճաշագահանդէսը, մեծ պատրաստութեամբ :

Կիրակի, Մայիս 8, ժամը ճիշդ 5ին : Քաղաքին ամէնէն չքեղ երաժշտասրահին՝ Թէաթրը տիւ Փիմնազի մէջ (Քանըպիէռի կեդրոնը) որ առաջին անգամ կը տրամադրուի Հայերու :

Կը վարկաբեկ Ցակոբ Քիւրքճեան, Պոսթընի երաժշտանոցէն :

Կը մասնակցին ֆրանսական Ռատիոյի եւ Քօնսեռ Քլասիքի սօլիստները (ջութակ, թաւ ջութակ, եւայլն) :

Պիտի նուագուին եւ երգուին քսանէն աւելի դործեր, տասնեակ մը հեղինակներէ :

Ֆրանսահայ բեմի վրայ առաջին անգամ պիտի լսուին Հէնռիէլի դլուխ դործոց օրատորիօներէն հոչակաւոր եւ մեծաչուք խմբերգները, հայերէն, ֆրանսերէն, անգլերէն :

Տոմսերու թիւը սահմանափակ է · — Խոհեմութիւն է կանուխէն ապահովել զանոնք : Գիները՝ ժողովրդական :

Դիմել՝ Պ· Վ· Խայիկեանի, Մոնտիա – Սփօռ, 75 Լա Քանըպիէռ : Պ· Կիւլէսէր – եանի, Լը Պոսֆոր, 2 ռիւ Լուի Ասթուէն : Երգչախումբի անդամներուն, ինչպէս եւ դեկավարին 52 Պուլվ· տը Վօռուա (Պօ – մոն) : Սէնթ Անթուանի մէջ՝ տեղւոյն Աւետ· եկեղեցւոյն :

Ուշադրութիւն·— Հանդէսին օրը կիշէն տոմսակ չի ծախուիր :

Imp. ARAXES. 46. rue Richer. PARIS 9e

Ա38 «Հ. Ց. Դ. ԹԱՆԳԱՐԱՆ»

Այս կիրակի Մայիս մէկ, կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Փարիզի Ա.հարոնեան խումբի կողմէ :

Ներկայ կ'ըլլան Շրջ· եւ կեդր· վարչութիւնները :

Թանդարանի այցելութենէն ետք , նոր անդամներու երդման արարողութիւն :

Ժամը 16·30ին խնջոյք – թէյասեղան :

Կը հրաւիրուին բոլոր քոյր մասնաճիւղերը :

Ժամադրավայր·— կար տիւ Նոռէն Տէփար Պանլիէօ ժամը 10·30ին, չոգեկառք 11·15, 12·15, 13·59 եւ 14·29 :

Իջնել Անկէն :

ԱՊՐԻԼ 8ԻՆ

Լրացաւ «Ցառաջ»ի վերհրատարակման տասնամեակը : Իրենց վճարումները դիւրացնելու համար մեր բաժանորդները կրնան դիմել հետեւեալ հասցէներուն .—

Ն.ՆԻՆ – ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊ՝ ընկերներ Ց· Հիսայեանի եւ Ա· Աւետիսեանի :

ԳԱՆԵՀՕ ՔԱՇԱՆ՝ ընկեր Բ· Պասմաճեանի :

ԻՍԻ, ՄԷՕՏՕՆ, ՔԼԱՄԱՐ՝ ընկեր Ե· Ատանալեանի, Ն· Դարբինեանի կամ սըբազան Պ· Զատիկեանի :

ՇԱՒԻԼ, ՎԻՐՕՖԼԷ՝ ընկ· Գ· Կիւլեանի :

ԱՌՆՈՒՎԻԼ – ՍԱՐՍԷԼ՝ ընկ· Ա· Մարտիրոսեանի :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ՝ ընկեր Բարթող Փափազեանի :

ՄԱՐՍԷՅԼ (քաղաք)՝ Պ· Գ· Ծերիկեան, ընկեր Ա· Քէօսէեանի :

ՎԱԼԱՆՍ՝ ընկ· Ա· Առաքելեանի :

ՎԻԼՆ՝ ընկեր Մ· Մուրատեանի :

ՖՈՐՏՕ՝ ընկեր Տօճէրեանի :

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ՝ ընկ· Ս· Ըստրիկեանի :

ՏԷՍԻՆ՝ Պ· Վ· Հիւսեանի :

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ՝ ընկ· Վ· Խրիմեանի :

ՆԻՄ՝ ընկեր Գ· Խոսրովեանի :

ԿՐԸՆՈՊԼԸ՝ ընկեր Քիւրէճեանի :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՄԲԱՐՁՄԱՆ ՕՐԸ

Կապոյտ Խաչի Փարիզի մասնաճիւղը կը տօնէ Համբարձման օրը, Մայիս 19ին , ժամը 15ին Ազդ· Տան մէջ, 32 Ռիւ տը Թրէվիզ :

Գեղարուեստական բաժին, վիճակախաղ, անակնկալներ :

ՍԻՓԱՆ – ԿՈՄԻՏԱՍ

Երգչախումբին տարեկան ընդհ· ժողովը այս երեքշաբթի, ժամը 20·30ին Ազդ· Տունը : Բոլոր անդամներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ՄԱՅՐԵՐՈՒ ՕՐԸ

Փարիզի մէջ կը տօնուի՝
ՄԱՅԻՍ 22ԻՆ
ժամը 14·30ին, Միւթիւալիթէի մէջ :

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՕՐԸ

Սորպոնի մեծ Ամփիթատրոնին մէջ կիրակի, 15 Մայիս, ժամը 14ուկէսին

Մասնակցութեամբ տաղանդաւոր արուեստագէտներու եւ արուեստագիտուհիներու :

Կանխաւ ապահովեցէք ձեր տոմսերը :

Հայ Կարմիր Խաչի կեդրոնէն, 15, Ռիւ ժան Կուժօն, Փարիզ :

Ինչպէս նաեւ փարիզեան շրջանի մասնաճիւղերէն :

Տոմսերու գինը·— 100 , 200 , 300 եւ 500 ֆրանք :

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն :

ՈՐԲԵՐԻՒ ՕԳՆ· ՄԱՐՄՆՈՑ

(ՓԱՐԻԶԱՀԱՑ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ)
Տարեկան պարահանդէսը
20 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻՆ
GRAND HOTEL

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ·— Հ· Ց· Դ· «Անտոք» ենթ·ի ընդհ· ընկերական ժողովը այս չաբաթ ժամը 20·30ին, սովորական հաւաքատեղին : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Բոլորին ներկայութիւնը անխուսափելի է :

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ Փորթ տ'Իթալիի մասնաճիւղի ընդհ· ընդհ· ժողովը այս չաբաթ ժամը 15ին, Փանթիէյի հայկ· դպրոցին մէջ : Կարեւոր օրակարգ :

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՊՐԻՒՍԷԼ , — Կը խնդրուի ապրիլ 23ին երկու հազար ֆրանքի մանտա մը ղրկողէն իր անունը եւ հասցէն անմիջապէս հաղորդել վարչութեանս :

ՑԻՇԱՏԱԿԻ ՕՐ

Կազմակերպուած Մարսէյլի Խարբերդի Նահանգային Եփրատ Միութեան կողմէ :

Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն Պիվէրի մէջ (Կարտան) : Հոգեհանգստի արարողութիւն պիտի կատարուի մեր բոլոր ննջեցեալներու հոգւոյն :

Լ· Գեղունի սրահին մէջ գեղարուեստական բաժին, ղեկավարութեամբ հայ – րենակից Ն· Սարգիսեանի , հայկական պարեր , պուլի մրցում, հաւկթախաղ , եւն· : Ճոխ պիւֆէ : Վարձուած են օթոքարներ , որոնք կը մեկնին առաւօտեան ժամը 9ին, Փլաս տ'Էքսէն : Արձանագրուելու համար դիմել հետեւեալ հայրենակիցնե – րուն— Մարսէյլ Ց· Դաւիթեանի (Պար Րաֆֆի), Գինոսեանի՝ Սէն Լու, Անիս – բէկեանի, Սէնթ Մարգրիտ, Խ· Արզու – մանեանի (Պուլ· Օտտօ), Ց· Սահակեանի (Փըթիթ Վիսթ) : Երթեւեկի համար 240 ֆրանք :

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Տեսչութիւնը կը հրաւիրէ ծնողները , վարժարանին բարեկամները, եւ համակիրները, աշակերտներու տարեկան մարզահանդէսին, որ տեղի պիտի ունենայ 15 Մայիսին, վարժարանի պարտէզներուն մէջ : Ոգեւորիչ մրցումներ :

Մարզական խաղերու պիտի յաջորդեն , Ծնողաց Միութեան կազմութեան երրորդ տարեդարձի հանդէսները, երեկոյեան ընթրիքով, Պէշիկթաշլեան – Գ· Մ· Ալէմշահ թատերասրահին մէջ :

ԱԶԳԱՅԻՆ ՈՒՆՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ
ԴԷՊԻ ՍՈՒՐԲ ՂԱԶԱՐ (ՎԵՆԵՏԻԿ)

Տեղի պիտի ունենայ Օգոստոս 12ին , յարմար պայմաններով ու ծրագրով :

Լրացուցիչ տեղեկութիւններու եւ արձանագրուելու համար դիմել ՝

Տօքթ· ԱՐԱՄ ՃԻՆՃԵԱՆի
29, rue Bleue, Paris (9), PRO. 79-09
կամ Պ· ԳՐԻԳՈՐ ԱԴԱՄԵԱՆի
53, rue de Châteaudun,(9), TRI. 57-74

ԼԷ ՉՕԼԻՎ Մարթեկոյի հայկ· դպրոցի վիճակահանութենէն շահեցան հետեւեալ թիւերը ·— 11 16 40 47 10 79 34 : Առարկաները ստանալու համար դիմել Պ· Մ· Մկրտիչեանի, Մարթեկօ լէ Չ'Օլիվ :

Նախապէս Մարտ 15ի մեր հանդանակութեան ցանկին մէջ մոռցուած էին Պ· Պ· Պարսամեան, Մ· Աստուրեան 500ական Ֆրանք :

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԴԵՐՁԱԿՈՒՀԻ
ՀԱՅԿԱՆՈՑՇ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
Վկայուած Փարիզի կարուձեւի վարժարանէն :
ԽՆԱՄՈՒԱՆ ԳՈՐԾ
ՁԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ
1, Rue des Alpes, Valence Drome)

FOURRURES

ROGER YOPIAN
84, Boul. de Stalingrad, 84
CHOISY-LE-ROI (Seine)

FOURRURES

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ 29 ԱՊՐԻԼ • VENDREDI 29 AVRIL 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7660 31e ANNEE — Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3071

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՏԱԳՆԱՊԱԼԻ ՕՐԵՐ

*

Համաշխարհային առաջին պատերազմը մեծ հարուած մը տուաւ ընկերվարական կուսակցութեանց, մանաւանդ Գերմանիոյ ու Ֆրանսայի մէջ :

Միջազգային համագումարներուն մէջ քանիցս բանաձեւեր քուէարկուած էին, յանձնարարելով որ պատերազմի պարագային, ընկերվարականները ջանք պէտք է վերցնէին իրենց ազգային կառավարու – թեանց եւ ոչ թէ արտաքին թշնամիին դէմ, որպէսզի ներքին յեղափոխութեան շնորհիւ աշխատաւոր եւ ընչազուրկ դա – սակարգը տիրանայ իշխանութեան :

Մանաւանդ մեծ յոյսեր դրուած էին Գերմանիոյ սոցիալ դեմոկրատ կու – սակցութեան վրայ, որ ամէնէն զօրաւորն էր Եւրոպայի մէջ եւ մեծ թիւով երես – փոխաններ ունէր Ռայխսթագին մէջ :

Երբ պատերազմը պայթեցաւ, ոչ մէկ չարժումի ընդի գերման ընկերվարական – ները : Իրենց երեսփոխանները, ընդհակա – ռակն, քուէարկեցին պատերազմական վարկերը եւ բոլորը յօժարեցան ազդ· պաշտպանութեան գործին :

Գլխաւոր վարիչներէն Թոնդ մարքա – կան կարլ Կաուցկի պահ մը նոյնիսկ նա – խատրաստ դարձաւ : Ազգային ղեկացումը յաղթեց միջազգային դաշտիարարանու – թեան :

Նոյնը պատահեցաւ Ֆրանսայի մէջ :

1905էն առաջ բուռն վէճ կար Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութեանց մէջ քաղքենի կառավարութեանց մասնակցե – լու հարցին չուրջ :

Բոլորն ալ հակառակ էին սկզբունքով : Այնպէս, որ երբ 1899ին Վալդէք – Ռուսօ կրկին անդամ իշխանութեան գլուխ գալով իր գահլիճին մէջ առաւ Ալեքսանդր Միլ – լանը, ընկերվարական կուսակցութիւնը իր չարքերէն վտարեց զայն :

Իսկ 1914 – 18ի պատերազմի ընթաց – քին, երբ հայրենիքը վտանգի տակ էր, ընկերվարութեան մեծ վարիչները ժիւլ Կէտ եւ Ալպէր Թոմա անդամակցեցան Ֆրանսայի գահլիճներու, յանուն ազգա – յին միութեան :

Զինադադարին, շատ սկարացած էր Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցու – թիւնը, ոչ միայն իբրեւ հետեւանք աւե – րիչ պատերազմի մը, այլ նաեւ համայնա – վարական դաշտիարներու ծաւալման պատճառաւ :

Քայքայուած էր նաեւ Երկրորդ Միջազ – գայինը :

Ընկերվարական կուսակցութիւնը, ու – զելով աղջունել Ռուսիոյ մէջ կազմուած առաջին ընկերվարական կառավարութիւ – նը, 1920ին իբրեւ պատուիրակ Մոսկուա ղրկեց իր երկու գլխաւոր վարիչները՝ Մարսէլ Քաչէն եւ Լիւտովիկ Ֆրոսար (ընդհ· քարտուղար), որոնք իրենց հետ բերին Կոմկուսի 21 կէտերէ բաղկացեալ մէկ ծրագիրը, իբրեւ պայման անդամակ – ցելու համայնավարական Երրորդ Միջազ – գայինին :

Նոյն տարուան Դեկտեմբերին Թուրի մէջ տեղի ունեցաւ ընկերվարական կու – սակցութեան տարեկան համագումարը, ուր տեսակէտները ուժգնօրէն բախեցան :

Ընկերվարական կուսակցութեան ծոցին մէջ պառակտում յառաջ եկաւ : Մոսկուայի կուսակիցները, Քաչէնի ու Ֆրոսարի հետ՝ բաժնուելով ընկերվարական կու – սակցութենէն՝ կազմեցին Ֆրանսայի հա – մայնավար կուսակցութիւնը :

Իրենց սեփականութիւնը դարձուցին նաեւ «Իւմանիթէ»ն, որ այդ թուականէն ի վեր կը հրատարակուի իբրեւ պաշտօ – նաթերթ Ֆրանսական Կոմկուսին :

Լէոն Պլում դարձաւ ընկերվարական կուսակցութեան առաջնորդը : «Փոփիւ – լէր»ն ալ՝ նոր պաշտօնաթերթը :

Այսպէս վերջ դուաւ տապնապը :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՑՋԸՆՀԱՒՈՒԸՐ ԼԱՒԱՏԵՍ

•

Ընդհանուր համաձայնութեան մը հա – մար վերջին օրերու նպաստաւոր մթնո – լորտը հետզհետէ աւելի՛ ուշագրաւ կը դառնայ, դիւանագիտական շրջանակնե – րու կարծիքով : Մ. Նահանգներու նախա – գահը իր լրագրական վերջին ասուլիսին մէջ հաստատեց թէ կարելի է մեղմացնել միջազգային ներկայ ձգտումը : Թէ – լադրելէ հաք որ ունկնդիրները չսար – ուին « չափազանց լաւատեսութեամբ մը», յայտնեց թէ երեք շաբաթէ ի վեր ուղղա – կի թղթակցութեան մէջ էր իր «հին բա – րեկամ՝ Մար. Ժուկովի հետ : (Ինչ – պէս դիտէք Ժուքով, Մալենկովի հրաժա – րումէն հաք զարձաւ Խ. Միութեան ապր· պաշտպանութեան նախարարը) : Նախա – գահը չյայտնեց փոխանակուած նամակ – ներուն բովանդակութիւնը, բայց չէշտեց թէ յաղթանակէն հաք Ժուկով եռանդուն կերպով աշխատեցաւ որ չարունակուին ամերիկեւխորհրդային բարւոք յարաբե – րութիւնները : « Այն ատեն դաշնակից վա – րիչները խորապէս կ'ուզէին խաղաղու – թիւն հաստատել : Պէտք է յուսալ թէ դեռ բան մը մնացած է այդ փափաքէն » : Ինչ – պէս կը յիշէք, երբ մառեչալ Ժուկով դարձաւ ազդ· պաշտպանութեան նախա – բար, Այզընհաուըր հրապարակաւ յայտ – նեց իր անձնական բարեկամութիւնը անոր հետ : Բայց անակնկալ մըն է իր թղթակ – ցութիւնը :

Թղթակից մը հարցուց թէ ինչ կը մտա – ծէ Ա. Միութենէն նեցս համայնավարու – թեան դէմ չարժումի մը դոյութեան մա – սին. նախագահը պատասխանեց թէ բան մը չի գիտեր այդ մասին, սակայն վար – չաձեւը հաստատուած է տասնեակ տարի – ներէ ի վեր. «ուրեմն աւելորդ է այդ մա – սին ենթադրութիւնները ընել » : Ցատկա – նչական է այս խօսքը, եթէ նկատի ու – նենանք Ժուքովի հին եւ համոզուած հա – մայնավար մը ըլլալու պարագան : Դի – տանգիտական շրջանակներու կարծիքով Այզընհաուըր համոզուած է թէ խորհր – դային վարիչներու հետ ուղղակի չփում – ները խաղաղ համակեցութեան մը հա – մար՝ իմաստ պիտի չունենան, եթէ Արեւ – մուտքը յոյս պէտք Ա. Միութեան մէջ խոր – տումներու ցնորքին վրայ :

× Գալով Չինաստանի հետ բանակցու – թեանց խնդրին, Այզընհաուըր կէտ առ կէտ հաստատեց իր արտաքին նախա – րարին առջի օրուան յայտարարութիւնը : Ինքն ալ «չոր եւ չափազանցուած » դատաւ արտաքին նախարարութեան առաջին յայտարարութիւնը Ֆորմոզայի մասին, փէքինի առաջարկին առթիւ :

× Աւստրիոյ հաշտութեան դաշնագրին առթիւ, նախագահը յայտարարեց թէ առ այժմ անհրաժեշտ չի նկատեր չորս վար – չապետներու հանդիպում մը, ընդհանուր հարցերու մասին : Պէտք է նախ արտաքին նախարարները ժողովի հաւաքին :

×

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ մէջ, դեղարանա – կան աշխատանոցի մը պատրաստած «Սո – քի չիճուկ»ին վաճառումը արդիլուեցաւ : Այդ չիճուկով պատուաստուած մանուկ – ներէն վեց հոգի բռնուեցան մանկական անդամալուծութենէ : Մէկը մեռաւ : Օգթ· Սոք յայտարարեց թէ քննութիւն մը միայն կրնայ ճշդել պատահածին բուն պատճառները :

ՍԱՑԿՈՆԻ փողոցներուն մէջ արիւնոտ ընդհարումներ տեղի ունեցան կառավա – րական ուժերու եւ ապստամբներու մի – ջեւ : Կը հաշուեն աւելի քան հարիւր մեռեալ եւ վիրաւոր :

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ վարչապետը Եգիպտոսի վարչապետ գնդ· Նասըրի նուիրեց չինա – րէն լեզուով դեղատիպ Գուրան մը :

(Շար.ը կարդալ Դ· Էջ)

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

•

ԶԱՐՄԱՆԱԼԻ ԲԱՆԵՐ

Միլանի մէջ ափ ի բերան մնացին, երբ իմացան որ երկու անչատ սգահանդէսներ սարքուած են փարիզի մէջ, Հայաջինջ Սպանդի խառասնամեակին առթիւ :

— Ուրեմն փարիզի մէ՞ջ ալ ազգը երկու մասի բաժնուած է, ինչպէս Մ. Նահանգ – ներուն մէջ :

= Երբեմն երեք – չորս մասի ալ կը բաժնուի, համաձայն «հանգամանաց եւ պարագայից», ինչպէս կ'ըսէր իրաւագէտ երեսփոխան մը :

— Մե՛ղմ որ այնքան հայ ուսումնական – ներ կան Լոյս – Քաղաքին մէջ :

= Ճիշդ ատոր համար ալ մէկուն լեզուն չհնարէն է միւսին համար :

— Մեր փոքր գաղութին մէջ կան շատ մը գրոց – բրոցներ, որոնց 20–25ը բժիշկ, բայց իրար կը հասկնան, գոնէ հիմնական հարցերու մէջ :

= Դուք ժողովուրդ չունիք, որպէսզի ազդեցութեան շրջանակներու բաժնէք ...

— Ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ գաւառի մէջ միասնաբար կը տօնեն Ապրիլեան տարե – դարձը, իսկ Փարիզը բացառութիւն կը կազմէ :

= Ինչպէս երբեմնի Պոլիսը, Փարիզն ալ տեսակ մը հով տուած է իմին իրեն : Փա – րիզ հաստատուած ուսումնականը միշտ կը յաւակնի առաջնորդի դեր կատարել, մանաւանդ եթէ կրցեր է դիրք մը գրաւել, ասոր - անոր շուրին խուելով :

— Գոնէ գիտնային պատշաճութիւնները յարգել, 1915 – 16ի Արեւելիրքին տարե – դարձը տօնած ատեն :

= Եթէ գիտնային, ինչո՞ւ երկու ան – ջատ սգահանդէսներ պիտի սարքէին, ա – ռաջինը շաբաթ (փոքրամասնութիւն), երկրորդը կիրակի (մեծամասնութիւն) :

— Երբ փոքրամասնութիւնը 250 ուսնկո – դիր միայն կ'ունենայ, իսկ մեծամաս – նութիւնը երկու հազար, կը նշանակէ թէ չէզոք եւ անկախ հասարակութիւնը շա – տոնց արձակած է իր վճիռը : Երանի թէ դարձի գային :

... Վերադարձիս ուրիշ զարմանալի բաներ ալ իմացայ :

ՎԱՀԷ

ՍԱՐԻ ԽՆԴԻՐԸ

Ֆրանսայի արտաքին նախարարին եւ Արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետ Ա – նընաուըրի միջեւ խօսակցութիւնները սկսան այսօր : Ֆրանսական պատուիրա – կութեան մէջ կը դանուին ուրիշ նախա – րարութիւններէ փորձագէտներ ալ, մա – նաւանդ անտեսագէտներ : Ինչ որ ենթա – դրել կուտայ, թէ օրակարգի նիւթերէն Սարի խնդիրը մտանեալ տեղ մը պիտի դրաւէ խօսակցութեանց ընթացքին : Ինչ – պէս պիտէք, Սարի խնդրին լուծման դէմ – ուարութիւններէն մին, Ռէօսլինկի պող – պատի գործարաններուն ապագան է : Պատերազմէն հաք, Ֆրանսան ստացած էր այդ գործարաններուն կազմածները իբ – րեւ պատերազմական հատուցում : Բայց չփոխադրեց զանոնք Ֆրանսա : Երբ հա – մաձայնութիւն գոյացաւ արեւմտեան Գերմանիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ Սարի մա – սին, Ֆրանսա ուզեց բաժին ունենալ Ռէօսլինկի գործարաններու բաժնեթուղ – թերէն : Ռէօսլինկ կը մերժէ ծախել անոնց մէկ մասը : Գերման կառավարութիւնն ալ կը պնդէ թէ գործարաններուն կազմածին վրայ Ֆրանսայի ունեցած իրաւունքները չեն կրնար արդարացնել Ֆրանսայի պա – հանջը՝ «բաժնեթուղթերու տեարակ մը » ունենալու մասին :

Եւ դեռ ուրիշ դժուարութիւններ՝ Սարի ապագայ «Եւրոպացի մարզպան»ի ընտ – րութեան մասին, ինչպէս նաեւ Ֆրանքեւ – սարական տնտեսական համաձայնութեան առթիւ : Այս կէտերն են որ պիտի նորէն քննուին : Թէեւ մասամբ լուծում մը դը – տած էին Մենդէս Ֆրանսի կառավարու – թեան օրով :

Պոնի տեսակցութեան ընթացքին պիտի չոշափուին նաեւ Ֆրանքեւդերման յարա – բերութեանց մասին զանազան հարցեր : Տնտեսական եւ մշակութային : Նաեւ՝ դերմանական միացման խնդիրն եւ Զոր – սերու ապագայ ժողովի մը հնարաւորու – թիւնը :

×

ԻՍՐԱՑԷԼԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ օրը տօն – ուեցաւ Ապրիլ 27ին : Այս առթիւ մեծ զօ – բահանդէս մը սարքուած էր Թել Ավիվի մէջ : Կէս միլիոն քաղաքացիներ հպար – տութեամբ կը դիտէին թափօրը : Երիտա – սարդներ կը չրջէին փողոցներուն մէջ, թմբուկներով եւ չեփորներով : Գոհարա – նական աղօթքներ կատարուեցան սինա – կոկներու, եկեղեցիներու եւ մզկիթներու մէջ : Զօրահանդէսի միջոցին ցուցադրը – ուեցան Իսրայէլի նոր զէնքերը : Իսրայէլ ունի 1·700·000 բնակիչ : Կէսէն աւելին ներգաղթած են 1948էն ի վեր : Մօտ 500 հազար Հրեաներ տեղաւորուած են գիւ – ղական չրջաններու մէջ, զարկ տալով հողագործութեան : Այս գործունէութեան

չնորհիւ Իսրայէլ առատ բանջարեղէն, պտուղ եւ ուրիշ արտադրութիւններ կ'ա – պահովէ : Անցեալ տարի 5·500·000 տոլար պակաս ծախսած էր ուտեստի ներածման համար :

ԿԸ ՀԱՍՏԱՏՈՒԻ ԱՔՍԷԼ ԲԱԿՈՒՆՑԻ ՄԱՀԸ

Նոր ստացանք Երեւանի «Գրական Թեր – թ»ին ապրիլ 15ի թիւը որ վերջնապէս կը հաստատէ զրպէտ Աքսէլ Բակունցի մա – հը : Մանրամասնութիւնները յայտնուած չեն :

Վերջերս արտասահմանի մէջ զրոյց կը չրջէր թէ աքսորուած զրպէտները կը վե – րադառնան, ինչպէս Գ. Մահարի, եւ վ. Ալազան : Այդ լուրերուն հրապարակու – թեան արտօնութեան հետ երկչոտ տողե – րով կը յայտնեն թէ ո՛վ կը վերադառնայ եւ ո՛վ մեկնած է անդարձ : Այս վերջին – ներու կարգին Ե. Զարենցէն ետք ահա կը տատնդի որ Աքսէլ Բակունց ալ զոհ գա – ցած է նոյն ճակատագրին :

Աքսէլ (Ալեքսանդր) Բակունց ծնած է 1897ին, Անդեղակոթ գիւղը : 1917ին ա – ւարտած է էջմիածնի ճեմարանը : Ապա – րէզով գիւղատնտես, վարպետ մըն էր նո – րաւէզի մէջ : Կը համարուի Հայաստանի Համաստեղը իր գիւղական պատկերներով (Զանգեզուր) :

Հայաստանի մեծագոյն զրողներէն մէկն է եւ չատ բան կը սպասուէր իր տաղան – դէն : Իր ձգած ձեռագիրներուն մէջ կայ «Երբ որ բացուին գռներն յուսոյ» պատ – մուածքը :

Իր գործերէն հատընտիր մը հրատա – րակուած է նաեւ արտասահմանի մէջ : Իր պատմուածքներէն «Միրանի Փող»ի մա – սին առոր ժուռնալ մը հրատարակած էր Նայիրի Զարեան, 1938ին :

ՏԻՐՈՒՆԻ — ՍԱՐԳԻՍ ՏԷՕՎԼԷԹԵԱՆ

Ցաւով կ'իմանանք թէ յանկարծամահ եղած է Պ. Սարգիս Տէօվլէթեան, Շա – պին Գարահիսարի «Սարգիս աղբերը », որ իր ծննդավայրին յուշերը հրատարա – կեց անցեալ տարի :

Հանգուցեալը, որ 80 տարեկան էր, գործօն դեր կատարած է երիտասարդու – թեան չրջանին, իբրեւ հին հնչակեան, Շապին Գարահիսարի եւ Կովկասի մէջ : Պանդխտութեան չրջանին ալ միշտ կը մասնակցէր հանրօգուտ ձեռնարկներու, մասնաւորապէս գլուխ հանելու համար Անդրանիկի յուշարձանին չինութիւնը, ո – րուն գաղափարը ներշնչած էր այս թեր – թը : Ջերմապէս կը հաւատար գանազան հոսանքներու գործակցութեան :

Մեր ցաւակցութիւնները իր զինանեկան պարագաներուն :

ՄՌԱՑԼ ՎԵՐՑԻՇՈՒՄՆԵՐ

Տիգրան Զէօկիւրեանի յիշատակին

Գ.

Օրերը լ զուր կը սահէին եւ զեսպանատուներու տուած յոյսերը եւ խոստումները անհետեւանք կը մնային: Միւս կողմէ զանազան դաւանութիւններէ ու աքսորականներէ եկած տեղեկութիւնները եւ բերնէ բերան շրջագայած լուրերը սահմռկեցնող էին: Հայտար Փաշայի երկաթուղիի հայ եւ յոյն պաշտօնեաներէն չատեր եւ մանաւանդ մեր ազգականներէն Համբիկ, Պօղանթիի շրջանին ձորերուն մէջ անձամբ տեսած ու ստուգած էին բազմաթիւ Հայ յերու խողխողուած մերկ դիակները: Հետեւաբար նախապէս պատրաստուած ճիւաղային ծրագրով մը, հաւաքական կազմակերպուած ցեղասպանութիւնն էր որ տեղի կ'ունենար, օրինաւոր կառավարութեան մը համամտութեամբ եւ քաջալերութեամբ:

Տիգրանը իր աքսորավայրէն ընդհանրապէս թուրքերէն գրուած բաց քառեր կը ղրկէր:

Օր մըն ալ թուրքերէն գրուած նամակ մը ստացանք: Թէեւ պահարանը բացուած ու նամակը կարդացուած էր, սակայն ղրաքննիչներուն կողմէ աւրուած նախադասութիւնները չկային: Անոր նամակին մէջ նախադասութիւն մը անընթեռնելի էր եւ հակառակ լաւ թուրքերէն գիտցող հայ բարեկամներու խորհրդածութեանց, այդ անուշին իսկութիւնը 2 օր կարելի չեղաւ կարդալ: Բարեբաղտաբար թուրք բարեկամ մը օգնութեան հասաւ եւ առաջին իսկ կարդալուն ... վտանգաւածեան էֆէնտի վասըքասը իւէ գրուած անընթեռնելի նախադասութիւնը լուծեց: Մը նացեալը դուշակեցինք:

Զէօկիւրեան իր այս նամակովը մայրիկիս կը հասկցնէր թէ «կեանքերնիս վտանգուածեան էֆէնտիի» միջնորդու թեամբ թալէաթին դիմել վերազարձի հրամանը ձեռք ձգելու համար:

Այլեւս պարզ էր: Աքսորականները լատես ըլլալէ զատ էին եւ կը զգային որ լրջօրէն վտանգուած են:

Մայրս թաղին ոստիկանապետին կարծիքին դիմեց թալէաթին ներկայանալու: Ոստիկանապետը օր մը խորհրդածելէ ետք, հակառակեցաւ, առարկելով որ ոչ մէկ օտարական հայ կին կրնայ անձամբ անոր ներկայանալ: Իսկ ղրկուած բոլոր դիմումները անհետեւանք կը մնան, ըսաւ:

Այդ շրջանին մայրս Պայազիտի թուրք վարժարանի ուսուցչուհիներուն մանկավարժութեան, երաժշտութեան եւ պարի դասեր կ'աւանդէր: Անոնք անշուշտ դիտէին որ մեր փեսացուն իբր մտաւորական ուսուցիչ աքսորուած էր եւ մօրս զանազան դիմումներուն միամտօրէն կ'օժանդակէին: Այս առթիւ թուրք ուսուցչուհիները ոչ միայն համաձայն էին որ մայրս անձամբ թալէաթին ներկայանայ այլեւ խնդրագիր մըն ալ պատրաստած էին:

Օր մըն ալ մայրս առանձին, խնդրագիրները առած եւ տան բոլոր բարեկամներուն իմաշալահները եւ յայտութեան մաղթանքները չալկած, նախարարութիւն ղրկեց թալէաթին ներկայանալու համար:

Մայրս յայտած էր հակառակ բոլոր արգելքներուն եւ խիստ հրամաններուն, դռնապանները համոզելով փաշային յարկաժին մտնել:

Երբ մայրս մեծ սրահէն ներս կը մտնէ, թալէաթ իր դրասեղանին առջեւ անակնկալի եկած, քրիստոնեայ կնոջ մը աներեւակայելի ներկայութենէն, իսկոյն ոտքի կը ցատկէ եւ ապահովութեան համար ձեռքը գրպանը՝ դէպի մայրս կը յառաջանայ: Իսկ մայրս նախապէս զոց սրտի յարգալիր նախադասութիւններով, թըքականի բարեւներով փաշային կը մօտենայ եւ ձեռք կ'երկարէ: Թալէաթ զարմացած դարձ կ'առաջնորդէ մինչեւ իր դրասեղանին մօտ եւ բազկաթոռ մը ներկայացնելով, միշտ ալ ձեռքը գրպանը մտիկ կ'ընէ: Աւելի քան քառորդ ժամ մայրս կը ջանայ զայն համոզել որպէսզի բարեհաճի Զէօկիւրեանին վերադարձը հրամայել: Սակայն Թալէաթ բոլոր առարկութիւնները առանց ընդմիջելու մտիկ ընելէ ետք, դէհենական հեղնանքով կը պատասխանէ, « Մատամ, Զէօկիւրեանլար, պիզիմ պա շըմըզա պէլա տըր լար »:

Տիգրանին անմեղութիւնը հաստատող, մօրս կողմէ ներկայացուած բոլոր փաստերը անօգուտ նկատուած էին: Թալէաթ համոզուած էր որ Զէօկիւրեանները փորձանք էին:

Եւ յանկարծ արտաքնապէս հանդարտ ու ժպտադէմ այս մարդը, սարսափելի ու սպառնական կը դառնայ եւ մօրս երեսին բարկաճայթ պոռթկումով մը կը դոռայ, թէ ուրկէ՞ց Զէօկիւրեանները կը ճանչնայ, թէ ի՞նչպէս յայտած է մինչեւ իր մօտ հասնիլ, թէ ինչո՞ւ կը կոչուի:

Մայրս սարսափած Թալէաթի սպառնական դիրքէն, մոլեղնած գազանի նման ատելավառ արտայայտութենէն ու չառած դունած դէմքէն, զղջալով իր դիմումէն, իր յուզումը ծածկելով անունն ու հասցէն կուտայ եւ կը շարունակէ պատասխանել միւս հարցումներուն, հանդարտօրէն թէ Զէօկիւրեան իր աղջկանը սէվտալըն է:

Մինչ այդ Թալէաթ տետրակ մը կը բանայ եւ բարձրաձայն կը կարդայ: « Կիւլիւկ Հալէպլեան եւ Պայծառ Տայեան թէ- եւ չատ մը միութիւններու հիմնադիր եւ վարիչ անդամներն են եւ հանդէսներ կը հովանաւորեն, սակայն Սկիւտարի Սէր Գոմիսէրին (ոստիկանապետ) վստահութիւնը կը վայելեն եւ Տէլի Գանլըները կը խրատեն պռոստալա եւ սէրսէրի դոմիթա- ճիներուն չհետեւիլ »:

Մայրս թէ՛ սարսափած եւ թէ այլայլած այս յայտնութիւններէն եւ միեւնոյն ա- տեն քաջալերուած իր եւ Պայծառ Տայեանի մասին գրուած նպաստաւոր տեղեկագրերը, քրտինքներուն մէջ, օրերը համ- բուած մահապարտի մը զարհուրանքով, կը յանդգնի փաշային խնդրել որպէսզի տէլի գանլը Տիգրանը իրեն յանձնէ եւ ինք կ'երաշխաւորէ անոր ալ «խելքը գլուխը բերել »:

Երբ կը մերժուի, մայրս, կարծես սովորական անհատի մը հետ ըլլար գործը, դէմքերը գլխէն կը քաշէ եւ կ'ըսէ.— Ձերմակ, ալեհեր մաղերով մայր մըն է որ պաղատագին ձեռքէ կը խնդրէ հանդարտ մնալ, իր անտառակ ու ճահիճ որդւոյն նեբել: Եւ կ'առաջարկէ որ փաշան հրամայէ Զէօկիւրեանին Պոլիս փոխադրութիւնը եւ հոն Պոլսոյ Գըսմը Սիասիի մէջ բանտարկուած պահէ մինչեւ պատերազմի վերջաւորութիւնը:

Թալէաթ կարծես ազդուած մօրս խոսվայրկեան խօսքերէն, պահ մը խորհելէ ետք, ոտքի կ'ելլէ եւ մօրս կ'ըսէ բառ առ բառ դէհենական վայրագութեամբ.—

« Եթէ կ'ուզես մինչեւ կեանքիդ վերջը հանգիստ ապրիլ, Զէօկիւրեանները մոռնիր եւ անոնց անունը երբեւիցէ բերանդ մի՛ առներ »:

ՎՐՈՒՐ ՀԱԼԷՊԼԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

«ՑԱՐԱՃՈՒՆ ՎՏԱՆԳԸ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ»

ԽՄԲ.— Լը Մօնտի արեւելագէտ քղքակիցը էտուար Սապլիէ վերոյիշեալ խորագրով յօդուածաշարք մը հրատարակած է նոյն թերթին մէջ, նուիրուած Սուրիոյ քաղաքական կեանքին: Այդ յօդուածէն թարգմանաբար կուտանք կարեւոր մասեր.—

Ատենօք, պետութիւն համար որ կառուցած էր իր մրրկած անապատին, Դամասկոսը իր սիւնազարդ ուղիներով, իր պարտէզներով եւ իր աղբիւրներով միայն հիացում կ'պաղէր:

Այսօր այցելուն նոյն տպաւորութիւնը կը կրէ երբ անցնելով Կիւթթայի կանաչ դաշտին, կը նշմարէ նարնջենիներով եւ նշենիներով շրջապատուած քաղաքը, որ պաշտպանուած է Գասիոմ լեռով, ուր, ըստ աւանդութեան, Աբէլ սպաննուեցաւ Կայէնէն:

Ըստ Հին Կտակարանին, Դամասկոսը աշխարհի հինաւուրց մէկ քաղաքը ըլլալով, կը պահէ իր հազարամեայ կնիքը: Երբ կ'անցնիք Սուրբ Պետրոսի դուռ կոչուած վայրէն, հոտիկ է որ կը սկսի նոր քաղաքը, հարուստ եւ չքեղ:

Կառուցման գործը Սուրիոյ մէջ առաջին դէն վրայ կուգայ: Դրամին չահագործման մէջ տակաւ ըլլալով, Սուրիացին իր եկամուտը կը յատկացնէ կառուցման գործին: Հինգ տարուան ընթացքին, Դամասկոսը եռապատկած է իր տարածութիւնը: Բնակելի ընդարձակ թաղեր կառուցուած են ամէն կողմ: Հոն է որ կ'ապրի սուրիական աղնուականութիւնը կեանքի լաւագոյն պայմաններով, եւ ինչ որ հաղուագիւտ է արեւելքի մէջ, կ'ապրի առանց ցուցամոլութեան: Աղնուական հին ընտանիքներու չառաւիղ հողատէրներու կողքին եկած տեղ գրաւած են նաեւ մեծ վաճառականներ եւ ճարտարարուեստի մասնագէտներ, որոնք հարստութիւն դիզած են պատերազմին շնորհիւ:

Բայց, քաղաքին մեծագոյն մասը կը պատկանի մանր քաղքենիութեան:

Բովանդակ Սուրիան մտած է ճարտարարուեստական դարաշրջանի մը մէջ: Գործաւորութիւնը հետզհետէ իր տեղը կուտայ մեքենաներուն: Քաղաքային եւ գիւղական պրոլետարիատ մը կը կազմուի դանդաղօրէն: Ընկերային յեղաշրջումը կը յայտնուի օր ցերեկով: Աւով կը բացատրուի կարեւորութիւնը ընկերվարական հակում ունեցող միութեանց կազմութեան: Առանց հաշուելու որ Սուրիոյ ներսիսխանական ժողովին մէջ կայ համապատասխան ներկայացուցիչ մը՝ ինչ որ հաղուագիւտ երեւոյթ մըն է արաբական երկիրներու պատմութեան մէջ:

Իրականութեան մէջ, առանց աղմուկի, առանց արիւնի, սուրիական քաղքենիութիւնը իր յեղափոխութիւնը կատարեց: Աւատապետութիւնը կայ միշտ, սակայն ամէն տեղ եւ ամէն առեն յետս կ'ընկրկի ան: Համայի մէջ, որ աւատապետական կեդրոն մը կը նկատուի, վերջին ընտրութեանց ընթացքին աւատապետական ցանկը պարտուած է եւ Աքրամ Հօրանիի ընկերվարական հատուածը տարած է յաղթանակը:

Հինգ տարուան ընթացքին Սուրիան ենթարկուեցաւ հինգ պետական հարուածներու եւ սակայն Մերձաւոր Արեւելքի արաբական երկիրներէն ամէնէն հաստատունն է ան: Ամէն անգամ ալ նոր ոէժիմը յաջողեցաւ յառաջդիմութեան մղել երկիրը, բարեփոխումներ բերաւ եւ իր նախորդին սխալները յաջողեցաւ դարմանել:

Ցատկանշական կէտով մը կարելի է բնորոշել սուրիական յեղաշրջման արժէքը: Ոչ մէկը արաբական եւ իսլամական երկիրներէն — բացի Թուրքիայէն — կրցաւ կնոջ ազատագրման հարցը լուծել: Երբ Իրաքցի կինը տակաւին հարէմներուն մէջ կը դանուի ոտքէն մինչեւ գլուխը թանձր շղարշներու տակ ծածկուած, երբ Սէուտական Արաբիոյ կինը տակաւին աներեւոյթ կ'ապրի, երբ Եգիպտուհին եւ Լիպանուհին քաղաքական կեանքէն հեռու են, Սուրիացի կինը ընտրելու իրաւունք ունի:

1949ի Հիւսնի Զաիմի պետական հարուածէն ի վեր Սուրիացի կիները ընտրելու իրաւունք ստացած են: Միակ պայմանը որ կը պահանջուի իրենցմէ, նախակրթարանի վկայականն է: Շէյշաքլիի կառավարութիւնը ուզեց աւելի առաջ երթալ: 1953ի սահմանադրութիւնը իրաւունք կու-

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԷՍ

●

Այդ Յարութիւն Թովմասեանը Վանի մեր լաւ ընկերներէն էր: Իր կեղծ անունը « Եփրատ » էր: Մեզ համար շատ տան ջուել էր:

Վերջապէս, անվտանգ կարեցինք անցնիլ Ապագայի անծայրածիր դաշտը:

Արշալոյսին հասանք Ս. Թաղէի վանքը (Մենաւոր):

Գիւղի շները միահամուռ եւ միաձայն կը հաչէին, թէեւ հաւար ձղող շներ չէին: Կարծես նրանք կը հաղորդէին վանքի Գէորդ վարդապետ Նալբանտեանին, թէ « Սարերի Արծիւ»ը իր ընկերներով հիւր էր եկած նրան:

Վանքի գիւղի հայ պահապանները կը հասկանային իրենց շների ձայնից, թէ « եկողները»ը որոնք են: Անմիջապէս վազեցին, լռեցրին շները եւ առաջնորդեցին մեզ վանքը:

Վարդապետը մի աշխոյժ եւ եռանդուն հոգեւորական էր: Սիրալիր կերպով ընդունեց մեզ եւ ամէն միջոց ձեռք առաւ մեր հանդստութեան համար: Կրակ պատրաստեցին եւ ինքնաեռը (սամովարը) կ'եռար դուրսը:

Վարդապետն ասաց թէ՝ երազ էր տեսել, որ իր աչքի առջեւէն շատ յեղափոխականներ կ'անցնէին:

Նախաճաշից յետոյ, Անդրանիկ եւ մի քանի ընկերներ միասին առանձնացանք վարդապետին հետ:

Անդրանիկը հարցուց.

— Արդեօ՞ք, դուք կամ Սամսոնը կամ Խոյի ներկայացուցիչը դիտէիք մեր գալու մասին:

Վարդապետը պատասխանեց.

— Այո, լսած էինք: Միայն ճիշդ Թուականը չէինք դիտեր:

Լաւ, ուրեմն, մի նամակ ղրենք Արտաշէս Յովսէփեանին, որ անմիջապէս կարդարութիւններ անէ եւ գայ այստեղ, որպէսզի միասին գնանք:

Նամակը ղրուեց եւ յանձնուեց սուրհանդակին, որ Թռաւ իր սեւ ձիու վրայ եւ սլացաւ դէպի Խոյ:

Սուրհանդակի մեկնումէն յետոյ, կանչեցինք մեզ մօտ վալատ Նուռօն, եւ նրան յանձնեցինք մի նամակ, որ կը պարունակէր մեզ ապահով կերպով հասնելու լուրը: Պատուիրեցինք, որ նամակը յանձնէ Բժիշկին:

Սէյտօն քիւրտերէն ասաց.

— Որո՞ւ պիտի տաս:

— Այ պոէ քեաղվ, տեսաէ Բժիշկ:

Եթէ հայերէն թարգմանենք « Բշիկ » բառը, Բժիշկ կը լինի:

Քիւրտին որքան ասինք «Բժիշկ», նա ասաց «բշիկ»:

— Տէ գնա:

Սէյտօն իր ժամացոյցը նուէր տուաւ Քիւրտին, եւ Քիւրտը մեկնեցաւ:

Մնացինք վանքին մէջ եւ կը սպասէինք Արտ. Յովսէփեանի կարդադրութեանց:

Վանքին ամենէ վարդապետը կ'աշխատէր ամէն կերպով մեզ դոհ հանդիսանալ: Նա յաճախ կը կրկնէր.

— Որքան երջանիկ եմ, որ հայ ժողովուրդի հերոսը իր քաջերի ընկերներով կ'ընդունիմ վանքի մէջ: Բոլոր տեղապահներից եւ եկող գնացող Դաշնակցականն ընկերներից ամենաերջանիկը ես եմ:

— Աստ, Հայր Սուրբ, ասաց Անդրանիկը, այս վանքի գծով ո՞վքեր անցել են:

— Էհ, ո՞րն ասեմ, այնքան շատ են այս ճանապարհով անցնողները: Ինձ համար դժուար է յիշել մէկիկ մէկիկ նրանց բոլորի անունները: Աստեղից անցան Սասնոյ վահանը, Վարդգէսը, Պետօն, Շաւրօն, Վանի Իշխանը, եւ շատ ուրիշներ: Մի քանի օր մնացին այստեղ եւ ապրիլից գնացին դէպի զուլումի աշխարհը: Այս տեղ մնացին բաւական ժամանակ Սլաքը (Արմենակ Սիսիկեանը), որ նոյնպէս վտանգաւոր գործ էր տեսած: Նրա օրով կանոնաւորուեց երթեւեկութեան գիծը եւ հաղարաւոր փամփուշտներ եւ զէնքեր մրցուեցան երկիր, կոմսի լեզուով, «ծծուելու սկսեցին»: Սլաքը սուսիկ փուսիկ կը գործէր: Նա հաստատուած էր որպէս «բժիշկ» եւ այդ պատճառով խիստ կապեր էր պահում քիւրտ բժիշկների հետ, մինչեւ անգամ նա ծանօթացել էր Մակուի խանի եւ ուրիշ նշանաւոր պարսիկների հետ: Նա էլ, վերջ ի վերջոյ, թուրք կառավարութեան կողմից ձերբակալուեց, բայց չնորհիւ իր «բարեկամ քիւրտ ազատներ»ի ազատուեց որպէս «պարսկահայ տակ բժիշկ»:

— Կը յիշեմ, ըսաւ Անդրանիկը: Կը ճանչնամ նրան: 1895ին Սասունի մէջ երբ գինուոր էի, նա աչքի ընկնող դործ կը կատարէր իբր « նպատաստ բաժանող »:

Գրեթէ մի չաբաթ մնացած էինք վանքին մէջ: Ազատ էինք: Ոչ Թուրքի հալածանք կար, ոչ էլ քիւրտ հովիւների հարուար: Բարեկամացանք վանքի դիւղացիների հետ: Պարապ մնալը կը նեղացնէր չատերիս: Դրա համար դործ կը փնտռէինք՝ ժամանակ պարապ չանցընելու համար:

Մի օր Մուրատը եւ Ազան վարդապետի հետ վանքի պահեստները աչքի կ'անցընէին: Վարդապետը կուի յարմարութիւն նրանի մասին երկու ռազմիկների կարծիքին կը դիմէ: Նրանք ամէն կողմը գնահատէ յետոյ կ'ասեն.

(Շար.) ՍԵՊՈՒՀ

ԱՎՈՏՈ ԵՒՏՈԳԵՉ ՁԱՅԵ

(Խմբագրական)

Ամէն տարի այս օրերուն, ուր բոլոր տարիներ ու դէպքեր կը դառնան յիշատակներու, ուր ցաւերն ու ուրախութիւնները կը խառնուին իրարու հետ, ուր անցեալն ու ներկան կը հանդիպին իրարու, ուր ապագայի ծրագրերը կը կազմուին, ես կը զգամ ինքզինքս ստիպուած գրելու այս տողերը, որոնք ոչ մէկ արժէք կրնան ունենալ ուրիշներու համար, բայց որոնք ինծի համար ունին մեծ նշանակութիւն։ Ես կը գրեմ այս տողերը ոչ թէ որպէսզի ուրիշներ զանոնք կարդան, այլ որպէսզի ես ինքս ալ մէկ անգամ ևս կարդամ զանոնք, ինծի համար, ինծի հետ, ինծի մասին։

Ես ծնած եմ Պոլսոյ Գում-Գափու թաղամասը, Ղազարեան վարժարանի դրացի տունը։ Հայրս Ստեփան Ղազարեան էր, մայրս՝ Մարիամ Ղազարեան։ Ես ունեցած եմ երկու քոյր, Սիրանոյշ եւ Զարուհի, եւ երեք եղբայր, Գրիգոր, Արտաշէս եւ Վահան։ Ես ամենէն կրտսերն եմ։ Ամենէն մեծը՝ Գրիգոր, ինծմէ տասնհինգ տարի մեծ է։ Ես ծնած եմ 1898 թուականին։

Հայրս ունէր ոսկերչական գործարան մը, որ ամենէն ընդարձակներէն մէկն էր Պոլսոյ մէջ։ Ան ունէր նաեւ ոսկեայ ժամացոյցներու եւ ոսկեայ շղթաներու մեծ խանութ մը։ Ան ունէր նաեւ ոսկեայ մատանիներու եւ ոսկեայ ապարանջաններու խանութ մը։ Ան ունէր նաեւ ոսկեայ ականջօղերու եւ ոսկեայ կոճակներու խանութ մը։ Ան ունէր նաեւ ոսկեայ գրիչներու եւ ոսկեայ մատիտներու խանութ մը։ Ան ունէր նաեւ ոսկեայ ծխախոտատուփերու եւ ոսկեայ ծխամորճերու խանութ մը։ Ան ունէր նաեւ ոսկեայ ատամնաբուժական գործիքներու խանութ մը։ Ան ունէր նաեւ ոսկեայ ատամներու խանութ մը։ Ան ունէր նաեւ ոսկեայ ատամնաշարեր

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՏԱԼԻՈՑ նոր նախագահին ընտրութիւ–նը պիտի կատարուէր երէկ, հինգշաբթի : Այս առթիւ խառն ժողով մը գումարած էին երեսփ. ժողովը (590 անդամ) եւ ծե – րակոյտը (243 անդամ) : Ընտրութիւնը կը զուգադիպի Մուսոլինիի սպանութեան տասներորդ տարեդարձին : Ընտրական պայքարը կը չարունակուի վեց ամիսէ ի վեր : Ներկայ նախագահը, Էյնաուտի , որ 81 տարեկան է, ազատական եւ անտեսա – դէտ, չուզեր վերընտրուիլ : Ամէնէն հա – ւանական թեկնածուները կը համարուին երեսփ. ժողովին նախագահը՝ Ճիովանի Կրոնչի, որ 67 տարեկան է, եւ ծերակոյ – տին նախագահը՝ Զեզարէ Մերզակորէ (56 տարեկան) : Առաջին անդամ ըլլալով ի – տալական հեռատպաւակները (թէլէվիզիոն) կը ներկայացնէր ընտրական գործողու – թիւնը : Նախագահին պաշտօնավարու – թեան չրջանն է եօթը տարի : Տարեկան ծախքը՝ 192 միլիոն լիր (307·200 տո – լար), բուն թոշակն ըլլալով քսան հազար տոլար : Նախագահը կը բնակի Քուիրինա– լի չքեղ պալատին մէջ :

60·000 *ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐ գործադուլ յայտարարեցին Իտալիոյ մէջ, թոշակի յաւելում պահանջելով : Այս գործադուլին հետեւանքով փակուած են վեց հազար դպրոցներ :*

ԼԵՌ ՄԸ հինգ մղոն սահած է երկու չաբթուան ընթացքին, Հիւս. Լիբանանի մէջ, իր եռին ձգելով խառնարան մը՝ ե – րեք մղոն լայնութեամբ : Վերջին լուրե – րու համաձայն, լեռը կը սահի տակաւին :

ՓԱՐԻԶի հայթուխ բանուորներու սեն – տիքան կը պահանջէ նուազագոյն աշխա – տավարձը 113·80 ֆրանքէն բարձրացնել 145 ֆրանքի : Փռալանները կը մերժեն յաւելումը, դիտել տալով թէ հայկին գինը պիտի բարձրանայ : Կառավարութիւնը կը քննէ խնդիրը :

ԱՆԳԼԻՈՑ երկաթուղիներու աշխատա – ւորները (500·000 հոգի) կը սպառնան գործադուլ մը սարքել Մայիս 1ին : Ներ – քին նախարարութիւնը կը փորձէ լուծել տագնապը :

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺի նոր ցնցումներ զգաց – ուեցան Վոլոյի մէջ (Յունաստան) : Բազ – մաթիւ տուներ քանդուեցան : Դեռ յայտ– նի չէ զոհերուն ճշգրիտ թիւը : Կառավա– րութիւնը, աղէտեալներուն օգնութիւն հասցնելու համար տուրքերը քսան առ հարիւր պիտի աւելցնէ : Անպատսպար կը մնան տասը հազար հոգի :

ՓԱՐԻԶի քաղաքապետարանը տասը մի– լիառ ֆրանքի փոխառութեան մը պիտի ձեռնարկէ Մայիս 9էն սկսեալ, քաղաքին բարեզարդութեան համար :

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐի մէջազգային ցուցահան– դէսը բացուեցաւ Քանի մէջ :

ԴԱՆԻՈՑ կառավարութիւնը վերջնագիր մը տուաւ Ֆերէօ կղզիի ըմբոստներուն , որոնք անմիջապէս գործադուլ հռչակե – ցին : Կը պատրաստուին ինքնապաշտպա – նութեան : Պիտի դիմադրեն եթէ 130 ոս – տիկանները փորձեն նաւահանգիստը զբ – աւել :

ԻՐԱՒՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԱԿՈՒՄԲ

Հերթական դասախօսութիւնը , այս եր– կուշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 9ին, կը Քատէ սրճարանին վերնայարկը, մէթրօ Քատէի դիմաց :

Նիւթ՝ Իրերօգնութեան գաղափարը ու – րիշ ազգերու մէջ :

Կարծիքներու փոխանակութիւն եւ հա – ճելի անակնկալներ : Մուտքը ազատ է :

ՊԱՀԱՍՏՈՒԲԵԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱ – ՏՈՒՆԸ եւ ՄՍԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ ,

20, Rue Villeroy, LYON

կը յայտնէ իր յարգելի հայրենա – կիցներուն թէ երկու հայ գործա – ւորներ , սիրալիր կերպով եւ ժըպ– տադէմ կը սպասարկեն : Գոհ ձգե – լով յաճախորդները : Սպասարկու – թիւնը կը կատարուի արագ եւ ան – թերի :

Ունինք թարմ դառնուկի , առաջնա– կարգ հօրթի , կովու միս (ժէնիս) : Ձեր ներկայութեան կը քաշենք մա– քուր խըչմա, չիչ էօփքէյի հա – մար : Ցանձնարարելի է մանաւանդ մեր Համեղ շիշ էպապը, պատ – րաստ առնելու ձեր դաշտապտոյտ– ներուն :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

ՁԱՇ Ի ՊԱՏԻՒ Պ. Յ· ՏԷՐ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆԻ

Համազգայինի նախագահ եւ Նշան Փա– լանճեան Ճեմարանի Ցոբ· կեդր· Ցանճ – նախումբին փոխ առենապետ Պ· Ց· Տէր Մելքոնեանի ի պատիւ հացկերոյթը տեղի պիտի ունենայ այս ուրբաթ, ժամը 21ին :

Արձանագրուելու համար դիմել «Ցա – ռաջ»ի խմբագրատունը,՝ Փրօ· 86-60, ինչպէս նաեւ Գրատուն Պարսամեան՝ Փրօ· 64–90, ամէնէն ուշը հինգշաբթի երեկոյ : Ծախքերու մասնակցութիւն հազար ֆր· :

Համազգայինի վարչութեան եւ Ցոբ· գործադիր մարմնին անդամները, խորհր– դակցութեան կը հրաւիրուին նոյն օրը ժամը 7ին, ճաշարան Քուլմար, 13 Ռիւ տը Սբրազպուրկ :

ՀԱՅԱՇԽԷՍ ՊԱՏԱՐԱԳ

ՔՈՄՓԻԷՆՅի ՄԷՋ Ուազ

Այս կիրակի, ճաչնաւոր պատարագ պի– տի մատուցուի Քոմփիէնյի Մայր եկեղեց– ւոյ մէջ, ժամը 11ին :

Երգեցողութեան կը մասնակցի Առնու – վիլի Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեց – ւոյ երկսեռ խումբը :

Կը հրաւիրենք մեր հայրենակիցները ներկայ ըլլալ սոյն պատարագին :

Պատարագէն վերջ դաշտապտոյտ Քոմփիէնյի անտառը :

Հոգաբարձութիւն Ս· Գրիգոր Լուսաւո– րիչ եկեղեցւոյ :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այս կիրակի յետ պատարագի, Փարիզի Ս . Ցովհ· Մկրտիչ եկեղեցին տեղի պիտի ունենայ տարեկան հոգեհանդիստ ԴՊՐՈ – ՑԱՍՏԻ հիմնադիրներուն յիշատակին :

Կը խնդրուի ողբացեալներուն յիշատա – կը յարգողներէն ներկայ ըլլալ :

ՊԱՏԱՐԱԳ ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻԻԻի ՄԷՋ

Այս կիրակի, Ս· Գրիգոր Լուսաւորիչ մատրան մէջ պիտի պատարագէ եւ քա – րոզէ տեղւոյս հոգեւոր հովիւ Արտաք վրդ· Մանուկեան :

Ցետ պատարագի հոգեհանգստեան պաշ– տօն Ապրիլեան նահատակներու հոգւոյն : Սկզբն· ժամերգութեան ժամը 8·30ին , Ս· Պատարագ 10ին, հոգեհանգիստ 11ին :

ՑԵՐԵԿՈՑԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Փորթ տ'Իթալիէի Կ·Ֆաչի մասնաճիւ– ղը կազմակերպած է յերեկոյթ պարա – հանդէս մը ի նպաստ կայանին, 8 Մայիս, ժամը 13էն 24, Ֆրանքօ Պելժ սրահին մէջ, 59 ռիւ վէրնիօ, Փարիզ (13) :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, Առնու– վիլի Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի «Կռուա – բենց» խումբի կողմէ կը ներկայացուի Գրիգոր Վահանի «Բախտին Անիւը» թա – տերգութիւնը, երեք արար, ղեկավարու – թեամբ Պ· Մ· Շիշմանեանի :

Եւրոպական պարեր, ժամ Մանտէլեաճի Ռատիօ Լիւքսէնպուրգի նուագախումբով :

Ճոխ պիւֆէ, ժողովրդական գիներով , մուտքը 250 ֆրանք :

Հաղորդակց·— Մէթրօ Թոլպիաք , օքօ– պիւս 62, 67, 21 :

ՍԻՓԱՆ – ԿՈՄԻՏԱՍ

Երկշաբթի երեկոյեան ընդհ· ժողո – վը այս երեքշաբթի, ժամը 20·30ին Ազգ· Տունը : Բոլոր անդամներուն ներկայու – թիւնը անհրաժեշտ է :

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS 9e

Ա.ՅՑ «Հ. Յ. Դ. ԹԱՆԳԱՐԱՆ»

Այս կիրակի Մայիս մէկ, կազմակերպ – պուած Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Փարիզի Ահարոնեան խումբի կողմէ :

Ներկայ կ'ըլլան Շրջ· եւ Կեդր· վարչու– թիւնները :

Թանգարանի այցելութենէն եաք , նոր անդամներու երդման արարողութիւն :

Ժամը 16·30ին խնջոյք – թէյասեղան :

Կը հրաւիրուին բոլոր քոյր մասնաճիւ – ղերը :

Ժամադրավայր·— Կար տիւ Նոռէն Տէ– փար Պանլիէօ ժամը 10·30ին, չոգեկառք 11·15, 12·15, 13·59 եւ 14·29 :

Իջնել Անկէն :

ՀԱՄԲԱՐՁՄԱՆ ՕՐԸ

Կապոյտ Ասչի Փարիզի մասնաճիւղը կը տօնէ Համբարձման օրը, Մայիս 19ին , ժամը 15ին Ազգ· Տան մէջ, 32 Ռիւ տը Թրէվիզ :

Գեղարուեստական բաժին, վիճակա – խաղ, անակնկալներ :

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Տեսչութիւնը կը հրաւիրէ ծնողները , վարժարանին բարեկամները, եւ համա – կիրները, աշակերտներու տարեկան մար– զահանդէսին, որ տեղի պիտի ունենայ 15 Մայիսին, վարժարանի պարտէզներուն մէջ : Ոգեւորիչ մրցումներ :

Մարզական խաղերու պիտի յաջորդեն , Ծնողաց Միութեան կազմութեան երրորդ տարեդարձի հանդիսները, երեկոյեան ընթրիքով, Պէշիկթաշլեան – Գ· Մ· Ալէմ– շահ թատերասրահին մէջ :

ՖՐ. Կ· ԽԱՉԻ ՕԳԱՓՈՒԹԵԱՆ ԿԱՅԱՆԻ ՇԷՆՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք Մարսէյլի Մասնաճիւղի 1954 Դեկտ· 18ի պարահանդէսին մէջ կայանի չէնքին ի նպաստ եղած հանգանակութեան գումա – րը հետեւեալ նուիրատուներէն գոյացած : Պ· Պ· Սիմոնեան, Մանուկեան, Ղարիպ – եան, Փափազեան ,(Քլէրմոն Ֆէրանէն) , Մելքոնեան, Սրապիոնեան 5000ական : Պ· Հաթէմեան 3000 :

Պ· Պ· Կոստանեան, Գայթանճեան , Գումրուեան, Տիկին Հայցազործեան, Տէր եւ Տիկին Ժամկոչեան, Խաչիճ Պալեան , Աղքատախնամի անդամ մը, Տէր եւ Տի – կին Զաքարեան , , Մխիթարեանի աշա – կերտ մը, Պ· Պուճաեան, Տէր եւ Տիկին Զաքարեան եւ Սիմոնեան եւ Ցակոբեան 2000ական :

Տիկին Սիմոն, Տիկին Ցակոբեան, Պ· Տէր Գասպարեան, Մէթր Ռէնո, Պ· Ղազար– եան հազարական :

Պ· Ալպէռ Սիմոն եւ Պ· Գասպարեան 500ական : Գումար 65·000 Ֆրանք :

Ասկէ զատ վերջերս Մարսէյլի մասնա – ճիւղի միջոցաւ կայանի չէնքին ի նպաստ եղած հանգանակութիւնէն գոյացած է 25·200 Ֆրանք : Մտորեւ նուիրատուներու ցուցակը :

Տէր եւ Տիկին Հէլվաճեան երեք հազար , Օր· եւ Պ· Սահաթճեաններ երեք հազար , Տիկին Մկրեան երկու հազար, Պ· Կիւլ – էրեան երկու հազար, Տիկին Ս· Ցա – կոբեան, Պ· Փափազեան, Տիկին Զէօրէք – ճեան, Տէր եւ Տիկին Շամչօեան, Պ· Դա – ւիթեան, Տէր եւ Տիկին Մելքոնեան, Տիկ· Ցակոբեան, Պ· Աֆարեան, Տիկին Տէր Զաքարեան, Մելոռեան, Ջամիլեան հա– դարական : Տիկին Գուլումճեան 800, Տիկին Արխատակէսեան, Տէր եւ Տիկին Նիկողոսեան, Տէր եւ Տիկին Վարպետ – եան, Պ· Զորիկեան, Պ·Գաբրիէլեան, Տի– կին Բէշգէշեան 500ական : Տիկին Միքա – յէլեան 300, Տէր եւ Տիկին Պալըքճեան հարիւր :

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Ց· Դ· Ռուսոմ խումբի ժողովը այս չաբաթ իրիկուն, ժամը 8·30– ին, սովորական հաւաքատեղին :

ԿՐԸՆՈՊԼԸ·— Հ· Ց· Դ· Եօթնեղբայր – եան ենթ·ի ընդհ· ժողովը այս չաբաթ ի– րիկուն ժամը 8·30ին, դպրոցի սրահին մէջ : Կարեւոր օրակարգ :

ՍԻՆԹ ԷԹիԻՆ·— Հ· Ց· Դ· «Անուշ» ենթ·ի ընդհ· ընկերական ժողովը այս չաբաթ ժամը 20·30ին, սովորական հա – ւաքատեղին : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉի Փորթ տ'Իթալիի մասնա– ճիւղի ընկ· ընդհ· ժողովը այս չաբաթ ժամը 15ին, Թանթիլիի հայկ· դպրոցին մէջ : Կարեւոր օրակարգ :

ԹՈՒՔԱՏի Հայր· Միութեան ընդհ· ժո – ղովը այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 20·30ին, սովորական հաւաքատեղին (ի – սիի Սրբիմեան դպրոցը) :

Տէր եւ Տիկին Բիւզանդ Տէօվլէթեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Խաչիկ Տէօվլէթ – եան, Տէր եւ Տիկին Աւետիս Տէօվլէթեան, Տէր եւ Տիկին Մոքոսեան եւ զաւակները , Տիկին Սէրոբիի Տէօվլէթեան, Պ·Զուարթ Տէօվլէթեան, Տէր եւ Տիկին Ցակոբ Տէօվ– լէթեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Գարեգին Հոցեան (Քեռիկէօ), Այրի Տի – կին Սիսակեան եւ զաւակները (Մար – սէյլ), եւ բոլոր պարագաները խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց հօրեղբօր եւ ազ – գականին՝

ՍԱՐԳԻՍ ՏԷՕՎԼԷԹԵԱՆԻ

մահը որ տեղի ունեցաւ ապրիլ 26ին :

Ցուղարկաւորութիւնը այս չաբաթ ժա– մը 9·15ին, Փարիզի Ս· Ցովհ· Մկրտիչ եկեղեցին, ուրկէ մարմինը պիտի փոխա– դրուի Փէռ Լաչէզի դերեզմանատունը , ամփոփուելու համար ընտանեկան դամ – բարանը :

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այ դնկատել :

Կը խնդրուի փոխան ծաղկեպսակի նը – իրատուութիւնը ընել բարեգործական կազմակերպութեանց :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Տաճատ Ոսկանեան, Օր· Հայկուհի Ոսկանեան, Պ· Ոսկան Ոսկան – եան, Տէր եւ Տիկին Դեղամ Ոսկանեան , Օր· Մերոնիկ Ոսկանեան , եւ բոլոր պա – րագաները շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, ծաղկեպսա– կով, նուիրատուութեամբ կամ նամակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց ամուս – նոյն, հօր, մեծ հօր եւ ազգականին

ԳԷՈՐԳ ՈՍԿԱՆԵԱՆԻ

մահուան առթիւ :

ՄԱՐՍԷՅԼ

SOLICITOR YAVER & Cie

Վարիչ՝ Մ· ՆԱՎԷՐ

37bis, Rue Thubaneau

Ամբաղութիւն , պատրաստութիւն , հետապնդում եւ մեքենագրութիւններ

Վարչական

Ֆաղաքային

հպատակութեանց

ընկերակցութեան

տուրբերու

եւ ամէն տեսակ ԴԱՏԱԿԱՆ ԹՂԹԱ – ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ :

Առեւտրական եւ քաղաքացիական վարձքերու չափաւորում ,նոր օրէնք– ներու համաձայն :

20 ՏԱՐՈՒԱՑ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԻԻՆ

GRAND MATCH DE FOOTBALL

DIVISION D'HONNEUR

DIMANCHE, 1er MAI à 15 HEURES 30 STADE MUNICIPAL d'ALFORTVILLE, Rue de Seine

En présence de Mr. R. BLEUSE, Maire d'Alfortville, Conseiller général

Dernier match de championnat à Alfortville de U. J. A. d'Alfortville contre C. A. VITRY,

1er de la division d'honneur.

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՑ ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՖՈՒԹՊՈԼԻ ՄԵԾ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ, ՊԱՏՈՒՈՑ ԲԱԺԱՆՈՒՄ

Ախոյեանական վերջին մրցումը *ՀԱՑ ՄԱՐԶԱԿԱՆի* եւ *ՍԷ Ա ՎԻԹՐԻ* (առաջին Պատուոյ բաժանումէն)

ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ԺԱՄԸ 15·30ԻՆ : ՁԵՐ ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ՔԱՋԱԼԵՐԱՆՔ ՄԸՆ Է ՄԵՐ ԳՈՑՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 30 ԱՊՐԻԼ • SAMEDI 30 AVRIL 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7661 31e ANNEE

ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3072

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԸՆԿԵՐՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԱՃՈՒՄՆԵՐԸ

*

Թուրքի համագումարը կարեւոր դարձակէտ մը կազմեց Ֆրանսայի ընկերվարութեան պատմութեան մէջ :

Շատ ծանր էր ցնցումը :

Կուսակցութեան միասնականութիւնը խախտեցաւ :

Բազմահազար չարքաշիններ բաժնուեցան – լուվ մայր կուսակցութենէն յարելան նո – րակազմ համայնավար կազմակերպութեան :

Ընկերվարական կուսակցութիւնը բիւ – րեզացաւ, ձերբազատուելով ծայրայեղ ձախակողմեան տարրերէն :

Մինչ համայնավարները Երրորդ Մի – ջազգայինի մէջ մտնելով, կ'ընդունէին կայրզկուրեան հպատակիլ Մոսկուայի « ուքազ »ներուն, ընկերվարականները հաւատարիմ մնացին ժողովրդավարական սկզբունքներուն :

1921էն սկսեալ, Լէոն Պլումի ղեկավա – րութեան տակ, ընկերվարական կուսակ – ցութիւնը աստիճանաբար վերակազմուե – լով, կարեւոր աղդակ մը դարձաւ Ֆրան – սայի հանրային կեանքին մէջ :

Ատիճանական վերելքով, ընկերվա – րականները հետզհետէ իրենց ձեռքն ան – ցուցին բազմաթիւ կարեւոր քաղաքներու, դիւղաքաղաքներու եւ դիւղերու քաղաքա – պետութեանց ղեկը :

Խորհրդարանին մէջ ընկերվարական ե – րեսփոխաններու եւ ծերակուտականներու թիւը տարուէ տարի աւելցաւ :

1943 Փետրուար 6ի դէպքէն վերջ, հա – մայնավարները մօտենան իրենց ու ձա – խակողմեան տարրերը « Ժողովրդական Ճակատ » կազմեցին, ղեկավարութեամբ ընկերվարական կուսակցութեան :

1936ին Ֆրանսան կառավարելու կոչ – ուեցաւ Լէոն Պլում, որ առիթէն օգտուե – ցաւ, ընկերվարական սկզբունքները կեան – քի մէջ իրականացնելու եւ աշխատաւոր դասակարգի վիճակը բարւոքելու համար :

Իր կառավարութեան օրով քուէար – կուած օրէնքները ընկերային մեծ յեղա – շրջում առաջ բերին :

Աշխատանքի ժամերը կրճատուեցան : Վճարովի արձակուրդի սկզբունքը ըն – դունուեցաւ : Նոյնիսկ նախարարութիւն մը հաստատուեցաւ՝ արձակուրդի կազ – մակերպութեան համար : Ընկերային ա – պահովութիւնը օրէնքի կարգ անցաւ : Ըն – տանեկան նպաստներու դրութիւնը պար – տադիր դարձաւ : Ամուսնութիւններն ու Ծնունդները քաջալերելու համար մասնա – ւոր վարկ հաստատուեցաւ :

Մէկ խօսքով, երկու սեռէ բանուոր, աշխատաւորներու եւ ամսականաւոր պաշտօնեաներու ներկան ու ապագան ա – պահովելու համար քուէար – կուեցան բազմաթիւ օրէնքներ, որոնք նոր ուղի մը բացին Ֆրանսայի ընկերային կեանքի մէջ :

Այդ օրէնքները ի գործու են այսօր :

Օրէ օր նոր նուաճումներ կատարեց ըն – կերվարութիւնը :

Ժամանակին ուղղափառ մարքսական – ները դասակարգային պայքար կը քարո – զէին եւ կ'ուզէին յեղափոխական միջոց – ներով սիրանալ իշխանութեան՝ յեղա – շրջելու համար ընկերային կարգուսարքը ի նպաստ ընչազուրկներուն :

Ֆրանսայի ընկերվարականները նոյն արդիւնքը ձեռք բերին խաղաղ միջոցնե – րով, աստիճանաբար, գործակցելով քաղ – քենի ազատական, ժողովրդավար կու – սակցութեանց հետ եւ խորհրդարանին մէջ օրէնքներ քուէարկել տալով :

Ողջունելով քոյր կուսակցութեան յիս – նամեակը, նորանոր յաջողութիւններ կը մաղթենք :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԻՏԱԼԻՈՅ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

•

Հինգշաբթի օր երեք անգամ քուէար – կուեցաւ Իտալիոյ մէջ, ընտրելու համար հանրապետութեան նա – խագահը. բայց թեկնածուներէն ոչ ոք ստացաւ օրինական մեծամասնութիւնը : Առաւելապոյն քուէները չահեցաւ երեսփո – խողովին նախագահը, Ճիովաննի Կրոնչի, որ քրիստոնեայ դեմոկրատներուն ձախ թեւը կը ներկայացնէ եւ ձախակողմեան հոսանքներուն համակրութիւնը կը վայե – լէ : Շահած էր 281 քուէ : Երկրորդ թեկ – նածուն, ծերակոյտին նախագահը, Մեր – զագորա, որ անկախ է, չահած էր 245 քուէ : Երրորդ կը հանդիսանար ներկայ նախագահը, Էյնաուտի, որ 81 տարեկան է. չահած էր միայն 61 քուէ : Եթէ հա – մայնավարները եւ ձախ ընկերվարական – ները ձայն տան, ապահով կը համարուի Կրոնչիի ընտրութիւնը : Այն տեղ հաւա – նական է որ հրաժարի վարչապետը, Շել – պա, իր տեղը տալով ձախակողմեան թեկ – նածուի մը, Ֆանֆանիի, որ նոյն կու – սակցութեան ընդհ. քարտուղարն է :

Ամէն պարագայի մէջ, վարչապետը ըս – տիպուած է իր հրաժարականը ներկայ – ացնել, երբ նոր նախագահ մը կ'ընտրուի : Իրազեկներու կարծիքով, Կրոնչիի յաղ – թանակը զարկ պիտի տայ Իտալիոյ ազ – գային անտեսութեան, որ այժմ լայնօրէն կախում ունի արտաքին, մասնաւորապէս ամերիկեան աջակցութենէն :

ՀՆԴԿԱՋԻՆԻ ԿՌԻԻՆԵՐԸ

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՄԵՌԵԱԼ ԵՒ ՎԻՐԱՒՈՐ

Կառավարական ուժերու եւ ըմբոստ ա – զանդաւորներու միջեւ բախումները սաստկացան անցնելէն կէսգիշեր : Կը հաշուեն 150 մեռեալներ եւ աւելի քան 300 վիրաւորներ մէկ օրուան ընթացքին : Ուղղակի փողոցի կռիւներ են որ տեղի կ'ունենան Սայկոնի մէջ, տուն առ տուն, ռումբընկեցներու, գնդացիրներու դոր – ծածութեամբ : Ըմբոստներու ճնշումին տակ, կառավարական չորս զրահապատ ինքնաշարժներ, որ կը փորձէին ազանդա – ւորներու զինուորական կեդրոնը ռմբա – կոծել, սուիպուեցան նահանջել : Կը յու – սացուէր որ քաղաքացիական պատերազմի մը առաջքը պիտի առնուէր, բայց ա – զանդաւորները չզթացադերծեցին ընդ – հանուր յարձակողական մը : Արդէն սա – րդոչ թազամասեր հրդեհուած են, եւ կը – բակը հասած է մինչեւ Կալիչնի պողո – տան : Անպատսպարներու թիւը տասնեակ հազարներու կը հասնի : Հարաւային Հնդ – կաչինի վարչապետը, վճռած է սակայն միանգամընդմիշտ լուծել խնդիրը առանց զիջումներ կատարելու : Ազգ. պաշտպա – նութեան նախարարը կոչ մը ուղղեց կա – ռավարական ուժերուն, որպէսզի «մինչեւ դիշեր ըմբոստները որ դիրք բռնած են ազգային բանակին պատասխանատուու – թեան տակ լինկած շրջաններուն մէջ, չէ – զոքացուին » :

Ինչպէս պիտէք ըմբոստութիւնը ծայր տուաւ վարչապետին դէմ չարժումի մը ձեւին տակ : Վեհապետը, Պաօ Տաի ուղեց նախ հաշտարարի դեր խաղալ, պահելով սակայն միշտ Տիէմը իբրեւ վարչապետ : Այս վերջինը, մեծ վստահութիւն կը ներ – շնչէր Ամերիկացիներուն եւ Անգլիացիներ – ուն : Թէեւ հիմա Լոնտոն որոշ վերապա – հութիւն մը կը թուի ցոյց տալ իր մասին : Պաօ Տաի երբ տեսաւ որ խնդիրը լուծում մը չէր գտներ, քաշուեցաւ Քան, սպա – սելով դէպքերու հոլովոյթին : Ֆրանսա – կան ուժերը միջամուխ չեն ըլլար քաղա – քացիական կռիւներուն :

×Պաօ Տաի հրաւիրեց իր վարչապետը Քան, տեսակցութեան մը համար, եւ ուղ – ղեց կոչեր բանակին ու ժողովուրդին, պահանջէ նկատի առնել անոնց պաշտօնա – կան դիրքն ու փոխադարձ յարաբերու – թիւնները : Մանաւանդ երբ օտար հոգեւոր պետ մըն է օրուան նախագահը :

— Շատ բարակ մանել սկսաք :

= Մի մոռնաք որ Փարիզ կ'ապրինք եւ անընդհատ համարուած մանրամասնութիւն մը, նախագահին ա՞ջ թէ ձախ կողմը նըս – տեցնելու պարագան իսկ ուշադրութիւն կը պահանջէ :

— Կը կարծեմ թէ սխալ մը գործած չէինք, տարբեր դասաւանդի պատկանող երկու կդերապետներ հրաւիրելով, իբրեւ բանախօս :

= Չեմ ուզեր վիճիլ, հիմա որ ամէն բան վերջացած է : Բայց, կազմակերպիչ յանձնախումբին պարտականութիւնն էր գիտնալ թէ ո՛վ ի՛նչ պիտի խօսի : Գաղտ – նիք չէ թէ այնտեղ արտասանուեցան խօս – քեր որոնք չեն համապատասխաներ իրա – կանութեան եւ կրնան տեղի տալ ծանր թիւրիմացութեանց :

— Ձեր դիտողութիւններէն կը հետեւի թէ կազմակերպիչ յանձնախումբը թերա – ցած է իր պարտականութեան մէջ :

= Եզրակացուցէք ինչպէս որ կ'ուզէք : Երբ յանձնախումբ մը կը գործէ յանուն 40 – 45 Միութեանց, ներելի չէ որ ա – պարէզ տրուի անհատական նախասիրու – թեանց : Զափազանցեալ երանդը յանախ անհամութիւններ եւ յուսախաբութիւններ կը պատճառէ, որքան ալ գնահատելի ըլ – լայ կատարուած աշխատանքը : Վ.Ա.Հէ

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

•

EXCÈS DE ZÈLE

Ուրեմն, երկու անջատ սգահանդէսներ կատարուած են Փարիզի մէջ, մէկը՝ շա – բաթ (փոբրամասնութիւն), միւսը՝ կիրա – կի (մեծամասնութիւն) :

Կ'իմանամ թէ վերջին պահուն նոր ձեռ – նարկ մը փորձած են, ի ներկայութեան Սերովբէ Ծ. Վ.ի, միացեալ ճակատ կազ – մելու համար :

Բայց, ցորէն համաձայնութիւն չէ գո – յացած : Արդէն շատ ուշ մնացած էին :

— Անշուշտ յիշատակի ոգեկոչումը կա – տարուած է անհրաժեշտ լրջութեամբ :

= Որքան կրցայ ստուգել, փոբրամաս – նութեան հանդէսին մէջ բանախօսները կրցած են պահել հաւասարակշռութիւնը, բացի թուրքակէ մը որ այս առիթէն ալ օգտուեր է, բուռ սլաճներ արձակելու համար Դաշնակցութեան դէմ :

— Աւելի յաջող կը համարուի մեծա – մասնութեան սարքած յուշատօնը :

= Իրազեկներ կը հաւաստեն թէ չափա – զանց խճողուած էր յայտագիրը, այն – պէս որ շատ երկար տեւած է, միջնդեռ նախընթաց տարիներուն 1ուկէս – 2 ժա – մէն կը վերջանար, խոր տպաւորութիւն ձգելով :

Ցետոյ, չէին յարգած կարգ մը տարրա – կան կանոններ : Երբ ականատես դէմքեր կը հրաւիրուին, փափկանկատութիւնը կը

կռիւներուն սաստկանալուն առթիւ : Զին – ուորական իրաւասութիւնները իր բոյս – կայութեան փոխանցեց ընդհանուր հրա – մանատարին :

× Ուշինկէրի մէջ ամերիկեան ապա – հովութեան խորհուրդը մասնաւոր ժողով մը գումարեց, որուն մասնակցեցաւ Հնդ – կաչինի ամերիկեան ներկայացուցիչը : Այս վերջինը պիտի վերադառնայ այսօր Սայկոն :

× Վերջին տեղեկութեանց համաձայն Սայկոնի փողոցներուն մէջ կռիւները որ վերսկսած էին, սաստկացան : Կը հաշուեն արդէն աւելի քան հազար վիրաւոր եւ մեռեալ : Կը կարծուի թէ վարչապետը, որուն ձեռքէն դին. ամէն իրաւասութիւն ետ առած էր երէկ Հնդկաչինի կայսրը, պիտի մերժէ Պաօ Տաիի հրահանգը, երթալ դինք տեսնելու Քանի մէջ :

×

ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ, է. Ֆոր. տեսակցութիւն մը ունեցաւ առջի օր Զօր. Տը Կոլի հետ, արտաքին քաղաքականութեան, եւ ներ – քին կարգ մը խնդիրներու մասին :

ԼՈՆՏՈՆԻ մէջ, երեքմեծերուն քաղաք. փորձագէտներու ժողովին կը մասնակցին նաեւ զեմանացի փորձագէտներ :

ՀԻԹԼԷՐԻ նախկին փոխանորդը Ռու – տոլֆ Հէս, անձնասպանութեան փորձ մը ըրաւ Պերլինի բանտին մէջ : Խմեց միջա – տասպան հեղուկ մը, բայց բժիշկը չուտով հասաւ :

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՉԻՆԱՍՏԱՆ

Անգլիա դիւանագիտական տենդոտ գործունէութեան մը ձեռնարկած է փէ – քինի մէջ, յաջողցնելու համար Մ. Նա – հանդներու եւ Չինաստանին միջեւ ծոր – մոզայի մասին բանակցութեանց խնդիրը : Անգլիոյ Փէքինի գործակատարը, արտա – քին նախարարութեան հրահանգին վրայ, այդ մասին նոր մանրամասնութիւններ խնդրեց չինական կառավարութենէն : Յատկանշական էլ նոտանիւթութիւ – նը, եթէ նկատի ունենանք թէ Չինաստանի վարչապետը դեռ Փէքին չէ վերադար – ձած : Ինչպէս հաղորդած էինք, Անգլիա բաւական խոտօրէն քննադատած էր Ու – չինկթընի սկզբնական դիրքը՝ Շու Ան Լէ – յի Պանտունկի մէջ ըրած առաջարկին ներ կը կատարէ «Սպիտակ Տան» մօտ որ – պէսզի ձեռքէ չհանուի ներկայացած ա – ռիթը : Իրազեկ շրջանակներու համաձայն Ֆրանսա եւ Անգլիա պիտի ճգնին համոզել մէկ կողմէ Փէքին, որ հաւաստիքներ տայ Ֆորմոզայի ներկայ դրայվիճակին մասին, միւս կողմէ Ուշինկթըն, որ ճնշում բա – նեցնէ Ազգ. Չինաստանի վրայ, որպէսզի քաշուի Մացու եւ Քէմոյ եղերային կղզի – ներէն : Կը կարծուի որ Անգլիոյ ներկայ դիւանագիտութիւնը պիտի ճգնէ հանդի – պումներ յաջողցնել Եւրոպայի համար ալ, Ծայր. Արեւելքի համար ալ : Այսպէս կը բացատրեն լաւատեղեակ շրջանակները, որոշ կապ մը տեսնելով Սըը Էնթընի Ի – մընի վերջին յայտարարութեան եւ Անգ – լիոյ Փէքինի մօտ կատարած կիսապաշտօ – նական դիմումներուն միջեւ :

×

ՖՐԱՆՍԱՑԻ *ճարտարարուեստական ցուցանիշը ամէնէն բարձր արտադրու – թիւնը կը յայտնէ մարտ ամսուան ըն – թացքին : Մրցանիշ մը : 1938 Մարտին՝ հարիւր էր ցուցանիշը : 1954ին՝ 152 : 1955ին՝ 171 : Այս յառաջդիմութիւնը Ֆր – անսան կը պարտի իր էլեկտրականու – թեան, պողպատագործութեան եւ մեք – նաներու ճարտարարուեստին :*

ՖՐԱՆՍԱՑԻ *էլեմտական նախարարու – թիւնը կը մշակէ տուրքերու նոր ծրագիր մը որ պիտի բարւոքէ եւ պարզացնէ նախ – կին դրութիւնը՝ պակսեցնելով նախ ա – կերը, յետոյ «Թուղթերու» քանակը :*

(Շար.ը կարդալ Դ. Էջ)

Մ Ռ Ա Ց Լ
ՎԵՐՑԻՇՈՒՄՆԵՐ

Տիգրան Զէօկիւրեանի յիշատակին

(Դ. եւ վերջին մաս)

Այլեւս ամէն յոյս կորսուած էր : Մայրը նախ քան Թալէաթին դահլիճէն դուրս դալը կը խնդրէ վաչայէն որպէսզի դրուն պահապաններուն հանդէպ անբարեացակամ չըլլայ իր մուտքը արտօնելուն եւ Թալէաթի ժպտադէմ մինչեւ դուռը կ'ընկերանայ մօրը :

Մայրս այդ չրջանին Ս. Խաչ երկսեռ վարժարաններուն ընդհանուր դասախօսակարգ վարիչ ուսուցչուհին էր : Նախքան Թալէաթին ներկայանալը, Թաղականութիւնը կարծիքն ալ չօչափած էր եւ նոյն իսկ դրուած Թուրքերէն խնդրագիրը, Թուրքերէնի մասնագէտ Թաղականներէն մէկուն կողմէ իր ձեռագրով փոփոխութիւններու ալ ենթարկուած էր :

Բայց երբ մերժողական եւ սպառնական պատասխան ստացաւ, բոլորն ալ սկսան դինքը քննադատել իբր անհեռատես եւ կրակին հետ խաղացող : Այդ օրերուն կարծես հրաչքով մը տան բարեկամ նը - կատուած անհատները աներեւոյթ դար - ձան եւ մեր թաղը չըլլայելէ դադրե - ցան : Թուրք վարժարանի ուսուցչուհիները հրահանգ ստացած ըլլալով իրենց դա - սերը դադրեցնել, հասոյթի չհաւատը եւ ապահով աղբիւր մը չամքեցաւ : Թաղին բարեացակամ ոստիկանապետը չատ դառնացաւ իր խրատները նկատի առնուած չըլլալուն եւ դինքը մարդու տեղ դրած չհամար :

Տիգրան Զէօկիւրեան ծնած է 1885ին Տը - բախիզոն նահանգին Կիմիւշխանէ քաղաքին մէջ : Փոքր տարիքին որբացած է : 1896ի դէպքին ուրիշներու հետ Պոլիս կը փոխադրուի որբանոց մը դրուելու հա - մար : Նոյն չրջանին Պոլսոյ բոլոր որբա - նոցները դաւառէն հասած որբերով լեց - ուած ըլլալով , մաս մը որբեր կը ղրկուին Գալատիոյ Հայ կարմիր Վաճ որբանոցը : Մեծ դէպքին առթիւ Գալատիոյ նահան - գին եւ չրջաններէն բազմաթիւ տղաքներ որբացած ըլլալով, վանքին վարչութիւնը կ'որոչէ նախապատուութիւն տալ իր նահանգին որբերը պատսպարել : Հետե -ւաբար հեռաւոր վայրերէ հոն ղրկուած - ները առեն մը պահելէ վերջ, Պոլիս կը վերադարձնէ : Պատանի Տիգրանը այս անգամ կը ղրկեն աղջային հիւանդանոցի Գազը Զէշմէի որբանոցը, ուր իրմէ չատ աւելի տարեց աշակերտներու մէջ առաջնութիւնը կը չահի :

Այդ օրերուն Պէրպէրեան վարժարանի նախկին սանները, Օրմանեան պատրիարքի նախագահութեամբ, դեղեցիկ գաղափարը կը յղանան Ռեթէոս Պէրպէրեանի ուսուցչական, աղգային, ընկերական ու քաղաքական գործունէութեան յոբելեանը տօնել : Այս նորութիւնը մեծ խանդավառութիւն կը ստեղծէ : Հաղիւ գաղափարը հրապա - րակ նետուած՝ ամէն կողմէ դրամ կը հո - սի : Մինչեւ յոբելենական հանդէսին կապ - ակերպութիւնը Պէրպէրեան, աւելի մանր ու հոգիի մարդ քան թէ նիւթի, կ'որոչէ դանազան որբանոցներու մէջ ցրուած , անտէր դաւառացի տղաքներէն հինդ տասը որը որդեդրել եւ վարժարանին մէջ իբր դիլերօթիկ սան կրթել : Ազդային վարիչ մարմիններու կողմէ ընտրուած յանձնա - դոյն աչակերտներէն մէկը կ'ընկերանայ Տիգրան Զէօկիւրեան :

Տիգրան Զէօկիւրեան 1903ին Պէրպէրեանը աւարտելէ վերջ ուսուցչութիւն կ'ընդնէ : Շնորհիւ իր ֆիզիքական ուժին, յա - մառ կամքին եւ, Նոյեմբերին սիրոյն, աչխատասէր եւ արդէն 24 տարեկանին Պոլսոյ բոլոր աչքի ղարնող վարժարաններուն ինչպէս Պէրպէրեան, Կեդրոնական, Տայեան, Պէզազեան, Դպրոցասէր Տիկնանց , Տատեան , Հինդլեան եւ դանազան միջնակարդ վարժարաններու մէջ, դասախօսեց իբր ընդհանուր ազդայ պատմութեան ,աչխարհադրութեան, օտար մատենադրութեան, հայերէն դրականութեան եւ չափադրութեան ուսուցիչ :

Սկիւտարի Ցառաջդիմական Միութեան եւ երկսեռ երաժչտական միութեան հիմնադիրներէն էր եւ իբր Ուսուցչական Միութեան վարչական անդամ կազմակեր - պեց , օժանդակեց կամ մասնակցեցաւ ա - նոնց բոլոր ձեռնարկներուն :

1910ի եւ 1912ի ամառները չուրջ 3 - 4 ամիս հեւ ի հեւ չրջեցաւ Եւրոպայի բոլոր կարեւոր քաղաքները եւ « Ճամբուս վրայ» օրագրերով իր տպաւորութիւնները հաս - ցուց Պոլսոյ թերթերուն :

1911ին Մ. Շամանճեանի հետ հիմը դրաւ « Ոստան » եռամսեայ պատկառելի պարբերաթերթին, ուր ղրեց բազմաթիւ յօդուածներ « Գրական Շարժում » խորագրով :

Իբր դրագէտ հեղինակեց «Արճակ եր - դեր» , « Հերոս » վիպակը, ըրաւ բազ - մաթիւ թարգմանութիւններ եւ 1913ին լոյս ընծայեց «Վանքը», իր ապրած կեան - քին վէպը, ուր ի յայտ եկաւ արդէն կա - տարելագոյն պատրաստուած, արուեստա - գէտի արժանիքներով օժտուած դրող :

1913ին Պոլսոյ մէջ կազմակերպուած դանազան դրական հրապարակային բա - նախօսութիւններուն մասնակցեցաւ : Մասնաւորաբար Մարտ, Ապրիլ, Մայիս ամիսներուն Լեւոն Շանթի « Հին Աստուածներ»ուն եւ Դանիէլ Վարուժանի «Հեթանոս երգեր»ուն նուիրուած դրական ասուլիսներուն իբր բանախօս, Գ. Խաժակի, Եղուարդ Հօլանճեանի, Ա. Բաբսեղեանի, Փրօֆ. Մարի, Ռուբէն Զարդարեանի, Ալեքսանդր Փանոսեանի եւն. , բազդատաբար լրմէ չատ աւելի յառաջացած տարիք ունեցող, դիրք ու համբաւ չհասած մտաւորականներու կողքին, թեր ու դէմ թէզեր պաչտպանեց, ստեղծելով բացառիկ համակրանք , իր դրական, քննադատական ու հոեւորական արժանիքներուն չուրջ :

1913ին հայ տառերու դիւտին 1500ամեակին եւ հայ տպագրութեան 400ամեակին առթիւ, Բերայի եւ Պոլսոյ դանազան արուարձաններուն մէջ խօսած խանդավառ ճառերուն արձագանգը, երկար տաեն ունկնդիրներուն յիչողութեանը մէջ քանդակուած մնաց, իբր յուսալքումը փարատող եւ վերածնող ժողովուրդին արտայայտիչը :

1914ին ամառը ճամբորդեց դէպի Մեծ Հայք, Վասպուրական, Տարօն, Բաղէշ , Խարբերդ, եւն. տեղնախօսելով ու ար - տակարգ խանդավառութիւն ստեղծելով դաւառի բոլոր հայաչատ ոստաններուն մէջ : Հայութեան ու հայրենիքի համար զոհաբերութեան պատրաստակամութեան ոգին վերարծածելով :

Վանի ազգային իչխանութիւններուն կողմէ տեղւոյն Կեդրոնական վարժարանին տնօրէնն նչանակուեցաւ : Սակայն Պոլսոյ վարժարաններուն հետ իր ունեցած յանձնառութեանց խոստմնադրուժ ըլլալու համար անցաւ Կովկաս, Երեւան, Թիֆլիզ եւ Պաթումէն Սեւ Ծովու ճամբով վերադարձաւ Պոլիս :

Իր այս հեւ ի հեւ սպառիչ վաղքին մէջ լսարանէ լսարան, ղպրոցէ ղպրոց, բեմէ բեմ, ակումբէ ակումբ, թաղէ թաղ, Ա. բեւմուտքէն Արեւելք, կարծես մոռնալու համար մոխիրին տակը թաղուած ու մխացող իր խորտակուած սիրոյն գործած ա - ւերները, սրվեցաւ ու սրվեցուց :

1908ի Սահմանադրութեան հռչակումէն մինչեւ Այաչ աքսորուիլը իր դաղափարի և դրչի ընկերներուն , մտաւորականներու կարաւանին հետ, որոնք անմոռան հերո - սութեամբ մը դողդոջան բարձրացան , իր անվերապահ մասնակցութիւնը բե - րաւ աղգային գեղարուեստական, գը - րական, մչակութային բոլոր ձեռնարկնե - րուն մէջ, դրաւելով բացառիկ պատուա - ւոր տեղ մը եւ 29-30 տարեկանին դարձաւ ցեղին սիրելի ընարեալներէն :

Այաչի բանտէն օտար միջամտութիւն - ներով եւ հրաչքով մը ազատած եւ վերա - դարձած սակաւաթիւ դէմքեր, մասնաւո - րաբար Տօքթ. Ա. Նազարեան, իրենց լոյս ընծայած յուչերուն եւ դրքոյկներուն մէջ կը դրէին թէ մեր մէջ ունէինք Ակնու - նիի, Տ. Զէօկիւրեանի, Տօքթ. Տաղաւար - եանի, Գարեգին Խաժակի պէս յայտնի դէմքեր ու հանրային դործիչներ որոնց հետ բախտակից ըլլալուս հպարտ կը դդայի :

Այսպէս Տիգրան Զէօկիւրեան, ամբողջ կեանք մը ,որ երգի մը տեւողութիւնը ունեցաւ, Հայրենիքի ազատութիւնը երա - դելէ, երթալ դայն տեսնելէ, ուսումնա - սիրելէ ու հոն իր հրապարակային տաե - նախօսութիւններով նոր կարելիութիւն - ներ ներչնչելէ վերջ, ապագայի վառ յոյ - սերու հեռանկարով, դաւառացիներու մը - ռայլած հոդիները թարմացնելէ եւ տա - տամսոտ ու երերուն կամքերը ամրացնելէ վերջ, օր մը Այաչի բանտին մէջ, հայրե - նիքէն հեռու, անոր կարօտովը, նոյնիսկ առանց անյայտ գերեզման մը ունենալու բախտին արժանանալու, արիւնոտ ու ոճ - րապարտ ձեռքերով, եպերելի անհատնե - րու կողմէ սպանուեցաւ «Հայաստան եր - կիր դրախտավայր» երդելով :

Ցարդանք քեզ իմ անփոխարինելի եւ աննման Տիգրան : Քու չունչդ յաւիտենա - պէս պիտի սաւառնի հազարաւոր աչա - կերտներուդ եւ նոր սերունդի երիտասար - դութեան վրայ :

ՎՐՈՑՐ ՀԱԼԷՊԼԵԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

«ՑԱՐԱՃՈՒՆ ՎՏԱՆԳԸ ՍՈՒՐԻՈՑ ՄԷՋ»

(Բ. եւ վերջին մաս)

Անդարա իր դործունէութիւնը չէ սահմանափակեր ,միայն վախցնելու քաղաքականութեամբ մը : Ան բացորոչ կերպով կը խօսի միջամտութեան մը մասին եւ այդ բանը կը յայտնէ Դամասկոսի ուղղած իր ծանուցադրերով : Որովհետեւ Թուրքիոյ համար կասկածէ զուրկ է որ Սուրիան փոխարէն է ենթարկուած եւ ատոր իբր պատճառ կը ցուցնեն այն պարագան որ սուրիական Խորհրդարանին մէջ, դատ - յութիւն ունի մարքսիսթ երեսփոխան մը :

Ատոր համար, ինչ որ ալ պատահի Թուրքիա կը մտահոդուի համայնավարականն վտանգէն որ պաչտօնապէս թոյլատրուած է իր հարաւային սահմանադլխին վրայ : Սուրիական ընտրութիւններուն առթիւ Թուրքիա արդէն բողոքած էր : Քամիչլիի մէջ, որ Թուրք եւ սուրիական սահմանադլխին վրայ սուրիական քաղաք մըն է, համայնավար թեկնածուն առաջնութիւն չահած էր : Թրքական իչխանութիւնները պաչտօնական դիմումներ կատարեցին սուրիական կառավարութեան մօտ եւ ազդարարեցին, « եթէ համայնավար մը ընտրուի Թրքական սահմանադլուխի քաղաքներէն մէկուն մէջ, Թուրքիան ստիպուած պիտի ըլլայ միջամտել :

Իր այս հեւ ի հեւ սպառիչ վաղքին մէջ լսարանէ լսարան, ղպրոցէ ղպրոց, բեմէ բեմ, ակումբէ ակումբ, թաղէ թաղ, Ա. բեւմուտքէն Արեւելք, կարծես մոռնալու համար մոխիրին տակը թաղուած ու մխացող իր խորտակուած սիրոյն գործած ա - ւերները, սրվեցաւ ու սրվեցուց :

1908ի Սահմանադրութեան հռչակումէն մինչեւ Այաչ աքսորուիլը իր դաղափարի և դրչի ընկերներուն , մտաւորականներու կարաւանին հետ, որոնք անմոռան հերո - սութեամբ մը դողդոջան բարձրացան , իր անվերապահ մասնակցութիւնը բե - րաւ աղգային գեղարուեստական, գը - րական, մչակութային բոլոր ձեռնարկնե - րուն մէջ, դրաւելով բացառիկ պատուա - ւոր տեղ մը եւ 29-30 տարեկանին դարձաւ ցեղին սիրելի ընարեալներէն :

Այաչի բանտէն օտար միջամտութիւն - ներով եւ հրաչքով մը ազատած եւ վերա - դարձած սակաւաթիւ դէմքեր, մասնաւո - րաբար Տօքթ. Ա. Նազարեան, իրենց լոյս ընծայած յուչերուն եւ դրքոյկներուն մէջ կը դրէին թէ մեր մէջ ունէինք Ակնունիի, Տ. Զէօկիւրեանի, Տօքթ. Տաղաւարեանի, Գարեգին Խաժակի պէս յայտնի դէմքեր ու հանրային դործիչներ որոնց հետ բախտակից ըլլալուս հպարտ կը դդայի :

Այսպէս Տիգրան Զէօկիւրեան, ամբողջ կեանք մը ,որ երգի մը տեւողութիւնը ունեցաւ, Հայրենիքի ազատութիւնը երադելէ, երթալ դայն տեսնելէ, ուսումնասիրելէ ու հոն իր հրապարակային տաեն - նախօսութիւններով նոր կարելիութիւն - ներ ներչնչելէ վերջ, ապագայի վառ յոյսերու հեռանկարով, դաւառացիներու մը - ռայլած հոդիները թարմացնելէ եւ տատամսոտ ու երերուն կամքերը ամրացնելէ վերջ, օր մը Այաչի բանտին մէջ, հայրենիքէն հեռու, անոր կարօտովը, նոյնիսկ առանց անյայտ գերեզման մը ունենալու բախտին արժանանալու, արիւնոտ ու ոճրապարտ ձեռքերով, եպերելի անհատներու կողմէ սպանուեցաւ «Հայաստան երկիր դրախտավայր» երդելով :

Ցարդանք քեզ իմ անփոխարինելի եւ աննման Տիգրան : Քու չունչդ յաւիտենապէս պիտի սաւառնի հազարաւոր աչակերտներուդ եւ նոր սերունդի երիտասարդութեան վրայ :

ՎՐՈՑՐ ՀԱԼԷՊԼԵԱՆ

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՑՈՒՇԵՐԷՍ

●

— Հայր Սուրբ, ամէն բան լաւ է : Կը հաւատանք, որ դու Արսէն վարդապետի նման ոչ թէ պաչարը դուրս հանել կ'ուզես, այլ, ընդհակառակը, կ'ուզես ամէն բան մթերել : Վանքին միայն մի բան կը պակսի : Ջուր չկայ : Եթէ այժմ այս - տեղ պաչարուինք, ջուրի խիստ մեծ նեղութիւն պիտի կրենք :

— Օրհնածներ, ջուրը հարիւր քայլ հեռու է միայն : Դա ջուր չէ՞ :

Մինչ այդ խօսակցութիւնը տեղի կ'ունենար Մոկացի եւ Ծէօ եւս կը մօտենան :

Մոկացի Գրիգորը կ'ասէ .

— Աղբիւրն էլ ինձ ասել էր ջուրի մասին : Ջուրը կարելի է փողրանքների խողովակով բերել վանքի մէջ :

Երբ Մուրատ փողրանքների մասին լսեց, եկաւ ընկերների մօտ : Բոլորս նրան հաւատք էինք : Անդրանիկն էլ եկաւ :

— Անդրանիկ, ասաց Մուրատ, մի չի - չտակ թողնենք այստեղ, մեր մեկնելէն առաջ : Թող մեզնից վերջ եկողները չիչեն, որ Անդրանիկը իր խումբով անցել է աս - կից եւ դոնէ մի չիչտակ է ձդել » :

— Ի՞նչ չիչտակ :

— Վանքի բակին մէջ ջուր չկայ : Ջուրի ակը դուրսը, հարիւր քայլ հեռաւորութեան վրայ է : Փողրանքները կան պատրաստ : Միայն հողը պիտի փորուի եւ փողրանքները դետեղուին հողի տակ : Մինչեւ հիմա, հրացան էինք առած մեր ձեռքերի մէջ, այժմ առնենք փետուր եւ թիակ եւ մի քիչ էլ « խաղաղ աչխատանք» կատարենք : Արդէն մեր դինանչանը՝ « կըռիւ, աչխատանք եւ մչակոյթ» կը նչանակէ : «Թուր, թիակ, եւ դրիչ» : «Թուր»ով՝ կռուէ, «թի»ով աչխատէ, «դրիչ»ով դրէ : Հ. Ց. Դաչնակցութիւնը մեզ այդ է սորվեցուցեր :

— Ով իմ Աստուած, մեր Մուրատը լաւ ճառ ասող է, ասաց Անդրանիկը : Եւ - լէք, տղաք : Հայր Սուրբ, չուտ, փետուր, թիակ » :

Գործը սկսուեց եւ երրորդ օրը 150 քայլ հեռաւորութիւնից ջուրը բերինք վանքի բակի մէջ, եւ վանքն ունեցաւ իր աղբիւրը : Վտանգի ժամանակ միայն մէկ հրամանով կարելի էր վանքի պատնէշնե - րից պաչտպանել այդ չուրին ակը :

Այդ յիչատակը մնաց մեր խումբի կող - մից :

Տղաներից ոմանք վանքի պատերի վրայ դրեցին իրենց անունները :

Մի քանի օր յետոյ Արտ. Յովսէփեանը եկաւ մեզ մօտ :

Իսկ Խոյի չրջանի դործիչն էր Ռուբէն Դերձակեանը (Փայլակ) : Նա եղած էր Կուկունեանի խումբի մէջ, աքսորուել էր Սիպիր եւ այնտեղից էլ փախել :

Հաղիւ դռնից ներս էր դրել իր ոտը , « ահա Թոկից փախողը եկաւ», ըսին :

Նա տեսաւ Անդրանիկին, առաւ նրա ձեռները իր փոքրիկ ձեռների մէջ եւ համբուրեց : Նա համբուրուեց նաեւ բոլորիս հետ :

Առաքել Աղան լսած էր, որ «Փայլակ » լաւ կը կոնծէր, ուստի ասաց, «մինչեւ որ մի բան չխոստանաս, չեմ թողուր ողջադուրուելու » :

— Խուրճինիս մէջ եղածը քեզ :

Գոնեաք էր բերած :

Հետեւեալ օրը մնաք բարով ասինք մեզ հիւրասիրող հոգեւորականին ու դիւղացիներին եւ մեկնեցինք դէպի Խոյ :

Այլեւս կը քայլէինք ցերեկով : Մեզ հետ էր « Հէքիմ Պաչի »ն, «Փայլակ »ը, որ այդպէս կը ճանաչուէր : Նա չատ անձնուէր մարդ էր, կը «խենթենար» ամէն մեկիս վրայ : Հարց ու փորձ կ'անէր մեր կռիւների մասին, կ'ուզէր լսել ամէն մէկի պատմութիւնը :

Արտ. Յովսէփեանը մեզ համար ամէն ինչ նախօրօք պատրաստած էր : Երբ Խոյ հասանք, մեզ հիւրասիրեցին : Տղաները քիթերնին եւ մռութներնին ծռեցին : Կը նչա - նակէր թէ դոհ չէին հիւրասիրութիւնից :

Ամէնքս անօթի եւ քաղցած դայլեր էինք դարձեր : Մեզանից ամէն մէկը կրնար մի ոչխարի կող բզքտել : Իսկ Արտ. Յովսէփեանը նուկիով միս առած էր : Թէեւ ընկերական լաւ վերաբերմունք ցոյց տուաւ , բայց տղաները դոհ չմնացին :

Մեզանից ոմանք դիտէին, որ Խոյի մօտերը տեղի ունեցել էր Աւարայրի կռիւը : Մուրատ եւ կայծակը հետաքրքրուեցին Աւարայրի դաչտով եւ Տղմուտ գետով :

(Շար.) ՍԵՊՈՒՀ

ՅԱՎՈՒՏ ԽՍՏՈՑՅԱՆ ՄԱՅՐԸ

ՊԱՏՄՎԱԾՔ

Երեկոյան ժամը 12 էր, երբ Յոթիկ Թոռնիկյանը վերադարձավ տուն։ Ամբողջ ընտանիքը նստած էր ընթրիքի սեղանի շուրջ։ Մարիամը ոտքի թռավ, որպեսզի տաքացնի ընթրիքը։

— Մ՛ո՞ւր էիր մինչև հիմա, ախպե՛ր, — հարցրեց նա։

— Ընկերոջս տանն էի, — պատասխանեց Յոթիկը։ — Ամուսնանում է, հարսանիքի համար էր հրավիրել։ Ինչպե՞ս է Մարիամը։

— Լավ է, ախպե՛ր, շատ լավ է։ Ինչո՞ւ չես հարցնում Ավետիսին։

Յոթիկը նայեց կնոջ կողմը։ Ավետիսը նստած էր սեղանի մոտ, գլուխը կախ գցած։ Նրա դեմքը գունատ էր, աչքերը կարմրած։ Յոթիկը հասկացավ, որ ինչ-որ դժբախտություն է պատահել։

— Ի՞նչ է պատահել, Ավետիս, — հարցրեց նա։

Ավետիսը ոչինչ չպատասխանեց։ Նրա փոխարեն պատասխանեց Մարիամը։

— Ավետիսը ամուսնացնում էր իր աղջկան, — ասաց նա։ — Ամեն ինչ պատրաստ էր։ Հարսնացուն եկել էր փեսացուի տունը։ Հանկարծ հեռագիր ստացանք, որ Ավետիսի մայրը հիվանդ է։ Ավետիսը գնաց, իսկ հարսնացուն մնաց։ Ավետիսը հիմա ուզում է գնալ Ամերիկա։

— Ի՞նչ, նա չուզեց քեզ։

— Ո՛չ, նա չուզեց։

— Ընկերներ որ ունենք, այդպես էլ պիտի լինի։ Ավետիսը ինչո՞ւ է ուզում գնալ։

— Ես ինչ գիտեմ։ Ասում է, թե ուզում է տեսնել մորը։

— Ավետիսը ճիշտ է ասում, — ասաց Յոթիկը։ — Ես էլ եմ ուզում գնալ։ Ես էլ եմ ուզում տեսնել մորս։

Մարիամը զարմացած նայեց ամուսնուն։

— Ի՞նչ ես ասում, Յոթիկ, — հարցրեց նա։ — Ինչպե՞ս կարող ես թողնել ինձ ու երեխաներին։

— Ես ձեզ էլ եմ ուզում տեսնել, — պատասխանեց Յոթիկը։ — Ես ձեզ էլ եմ ուզում տանել։ Ես ուզում եմ, որ մայրս տեսնի ձեզ։ Ես ուզում եմ, որ մայրս ինձ հետ մնա։ Ես ուզում եմ, որ մայրս ինձ հետ թաղվի։

Մարիամը ոչինչ չպատասխանեց։ Նա գիտեր, որ ամուսնու որոշումը անդարձելի է։ Նա գիտեր, որ Յոթիկը ուզում է գնալ Ամերիկա, որ այլևս չի վերադառնա։ Նա գիտեր, որ ինքը պիտի մնա երեխաների հետ։ Նա գիտեր, որ ինքը պիտի մնա միայնակ։

Յոթիկը նայեց կնոջ դեմքին։ Նա տեսավ, որ Մարիամը լաց է լինում։ Նա տեսավ, որ Մարիամի աչքերը կարմրած են։ Նա տեսավ, որ Մարիամի դեմքը գունատ է։ Նա տեսավ, որ Մարիամը ծերացած է։

Յոթիկը ոտքի թռավ։ Նա գնաց Մարիամի մոտ։ Նա գրկեց նրան։ Նա համբուրեց նրան։ Նա ասաց նրան, որ չի գնա։ Նա ասաց նրան, որ չի թողնի նրան։ Նա ասաց նրան, որ միասին պիտի մնան։

Մարիամը նայեց ամուսնու աչքերին։ Նա տեսավ, որ Յոթիկը ճշմարիտ է ասում։ Նա տեսավ, որ Յոթիկը չի գնա։ Նա տեսավ, որ Յոթիկը չի թողնի իրեն։ Նա տեսավ, որ միասին պիտի մնան։

Մարիամը ժպտաց։ Նա սրբեց արցունքները։ Նա ասաց Յոթիկին, որ ինքն էլ չի գնա։ Նա ասաց Յոթիկին, որ ինքն էլ չի թողնի իրեն։ Նա ասաց Յոթիկին, որ միասին պիտի մնան։

Յոթիկը նայեց կնոջ դեմքին։ Նա տեսավ, որ Մարիամը ժպտում է։ Նա տեսավ, որ Մարիամը սրբում է արցունքները։ Նա տեսավ, որ Մարիամը ասում է, որ ինքն էլ չի գնա։ Նա տեսավ, որ Մարիամը ասում է, որ ինքն էլ չի թողնի իրեն։ Նա տեսավ, որ միասին պիտի մնան։

Յոթիկը նայեց երեխաներին։ Նա տեսավ, որ երեխաները ուրախ են։ Նա տեսավ, որ երեխաները ժպտում են։ Նա տեսավ, որ երեխաները ասում են, որ հայրիկը չի գնա։ Նա տեսավ, որ երեխաները ասում են, որ հայրիկը չի թողնի իրենց։ Նա տեսավ, որ միասին պիտի մնան։

Յոթիկը նայեց Ավետիսին։ Նա տեսավ, որ Ավետիսը լաց է լինում։ Նա տեսավ, որ Ավետիսի աչքերը կարմրած են։ Նա տեսավ, որ Ավետիսի դեմքը գունատ է։ Նա տեսավ, որ Ավետիսը ծերացած է։

Յոթիկը մոտեցավ Ավետիսին։ Նա գրկեց նրան։ Նա համբուրեց նրան։ Նա ասաց նրան, որ չի գնա։ Նա ասաց նրան, որ չի թողնի նրան։ Նա ասաց նրան, որ միասին պիտի մնան։

Ավետիսը նայեց Յոթիկին։ Նա տեսավ, որ Յոթիկը ճշմարիտ է ասում։ Նա տեսավ, որ Յոթիկը չի գնա։ Նա տեսավ, որ Յոթիկը չի թողնի իրեն։ Նա տեսավ, որ միասին պիտի մնան։

Ավետիսը ժպտաց։ Նա սրբեց արցունքները։ Նա ասաց Յոթիկին, որ ինքն էլ չի գնա։ Նա ասաց Յոթիկին, որ ինքն էլ չի թողնի իրեն։ Նա ասաց Յոթիկին, որ միասին պիտի մնան։

Յոթիկը նայեց Մարիամին։ Նա տեսավ, որ Մարիամը ժպտում է։ Նա տեսավ, որ Մարիամը սրբում է արցունքները։ Նա տեսավ, որ Մարիամը ասում է, որ ինքն էլ չի գնա։ Նա տեսավ, որ Մարիամը ասում է, որ ինքն էլ չի թողնի իրեն։ Նա տեսավ, որ միասին պիտի մնան։

Յոթիկը նայեց Ավետիսին։ Նա տեսավ, որ Ավետիսը ժպտում է։ Նա տեսավ, որ Ավետիսը սրբում է արցունքները։ Նա տեսավ, որ Ավետիսը ասում է, որ ինքն էլ չի գնա։ Նա տեսավ, որ Ավետիսը ասում է, որ ինքն էլ չի թողնի իրեն։ Նա տեսավ, որ միասին պիտի մնան։

Յոթիկը նայեց երեխաներին։ Նա տեսավ, որ երեխաները ուրախ են։ Նա տեսավ, որ երեխաները ժպտում են։ Նա տեսավ, որ երեխաները ասում են, որ հայրիկը չի գնա։ Նա տեսավ, որ երեխաները ասում են, որ հայրիկը չի թողնի իրենց։ Նա տեսավ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՈԼԱՆՏԱԿԱՆ ծերակոյսը վաւերացուց փարիզի համաձայնագրերը 32ի դէմ երկու ձայնով :

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ կարմիր Խաչը, օդանաւով ուսեստեղէն ղրկեց Ոլոյի (Ճունաստան) երկրաշարժէն աղէտեալներուն :

ԱՆԳԼԻՈՑ երկաթուղիի աշխատաւորներուն ընդհակառակութիւնները ձախողած ըլլալուն, չատ հաւանական կը նկատուի գործադուլը վաղը՝ կիրակի :

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ եւ Եգիպտոսի վարչապետները երէկ մէսին հասան Նորմէլհի, վերադառնալով Պանտունկի խորհրդաժողովէն :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ հարաւ արեւմտեան չորքանի Լանեերուն մէջ հրդեհէ մը փճացան 120 հեկտար տարածութեամբ անտառներ :

Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ նոր դիւրութիւններ պիտի տայ Աւստրիոյ, նախ քան դաշնագրին ստորագրուիլը, մեղմացնելով զրաման դրութիւնը :

ՄԱՆԿԱԿԱՆ անդամալուծութենէ վարակուեցան չորս մանուկներ եւս որոնք պատուաստուած էին հիւանդութեան դէմ : Ընդհանուր թիւն է այժմ տասը : Մէկը արդէն մեռած է : Վարակուածներէն ինը մանուկներ պատուաստուած էին դեղարանային աշխատանոցի մը կողմէ պատրաստուած չիճուկով : Ինչպէս հաղորդած էինք արդիլուեցաւ այդ աշխատանոցին պատրաստութիւնը : Բայց տասներորդ մանուկին ներարկուած չիճուկը ուրիշ աշխատանոցի մը պատրաստութիւնն է : Դեռ յայտնի չէ թէ ինչ մէջոցներ առնուած են այս վերջնոյն մասին : Թէեւ քանի մը նահանգներ պատուաստը արդէն արդիլած են, բայց կառավարութիւնը որոշած է չարունակել պատուաստի կիրարկումը : Տոք· Սոք քննութեան մը բացուիլը պահանջեց :

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ վարչապետը յայտարարեց թէ Ֆորմոզայի ազատագրումը չինական ներքին խնդիր մըն է, բայց Նեղուցներու հարցը միջազգային բնոյթ ունի :

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱԿԻՈՑ վարչապետը որ հեռացուած էր Սլովաքիոյ Քաղ· Բիւրոյէն, վերընտրուեցաւ այնուամենայնիւ կուսակցութեան կեդր· կոմիտէի անդամ :

ՊՐԱԶԱՒԻԼԻ մէջ վճռաբեկ ատեանը հաստատեց մահավճիռը մարդակեր բնիկի մը, որ 1953ին, երբ ընկերոջ հետ առանձին էր անտառին մէջ, կերած էր զայն :

ՊԱՇԱՏՈՒԻՐԵԱՆ

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

244 - 246, Rue Vendôme, LYON
20, Rue Villeroy, LYON

Պահատուրեան ընդարաճառատունը իր յարգելի հայրենակիցները եւ յաճախորդները կը հրաւիրէ ընել իրենց նպարեղէնի գնում-ները, մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ ղրկի ղեղչերով :

Կը ներածենք մեր մասնագիտութեան յատուկ ուտելիքներ միշտ թարմ եւ համեղ, գոհ ձգելու մեր յաճախորդները : Բաւ է մէկ անգամ այցելել :

Ունինք թահին, հէլվա, եալանճի տօլմա եւ տերեւ, ձիթապտուղ յունական Կալամաթա, տեղական եւ բրիական զուտ ձէթ, մասնագէտներու կողմէ յանձնարարուած, զարնանային բուժման համար :

Ձերմակ պանիր, ֆաշխավալ պալֆանեան, պամիա եւ ամէն տեսակ Ֆրանսական պահածոներ, կեսա-րիոյ մասնագիտութեամբ պատրաստուած ընտիր ապուխտ եւ երշիկ, փէստիլ ծիրանի, պիստակ եւ միջուկը, սահլէպ, մահլէպ, սումագ, սապըզ, պահար, քիմիոն, չաման եւ բոլոր համեմներ :

Մանաւանդ մեր «ՇԻՐԱԿ» զուտ խաղողէ պատրաստուած օղին անպակաս չմնայ ձեր սեղանէն : Քաշուած համեղ զուտ սուրճը, որ կը մոռցնէ ձեր բոլոր յոգնութիւնները :

Կրնանք Ֆրանսայի ամէն կողմերը ուղարկել նոյնիսկ Զուիցերիա եւ Պելժիա :

Կնունքի եւ հարսնիքի համար խմիչքներու համար մասնաւոր զին :

Imp. ARAXES, 46, rue Richer. PARIS 9e

ՀԱՅԱՍՏԷՍ ՊԱՏԱՐԱԳ

ՔՈՄՓԻԷՆՅԻ ՄԷՋ Ուազ

Այս կիրակի, ձայնաւոր պատարագ պիտի մատուցուի Քոմփիէնյի Մայր եկեղեցւոյ մէջ, ժամը 11ին :

Երգեցողութեան կը մասնակցի Առնու-վիլի Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ երկսեռ խումբը :

Կը հրաւիրենք մեր հայրենակիցները ներկայ ըլլալ սոյն պատարագին :

Պատարագէն վերջ զաշտաղնացութիւնը Քոմփիէնյի անտառը :

Հոգպարարձութիւն Ս· Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այս կիրակի յետ պատարագի, Փարիզի Ս· Ցովհ· Մկրտիչ եկեղեցին տեղի պիտի ունենայ տարեկան հոգեհանդիսատ ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ հիմնադիրներուն յիշատակին :

Կը խնդրուի ողբացեալներուն յիշատակը յարգողներէն ներկայ ըլլալ :

ՊԱՏԱՐԱԳ ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻԻԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի, Ս· Գրիգոր Լուսաւորիչ մատրան մէջ պիտի պատարագէ եւ քարոզէ տեղւոյս հոգեւոր հովիւ Աբրահամ վրդ· Մանուկեան :

Յետ պատարագի հոգեհանդստեան պաշտօն Ապրիլեան նահատակներու հոգւոյն : Սկզբն· ժամերգութեան ժամը 8·30ին, Ս· Պատարագ 10ին, հոգեհանդիստ 11ին :

ԹԱՏՐՈՆ - ԾԻԾԱՂ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ

Cinéma ROXY

65bis, Rue Rochechouart, Paris

24, Մայիս, երեքշաբթի երեկոյ, ժամը 8·45ին :

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՉԱՆ կը ներկայացնէ

ԳԷՈՐԳ ՏԱՆՏԻՆԵԱՆ

GEORGE DANDIN

Մոլիէռի ծանօթ կատակերգութեան, հայացուածը, երեք արար :

Բեմին վրայ՝ մէմիայն ծանօթ դերասանները՝ ՍԻՐՈՒՀԻ եւ ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆ, ՓՆԱՐ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ, ԻՐՄԱ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ, Գ· ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ, Ն·ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ, Ն· ՊՇՏԻԿԵԱՆ եւ Ա· ԳՄԲԷԹԵԱՆ :

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

Տոմսերը՝ Գրասուն Հր· Բալուեան, 43 ռիւ Ռիշէ եւ ճաշարան Գեղ· Աճէմեան, 12 ռիւ Քատէ :

ԻՐԵՐՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԱԿՈՒՄԲ

Հերթական դասախօսութիւնը, այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 9ին, Լը Քատէ սրճարանին վերնայարկը, մէթրօ Քատէի դիմաց :

Նիւթ՝ Իրերօգնութեան գաղափարը ուրիշ ազգերու մէջ :

Կարծիքներու փոխանակութիւն եւ հաճելի անակնկալներ : Մուտքը ազատ է :

ՍԻՓԱՆ - ԿՈՄԻՏԱՍ

Երգչախումբին տարեկան ընդհ· ժողովը այս երեքշաբթի, ժամը 20·30ին Ազգ· Տունը : Բոլոր անդամներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ԽԱՐԲԵՐԴՑԻՆԵՐՈՒՆ

Խարբերդ նահանգի Եփրատ միութեան ժողովը կիրակի, 8 Մայիս, ժամը 10ին, հայրենակից Աստուր Քէօսէեանի խանութը (2 ռիւ Պեռնար տիւ Պուա) : Օրակարգ՝ Ընդհ· վեկուցում եւ հաշուետուութիւն, ընթերցում Ամերիկայի կեդրոնէն եկած շրջաբերականին եւ վարչական ընտրութիւն :

ԱՅՑ «Հ. Յ. Դ. ԹԱՆԳԱՐԱՆ»

Այս կիրակի Մայիս մէկ, կազմակերպած Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Փարիզի Ահարոնեան խումբի կողմէ :

Ներկայ կ'ըլլան Շրջ· եւ Կեդր· վարչութիւնները :

Թանգարանի այցելութենէն ետք, նոր անդամներու երդման արարողութիւն :

Ժամը 16·30ին խնջոյք – թէյասեղան :

Կը հրաւիրուին բոլոր քոյր մասնաճիւղերը :

Ժամադրավայր·— Կար տիւ Նոռէն Տէփար Պաւիէօ ժամը 10·30ին, չոգեկառք 11·15, 12·15, 13·59 եւ 14·29 :

Իջնել Անկէն :

ԱՊՐԻԼ 11–24Ի ՍԳԱՏՕՆԸ

ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ

Մեծ եղեռնին մեր բազմահազար նահատակներու յիշատակին մեծարանքի հանդիսաւոր պահանդէսը Ազգային եւ Աւետարանական եկեղեցիներու նախաձեռնութեամբ ու կուսակցական եւ հայրենասիրական միութիւններու մասնակցութեամբ :

Այս կիրակի դիշեր (1 Մայիս) ժամը ճիշդ 8ին Պոմոնի Սահակ Մեսրոպ հանդիսասրահին մէջ :

Գեղարուեստական բաժին : Մուտքը ազատ է :

ՑԵՏԱՋՈՒՄ է Կարտանի Ցիշատակի Օրը, որ տեղի պիտի ունենայ այս կիրակի :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԿՐՔՆՈՊԼԸ·— Տէր եւ Տիկին Ալիքեան, իրենց աղջկան ամուսնութեան առթիւ շնորհակալութիւն կը յայտնեն Հ· Ց· Դաշնակցութեան, Կապ· Խաչի մասնաճիւղին, Սանուհիներուն եւ Մարտիկներու Միութենց, իրենց ղրկած ծաղկեփունջերուն եւ ձօներուն համար, ինչպէս նաեւ բարեկամներուն, որոնք պատուեցին իրենց ներկայութեամբ եւ հեռագիրներ ղրկեցին : Եւ այդ ուրախ առթիւ հազարական Ֆր· կը նուիրեն Հ· Ց· Դ· Մշակոյթի Տան Ֆոնտին եւ Կապ· Խաչին : Նոյնպէս, Փարիզէն Տէր եւ Տիկին Ստամեան իրենց քրոջ աղջկան ամուսնութեան առթիւ կը նուիրեն հազարական Ֆր· Մշակոյթի Տան Ֆոնտին եւ Կապ· Խաչի կայանին :

×

Տէր եւ Տիկին Խաչատուր Արզումանեան եւ զաւակները, Պ· Ասատուր Արզումանեան, Օրիորդներ Լուսիկ եւ Վարսենիկ Արզումանեան, Տէր եւ Տիկին Պաղտասար Արզումանեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Պետրոս Արզումանեան եւ զաւակները (Հայաստան), Այրի Տիկին Վարդիկ Յարութիւնեան եւ զաւակները (Խարբերդ), Պ· Յովսէփ Գալուստեան եւ զաւակները, Այրի Տիկ· Գեղանուշ Շահպազեան եւ զաւակները, Տէրեւ Տիկ· Սարգիս Եղիազարեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկ· Խաչատուր Եղիազարեան (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Շէրճիվան Շէրպէթճեան, Տէր եւ Տիկին Բարսեղ Սարգիսեան եւ զաւակը (Ամերիկա) կը յայտնեն իրենց խորին շնորհակալութիւնը բոլոր անոնց որոնք անձամբ, հեռագրով եւ նամակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց մօր, զարմիկին, աղջկան, ամուսնոջ եւ դերդաստանին Այրի Տիկին Մարգրիտ Արզումանեանի յուղարկաւորութեան առթիւ որ տեղի ունեցաւ 26-4-55ի, Խոիի դերեզմանատունը :

Այս առթիւ Տէր եւ Տիկին Սարգիս Եղիազարեան եւ զաւակները 500ական Ֆր· կը նուիրեն Խոիի Կապ· Խաչին, Սրմոեան դպրոցին, Պէյրութի Փալանճեան ճեմարանին, Փարիզի Աղքատախնամքին, Սեբաստիոյ Մուրատ Ֆոնտին : Տառանձ «Ցառաջ»էն :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Ց· Դ· Ուսանողական «Սեւակ» խումբի ժողովը այս չորեքշաբթի, ժամը 20·30ին, սովորական հաւաքատեղին :

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Ց· Դ· Ռոստոմ խումբի ժողովը այս շաբաթ իրիկուն, ժամը 8·30ին, սովորական հաւաքատեղին :

ԿՐԸՆՈՊԼԸ·— Հ· Ց· Դ· Եօթնեղբայրեան ենթ·ի ընդհ· ժողովը այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8·30ին, դպրոցի սրահին մէջ : Կարեւոր օրակարգ :

ՍԻՆԹ ԷԹԻԷՆ·— Հ· Ց· Դ· «Անտոք» ենթ·ի ընդհ· ընկերական ժողովը այս շաբաթ ժամը 20·30ին, սովորական հաւաքատեղին : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Բոլորին ներկայութիւնը ստիպողական է :

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ Փորթ տ'Իթալիի մասնաճիւղի ընդհ· ընդհ· ժողովը այս շաբաթ ժամը 15ին, Ժանթիլլիի հայկ· դպրոցին մէջ : Կարեւոր օրակարգ :

ԹՈՔԱՏԻ Հայր· Միութեան ընդհ· ժողովը այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 20·30ին, սովորական հաւաքատեղին (Ի – սիի Խրիմեան դպրոցը) :

Տէր եւ Տիկին Բիւզանդ Տէօվլէթեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Խաչիկ Տէօվլէթեան, Տէր եւ Տիկին Աշեխս Տէօվլէթեան, Տէր եւ Տիկին Մոքոսեան եւ զաւակները, Տիկին Սիրարփի Տէօվլէթեան, Պ·Զուարթ Տէօվլէթեան, Տէր եւ Տիկին Ցակոբ Տէօվլէթեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Գարեգին Հոյեան (Փեռիկէօ), Այրի Տիկին Սիսակեան եւ զաւակները (Մարսէյլ), եւ բոլոր պարագաները խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց հօրեղբօր եւ ազգականին՝

ՍԱՐԳԻՍ ՏԷՕՎԼԷԹԵԱՆԻ

մահը որ տեղի ունեցաւ ապրիլ 26ին :

Յուղարկաւորութիւնը այս շաբաթ ժամը 9·15ին, Փարիզի Ս· Ցովհ· Մկրտիչ եկեղեցին, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Փէռ Լաչէզի դերեզմանատունը, ամփոփուելու համար ընտանեկան դամբարանը :

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իրր այդ դնկատել :

Կը խնդրուի փոխան ծաղկեպսակի նպաստաւորութիւններ ընել բարեսիրական կազմակերպութեանց :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տէր եւ Տիկին Գէորգ Գէորգեան հազար ֆրանք կը նուիրեն Աղքատախնամքին, Մարտիրոս Թէրզիպաշեանի մահուան առթիւ :

Նոյն առթիւ Իյնէճեան ընտանիքը կը նուիրէ հազար Ֆր· Աղքատախնամքին :

Տառնալ «Ցառաջ»էն :

Կ'ՈՒԶՈՒՄ

Երիտասարդ կին մը թայէօքի համար որ պիտնայ կար կարել եւ կերակուր եփել, ճաշը ապահովուած է, բայց ոչ բնակութիւնը : Հեռաձայնել Լբքուռուզ 73-97 :

ԿԱՐՈՒԶԵԻԻ

ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

45 տարուան փորձառութեամբ եւ լաւագոյն վկայականներով

Académie

DAYDOU

12, RUE LAFAYETTE, Paris (9)

Métro CHAUSSE D'ANTIN

եւ դրքակցութեամբ

GRAND MATCH DE FOOTBALL

DIVISION D'HONNEUR

DIMANCHE, 1er MAI à 15 HEURES 30 STADE MUNICIPAL d'ALFORTVILLE, Rue de Seine

En présence de Mr. R. BLEUSE, Maire d'Alfortville, Conseiller général

Dernier match de championnat à Alfortville de U. J. A. d'Alfortville contre C. A. VITRY, 1er de la division d'honneur.

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՑ ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՖՈՒԹՊՈԼԻ ՄԵԾ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ, ՊԱՏՈՒԻՈՑ ԲԱԺԱՆՈՒՄ

Ախոյեանական վերջին մրցումը *ՀԱՑ ՄԱՐԶԱԿԱՆԻ* եւ *Սէ Ա Վիթրի* (առաջին Պատուոյ բաժանումին)

ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ԺԱՄԸ 15·30ԻՆ : ՁԵՐ ՆԵՐԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԲԱԺԱԼԵՐԱՆՔ ՄԸՆ Է ՄԵՐ ԳՈՑՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ :